JAMES BARLOW
james barlow personalul de 1 şi 6
În româneşte de N. STEINHARDT
THE PATRIOTS by
JAMES BARLOW
The Reprint Sooiety: Londoo

ACEASTA – O LUCRARE A IMAGINAŢIEI. TOATE PERSONAJELE SUNT NĂSCOCITE DE MINE. DEOARECE AR FI FOST LIPSIT DE SENS – BA, DE FAPT, ŞI O DOVADĂ DE INGRATITUDINE – SA SUSŢIN CA ALTA DIVIZIE DECÂT I-A AEROPURTATA A LUPTAT ÎN TUNISIA, SICILIA ŞI OLANDA, DIVIZIA ACEASTA ESTE POMENITA CU NUMELE EI, ÎNTOCMAI CA ŞI LOCURILE PRIN CARE A LUPTAT.

AŞ DORI **SĂ-**MI EXPRIM MULŢUMIREA FAŢĂ DE JOHN ŞI HANS, CARE M-AU AJUTAT CU ATÂTA NEPRECUPEŢIRE LA REALIZAREA ACESTUI ROMAN, ŞI LOR LI-L ŞI DEDIC.

J. B.

PARTEA
ÎNTÂI
ARTILERIA VORBELOR

PORŢILE MILEI SE VOR ÎNCHIDE.

IAR OSTAŞUL AŢlţAT, CU INIMA-MPIETRITA VA-NAINTA cu sloboda MINA-NSINGERATA, CONŞTIINŢA LUI CÂT IADU-I DE-ADINCA.

(*SIIAKESPEARE – HENRY V*)

MA ÎNTREBI, ÎN GENERAL, CARE VA FI SFÂRŞITUL CONFLICTULUI? RĂSPUND, VICTORIA. DAR DACĂ MĂ ÎNTREBI ÎNTRE PATRU OCHI, RĂSPUND: MOARTEA.

SAVONAROLA

Mills, Reginald Mills, sui panta lină a străzii din centrul oraşului Wicester, pustie la orele şase treizeci în dimineaţa aceea de sfârşit de august. Avea de gând să plece pentru o săptămână în Olanda. Chiar în faţa lui mergeau două femei de vârstă mijlocie, al căror bagaj arăta că şi ele aveau să ia avionul în aceeaşi zi. Le auzi graiul ales, în care discutau despre Veneţia, şi se întrebă

de ce nu luaseră un taxi. Sculpturala măreţie a clădirilor de piatră albă rămânea neluată în seamă în vălmăşeala zilei de lucru. Acum, aproape de aerogară, îşi aţinti privirea asupra a două fete ale căror tocuri înalte, în dimineaţa neîntinată, bocăneau pe caldarâmul liniştit. Fetele râdeau, păreau nepăsătoare; roti**ndu-**şi ochii, ele îl remarcară, aşa dârz şi din**tr-**o bucată cum era; amândouă arătau tare tinere şi i se păru oarecum ciudat că două codane pleacă singure cu avionul cine ştie încotro, uitând că atunci când de**-**abia împlinise douăzeci de ani şi el zburase cu multe avioane peste fel de fel de ţări.

Sub cupola de sticlă a aerogării, Mills se aşează, uitâ**ndu-**se jur-împrejur; nu făcea parte din soiul acela de inşi care citesc broşuri sau frunzăresc pagini de reviste ilustrate. Mişunau pe lângă el oameni cu pretenţii, care aparţineau altei lumi; singurătatea îl chinui o clipă, până când pe cea mai vorbăreaţă dintre cele două femei întâlnite înainte o văzu că bate pentru a treia oară drumul către closet. Înţelese atunci că le era tuturor niţei teamă şi rânji în sinea lui, aducâ**ndu-**şi aminte de anumite lucruri.

Megafonul urlă şi opt persoane păşiră ţanţoş înspre ieşire. Din autobuz, Mills văzu oraşul trezi**ndu-**se; circulaţia era acum vie, lumea umplea trotuarele largi, liniştea se spulberase. Lângă autobuz, o fată plângea. Cinci sau şase oameni o însoţiseră, să**-**şi ia rămas bun; îşi vorbeau cu însufleţire, doi râdeau, dar fata plângea înainte. Sui**ndu-**se, se aşeza chiar în faţa lui Mills, hohotind.

Douăzeci de minute mai târziu, el se pierdea în uriaşa mulţime din sala de aşteptare a aeroportului. Uitase că se mai afla în vacanţa; vuietul asurzitor al glasurilor şi înfiora, umplâ**ndu-**l de nemulţumire, de plictiseală, de acea îngrijorare atât de englezească de a nu călca în strâchini; toţi *ceilalţi* păreau că ştiu ce se cade să facă, dar el se urca pentru întâia oară, după opt ani, **într-**un avion. Glasurile celor din jur erau afectate, încrezute, glasuri de englezi siguri de ei, porniţi în excursie colectivă, de

oameni care ţin de lumea vorbelor şi a banilor; şi simţi oarecum ironia faptului că el trecuse prin viitoarea războiului doar pentru ca indivizii aceştia să se poarte acum astfel, să sporovăiască, să facă pe grozavii, să umble cu nasul pe sus. Mills era dur, ciudat, greu de suportat, deşi putea fi peste măsură de mărinimos, dacă îi plăcea cineva. Avea prietenii puţine şi restrânse, greu de câştigat, anevoie de păstrat, de loc lipsite de umor şi străine de orice ifos ori înfumurare. Ura excesul de amabilităţi, socoti**ndu-**l întemeiat pe înşelăciune: el unul putea face faţă oricărui adevăr; gălăgie, durere, sânge, foc şi viteză, care, dincolo de un anumit punct, altora le făcea inima să sară, pe el îl lăsau cu totul rece. Banii îi dispreţuia, ca şi vorbele. Singurul bun al cărui proprietar se mândrea a fi era o motocicletă. Călare pe ea, când se întâmpla să**-**l covârşească neastâmpărul, bătea duduind sute de kilometri, ca să fugă de **–** ei bine, nici el nu prea ştia de ce. Pe şosele ajungea uşor la o sută şi douăzeci de kilometri şi o pornea drept înainte, sfruntând circulaţia, năpusti**ndu-**se asupra câte unui Jaguar în plină viteză, până ce se ivea groaza în ochii celui care venea spre el şi nu-i despărţeau decât câteva clipe de moartea ce se înfăţişa sub forma unui stâlp de telegraf sau a vreunei frânări deznădăjduite **–** orice fel de acrobaţie era binevenită. Atunci se simţea mulţumit: încă un găgăuţă înfumurat pe care**-**l băgase în sperieţi… Motocicleta era mai puternică decât cine ştie ce matahală de limuzină în care ar fi putut încăpea tăticii, mămica şi toată familia. **Într-**o bună zi, când o să aibă şi el bani **–** ştia că ziua aceea nu va veni niciodată, dar nu-i păsa, de bani îşi bătea joc: „Doamne, cum de se mai târăsc pentru bani, cum de-şi mai vând şi sufletul pentru ei!” **–** în acea zi, dacă totuşi îi va fi dat **s-**o apuce, o să**-**şi ia un Jensen sau un Alfa**-**Romeo, 111 un Abarth şi atunci, ţinte băiete…

Un glas behăia: „Afionul pentru Mancheester…” Iar afară, dincolo de geamuri şi de harababura vocilor, era realitatea, aerul curat care mângâia iarba şi un Dakota **–** acum li se spune Pionair, însă oricine trecuse prin cel de**-**al

doilea război mondial, tot de Daks 2 le ştia. Pilcul de opt se preschimbă acum în fiinţe omeneşti, singure, ieşite de sub ocrotirea vorbelor, urcân**du-**se în avion. Vâjâitul elicelor o smulse pe fată din jelania ei. Î, şi întoarse faţa palidă înspre Mills, care**-**i zâmbi şi schiţă cu trupul întrebarea: „ce naiba?”

Mills ocupa un loc pe partea dreaptă şi privea din**tr-**acolo aripa argintie toată, plină de nituri şi de pete de ulei. Maşina începu să freamăte uşor, apoi cele două motoare îşi trâmbiţaia extazul mecanic, în vreme ce clădirile aeroportului dispăreau din faţa ochilor, iarba pierea din**tr-**o suflare, iar stewardesa umbla cu o tavă de dulciuri, pe care mâna stângă a lui Mills, întinsă la iuţeală, o respinse cu hotărâre, deoarece pricepea că menirea dulciurilor era să umezească gurile pârjolite de teamă şi în ruptul capului nu ar fi recunoscut vreodată că lui îi era teamă; întorcân**du-**şi capul, rămase cu ochii aţintiţi asupra gardurilor vii, a stolurilor zburătăcite şi a măreţiei soarelui de dimineaţă; se ivi deodată o ţarcă; ochii lui reînviară în minte exploziile bombelor de mortiere şi morţii înţepeniţi, şi iată că frica se cuibări în el…

În zori de zi, duminică, 17 septembrie 1944. Înăuntrul grajdurilor unde trăiau, răsuflarea domoală, nesincronizată, a oamenilor adormiţi, tic-tacurile în contratimp a doua cesuâeţe şi zgomotul pe care**-**l fac propriile tale haine, feluritele gâfâieli din răstimpul cât îţi pui cămaşa şi**-**ţi tragi pantalonii, sporite, caraghioase, dân**du-**ţi impresia că te înăbuşi în uriaşa tăcere. Reginald Mills **–** vârsta: douăzeci şi cinci de ani; înălţimea: un metru şaptezeci şi trei; greutatea, şaptezeci şi şapte kilograme; ochii: albaştri; părul: castaniu; semne particulare’s aluniţe pe bărbie (stânga), cicatrice de şrapnel în colţul drept al gurii, la încheietura mâinii stângi şi la piciorul stâng; coe

1 Contracţie din *Pioneer* (pionier) şi Air (aer) (n.tr.)

Prescurtare a pluralului Dakotas (n.tr.).

fieient de inteligenţa: potrivit; religie: liniuţă; politică: înuţă; distracţii preferate: bătură, şueta, lupta dreaptă şi dragostea trupească; sănătatea: excelentă;

rudele cele mai apropiate: părinţi; denumirea specialităţii militare: puşcaş; medalii, ordine, decoraţii, citaţii pe ordinea de zi: una; grad: soldat simplu (refuzat înaintarea) – ieşi să culeagă ciuperci. Cu bocancii atârnaţi de gât, se bucură de iarba umedă, crudă şi rece, pe care o pipăia cu picioarele-i goale, şi de liniştea nesfârşită a zorilor, când nimic nu se mişcă, nici măcar culorile, nici măcar văzduhul: văzduhul zace, înfăşurat în suluri cenuşii, prin hăuri. Văzduhul şi pământul răsunau de ţi-era mai mare dragul: puteai auzi fâlfâitul aripilor unei ciori lopătând alene prin vâscozitatea aerului. Atunci, soldatul Mills, care nu se temea de foc, a înţeles cât de ciudat e animalul numit om, cât e de omenesc şi deci de supus greşelii, o biată sohimă după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu. În faţa singuraticei ţărci, minunea zilei se mistui în spaima a căx-ei gheară se înfipse în pântecele lui şi, deoarece pasărea aceea pătrunsese în câmpul său vizual, iar retina ochiului îi purtase, de-a lungul nervilor, până la creier o imagine colorată, întreaga înfăţişare a zilei se găsi preschimbată, trecând de la ceea ce ar fi făcut *el*, la ceea ce avea să i se facă lui. Câteva ore mai târziu avea să sară din avionul acela Dacă deasupra localităţii Wolfheze, ştiind prea bine că paraşuta nu se va deschide şi simţi**ndu-**se uşurat la auzul unui glonţ răzleţ trecând prin**tr-**o voalură şi sfâşii**nd-**o. Voalura era oricum întărită cu tigheluri şi în treisprezece secunde Mills se pomeni la pământ, cu puşca mitralieră cu tot, teafăr şi nevătămat, gata să mărşăluiască cei unsprezece sau doisprezece kilometri până la podul de la Arnhem…

Acum, după opt ani, vedea o altă ţarcă şi-şi spuse că toate or să meargă strună. Avionul porni, se înălţă cu uşurinţă şi ajunse la o mie trei sute de metri. În lumina soarelui de dimineaţă grămezile de nori luceau măreţ, iar în văzduhul fără nicio adiere fumul trenurilor şi al coşurilor se răspândise şi încremenea în alcătuiri desăvârşite. Întinderile erau purpurii, aurii, aburite, apăsătoare, pierzâ**ndu-**se către zări de un cenuşiu opac. Urcâ**ndu-**se pe bolta cerească, soarele sclipea până şi în

şerpuirea celui mai mărunt fir de apă. Faţa rumenă şi chipeşă a stewardesei lăsa să *se* desprindă, de sub cosiţe aurii, un zâmbet; Mills citi buletinul zborului. Douăzeci de minute mai târziu coborâră în ploaie şi plutiră deasupra acoperişurilor ude până la aeroportul de la Manchester. Acolo sărise Mills întâia oară cu paraşuta **–** îşi aducea acum aminte de groaza resimţită cu ocazia celui de al doilea salt din**tr-**un balon. Niciuna din lansările următoare nu mai fusese aşa de cutremurătoare. I c**-**aici pe undeva **–** sau nu cumva la Bulwick? **–** văzuse primul cadavru: micuţul jim Watson întins pe iarbă, după o prăbuşire de la două sute cincizeci de metri, carnea trupului stânecată, paraşuta nedeschisă.

Mills aşteptă două ceasuri şi-şi petrecu timpul ronţăitul biscuiţi şi bând cafea. Afară ploua cu găleaţa, soseau autobuze aducând călători pentru Bruxelles, Londra, Norvegia, insula Mau, dar înăuntru, bufetul rămânea gol. Trecu ajioi **într-**o sală de aşteptare ticsită de oameni care tot vorbeau, dând din mâini, stârnind un zgomot asurzitor; pentru numele lui Dumnezeu, ce aveau ele vorbit? Se aflau acolo câţiva ofiţeri din armata de uscat, un număr de bărbaţi burduhănoşi cu serviete, copii şi nişte femei. Se simţi clin nou îngrijorat; *ceilalţi* ştiau ce trebuie să facă, el habar n avea. Dar iată că o voce rosti numărul unei curse şi toţi trecură ca nişte oi prin serviciile vămii şi controlului paşapoartelor; ajuns, în sfârşit, în sala de plecate, se hlizi din nou; acrul umed pătrundea înăuntru şi până şi ofiţerii armatei de uscat începură să bocăne. Dând semne de nerăbdare, în vreme ce nimeni nu scotea o vorbă…

Ploua cu găleata, pe când străbăteau drumul până la avionul Viscount. O stew ardesă irlandeză, subţirică, nostimă, calmă, îi întâmpină cu un surâs stereotip, le luă cartea de îmbarcare şi avionul începu să semene a autobuz, un pâlc de oameni care se răspândesc şi se reped să ocupe locurile de lângă ferestre.

Un preot irlandez scund şi grăsan, care se şi aşezase, se ridică pe jumătate şi**-**i spuse lui Mills:

— N-aţi prefera? Eu unul tot adorm. Şi căscă, drept dovadă.

Mills se învoi.

— Întotdeauna mă… dar înghiţi ceea ce urma, nedorind să facă nici cea mai mică aluzie de pe urma căreia putea să pară lăudăros.

Se aşază tot pe dreapta, urmărind cu privirea mohorâtele umedele piste şi iarba îmbibată; avionul tip Viscount era nu re.

greu şi luneca pe trei roţi, fără a da câtuşi de puţin senzaţia de mişcare; nu te alegeai decât cu impresia vizuală a lucrurilor care se perindă; şi-şi aminti de cele treizeci de Daksuri roti**ndu-**se deasupra Algerului, peste gradenurile de case albe, de dealuri verzi şi de creste împădurite, peste plaja curbă, peste diguri, peste sutele de vase mici, peste blânda panta de nisip de la Sidi-Ferruch unde trupele debarcaseră anevoie cu câteva săptămâni înainte; şi, în drum către prima-i lupta, adormise. Rămăsese cufundat în somn pe deasupra viilor, a pinilor şi a eucalipţilor, peste stearpa despădurire şi măcinare a ţinutului, în vreme ce Daksurile se clătinau şi se hurducau în curenţii potrivnici de aer cald, veniţi dinspre munţi, iar unii dintre soldaţii ceilalţi borau; şi se trezise tocmai înainte de aprinderea becului roşu şi cu câteva secunde înainte de aprinderea celui verde, în zgomotul picioarelor târşâite şi al materialului de transmisiune târât, în vreme ce aerul năvălea prin trapa deschisă, iar camaradul al doilea din rând avea să moară. Joe Hayes sări, era al cincilea care cobora, şi-i fu ursit să demonstreze că pe viitor Daksurile trebuie să zboare pe deasupra zonei de paraşutare cu un alt fel de derivă, căci altminteri paraşuta în deschidere, ca şi cea a lui Joe, se poate agăţa de roata ampenajului şi se poate rupe…

Avionul Viscount tremura acum, ţinut doar de frâne, nerăbdător să pornească, să intre în elementul lui, şi Mills, care nu-şi pusese centura de siguranţă, fu proiectat puţin înainte, când avionul părăsi pământul. Avionul ţâşnise în aer şi începuse a-şi sfredeli fără întârziere drumul în sus.

Mills nu-şi putu stăpâni admiraţia:

— Ce mai zmeu, spuse el către preot.

Chipul luminos al frumoasei fete irlandeze, aplecându-se peste umărul preotului, îl îmbie pe Mills cu o bomboană. Era obişnuită să fie iscodită cu privirea, dar cam roşi văzând vădita încântare ce-l cuprinsese pe Mills.

Preotul dădu din cap:

— Da. Lumea e mică. O să fim vecini, fie că ne place ori ba.

— Mergeţi în vacanţă?

— Nu. Vin din vacanţă. Lucrez în Congo belgian.

Mills spuse:

— De ce nu staţi acasă să le fiţi cu ceva de folos irlandezilor? şi îi râse prietenos, întrebându-se dacă preotul înţelege de glumă şi dându-şi seama că da.

Preotul zâmbi cam acru:

— Sunt preoţi berechet în Irlanda care să îndeplinească această mare operă! Dumneata încotro mergi? Eşti în vacanţă?

— Într-un loc numit Arnhem.

Ochii preotului îl cercetară atent cu înţelegere, cu milă i

— Nu prea miroase a vacanţă.

— Mă duc doar să văd pe cineva.

— S-a dat o luptă acolo.

— Da, s-a dat.

Luminosul chip al stewardesei se ivi iar. Nu se încumeta’s. I se uite ţintă la Mills, aşa încât el putu să-i privească îndelung genele castanii, frumosul păr roşu de sub pălăriuţa nostimă, fineţea pielii şi conturul gurii.

Luaţi prânzul? puse ea o întrebare cu răspuns de la sine înţeles.

Preotul îi spuse ceva şi fata încuviinţă.

— Da, părinte, iar Mills înţelese că e catolică, ba şi fecioară.

Apucă tava, şi-o potrivi în faţă şi începu să mănânce. Tot mai încerca în creştet senzaţia că e împins; acum se aflau deasupra Mării Nordului, dar în afară de luciul aripii

nu putu vedea. Nimic. Şi nu se simţea nicio mişcare, numai o putere tălăzuită.

Preotul întrebă:

— Nu eşti catolic?

— Nu, părinte.

— De ce te înapoiezi?

— E neapărat nevoie de un motiv?

— Te fereşti să ţi-l spui.

— Dumneavoastră aţi ucis vreodată pe cineva?

— N-aş avea în niciun caz curajul, recunoscu preotul. Şi făcu un gest de dispreţ faţă de sine. Nu-s bun decât de vorbe, îşi au şi ele rostul lor.

Acum lui Mills îi plăcea. 1

— Nu trebuie să-ţi bagi în cap că ceea ce ai făcut a fost negreşit rău, se încumetă preotul. A fost un război în care asemenea lucruri îşi află îndreptăţirea. Principii, încheie el vag.

— Mi-am omorât un camarad.

Preotul tresări niţel, mestecă nişte pui şi lăptuci, oiţa:

— Duci o povară grea. Sunt sigur că ţi-ai dat seama că n-ai avut încotro.

Mills întoarse capul, văzu impunătoarele vârfuri strălucitoare ale norilor încărcaţi de trăsnete şi, la cinci mii de metri mai jos, luciul albastru închis al mării. Îl omorfse pe Harry Mann pentru că nu avusese încotro; ochii lui Harry, încă vii în trupul văduvit de picioare, de braţul stâng şi de pântece, se rugaseră, în vreme ce vocea i se tânguia ca un sfredel, neîncetat. Mintea lui Mills îi împinsese picioarele să se apropie de Harry; poate că mai era vreo nădejde. 11 năpădiseră năduşelile şi ştia că o să-şi borască maţele. A tras cocoşul pistolului automat şi pentru singura oară în viaţă **s**-a rugat; dar nu i se dădu ascultare, Dumnezeu avea alte treburi, sunt doar atâtea de făcut; hotărârea avea **s**-o ia numai el. Focul armei îl zgudui şi se repezi apoi cu baioneta în ţeava către creastă şi către gropile pline de mortar, dar în cinci secunde „bocitoarele” restabiliseră frontul şi şase bombe de mortier picaseră gemând, iar el se trântise la pământ şi, vărsând, izbucnise

înfuriat: *„destul!”*; privise în sus: acolo unde zăcuse Harry Mann nu era acum decât un mic crater carbonizat. Înţelesese că Dumnezeu nu există, aşa încât greutatea de a îi omorât un camarad nu însemna mai mult decât faptul că Harry Mann, un catolic, murise fără niciun soi de farafastâcuri popeşti.

Preotul era însă un omuleţ de treabă şi Mills se strădui să lămurească lucrurile:

— Când vezi pentru întâia oară pe unul făcut terci, uiţi şi de cuvinte şi de rugăciuni. Nu vă. Supără că vorbesc aşa? Şi ăsta avea să moară după destulă agonie…

— Nepătrunsele căi ale Domnului…

— Las-o baltă, spuse ÎYlijis aspru. Cuvintele n-ar fi fost bune Să nimic.

— Cred că eşti sau ai putea fi un om de ispravă, zise preotul. Iei cu mine an păhărel de coniac?

— Sunt un om îngrozitor, spuse Mills. Şi râse cu mare poftă. Dar coniacul îl iau.

— Uite şi coasta olandeză.

În bra tare verde, mai spălăcită decât Anglia, o simţeai cât e ţie plată în pofida perspectivei aeriene care oricum turteşte, iar canalele luceau în depărtare. Avionul Viscount cobora roti**ndu-**se în cercuri mari. Preotul se schimonosi;

— Îmi ţiuie urechile.

Mills, asurzit şi el, îi citi cuvintele pe buze fără să le audă. Stewardesa cea frumuşică aduse paharele de coniac şi zâmbi, străduin**du-**se să se ţină bine pe picioare şi să nu verse băutura. Jos, sub ei, se aflau vapoarele mari din Amsterdam, macaralele şi şlepurile. Vizibilitatea era perfectă, totul părea curat, până şi aerul. Acum dimensiunile şi viteza te ameţeau; clădirile treceau zburând, dedesubtul roţilor lăsate în jos, şi elicele, pe alte glasuri, îţi vâjâiau în urechi; apoi trenul de aterizare se izbi uşurel de pământ şi iată că lunecau pe întinsul aerodromului de la Schipol, urmăriţi în lumina soarelui de după-amiază de sute de oameni aflaţi sus pe case, ori în jurul meselor de pe trotuar ale cafenelelor.

Zece minute mai târziu, Mills, puţin ameţit de iuţeala deplasării, stătea pe trotuarul din faţa aeroportului, încurcat de rapida circulaţie pe dreapta1. În micul autobuz al K.L.M.2 care porni mugind spre Amsterdam, erau numai trei călători, dar printre ei se afla şi o tânără englezoaică cu un copil, măritată cu un ofiţer olandez şi bucuroasă să-şi poată vorbi acum limba maternă. La gara centrală i-a fost cum nu se poate mai uşor să cumpere un bilet pentru Arnhem toată lumea vorbea englezeşte.

Având două ore de pierdut, începu să colinde oraşul, dar simţi în curând o aprigă nevoie de bere. **Într-**o cafenea se aşeză la soare şi intră în discuţie cu două fete care vorbeau bine englezeşte, dar erau din Finlanda. Arătau zvelte şi atrăgătoare, câtuşi de puţin aşa cum şi-ar fi închipuit el că sunt finlandezele. Doreau foarte mult să se plimbe cu un vapor şi, mai având încă o oră la dispoziţie, se sui **într-**un vaporaş cu 72 de locuri, flecărind, în vreme ce berea şi soarele îl legănau întru nepăsare, iar ghidul dădea explicaţii în patru limbi: case din veacul al şaptesprezecelea, uite aici a locuit Rembrandt, sunt patru sute de poduri la Amsterdam, o jumătate de milion de biciclete, vapoare în curs de încărcare, un uriaş doc plutitor.

În Anglia se circulă pe stânga (n.tr.).

— KONINKI. YIKE J. UCHTVAAR J MAATSCHAPPIY (Uimiie aeriene regale olandeze) (n.tr.).

A prins trenul cu un minut înainte de plecare, făgăduin**du-**le **într-**una fetelor să le scrie şi să se ducă să le vadă de-i va fi cândva dat să meargă la Helsinki; **s-**a aşezat, râzând, **într-**un compartiment gol, în bătaia soarelui, simţind că-i este cald şi că ar mai dori nişte bere. Privi cum: Amsterdamul se tot retrage: Prins Hendrikkade, Aşezământul Marinei, clădirile din cărămidă trandafirie, marile vapoare, o moară de vânt şi St. Nikolaaskerk, şi, după numai două ore, îndrăgea de-a binelea oraşul. Îi şi venea greu să-şi aducă aminte de chipurile celor două fete şi de al celeilalte, cu zvelteţea şi gingăşia ei catolică, dar nu uitase blinda faţă dolofană a preotului, fiindcă socotea

că n-o poţi întâlni chiar la tot pasul şi nu se cuvine s-o alungi din minte.

Trenul electric se oprea la fiecare staţie, îi dădea prilejul să vadă de pe pământ ceea ce văzuse mai înainte din văzduh, înainte şi după fiecare mică staţie se afla câte un pasaj de nivel cu inevitabilii lui ciclişti. Tot cald, luminos şi curat era când trenul se apropie de Arnhem. Acum văzu buruienişurile şi pădurile zonei de paraşutare, şi-şi aminti cum aterizase, cum şezuse pe iarbă, cuprins de obişnuita ilaritate care urmează unei coborâri izbutite cu paraşuta, perspectiva trecând de la luciul Rijnului, de la căsuţele „stup”, de la planoarele care tot mai soseau lunecând şi pocnind copacii, de la oamenii care descărcau cutii, de la jeepurile, de la tunurile de infanterie, de la un om care descifra o hartă întinsă pe capota unui jeep, la o luare în seamă a soarelui cald scăldându-i chipul, a oamenilor care stăteau lângă el pe gazon, printre coşurile de răchită, containere de metal, un întreg etalaj de mătase prăbuşită, strălucind într-o mulţime de culori; şi se apucase şi el de lucru, fără împotrivire, scoţând din containere puştimitralieră, pistoale automate, arme antitanc, muniţii.

Fu mirat când ieşi din gara Arnhem. Era un oraş reconstruit, greu de recunoscut, activ, viu, pe care nu-l preocupa trecutul, ci un prezent covârşit de treburi: mulţimi de oameni se plimbau, lumea stătea pe trotuarele cât bulevardele ale Stations pleinului, maşinile treceau cu nouăzeci pe oră. Dar n-a fost nevoie să umble mult ca să dea de cel dintâi container purtând pe el, scrise cu vopsea albă, în olandeză şi engleză, cuvintele: „Aci au murit trei viteji ostaşi englezi”. Nu era cinic, ştiut fiind că divizia I aeropurtată dovedise un soi de vitejie a ei, un minunat amestec de avânt, nepăsare şi îndrăzneală. Containerul îi merse la suflet. Oamenii îşi aduceau aminte.

La trei hoteluri întrebă „Vorbiţi englezeşte?” şi i se răspunse că da, dar nu fu primit, hotelurile fiind pline. Bătu cale întoarsă înspre gară, având de gând să doarmă cum s-o nimeri, într-un tren sau într-o sală de aşteptare,

dar trecând prin faţa agenţiei de turism îşi întâlni privirea, prin geam, cu a unei fete nostime şi păşi înăuntru.

Spuse:

— Caut un loc unde să dorm la noapte. Poţi să-mi fii de ajutor? şi-i zâmbi obraznic, lăsând-o, dacă vrea, să înţeleagă subînţelesul.

— Unde aţi încercat?

Mills îi spuse.

— Staţi mai mult?

— Câteva zile.

Fata observase cicatricele de şrapnel şi nu putea ascunde faptul că îi stârniseră curiozitatea.

— Aţi luat parte la luptă?

Era o femeie subţire, cu părul de culoarea spicului de grâu copt, de vreo douăzeci şi cinci de ani, nu frumoasă, dar interesantă.

— Avem un muzeu, îi spuse ea înflăcărată, mândră. Planoare, tunuri, de toate.

Mills râse.

— Nu vreau un muzeu. S-ar putea să mă împăieze şi să mă pună într-o vitrină.

— Atunci, de ce aţi venit?

— Ca să te văd!

Fata surâse fără îngâmfare, părându-i rău că-l dezamăgeşte, dar rosti hotărât:

— Prea târziu. Am un soţ, o fetiţă. Nu-i nevoie să-mi spuneţi nimic, înţeleg.

— Vreau să găsesc pe cineva.

— S-ar putea să vă fiu de ajutor. Numele domnului?

— O femeie, spuse Mills. Nu una tânără, se grăbi el să adauge.

Fata din spatele funcţionarei vorbi repede în olandeză, iar funcţionara cea nostimă îl lămuri pe Mills:

— V-am găsit o cameră pentru patrii nopţi.

Intraseră câţiva excursionişti englezi, doi tineri şi două femei, arătând toţi a învăţători sau organizatori de cursuri duminicale, foarte serioşi, echipaţi să facă faţă oricărei situaţii, trecuţi de năduşeala cinstită a oamenilor

care îşi cară frumuşei calabalâcul. Conducătorul lor vorbi cât îl ţinea gura **într-**o englezească aleasă, întrebând de un hotel, de preţuri, de curăţenia paturilor.

Mills spuse:

— Am găsit ceva, dar e plin de purici. Era oarecum înfuriat, ştiind cât de curaţi sunt olandezii.

Au râs, şi una din fete a spus:

O voce englezească! Slavă Domnului!

Conducătorul grupului, cu cinci ani mai tânăr ca Mills **–** din**tr-**o generaţie care n**-**a avut parte de nimic **–** întrebă, tânguiţor, ca şi cum Mills, fiind englez, ar fi trebuit aşa ca de la sine să**-**l înţeleagă:

— Ce se întâmplă în oraşul acesta? Oriunde te duci, e plin.

— O aniversare, îi spuse Mills, zâmbi**ndu-**i fetei, şi o întrebă: Am ceva de plată?

Ea îi surâse cu tainică duioşie şi-şi apropie mâna de a lui pe sub hârtia pe care i o întinse:

— Dumneata, nu.

Sufrageria hotelului era aproape goală. Chelnerul, blond, rumen la faţă, era vorbăreţ. Singurul cuvânt olandez cunoscut de Mills era *bier* şi avea de gând nici să nu se folosească de altul. Dar chelnerul, un băiat de nouăsprezece ani, vorbea bine englezeşte şi rămase în apropierea mesei până ce Mills dădu gata un puişor de găină cu sos de mere şi nişte clătite… Băiatul nu fusese în Arnhem la vremea luptei. Dorea să lucreze pe vapoarele liniei Holla**nd-**America. În meseria lui, îi plăcea felul de a se purta al englezilor. Erau liniştiţi şi curaţi şi la nevoie ştiau să aştepte un sfert de oră fără să se înfurie. Cât despre francezi, vai, erau gălăgioşi, mâncau urât, murdăreau masa, se răsteau la chelner, nimic nu le era pe plac, nu dădeau bacşiş. Ga şi belgienii. Nemţii? Ha. Nu prea ridicau ci nasul în oraşul ăsta.

Mills era somnoros, ghiftuit de bere şi de mâncare. Aproape că se întunecase, dar nu putea să nu se repeadă până la pod.

Vălmăşagul îngustelor străzi comerciale puternic luminate şi ticsite de lume îl încurcă – nu aşa îşi aducea el aminte de Arnhem – dar cu începetul îşi dibui drumul până la Rijn. Şuvoaie de maşini goneau deasupră-i, clopoţelele bicicletelor sunau, vocile strigau râzând şi pe lângă complicatul viaduct nimic nu mai era din câte ştiuse el. Acolo unde arseseră casele, se ridicau acum uriaşe blocuri cu birouri şi. Apartamente de locuit, toate **într-**o arhitectură – modernă. Treceau agale, încărcate cu cărămizi, şlepuri mari pe care oamenii vorbeau, râdeau, trăiau; un uşor miros de bucate gătite şi de fum de ţigara ajungea până la Mills. Mai departe de Rijn, casele erau aşa cum îşi amintea el de Arnhemn: cu patru etaje, cu storuri colorate şi balcoane cu grilaj de fier forjat.

Podul era la locul său, părând imens în simplitatea-i de oţel. Germanii nu-l aruncaseră în aer. Mills se plimbă pe nisipul de pe mal şi auzi clipocitul domol al apei de august, iar în ochii minţii sale, aruncătoarele de flăcări porniră să râgâie, îi mirosi a carne arsă, auzi loviturile tunurilor de infanterie şi ţăcănitul puştii-mitraliere care îi zguduia umărul, în vreme ce camioanele goneau peste pod, în acea primă dimineaţă de luni, iar infanteria nemţească se prăbuşea şi o lua la sănătoasa şi se replia zbierând şi se lăsa frumos măcelărită, şi în vreme ce, mai departe, în urmă, în jurul Markepticinii lui, tunurile de infanterie dădeau iama priit carele blindate din spate.

Începuse atât de bine…

Condiţiile atmosferice erau ideale, nicio paraşută nu dăduse greş şi încercai simţământul că de data aceasta superioritatea numerică era de partea noastră ca şi forţa aeriană şi că n-o să se işte obişnuita harababură.

De pe înălţimile din spatele Arnhemului – singurele înălţimi din Olanda – acolo unde umblă cerbii şi gazonul e moale şi cresc mii de copaci svelţi şi buruieni şi răchită cu grămada, poţi să vezi Germania. Asta-i îndrăzneala planului, dar e nevoie de noroc şi norocul se spulberă în câteva – clipe, mai înainte ca aviaţia să pornească.

Lipseşte aviaţia de transport şi transportul aerian

fiind eşalonat pe trei zile, el ajunge să depindă de vreme, or în Anglia e o ceaţă care întârzie plecarea eşalonului al doilea. Sub soarele strălucitor al acelei prime zile în Olanda, telefoanele germane bâzâie. Întâmplarea face ca generalul Student, un comandant al armatei de paraşutişti, să stea de veghe de la o vilă din Vught, în vreme ce, mai aproape încă, generalul Model se pomeneşte cu trupele de paraşutişti la mai puţin de o milă de al său G. G.[1] Tactic de la Costerbeek şi mai înainte ca acestea să apuce să răsufle, a şi sosit la Arnhem, să ia măsurile cuvenite cu autoritatea pe care i-o dă rangul lui. În câteva minute diviziile blindate 9 şi 10, care tocmai se nimeresc să fie în refacere între Zutphen şi Apeldoorn, se pun în mişcare şi, cât ai zice peşte, răsare un inel de oţel alcătuit din tancuri ligru, tunuri autopropulsate şi infanterie, între zona de paraşutare de la Wolfheze şi satul Costerbeek, pe de o parte, şi acei puţini oameni care în luciul palid al primei seri ajunseseră la pod, pe de altă parte. Dincolo de Rijn, o armată îşi croieşte pieptiş drumul, spre Nijmegen, ca să cadă în spatele Arnhemului, iar diviziile americane aeropurtate sunt prinse între două focuri. Nici acolo norocul nu vrea să zâmbească. Douăzeci de mii de vehicule s-au îngrămădit pe o singură şosea. Se trage asupra oraşelor aflate în faţă, până ce-s făcute praf şi pulbere, spre a se câştiga timp. Tancurile înaintează pe o şosea de beton ridicată mai sus de nivelul pământului recuperat şi al digurilor dimprejur. Sunt ţinte sigure pentru tunurile antitanc iscusit camuflate. Totuşi, nici împrejurarea aceasta s-ar putea să nu fie hotărâtoare, dar norocul piere de-a binelea, devine potrivnic. Sus pe cer stau coloanele de bombardiere de vânătoare Taifun, aşteptând prin radio instrucţiuni care nu sosesc, pentru că aparatele de radio din automobilele de transmisiune ale R.A. F.[2] Au încetat de a funcţiona. Şi de ceastălaltă parte a fluviului Rijn s-a produs tot o tragedie tehnică; aparatele de radio nu merg

1 Cartier General (n. tr.).

2 Royal Air Force : Aviaţia regală (engleză), (n. tr.).

într-o zonă clădită; zona de paraşutare a pierdut legătura cu G.G. Al diviziei, situat la Costerbeek, care la rându-i a pierdut legătura cu singurul batalion ajuns la Arnhem. Curaj există destul, dar aparatele de radio nu vor să funcţioneze şi curajul nu foloseşte la nimic. Nici cu avioanele**-**cargou care aduc provizii nu se mai poate intra în legătură, şi în jalnice valuri se îndreaptă zi de zi cu mai mult chin spre un loc de întâlnire care n**-**a fost cucerit, iar asta pentru că n**-**au primit semnalul indicând un nou punct de paraşutare a proviziilor; şi zboară jos, hotărâte să livreze proviziile trupelor paraşutate, greu încolţite, care stau şi fac semne deznădăjduite, în vreme ce avioanele sunt doborâte de un tir de o groaznică eficacitate, dispecerii se răstoarnă şi se rostogolesc de nenumărate ori în aer şi containerele cu alimente şi cu muniţii sunt adunate de germani, aripile ard şi uriaşele Stirling şi Dakota se strivesc de copaci, crengile iau foc şi milioane de frunze plutesc în aer, aprinse.

În zorii celei de-a doua din aceste nouă zile se găsesc la Arnhem vreo mie de oameni. Dinspre miazănoapte şi răsărit, **s-**ar zice că, pe îndelete, germanii pun în funcţiune mortierele grele şi bombele încep să pice la întâmplare în kilometrul pătrat din centrul Arnhemului. Prin beciuri, olandezii tremură, mor, se înăbuşă, ies în goană, sunt împuşcaţi. Oraşul e îngrijit, curat, tihnit, fără maghernițe; din nefericire, are însă un pod. Germanii taie alimentarea cu apă. Dinspre miazănoapte şi răsărit, ei bat neîncetat cu mortierele; dinspre sud, de cealaltă parte a fluviului, din afara oraşului, aruncă obuze de 20 mm şi bombe incendiare. Britanicii stau ghemuiţi în douăsprezece case de lemn, dar domină podul; nu rămâne nimic altceva decât să faci praf şi pulbere din oraş, să dai foc caselor şi să aştepţi să vină tancurile şi tunurile automotoare, să**-**l ia în stăpânire stradă cu stradă.

În ziua a treia nu mai rămăseseră mulţi din mia aceea de oameni.

Mills îşi îndreptă privirea dincolo de puşca**-**mitralieră aşezată pe o masă în camera unde domnea neorânduiala:

tapetul rupt, geamurile sparte, sute de dulii, o ţeavă de rezervă pentru mitralieră, grenade, chingi părăsite, cutii şi mobile îngrămădite pentru a se face loc, şi cadavrul caporalului Harris, cu sângele închegat pe ţepii bărbii şi cu faţa sfărâmată. (Din cei cincisprezece oameni de ieri au rămas în casă opt.) Peretele din spatele lui fusese nimerit de o – mie ele ori de gloanţe şi urmele lor desenaseră treptat şi înconjuraseră forma ferestrei, astfel încât conturul ajunsese la fel de găurit ca şi un vechi panou de tir. Casa era totuşi un adăpost de nădejde, din piatră solidă, adusă tocmai din Belgia, mai bună decât casa dinţii, care, fiind din lemn, arsese, şi decât a doua, care avea vecini gălăgioşi…

Afară, strălucirea luminii orbitoare a unui septembrie de mari împliniri era pângarită de fum. În spate, biserica Sfântul Kusebiu ardea, o coloană fantastică de ilăcări şi fum. Cei treizeci şi ceva de metri pe care-i putea cuprinde cu privirea Mills ciau plini de moloz şi de schelete de case, de hornuri care se tot clătinau până ce încă o lovitură directă de mortier împrăştia cărămizile şi risipea mobilele în drum; mese de lucru sparte, fotolii, sofale, ba şi un covor care fusese supt afară de puterea exploziei; deasupra tuturor lucrurilor se aşternea o pulbere subţire de geam sfărâmat, de cărămidă pisată, de rumeguş, de frunze măcinate; parcă ar fi fost piesele doveditoare dintr-un caz de crimă fără însemnătate; hârtie, o poşetă, fâşii de stofă, un toc de ochelari, felinare buimace, o sabie, o uşă, înfăţişarea înnegrită – ca de banană desfăcută – a unor rachete aruncătoare de ceaţă; şi morţii, surprinşi pe unde îi împinsese nevoia, zăcând ca nişte saci de cartofi pe unde îi răsturnase violenţa, cu braţele a ruga neluată în seamă, vulgari, abjecţi, daţi uitării. Mărturia groaznicului omor îngăduit de război era nesfârşită, era covârşitoare. Cum de-şi va reveni cândva oraşul acesta? Către apus, Mills auzi şi simţi hainele lovituri ale tunurilor nemţeşti de câmp – de pe tancuri sau de pe platformele tunurilor automotoare – luptându-se cu tunurile mai mici de infanterie. Din când în când, bubuia şi câte un tun de 75

mm, de-i ţiuiau urechile. Bătălia se mutase toarte departe, spre apus – încotro n-ar fi trebuit – şi el ştia că pe undeva lucrurile se încurcaseră tare rău. Ilăt spre miazăzi, cu o întârziere de câteva zile, pe undeva pe lângă Nijmegen, artileria corpului al XXX-lea trăgea, dar era prea departe acum ca să-l poată scăpa pe *el*, era ceva oarecum teoretic. Gândurile lui erau toate la bătălia de aci; se aflau la mare ananghie, dar nemţii pierduseră din vedere ceva: lucrul acela de nedefinit care există între oameni ca Jock, camaradul său, şi el însuşi: camaraderia, experienţa – spuneţi-i cum vreţi ceva ce supravieţuise unor împrejurări şi mai rele, şi fusese în stare să râdă, să se izbăvească.

Mills văzu în chiar clipa aceea un tanc Tigru care ieşea grijuliu de după case, la o depărtare de trei sute cincizeci de metri. Pe nuanţele pastelate ale molozului, silueta lui se desprindea dură, fieroasă.

— Tigru, transmise el scurt.

— **S-**o fi rătăcit, blestematul, îşi dădu jock cu părerea.

Dindărăt, ul puştii-mitraliere, Mills văzu turela şi foarte lungul, subţirele tun de S8 mm roti**ndu-**se în direcţia sa. Avea de ales între multe casc dărâmate şi era îndoielnic că echipajul ar fi putut deosebi prezenţa unor trupe britanice în vreuna din ele, dar lui Mills îi era cu neputinţă să nu simtă că piesa aceea de artilerie de mare viteză nu se îndrepta asupra lui. Nu exista în toată lumea putere în stare să-l împiedice pe blestematul ăsta să facă zob strada. Obuzu-i era înzestrat cu o viteză atât de mare, încât uneori aerul din dreptul botului ve albea de căldură şi, până a străbate o mie de metri, încălzea carcasa obuzului **într-**atâta, încât exploda mai înainte de vreme. Interesant lucru şi dătător de nădejdi, însă puţin probabil aici, unde tancul bătea la o distanţă doar cât jumătatea unei străzi. Secundele se perindau cu înspăimântătoare sfiiciune.

— Se tot frământă cu gândul, până când o face un ulcer, comenta Jock.

Mills, când văzu floarea înaltă de fum, se aruncă la

pământ.

N-apucară să audă lovitura tunului de 88 mm, ci numai îngrozitorul rezultat al acostării obuzului pe o casă mai în josul străzii, prăbuşirea zguduitoare a cărămizilor, suflul puternic al pietrei şi colbului care se împrăştia deasupra drumului, umplând şi camera lor.

Steve Perry spuse:

— Pun rămăşag că şoarecii se întreabă ce i-a lovit.

— O teribilă izbitură la două case mai încolo. Obuzul urlă şi ricoşa şi. În aceeaşi clipă explodă, smulgând uşile şi cărămizile şi miile de plăci din *parmen* 1 ale acoperişului. Apoi strigătul cuiva, care te înfioară şi te năpădeşte de sudoare. Apoi o izbitură şi o împroşcare de scântei de cealaltă parte a drumului, unde un obuz cu fosfor lovise acoperişul altei case. Începu să ardă de sus. Flăcările se porniră să mistuie de sus în jos, în vreme ce Mills aştepta îngrozit ca oamenii să fie siliţi să iasă în stradă şi să fie seceraţi de mitraliera tancului. Aştepta

1 Un fel de ţiglă, (ol.) (tr. Tr…

să apară infanteria nemţească însoţitoare. „Pe găozarii ăştia îi omor oricum!” Tancul o luase iarăşi din loc, şi simţământul că nu-i puteai face nimic te scotea din fire.

— Tacă-ţi fleanca! spuse.

Jock mormăi:

— Dacă mai apuc să ies din gaura asta, o să-mi petrec viaţa aruncând generali din avioane.

— Ţarcă, exclamă Mills. Vă merge gura ca la o ţarcă.

— O bere **mi-**ar prinde bine, spuse careva. Mă piş pe orice altceva.

Din nou colosala sfărâmare a oţelului lovi**ndu-**se de zidărie, volbura de fum, detunăturile şrapnelelor, prăbuşirea unei faţade de cine ştie câte tone, spintecată dintr-odată şi aruncată drept în aer. Cel care strigase, gemea acum. Se lipeau cu toţii, pe cât puteau mai bine, de pereţi şi prin colţuri, ştiind ce-i aşteaptă, afară de Mills care rămăsese în spatele puştii-mitraliere. Focurile trase de tunul de 88 mm nu le-a auzit. Doar un urlet prelung

atunci când obuzul a trecut de-a dreptul prin casă, răzând-i tavanul. Mills căzu la pământ, doborât de groază, şi nu-şi mai dădu seama decât de o mare prăbuşire a zidurilor şi de aerul îmbâcsit de var şi de propriile-i picioare dârdâind de frică. Obuzul trecu drept înainte prin şase pereţi, fără a încetini mai mult de-o fracţiune şi făcu explozie abia după două mile. În urma lui, zdrenţuind fiecare perete, lăsa găuri de cel puţin un metru douăzeci în diametru. Tavanul crăpă chiar deasupra şi începu să plouă cu ipsos şi scânduri. Toate acestea se petrecură într-o clipă; revenirea dură mai mult; erau cu toţii scrijeliţi de schije şi Mills, încă zăpăcit, fu cuprins de o teamă obsesivă că s-ar prea putea să cadă peste el lăzi şi paturi.

Se târî până la fereastră şi văzu infanteria nemţească alergând încoace şi încolo, aruncând grenade cu miner prin ferestrele fără geamuri. „Încântător”, constată el, şi începu să tragă, pe când ceilalţi din odaie se ridicau adunându-şi pistoalele automate şi carabinele, iar din tr-o casă, trupele paraşutate ieşeau în goană şi-i atacau la baionetă pe găozari.

Au încercat din nou în noaptea aceea. Tot oraşul ardea. Mills ieşi afară pe la ora zece şi, în vreme ce urina, auzi huruitul neplăcut al motoarelor de tanc. Începură detunăturile grenadelor cu mâner şi zgomotul subţire, ca de fierăstrău, al

Sclimeisserelor 1. Încotro îşi croiau drum găozarii? Pornirea de.1 fugi îndărăt în casă era covârşitoare. Erupţia lungă a unei flăcări, la o jumătate de milă mai încolo, îl făcu să sară şi se trezi deodată înapoia ocrotirii derizorii a zidurilor. Tunurile de 88 nu se opreau din tras şi întregul oraş se cutremura.

Sergentul Mac întrebă:

— Cum stai cu muniţia?

S-a constatat că aveau vreo douăzeci de benzi de fiecare puşcă-mitralieră şi pistol automat: două secunde de foc neîntrerupt pentru a sta de vorbă cu *ăştia*. Apoi, două grenade şi mult noroc. Ştia că vor fi scoşi afară din casă, dar aştepta momentul culminant al groazei cu un calm de

om istovit. Putea auzi şenilele unuia dintre tancuri tot atât de bine ca şi motorul.

— Atunci ieşim prin spate, spuse sergentul Mac. Băgaţi de seamă la afurisita aia de sârmă.

În jurul fiecărei grădini era o împrejmuire înaltă de sârmă.

— Minunat lucru trebuie că e să şezi **într-**o turelă de**-**alea, zise Jock.

În tot acest răstimp ascultaseră la Schmeissere, la grenadele cu mâner, la nemţii care**-**şi croiau drum să**-**i împresoare. Auzeau acum fluierături şi voci. La frică, infanteria nemţească se dovedea limbută.

O uriaşă limbă de flăcări. Clipă fotografică: oameni lipiţi de ziduri. Zgomotul monstruos, urechile dureroase, dincolo de frică, dar lăsâ**ndu-**l pe Mills lac de apă. Năprasnic de iute, obuzul ţintise jos. Nemţii giniseră că obuzele lor mergeau de**-**a dreptul prin zidării şi acum reduceau unghiul 88 ului şi ţinteau la temeliile caselor. Tehnica li se adeveri, cu brutală prisosinţă, de folos. Fiecare obuz muşca din casă câte o bucată şi atunci puternica mitralieră trăgea în zona astfel „deschisă”. După care eroica infanterie putea intra şi aduna cadavrele. Asta, în teorie. În fapt, lucrurile nu mergeau chiar atât de bine. Oricum, se descurcau.

Vocea lui Jock, mereu prezentă, înfruntând moartea, durerea, pe nemţi, pe Dumnezeu, lumea, totul:

„Ce mai panică în pieptu**-**ţi, gâză mică.

1 Schmeisser pistol**-**mitralieră (n.tr.).

— Unsuroasă* se priată, ghem de frică”. Voci, fluierături, zgomot de paşi)…

Mills mârâi:

— Fac un zgomot de parcă ar veni Armata Salvării.

Erau afară, pe pietrele caldarâmului, împiedicaţi în sârma grădinii din fund; grenadele cu mâner explodau la casa de alături; vorbeau răguşit, morţi de frică, în Ciuda acţiunii tancurilor lor. Auzi scârţâitul cizmelor, clinchetul metalului, un ţipăt de cealaltă parte a drumului şi zăngănitul greoi al tancului care trecea…

Scârţâitul picioarelor dibuitoare. Şovăială. Tăcere. Apoi iiacăra unui tanc în depărtare, groaza amândurora în faţa nemţilor. Mills trase şi o luară la fugă prin dos, în vreme ce nemţii intrau prin faţă; aerul, fierbinte îi năvăli în spate pe când o grenadă cu mâner făcu explozie.

Unii tocmai trecuseră prin împrejmuirea de „sârmă şi. Strigau la cei din faţă. Jock îşi înfipse baioneta în gâtul unuia. Mills era atât de concentrat, încât nu auzi ţipetele, nu auzi nimic, izbi cu patul puştii-mitralieră **într-**o mutră, se întoarse, trase din**tr-**o poziţie neprielnică. Mitraliera explodă **într-**o clipă, acetilena se aprinse şi muniţia pieri. Se târau, strigân**du-**se unul pe altul. Mills aruncă puşca-mitralieră pentru un moment, ea să poată scoate o grenadă, numără până la trei şi o aruncă, adulmeca în spatele său un vrăjmaş şi sări, baioneta dădu greş, îşi smulse casca, lovi aerul; fu norocos, nimeri câe-a dreptul în obraz, neamţul se prăbuşi ca un sac de cărbuni, fu izbit cu piciorul, zdrobit de către mitraliera redobândită, grenada explodă; acum alergau, un Schmeâsser slobozi un foc, cineva se poticni, se târî, „*înainte*!”

Careva alergă, căzu, „degeaba, camarade!”, însă Mills, leoarcă de năduşeală, stăruia cuprins de panică: „*Hai*, *înainte*!” în urma unora dintre ei, care şi săriseră împrejmuirea sau tocmai treceau prin ea. Ce putea face? Zgâlţâi sârma, o smulse din pământ, trecu, cu gâtul. Zgâriat, cu gura însângerată, îşi duse mâinile la spate ca să sprijine umerii celui rănit. Sârma îi străpunsese mâna dreaptă, cea arsă ieri – ba nu, luni – în flăcări, şi ducând greutatea rănitului simţi că-i vine să leşine, în vreme ce sârma îi intra de doi centimetri în carne, la capătul ghimpilor ei metalici. Dar omul era Steve Perry, „nu te opri, dobâtocule!” şi ceilalţi erau aci, mă rog, unii dintre ei, şi acum, de bine, de rău alergau, pe liniştea pământului, peste garduri vii şi grădini, până ce nu mai putură ocoli şoselele. Merseră cu grijă câteva ceasuri către nord-vest şi chiar înaintea zorilor trecură peste linia ferată de la nord de Costerbeek.

Când se iviră zorile, din nou desăvârşite, păsările

cântară şi apoi obuzele scânciră pe deasupra capetelor lor, în sunete de mătase sfâşiată, şi se sparseră cu puternice ropote de gălăgie în centrul Costerbeekului, iar mortierele şuierară pe sus şi, iată, ziua de mâine începuse. Intrară în perimetrul dinspre tare răsuna zarva.

*

Mills păşi agale prin Nieuwstraat, pe sub umbra copacilor, pe jumătate adormit în toropeala calda a după-amiezii. Mâncase bine la prânz şi de dimineaţă, şi băuse câteva halbe de bere: îi fusese cu neputinţă să ia o hotărâre ce soi preferă. Acum nu-şi dorea decât să stea liniştit, să moţăie, să sforăie în farmecul zilei.

Un vapor absurd de mic tocmai intra în Rijnkade, şi văzu nişte pancarte arătând că făcea curse către şi dinspre Costerbeek. Râsete se înălţau în aerul cald, nişte muzică, iar liniştiiul Rijn era spumos. Asta-i ce-mi trebuie, hotărî Mills. Luă loc pe puntea de sus, în vreme ce vaporaşul se legăna uşor, aştepta. Oamenii se urcau pe punte, sporovăiau, râdeau, îşi dojeneau copiii. Vaporul se umplu de lume, porni, coti, trecu de-a lungul câtorva diguri, vapoare, clădiri. Mills privi spre păduri şi-şi aduse aminte de iedera şi ferigile care ardeau, de petele de benzină în flăcări pe crengi, în vreme ce Tigrul aruncător de flăcări încerca să-şi croiască drum printre copaci:

O groaznică irosire de frumuseţe pământească.

Doi bărbaţi începură să zică la acordeon şi călătorii olandezi se porniră să cânte gălăgios. Mills rămase cu gândul la transportul aerian ce se prăbuşea în flăcări. Se duseseră în pădure cu un jeep, ca să încerce să adune nişte containere. Parcaseră jeepurile de-a lungul unei alei de fagi şi înaintaseră adânc în tufişuri. Încărcaseră jeepul, legaseră containerele pe capotă.

astfel încât cineva fusese silit să rămână în urmă. Şi rămăsese Mills. Se ascunsese în rugii de mure şi ferigi şi aţipise, când se pomeni cu o patrulă de nemţi venită şi ea să caute canistre, îşi aducea acum aminte de senzaţia aceea de gâtuială, aşteptând-i să se grupeze laolaltă,

ascultând-i cum vorbeau răguşit în vreme ce retezau frânghii, înhăţau grelele containere şi le aşezau cu grijă jos, şi întrebându-se câte benzi mai are în magazia puştii-mitralieră. Dacă nemţii ar fi luat seama la urmele zărite ceva mai încolo, ale jeepului, s-ar fi putut ca ei să-i aştepte pe Jock şi Steve… Din două focuri, Mills i-a doborât pe toţi. Îşi amintea de mirosul explozivului printre ferigi şi de o mierlă care zburase ţipând.

Se întrebă dacă pe vaporaş se afla vreo fată drăguţă sau vreun grup de oameni căruia i s-ar putea alătura. Olandezii îşi dădeau seama că e englez; era greu de spus de ce; purta nişte haine obişnuite, nu ducea cu sine nimic, dar pricepu că se vorbea de el şi văzu o faţă care se întoarse să-l privească.

Un tânăr cu soţia stăteau lângă el şi cei doi copii ai acestora, neştiind nimic despre complicaţiile graiurilor, se repeziră la Mills, înţeleseră că există totuşi anume greutăţi, râseră.

Bărbatul i se adresă, el însuşi mirat de cât de uşor se exprimă în englezeşte:

— Sunteţi englez?

— Da.

— Aţi luat parte la luptă?

Mills nu voia să vorbească despre asta şi răspunse:

— Nu.

— Mulţi dintre băieţi se întorc.

— Unde aţi învăţat englezeşte?

— La şcoală, răspunse omul. Şi-n olandeză, îi şopti la repezeală ceva soţiei, care se aplecă emoţionată şi spuse:

— Am învăţat englezeşte la şcoală, chiar când erau *moffenii* aci.

— *Moffenii*?

— Nu-i în dicţionar, continuă omul. Dumneavoastră le spuneaţi buni. Noi le spuneam *moffeni*. Nu leş plăcea de loc.

— Nu doriţi o ceaşcă de ceai? întrebă Mills. Trecea un om cu o tavă.

— E cafea, observă soţia.

Izbucniră cu toţii în râs.

— Dar ne place ceaiul, mărturisi bărbatul. Obişnuim să-l bem şi noi dimineaţa, ca şi englezii.

— Drăguţi copiii, observă Mills.

Cei doi copii, un băiat şi o fată, aveau păr bălai, erau dolofani, şi strălucitori de sănătate.

— Sunteţi căsătorit? îl întrebă femeia.

— Nu m-am lăsat prins, răspunse Mills.

— Ar trebui să vă însuraţi, stărui ea. Râseră iarăşi cu toţii, mulţumiţi, nici ei nu ştiau de ce.

— Încoace e podul de cale ferată, arătă bărbatul. Mills privi în sus, câtă vreme lunecară pe sub lungul pod de oţel. Îşi aminti de o companie tăind pajiştile, trecând pe lângă sălcii cu vârfurile tăiate, şi pe lângă vite, şi un sfert de oră mai târziu, bubuitura produsă când nemţii le aruncaseră drăcia aia drept în faţă.

Acum încercau şi alţii să-i vorbească lui Mills. Erau cu toţii muncitori şi englezească lor nu era grozavă. Dădeau mult din mâini şi râdeau.

— Unde mergeţi acum? întrebă tânărul.

Vaporul întoarse în mijlocul şuvoiului, îndreptându-se către cele câteva scânduri din care era înjghebat debarcaderul. Pe Mills îl cuprinse sfiiciunea. Lumea cobora cu mare gălăgie şi el văzu că toţi apucă o pantă care ducea spre grădinile şi cafeneaua din Westerbouwing. S

— Mă duc să-mi văd un prieten.

Înainte cu doi ani, frizerul lui Mills îi spusese că un client, fost paraşutist din divizia I aeropurtată, se dusese la Costerbeek şi că petrecuse acolo de minune. Îi lăsase o adresă. Mills nu l-a întâlnit niciodată pe omul acela, dar păstrase adresa şi acum îi ceru tânărului să-i arate încotro e drumul.

Urcă panta acoperită cu iarbă de pe malul fluviului, şi intră în Costerbeek. VAmiaza asta nu se prea deosebea de cealaltă după-amiază. Iată iarăşi drăguţele vilişoare, atrăgătoarele case, unele cu acoperiş de stuf, însă cele mai multe cu plăci rotunjite din *parmen*. Pe strada mare, casele erau mai arătoase, mai impunătoare, din piatră belgiană,

cu storurile colorate şi balcoanele de fier forjat. Iar strada refăcută, acum fără linii de tramvai, era din nou din cărămizi refractare, trandafirii, fabricate la cărămidăriile de pe malurile Rijnului. Îşi amintea acum de oamenii care ieşeau de prin case şi de puţinele steaguri fluturânde şi de clopotul unei biserici care suna undeva, l otul fusese limpede şi frumos şi nu i-a părut rău că venise: senzaţia de eliberare şi florile de portocal[3] şi lacrimile şi sărutările şi florile, fructele şi roşiile oferite – tot ce aveau – şi sfâşietoarea lor jinduire după ţigări englezeşti. Lucrul cel mai mişcător fusese sfiiciunea lor. Cu capetele smerit plecate, purtând brasarde portocalii, se apropiaseră timid de soldaţi. În zilele de prăpăd de după aceea încercase o mare dorinţă de a birui şi până la sfârşit cugetase: probabil că ne urăsc dârzenia: două oraşe distruse şi biruinţa fizică a Germaniei…

În grădiniţa înflorită sta un om care se uita ţintă la Mills, dându-şi seama că e un străin.

— Dumneavoastră sunteţi domnul Nâjhuis?

Omul zâmbi auzind cum îi pronunţă Mills numele. Era un bărbat voinic, blond, cu înfăţişare aspră, cu pielea bronzată, de vreo patruzeci şi cinci. De ani.

— Aţi venit din Anglia? Trebuie s-o chem pe nevastă-mea! Suze! Suze! Intraţi! V-a trimis bunul meu prieten, Charles?

— Nu, am venit doar aşa. Mi-a dat cineva adresa dumneavoastră.

— Sunt încântat. O mulţime de băieţi vin să mă vadă.

Cuvântul „băieţi” era dintr-acelea care-l scârbeau de obicei pe Mills; un cuvânt folosit de politicieni, de învăţători, de reporteri, însă în gura omului acestuia nu avea nimic supărător: el fusese *acolo*…

Înlăuntrul casei se vedeau scaune de răchită, plante agăţătoare şi într-un colţ al holului sta un container aeropurtat, prefăcut de gazdă în colţar. Domnul Nijhuis râse:

---

3 Olandezii îşi manifestau bucuria purtînd J'lori (ie portocal, ca o dovadă de ataşament faţă de casa regală de Orania (portocală), care

— Pe ăsta păduchioşii de *moffeni* n-au putut pune laba. Vrei o ţigară?

— Mulţumesc. Nu fumez.

— A, iat-o şi pe nevastă-mea. Suze, dumnealui e un prieten din Anglia. A.m lost în Anglia, se agită el, fără a da cuiva răgaz să vorbească. Femeia era măruntă şi sfioasă; se uita cu ochi plini de admiraţie la voinicul său soţ, care acum spunea: Când erau aici *mofţenii*, cântau un cântec în vreme ce mărşăluiau pe Utrechtse Straatweg. Cum suna, domnule? Mergem împotriva Angliei! Când am fost la Londra, în 1947; i-am văzut pe unii dintre ei lucrând pe străzi. Le-am cântat cântecul. Să le fi văzut mutrele! Ascultă. Mie să-mi spui Kobus. Nu Nijhuis.

— Mills. Mie spune-mi Reg.

— Îl cunoşti pe sergentul Meldrum?

— Nu. Nu cred.

— Eu îl cunosc bine. Uite, atu aici fotografia lui. O scotocire vijelioasă prin sertarul unui scrin. Era poza unui sergent aeropurtat, făcută atunci, numaidecât după ce fusese prins. **S-**a supărat foc pe mine din pricina fotografiei acesteia, spuse Kobus.

— Nu doriţi să mâncaţi ceva? îl întrebă doamna Nijhuis.

— Nu, mulţumesc.

— Ba desigur că doreşte. Pe urmă o să facem o plimbare. Kobus îi făcu lui Mills cu ochiul. (3 plimbare pe câmpul de luptă, ei?

— Nu mi-e foame, se grăbi să mărturisească Mills. Nu pot mânca atâta cât mâncaţi voi, olandezii.

Kobus izbucni în râs.

— Încă nu ne-am scos pârleala. Să luăm totuşi ceva uşor. E cam devreme. Să gustăm un *uitsmyter* – nu-i decât un mizilic.

Ascultătoare, soţia se şi făcu nevăzută.

— Da, zise Kobus. Au fost băieţi minunaţi. Păcat că nu-i Piet aici să te vadă. A fost *onderduiker*. Asta înseamnă fugar. Vezi, *mofjenu* îi luau pe băieţii noştri în Germania, aşa încât unii din ei se ascundeau. Piet se ascunsese la

ferma lui Jansen. Au venit şi au întrebat, desigur, dar răpirile astea de pe strada se făceau fără acte şi. Tot ce am avut de spus a fost: „L-aţi luat în Germania[4].

Ceea ce se chema *uitsmyter* se dovedi a fi două lelii groase de pâine peste care se întinseseră felii de carne de vită în sânge şi. Deasupra lor două ochiuri. Mills se simţi învins mai înainte de a începe, dar se strădui să nu se dea bătut.

Apoi amândoi porniră la plimbare şi în mai puţin de zece minute se odihneau în scaune de răchită pe uriaşa pajişte a hotelului 1 lartenstein, care în cursul luptei fusese *G.* A) diviziei. Nu se schimbase cu nimic. Copacii erau acum mai

3.3

puţini. Mills îşi aminti de obuzele de mortier tânguindu-se prin văzduh şi care, prevăzute cu capse de percuţie, explodau în creştetele fagilor şi pinilor, azvârlind la pământ aşchii care omorau oamenii adăpostiţi în tranşee. Se tânguiau pe deasupra lor câte patruzeci-cincizeci pe minut, zi de zi. De cum ajunseseră aici, venind de la Arnhem, doi polonezi le ceruseră ajutor ca să tragă un tun de infanterie. Un ditai obuzul se tânguise şi făcuse explozie într-un copac, iar când se urcaseră acolo îi găsiseră pe cei doi polonezi frumos decapitaţi. „N-or să mai aibă nevoie de ceasurile de mână”, rânji acru Jock. Apoi observară că sergentul Mac era mort… Aşezaseră deasupra adăposturilor nişte uşi, dar procentajul de morţi tot mare era. Asta se petrecea în după-amiaza în care se hotărâseră să şterpelească jeepul şi să meargă să adune containere din păduri. Era în ziua în care o lovitură nefericită aruncase în aer un depozit de muniţii şi o văpaie uriaşă despicase pădurile, smulgând toate coniferele…

Acum sta la căldură şi frunzele luceau în adierea blândă a vântului şi o viespe îi intrase în sticla de bere. Zgâlţâi sticla şi înecă viespea. O veveriţă se căţăra în grabă pe un copac şi chelnerul răsărise din nou de-a

---

4e migrase după ocupaţia nazistă (n. tr.).

curmezişul gazonului, de data aceasta aducând nişte rachiu de ienupăr.

— Au trecut cinci ani, zise Kobus, până ce copiii să se mai poată juca iar prin păduri. Şi după aia erau prea mari ca să se mai joace – şi în orice caz nu de-a aceleaşi jocuri! chicoti el.

După alte vreo cinci-şase păhărele, merseră să vadă noua biserică. Mills îşi reamintea vag de cea veche, foarte ponosită, „propriile noastre tunuri de 75 mm trăgând de-a dreptul în Tigri, deoarece nu aveau muniţii de risipit…”

— În dimineaţa acelei duminici, spuse Kobus, eram la biserică. În timpul slujbei începură zgomotele: rachetele trase de aviaţie, artileria. Lumea era înspăimântată. Preotul grăi: „Suntem la adăpostul lui Dumnezeu”. Candelabrele se clătinau, colbul şi varul picurau pe capetele oamenilor. Preotul făcu un semn, mai întâi organistului, apoi nouă. Ne-am ridicat cu toţii în picioare şi organistul a cântat imnul naţional. A fost o clipă frumoasă.

X!

V

3*

Alte păhărele de rachiu de ienupăr, Amstel, Hennikien. La monumentul eroilor aeropurtaţi, Mills mărturisi:

— Ascultă. Am venit aici să dau de-o femeie. Stătea pe stradă şi striga şi flutura din mâini, când trupele din *Waffen – SS* ne-au luat prizonieri.

— Îi ştii numele?

— Nu.

— Locul aproximativ?

— Cred că era la nord de calea ferată.

Kobus rămase pe gânduri, dar se vedea că nu ştie ce-ar putea să facă. Trecură de calea ferată şi Mills îşi dădu deodată seama că Nijhuis îl îndrepta către cimitirul trupelor paraşutate. Îl cuprinse neliniştea, se strădui să cugete: „Nu te lăsa pradă gândurilor bolnăvicioase, nu te gândi de loc, mulţumeşte-te că trăieşti, ai supravieţuit, nu te întreba de ce şi cum, şi nimic altceva. Nu gândi şi nu

spune nimic”. La porţi stăteau nişte englezi – îi recunoşteai după felul stângaci pe care-l au doar englezii, în lumea toată, de a sta incomodând pe alţii. Mai erau şi două autocare – făceau deci parte din**tr-**un grup. Ce interesant pentru turişti! Şi se mai aflau printre cei ce stăteau acolo şi câţiva care arătau a foşti ofiţeri, mai trupeşi decât pe vremea aceea, dar tot cu aceleaşi mustăţi şi cu aceeaşi rătăcire în priviri. Kobus spuse:

— Copiii noştri au grijă de morminte.

Mormintele erau albe şi, ca toate cele din Olanda, curate, iar copiii depuseseră trandafiri în faţa fiecărui mormânt, şi erau peste o mie. Ochiul minţii făcea buzele să tremure şi mâinile să năduşească şi nimic nu putea stăvili glasurile, glasurile, fumul, gălăgia, izul de dărâmături, senzaţia de sfârşeală pe care ţi-o aminteai mereu, n-o puteai înăbuşi sau da uitării, erai ceea ce erai pentru că aşa te făcuseră…

O voce din dormitorul care da spre stradă:

— Uite-i că vin!

— Unde e Jock?

— Se rade.

— Doamne fereşte? De ce?

— Aşteaptă vizita Fete**lor –** Călăuze.

— Mă întreb cum or fi arătând fetele din Olanda?

— Blonde şi durdulii.

Civilele alea din prima zi erau nostime foc.

— A, aşa-i în prima zi.

— Ce **s-**a întâmplat?

fă – Au intrat nemţii în parcelare, Jock!

Toţi cinci se pitiră cât putură mai bine în camera din faţă ŞI văzură infanteriştii care dădeau buzna din casă în casă, de partea cealaltă a parcelării. Pe drumul din faţa casei în care erau, zăcea mort un soldat britanic. Dumnezeu ştie cine se milostivise să-i acopere leşul cu un cearşaf alb; dar gestului îi dăduse o înfăţişare normală, omenească, unul care-i luase cizmele şi ciorapii. Obuzele de mortiere zburau pe deasupra caselor până în centrul oraşului, clar aici, pe marginile parcelelor, barajul era

redus. Mills îşi simţea gura uscată, iar capul îi ardea. În afară de Jock, toţi aveau o barbă nerasă de câteva zile care le ascundea feţele obosite şi supte. Le erau ochii duşi în fundul ca2 Hilui şi tresăreau de oboseală şi enervare la fiecare explozie care se apropia de ei. Erau, de fapt, nemâncaţi de câteva zile şi dormiseră extrem de puţin.

— Să Stau la pândă în spate?

Mai întâi să-i omorâm pe ăştia.

— Uite că vine şi-un Tigru.

— Parcă se putea altfel!

Chiar în clipa aceea, Tigrul trase de la vreo şase sute de metri. Auziră vuietul obuzului şi explozia înainte de crunta izbitură a 88 ului chiar asupra tancului. O vilişoară de dincolo de drum se prefăcu în praf şi pulbere.

Infanteriştii îşi croiau drum de-a curmezişul parcelelor până la alee, niţel încovoiaţi de teamă, cu grenadele şi Schmeisserele în poziţie de tragere. Dintr-o altă vilişoară porniră focuri de puşca; unii dintre nemţi căzură. Erau vreo treizeci dintre ei risipiţi pe terenul parcelat, iar Mills îşi dădea seama că mai erau destui alţii care curăţau şi mai numeroasele case ale şoselei de dincolo de parcele. Mills privi prin binoclul Zeiss d neamţului care zăcea în sera dărâmată din spatele casei. Din casa cealaltă se trăgea rar şi cu grijă se vede că duceau şi ei lipsă de muniţii – iar prin binoclu văzu saltul turbat ai unui neamţ; fugi îndărătul unei sere ca să se ferească de viespile de oţel, dar acestea nu-i cruţară şi rămase nemişcat.

C!

V

88-ul trase din nou. O uriaşa coloană de fum sta nemişcată în aerul neîntinat al lui septembrie; frânturi de cărămidă şi ţigle şi şrapnele pocniră, lovindu-se de casă, de peretele din spate şi, după ce se limpezi, leşul din drum dispăruse şi el, cu cearşaf şi cu frunze eu tot; nu mai rămăsese decât urma alcămită de cărămizi împrăştiate. „Iisuse întristoase, gândi Mills, de data asta ne căsăpesc”. Furia i se aprinse la vederea acelei înfrângeri strategice:

oamenii se purtaseră de minune; dar în toate celelalte privinţe se vădise obişnuita harababură. „Să-i nimicim mai întâi pe găozarii ăştia şi apoi întinde-o băiete prin uşa din spate, de-a dreptul în pădure!”

— Afară de asta nu mai am decât o bandă, spuse, vârând-o în puşca mitralieră.

Aştepta să-i vină nemţii la mai puţin de patru sute de metri; ţeava puştii-mitraliere era răsfolosită şi se îndoia de precizia tirului la şase sute de metri, care era distanţa obişnuită.

— Ce-i cu automatele?

— Din gros.

— Cine a luat Schmeisserul neamţului?

— Eu, Ken.

— Dar tu, Jock?

— Eu o să mă uit urât la ei.

Având de făcut un lucru precis, Mills se simţi mai bine. Puşca-mitralieră îi stătea de minune pe umăr, cu bipodu-i aşezat pe masa de toaletă şi cu cătarca potrivită să ţintească la trei sute cincizeci de metri, îi văzu pe nemţi târându-se din răsputeri de-a curmezişul străzii către spatele casei, târându-se aşa cum le şade bine nemţilor, şi începu să tragă…

Îşi dădu seama că Tigrul a deschis focul. O pală înaltă, de văpaie şi de fum, neauzită, nemenită să se audă; pielea i se zbârci pe trup, iscând năduşeală, luând-o înaintea minţii lui scrutătoare. Un suflu necruţător îi smulse din mână puşca, mitralieră. Se produse un huruit năprasnic de zidărie care zboară în toate părţile. O trombă fierbinte de aer. Scoase un strigăt fără de-nţeles şi totul în jur începu să cadă, să cadă, voci, răcnete, rugăminţi, sfruntări şi apoi durere, durerea lui, durerea de care se temuse. Încă din Tunisia, ochii lui Harry ce se rugau, se rugau, furioasa zvâcnitură a cine ştie ce şi cineva care plânge, şi acum întunericul, dar nu-i atât de rău, după cum vezi, la urma urmei…

În vis vedea un hoţ de buzunare, dar în agonia cenuşie a revenirii la realitate văzu un cavalerist din SS,

tânăr, blond, **într-**o uniformă neagră, care-l scotocea prin buzunare. Mills era prea buimăcit ca să se mişte, ca să se împotrivească. Dar când tânărul SS-ist văzu că Mills îşi revine, îl izbi din răsputeri cu piciorul. Uimirea lui Mills fu aşa mare, că nu putu decât să se holbeze, **întrebându-**se care să fie rostul gestului. Îi era greu să răsufle şi-l durea grozav, dar problema cea mare era cum naiba ajunsese acolo jos. Avea faţa zgâriată şi obrajii îi sângerau niţel, tot trupul îi era acoperit cu praf de var, chiar şi părul, şi peste el căzuseră şi vreo doi bulgări de tencuială. Nu se întrebă unde i-o fi casca şi nici de ce o ciudată explozie o aspirase doar pe ea şi nu-i luase capul cu totul.

Tâlharul de SS-ist îi spuse ceva, dar ceva fără înţeles, şi Mills nu-l luă câtuşi de puţin în seamă. Atunci tinerelul începu să-l pălmuiască peste faţă, dar strădania lui nu folosi decât să-l facă pe Mills să-şi revină în simţiri. Îşi dădu pe de-a-ntregul seama că zăcea **într-**un haos de moloz şi că în tavan era o gaură de unde încă se mai scurgeau, sfărâmâ**ndu-**se, bucăţele de ipsos şi un praf alb, şi pe unde ieşea în afară un os însângerat. Depărtata bubuitură a unui tun de câmp; întregul ţinut se zdruncină…

— Jock?

Mârlanul de SS-ist isprăvise cu percheziţionarea sau poate că nu mai era atât de aprig acum, când Mills îşi venise în fire. Erau, îşi dădu acum seama Mills, mai mulţi de felul lui în cameră, şi păreau a se mişca greoi, molozul veni**ndu-**le până la genunchi. Afară erau alţii şi strigau la cineva.

Jock trăia. Un erou SS-ist îl percheziţiona în vreme ce el zăcea sprijinit de-un perete, cu totul scos din circulaţie, aproape de nerecunoscut, cu faţa acoperită de ipsos. SS-istu! desfăcea ceasurile de mână ale unuia din cei doi soldaţi polonezi. Atunci Jock vomită peste cizmele nătărăului şi se pomeni izbit cu piciorul, pentru lipsa-i de bună cuviinţă în societate. Băiatul căruia i se zicea Ken zăcea cu faţa la pământ, gemând, fluierând, în cumplită agonie. Celălalt, Bob, din acelaşi regiment din Mitland, sta

întins, ameţit: „SS-iştii se sfătuiră. Un sfat scurt, suspect, sugestiv. Mills putea desluşi una şi aceeaşi privire în ochii tuturor a, mişcările exploratoare ale limbilor, freamătul nărilor de parcă găozarii ar fi avut o conştiinţă sau ceva asemănător. Or să ne omoare, gândi el, dar era prea buimac să poată înfiripa o discuţie. Când îl ridicară pe Ken, cel care-l sprijini de umeri se pomeni cu încheieturile mâinilor pline de sânge.

Mills întrebă:

— Cum îţi merge, Ken?

Cu glas foarte slab, Ken răspunse:

— Mă doare când râd.

Jock zise:

— O băutură nu mi-ar strica.

— **S-**a zis cu noi.

— Încă n-au prins destul curaj.

Chirciţi lângă un perete zăceau Mills, cu Jock, Ken şi Bob **–** acolo sus era cadavrul lui Steve **–** dar pe Mills situaţia încă nu-l copleşise, şi privi la mâinile cărnoase, curate, din jurul unui Schmeisser. Nu se uită la chipul niciunuia, dar cercetă arma. **Ţi-**era mai mare dragul de ea. „Ce-aş mai încerca şi eu una! N-o să mă ploconesc, n-o să mă ploconesc, hai, găozari fără boaşe, isprăviţi o dată…!”

Un om vârstnic intră grăbit în odaie. Un ofiţer. Se răsti la *Waffen-*SS-işti. Nu prea aveau ce invoca în apărarea lor. Ofiţerul avea o mutră simpatică, poznaşă, de om cumpătat.

O mutră de ostaş. Se aplecă şi-i şopti lui Mills la ureche: *„leb war ein Fauschirmjâger în Afrika”*, cuvinte din care Mills –, tălmăci**ndu-**le corect, înţelese că omul făcuse parte din trupele germane paraşutate în Africa. Nu-i răspunse nimic. Era tare obosit. De orice fel o fi fost puterea care-l ţinuse în mişcare în ultimele, opt zile, acum ea se consumase cu desăvârşire, dispăruse, lăsâ**ndu-**l pe de-a-ntregul istovit, până şi cu mintea. Simţea o arzătoare nevoie de-a plânge, de a-i ruga să se ducă unde or şti şi să-l lase să zacă în pace acolo. Se simţea uşurat că trăieşte şi că deocamdată e scutit de orice răspundere; şi-i părea bine

că şi Jock supravieţuise; n-avea de gând să se târâie la picioarele măgarilor ăstora şi nici măcar să-i mulţumească celui mai de treabă; o să facă doar ceea ce se cădea să facă şi în răstimp dorea să doarmă, Doamne, să doarmă şi să mănânce…

Acum, un alt găozar începuse să zbiere. „Pentru Dumnezeu, de ce se simţeau obligaţi să facă atâta zgomot? La naiba, ne cer să ne ridicăm în picioare. Nu cred să fiu în stare. Doamne, ce mai căsăpeală e şi-n odaia asta!”

Dar când se porniră a-l izbi cu cizmele, atunci se ridică frumuşel în picioare. Îl chinuia spatele şi-l durea şi faţa julită, şi se simţea şontorogit de tot, iar ochii îi clipeau şi mâinile

I se încleştau, şi-i tremurau picioarele…

Îi merge gura ca la o ţarcă.

„Mă, clar frig mai el”.

Afară, pe şosea, erau şase tancuri Tigru şi o droaie de Waffenşi alţi SS-işti, care păreau că se minunează. De isprava lor. De-a lungul întregului şanţ zăceau trupuri kaki, unele acoperite din milă cu prelate şi cearşafuri. Doi dintre găozari fotografiau cadavrele. Unul se tot frământa cu potrivirea luminii şi a unghiului de vizare: lumină este din belşug dar, la urma urmei, o lumină pâlpâitoare, mincinoasă, de septembrie.

— Ţine socoteală şi de prezenţa fumului. Acum, vezi 17 2 la o cincisutime de secundă sau F 16 la un sfert de secundă. Nu. Între ele. Tot bătrânul nostru F 8, şi să facem două – una ta o şaizecime şi alta la o sutime. Focarul pe obiectul cel mai întunecat, adică asupra sângelui. Să tot alegi, că e de unde.

„Blestemaţii, gândi Mills. Ar fi în stare să-şi buşească bunicile peste fălci până ce nenorocitele şi-ar înghiţi protezele”.

— Asta am luat-o la Costerbeek, în 1944. Porcii ăştia amărâţi sunt soldaţi britanici. Mai dă-mi un crenvurşt şi păcătosul ăla de muştar! Ăsta-i un paraşutist britanic pe care l-a lovit un obuz de 88. Bună, ce zici? A, dar ar. Trebui să-mi vezi fotografiile cu ovreicele tinere care strigă…

Şase biete arătări ieşiră din cealaltă casă, dârdâind, jegoase; din braţul uneia sângele curgea şiroaie, în vreme ce pe faţă i se citea buimăceala. A fost nevoie de aproape douăzeci şi şapte de afurisiţi de SS-işti ca să intre după amărâţii ăia şi să-i gonească afară. Mai erau câţiva englezi făcuţi prizonieri prin celelalte case de pe marginea parcelării.

Din cuşca Tigrului cel mai apropiat, se ivi un ofiţer, clar făcea să-l vezi. Era înalt şi subţire, cu o faţă aspra şi prizărită şi ou nişte ochelari fără ramă. Purta obişnuita uniformă SS, dar peste ea un trenci din piele lucioasă care, când se mişca, sclipea în albastru ca o mitralieră. Mills putu înţelege că privea la un zbir de mâna întâi.

Răcni:

— *Stellt eucb auf unei baltet Linie*! *l*.

Nu-l luară în seamă, neînţelegându-i graiul şi nici sălbaticele gesturi.

Era furios. Îşi zbieră din nou ordinul şi-şi vârî mâinile lungi în chica lui Mills, zgâlţâindu-l.

Jock spuse:

— Vrea să luăm câte trei.

— De ce naiba nu spune?

— E un afurisit de incult care vorbeşte numai nemţeşte.

Pentru lămurirea asta, deşi ofiţerul nu-i pricepu decât intenţia în general, Jock se alese cu o lovitură de cizmă în fluierul piciorului.

Se puseră în mişcare, ca o parodie beată a lor înşişi, îndreptându-se spre răsărit de Costerbeek. N-aveau ce-şi spune, nici dacă le-ar fi fost îngăduit să vorbească. Unii dintre Waffenă s-işti păşeau ca nişte instructori de educaţie fizică, cu Schmeisserele strânse la subsuoară. Omul cu schija de oţel în braţ începu s-o ia razna, dar fu repede întors în rând, cu lovituri de picior. La vreo trei sute cincizeci de metri, se întâlniră cis alt val de porci. Se porniră pe mare sfat. Răcnete şi mormăieli. Apoi un ordin zbierat. „De ce naiba or fi crezând ăştia că noi ştim nemţeşte? Ce nătărăi fără pereche!”

— *Zient Eure Uniformen aus*! 1

Nicio mişcare. Toţi stăteau de lemn, ameţiţi de oboseală ca de băutură.

Unul dintre găozari, mai ţanţoş, înecâ**ndu-**se pe jumătate, rosti în englezeşte: „Scoateţi-vă vestoanele!”

Toţi se executară, afară de cel cu schijă în braţ, care leşină. Alte lovituri de cizmă. Apel la armata a doua. Unii dintre el începură să scotocească vestoanele şi bluzele de campanie. /Viţii, toţi grijuliu ocrotiţi de Schmeissere, pipăiau trupurile în căutare de noi arme. Dar al doilea ceas de mână al lui Jock tot nu l-au găsit, iar cei care scotoceau prin bluzele de campanie nu au dat de busolele cusute în reverul fiecăreia.

Încă o jumătate de milă printre casele dărâmate şi iarba pârjolită şi jeepurile făcute zob şi tunurile de infanterie şi un Tigru care duhnea a sânge şi partea de jos a unui trup bărbătesc despuiat. De-a lungul fiecărui drum desfundat, nenorocit, zăcea prin şanţuri un număr oarecare de trupuri de al căror sânge se lipiseră frunze şi ale căror veşminte kaki fuse

1 Scoateţi-vă uniformele! (germ.) (n.tr.).

seră udate de sânge şi de ploaia nopţii trecute. Ţi se rupea inima să vezi cât de mulţi dintre ei erau britanici. Apoi încă o altă revărsare de *Waffen*-SS-işti care umblau după pradă şi cotrobăiau în van. Când au ajuns pe şoseaua principală, Mills îşi dădu seama că era drumul de la Hartenstein la Arnhem. Circula în voie un şir de Tigri, neatinşi, nefolosiţi, proaspeţi şi gata de orice, cu SS-işti mai în vârstă şi mai experimentaţi, acum siguri de ei, convinşi că englezii nu vor putea trece niciun tanc peste fluviu şi c-au ajuns foarte aproape de ultimele cinci benzi de cartuşe Piat. Lăsară în urmă câteva vilişoare dărâmate şi alţi morţi îngrozitori, printre care un trăgător neamţ ascuns, spânzurat de cizmele care i se agăţaseră pentru veşnicie în crengărişul unui copac mare. Apoi altă duzină de *Waffen-SS-işii*, un soi de golani blonzi care umblau după b uzunăreli.

Li se arătă o casă mare de piatră, oarecum

asemănătoare cartierului general al diviziei britanice, construită din cărămidă belgiană şi, de aceea, numai în parte vătămată. Au fost siliţi să stea afară vreme lungă. Motocicletele soseau şi plecau. Cei din escortă stăteau de vorbă cu alţi SS-işti. Apoi li se aduseră tuturor a sticle de Lager1, pe care le deşertară. Prizonierii zăceau şi priveau în gol. Mai târziu, unul câte unul, fură chemaţi înăuntru la interogatoriu.

Restul zilei aceleia îl petrecură **într-**o pivniţă. Până la căderea nopţii se făcuseră vreo treizeci. Unii, ca şi Mills, începeau să-şi revină în simţire după vreun şoc îngrozitor şi nu le mai rămânea decât să se descotorosească de copleşitoarea lor oboseală. Dacă puteau trece şi peste asta… Alţii, prinşi mai către sfârşitul zilei, încă se mai zbăteau şi clipeau din ochi, pe jumătate ameţiţi; îmbrăcămintea părea că le mai duhneşte a fum. Toţi aveau tăieturi şi julituri, mici răni urâte, puturoase, supărătoare, care nu-i lăsau de fel să doarmă. Cel cu schijă în braţ începu să-şi cam piardă cumpătul: din lipsă de îngrijire, rana din braţ i se preschimbase din**tr-**o neplăcută leziune uşoară **într-**o rană gravă. Pierdea o mulţime de sânge şi nu prea puteau să-i facă mare lucru, decât să-i dea să bea din apa ce o mai aveau prin sticle. Omul începu a vorbi destul de ciudat, porni să aiureze şi-l obseda ideea, care te

Marcă de bere (n.tr.).

Înfricoşa pentru că era probabil îndreptăţită, că germanii îi vor amputa braţul; iar amputarea făcută în spitalele militare germane se dovedea lipsită de bunăvoinţa şi grija din spitalele britanice… Mai era un băiat care se alesese cu o rană aidoma, dar deasupra genunchiului. Arăta foarte tras la faţă şi obosit, însă nu-şi pierduse buna dispoziţie.

În zorii zilei i-au scos afară în şosea şi i-au rânduit în coloane pe câte trei, începutul zilei aceleia a fost cenuşiu şi rece şi tulburător de liniştit. Nu se auzea nici o singură detunătură de artilerie sau vreun scâjicet de mortier de partea aceea a Rijnului. De cealaltă parte, la o depărtare de alţi cincisprezece sau douăzeci de nenorociţi de

kilometri, se mai auzea sacadat mohorâta izbitură a tunurilor de 75 sau 88 mm, sau poate şi a unora şi a altora. „Luptă de tancuri”, îşi dădu Mills cu părerea. Şi dârdâia în aerul umed, printre funigeii de ceaţă subţire. Nu se simţise atât de murdar de când era el, şi atât de istovit. De foame mai că uitase. De bună seamă că trupul, după aproape o săptămână de post, se adaptase.

Deşi erau zorii unei zile liniştite, de toamnă, nemţii tot nu se lăsau de zbierat. Ordinele lor de neînţeles, rostite în germană, păreau că prind consistenţă în aerul jilav.

Zdrobeau în picioare şoselele de cărămidă încă presărate cu ipsos, e «ngi, sticlă şi ţigle. Cel cu schijă în braţ părea acum ca vai de el. Cineva rupsese tăcerea, ca să le ceară în germană să-i dea rănitului îngrijire, dar nu **s**-a ales decât cu un ghiont. Mai târziu. În răstimp… „Dă-i drumul, banditule! Organizare! Asta ne trebuie. De nimicuri ne vom ocupa după aceea!” Cel rănit deasupra genunchiului nu-şi pierduse voioşia. Piciorul i se întţepenise, aşa încât pentru ca să-l mişte era nevoit să-l bălăngăne, de parcă ar fi fost pus în ghips. Mergea scârţâind de-a lungul drumurilor, neştiind că erau douăzeci şi şase de kilometri până la gara Zutphen.

N-aveai ce spune, dar fireşte că te puteai gândi. De gândit aveai voie…

Molozul şi morţii unei întregi divizii şi arborii ciuruiţi şi încărcătoarele de alamă în mijlocul drumului, şi războiul n-o să se termine în 1944…

De-ar fi măcar ceva de haleală…

Din unele case vedeai holbâ**ndu**-se feţe de oameni. Amanţii ăştia aveau să înţeleagă. Ăştia n-or să iasă să fluture steguleţe la sfârşitul războiului. Ştiu ei ce-i războiul. „Ce-am spus acolo în casă? Că o să ne urască pentru că am fost dârji. (Sărutările fetelor şi roşiile şi fasolea şi merele – tot ce aveau – şi florile ele portocal şi noroc bun. Iisuse Firistoase, ce-aş mai dori să fi câştigat războiul ăsta!) Tare obosit mai sunt, Doamne-Dumnezeule! Până şi bătrânul Jock umblă cu’ capul plecat. De data asta e şi el la pământ!”

Într-o grădină din faţa unei vilişoare din care fusese smulsă o bucată de zid se aflau doi civili olandezi, un bărbat şi o femeie. Nenorociţii păreau a fi tot atât de obosiţi ca şi noi. Flori de portocal. Doamne, poartă flori de portocal!

Din pricina oboselii şi din**tr-**o altă pricină **–** Mills nu putea ghici care anume **–** bărbatul sta cu capul în jos. Ruşinea, sau teama, sau numai durerea. Plângea. Femeia plângea şi că Avea îmbrăcămintea ferfeniţă, mânjită de luptă. Casa**-**i era o dărăpănătură. Satul ei nu mai avea prăvălii, nici gaz, nici electricitate, ci doar câţiva locuitori. Trăia numai printre nemţi. Ochii istoviţi, congestionaţi, ai lui Mills o priveau, deoarece femeia părea ciudată şi plângea. Se întrebă dacă avea să**-**i scuipe pe prizonierii englezi. Poate că uitase să arunce floarea de portocal. Nu. O ţinea în mână. Apoi a făcut ceva cu totul neaşteptat, îndrăzneţ, în prezenţa Schmeisserelor şi a aroganţei nemţeşti, ceva plin de bunăvoinţă, nespus de mişcător, aşa încât Mills simţi o căldură care**-**l pătrunse până**-**n fundul rărunchilor, şi ar fi izbucnit în pl ins dacă l**-**ar fi ţinut plămânii şi i**-**ar mai fi rămas apă în ochii aceia care văzuseră prea multe.

Femeia îşi sumeţi bărbia şi-şi dădu cu putere capul pe spate, ca să dea tărie gestului ei. O făcu încă şi încă o dată spre a se încredinţa că fusese înţeleasă.

„Ţine**-**ţi amărâtul ăla de cap în sus!…”

„Eşti englez, nu-i aşa?” „Ei, ridică**-**ţi ponositul de cap în sus şi umblă ca un englez…”

„Asta nu-i ultima luptă, mai vine una…”

„Am văzut tancurile şi ştim cine a câştigat de fapt. A fost o luptă grozavă şi noi, aceste două oraşe, o să vă stăm mărturie de**-**a lungul anilor, atâta vreme cât va mai fi lucru vrednic de cinste să vorbeşti despre bătălii…”

„Iarba va creşte înaltă deasupra mormintelor germanilor şi-şi vor duce ruşinaţi, de aici, cadavrele, dar copiii noştri şi copiii copiilor noştri vor aşterne flori pe mormintele prietenilor dumitale…”

Apoi a pierd**ut-**o clin vedere, cea mai mişcătoare

clipă din lupta aceea, din puturosul ăla de război, o clipă despre care nu va pomeni nimănui în Anglia, nici măcar nevesti-sii, de va avea una vreodată; şi îşi sumeţi capul cât mai mult, nădăjduind că femeia aceea îl va vedea…

Şi mărşălui împreună cu ceilalţi, schimbând pasul înadins, către Zutphen, şi şapte zile şi nopţi **într-**un vagon de vite, cu uşa deschisă numai o singură dată şi cu moartea celui cu schijă în braţ **–** doar unul dintre mulţi; şi nouă ore de şedere în ploaie la sosirea în lagărul din Polonia; unde alţi soldaţi britanici şi americani se băteau pentru lături; unde ceasul de mână care**-**i rămăsese lui Jock făcea cât şapte pâini, iar omul care a încercat să fure pâinile pieri înecat sub instalaţiile de aerisire ale uriaşei latrine; unde oamenii au ajuns puerili şi meschini şi răi; dar tu şi Jock nu, deoarece eraţi camarazi din divizia I aeropurtată; şi pentru că femeia îşi sumeţise capul, şi cunoşteaţi cât de puţin preţuieşte în timp de război un bărbat sau o femeie.

Chelnerul din restaurantul de la Amsterdam, deschizând uşa, rosti papagaliceşte „Să mai poftiţi, dom’le”, dar Mills ieşind în aglomeratul Damrak, trecând prin faţa magazinelor pline de mori din porţelan, îndreptâ**ndu-**se către Museumplein şi de acolo înapoi acasă, ştia că de fapt nu va mai pofti niciodată.

Cu atât mai bine că n**-**o găsise. Poate că se schimbase, ajunsese cinică, decăztise moraliceşte în cursul celor nouă luni după luptă, când *moffenii* vânau pe cei care răspunseseră la telefon, atârnaseră drapele, ajutaseră pe răniţi şi arestaţi, până şi pe cei care zâmbiseră, strigaseră „Ura!” îşi arătaseră voioşia la vreme de necaz. Îi părea bine că văzuse din nou Arnhemul strălucita**-**i refacere şi era emoţionant să ştii că locuitorii oraşului nu numai că nu duşmăneau trupele care**-**i pricinuiseră dărâmarea şi care le schimbase cursul vieţii dar erau mândri de „luptă”. Şi doreau cu’ înflăcărare să**-**şi arate simpatia faţă de cei ce se războiseră cu *mojfemi*. Arnhemul era din nou un orăşel cuminte, curat, vrednic, şi care nu-i dăduse uitării. Dar totul ţinea acum de trecut. Trebuia să**-**şi scoată totul din

minte. Oricum nu mai rămăsese nimeni, iar Anglia de acum nu se mai interesa de ce fusese. Anglia de acum iubea ultimul model de automobil, banii, sexualitatea, hainele, sportul, televiziunea, familia regală, *vorbele*; şi o parte din el însuşi se interesa de asemenea, în mod sincer, de atare lucruri. Războiul se terminase. Nu mai avea duşmani şi trebuia să se înveţe să facă faţă lungii lupte mohorâte care alcătuia ce-i mai rămăsese din viaţă.

La jumătatea schelei, în vreme ce lucra la una din casele în curs de clădire, Mills zări fata. Era o zi limpede, strălucitoare, de aprilie şi de partea aceea a casei în construcţie soarele era atât de cald, încât Mills umbla cu pieptul descoperit. Purta pantaloni de catifea cu dungi şi bereta roşie, care arăta că făcuse parte din divizia aeropurtată, şi gândurile-i, pe când se mişca grijuliu peste punţile de scânduri, erau în întregime închinate, în clipa aceea, muncii.

Se ridicau douăsprezece case, iar şantierul se înfăţişa ca un minunat haos: cărămizi, tocuri de ferestre, ţevi, grămezi de nisip şi beton şi pe undeva un robinet care, curgând întruna, făcea noroi; şi motorul unui malaxor care tot huruia.

Fata purta pantofi cu tocuri înalte, dar soarele zbicise o bună" parte din noroi sau îl întărise şi – cu toate că în silă – ea înainta hotărâtă. Mills a fost cel dintâi care a văz**ut-**o, iscodi**nd-**o admirativ, de la o înălţime de cinci metri, revăzut însă, deoarece ea se uita cu atenţie în jos, supraveghi**ndu-**şi fiecare pas. Era înaltă şi subţire, avea păr castaniu şi era drăguţ îmbrăcată. Privi la mâinile-i înmănuşate, pe care, ca să-şi menţină echilibrul, le întindea la fiecare pas nou încumetat; aşteptă ca fata să-şi ridice capul. O parte din el, uşuratică poate, sau mânată de dorinţa» de a vedea umilirea unui funcţionar „de birou", nădăjduia **s-**o poată privi alunecând în noroi şi alegâ**ndu-**se cu o pată mare pe fundul rochiei. Poate că şi-ar descoperi şi picioarele cu acest prilej. Poate că ar ocărî. Dar fata îşi croi drumul cu grijă prin noroi şi zgură şi printre urmele groase lăsate în pământul clisos de roţi de

cauciuc, până ce ajunse să se încredinţeze că a scăpat de noroi; apoi îşi înălţă capul.

Avea o faţă cam mică, bărbia ascuţită şi nasul poate prea subţire, însă ochii şi buzele anulau orice alt cusur. Una dintre feţele acelea triste, senzuale, pline de umor şi sfiiciune; o faţă deschisă, care n-ar fi niciodată în stare a-şi ascunde simţămititele. De la numai trei metri depărtare se vădi că era o făptură peste măsură de suplă, aproape slabă, că avea, nici vorbă, sâni mici, picioare lungi şi deci atrăgătoare, dar şi picioarele probabil îi erau prea slabe, în vremele lui Mills îi plăceau picioarele mai cărnoase: nimic nu avea însă importanţă din pricina feţei.

Fata se oprise lângă o baltă, gata să strige cuiva pe care-l zărise în casa a doua, ori gata să intre în cea dintâi casă, unde Bill, prietenul lui Mills, şi domnul Hanley potriveau ceva, sau poate că fumau şi ei o ţigară. Mills se văzu în stare să ajungă repede jos. Risca să-şi rupă gâtul ori să se facă de râs dacă nu izbutea, şi sări în gol. Agăţân**du-**se de schelăria de jos, desenă, legă**nându-**se, o curbă prin aer, se clătină o clipă, în chip caraghios prin faţa ei şi apoi se rostogoli frumuşel în baltă.

Pe fată nu păru **s-**o amuze ori **s-**o impresioneze; fu mai întâi surprinsă şi apoi se supără. O clipă i se tăie răsuflarea şi după aceea izbucni deodată:

— Uite ce-ai făcut!

Glasu-i era dintre acelea greşit socotite cultivate şi asta reduse pe loc nădejdile lui Mills.

— Căutaţi pe cineva?

— În niciun caz pe dumneata, răspunse ea înţepată. Uite cum mi-ai stropit rochia.

— Vă aflaţi pe un şantier…

— Te iei drept Tarzan, sau drept maimuţa păroasă? 1

Era desigur, îşi dădea Mills seama, niţel stingherită privind la pieptul lui gol, foarte alb în bătaia soarelui de primăvară, şi era una dintre acele femei care nu-şi pot ascunde stinghereala: trebuie negreşit să şi-o* descarce, Să-i găsească o îndreptăţire în mânie.

Mills îi. Răspunse tot aşa de mânios:

— Sunt maimuţa-păroasă. Dumneata cine eşti? Albă-ca-zăpada, sau Fata babei şi a moşului?

Ea se făcu toată stacojie.

— Îl caut pe domnul Barford.

— Mă rog.

Ştii unde e?

J Personaj popular din comics-urile anglo-saxone (*n.tr.*).

— Da.

Acum roşi umilită.

— Atunci unde e?

— Eu nu englezeşte vorbeşte bine. Eu maimuţa-păroasă.

— Îmi cer scuze. M-ai speriat.

— Domnul Barford e plecat în oraş.

— Bine, pot să-i las undeva o vorbă?

Ochii ei căutau pe cineva, pe altcineva, dar de jur-împrejur nu întâlniră nimic decât glod şi glod; era nevoită să se încreadă în *el*.

— Spune-i să telefoneze la birou.

— Simplu şi clar. Pot să-mi aduc aminte. Lucrezi acum la birou?

— Înainte de trei, o scurtă ea. E urgent.

— Trebuie să trec şi eu să-ţi văd maşina de scris.

Fata plecă, păşind ţanţoş prin noroi, numai să se depărteze de el, şi până şi mersu-i arăta că se ştie observată, cântărită din ochi, un ochi plimbat critic de-a lungul picioarelor şi spatelui ei. Lui Mills îi veni să fluiere, dar i se păru că nu ăsta era mijlocul de a o umili. Fata avea ceva care-l scotea din sărite, dar încercă o undă de admiraţie fizică în vreme ce o privea depărtâ**ndu-**se, şi rămase cu privirea aţintită asupră-i până ce silueta. Ajunse la o depărtare de vreo patru sute de metri.

Vineri oamenii tocmai stăteau sub un cort de pânză, pe nişte căpriori, mâncând de prânz, fierbând ceai la focul care ardea cu flăcări mari, afară (căldura era grozavă şi fumul pătrundea înăuntru, usturâ**ndu-**le ochii), în clipa când sosi Bill, care, ca să intre, fu nevoit să se cocârjească.

— Ascultaţi, e o fată în baraca de la uzină, care plăteşte salariile. O cheamă Celia…

Râsete grosolane la auzul gingaşului nume.

— Micuţa de ea!

— Celia, şi el o pipăia.

Şi apoi, deodată, rămaseră cu toţii trăsniţi de uimire, în vreme ce domnul l lanley spunea cu glas ridicat, pentru a le acoperi la repezeală grosolănia:

— Pot să te ajut cu ceva, domnişoară?

Fata se înfăţişă, din nou stacojie auzise tot şi se simţea adânc umilită, pângărită de vorbe, de bună Seamă plină de dispreţ faţă de trivialitatea minţii lor. N-aveau de ce se sinchisi de părerea ei, aşa că-şi aruncară, pe furiş şi la repezeală, privirile asupra feţei ei ascuţite şi mânioase, asupra rochiei prea fără rotunjimi şi asupra picioarelor şi fundului care păreau nostime şi atrăgătoare. Ocheadele şi grosolănia lor nu însemnau nimic: ei erau la remorca altor muieri; n-aveau de gând să-i facă niciun rău, era doar o puştancă şi le plăcea **s-**o privească şi i-ar fi distrat **s-**o sâcâie cu glumele lor. Ea însă, neştiind nimic de toate acestea, îi osândea pe toţi şi mai ales pe Mills, care nu scosese de fapt nicio vorbuliţă. Inima-i tresărise pe neaşteptate când auzise că-i vorba de o fată, dâ**ndu-**şi seama cine putea să fie, şi acum îi era plăcut, un fel de mic privilegiu, o dovadă de intimitate, că-i aflase numele.

Bâlbâi**ndu-**se de emoţie, fata rosti:

— Dacă veniţi la cabana de la uzină, vă plătesc salariile acolo.

Doreau să dreagă cele ce ea auzise fără voia lor şi începură să-i pună întrebări nerăbdătoare, ca nişte adevăraţi copii:

— Eu cât am de primit, domnişoară?

— Nu doriţi o ceaşcă de ceai, duduie?

— Nu călcaţi pe acolo. Mocirla aia e plină de ulei.

Dar fata era jignită de cele auzite şi se grăbi să plece, mai înainte ca ei să se fi putut ridica măcar în picioare. Gata să recunoască laolaltă că în ochii fetei erau îmbrăcaţi şleampăt, că aveau mâinile murdare, că mâncau

mârlăneşte, acolo, sub cerul liber, ei îi înţeleseră sila mic-burgheză pe care le-o arăta şi o porniră după ea către baracă. Numai Mills nu se împăca de loc cu soiul ăsta de osândă. Cine era ea să osândească un om cu privirea, numai fiindcă omul poartă haine de tăvăleală şi fiindcă, silit fiind să mănânce pe şantier, n-are încotro şi îmbucă sub cerul liber, folosindu-se doar de mâini? „Căţea încrezută”, îi spuse el în gând – însă dându-şi într-o măsură seama că, de fapt, ceea ce îl ustura era amintirea zilei de marţi, când el însuşi nu izbutise să-i facă vreo impresie.

Se aşeză la coada mică formată în baracă şi aproape instantaneu glasul ei tăios, adresându-i-se, rosti jignitor de liniştit:

— Pe dumneata te poftesc să vii aici îmbrăcat cuviincios.

Mills fu uluit de cutezanţa ei şi se simţi cuprins de furie. Dar se văzu nevoit să-şi ascundă indignarea deoarece tovarăşii lui luară partea fetei.

— Crede că-i Alan Ladd, domnişoară.

— Nu sunteţi de părere că are piept de sportiv?

— Du-te, frate, şi-ţi ia haina pe tine. Poate că aşa o să ai succes.

Mills ieşi, dar nu ca să-şi ia haina. Putea fi şi el încăpăţânat, dacă asta era dorinţa ei… îşi isprăvi de mâncat prânzul şi se înapoie la şanţul pe care-l săpau cu toţii. Ceilalţi nu observaseră că el nu-şi încasase leafa; să nu guşti o astfel de plăcere săptămânală era dincolo de putinţa lor de a înţelege.

După un ceas, ridicându-şi privirea, Bill spuse:

— Hei! Uite că vine iarăşi frumoasa frumoaselor.

Mills făcu ce făcu şi-i împroşcă pantofii cu noroi. Îşi înălţară cu toţii capetele, uimiţi, când o auziră că-i spune:

— Dacă vrei să-ţi iei leafa, ai face bine să-ţi pui haina pe dumneata şi să vii să-ţi ridici banii…

Fata îşi dădea destul de bine seama că toţi cei din şanţ rânjeau, fiindu-le foarte la îndemână de-acolo de jos să se zgâiască până sus de tot, de-a lungul ciorapilor ei.

Roşise de furie şi nu se mai ţinea de loc fudulă.

Mills zise:

— Poţi să aduci banii pe care domnul Barford mi-i *datorează* şi-ţi semnez de primire…

— Poţi veni la birou…

Mă rog, dar nu în costum de bal mascat!…

— Atunci eu duc banii înapoi la şantier…

— Nu-s banii dumitale, ca să te joci cu ei.

— Însă răspund eu de ei.

Hâtrii se daseră de o parte, să privească şi să aţâţe

— Luaţi banii, domnişoară. Mergeţi la cinema…

— Oricum, n-a lucrat nimic săptămâna asta!

— Fereşte-te, Celia. A fost paraşutist…

Dar erau amândoi prea îndârjiţi unul împotriva celuilalt, ca să mai ia aminte la uşurătatea de care dădeau dovadă ceilalţi.

— Dacă n-ai fi femeie, aş…

— Tocmai, sunt, aşa încât te poţi îmbrăca cuviincios când vii în biroul meu…

— Nu-i biroul tău, după cum nu-s nici banii tăi…

— N-am de gând să stau aici ca să te aud răsti**ndu-**te la mine. Aştept cinci minute şi pe urmă plec…

Se înapoie la baracă şi el putu **s-**o vadă acolo, înăuntru, nefăcând nimic, încă roşie, foc şi pară, pu**nându-** şi mănuşile, cercetâ**ndu-**şi faţa **într-**o oglindă.

Zise Bill:

— Măi să fie! Asta o dată fată!

Domnul Hanley îşi dădu şi el cu părerea:

— Pun rămăşag ca nimeni nu şi-a vârât mina sub fusta ăsteia.

— Şi nu şi-o va vârî vreodată.

— Ei, nu se ştie…

— În orice caz, nu Reg al nostru…

— O nu, nu el.

Mills sări:

— Ce-i asta? Un rămăşag?

— Numai dacă vrei să-l pui.

— Câtă vreme îmi dai, să-i fac felul farfu/ei ăsteia?

— Trei luni. Până la sfârşitul lui iulie.

— **S-**a făcut. Pe cât?

— Cinci lire.

— O, nu ştiu. Nu sunt prea sigur. Mă urăşte de moarte. Nici eu nu mă dau în vânt după ea. Să zicem o liră.

— În regulă. Omul. Care pusese rămăşag se numea Walker. Mă, pe voi vă iau de martori. Dar ia stai, cum o să ştim noi că ţi**-**ai vârât mâna?

— O să vină ea la mine să**-**mi plătească leafa în şanţ şi o să surâdă cât o **s-**o ţină gura…

— Mă, al naibii! Ce mai zi o să fie şi aia!

Domnul Hanley clătina cuminte din cap.

— Bagă de seamă, tinere. E dintre alea care umblă după măritiş.

La cinci şi jumătate, Mills se repezi până la magazie ca **s-**o vadă. Bărzăunind printre camioanele parcate şi un malaxor, croi**ndu-**şi drumul printre mormanele de rame de oţel şi de scânduri, îi păru bine să**-**l vadă pe domnul Barford că pleacă…

Ea era în birou cu un puşti de vreo cincisprezece ani, care putea fi trecut fără grijă cu vederea. Îşi farda buzele, uitâ**ndu-**se **într-**o oglindă mică ce atârna de un perete. Puştiul vorbea la telefon. Îl văzu pe Mills că intră şi i se ceti panica lui ochi: era cinci şi jumătate, ora plecării, trebuia să scape de ăsta de la telefon şi iată că mai vine unul…

— Bună ziua, domnişoară Brown.

Se întoarse speriată. Obrajii i se rumeniră, gura îi rămăsese deschisă **–** putu **s-**o audă răsuflând din greu **–** iar mâinile şi degetele i se frământau, neastâmpărate ca nişte păsări. Ceva anume era vădit şi**-**i făcea plăcere lui Mills: Celia Brown nu**-**l uitase! rânji văzâ**nd-**o cum se pierde cu firea. Apoi înţelese ca fata era nespus de mulţumită, că de**-**abia se putea stăpâni să nu chicotească. Credea că ieşise învingătoare, că**-**l silise să vie să**-**şi ceară frumos leafa.

— Vrei să**-**ţi iei leafa?

Mills simţi că i se dăduse un uşor avantaj şi spuse:

— Nu. Am venit să te văd…

— Darjrci bineînţeles să-ţi iei banii?

— Dacă ai de gând să-i arunci…

Se întoarse cu spatele la el, să deschidă o casă de bani micuţă. Mills îşi pironi privirea asupra siluetei îngenuncheate. Picioarele subţiri, în ciorapi strânşi, îi aprinseră sângele şi-şi dădu seama că era cu mult mai atrăgătoare decât un rămăşag pe o liră… Fata se ridică, ghicindu-i repede admiraţia j

— Poftim. Nu-i numeri?

Mills vârâse teancul într-un buzunar.

Înţelese că fata nu se va duce acasă până ce nu va fi plecat el, până ce nu va fi scăpat de el. Dar chiar şi aşa, purtarea ci în micul birou unde lucra era mult mai binevoitoare decât fusese cu ocazia celor două vizite pe şantier. Deduse de aici că într-un mediu care-i era familiar, pe propriu-i teren, nu mai cunoştea neliniştea aceea care-i preschimba degrabă stinghereala într-un soi de furie, de răceală, mai cu seamă când se aflau de faţă martori. Vorbi:

— Am încredere.

Nu i se răspunse. Fata aştepta doar ca Mills să plece, dar nu avea priceperea sau îndrăzneala să i-o spună pe şleau.

— Asta-i faimoasa maşină de scris? Lua drept de la sine înţeles că ea o folosea.

— E maşina biroului.

— Şi cât de repede baţi?

— Nu bat de loc repede… Ce s-a întâmplat, Keith?

Puştiul aşezase receptorul pe birou şi nu se depărta de el, năduşit şi supărat, fără a scoate o vorbă, implorând-o cu o mutră de căţel amărât pe domnişoara Brown să vină şi să-l scoată din încurcătură, ca să poată pleca şi el acasă. Spuse:

— E domnul Preston la telefon, în legătură cu livrarea…

Ea preluă răspunderea cu cea mai mare grabă, bucuroasă că are un pretext să scape de Mills. Vorbi la telefon mult şi bine, din ce în ce mai prinsă de problemă,

întrerupându-se pentru ca să aducă registre, să consulte liste, iar Mills stătea de cealaltă parte a tejghelei, stânjenit. Puştiul, Keith, n-avea remuşcări; îşi înşfăcă trenciul soios şi o zbughi fără a mai da bună ziua. Mills rămase pe poziţie şi aşteptă, simţind că entuziasmul dinţii îi îngheaţă în vine. Privindu-o pe domnişoara Brown cum vorbeşte la telefon, o putea vedea că se uită din când în când la el, belea suplimentară, căci prin prezenţa lui sporea greutatea de a răspunde unei chemări telefonice complicate. Poate că după încă un minut va intra în panică, se va duce să cheme pe altcineva…

Aşeză receptorul în furcă şi răbufni:

— Uf! Naiba ştie de ce urla aşa. Ce mai aştepţi?

Mâinile îi alergau neastâmpărate la gât, la nasturi, la urechi, pipăiau un ceas de aur pe care-l purta la mână; înţelese că dintr-o clipă în alta o va cuprinde, numai şi numai de frică, mânia. Nu era cazul să dea prea mare însemnătate furiei acesteia, acum că-i ştia pricina.

— Nu trebuie să încui casa de bani?

— Nu, după ce v-am plătit salariile.

— Ăştia-s toţi banii pe care-i are domnul Barford?

— Pentru moment. Şi acum vreau să merg acasă…

— Te însoţesc şi eu…

— Iau un autobuz…

— Grozav îmi place să merg cu autobuzul.

— Dar de ce, pentru Dumnezeu?

— Aşa, îmi place să mă plimb…

— Voiam să spun… Oricum, nu poţi veni cu mine. Nu te cunosc.

— Mă cheamă Mills.

— Asta o ştiu.

— Atunci înseamnă că mă cunoşti.

— Nu. Şi nici nu vreau să te cunosc. Deznădejdea o făcuse să spună ceva hotărâtor.

— Eu nu-s dintre cei care au fluierat când ai venit.

— Şi ce-i cu asta?

— Dacă nu mă cunoşti, n-ar trebui să mă osândeşti.

— *Nu vrea*u să te cunosc…

— De ce?

— Eşti mojic. Pentru Dumnezeu, trebuie să-ţi mai dau şi explicaţii?

— Dumneata ai fost mojică cu mine…

— De loc. Ce-am spus?

— Că nu eram îmbrăcat cuviincios.

— Aşa şi era.

— Eram îmbrăcat ca de muncă.

— Ceilalţi bărbaţi…

— Nu ştiam că vine o fată pe şantier…

— Nu. Probabil că asta aşa e…

— Şi apoi suntem siliţi să mâncăm afară…

— N-am spus că…

— Dar ai gândit-o.

— Câtuşi de puţin.

— Ară tai ca şi cum ai fi gândit.

— Va să zică arăt şi înfumurată?

— N-am spus-o eu.

— Dar e clar că ai gândit-o…

Izbucniră amândoi în râs. Mills spuse:

— Despre ce vorbeam?

— Nu ştiu. Ştiu numai că vreau să merg acasă.

— Pot veni şi eu cu autobuzul?

— Ce, n-ai casă?

— Mai degrabă te-aş însoţi în autobuz.

— Nu-mi face plăcere. Nu se poate.

— Domnişoară Brown… Dacă mă bărbieresc de două ori şi-mi pun un costum nou, te-aş putea invita la cinema?

— Credeam că vrei să te plimbi cu autobuzul.

— **S-**ar putea să fie ticsit.

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, de ce vrei să mergi la cinematograf cu mine?

Lui Mills îi veni în gând că din**tr-**o clipă **într-**alta ea i-ar putea pretexta că are un băiat cu care vorbeşte, că i-ar fi uşor **să-**i dea şi numele băiatului ăstuia, drept o piesă de artilerie grea, nimicind astfel din temelii încercările lui de a o convinge, ceea ce ar pune astfel definitiv punct întregii combinaţii. Dar până una alta, ei avea să-i dea mai departe

cu dialogul ăsta caraghios, al cărui ţel nu se putea să nu-l înţeleagă cât se poate de bine şi fata.

— Nu-ţi place să mergi la cinema?

— Nu merg *cu dumneata*.

— Am recunoscut că am fost grosolan.

— Da? Nu-mi amintesc. Şi oricum, asta nu schimbă lucrurile.

— Dacă găsesc vreun arhiepiscop să mă ia pe garanţie…

Amuzată, ea chicoti, după care se văzu silită să cedeze din teren.

— Vreau să merg acasă. Mă poţi conduce până la staţia autobuzului, dacă o mai doreşti.

Şi încuie totuşi casa de bani, închise sertarele şi ferestrele, considerând că propunerea ei fusese primită, apoi îl împinse în coridor şi în cele din urmă încuie şi uşa biroului, pu**nându-**şi cheia în poşetă.

Tot drumul până la staţia autobuzului, polemica şi hârjoneala continuară, îngreunate de lumea la care că se uita cu teamă: o îngrijora părerea oamenilor pe lângă care treceau pe trotuar; era ridicol şi conversaţia devenea anevoioasă. Lua tare mult aminte la lucrurile care păreau mai însemnate decât însoţitorul ei: autobuzele pline de oameni ale căror priviri. Puteau exprima o părere, o critică; bărbatul din faţa unei fierării care vorbea foarte iute, în zadar, unei femei care arăta ca o parodie de sculptură modernă; doi tineri care mânau un cal înhămat la o cotigă de pâine; aveau păr de fete nebune, feţe gălbejite de nătângia vieţii lor particulare, de biata mâncare pe care o mâncau: numai calul strălucea de bărbăţie. Dintr-o clipă amiază de cobalt, soarele scăpară fioros asupra oamenilor care din punctul de vedere al fetei erau mai înseninaţi. Decât Reginăld Mills; el era neînsemnat, undeva în afară, dar nu se învoia cu gândul acesta. Fata aştepta să plece, speriată de ce era în stare să facă; auzise că a fost paraşutist, ceea ce însemna ucideri, violuri; nu te puteai uita la el fără să-ţi dai seama că în legăturile lui particulare trece peste orice, pretinde orice;

era mai în vârstă decât ea şi asta, pentru că faptul de a fi luat sau nu parte la război, aşeza între generaţiile lor o prăpastie; ce voia de la dânsa? Doamne, de ce era atât de stăruitor? Oricum, părea însă destul de nostim.

În staţia de autobuz era o coadă de zece inşi. O priviră, fiecare în felul lui, pe Celia Brown, iar că se fâstâci, deoarece pe Mills nu-l văzu sinchisindu-se nici cât negru sub unghie de toţi ceilalţi, şi-i vorbi mai departe, printre zâmbetele celor din jur…

— Bine, se învoi ea, coborând glasul dinadins. Nu ştiu de ce… Trebuie să fii nebun. Joi. Joi ai spus?

Surprinderea de pe faţa lui o încălzi, stârni chiar un mic început de afecţiune. Se aşteptase, totuşi, la un refuz… într-o clipită plecă de lângă ea, neaşteptat de politicos, aproape purificat; poate că nu era chiar atât de dur, era speriat de propriu-i succes. Se gândi să nu se ducă la întâlnirea de joi. Minciunile sunt o armă îngăduită ca să te descotoroseşti de bărbaţi buclucaşi. Oftă şi amână hotărârea pe a doua zi, duminică, luni…

Mills nu povesti nimic colegilor lui, nici măcar lui Bill. Fata avea o nevinovăţie a ci, atât de covârşitoare, încât simţea că nu-i leal s-o ia în glumă. Rămăşagul, recunoscu el, era un pretext de a face oricum ceea ce tot dorea să facă, o justificare a vorbelor sale nesocotite, a stăruinţelor cu care firea lui dârză anevoie se împăca; iar dacă pierdea, avea să plătească lira şi pace, scuzându-se că se făcuse de râs pentru bani, ca tot omul.

Era în faţa cinematografului, când o văzu că sare de pe platforma unui autobus, că se încruntă la suburbia aceea necunoscută, că-şi caută drumul şi, observându-l, îşi pleacă a sfiiciune capul, deoarece el o privise ţintă.

Se deosebea de toate celelalte fete cu care se întâlnise vreodată, prin aceea că nu avea nimic de spus. Se mulţumi doar să ancoreze lângă el, fără o vorbă, acordând aceeaşi nesuferită atenţie tuturor oamenilor din jur – cheineriţei de la bufetul cinematografului, fetei care luase banii, celeilalte care primea biletele, până şi siluetelor care şedeau în întunericul complice al cinematografului; nu voia

nici măcar să şoptească, de frică să nu-i audă cumva cei din jur. „Poate, îşi spuse, o fi mai degajată când nu e în public, singură **într-**o cameră”. Lucru care părea tot atât de puţin probabil acum, când mânca din ciocolata pe care i**-**o dăduse, ca şi atunci când pusese rămăşagul sau chiar când o zărise sub schele. În pofida oţărâtului dialog în legătură cu plata salariului, atunci în faţa muncitorilor, fata era neobişnuit de sfioasă, plină de timiditate **–** în ciuda îndrăzneţilor ei ochi şi a veşmintelor strânse pe trup.

Privea filmul cu înfrigurare, în vreme ce el, simţi**ndu-**i prezenţa fizică şi dâ**ndu-**şi seama că se ţine ţeapănă de cealaltă parte a scaunului, departe de dânsul, da peliculei numai atenţia impusă de sunet şi de imagini. Filmul era despre un spital, oameni sărmani, un medic serios, copii care mureau. Observă că fata plânge. Accepta iluzia şi credea pe jumătate **î**ntr-însa, putea fi stârnită de milă. Nu-i de mirare că simte când i se dă câtuşi de puţin atenţie **într-**o cafenea, **într-**un autobuz. Avea sentimentalitatea nevinovatului.

Cu ochii minţii îl văzu pe locotenentul Colman înapoia zidului din stânci artificiale de la Costerbeek, ţinând Piatul[5], cu privirea aceea care**-**i lucea prin noroi, până şi gura îi era mânjită toată de pământ. „Rămâi aici, băiete, mă acoperi dacă vine infanteria”. Ghemuit la pământ, aruncat de recul, iar înălţat, iar aruncat, şi apoi, în vreme ce Tigrul ardea, cocoşâ**ndu-**se din pricina a ceva ce nu era durere de burtă, şi şoseaua se roşi. N**-**ai ce face decât să**-**l laşi acolo, rupt în două. Lui Mills îi venise atunci să plângă, dar furia şi instinctul de conservare fuseseră mai tari. Totul e relativ. Pentru ceea ce vedeau ochii lui simţea o ruşine nelămurită. Acum apăruse pe ecran un preot şi Celia smiorcăia din nou. Totul era prea evlavios, prea curat, prea potrivit. Realitatea e bruta! de nepăsătoare. Dumnezeu nu intervine niciodată în meandrele realităţii. Dacă ar exista Dumnezeu, ar exista şi dreptate, soiul acela de dreptate despre care ştim că ar

5 Tun astitanc cu bătaie redusă (n. tr.).
Stăi ! Pe loc repaus ! Aliniaţi-vă ! (germ.) (n. tr.).

trebui să fie, lucrurile ar avea toate un rost: iar rostul de a-l fi salvat pe locotenentul Colman în Sicilia nu ar fi fost de a-l vedea că moare în Olanda. Putea simţi acum, în gură, gustul acru al acelei întâmplări, o clipă de amărăciune descumpănită care îi străfulgerase trupul, vlăgui**ndu-**l, deoarece locotenentul era una din foarte puţinele persoane aparţinând clasei de mijloc pe care Mills o simpatiza cu adevărat, pe care o înţelegea. Ar fi fost întotdeauna gata să se îndepărteze de orice Dumnezeu existent, să se simtă îndreptăţit în atitudinea lui şi să-şi înăsprească inima, ca să rămână cât mai departe de înşelăciunea aceasta sentimentală.

— Ce **s-**a întâmplat?

— Aşa păţesc mereu.

— Îţi plac filmele triste?

— Sper că o să se însănătoşească.

— Fii convinsă că da.

Nici măcar nu-i luă în seamă cinismul:

— Crezi?

Îndrăzni să-i ia mâna, subţirică şi rece, unghiile mici şi ascuţite înfigâ**ndu-**se în mâna lui.

— Trebuie că arăt ca vai de lume.

Fata voia ca oamenii de felul ei să învingă. Nevinovaţii sunt osândiţi, dar ea n-o ştia; văzuse, săptămânal, câte o producţie Hollywood, ceea ce aducea apa la moara ei. Mills o compătimea şi dorea **s-**o ocrotească, **s-**o înveţe, să-i arate cum e cu adevărat lumea. Poate că nu va izbuti; nu putea în orice caz izbândi decât iubi**nd-**o în felul pe care-l dorea ea: gingăşie, vorbe, violenţă precedată de multă atenţie. Nevinovăţia ei, încrederea în Dumnezeu, dragostea pentru cei nefericiţi erau un fel de boală, probabil fără de leac, dacă nu chiar fatală. Nici măcar ani întregi de cruzime n-ar fi schimbat-o. Nu aparţinea soiului de fete pe care le cunoscuse el; nevinovăţia ei era ceva îngrijorător, aproape deznădăjduit. Mills era sfâşiat între punct şi contrapunct, între adevăr şi autoamăgire. Fata sta acum adâncită în scaunul ei, dâ**ndu-** şi neîncrederea uitării, deoarece ajunsese ia concluzia că

bărbatul avea o însuşire comună cu ea. Mills îi simţea uşoară, nevoita apăsare a piciorului pe al lui şi frumosu-i păr castaniu avea o slabă aromă, pe care el, care nu fuma, o putea desprinde lesne, şi-i putea vedea gâtul zvelt, aplecat înainte, şi gura muşcată de o artificială îngrijorare. Era cât se poate de atrăgătoare şi nădăjduia că nu va invoca vreun pretext spre a o isprăvi cu el. Nevinovăţia ei era ceva neobişnuit, scump, vrednic de ocrotirea lui. Încercă o nedesluşită, o neprecisă dorinţă de a o apăra; dar şi o groază, neobişnuită la el, căreia amintirea şi experienţa îi dădeau acuitate, la gândul că această nevinovăţie caracteristică a ei ar putea fi pângărită, călcată în picioare de oricine – de oricine în afară de el. Dar şi contrapunctul era tare puternic: părerea, autoconvingerea, de fapt absoluta siguranţă că dacă *el* ar fi acela care s-ar impune, lucrul ar fi oarecum mulţumitor, în regulă, ba şi moral, plăcut acelui

Dumnezeu pe care ea, din pricina fricii, a mediului înconjurător, a unor părinţi din mica burghezie, se grăbea să-l recunoască; şi trupul lui, care-i simţea prezenţa în întuneric, la cea mai mică atingere a veşmintelor, ştia cât de plăcut ar fi s-o stârnească, s-o înduplece, s-o convingă, să îndepărteze unul câte unul vălurile sfiiciunii, anii de nevinovăţie (nevinovăţie glandulară, fizică, tehnică – deoarece manevra o cunoştea, citise romane, văzuse filme, unde scena era evocată; aştepta, simţea ek, doar atingerea mâinilor îngăduite).

Când au ieşit de la cinematograf încă nu se întunecase de tot.

— Nu vrei să bei ceva?

— Nu beau, răspunse ea.

Asta era încă o pricină pentru care nu se potriveau, nici măcar ca prieteni. Toate fetele pe care le cunoscuse Mills

— Şi de fapt nu erau ele prea multe – beau şi erau mereu gata, cu viclenie, să lase asupra băuturii sarcina de a le duce la o cedare. Dar nu cu intenţii strategice îi făcuse Celiei Brown o astfel de propunere. Ci voia pur şi simplu să

bea ceva. Pentru el unul, berea era ceea ce este pentru alţii ceaiul: o parte din viaţa lui socială; se îmbăta numai când împrejurări excepţionale, de nefericire sau încântare, o cereau.

— Să mergem acasă pe jos, propuse ea, rezolvând problema tinerilor: ce să faci cu „timpul, cum să-l umpli până ce va fi trecut, până va fi foarte târziu, iar somnul va fi devenit o necesitate.

Mills nu ştia dacă încrederea ei venea de la amurg sau de la filmul pe care-l văzuseră împreună, dar oricum, îi vorbea foarte prietenos, râzând. Acum era cineva pe care fata îl cunoştea, pe care-l acceptase; ar fi fost tare greu s-o convingi că el nu împărtăşise tristeţea filmului; în mintea sa, Mills apărea de pe acum drept un om care cugeta ca şi ea, sentimental; şi deoarece probabilitatea de eroare la fiinţele omeneşti este atât de mare, greşeala ei era lipsită de importanţă; câtă asprime era în Mills rezultase din experienţele vieţii sale, nu din răceală faţă de alţii ori din iubire de sine.

Încă o problemă a fost rezolvată fără cuvinte. Au mers pe jos tot timpul, încetinei, până la casa ei, şi Mills se simţi uşurat să constate că era vorba de ceva foarte obişnuit, de o vilişoară tip locuinţe ieftine, cu un garaj de lemn, într-un car. – tier cu două sute de imobile identice. De vreme ce ea fusese cea care îi plătise salariul, Celia ştia prea bine cât câştigă Mills şi că suma realizată era mulţumitoare, ba chiar foarte turnă; dar până şi printre fetele ce lucrează pe şantierele de construcţie există snobism şi preţuiri felurite ale băieţilor cu care pot fi văzute în oraş. Nimic din tot ce auzise spunând nu lăsase de bănuit una ca asta – nici măcar vorbele „Dar pentru numele lui Dumnezeu, de ce?” rostite mai întâi de ea – însă pe Mills îl bucură să vadă că fata aparţine unei familii obişnuite.

Nu era el omul care să-şi ascundă simţămintele, care să aştepte momentele sau toanele sau împrejurările prielnice ale altora; vina dintre însuşirile lui cele mai bune era cinstea, eu intenţiile ei limpezi. Celia nu prea avea de

ce să se mire i-and el o sărută, totuşi schiţă un automat gest de protest.

— Da’ grăbit mai eşti.

— Ei **–** îmi placi.

— Credeam că mă urăşti.

Lipi**nd-**o de el, o strânse tare la piept, cu mâinile la fel de voinice ca şi trupul. Cu ea nimeni nu fusese încă atât de înverşunat, aşa încât fata şovăi, îşi feri gura, încercând astfel să**-**l facă să priceapă că nu putea fi cucerită chiar aşa de lesne, că putea alege şi culege; mai erau şi alţii deşi manevrele isteţe nu**-**şi prea aveau rostul în faţa unei asemenea încăpăţânări.

— Te văd mâine?

— Vrei să spui pe şantier?

— Da, răspunse el.

— N**-**o să le spui celorlalţi?

— i-au dacă aşa ţi**-**e dorinţa.

— Nu**-**mi place să se holbeze la mine.

— Nu-i învinuiesc, zise el simplu.

— Nu-i aşa că am fost caraghioşi în după amiaza aceea? Fiind sentimentală, se şi grăbea să înfiripe amintiri.

— Pariez că ai fost mânios pe mine. Eu una am fost.

Îi strica socotelile, îi compromitea rămăşagul; cum să mai poţi dori să umileşti o fiinţă atât de sinceră, care**-**l şi iertase pentru partea lui de vină?

Cineva aprinsese lumina în holul casei şi se putea să iasă afară.

— Noapte bună, şopti ea, îl sărută cu vârful buzelor şi o zbughi spre intrarea în casă.

Vara aceea **s-**a dovedit a fi plăcută. Se întâlneau cel puţin de două ori pe săptămână, ducâ**ndu-**se **–** dacă ploua **–** la cinematograf sau la vreun teatru, altminteri plimbâ**ndu-**se ca ştrengarii în jurul câte unui parc şi, când aveau timp, porni**nd-**o cu autobuzul sau cu trenul către locuri singuratece, fiecare întâlnind rareori părinţii celuilalt. Celia refuză hotărât să tragă folos de pe urma motocicletei lui; şi era semnificativ în ceea ce**-**l privea, că nici el nu stărui de loc; de fapt, îşi lăsă o dată motocicleta

în plină ploaie şi se urcă **într-**un autobuz cu fata. Totuşi, dacă ar fi fost întrebat: „Eşti îndrăgostit?”, ar fi răspuns în stilul rămăşagului. Dragostea este ceva sentimental, deci o înşelăciune. În public, Celia era neschimbată, arătând aceeaşi sâcâitoare atenţie faţă de părerile şi de nepăsătoarele urechi ale anonimilor din jur. Dar sărutările ei, seara la despărţire, se făceau din ce în ce mai prelungi şi nu-l lăsa să plece până ce nu se ivea ultimul autobuz la orizont; iar el, nevoit să meargă la lucru la o oră când ea încă nu se sculase din pat, se ducea la şantier a doua zi de dimineaţă ameţit şi neras. Fireşte că ea nu-i putea stăvili pe de-a-ntregul pornirile, nu-l putea mărgini la sărutări, îngăduinţa îşi are treptele ei. La urma urmelor, făcea şi ea parte din generaţia sa. Nevinovăţia ei se datora în mare măsură unei firi delicate. Nu se ducea niciodată la biserică, deşi vorbea de morală şi de Dumnezeu. Nu avea principii etice, în afară de ceva adânc însămânţat **în**tr-însa de credinţa generaţiilor trecute. Se recunoştea adeseori vinovata, dar abia dacă ştia de ce, se agăţa de virtute din sfiiciune, din**tr-**o vagă generalizare a spusei că dacă-l laşi pe-un bărbat să-şi facă mendrele, el nu te mai respectă. Îţi dădeai oarecum seama că avea să ceară o nuntă la biserică şi că ziua nunţii va fi pentru ea ceva serios, care o îngrijora. De asemenea, că toţi copiii vor fi botezaţi şi vor căpăta o educaţie religioasă. În răstimp, încheia un compromis cu Dumnezeu, cu ea însăşi, cu delicateţea, cu dragostea, cu nevinovăţia, cedând jumătate din ea şi convingân**du-**se, prin**tr-**o ciudată ipocrizie sufletească şi mintală, că deoarece nu se predase cu totul, nu se predase de fapt de loc. Singură, se frământa din răsputeri să creadă că aşa e, în vreme ce dragostea ei pentru el creştea, iar stăruinţele lui deveneau tot mai categorice şi mai îndreptăţite, fiindcă erau reciproce; se preda bucată cu bucată, lăsân**du-**şi nevinovăţia să i se risipească pe nesimţite.

Într-o dimineaţă de duminică a acelui iulie, Mills se întâlni cu un om pe care nu-l mai văzuse de la începutul lui 1940: un camarad din unitatea militară căreia aparţinuse

atunci. Omul nu se prea bucurase de întâlnire, avea nevastă, copii, o situaţie bună, un program de lucru care nu-i lăsa nicio clipă liberă, dar nu **s-**a împotrivit să intre **într-**un local şi să bea un pahar cu Mills; a început să vorbească de trecut, apoi a mai băut un pahar, a uitat de nevastă, de copii şi de program şi până la urmă au făc**ut-**o lată amândoi, aşa încât **s-**au despărţit pe la orele două, prieteni la cataramă, uşor făcuţi şi nepăsâ**ndu-**le de nimeni pe lume.

La ora trei, Mills, neras, încă beat, voios, zgomotos, pus pe harţă, pe cântec şi pe vorbă multă cu orice om al cărui chip i-ar fi inspirat simpatie, se înfăţişă acasă la Celia. Beat cum era, îşi dădea seama că părinţilor Celiei nu le va plăcea să-l vadă afumat. Aveau pretenţii mondene, ambiţii, un automobil, un frigider, aparţineau, la drept vorbind, burgheziei. Mills zâmbea, fredona, aştepta pe treptele de la intrare. „Mama lor! Mă porcule!”

Celia crăpă uşa, şi din pricină că lumina o izbea în faţă, nu văzu că e neras, că la faţă e roşu ca ardeiul şi că de-abia se ţine pe picioare; iar dacă îi duhni a băutură, poate nici nu-şi dădu bine seama despre ce era vorba.

Taică-său citea ziarul „The Observer”, mamă-sa şedea de-o parte, în aşteptare, la pândă.

Mills începu:

— Am venit să vă răpesc fata.

Maică-sa făcu numaidecât o mutră scârbită, iar tatăl Celiei lăsă ziarul, îl aşeză pe masă, îşi scoase ochelarii, aprins de îngrijorare. „Minunat, gândi atunci Mills. Mai bine nici că se poate. Cel mai bun mijloc de a stabili relaţii cu cei care ţi-ar putea deveni socri: sperie-i de moarte!” Prin ferestrele-uşi lumina cădea din plin pe faţa lui Mills şi acum putea să vadă şi Celia ce se petrecuse cu el. Stătea locului, înţepenită de groază, îngrijorată, nu de Mills (doar să n-o dea de gol), ci de reacţia părinţilor: cele petrecute atunci aveau să fie discutate mai târziu, vreme de multe şi plictisitoare ceasuri – după ce el va fi plecat „desigur, după ce ei se vor fi descotorosit de dânsul. Celia ajunsese în faza în care a nu se mărita cu Mills ar fi fost mai presus decât

puterea ei de îndurare: ar fi fost o suferinţă din toate punctele. De vedere. Părinţii îşi şi vădiseră dezamăgirea, nemulţumirea lor din punct de vedere social. Acum, scena aceasta avea să le întărească argumentele, iar Mills nu pomenise încă nimic despre căsătorie; se gândi Să ceea ce făcuse pentru el şi în clipa aceea aproape că o podidiră lacrimile.

Mills radia ca un nătărău împăcat cu lumea.

— Am făc**ut-**o lată, lămuri el.

Bătrânii n**-**au înţeles o iotă din ce a spus, tremurau, se încleştau de scaune, le luceau albele încheieturi ale mâinilor şi erau gata **s-**o ia la goană dacă l-ar fi apucat furiile. El însă era încântat.

Maică Doamne, tipul cu care eram **s-**a îmbătat ca un porc.

Celia abia izbuti să murmure:

— Vrei o ceaşcă de ceai?

— Nu-i o idee rea.

— Pun apa la fiert.

— Am cunoscut odată o fată, Polly o chemă…

Celia crezu că e primul vers din**tr-**o poezie fără perdea; ajunseseră la faza în care şi**-**ar fi putut spune unul altuia vorbe urâte. O cuprinse spaima, îl împinse în vestiar

— Cred că e mai bine să aştepţi în salonaş.

— Pot să trag un pui de somn.

— Doamne, Dumnezeule, rosti ea cu glas stins, frământ**ându-**şi mintea.

Dacă el nu se purta cum trebuie, avea să i le ultima lor după-amiază împreună. În pofida celor douăzeci şi patru de ani pe care îi avea, părinţii exercitau o puternică autoritate asupra fetei.

În salonaş, printre mobile şi bibelouri, Mills o bătu cu palma la fund.

— O, Reg, Reg, se văita că De ce te porţi aşa?

Iepuri fricoşi, bufni Mills. Asta sunt. Ia auzi**-**i numai! şopti el.

Era adevărat. Îi putea auzi folosind vorbe mari acum că nu-i mai înfrunta, putea desluşi un sâsâit frenetic de

spaimă şi de osândire, la vreo şase metri de acolo.

Celia plângea domol.

Or să fie groaznici, după ce pleci. Tu nu ştii. O, sper că n-o să mă mărit cu un beţiv. Şi apoi, stacojic ia faţă, îngrozită: îmi cer iertare. M-a luat gura pe dinainte.

— Ba sper că *da*, spuse Mills, vorbind ca din**tr-**un străfund rămas treaz pe undeva, în beţia glumeaţă.

Ochii-i umezi luciră de dragoste, izbândă, depăşire a necazurilor:

— O, Reg, Reg, şi-i sărută ţepii feţei nerase. Vreau. Sunt de acord.

„Am făc**ut-**o, gândi el. Bostan afumat ce eşti. Mills băiete, eşti prins în laţ”! Rânji, văzând amestecul de emoţii de pe obrajii fetei care nu putea ascunde nimic. O trăsese pe genunchii lui şi-i pipăia cu neruşinare picioarele!

— Nu, Reg. Termină!

Se gândea la ceva: în biruinţa ei feminină, redevenise ceea ce era, se înapoiase la inocenţă sau naivitate sau la oricum **s-**ar numi lucrul care era esenţial pentru *ea*, Făcea planuri. Sexualitatea nu însemna mare lucru în viaţa ei. De dragoste avea nevoie: singurul sfârşit fericit de care se pomenea în producţiile Hollywoodului. Gândurile i-o luaseră înainte, închipuind lumea în care aveau să trăiască.

— Reg, am trei sute de lire. Am douăzeci şi patru de ani şi am făcut economii de când eram de paisprezece.

El îi zâmbi cu gingăşie, dispus să lase mobilierul şi văsăria pe scama ei.

— Nu-mi pasă unde o să locuim, îi spuse, doar să nu fie împreună cu familia.

S-au căsătorit în septembrie; Mills se strădui din răsputeri să facă nunta la ofiţerul stării civile, dar femeile îşi impuseră punctul lor de vedere şi o făcură la biserică. Nesfârşit se vădi a fi numărul mătuşilor care veniseră să-i plângă de milă Celiei. Taică-său şi maică-sa se arătară reci, politicoşi şi formalişti: pentru ei era o zi de înmormântare; din tot ceea ce-i daseră ani de-a rândul – o şcoală bună, meditaţii, muzică – poftim, acum se mărită cu

un fel de excavatorist **–** c**-**un beţiv; „mă rog, i**-**am spus; mă rog, altceva n**-**aş mai face, oricâte fete aş mai avea…”

Celia era albă la faţă, încordată, concentrată; avea o frumuseţe eterică în ziua aceea, încât Mills se îngrijoră dacă nu cumva devenise alta decât fata căreia i se tăia răsuflarea când o dezmierda el pe sub copaci. La hotelul de pe litoral, luară o primă copioasă masă, îndată după sosire, iar ea îl privea ţintă, cu ceea ce i se păru lui a fi un fel de teamă. Se plimbară încoace şi încolo, aşteptând să vie ora culcării; neliniştea Celiei creştea văzând cu ochii.

În cameră, Mills a fost nerăbdător, dar ea, cu inima nevinovată, zguduită de emoţiile zilei, străină de ea însăşi, se dezbrăcă asemenea unei osândite, domoli**ndu-**i înfrigurarea. Încă niciodată n**-**avusese el parte de aşa ceva: **s-**ar fi cuvenit să fie desăvârşirea însăşi, cea mai minunată din toate; când colo, ea se strâmba de durere. Mills era tare nepriceput **într-**ale gingăşiei, un biet începător. După ce se sfârşi totul, Celia izbucni fără ruşine în plâns, iar când încercă să o mângâie, văzu că tremură toată. Avea sânii mici şi picioarele subţiri; o dezamăgire a lui, după ceea ce îi făgăduise până atunci dragostea îmbrăţişărilor. Dar se simţea mândrude ea: îmbrăcată, era înaltă şi dreaptă şi atrăgătoare. Se simţea el niţeluş înşelat, dar era destul de cu scaun la cap ca să ştie că viaţa întreagă g un fel de înşelăciune. Şi o îmbrăţişă ore în şir în noaptea aceea de vară, ascultâ**ndu-**i planurile ce şi le făcea, mângâi**nd-**o, ştiind că are să fie mai bine după aceea, şi era toată a lui, în vreme ce afară, la vreo patruzeci de metri, marea lipăia uşor la mal, iar pe plajă, oamenii care erau aşa cum fusese şi el, chicoteau şi se vânzoleau, plini de voioşie.

Nu era prima lor ceartă, dar a fost întâia oară când a lovit**-**o. Trăiau în aceleaşi două camere din**tr-**o casă mare, împărţeau aceeaşi maşină de gătit, îndurau iarna la una şi aceeaşi sobă cu gaze, dar duceau vieţi oarecum separate, în care ea, lucrând mai departe, nu era la cheremul lui ori de câte ori îi venea să râdă, să discute, să aibă nevoie de bani.

Se tot plânsese – era singurul ei cusur, ori mai bine zis singurul care-l durea pe el – şi nu era obişnuit să i se facă o atât de exactă, adevărată, pătrunzătoare analiză.

5 *i*

66

— Pentru Dumnezeu, ţine-ţi gura, răcni el, în cele din urmă. N-am voie să fac ce mă-sa poftesc?

— Nu mai zbiera, şi nu vorbi urât…

— Fac ce vreau.

— Aşa faci mereu.

— La dracu', ţine-ţi gura!

— Eşti ca un…

Şi atunci, cuprins de furie, o izbi.

— Ţi-am spus o dată să-ţi ţii gura! mârâi el.

Dar brusc îl năpădi părerea de rău, ruşinea, până şi durerea, văzând că i se contractă obrajii de groaza unei noi lovituri, faţă de violenţa pe care nu i-o cunoscuse. Femeia îi citi în ochi zbuciumul iscat de faptul că ea înţelesese cum stau lucrurile, dar îşi întoarse capul ca să plângă.

— Îmi pare rău… începu el, dând să-i mângâie umărul.

— Nu pune mâna pe mine! O simţi că tremură.

— Am spus…

— Du-te-ncolo. Eşti groaznic, eşti sălbatic!

— Nu vorbi prostii.

— Să nu te apropii de mine.

— Hai, termină cu smiorcăiala!

La auzul acestor cuvinte ea părăsi camera, trecând în odaia cealaltă. Mills o urmă, nenorocit, uitând de ce se certaseră, dar simţind înăuntrul trupului o ciudată căldură care aducea a mulţumire. O urmărea oarecum la persoana a treia, de departe; era pus în faţa a ceva care nu-l atingea întru totul, care nu-l privea, şi simţea o uriaşă nevoie de a râde sau cel puţin de a-i zâmbi în faţă, văzând-o cum stă cu capul plecat, tresărind în plâns, cu umerii încovoiaţi, cu părul răvăşit. Erau căsătoriţi de aproape doi ani şi el ştia că va face mare caz de cele întâmplate. Va voi să-l vadă că se târăşte aşa cum se târâseră pe dealul acela tunisian,

Curul Elefantului, ore întregi prin noroi şi mortiere. Cu toată stângăcia de care era stăpânit, refuza să se dea bătut; avea mai curând să contraatace, **s-**o pună **într-**o situaţie şi mai grea.

— Ce te**-**ai apucat să boceşti aşa? Că abia te**-**am atins!

Celia, întinsă pe pat, schiţă un gest cu braţul!

— Piei de lângă mine! E groaznic. Piei!

— Dacă aşa doreşti…

ez

Ştia el că nu alta doreşte: cu pornirea pe care o am femeile de a face dramă din orice, voia doar să prelungească situaţia câteva ore. Alte scene asemănătoare se mai întâmplaseră în două**-**trei rânduri. Ieşi în holul care era al altcuiva, trântind uşa în urmă şi nemaiprinzând decât cuvântul: „Reg!”

Afară, în seara de iarnă, emoţiile lui fură înecate de priveliştea altor lucruri, de vuietul circulaţiei. Se**-**ndreptă spre cârciumă, cu gândul nu la ceartă, ci la viaţa lor. Căsătoria nu li se deosebea prea mult de alte căsătorii, dar şi unul şi altul erau tare nemulţumiţi. Ea părea că vrea să afle la el o însuşire care lui îi lipsea, sau care nu-i prisosea. El aştepta mereu, cu nerăbdare, sfârşiturile de săptămână, ca să şi le petreacă împreună, dar părea de fiecare dată dezamăgit, şi într-adevăr împăcat că**-**şi poate relua munca în fiecare luni. Era mândru de ea, o iubea, dar purta **într-**însul o tainică ruşine. Folosea, ca**-**ntotdeauna, aceleaşi cuvinte când erau bărbaţi de faţă, vorbea pe şleau de cele sexuale, nu îndeosebi despre nevastă**-**sa, dar ori de câte ori vorbea şi râdea îi apărea înaintea ochilor adevărul: Celia care**-**l îndura, Celia care**-**l întreba pe *el* dacă e fericit, care nu**-**şi striga nefericirea ei.

După două ore **s-**a întors criţă, fericit, gata de mărinimii, gata să ierte. Îi venea să cânte: „desigur că nimeni nu poate fi nefericit: oare de ce puteai fi amărât?”

Celia sta lângă sobă citind ziarul de seară. Citea întotdeauna de la un capăt la altul orice ziar ce**-**i cădea în mână. Uneori obiceiul acesta îl scotea pe Mills din sărite,

alteori îl amuza.

I se părea că ea citeşte aceleaşi ştiri cel puţin de două ori pe zi şi totuşi, ca să o necăjească, o întreba: „Ce mai nou, iubito?” iar ea îi vorbea nu despre eventualele monstruoase evenimente, ci despre prunci părăsiţi, despre bătrâni care căzuseră de pe scări, despre cercetaşi care salvaseră câini… Acum o găsi serioasă, ţeapănă, bocită; de n-ar fi fost sentimental la beţie, s-ar fi amuzat văzând-o cât e de încruntată şi cum se fereşte de el. Nu încăpea îndoială că slăbise niţel în aceşti doi ani, aşa încât începuse s-o iubească de milă şi pentru că şi el avea nevoie de iubirea cuiva. O iubea, încerca, încerca mereu să-i facă viaţa cât mai bună, dar pare-se că-n zadar. Ea nu părea a-nţelege că şi lui îi trebuia ceva nedefinit, însă cum i-ar fi putut-o spune de vreme ce nici el nu putea preciza ce doreşte? Mâinile încleştate de ziar, mâinile ei tremurau, dar Mills nu-şi închipuia că de teama lui.

— Noroc, iubito. Ce mai faci?

Niciun răspuns.

— E frig al naibii afară!

Nu-i vorbi.

— Ar fi trebuit să vii cu mine.

— Hai, nu fii ridicol, i-o tăie Celia. Tu *uit* – *vrei* să vin cu tine.

Ca de la mare depărtare, Mills îşi aduse aminte de ceartă, de lovitura lui, de faţa ci deznădăjduită. Stătea înaintea Celiei, lângă sobă şi rânjea:

— Sunt cel mai de jos dintre oameni, nu-i aşa?

Ea păru că oftează, din toată înţepenirea ei pieri ceva, îi mijiră la colţurile gurii primele închipuiri de surâs; avea să câştige: se căia, se întorsese acasă, o dorea. Îl iubea, atâta avea şi ea în viaţa ei: lacrimile îi umeziră ochii, dar îi venea greu să vorbească.

M-ai lovit.

— Am fost furios…

— N-ar trebui să mă loveşti niciodată. Şi apoi înjuri tot timpul Nu-mi place.

— Sărută-mă!

— Nici gând. Nu mă iubeşti.

— Ba da.

— Numai pentru că te-ai îmbătat.

— M-am îmbătat doar fiindcă nu mă mai iubeşti. (Treaz n-ar fi spus-o).

— Nu vrei să mănânci ceva?

— Încă nu.

— E în cuptor.

— Dă-o naibii de mâncare. Pusese mâna pe ea, începuse **s-**o răstoarne pe fotoliu.

— Ia seama la ziar, se împotrivi, dar tot ea puse repede ziarul deoparte.

— Sărută-mă.

Împotrivirile ei îi plăceau, ba îl şi înfierbântau. Avea o gură minunată şi când, în cele din urmă, i-o dărui, Mills nu mai fu stăpân pe el. Îi smulse rochia, sclipitoarele ci picioare aţâţâ**ndu-**l. „Şi te poftesc să te potoleşti. Eşti beat şi miroşi a băutură. De când nu te-ai mai ras? et Mâinile lui nu-i dădeau nicio ascultare şi ţineau înşfăcate picioarele cu care ea încerca să-l lovească. Îi tot spunea: „Lasă-mă”, dar nu schiţa nicio mişcare de-a se ridica de pe fotoliu. Când mâinile lui îi atinseră sânii, oftă: „O, Reg, Reg, ce-i cu noi?” Şi el ştia că are să urmeze ceva pe cinste. „Stinge lumina”, se rugă ea **–** rămăsese ruşinoasă. „Încuie uşa să nu dea doamna Jones…”

I-a răspuns cu aceeaşi patimă, dar la sfârşit **s-**a plâns, prudent:

— Ce, trebuie să te îmbeţi, ca să mă iubeşti?

Mills mărturisi adevărul:

— Nu prea mă pricep să fiu sentimental.

Celia îl dezmierdă pe cap, îi dezmierdă gâtul ţeapăn.

— Nu cer mult, dar să nu mă înjuri. Ştiu că nu-s frumoasă.

— Ba eşti, eşti.

— Nu pari a fi mereu fericit cu mine.

— Din pricina războiului, cred.

— Nu-mi spui nimic despre asta.

— Ce-aş putea spune?

— Uită şi tu. A trecut mult de atunci. Îi zâmbi. Acum trebuie să te lupţi cu mine! Poate că o să avem în curând o casă.

— Va fi o zi mare ziua aceea.

— N-am nevoie de mult, numai de ceva care să fie al nostru. Doamna Jones e o femeie de treabă, dar două camere nu-i mult, aşa-i?

— O să avem o casă sau aşa ceva. Ce are a face undă locuim? Arătă spre trupurile lor despuiate, înspre goliciunea dorinţei: ce importanţă poate avea unde locuieşti?

Îi strânse sfârcurile sânilor, îi plimbă o mână peste pântece.

— Te frămânţi prea mult.

— O, de-am avea ceva bani! Nu vreau cine ştie câţi. Doar câteva mii, ca să putem…

Mâna lui merse dincolo de pântece, pe unde voia, banii neînsemnând nimic, sau, oricum, ceva de care lui Mills nu-i” păsa.

— Ce vrei, Celia? O pălărie nouă?

— Ştii că nu port niciodată pălărie.

— Ce-ţi doreşti?

— O casă. Şi apoi, dacă ne mai rămâne ceva, un automobil.

— Vorbesc de banii pe care-i avem.

— Nu vreau nimic.

— Hai să ieşim în oraş…

— O, nu. La ce bun? E târziu. Sunt atât de fericită să stau acasă…

— Ce-i în cuptor? Mi-e foame.

— O, Reg, eşti atât de… dar n-a putut găsi cuvinte ca să-l descrie.

Gând **s-**a născut copilul, multă vreme n-a însemnat nimic pentru el. I se părea doar un zgomot care-i tulbura somnul, care o făcea pe Celia preocupată de ceva ce nu era *el*. Se dusese **s-**o vadă la spital, aşteptâ**ndu-**se oarecum **s-**o găsească preschimbată într-o fiinţă bătrână, plină de riduri, istovită, metaj morfozată, ca pe toate

femeile de care ştiuse că avuseseră copii. Sora lui, June, doar cu doi ani mai în vârstă decât el, era acum o femeie corpolentă între două vârste, care nu mai râdea, cu idei tipizate, fără perspective, clevetitoare ca o femeie bătrână. Şi-a luat o piatră de pe suflet găsind-o pe Celia culcată în patul de spital, niţel palidă, cea mai atrăgătoare femeie din tot acel salon. O obseda un gând: să dea pruncului numele de Daphne. Dezamăgirea lui Mills i s-ar fi putut citi pe faţă, dacă totuşi n-ar fi aflat dinainte, la telefon, că odrasla e fetiţă. Numele de Daphne i se păru niţel caraghios: ceva din snobismul maică-sii trecuse şi la Celia. Şi-ar fi dorit ca pruncul să fi fost băiat. Fetele aveau în lumea asta parte de-o soartă mai puţin bună. Erau oricum în pagubă. De se năşteau urâte, toată lumea le dispreţuia. Dacă se dovedeau frumuşele, erau alintate, înşelate, corupte şi, foarte adesea, din cauză că erau nişte neroade atoterezătoare, se pomeneau victime ale oricărui bărbat: ştia, fiindcă îşi avea şi el tolba lui de întâmplări cu femei… Dar la trei luni fetiţa îi zâmbi, izbucni în râs la strâmbăturile pe care el i le făcea, la degetul îndreptat spre ea, şi asta îl covârşi. Dar de ajutat pe Celia n-o ajuta; soiul ăsta de muncă era treabă de femeie; lui i se părea nebărbătesc să se ţină de coada ei…

Purtarea aceasta, datorată în parte egoismului, în parte neştiinţei, în parte mândriei masculine, a dus la un impas, la o tulburare a vieţii lor intime, la prefacerea relaţiilor dintre ei.

Într-o clipă amiază de duminică, Mills moţăia într-un fotolui, cu ochii aţintiţi asupra flăcărilor din cămin, aromind de somn după masă, în vreme ce Daphne, doar de un an, se târa pe covor, iar Celia croşeta. Fetiţa începu să plângă. Celia lucra la ceva complicat şi nu interveni să pună capăt scâncetelor. Deşi gata s-adoarmă, pe Mills îl irită:

— Termină cu plânsul! Şi apoi către soţia sa, cu o vădită urmă de exasperare în glas: Ce stai, hai – mişcă şi pune capăt tărăboiului!

De data asta, Celia, de obicei plină de bunăvoinţă şi

gata să se supună când era vorba de aşa ceva, îşi manifestă şi ea deopotrivă enervarea:

— De ce eu? Nu-i şi copilul tău?

— Eu nu-s dădacă să mă ţin de schimbat scutece.

— Nu văd de ce n-ai face şi tu ceva. Te iei drept cine ştie cine care poate să şadă pe fund şi să dea porunci tuturor celor din jur? îi vorbi astfel şi-i chicoti batjocoritor în nas's Te porţi cu mine cum se poartă taică-tău cu maică-ta.

Mai bine nici c-ar fi putut grăi; comparaţia era fără cusur şi Mills recunoscu dintr-odată că aşa e. Era uimit nu numai de limbajul pe care-l folosise ea – ale cărei vorbe erau de obicei numai cuviinţă şi blândeţe – dar şi de el. Îşi dădea seama că femeia rostise adevărul şi că desluşise trăsăturile de caracter ale părinţilor lui chiar şi atunci când aceştia se purtau bine; pe cât îl tăia capul. Mills înţelese că într-adevăr se purta cu nevastă-sa ca şi taică-su e: u maică-sa, iar asta nu după o viaţă întreagă, ci doar după patru ani. A fost o clipă de adevăr, de îndurare, chiar de începuturi de înţelepciune, căci descifră dincolo de el însuşi, adânca mâhnire, ba şi frica de pe faţa Celiei, efortul pe care-l făcuse ca să-i vorbească astfel lui, soţului ei, groaza de cuvintele urâte, ba şi de lovitura la care se aştepta...

— Nu crezi că-s în stare **s-**o fac?

— Nu.

— Uită-te!

O ridică pe Daphne, care de fapt nici nu mai plângea.

— Cârnatul tatii cu poponeaţa udă!

Mills îi scoase pantalonaşii, îi înlocui cu alţii uscaţi, mereu încurajat de gângurelile copilului.

— **S-**a făcut!

m

Daphne o porni de-a buşilea, ajunse la un scaun, se ridica în picioare. Pantalonaşii îi căzură. Mills şi Celia izbucniră în râs.

— Îi prind eu, spuse Celia, încântată că dovedise ceva.

Mills era plin de duioşie, ideile i se schimbaseră, dar nu se ştia în stare de a începe să le exprime. Privirile li se întâlniră, plini de ceva nou, de un fel de sfiiciune.

— Poţi să-ţi scoţi gândul ăsta din cap, zise Celia.

— Care gând din cap?

— Gândurile murdare se citesc uşor.

— De data asta te înşeli. Nu. Vreau să spun că ai dreptate.

O prinse de umeri, îi mângâie capul şi ea, înţelegându-l, îşi îndreptă privirile altundeva. Femeia nu voia să răspundă afecţiunii lui şi Mills rămase pironit locului, un alt om, curtenitor.

— E tare greu să trăieşti cu mine?

— Uneori.

— Nu trebuia să te măriţi cu mine.

— Nu fi ridicol. Mi-am dorit-o.

— O să încerc să mă schimb.

— N-are nicio importanţă.

— Ascultă! Am să-ţi spun ceva care o **să-**ţi facă plăcere. Domnul Barford clădeşte nişte apartamente. Cred că am putea obţine şi noi unul.

— De cernu mi-ai spus până acum?

— De teamă că poate nu se face.

Celia începu să plănuiască, să închipuie o lume nouă.

— Unde-s situate acele apartamente? Şi la ce preţ?

Dar gura şi mâinile lui, care-i simţeau căldura trupului prin îmbrăcăminte, voiau mai mult decât drăgălăşenia pe care ea i-o da acum. În vreme ce vorbea, se făcea mai mlădioasă, mai supusă.

— O să-ţi spun eu mai târziu. Sunt lângă o pădure.

Ăsta era lucrul care-l atrăsese: să locuiască lângă o pădure deasă, prin care să poată hoinări în zori, să privească siluetele iernii, să respire aer proaspăt şi să simtă mirosul de pământ reavăn, să vadă bâtlanii pe-ntinsul marelui lac din vecinătate, iar în acele depline tăceri să fid în stare să cugete şi uneori să-şi aducă aminte; de apartamente aproape că nu-i păsa. Ea una făcea planuri, închipuind un viitor mai fericit; o bucătărie

cu plăci de faianţă, o maşină de gătit proprie, vecini mai aleşi. Şi-n tot acest timp mâinile şi gura lui o iubeau. „Nu te-am iubit niciodată ca-n clipa asta”. Era adevărat: recunoştea o dragoste care nu era numai trupească, răspundea în mintea şi inima lui; chiar şi când între degete îi prindea sfârcurile sânilor şi o făcea să suspine: „Dar copilul…”, „Aşeaz-o niţel în pătuţ” şi apoi Celia, complice, murmură: „Îmi place mai mult, de când avem copilul”, lucru pe care-l şi dovedi după zece minute. Mills îşi privi nevasta – trupul cotropit, pe jumătate gol, faţa ascuţită şi, în pofida maternităţii, dureros de tânăra, aproape copilărească, o faţă care nu ştia nimic din viaţă, nebrăzdată de necazuri, braţele ca ale unei şcolăriţe neastâmpărate, sânii împliniţi – singurele două lucruri mature pe care le avea şi ea – părul castaniu ce i se părea mai îmbietor pe nepieptănatele, şi se simţi plin de dragoste care nu mai era milă, dar care avea **î**ntr-însa ceva din neliniştea milei, şi-şi înstăpânea o nouă răspundere.

Vedea cu ochi noi, neînşelători, că unele din rochiile Celiei aveau exact vârsta căsătoriei lor. Trebuia să-şi găsească o slujbă nouă, să câştige bani, să caute altă muncă; oricât de neplăcut i-ar fi fost gândul, acum se predase altcuiva şi de dragul fiinţei ei trebuia să se plece în faţa câtorva mai puţin vrednici decât el. Trebuia să-şi refacă o întreagă viaţă, să înveţe a munci **într-**o lume unde învingeau vorbele; de dragul nevestei şi al copilului, trebuia, de bunăvoie, „s-o lase mai moale”. Punea problema în legătură cu alţii, era o greşeală; duşmanul lui cel mai primejdios rămânea tot omul dur, drept din el însuşi.

Într-o sâmbătă umedă, rece, cenuşie, din**tr-**o urâtă lună de iunie, patru ani mai târziu, Mills intră cu Bill **într-**un bar. Intrarea lor se datora numai împrejurării că vremea era neprielnică – fiindcă Bill nu era băutor – şi focului care duduia în sala acelui bar. În local erau numai câţiva oameni, care nu doreau neapărat să-i aibă pe Mills sau pe Bill printre ei. Războiul mondial fusese câştigat, însă lupta de clasă îşi vedea de drum mai departe. Şi aşa

afectate, glasurile celor dinăuntru şovăiră o clipă sub privirile iscoditoare ale lui Mills, care stârniră antipatie reţinută.

Doi dintre ei erau cu nevestele, stăteau lângă foc, voluminoşis foarte siguri de dânşii şi nu se mişcară nici c-o palmă până când Mills şi nehotărâtul de Bill nu dădură limpede a înţelege că vor să stea şi ei lângă foc.

— Ei, noroc, Bill!

— Noroc, Mills!

Dăduseră acolo peste unul care vorbea, cu spatele la foc, dar vorbea niţel cam tare, şi nu din pricina băuturii, ci a convingerilor, a înfumurării lui, a iubirii de sine, a grabei de a respinge de la început orice argument. Pe Mills şi pe Bill îi lichidase din**tr-**o privire: nu preţuiau nimic în ochii lui, va să zică nici nu existau, putea să vorbească mai departe el singur. Îl chema Webster şi era proprietarul unei întreprinderi, al unei vile spaţioase, al unei limuzine Rover, avea patruzeci şi doi de salariaţi şi fusese obişnuit să i se spună: „Da, domnule director”, aşa încât ajunsese omul să creadă că aşa se şi cuvine şi că aşa e firesc; şi dat fiind că se putea mişca în automobilul lui sau că putea călători cu aeroplanul, cu trenul, cu vaporul, **într-**o lume în care asemenea comodităţi puteau fi cumpărate, uitase că nu toţi dispun de bucuria asta şi de faptul că existau pe lume şi alte opinii decât ale lui şi alor săi, după cum existau oameni care puteau sau nu să şi le exprime. Perspectiva lui era, ca să zicem aşa, lipsită de perspectivă; şi de vreme ce nu mergea la biserică, nu ştia ce-i smerenia. Sunt în Anglia mulţi ca el şi nu spunem că-i lipseau părţile bune. Avea omul şi doi copii care mergeau la şcoli alese, avea şi o nevastă niţeluş ameţită de reuşita lui în viaţă, şi ea sta acum şi bea gin şi toca verzi şi uscate cu nevasta celuilalt bărbat.

Era greu să mai scoţi şi tu o vorbă, în vreme ce domnul Webster îşi turuia monologul. Cel cu care vorbea se mulţumea să tot dea din cap; încuviinţa la intervale dese şi mormăia: „Hm!” sau „Mm, mm”, care nu-s decât

variante ale cuvântului „Da”. Conversaţia lâncezea şi chiar de n-ar fi lâncezit, tot ar fi fost cu neputinţă să nu-l auzi pe domnul Websten

Vorbea despre binecunoscutul subiect al decadenţei, despre decăderea şi prăbuşirea imperiului britanic, de faptul că Anglia – din pricina lipsei de curaj – se ducea de râpă. El lăsa de înţeles că altfel ar sta lucrurile dacă opiniile domnului Webster ar fi luate în consideraţie, dacă purtătorii de răspundere în treburile naţionale ar dispune de cux-ajul său fizic şi moral. Era de fapt un orator de cârciumă, un turuie-vorbe, dar pentru Mills asta nu însemna nimic, sau mai nimic, decât o uşoară enervare, şi-i dădu pace să flecărească mai departe. Domnul Webster citise însă nişte articole, **într-**un săptămânal serios, despre felul cum fusese purtat al doilea război mondial şi începuse a le cita – de fapt le cita greşit, însă nu era domnul Webster omul care să ţină prea mult seama de adevăr, dacă voia el cu tot dinadinsul să dovedească ceva.

— Ai văzut articolele celea ale lui Lee-Griffith în „Sunday Gazette”?

— Îhî! Grozave! întări Domnul-îhî.

Atenţia celor două neveste se împrăştie: Mills o auzi pe una spunând:

— Şi ştii, le vinde.

— Citind printre rânduri, urmă domnul Webster, n-a lipsit mult să pierdem războiul.

— Îhî. Aşa-i cu toate luptele, preciză Domnul-îhî.

Domnul Webster nu-i dădu atenţie.

— La drept vorbind, confirmă ce-am citit eu **într-**un ziar american. Nu aici, fireşte. La New York! N-ar fi cutezat ei să tipărească aşa ceva la noi.

— Nu, nu aici, se grăbi să încuviinţeze Domnul-îhî. Încă un păhărel, George?

— Aşteaptă o clipă. (Cu alte cuvinte, „Nu mă întrerupe Da, ziarul de care îţi spun aducea dovezi că materialul uman din cel de-al doilea război mondial n-a mai avut tăria celui din primul război.

Lui Mills îi sclipiră ochii de mânie. Material uman.

Tărie. Nu l-a mai avut. Aducea dovezi. Un ziar american. Morţii făcuţi piftie, fotografiaţi cu aparatele lor „Leica”, dimineaţa devreme, după ce rămăseseră fără muniţii, de tot felul de capete pătrate entuziaste. Dar şi o altă amintire: un tren care încetinise ca să ia o curbă lungă înainte de Tunis, când în Africa totul se terminase, larmă de voci care ovaţionau şi un râs care venea din tren. „Afurisiţii de nemţi ovaţionează!” şi o clipă cutremurătoare, emoţionantă, o clipă fericită când toată lumea şi-a dat seama că prizonierii îi ovaţionau, din lagărul lor, pe Diavolii Roşii; văzuseră beretele roşii de-a lungul ferestrelor vagoanelor şi-şi aduseseră aminte de noroi, de ploaie, de ceaţă, de istovire, de nopţile când se strecurau cu cuţitele printre stejarii-de-plută…

— Statistic, înţelegi, spunea domnul Webster. Au dovedit-o statistic. Om cu om. Nu se poate să nu ajungi o naţiune de mâna a treia, dacă-ţi pierzi materialul de clasa întâi **într-**un război, şi generaţia rămasă, de clasa două, **într-**un al doilea război. Nu se poate altfel.

Era uşor să-ţi dai seama că el unul era gata să tragă o duşcă pe chestia asta; la urma urmei, pe *el* nu-l atinsese decăderea; el tot de clasa întâi rămânea…

Vorbe, sigur, mereu vorbe. Nu prea dădeai de de-alde ăştia pe-acolo, când şrapnelele secerau ramurile stejarilor-de-plută. „Să-ţi *pierzi* materialul”… Cum **– într-**un sertar sau **într-**o claie de fân? Nu material pierdut. Oameni omorâţi. Suflul direct al exploziilor şi înfiorătoarele accidente, maţele spintecate şi containerele bălăngăni**ndu-**se din**tr-**un Dacă zburând mai la înălţime şi care rupea paraşuta deschisă a unui om; Fred Righy la asaltul dealului, fără mâna dreaptă, şi care, uitâ**ndu-**se cu scârbă la mâna retezată din încheietură şi zăcând pe zăpadă, în timp ce sângele mai ţâşnea dintr-însa, putea spune:

— Urât din partea lor! Acum nu mai pot trage lanţul la closet. Brancardier! Adu-n mă-sa o maşină de cusut, să-mi cos mâna!

Clasa a doua!

Cu glasul. Uşor sugrumat de emoţie, Mills întrebă’s

— Aţi luat vreodată parte la o luptă?

Câmpul de luptă şi de izbândă al domnului Webster erau vorbele. Sub focul de artilerie al spuselor lui duduia pământul, tremurau dactilografele, se zvârcoleau neputincioşi funcţionarii; la telefon, când vorbea el cu autorităţile, era grozav. Acum manevra, se în foia, osândea sfidător, luând tremurai din întrebarea lui Mills drept frică.

— Dumneata întrerupi întotdeauna conversaţiile particulare ale altor persoane?

Femeile îşi ridicaseră ochii de la paharele cu gin şi împreună cu Domnul-îhî se uitau să vadă cum o să-l pună George la punct pe individul ăsta. George era priceput nevoie mare şi deştept. Zău aşa, peste ce soi de oameni poţi nimeri în zilele noastre prin localuri! Mills îşi dădea şi el seama de asta.

— Particulare, nu. Dacă devin publice, da.

Toată lumea părea interesată de ce se petrecea. Până şi barmanul încetase a mai şterge paharele. Răsăriră capete din alt salon, curioase să vadă care pe care, cine o să-şi lase coada în jos, şi se va târî cu ea între picioare, sau o va lua la sănătoasa. Mills îşi dădu seama de liniştea care se lăsase brusc şi care acum creştea. Ştia că domnul Webster n-are pic de vână, că va căuta să plaseze câteva vorbe mari şi apoi o va tuli iepureşte. Întrebarea era: merita să-şi bată capul cu el, lăsând de-o parte violenţele de care i-ar fi fost lesne să se folosească? Mills ştia foarte multe feluri de a da lovituri năprasnice în doi timpi şi trei mişcări. Acum nu voia s-o facă; omul din faţa lui trebuia, desigur, să-şi fi dat seama cine stă mai bine din punct de vedere fizic, măcar după

A v

Vârsta.

— 5 red că ai face mai bine să-ţi vezi de treaba dumitale.

— Treaba mea a fost să lupt în război.

Lângă el, Mills îl vedea pe Bill, care încremenise de tulburat ce era.

Domnul Webster vorbi acum:

— Şi ştii mai mult despre lupte decât generalul Lee-Griffith?

— Habar n-aveam că pe general îl interesează luptele la faţa locului şi cu atât mai puţin că l-ar interesa pe bunul său prieten ziaristul…

Domnul Webster râse înfundat.

— Dumneata ştii mai mult decât noi toţi. Se opri şi se întoarse dispreţuitor: Să golim acum paharul acela, John.

Obrajii i se aprinseseră puţin, dar socotea că el şi vorbele lui câştigaseră.

Mills rosti:

— Ai face bine să ne spui şi nouă despre luptele la care ai luat parte.

— Eu am citat doar un statistician, un om de ştiinţă american care…

— Prea multă lume îi citează, mârâi Mills. În locul dumitale, n-aş vorbi de morfolelile scoase de prin ziare.

— Ar trebui să-ţi măsori cuvintele, tună domnul Webster, încercând să-l înspăimânte cu vorba. Am pomenit de-un ziar serios. Şi, dacă-i pe-aşa, dumneata ce cauţi aici?

— Încerc să beau ceva.

Bill interveni.

— Hai să mergem, Reg. Şi aşa, berea de-aici e-o porcărie.

De vreme ce prietenul lui venise cu propunerea, Mills se irăta de acord.

— Bine, hai la o crâşmă, şi cum nimeni nu era în lupta asta nici în câştig, nici în pierdere, dădură să plece. Femeile se arătară foarte uşurate, dar domnul Webster, fiind un nătărău ce lua primejdioasa stăpânire de sine şi calmul celuilalt drept o biruinţă a sa, îi îngădui lui Mills, o dată ajuns la uşă, să-l audă spunând Domhului-îhî, John sau cum l-o fi chemat:

— Asta dovedeşte chiar ceea ce spuneam eu.

Iată ceea ce era prea mult de înghiţit faţă de nişte martori care acum se hlizeau: bătrâneii cu tabiet şi

barmanul cel mieros, gata să-i zâmbească domnului Webster care era mai puternic decât toţi mâncătorii ăştia de foc, fiindcă el definea victoria din urmă, banii, iar banii – aşa cum o ştim cu toţii – sunt mai tari ca Dumnezeu, ca dragostea, mai tari ca tot…

— Ba rămân să beau *aici*, strigă Mills cu un accent tăios şi Bill, vădit nervos, îl urmă înapoi în bar.

Înfăţişările celorlalţi exprimau acum teamă, barmanul renunţă să mai rânjească slugarnic pe lângă domnul Webster şi-şi arătă binevoitor dinţii, gata să stea din nou la dispoziţia lui Mills şi să vorbească despre cum e vremea.

Mills se adresă domnului Webster:

— Dacă avem de gând să bem în acelaşi bar, n-am putea măcar stabili că statisticianul ăla – care niciodată nu s-a apropiat de vreo tranşee sau de vreun neamţ, deşi altminteri s-ar putea să fi fost numai jar şi pară faţă de italience

— Ar fi făcut totuşi o excepţie cu privire la divizia I aeropurtată şi la camarazii mei care au murit?

Domnul Webster era însă foarte sigur de victorie; îl vedea pe Mills prea politicos şi politeţea dovedeşte întotdeauna…; poate că domnul Webster băuse trei sau patru pahare care-i sporiseră nemăsurat puterile; nu-şi dădea seama, în orice caz, de atmosfera de fapt – şi doar toţi ştiau acum cine va ieşi sigur învingător. Interpretă greşit dorinţa de împăciuire a lui Mills şi crezu că se temea de scandal; vorbele, credea el, îi aduseseră biruinţa. Spuse cel mai prostesc lucru din câte ar fi putut spune: îi defăimă pe morţi.

— N-au putut fi ei cine ştie ce luptători, dacă au murit cu *toţii*, nu-i aşa?

Şi-şi roti privirea în jur, aşteptând în sprijin râsul acela pe care banii ştiu să-l cumpere întotdeauna.

Dar ochii celorlalţi priviră **într-**altă parte; îi stânjenea pe toţi să constate că domnul Webster nu e totuşi un gentilom; până şi barmanul tresări jignit.

Mills se îndreptă fără grabă către domnul Webster.

Poate că lucrurile **s-**ar fi petrecut altfel, dacă Webster ar fi şezut şi el pe scaun ca tot omul, dar un balon plin de aer cald tinde mereu să se ridice în aer şi domnul Webster descoperise un avantaj psihologic pentru sine în faptul de a sta în picioare, mai ales când vorbea.

Mills rosti liniştit **–** dar liniştea clin local era desăvârşită şi cuvintele îi fură auzite de toţi martorii:

— Doresc să cereţi scuze pentru fraza aceasta din urmă, Statisticianul dumneavoastră poate spune ce i se năzare lui, dar dumneavoastră aţi luat în derâdere pe camarazii mei căzuţi pe front.

Era drept; Webster n**-**avea decât să răspundă: „Îmi pare rău, n**-**am vrut”; n**-**ar fi fost nevoie să se umilească, să se dezumfle; dar el îşi dădu arama pe faţă şi zbieră:

— Cu cine îţi închipui că vorbeşti? (Adică fraza de nădejde şi lipsită de noimă a gurilor mari, care vor să**-**ţi ia ochii cu titlul pe care**-**l poartă). Ce cauţi aici? Du**-**te**-**ndărăt în mocirla ta, lepădătură ce eşti!

Pământul spintecat şi carnea pârjolită; văzduhul supurând şi limba de zeci de stânjeni a flăcărilor de benzină care lingeau zidăria prăbuşită, pe când aşteptai cu două grenade în mână şi c**-**o încărcătură de puşcă mitralieră. Vuietul asurzitor, sălbatic, al Stukasurilor care**-**ţi veneau parcă drept în dinţi, încât vedeai bomba, ca pe o ladă de gunoi brută, în vreme ce era lansată, aruncată asupră**-**ţi, şi Jock n**-**a găsit nimic mai bun de strigat decât: „Bine că ştim că tot zburând în drăciile astea or să facă ulcer la stomac”. Patrusprezece oameni morţi din**tr-**un total de douăzeci **într-**un Dacă în flăcări deasupra Siciliei. Sunt azvârliţi afară răniţii, printre care şi locotenentul Colman, Care îngână: „Du**-**te, băiete, şi ocupă afurisitul ăla de pod de la Primosole”. Micul Taffy, în acelaşi avion, paralizat de spaimă, stăpâni**ndu-**se, repezi**ndu-**se **într-**o

t

minunată clipă de curaj să se arunce, atâta vreme cât mai dura avântul, însă uitând să se-ncătărâmeze… în vreme ce săreai din Dacă, sângele fierbea de groază şi te

întrebai: „Mi-or sfâşia şrapnelele paraşuta?” şi apoi vedeai văpaia Etnei şi izbucneai nebuneşte în râs, „Doamne, ce-are să mai fie?” şi vedeai zmeul că explodează şi se face praf, şi erai târât printre cactuşi care te făceau să te strâmbi de durere, şi se scurgeau clipe lungi în vreme ce sângerai şi apoi, pe când respirai pucioasa Etnei, îţi potriveai automatul (legat de tine: singurul lucru care supravieţuise) şi strigai numele celui mai bun om din lume: „Jock!” şi când îl auzeai, nu-ţi păsa că focurile artileriei armatei a opta erau la nouăzeci de kilometri în teriorul inamic…

Uită de Celia şi de Daphne şi de apartament şi de cele treisprezece lire pe săptămână şi de ploaia care picură de pe frunzele din pădure şi de faptul că lumea era dirijată de şi-n avantajul unor oameni ca domnul George Webster care câştigă (când nu e război), deoarece au banii pe care Hristos nu-i… îl pocni pe domnul Webster drept în obraz, zdrobi**ndu-**i nasul, rupâ**ndu-**i câţiva dinţi, făcâ**ndu-**l să ţipe, să plângă, să sângereze, ba poate să se şi predea şi să recunoască orice, de n-ar fi fost prea buimac şi uluit. N-avu să se decât intenţia să-i dea domnului Webster o mică lecţie, doar să-l scuture niţel – şi domnul Webster, care era tot atât de înalt ca şi el, însă mult mai greu, împietrise acum, înfricoşat de moarte, doborât pe loc de durere, în vreme ce Mills îi căra la ghionti sub coaste, aşa încât faţa domnului Webster, atâta cât n-o umpluse sângele, se făcuse albă ca varul…

Mills hotărî să se mulţumească doar cu atât şi, încetând, luă aminte la nevasta care guiţa ca un porc înjunghiat, la Bill, stingherit acum şi care nu ştia ce e de făcut şi la Dom –, nul-îhî, năpădit de un zâmbet de satisfacţie.

Asta a fost clipa în care Mills şi-a adus aminte de Celia, de slujbă, de apartament, de pătrunzătorul glas de copil al lui Daphne, de râsul obraznic şi de guriţa ei mânjită cu ciocolată. N-avea de gând să fugă, dar instinctul îi spuse că dacă nu pleacă, n-o să se mai aleagă nimic din victoria lui. Prea puţină mulţumire încerca şi

acum, deoarece era destul de ager să-şi dea seama că oameni ca domnul Webster nu-s niciodată de clătinat din**tr-**ale lor, niciodată convinşi; ci canalizează tot ce le este străin spre un lucru nespus de scump inimii lor: ei înşişi… lumea-i o uriaşă oglindă… Mills ştia până-n străfundul rărunchilor că el era cel slab, cel fără niciun privilegiu în afara propriilor lui pumni şi a propriului său curaj. Nu se bucura de privilegiile sângelui, ale obârşiei, ale banilor şi, mai presus de orice, de acelea ale vorbelor: înfăţişarea lui şi tonul vocii îl osândeau: fusese înşelat încă dinainte de a se fi ivit pe lume; nimic din câte ar fi fost să facă în ţara sa de baştină nu i-ar fi putut da aspectul şi accentul cu ajutorul cărora poţi câştiga sau măcar obţine să fii crezut; nici măcar hainele potrivite nu şi le putea alege; îi lipsea acea înfăţişare burgheză care deschide toate porţile în lumea britanică şi care îi uimeşte atât de mult pe străini…

Doamna Webster o ştia şi ea. Dacă putea să-l imobilizeze, dacă-l putea prinde în cursă şi învinovăţi, dacă putea să aibă numele şi adresa lui, atunci era un om pierdut; restul va fi uşor: consult juridic, certificate medicale, bani care trec din**tr-**o mână **într-**alta; puteai jura în faţa lui Dumnezeu că totul e în regulă, că se făcuse dreptate; nimeni nu va pomeni vreodată de divizia I aeropurtată; una ca asta se va socoti încă de la început ca neavând nicio legătură cu pricina, iar lui Mills, îi va veni greu să vorbească despre el însuşi: asta nu era în firea lui, i se va părea că toată lumea trebuie să ştie singură ce-i aia să fii bărbat…

N-avea de gând să fugă, să se umilească ori să-şi ceară scuze; nu voia să-i facă mai mult rău domnului Webster, dar ştia că a sosit momentul în care ar fi mai bine să plece. Se îndreptă simplu către uşă, în vreme ce tăcerea lua sfârşit, oamenii prindeau glas şi-ncepeau a se viteji, „he-he! eram şi eu acolo când… et Tocmai da să deschidă uşa când doamna Webster începu să-i care cu umbrela în cap. Nu putea face nimic altceva decât să se ferească, apărân**du-**se cu braţul. N-avea de gând **s-**o lovească şi să

se facă de râs.

Dar ea după el pe stradă, pe lângă prăvălii, automobile, autobuze, iar lumea se uita şi femeia striga în gura mare; Mills n-avea încotro, dacă voia să scape cât de cât victorios, trebuia s-o ia la fugă, să o lase în urmă. Dar ţi-ai găsit; era prea încăpăţânat.

— Cară-te de-aici, vacă bătrână şi proastă ce eşti; el a început.

Însă pe doamna Webster parcă o apucase nebunia şi toată strada se oprise ca să se uite la ei. Izbutind a trece peste ceea ce-l ardea pe el, Mills avu răgazul să priceapă ce se petrece: nişte civili, n-au să se bage. Dar tocmai atunci de după colţ apăru un poliţist în uniformă şi doamna Webster izbucni într-un ultim val de strigăte şi ocări. Acum era gata s-o ia la goană, îşi dădea şi Mills seama că e latră rău, că probabil victoria va fi de partea vorbelor (O! şi cum va mai şti domnul Webster să le întoarcă pe-o parte şi pe alta!), însă femeia se încleştă de hainele lui, aşa încât fugind o târa după el. Faptul trebui să-i pară poliţistului de-o vinovăţie care nu mai cerea probe.

Poliţistul era singurul ins calm dintre toţi câţi se puteau vedea pe o sută de metri jur-împrejur. Oamenii n-aveau decât să moară, să ţipe, să plângă, să se îmbolnăvească, să implore, să zbiere, să se lovească unii pe alţii, poliţistul nu se agita decât dacă faptul putea fi încadrat juridic la el în carnet. Desăvârşitul său calm se datora unui fel de a judeca: „Se găsea în faţa unui atac cu violenţă? Avusese loc o bătaie la domiciliul împricinaţilor? Era vorba de huliganism? De constrângere ilegală, de simplă vătămare trupească sau de vătămare gravă? Se întâmplase oare cumva şi-o crimă?” Femeia clocotea de ură, dramatiza loviturile primite de domnul Webster, susţinea că violenţa avusese loc aşa, din senin, cu totul neprovocată; iar Mills ridică bineînţeles glasul şi spuse că el are un martor; toate astea pentru poliţist n-au fost însă decât un semnal care i-a pus creierul în mişcare pe făgaşul obişnuit al cuvenitei rutine: adică treceri în registre, declaraţii; părţile aproape că nu-l interesau.

Domnul Webster şi domnul-îhî, şi proprietarul localului, şi feluriţii linge-blide care se aflau de faţă au fost încântaţi să-l vadă apărând pe poliţist. În prezenţa lui, actele de violenţă n-aveau să se mai repete. Domnul Webster se porni de îndată să sporovoiască, să-şi arate leziunile, proteza spartă. Domnul-îhî a spus „îhî” şi până şi poliţistul n-a mai putut stăvili puhoiul de vorbe. Domnul Webster **s-**a grăbit să reţină numele şi adresele lui Mills şi Bill.

Asta a ţinut o oră şi Mills a rămas oarecum surprins când în sfârşit **s-**a terminat şi când a văzut că i se dă voie să plece acasă. A mers cu poliţistul până la colţul străzii.

Acesta găsi cu cale să-l povăţuiască:

— Lucrul cel mai bun pe care-l poţi face este să-ţi recunoşti vina şi să spui că-ţi pare rău…

— Nu-mi cer scuze.

— Fii serios. Orice bătaie trece drept o culpă în ochii legii. N-aveai dreptul să-l loveşti…

— Aş da în oricine-mi insultă camarazii…

— N-a vorbit de camarazii dumitale şi apoi a citat pe altcineva…

— E un nătărău încrezut…

— Dacă o iei aşa, nu ajungi nicăieri. Uite, măi băiete, i-ai tras o bătaie zdravănă. Dacă-ţi ceri scuze, e numai ca să capeţi indulgenţa tribunalului.

— Eu nu mă ploconesc…

— **S-**ar putea să ajungi la închisoare.

— Fie, mă duc la închisoare. Nu mă ploconesc în faţa domnului George Webster.

— Cu purtări de-al de-astea ai să mori înaintea mea – i-o spuse ofiţerul de poliţie. Crede-mă pe mine, măi băiete, că-i cunosc. În faţa unui tribunal lucrurile arată cu totul altfel. O să ai mare noroc dacă scapi cu o amendă, iar dacă începi să-i dai cu papagalul şi să te arăţi obraznic…

— Pe dracu’, se zbârli Mills. Nu poate omul să se bată pentru nimic. Poate că n-am dreptul să-i rup gura nici dacă se leagă de nevasta şi de copilul meu…

I a fost cu neputinţă să nu se simtă foarte mâhnit. La

serviciu a discutat întâmplarea cu Bill, care înclina sa creadă că nu va mai urma nimic. Când a venit citaţia, Celia, care-l iubea, a împărtăşit punctul lui de vedere, **s-**a mâniat odată cu el şi, înţelegâ**ndu-**l, se amăgea că toată lumea îl va înţelege şi că Mills o să se aleagă cu o amendă uşoară, deoarece dacă se terfeleşte unui om onoarea, apoi el e oarecum îndreptăţit să-şi iasă clin ţâţâni. Au tot discutat ei între ei şi **s-**au convins că vreo câţiva pumni **într-**o cârciumă nu-nseamnă mare lucru: în fiecare săptămână zeci şi zeci de flăcăi irlandezi sunt amendaţi cu câteva lire tocmai pentru tărăşenii de-alde-astea.

În boxă, Mills a trebuit să înfrunte tirul de artilerie al vorbelor. Domnul Webster nu se dăduse în lături de la nicio cheltuială, nu cruţase niciun efort, fireşte nu de dragul dreptăţii, ci din**tr-**o cruntă dorinţă de răzbunare; avea el să-i arate mârlanului ăstuia că un Webster nu poate fi umilit cu una cu două. Însă în faţa tribunalului **s-**a arătat liniştit şi cuviincios de-ai fi putut jura că e omul care cu adevărat ocoleşte scandalul... Lăsă vorbele să lucreze în locul lui, vorbele tocmite de bani, de situaţia lui socială, de influenţa ce-o avea. Şi vorbele se revărsară ca din**tr-**o râşniţă: certificate aduse de la spital, date de un specialist în boli de inimă (care jura că ar fi putut să moară), date de un dentist care-i făcuse o nouă proteză în valoare de patruzeci de lire, declaraţii aduse de la proprietarul localului, de la Domnul-îhî, de la soţia Domnului Îhî, de la poliţist, de la notar... Iar Mills, care se învoise să renunţe la un juriu1, văzu cum chipul magistratului, vădind atât de multe puncte comune cu ale domnului Webster dar nimic comun cu experienţa de viaţă a lui Mills, trecea de la nepărtinire la părtinire şi înclina spre o sentinţă de condamnare. Clopoţeii minţii lui începură să ţârâie, ca şi mai înainte zurgălăii minţii poliţistului, şi judecătorul o luă frumuşel pe cuvenitul făgaş al legii engleze, iar Mills aproape că-şi dădu seama cum se-nvârt rotiţele: omul acesta crede că forţa e bună, e îndreptăţită, că poate fi întrebuinţată ca argument, că e un mijloc fără greş de convingere dacă se iscă o controversă între minţi ascuţite.

Îi era cu neputinţă magistratului să cunoască inima sau mintea sau ura domnului Webster. Numai Dumnezeu poate fi în stare de o astfel de dreptate. Aici pe pământ dreptatea se obţine cu vorbe, şi purtarea, îmbrăcămintea, rangul şi influenţa unui om sunt în măsură, poate că în chip inconştient, să ia parte la proces. Mintea judecătorului a văzut un burghez între două vârste şi suferind de inimă, pe care l-a zdrobit în bătaie un muncitor. Nu era treaba lui să încerce să înţeleagă de ce victima adusese neapărat un cardiolog spre a da celor declarate în faţa tribunalului o mai mare greutate decât le-ar fi avut prin atestarea unui medic obişnuit. Îi venea cu mult mai lesne să ia act de furioasele purtări ale acestui tânăr care stătea acum în boxă cu pumnii încleştaţi. Faptul că *se afla* în boxă te îndreptăţea prin el însuşi să presupui că se află la locul ce i se cade; această cugetare se baza pe superioritatea jurisprudenţei britanice şi puteai

— În sistemul justiţiar englez împricinatul poate cere să fie judecat nu de juraţi, ci numai de magistratul de carieră (n.tr.).

fi sigur că în nouă cazuri din zece justiţia britanică e cea care are dreptate…

— Nu suntem dispuşi să tolerăm huliganismul în oraşul acesta. O să execuţi şase luni de închisoare.

Cel din boxă strigă:

— Nu-i drept! în vreme ce în sala tribunalului o femeie începu să plângă.

Magistratul vorbise frumos, calm, cât se poate de logic, în slujba adevărului, şi urma ca peste o clipă să se ducă să-şi ia prânzul: puţină supă, vânat, o jumătate de sticlă de vin roşu; dar îi mai rămâneau câteva minute libere; o să încerce să-l facă să înţeleagă pe tânărul acesta înfipt, şi atunci el nu-i va mai purta ciudă, deoarece va fi lămurit; şi asta va fi o dovadă de simpatie faţă de victimă, care o să-i prindă bine…

— Şi nici nu şedea frumos să loveşti pe-un om mai în vârstă.

O pauză, o răsuflare, vorbele răsună, vorbele,

încântătoarele vorbe, pe care le puteai folosi, dichisi, rosti - „ce-are femeia aia de tot plânge? N-au pic de demnitate.

— Se pare că ai fost un erou în război.

Eroi sunt pe toate drumurile. Ăsta nu-i un erou, ci doar un bădăran care a luat şi el parte la o bătălie. Avea şi el, judecătorul, o decoraţie acasă, care dovedea cât de mare lucru poate însemna să fii civil în timp de război. O avea pusă **într-**o ramă pe-un bufet sub fotografia lui de atunci. Pentru munca organizatorică. Creier. Nu fărdelegi huliganice. Orice nătărău poate să ucidă. Însă acum trebuie să înveţe a se supune. Haosul şi dezordinea războiului au îngăduit prea multe.

— Trebuie să înţelegi că ai şi răspunderi civile. Nu-i cine ştie ce vitejie să loveşti un om vârstnic, bolnav de inimă. Asta-i absolut „nedrept”.

Şi, cu vorbele acestea, se ridică din scaunul judecătoresc şi se făcu la repezeală nevăzut, un om care împărţea dreptatea după o culegere de legi, cu ajutorul unui grefier, al unor vorbe, al unor vorbe; de unde să ia timp de analize în afara tipicurilor procesuale, a întrebărilor strict necesare, când mai trebuie să-ţi mănânci şi vânatul, să-ţi bei şi jumătăţica de vin roşu, fiindcă orice om trebuie să şi mănânce, să şi trăiască, să ocupe şi el un scaun mai înainte ca localul să se umple…

Nişte mâini îl prinseră pe Mills de braţe şi-l siliră să facă stânga-mprejur. Şase luni de închisoare. Mai mult decât stătuse în prizonierat. Ura îi aprinse sufletul: deznădejdea de a-şi vedea soţia plângând, copilu-i ruşinat, viaţa sfărâmată, şi vrăjmăşia faţă de insul căruia îi datora toate acestea. Chipul domnului Webster exprima o îngâmfată mulţumire de sine, dar omul se ferea să-l privească pe Mills drept în ochi, măcar pentru o jumătate de secundă. Câştigase. Ca de obicei. Până la urmă, banii izbutesc. Şase luni. Nici nu se gândise la atâta, dar asta o să-l înveţe minte pe bădăran. N-o să-i mai calce piciorul în salonul barului „Iepurele şi Câinii”… Era aşa de puternic încrezut, că nici nu-i trecu o clipă măcar prin gând că **s-**ar putea şi să nu aibă dreptate.

O dată mai mult vorbele biruiseră. Condeiul se dovedise clin nou mai tare decât carnea şi decât sângele, o minte vicleană mai bine înarmată în societate decât o mână şi decât lin ochi sigur; iar societatea recunoştea că aşa stau lucrurile, le sprijinea, se învoia la ele, căsca, se ducea să prânzească, nepăsătoare; nu era în curs niciun război în momentul acela, curajul nu se dovedea de folos. A fost clipa cea mai amarnică din viaţa lui Mills şi inima i se împietri faţă de toţi, în vreme ce cobora scara către celulele care semănau cu un uriaş closet public. Mai simţea şi un gust scârbos în gură, uşorul iz al prieteniilor civile. Pentru că Bill, prietenul său Bill, îşi dăduse şi el, cu cea mai mârşavă lipsă de curaj, obolul său de laşitate. Se arătase grozav de prudent, îngânase câte un „Da” şi „întocmai, domnule preşedinte”, conform cu declaraţia, împuns de frica de a nu se pomeni şi el amestecat şi pus alături de individul ăsta violent, care avea să fie condamnat. O, de bună seamă că avea să fie condamnat; mutra lui Bill arăta că recunoaşte vinovăţia lui Mills. Uitâ**ndu-**se la el, ascultâ**ndu-**i răspunsurile îngrădite, reţinute, cârmelile în a**-**i fi de vreun folos, oricare din cei ce se găseau în sala tribunalului şi**-**ar fi putut spune: „Ce mai tânăr de ispravă! Ştie că prietenul lui e vinovat şi vorbeşte cât mai puţin cu putinţă, ca să nu-i facă şi mai mult rău. Îşi cântăreşte cuvintele, deoarece ştie că orice adevăr în plus ar duce numai la condamnare”. Lui Mills, purtarea asta îi întorcea maţele pe dos. Îi era greaţă de toată mascarada, de toţi aceşti împuţiţi. Mă rog, dacă aşa vă e voia. Începuse să fie dulceag, sentimental, încrezător în femei. La naiba cu toate astea!

În iureşul războiului cunoscuse un sol de aleasă bunătate, iar mai apoi începuse a înţelege, a compătimi, a luneca oarecum pe panta sentimentală. Acum înăuntrul lui totul se prăbuşea, iar el nu mai era **–** cu adevărat **–** decât golanul de pe maidane care se înrolase în armată în 1939 doar de dragul aventurii; îl căliseră însă mânia, adevărul şi greutăţile cele mai aspre, cărora le supravieţuise numai datorită unui singur lucru de preţ: camaraderia; era un om

de patruzeci de ani, care se ţinea foarte bine pentru vârsta lui, cu multă experienţă dacă era vorba de omorât, un om care (în condiţiile uciderii îngăduite de război) pusese mâna pe Browningul belgian al unui cetăţean german; dar avea un dinte împotriva societăţii la a cărei salvare contribuise.

ÎŢI

Una sută şi optzeci şi trei zile…

În cea dintâi, Mills se trezise când porni larma asurzitoare a soneriilor. Ţinu, ţinu ca o panică, până ce mintea lui nu mai fu în stare să suporte; apoi îi veni un gând: a evadat careva. Halal de el! Au trecut cinci minute; soneria care, la drept vorbind, nu semăna a sonerie, ci mai curând a un soi de băţ petrecut prin**tr-**un interminabil şir de cilindri de sticlă ce însuteau zarvasoneria, când se opri, nu părea să mai fi cruţat somnul cuiva, în afară poate de somnul morţilor sau de acela al bolnavilor incurabili. J

Bătăi la uşa lui.

Toate îi erau foarte noi, chiar interesante, spre a le compara cu ceea ce făcuseră germanii.

— Serviciile afară! răcni gardianul.

— Ce**-**nseamnă asta?

— Mişcă**-**te!

Mills îi văzu pe ceilalţi deţinuţi trecând pe palierul metalic cu troacele lor de carton presat şi cu drăcia aia despre tare nu se vorbeşte, plină pe sfert, îndreptâ**ndu-**se către colţul coridorului. O luă şi el în urma gardianului.

— Repede! N**-**o să stau toată ziua cu tine.

Mills era poate al douăzecilea dintre cei treizeci. Lângă ei. Sta un soi de jigodie, cu faţa unsuroasă, fără dinţi, o spălăcitură, cu ceva murdar şi gras care**-**i ţinea loc de păr. Mills îl descusu:

— Ce facem aici?

Jigodia rânji expertă în de**-**alde astea.

— Eşti nou?

— De ieri.

— Trăsni**-**m**-**ar! îmi aduc aminte de prima zi a mea. Aici nu e rău. Am fost la Dartmoor1 odată. Acolo**-**i

groaznic.

Închisoare vestită pentru severitatea ei (*rt. Tr.*).

— Pentru ce eşti condamnat?

— Nu se-ntreabă. Chestia obişnuită. Fereşte-te de caralii, prietene. Mai ales de Jackson. E primejdios.

Deci asta era o groapă care mirosea a murdăriile de azi, de ieri şi de anul trecut – da, era la fel de rău ca în Polonia. Un om urina în canal, în vreme ce altul se deşerta în troacă. Nimeni nu-şi pierdea timpul să tragă lanţul. „Doamne, îşi zise Mills, mai gata să verse. Împuţiţii dracului!” îşi goli maţele făcând-se galben de groază – fiindcă era sânge de-al cuiva acolo – şi-şi umplu la repezeală, cu apă căldiciea, drăcia aia din carton presat.

— Ce-i cu tine? Mişcă, nu sta!

— Ăsta-i, îi şopti omul care trecuse pe la Dartmoor. În ziua în care i-o veni careva de hac „o să fie tămbălău mare.

Mills, înapoindu-se de-a lungul galeriei de oţel aflate la şapte metri deasupra unei alte asemănătoare reprezentaţii de defecare, îl examină cu atenţie pe caraliul Jackson. Gardianul luă seama. Nu era foarte voinic, dar faţa-i destul de aspră, cu ochi verzi de sadic, vădea totul. Gestapo. Plăcându-i munca. „În regulă, domnule Jackson, nu te atinge de mine, atâta tot! Am fost eu în locuri mai grele decât ăsta sau decât închisoarea Dartmoor”.

— Ai să-mi spui ceva?

— Nimic anume.

— Atunci nu te mai holba aşa. Mă cheamă Jackson.

— Mi s-a spus.

— Cum îţi zice?

— Mills.

— Te ţin eu minte. Marş în celulă.

Micul dejun. Fulgi de ovăz călduţi, tari ca piatra, pline rămasă de ieri şi margarină, o cană de ceai. Fără rugăciune. Un brici împins de gardian odată cu ceaiul.

— Îl dai înapoi, după ce-ai mâncat.

— Ca să nu-mi sap cumva drumul până afară cu el?

— Ca să nu-ţi vină să-ţi tai beregata.

„Nu-s eu ăla, îşi spuse Mills. Asta nu-i decât o nenorocită de puşcărie din vgacul al nouăsprezecelea. Tot ce pot face nu-i decât să te deprime. Şi izbutesc de minune. Celia, o, Celia, vine soarele pe fereastră? Ora şapte. Picioarele lui Daphne pe palier. Una sută optzeci şi trei de zile. A trecut primul ceas. Ia seama la burtă. Acolo, în *aia*. Mă rog, dacă o să trebuiască…”

Ora opt. Curioasa zarvă care **s-**ar zice că însoţeşte orice lucru petrecut aici. Ce să fie? Paşi pe oţel. Voci. Deschiderea celulelor. Iată că intră. Domnul Jackson **–** căsăpeală.

— Serviciile afară!

— Slavă Domnului pentru asta.

— Nu-l slăvi pe Dumnezeu, Mills. Slăveşte-mă pe *mine*. Arată-ţi recunoştinţa.

Mills dădu să iasă din celulă. Jackson îl izbi în piept.

— Ţi-am dat un ordin. *Arată-ţi recunoştinţa*! Nu te împotrivi unui ordin, Mills.

— Eşti grozav, nu-i aşa?

— Tu ai auzit ce ordin ţi-am dat?

— Cât de grozav eşti, Jackson?

— O să-ţi arăt eu, Mills. O să-ţi arăt eu! Acum deşartă tineta.

Pe Mills îl încercă puternica ispită de a i-o arunca în cap, dar se stăpâni. Important era că, **într-**o discuţie privind nişte lucruri mărunte, nu se dăduse bătut. Goli excrementele în hazna, canalul fiind iarăşi înfundat **–** şi se întoarse în celulă.

— Ieşi la raportul comandantului.

Jos, pe o scară de fier în spirală, de-a lungul coridorului paralel de la parter, şi aliniat altor doi care veniseră ieri.

Din nou domnul Jackson, plin de sine, împăunat, bucuros să dea ochi cu comandantul.

Unul dintre oameni spuse:

— De ce trebuie să ieşim la raportul comandantului?

— Ţine-ţi fleanca. Aici nu se crâcneşte.

Domnul Jackson îi trecu repede pe câteşitrei în

revistă.

— Aud că ai o decoraţie, Mills. De ce ţi s-a dat?

— Fiindcă am ucis oameni.

— Cu ce?

— Cu o puşcă-mitralieră.

— Eşti tare şi fără puşcă-mitralieră?

— Am omorât oameni şi fără.

Prin ochii verzi ai caraliului trecu un fulger de spaimă.

— Zău aşa? Şi cât pe-aci să omori şi-un 0111 cu numele de Webster, nu?

Vânzoleală.

— Bine, Mills, intră primul.

Biroul comandantului era plin de caralii. Paza este esenţialul. Comandantul părea între două vârste, voinic, păr cărunt, mustaţă. „Unul de-al lor, îşi spuse Mills. După mutră. Cam păduche, intră-n panică clacă e hărţuit, se ţine de regulament, îi dă de fiecare dată crezare lui Jackson, fără să mă asculte. Unul care n-a fost niciodată pe front”.

— Numele?

— Mills.

— Trebuie să-mi spui *domnule Comandant*.

Vorbise foarte potolit, dar tot ordin se chema că e. Mills nu răspunse nimic. Comandantul aşteptă o clipă şi apoi, dându-şi seama că Mills nu se va grăbi să spună „*Da, domnule Gomandant*”, că nu o va spune de loc, urmă j

— Numărul matricol?

Mills îl dădu.

— Condamnarea?

— Şase luni, domnule comandant.

— Cu ce te ocupai înainte de-a veni aici?

— Maestru-constructor, domnule comandant.

— Aşa. Ei, mă tem că nu vei avea prilejul să te ocupi tot de astea, aici. Eşti dintre cei cu condamnare mică. Ai mai fost condamnat?

— Nu

— Ai încercat să evadezi de sub paza poliţiei?

— Nu, de data aceasta.

Cărunta căpăţână tresări. Caralii îşi mutară greutatea de pe un picior pe altul.

Domnul Jackson schiţă un zâmbet uşor.

— Ai mai fost în prevenţie?

— La nemţi, domnule comandat.

A fost singura dată când Mills a dat să se fălească şi, fireşte, n-a produs niciun efect.

— A, da. Ai fost prizonier de război?

Se stârni chiar un fel de murmur, de parcă a fi fost prizonier de război era un lucru de care acum se cuvenea să-ţi fie ruşine.

Mills roşi şi răspunse, fără a părea însă încântat de ceea ce face's

— Până ce am omorât gardianul.

O lungă tăcere. Cuvintele sunt cântărite. Se desfăşoară un proces mintal: cum să-l îmblânzeşti pe unul ca ăsta, să-l faci să creadă în precepte, să-i adaptezi, să nu devină o belea ori să tulbure statisticile.

— Sper că înţelegi deosebirea între soiul ăla de închisoare şi aceasta. Aceasta-i un mijloc de îndreptare a unui incorecte purtări civile.

— Nu cred că-s foarte deosebite între ele.

O văpaie de supărare pe bătrână faţă a comandantului., „Nătărău!! îşi închipuie oare că **s**-ar cuveni să-mi şi *placă* închisoarea lui?"

Comandantul vorbi:

— Ascultă ce-ţi spun. Legea civilă a hotărât că ai nevoie de o perioadă de pedeapsă corecţională şi nu încape îndoială că pentru un motiv întemeiat.

— Nu pentru un motiv întemeiat…

— Nu-ntrerupe…

— E-adevărat…

— Ascultă, Mills. Aici n-ai venit să faci schimb de vorbe cu mine. Şi să binevoieşti să-mi spui *domnule comandant*, N-o să-ţi mai cer din nou această dovadă de bunăcuviinţă. La nevoie, o să ţi-o impun. Dacă ai de gând să petreci şase luni aici crezând că te-au înfundat pe nedrept, apoi 11-O să ai parte de zile bune. Ai lovit un om bătrân,

suferind de inimă, l-ai bătut măr…

— Mi-a insultat camarazii…

— Camarazii tăi se pot apăra singuri.

— Sunt morţi…

— Oricum, e o dovadă de laşitate să loveşti pe-un bătrân. Nu există justificare pentru aşa ceva.

— De n-ar fi putred de bogat…

Comandantul rosti repede:

— Nu mă interesează. Treceţi-l pe lista „A" şi dacă se dovedeşte nedisciplinat, înştiinţaţi-mă.

Ochii lui Jackson luciră a un fel de izbândă: „Prostule, îi citeai pe chip, tu singur mi-ai uşurat-o".

— Da, domnule comandant. Vino, Mills.

După ce ieşiră din birou o luară de-a lungul coridorului, ţăcăniră pe treptele de fier şi tot timpul glasul lui Jackson îl întărâtă's

— Eşti un nătărău. Mi-ai uşurat-o! O să te căieşti de fiecare clipă din aceste şase luni. Nimeni n-o să te înghită, pentru că miroşi a scandal şi toţi ştiu ce înseamnă scandalul aici. Poate că o să fii şi aşa de netot încât **s**-o întinzi pe aici un an întreg. *Marş în celulă, Mills*!

Zăngănitul oţelelor.

Ora nouă…

Prima zi şi în vârstă de două ore şi jumătate. Una sută optzeci şi trei de zile. Ora nouă. Daphne poate că merge cu Celia de-a lungul străzii liniştite, de la blocul de apartamente la prăvălii, trecând în drum pe la marginea pădurii. Pădurea. Copacii tăcuţi şi lacrimile ploii de ieri şi soarele care se înalţă, aburit şi trandafiriu, şi aerul care-ţi umple nu numai plămânii, ci şi inima. „Stâng", drept, sting, drept, stâng, drept! *Halt*! *Stellt eucb auf und baltet Linie*! *1* Oricum, aici nu mă pot omorî. N-am împuşcat pe nimeni. Încă nu. Patru mii trei sute nouăzeci şi două de ore. Două şi jumătate din ele au trecut. Ce-o mai fi şi acum?"

Altă vânzoleală. Uşile de oţel, voci, picioare pe metal, alt gardian şi parcă ceva din el nu se putea opri de a spune „slavă Domnului".

— Vino, Mills.

— Acum unde?

— Ce-ţi pasă?

Dar îi cam păsa şi nu-şi putea stăpâni neliniştea. Au mers la o magazie de îmbrăcăminte şi i s-a dat un rând de efecte, bocanci şi-o salopetă. Salopeta îl bucură de parcă i-ar fi prevestit în parte libertatea; şi alte glasuri, şi altundeva, şi muncă pe urmă. Stâng, drept, stâng, drept! înapoi în celule. Oţele trântite. Nicio încredere în nimic, în afara regulamentelor şi a sistemului. Un ceas gol şi apoi o uşoară frământare în stomac, în vreme ce începea altceva. Picioare, răsteli, cizme pe oţel, chei, deschideri de uşi. Ce-o mai fi? Orice o fi, e pentru toţi. Celălalt glas, nu al lui Jackson. Slavă Domnului! Te obişnuieşti. „Sper”.

Dar se şi făcea simţită o singurătate care îi măcina moralul. De-ar mai fi măcar vreunul ca el în gaura asta împuţită, în locul unei gloate de lepre şi de homosexuali care-şi goleau împuţiciunile în troace, care gândeau şi trăiau **într-**o atmosferă de excremente, care lingeau cizmele unora ca Jackson şi-i spuneau *Domnule comandant* burtosuluiăluia de erou…

— Afară cu voi, hahalere norocoase. Stâng, drept, stâng, drept!

Scăpărarea luminii de afară prin geamuri. Afară e o zi de vară. Ce n-aş da să fiu dincolo. O zi de vară **–** iată ce el începuse să uite. Lumina era ceva în partea de sus a celulei, strecurâ**ndu-**se prin**tr-**o ferestruică cu gratii.

— Ce urmează?

— Plimbarea, Mills.

— Slavă Domnului pentru asta.

— Ia spune, mă, Mills, i-adevărat că ai fost paraşutist?

— Da.

— Mai este unu’ aici.

— Cum îl cheamă?

— O să afli. *Dă-i drumul*!

Răcnet aspru, să-iplacă lui Jackson, care nu era departe.

Ţac, pac, ţac, pac, pe scările metalice în jos, sub

plasa de sârmă ce acoperea tot golul dinspre etaje. Privind în sus, zări alte trei rânduri de plasă. Spre a împiedica sinuciderile ori a preveni căderea „accidentală” a vreunui caraliu ca Jackson de pe palierul cel mai de deasupra. Cinci etaje. Cel de jos e al Administraţiei, celelalte *suntem noi*, cu patruzeci sau cincizeci de celule la fiecare nivel. Asta înseamnă patru paliere cu, să zicem, câte cincizeci de indivizi la fiecare. Două sute de deţinuţi de fiecare bloc. Dar ăsta-i numai blocul „A”: mai sunt încă cinci sau şase în această uriaşă stea de blocuri. Peste o mie de inşi. Populaţia din Wicester e de un milion. Jumătate de milion parte bărbătească. Jumătate din**tr-**aceştia copii. Una sută şi douăzeci şi cinci de mii de bărbaţi adulţi şi o mie dintre ei la popreală, la răcoare… Fiecare al o sută douăzeci şi cincilea bărbat merge la închisoare. Cum adică? Doamne, puţin aer proaspăt!

În curtea închisorii „luau aer” **–** învârteau neîncetat jur-împrejurul pogonului de pământ murdar care era mereu întreţinut, însă niciodată nu avea să fie frumos. Se învârteau în două grupuri **–** puteau merge câte doi împreună la o depărtare de cinci metri de perechea următoare. Mills privea cu scârbă. Nespus de sfâşietor. Vară **–** însă în aer, praf şi puteare. Zgomotul automobilelor şi autobuzelor dincolo de zidurile înalte. Coşuri de fabrică, singurele lucruri mai înalte decât. *Ele*, revărsând**u-**şi fumul negru ca fumul unui crucişător, pângărind cerul albastru şi cald al după**-**amiezii, producând bani. Inelul cel mare al deţinuţilor se învârtea cu paşi destul de repezi… Un ah inel mergea în sens contrar: inşi bătrâni, cenuşii, slăbănogi, care abia se puteau ţine pe picioare, moşnegi jerpeliţi care toată viaţa nu şi-o petrecuseră decât prin puşcării, scuipând**u-**şi flegma, suflând**u-**şi mucii cu aceeaşi murdară şi obositoare dexteritate, molipsi**ndu-**se de sifilisuri. Undeva, între cei din inelul mare, se afla un fost paraşutist. Oricât se uită, Mills nu izbuti să**-**l dibuiască.

Toată asta a ţinut o jumătate de oră. Singura jumătate de oră care trecuse ca un fulger. După aceea

înapoi înăuntru. Gata cu cerul. Ţac, pac, ţac, pac. De-a lungul coridoarelor de oţel. Trântitul uşii celulei. Nimic alta de făcut, decât să priveşti instrucţiunile imprimate. Regimul alimentar al închisorii. Ha, asta-i încă una de râs. Dreptul de a face apel împotriva hotărârii judecătoreşti. Ha, asta spune-i-o domnului George Webster. Regulamente şi dispoziţii. Hm! dă-le în mă-sa! N-am cerut să viu aici. Mă întreb cât o fi ceasul. Îşi cercetă celula cu prea puţin interes, ştiind cât de bine va cunoaşte şi va ajunge să urască fiecare centimetru pătrat al ei, mai înainte de a se fi scurs o săptămână. Pereţi de cărămida vopsiţi în gălbui, cu o dungă verde la jumătate, iar restul dat apoi cu var. Una din laturile dreptunghiului celulei era peretele care cu partea de afară se scălda în aer proaspăt sau, în orice caz, **într-**un aer *liber*. Pe partea dinăuntru peretele era dat cu ipsos, aşa încât cu ce tentativă de a-ţi croi drum prin el, chiar şi cea mai mică zgârietură, să sară din prima clipă în ochii caraliului. O masă cu scaun, amândouă cât se poate de urâte, strict folositoare. Patul din şipci de fier şi cu aşternut din pânxă aspră. Masa, pe potriva scaunului. Valoare: doi şilingi şi opt pence. Probabil, făcută de un deţinut cu simţul umorului. Mai era acolo un lighean cu un ulcior foarte crăpat, neplăcut la atingere, desigur molipsitor de murdar şi mai era şi obiectul ăla din colţ. „Fie viaţa cât de rea, tot mai bine-n casa mea, dracu’ **s-**o ia!”

Ziua trecu nesfârşit de greu, de plictisitor, un amestec de miasme, de tropăituri, de paşi pe oţel, de refuzuri de a i se da cea mai mică explicaţie şi, la cinci treizeci, marele, generalul vacarm al trântirii uşilor oţelite, una după alta, operaţie cunoscută sub numele de „închiderea de seară”. Se gândi la domnul Webster, la magistrat, la domnul Jackson, la comandant, la ziua care se dusese şi, aţipind, la lucruri mai plăcute, Celia şi Daphne, la celelalte zile, la fiecare preţioasă picătură din celălalt orar, al cărui fiece clipă fusese atât de neglijent irosită, întâmpinată cu câte un căscat, nepăsător pierdută. N-o să mai meargă aşa! Era în formă foarte bună şi lipsa de

mişcare şi mâncarea slabă încă nu începuseră a-i împuţina vlaga trupească sau pe cea a minţii. Când se gândea la Celia, zbura din celula murdară la închipuirea celor mai desăvârşite şi libere forme de intimitate. Îi putea auzi aşa-zisele împotriviri. „Lasă-mă, taur nesimţit ce eşti!” repede prefăcute în chicotiri; faţa ei înfierbântată de sărutările lui, ochii ei luând o înfăţişare sălbatică, şi apoi gingaşa alunecare a rochiei şi pielea răcoroasă a femeii. Se învăţase să-i răspundă, să prelungească, să se bucure de el după cum şi el ştia să se bucure de ea. Gurile amândouă, şi mâinile lui care-i dădeau răspunsurile şi foşnetul veşmintelor trase şi mâinile ei reci care-i găseau goliciunea şi atunci… Trupul lui ardea acum şi tânjea după ea, după gingăşia şi carnea ei, aşa încât îi venea să izbucnească în plâns; şi înţelegând că n-o va avea şase luni întregi, mâinile lui voiau să le imite pe ale ei, şi faţa i se aprindea de ruşine şi, înfrână**ndu-**se, se întreba câte zile or să treacă până ce st va deda şi acestei umilinţe.

Marca larmă de sonerii…

Ziua a doua…

Încă una sută şi optzeci şi două de zile…

Glasul lui Jackson:

— Serviciile afară!

Din nou murdăria, din nou răstelile lui Jackson care-i făcea, sâcâi**ndu-**i, să nu mai ştie folosi ca lumea canalul, deşi, la drept vorbind, erau unii care se purtau la fel de porceşte chiar până să dea Jackson cu ochii de ei.

La opt se învârtiră inel în curte, târşâi**ndu-**şi picioarele vreme de o jumătate de ceas. Apoi se întâmplă ceva deosebit.

— Ia-ţi salopeta, Mills. O să-ţi plăteşti ce unănânci.

Mills nu răspunse nimic.

SG

Iar afară la aer, şi-un simţământ de libertate, ca un privilegiu. Dacă muncesc niţel în fiecare zi, o să mă simt mai bine. Stâng! drept! stâng! drept! cu capul ceva mai ridicat în dimineaţa asta.

În atelierul de saci poştali se şi aflau deţinuţi aşezaţi

pe bănci. Erau şi caralii, dar oamenii îşi vorbeau întruna, lucru de bună seamă îngăduit, iar atmosfera era puţin mai destinsă.

— V-am mai adus unul, spuse Jackson către alt caraliu.

Atunci se petrecu ceva. Unul o porni repede spre Mills, **întrebându-**l cu sufletul la gură:

— Eşti din batalionul Y?

Era un vlăjgan zdravăn şi cinic şi lui Mills i se păru că-l mai văzuse pe undeva; începu să i se aprindă inima; oricine fusese în divizia aeropurtată îi era camarad; nu ţi se poate întâmpla ceva rău, dacă ai un camarad *adevărat*, nu un Bill cu prietenia lui aia de civil, o! de-ar fi fost tipul ăsta la Arnhem…

Străbătu distanţa jumătate ca să-l întâmpine şi chipul omului i se păru într-adevăr vag familiar, cu toate că nu din batalionul Y…

— Da, am fost în Y, răspunse. Mills, Reg Mills.

— Sunt Tony Tobias; am fost în Z. Ai trecut prin pădurea stejarilor-de-plută?

— Auzi vorbă, păi sigur că da. Şi afurisitul ăla de deal, Curul Elefantului.

— Ce ploaie!

— Şi-n căsăpia din Sicilia?

— Nu, de aia n-am avut parte; eram în spital. N-ai avut un camarad, pe unul Jock?

— Jock MacLeod.

— Ai venit cu el o dată la Londra. Am vrut să fac un tablou cu voi. Dar eraţi amândoi beţi criţă.

— Nu cumva mă-ta e o ducesă, sau aşa ceva?

— Nu. Se face numai că e…

Şi atunci Jackson îi îmbrânci cât colo pe fiecare, satul de bucuria lor, ca de orice fel de bucurie, şi se zborşi dispreţuitor:

— Da’ unde vă credeţi? La o reuniune a foştilor elevi?

Bubuielile mortierelor şi marea zdruncinătură a tunurilor de 88 care-ţi striveau urechile; zgomotul paraşutei care se deschide şi urcarea în goană a

blestematului ăluia de Cur al Elefantului: fiecare metru pătrat ocupat de nemţi, şi mâinile bâjbâind prin ploaie şi glod şi dând, printre buruienile şi rozmarinul ud, de trupuri dezgolite de yankei sau de britanici, şi la sfârşit năvala asupra crestei dealului şi cum nu-ţi puteai descheia salopeta de paraşutare ca să scoţi grenadele, fiindcă ploaia şi năduşeala şi uzura şi rupturile ruginiseră cumplit nasturii; însă Jock, fiind şi el acolo, aruncase cu grenada lui în groapa de muniţii a nemţilor şi au ieşit şi ei sângerând, zdrenţuiţi, deopotrivă de istoviţi ca şi tine… Vasăzică Tony Tobias fusese *acolo*; îşi aducea aminte de Jock; dar domnul ăsta Jackson cine mi-era?

Şi unde mi ţi-l pocni o dată Mills pe Jackson drept sub nas de se auzi plesnitura osului, iar sângele caraliului ţâşni şuvoi.

— …tu-mi-ţi mama ta, Jackson.

Şi o stângă rapidă se opri în luminile ochiului drept al lui Jackson.

Teribilă învălmăşeală de oamenixe nu mai ţinură seama de celălalt gardian şi, sub ploaia loviturilor, domnul Jackson, nepopularul domn Jackson, se prăbuşi la pământ. Faţa lui Tony, care nu mai ştia ce e de făcut, pălise; în tulburata îmbulzeală a răsuflării celorlalţi şi a prilejurilor folosite, Tony Tobias, mai înţelept ca ei, spuse degrabă:

— N-ar fi trebuit **s-**o faci. E o canalie primejdioasă.

Şi Mills luă aminte la bocancii (nu ai lui şi ai lui Tony) care, folosind ocazia, izbeau în trupul prăbuşit al lui Jackson, unul din acei grei bocanci zdrobi**ndu-**i urechea stângă, admirabil tratament pentru timpan. Soneriile vuiră şi fluierele şuierară.

— Şi, deodată, se iviră ca blestemul nenumăraţi caralii şi se lăsă o linişte adâncă, iar Mills, împăcat cu cele două lovituri pe care le dăduse, înţelese ce-a vrut să spună Tobias: în orice caz fapta era gravă şi aşa: îl lovise de două ori, îi spărsese nasul şi-l umpluse de sânge; dar acum, cu câteva coaste sparte, c-o ureche sfâşiată, cu o faţă care va avea nevoie de câteva copci şi Jackson în stare de nesimţire, totul lua o înfăţişare monstruoasă: şi întreaga

vină va fi dată pe *el*. A doua lui zi, iar când o să se însănătoşească Jackson…

— *Îtiapoi în celule*!

Şi de îndată glăscioarele plângăreţe ale leprelor 3.

— Noi n-am făcut nimic. *El* e de vină.

Tobias îi spuse zorit:

— Nu te lăsa, Reg. Pe curând.

Mills rânji, dar fără veselie.

— Să sperăm.

Sting, drept, stâng, drept, stâng, drept …

Ţac, pac, ţac, pac…

Buuu!

Oţelele trântite asurzitor. Nicio vorbă de la nimeni. Nici nu voiau să-i azvârle o privire. „Ai dat de dracu', Mills, şi n-ai cum scăpa. Oricum, celui mai ticălos dintre porci i-am venit de hac…"

Trecu un ceas, păşind şontorog, pe picioare reumatice…

Le auzi tropăielile pe oţel, tocurile apăsate a patru cizme grele şi simţi ceva oarecum neobişnuit în cadenţa paşilor… *căutau numărul celulei sale*. Cu neputinţă să nu-ţi închipui că va fi vorba de cine ştie ce cruzime. Jackson îşi avea prieteni aici. Făcea parte dintr-o tagmă. Mills nu ştia ce să facă şi cum să-i primească, în picioare, pe Scaun, cu sudalme.

Erau doi la număr – uriaşi, muşchiuloşi, covârşitori prin simpla lor prezenţă, mai înalţi cu o şchioapă, respectiv cu o palmă decât Mills. Aveau nişte chipuri împăcate, ca de oameni care-şi fac meseria, aşa cum au adeseori poliţiştii, chipuri rotofeie, mari şi prieteneşti îndeobşte, dar acum, dându-şi seama cu cine au de-a face (cunoşteau versiunea lui Jackson sau raportul cuiva de aceeaşi teapă cu el) deveniseră crunte; el însuşi, care mai avusese prilejul să vadă mutre descompuse de vreo îndreptăţită furie, observă cu uşurare, că de fapt nici nu le păsa; îl luau din celulă pentru că intra în firea lucrurilor să-l ia.

Unul îi spuse:

— Ia-ţi tot ce ai şi vâră în faţa de pernă. Să nu uiţi

nimic.

— Unde mă duceţi?

— Grăbeşte-te.

După ce execută ceea ce i se spusese, cel mai înalt dintre ei. Schiţă cu degetul gros un gest minimal de direcţie.

De-a lungul coridorului de oţel, jos pe scara spirală de fier, de-a lungul coridorului de la parter până în centrul stelei de blocuri, apoi dus de-a lungul coridorului de la parterul unui alt bloc. O imperceptibilă deosebire între celule. Aha! Uşi solide. Ceva ca o prevestire îi fulgeră trupul, îi săgetă doar o dată, şi de la una din subsuori simţi cum i se prelinge o rece dâră de sudoare.

— Stăi!

— Ce-i aici?

Celălalt îşi îngădui ca pe faţa care nu putea rămâne cu desăvârşire aspră, dispreţuitoare, să-i treacă un zâmbet.

— Asta-i neagră.

Iar caraliul dintâi, supărat de lămurirea fără înţeles care fusese dată, interveni răstit:

— Scoate-ţi ghetele, bretelele şi cureaua, dacă porţi curea.

Veşnicul vraf de chei fu mânuit cu priceputǎ grabă, în vreme ce Mills îşi scotea ghetele şi cureaua. Urmă o îmbrânceală puternică şi dublul zăngănit al grilei exterioare de oţel şi al uşii interioare, din metal solid. Mills pierduse firul timpului şi numai privind în sus îşi putea da seama acum că e ziuă; datorită gratiilor exterioare şi micilor ochiuri ale geamurilor cu sârmă şi, în orice caz, cenuşii de murdăria a vreo sută de ani, dâra de soare se micşora trecând prin ferestruica înaltă. Era prea îngrijorat de ceea ce va urma ca să se poată cumva destinde şi bătu de la un cap la altul cei trei metri şi jumătate ai jalnicei celule, aşteptând nici el nu ştia ce. În masiva uşă metalică, aşa cum pe la înălţimea ochiului, se afla un dreptunghiular panou glisant, descoperind în ce ntru-i o deschidere mică, vizeta, cu o clapă mobilă pe partea din afară. Aşteptă, gata

să-şi înfigă degetul în ochiul cuiva, dar minutele se scurseră şi se sătura de a mai face pe viteazul. Pe duşumeaua de beton, care nici ea nu fusese măturată şi spălată vreodată, se afla o rogojină murdară de iută. Mai era şi un prici mărunt, bătut în pardosea, pe care, judecându-l după înfăţişare şi mărime, îl puteai lua drept pat. Pe el se afla o saltea din păr de cal, pătrată şi duhnind a urină. Ligheanul, măsuţa cu scaunul, farfuria, lingura, cuţitul cu vârf tocit, solniţa, lucrul ăla din colţ. Atâta. Pereţii erau, sau fuseseră, spoiţi cu var şi pe ei se gravase un amestec de date calendaristice, snoave, reclamaţii şi aiureli.

M-au vârât aici pe patruşdouă zile
Căci, zic ei, nu face ca să fur;
Vorbă pentru devlele debile;
Cum să-l pup pe comandant în cur?

Şi, nu departe de cârcăleala asta, un fel de strigăt amar ţâşnit din inimă: „Mi-am schimbat sexul aici!” – şi un citat din *Balada închisorii din* Readmg1. Date calendaristice. Nume. Zile şterse cu o cruce sau c-un număr.

După un ceas l-au dus la comandant. Dialogul de o parte şi de alta a biroului a fost scurt. Mills fusese dinainte înjosit, învins, acuzat, căci, fără curea, se pomenea silit să-şi ţină măcar cu o mână pantalonii.

— Am să te trimit în blocul disciplinar să stai acolo până la următoarea inspecţie a Comisiei de Control, căreia i se va aduce la cunoştinţă infracţiunea săvârşită şi care-ţi va stabili respectiva pedeapsă.

Mills răspunse dispreţuitor:

— Şi câte zile o să stau la izolare până ce voi fi „judecat”?

— Tăgăduieşti că l-ai lovit pe gardianul Jackson?

— Ar fi vreo deosebire dacă aş tăgădui?

— Aici îmi spui *domnule comandant*.

— Nu-i obligator…

— E o dovadă de bună cuviinţă.

— Atunci sunt necuviincios…

Înfruntat astfel, îmbătrânitul comandant pufăi şi roşi.

— *Aici* nu suntem nemţi, Mills. N-o să meargă să ne tratezi cu dispreţ sau năbădăi.

Tăcere. Nicio ripostă din partea lui Mills, decât scormonitorea, dreapta, neînduplecata scăpărare a ochilor.

— Duceţi-l!

Gardienii solizi mai că-l ridicară pe Sus, scoţându-l afară din birou.

Stâng, drept, stâng, drept – paşii grei, în aceeaşi cadenţă cu ai săi.

— Cine te crezi tu, mă, Mills? Comandantul e om drept.

— Şi stâlpu-i drept.

— Cu justiţia nu te poţi pune.

La auzul acestor cuvinte se aprinse.

— Dacă ce văd eu aici e justiţia, atunci trăiască injustiţia.

— Bine, Mills.

Celebru poem de Oscar Wilele (n.tr.).

Clic, răsucirea cheii, duhoarea de urină râncedă venind dinăuntru. „*La coteţ cu tine, Mills*!” şi un brânci năprasnic trântindu-l cu capul de zid.

— Nătărău obraznic şi idiot.

— Slugoilor, zbieră Mills.

Tot se mai simţea frământat până-n fundul rărunchilor. Comandantul, în felul său, se purta drept, sau cel puţin aşa credea el că se poartă; voia să pară cât mai aproape de ceva înrudit cu dreptatea, să fie ştiut şi iubit pentru că o împarte. Dar oameni ca Jackson lucrau aici pentru alte motive şi lor nu le păsa de dreptate, nici de soiul de dreptate al lui Dumnezeu, nici de cel al Maiestăţii Sale Regina… Ce nu se vede nu se ştie, iar uşile sunt solide; strigătele nu s-ar auzi prea departe. A tot aşteptat Mills până ce şi-a spus că o să scape, că o să fie pedepsit potrivit cu regulamentul comandantului, conform legii, de către Comisia de Control, măcar că atitudinea acesteia e părtinitoare, material al bunei stări artificiale, vorbe, vorbe, dar nu cum ar vrea Jackson…

Au intrat când se lăsase întunericul şi până şi mersul lor pe oţel era uşor, precaut, sinistru. Lumina din celulă era slabă şi salteaua mirosea a rele, şi Celia şi Daphne şi până şi afurisitul şi dobitocul ăla de Webster de la care pornise totul păreau foarte departe. Ţac **–** şi se deschide grila de oţel, pac **–** şi iată**-**i înăuntru, cinci la număr, matahale, cu cizme (Mills găsise nişte papuci) şi ţinând fiecare ceva în mâini…

Partea cea mai înspăimântătoare era că nu scoteau niciun cuvânt, nici măcar unul altuia nu**-**şi spuneau nimic. Au închis doar grila şi uşa de oţel şi **s-**au năpustit buluc peste el. La început **s-**a luptat rece şi calm, pricinuind cât de mult rău putea, fiindcă era sca să zicem aşa **–** el însuşi un specialist; dar în curând, experţi în cine ştie ce fel de jiu**-**jitsu, îl aduseră **într-**o poziţie răsucită care l**-**ar fi făcut să urle, dacă unul din**tr-**înşii nu i**-**ar fi îndesat o cârpă în gură. În tot timpul, inima îi bubuia cu zvâcnituri uriaşe. Apoi se luptă, nu ca tehnician, ci cu groază animalică, ştiind că au de gând să**-**l omoare. *Mort de moarte accidentală*… *Mort de pneumonie în spitalul închisorii*… De ce nu? îl luase în\ zeflemea pe comandant şi dăduse în Jackson, deoarece **–** deşi în clipele acelea nu judecase astfel **–** se socotea oricum apărat şi în siguranţă **într-**o ţară de legalitate şi sănătate mintală ca Anglia. Acum se îndoia de asta, credea altminteri şi simţea că iar i se încreţeşte pielea pe el de scârbă, şi mintea lui, atâta cât mai funcţiona, îşi dădea seama că nici aici nu există corectitudine şi limite. Fără îndoială că era ceva excepţional ceea ce se întâmpla acum, dar totuşi se întâmpla. Când se pomeni plângând ştiu că de fapt ceilalţi câştigaseră, nu fizic, lucru de la sine înţeles, dar morah Ar trebui să fie întărâtat rău de tot ca să mai lovească vreodată un gardian. Va fi nevoit să rămână de astălaltă parte a unei anumite graniţe, să lupte de**-**acum înainte cu vorba.

Abia la vreun ceas după ce**-**au plecat i**-**a fost cu putinţă să se ducă la obiectul ăla din colţ şi, în lumina slabă, (căci, rezervâ**ndu-**i-le pentru Comisia de Control,

faţa şi ochii nu i le atinseseră), văzu şi simţi durerea de a urina cu sânge.

Se ghemui pe pat sub cele două pături, foarte potolit, **într-**o totală deznădejde, şi fu obligat să nu ia aminte la duhoarea de urină încălzită de fierbinţeala trupului **–** un trup care nu va mai avea nevoie de Celia multe zile şi nopţi **–** şi pe cât îi mai rămăsese limpede mintea îl invocă pe Jock, şi singura mângâiere pe lume era că are un camarad* un om care**-**l cunoscuse pe Jock…

Înro**leză-**te în armată şi cutreieră lumea **–** păturile sociale şi corupţia, şi densitatea acrului şi animalele şi florile de pe unde te duci; clădiri prăbuşite şi geamuri pătate, făcute ţăndări; hrana şi băuturile şi deprinderile şi îmbrăcămintea oamenilor **–** oameni supuşi prejudecăţilor şi condiţionării, plini de obiceiuri şi**-**ndrugând vorbe cu umbre de înţelesuri, vieţi care sunt acum întrerupte ca şi a ta…

Saxonia, ora unsprezece seara, la sfârşitul unei zile de primăvară în 1945, şi în vreme ce deschideau fereastra **–** sirenele alarmei aeriene se tânguiau dinspre un oraş depărtat. *Arbeitskommando-ul* era o fermă germana şi **î**ntr-însa se aflau optzeci de prizonieri britanici care lucrau în Mina de cărbuni din apropiere. Mills şi Jock, vlăguiţi, pe jumătate morţi de foame, auziseră că germanii, în plină retragere, ucideau prizonierii din unităţile speciale. Exista un ordin, semnat de Iiitler în 1942, după Dieppe, că paraşutiştii trebuie omorâţi, făcâ**ndu-**se eventual excepţie numai pentru cei prinşi în –, într-o bătălie purtată de mari unităţi militare. Arnhem fusese o asemenea bătălie, dar dacă nemţii în retragere se opreau să discute caz cu caz, ori dacă întâi împuşcau şi după aceea făceau teorii, iată ce Mills şi Jock nu aveau de gând să stea ş? să afle. Nu păzeau decât cinci gardieni la acel *Arbeitskommando* şi prizonierii rămaşi aveau de gând să le dea celor doi paraşutişti un avans de două ore şi numai după aceea să pună mâna pe gardieni, în vreme ce dormeau, şi apoi să se ascundă **într-**o mină de cărbuni, părăsită, până ce aveau să vină yankeii sau ruşii.

Ferestrele erau nişte plăci metalice înşurubate în cercevele, dar erau înşurubate pe dinăuntru şi fuseseră de mult timp slăbite cu unsoare, iar oamenii obişnuiau să iasă prin ele şi să fure sfeclă de zahăr din grămezile pământului roditor. Acum Mills auzi ultimele învârtituri ale şuruburilor care fixau plăcile de metal la loc. Ploua. În mână ţinea un cuţit; se aprovizionase cu alimente, pe batistă avea o hartă negăsită la percheziţie de *Waţ en-SS-\şi-i*, şi avea şi Jock o hartă pe care o rupsese din**tr-**o gară germană în timpul lungului, tărăgănatului marş din Polonia. Mills era obişnuit, fusese obosit când căzuse prizonier, dar lucrase luni de zile (cam sabotând!) la abataj sau la aşezarea liniilor înguste de vagonete. Fără tragere de inimă, trupu**-**i de ostaş intra acum din nou în război, lua aminte la noaptea neagră, la ploaie, la uruitul trenurilor trecând printre şiruri de nori joşi. Era o noapte nimerită pentru ultima treabă care**-**i mai rămânea de făcut…

Zăceau sub camuflaj între ţepii unui gard viu. Nu era o noapte bună de plimbare, dar înapoia împrejmuirilor de sârmă ale lagărului sta aşteptând un soldat englez care ştia vorbi germana; o ţigară aprinsă i se jilăvea între buze…

Inima lui Mills începu să bată **–** cu putere, când auzi şi văzu gardianul. Era Willi, un om care mai că**-**i plăcea, cu pistolul mitralieră bine vârât subsuoară, şi ţinut cu ţeava**-**n jos, ca să**-**i ferească de ploaie. Ar fi fost greu să nu te gândeşti la Willi. Oprise o dată coloana murdară care se înapoia de la frontul de lucru al abatajului şi cumpărase pentru fiecare câte o sticlă de bere. Willi râdea, avea un fel anume al lui de a umbla, de a**-**şi peria praful şi scrumul de ţigară de pe haine, îşi sumetea pantalonii înainte de a se aşeza, căci era de fapt un onacăruia îi plăcea să şadă, să tăifăsuiască, să mănânce şi să bea. Ei, scorneşte o pricină să**-**l poţi urî. E neamţ. Iată pricină cum nu se poate mai bună.

O voce îi vorbi lui Willi şi răsună tot atât de fals ca a unui turist **–** Mills înainta prevăzător, tare încet, pas cu pas, domol, în vreme ce Jock sta gata să**-**i sară în ajutor.

Lui Mills i se oferise o ţigară şi gardianul trăgea din ea. După tonul său se ghicea amărăciunea, mocnitul dezgust de război.

„Să nu mişti, câine afurisit!”

În ultima clipă, Willi trebuie să fi auzit lipăitul picioarelor prin noroi sau hârşâitul hainelor, ba poate că şi văzuse în întuneric ochii englezului care se uitau îngrijoraţi îndărăt sau, cine ştie, poate că nimeni nu-i mai dăduse până atunci o ţigară. Nu. Luase aminte la străfulgerările zvâcnind în zări, bombe care cădeau peste nu se ştie ce oraş dărâmat…

Nu i-a fost de niciun ajutor.

Mills a înfipt cuţitul cu nădejde între spete şi chiar în gâlgâitul răsuflării – auzit peste bubuiturile bombelor – a înhăţat pistolul-mitralieră în vreme ce trupul se fleşcăia…

*Ai făc***ut-***o* – prins în capcană, dacă nu-ţi izbuteşte să împreună cu Jock, târâră corpul cu dispreţuitoare nepăsare şi-l aruncară în gardul viu.

— A murit? întrebă Jock.

— Oho, cu vârf şi îndesat.

— Atunci, haidem! Doamne, sper c-o să găsim un tren!

Găsiră. Îi puteau auzi pe sub nori şuierăturile în vreme ce ei se grăbeau, gâfâind, că doar cele ce **s-**ar fi putut întâmpla în urma lor nu le lăsa răgaz. Merseră peste câmpuri şi de-a dreptul prin gardurile vii, încetini**nd-**o numai când se apropiară de liniile de garare unde, după cum putuseră afla, trenurile aşteptau să pornească, la adăpostul nopţii, înspre următoarea oprire şi-nspre front.

Nu era nimeni cât vedeai cu ochii. Un tren răzleţ, care scotea aburi. Ploaia torenţială şi freamătul copacilor şi se vedea un lung şir de vagoane deschise, încărcate cu tunuri, tancuri, camioane. Au ales un vagon de-acela, mai puţin încărcat, undeva, pe la mijlocul garniturii, şi **s-**au repezit în el, scârţâitul pe pietriş al propriilor lor picioare pricinui**ndu-**le ultima pâlpâială de îngrijorare.

Dedesubtul prelatei găsiră două piese de artilerie de un tip pe care nu l-au recunoscut. Acolo, în spaţiul acela

restrâns, mirosea a ulei şi a pânză gudronată şi nu era decât atâta loc cât să se poată ghemui amândoi. Mills aştepta cu degetele încleştate pe pistolul-mitralieră, aştepta, cu lipsa de noimă a fiinţelor omeneşti, ca trenul să plece. Îi aşteptase, asta îi era menirea în ceea ce-i privea: pentru asta fusese gândit un proiect, fusese construit, aşa cum era, pentru asta se născuse mecanicul de locomotivă; acum însă trebuia să plece, să plece, pentru numele lui Dumnezeu, să înceapă să pufăie mai înainte ca vreun accident – o sticlă de băutură necerută, o întrebare pe care cineva ar fi vrut să i-o pună lui Willi, sau orice alt fleac – să poată pune pe urmele lor câinii şi oamenii înarmaţi, asmuţindu-i către liniile de garare. Mills îşi imaginã cu claritate frenetica încrucişare a gloanţelor de pistol-mitralieră, adevărate traiectorii ale groazei, până ce vreun nătărău va fi nimerit muniţiile din tren şi atunci întreg districtul va fi sărit în aer…

Trenul se urni…

Jock îl întrebă:

— Vrei să mănânci ceva? şi, în ciuda foamei, obişnuit cu disciplina de fiecare clipă, Mills propuse:

— Păstrează mâncarea pentru o zi, două.

— O să fie cald aici.

— Cât o să stăm?

— Până sfârşim călătoria.

— Dar dacă debarcăm într-un oraş?…

— Aşteaptă s-auzi zgomotul artileriei.

După câteva ore, trenul opri. În spaţiul restrâns dintre copaci larma se amplificase. Aşteptară, temându-se să nu dea de bucluc. Voci. Aburi. Huruitură de lucruri pe cale de a fi încărcate. Strigăte. Râsete. Un fluierat. Trenul începu să se mişte din nou, încet, aşa încât aproape că puteai simţi nervozitatea mecanicului care pornea la drum în timpul zilei.

O dată, pe la amiază, auziră vuietul motoarelor de avioane şi, nu prea departe, explozia imediată a bombelor. Trenul se opri. Din nou glasuri, de data aceasta foarte grăbite. Dar trebuie să se fi găsit o altă ţintă mai bună

pentru bombardierele aliate, deoarece după o\jumătate de ceas – voci şi picioare şi strigăte iarăşi – de data aceasta fără râsete – şi scârţâit de roţi şi puf-paf-ul acela căznit – şi o porniră din nou.

Trenul călători toată ziua aceea şi toată noaptea următoare. În zorii zilei a doua, traseră **într-**o remiză. Lucru fără doar şi poate periculos, iar ei, leoarcă de năduşeală sub prelată, din pricina căldurii aerului, tremurau de încordare. Orice zgomot în cursul acelei lungi zile răsuna acolo, în remiză, ca **într-**o peşteră. Intrară şi plecară alte locomotive, manevrară, tampoanele pocniră. O dată auziră tunurile unui avion de vânătoare în picaj şi mugetele diverse ale aparatelor Taifun roti**ndu-**se şi urcând. Nu au avut totuşi putinţa să-şi întindă picioarele, să se dezmorţească niţel. Poziţia lor incomodă era probabil mai rea decât teama; *Arbeitskommando*-ul părea acum rămas mult în urmă. Nu-i preocupa.

În seara aceea, când trenul se puse în mişcare, îşi terminară de mâncat ultimele rezerve alimentare. Subiectul lor de conversaţie era să ia acum hotărârea când să sară din tren. Desigur că străbătuseră cei doar o sută cincizeci de kilometri până la zona frontului. Dar în afară de huietul aviaţiei şi al bombelor nu identificaseră nimic.

Jock îl trezi. Mills îşi dădu seama că dormise vreme îndelungată; în pofida întunericului nopţii avu senzaţia că se crapă de ziuă.

Jock îi spuse:

— Ia ascultă!

Mills a putut **s-**o audă foarte limpede. Era artileria. Nu cădeau bombe. Între lovituri erau intervale. Şi apoi niciun baraj. Poate că tancuri de-ale unei unităţi avansate. Nu 88-uri, slavă Domnului. Tunuri de 75, britanice sau americane.

— Ce vezi afară?

— Câmpii.

— Mergem cam repede.

— Atunci, de îndată ce-o să încetineze niţel…

— Doamne, nu miroase aerul minunat?

— O să miroasă mult mai bine în Piccadilly.

Sărind jos, Mills se izbi destul de tare, dar se dădu de-a dura cum ştia el. Ţăcănitul pistoalelor automate îl îngrijora mai tare ca orice. Rămase în iarbă fără a mişca şi lăsă trenul să se ducă. Nu se oprise la o haltă, ci numai şovăise din pricina artileriei, dar acum îşi urmă drumul către apus.

Le mai rămânea cam un ceas de întuneric şi, nefiind în formă prea bună, se folosiră din plin de timp, însă le veni greu. Se ai Iau **într-**o regiune oarecum de şes, fără păduri, dar cucrânguri din belşug. La ivirea zorilor, se furişară într-o pădurice. Tăcerea, ciripitul păsărilor, singurătatea care de bună seamă nu era tulburată acolo nicicând de la un capăt la altul al anului li se părură îmbietoare şi le îngăcâuiră să poată dormi peste zi. Ore întregi, Mills, camuflâ**ndu-**se cu uşurinţă printre felurite ferigi uscate, printre crengi şlla adăpostul ecranului mai mare de molifţi şi mesteceni, trăgând în piept izul proaspăt al pământului moale şi reavăn, al plantelor putrezite şi al primăverii care mijea, îşi aţinti privirea asupra unui colţ de ţară saxonă, urmări puţina activitate de la fermele îndepărtate şi-şi întipări în minte locurile unde fusese adunată recolta, grămezile de sfecle, movilele de cartofi. În tot cursul acelei zile lungi, liniştite, aviaţia britanică şi cea americană zburară pe deasupra lor, câte un avion izolat sau în uriaşe armade la mari înălţimi, dar şi **într-**un caz şi**-**n altul neatinse, fără a întâmpina împotrivire. În ziua aceea nu văzură niciun semn de soldaţi nemţi în retragere.

Odată cu amurgul **s-**au repezit la grămezile de sfeclă de zahăr şi au înfulecat şi vreo câţiva cartofi cruzi. Toată noaptea aceea au umblat neîntrerupt înspre apus. O dată, către zori, au luat**-**o pe un câmp de**-**a lungul şoselei naţionale şi au auzit o unitate germană care trecea, glasuri, maşini, ropot de cai. Erau acum foarte obosiţi şi bucuroşi să ajungă în vreun ah crâng, înainte de a se fi revărsat zorii. Ziua a doua fu apăsătoare, plină de larmă; se găseau prea aproape de şoseaua naţională şi de un sat, ca să**-**şi poată vedea în linişte de drum. Doriseră să evite

oraşele şi satele, dar noaptea aceea îi aduse la o margine de mare oraş, despre care Jock crezu că e Cassel. Aveau să fie siliţi să-l ocolească, adăugând mulţi kilometri obositori liniei drepte pe care până atunci merseseră.

Sirenele alarmei aeriene începură sa se vaicăre peste dealuri şi câmpii. Dârele albe ale reflectoarelor le vădi mărimea oraşului, întinderea lui. Tunurile începură să bată în depărtări şi apoi, de foarte de aproape şi cu o înteţire bruscă, brutală, bombele începură să cadă. Li se părea ciudat – niciun glas, nu se arăta nimeni, doar alaiul şi vuietul unui bombardament aerian, motoarele, puternicele explozii la o depărtare de vreun kilometru sau doi, suflul obuzelor şi, din când în când gemetele lor, şi scufundarea în pământ a bucăţilor de tunuri aeriene explodate.

— Hai, îi dădu Mills ghes. Să trecem drept prin oraş câtă vreme ăştia mai au de tras.

— În regulă, se învoi Jock fără nicio şovăială.

Mergeau pe străzi, printre clădirile roase de flăcări, şi huruiala obişnuită de zidărie care se prăbuşea undeva, nu prea departe, când brusc bombardamentul încetă cu precizia unui robinet pe care-l închizi. Peste străzi se lăsase o linişte deplină. Erau atât de adânc intraţi în inima oraşului, încât şi-au dat seama că n-au de făcut altceva decât să meargă mai departe, să-l străbată, orice o fi. Mills îşi strângea de mama focului pistolul-mitralieră, iar sub picioare sfărâma ţăndări de cărămidă şi de sticlă. Treceau printre clădiri înalte – cu câte patru sau cinci etaje fiecare – şi nu era cu putinţă să nu simţi că de pe la ferestre se aţinteau asupra ta priviri.

În nemaipomenita linişte şi în întunericul uşurat numai de pâlpâielile flăcărilor auziră un zgomot la care nu se aşteptau. Era acolo o clădire, groaznic de bombardată, c-un zid smuls către stradă şi **într-**o încăpere de la etajul al patrulea ardea o lumină şi se vedea acolo un bătrân. De fapt întreaga odaie era ca o scenă luminată şi omul stătea la pian şi cânta sonata Waldstein a lui Beethoven, cu o nestăpânită energie, de parcă de lucrul acela atârna viaţa sau moartea lui.

— Beat turtă, spuse Jock.

— Cântă bine? întrebă Mills.

— Ca vai de lume.

Au râs amândoi, nepăsători, o clipă, şi apoi, traversând încrucişarea străzii aceleia cu o alta, şi-au dat cu groază seama că un grup de şase sau şapte oameni se îndrepta spre ei. Oamenii, care făceau probabil parte din *Volksturm*, erau înarmaţi cu puşti. Ei se opriră, ca trăsniţi în moalele capului, la o mică distanţă în susul străzii.

Mills trase cât ai clipi întreaga magazie a pistolului său şi mitraliera se goli din**tr-**o singură rafală. Căzură cu toţii, câţi erau, în mijlocul străzii, în jalnicele poziţii ale morţilor şi muribunzilor. Mills şi Jock se repeziră spre ei. Nu mai rămăsese niciun glonţ în pistolul**-**mitralieră şi Mills era hotărât să ciomăgească pe oricare **s-**ar mai fi ridicat de la pământ. Văzură însă că toţi cei şase din *Volksturm* erau buni morţi. Nişte biete capete pătrate, bătrânele, bune numai de supt halbe de bere, niciunul barem sub cincizeci. Dar n**-**aveau timp de milă, de teorii şi de vorbe. Pistolul**-**mitralieră nu mai folosea acum la nimic. Cei din *Volksturm* erau echipaţi cu nişte gioarse de puşti de când lumea; însă mai marele lor şi aghiotantul lui purtau fiecare tocuri de pistol. Mills şi Jock înhăţară şi unul şi altul câte un pistol şi constatară că erau pistoale foarte curate, noi, automate grele belgiene marca Browning.

— Să ne cărăm naibii de**-**aici, stărui Jock.

— Vai de mama lor, se înduioşă Mills.

Liniştea aceea nemaipomenită dăinuia încă; **s-**ar fi zis că sunt **într-**un oraş mort, dar în depărtare răsunau strigăte, oameni care se luptau să stingă flăcările. Au mers aşa înainte, neţinând seama de junghiuri, de dureri, de oboseală, de altele câte îi împungeau şi după un ceas erau din nou afară, la larg, pe câmp. Înapoi**ndu-**se în spaţiile câmpurilor unde se simţeau în siguranţă, au dat de sentinela unei baterii antiaeriene, dar nu era un infanterist, nici nu-i văzu, sau dacă**-**i văzu, îi luă, se vede treaba, drept nemţi…

Zorile îi găsiră la vreo cincisprezece kilometri mai

încolo de oraş, urcând o pantă uşoară, grăbiţi să ajungă la nişte copaci. Se vedea un sătuleţ, biserica vopsită în albastru, case îmbietoare, stil album turistic german – la picioarele dealului. Se impunea să ajungă mai la siguranţă, dedesubtul pinilor şi la loc mai ferit, după desimile mărăcinilor ţepoşi, să-şi moaie picioarele în roua ferigilor de tot soiul, să se pitească în afânatele adâncituri ale pământului negru şi bogat. Trăpăluiau de-a curmezişul unui câmp, către geana pădurii, în clipa când flutură ceva negru şi alb, tii, Doamne, o afurisită de ţarcă, fâşneaţă, dar unde o fi cealaltă, perechea ei, o fluturare de alte aripi, mugetul unui motor care le sperie, o privire îndărăt, recunoşti că-i *unul de-ai noştri* şi *bubububububu*, explozia unor obuze de tun de 20 mm, înfiorătoare ţâşnire şi icnire a pământului, puternică zdrobire de metal crunt, zvâcnetele flăcărilor prin copacii din faţă şi ţipătul aripilor şi mirosul de fum şi văzu că Jock a murit, spintecat în două, pe veci, dus, mut, el – camaradul lui… îl pipăi îngrozit ca să se convingă, însă era adevărat, vrednicul sânge de pe craniu şi de pe chip nu se răcise încă, dar urechile şi ochii zburaseră odată cu câteva coaste…

A murit camaradul meu.

Jock mort. Nu-mi vine să cred.

Câinii. O, Doamne, câinii!

Cufundat în deznădejdea fiinţei omeneşti, nu stătu să amănunţească şi să înţeleagă mai mult. Jock murise. Ceva ce alcătuise o parte de preţ a vieţii lui se dusese. Să trăieşti, devenea acum ceva mult mai greu. Orice ostaş de orice fel are nevoie de un camarad. *Clinii*! Nu ştia nici el pe cine blestemă, asupra cui dă vina: pe autorităţi, pe armată, pe război, pe nemţi, pe pilotul avionului de vânătoare, pe Dumnezeu, pe lume, pe toţi sau pe el însuşi. Lumea e ceva murdar, împuţit, în care poţi supravieţui dacă eşti dârz, dacă ai un camarad, dacă poţi râde. E o uriaşă înşelătorie, o josnică şi monstruoasă glumă în care se folosesc cele mai împuţite şmecherii ce pot exista până ce ei (oricum li **s-**ar zice) te zdrobesc, te fac să plângi, te silesc să te umileşti, să te supui covârşitoarei mârşăvii, să

devii o parte din ea. Nu-l putuseră zdrobi pe Jock, aşa încât fuseseră nevoiţi să-l omoare. Nu l-au putut ucide intenţionat, aşa încât fuseseră nevoiţi să recurgă la năprasnica mascaradă a unui accident. Şi-l aminti pe Jock, luptând şi bând, cu dispreţul său faţă de frică, ba şi faţă de Dumnezeu, când mortierele cădeau nu altfel decât cu sutele, ceasuri de-a rândul. În tumultul rafalelor 88-urilor Jock era mereu acela care scuipa cu dispreţ, şi mă salva *pe mine*. Până şi în afurisita aia de pădure a stejarilor deplută, când Harry, Harry… Şi, e mult de atunci, când – în perioada instrucţiei – a mers şaptezeci de kilometri şi ultimii nouă kilometri ne-a dus echipamentul, pe-al meu şi pe-al lui Taffy, şi râdea de se tăvăiea. Ei, cere timp, nu glumă, să elevii ceea ce se cheamă oştean. Ce mai camarad… Greu ţi-ar fi venit să nu plângi. Generalii pot spune că sunt atât de adânc mişcaţi încât trebuie să plângă, dar un soldat de rând, un soldat de pe front, nu poate face asta; el trebuie să se uite ţintă, cu faţa împietrită, la lumea răscolită de dezastre, şi să se întrebe doar care îi e următoarea îndatorire.

Plânsul nu-i este îngăduit; iar clacă simte sarea lacrimilor în gură, trebuie să-şi dea seama că nu-i decât din istovire, vechea-i prietenă – oboseala; e doar ostenit, ostenit, ostenit de ceva; nu-s lacrimi, deoarece n-aude nimeni niciun smiorcăit… Pământul despicat şi purulent, şi văzduhul cutremurat, urgia huietelor care încremenesc inima omului; omul a cărui tărie e pe măsura inimii şi a antrenamentului; cu echipament, curaj, disciplină şi-un camarad vrednic alături, omul poate face orice; în armata britanică asta se şi aştepta de la om; Angliei nu i se va întâmpla nimica rău atât timp cât va avea soldaţi scoţieni…

În amărăciunea lui, surdă la orice în afară de sine, simţi cum mâna cuiva i se aşază pe umăr. Nu însemna nimic, dar înălţă ochii, aşteptând-se ca mâna aceeri să fie a unui neamţ, în loc de asta, văzu că două tancuri americane şi o ambulanţă se opriseră şi că un pâlc de oameni lua parte la durerea lui. Omul a cărui mână îl atinsese grăi:

— O sută nouăzeci de metri, asta-i tot. Dobitocul naibii!

O sută nouăzeci de metri şi Jock ar fi trăit, dar pilotul avionului de vânătoare îşi închipuise desigur că cei doi oameni care alergau printre copaci vor cumva să pună în primejdie tancurile.

I-au dat lui Mills o sticlă de coniac şi el a băut-o cu nesaţ, ca să uite de toate. După două zile era în Anglia şi deoarece venea în zbor din Franţa, într-un avion american, n-a fost plictisit de vama Maiestăţii Sale; astfel încât automatul Browning şi şase gloanţe ajunseră într-un sertar, dimpreună cu celălalt trofeu al său, decoraţia; şi fură date uitării.

Thomas, caraliul învăţat la mita, strâmbă din nas răspunzând la întrebarea lui Anthony Tobias:

— L-au bătut măr. La altceva nici nu se putea aştepta.

— Sigur. Cred şi eu. Dar vezi ce poţi face, Fred, pentru că e un camarad de-al meu.

— S-a năpustit la Jackson din senin. Toată lumea ştie că Jackson e un porc.

— Omul ăsta vine dintr-un batalion în care astfel de porci nu puteau fi înghiţiţi.

— Aşa o fi.

— Pasează-ne o ţigară, Fred, înainte de a pleca.

Tony şi-o aprinse, ştiind că o oarecare vreme fumatul nu va fi interzis. Ca şi Mills, dispreţuia banii, dar dispreţul se datora faptului că-şi dădea seama de puterea de a-l corupe ce o avea asupră-i banul şi, în orice caz, de puterea de a-l stăpâni. Banii erau aceia care făceau ca să poată fi îndurată închisoarea. Nu poţi sfida banii, dacă nu-i ai din belşug. Doar atunci îţi poţi lăsa chică albă şi mătăsoasa şi lua un aer blând şi binevoitor şi cu un pic de noroc îl poţi mitui pe Dumnezeu să dea uitării tot ce-a fost înainte. Tony mai avea încă destui bani la ciorap. După socotelile gardianului Thomas, avea chiar berechet. Dar cât or să ţină? Ani de-a rândul maică-sa îi asigurase un fix care depăşea foarte frumuşica sumă câştigată de el în schimbul

a câtorva ore de curs predate săptămânal. Acum secase laptele de la amândouă vacile.

Mills. Da, şi-l reamintea pe Mills – nu prea bine, doar într-o clipă amiază şi seară de august, în 1944, scurtă vreme înainte de Arnhem. Mills sosind (nepoftit) cu prietenul lui, Jock, la casa din St. John's Wood[6], Mills neras de două zile, duhnind a băutură de la mai bine de-o poştă, ca drept-cinstitorii din Limerick a doua zi după hramul sfântului Patrick, patronul lor; Mills cu o decoraţie agăţată de-a-ndoasele, aspru, sălbatic la faţă, o faţă pe atunci pârlită de soare şi cu proaspete cicatrice de şrapnele; şi-ţi dădeai seama ce voia să spună el cu decoraţia aia – nu lipsă de respect faţă de rege sau ceva de felul ăsta, ci un strivitor dispreţ faţă de viaţa care probabil că sfârtecase maţele a douăzeci de camarazi de-ai lui şi-l alesese pe el, după cine ştie ce toane, să-i înmâneze o decoraţie pentru ceea ce el şi ceilalţi mai făcuseră până atunci de o sută de ori. Tony înţelesese cum stau lucrurile cu decoraţia şi cu barba nerasă şi cu pileala, deoarece era din aceeaşi brigadă. Ceea ce făcea batalionul Y nu se deosebea prea mult de ceea ce făcea batalionul Z; acelaşi fel de a bea, de a lupta, de-a râde, de-a muri. În după masa aceea, plini de politeţea pe care o au beţivanii, stătuseră şi sorbiseră ceai din delicate ceşcuţe de porţelan, iar mama lui Tony se înfăţişase în forma ei cea mai nesuferită. O ducesă. Arogantă şi trivială şi îngrozitor de ignorantă, şi folosind cuvinte cu ajutorul cărora încerca să-i înţepe; toate acestea pentru că Tony nu voia să se facă ofiţer, plăcându-i să piardă vremea cu oameni ca ăştia. Mai târziu, Tony se dusese cu ei, în aceeaşi zi, la un chef pe răpunere; îi veni să surâdă acum, aducându-şi aminte că se agăţase pe-o uşă turnantă. Copilăros, o belea pentru civili, dar n-are a face, aşteptaţi, o să plecăm şi o să murim noi în curând.

Era îngăduit, până şi în închisoare, să te gândeşti la Margot. Din pricina dragostei pe care i-o purta, se afla el aci. Deşi nu din vina ei. Vina era a lui. Pe sistemul de

6 Cartier din Londra, (n. tr.)

educaţie artistică, sau aşa ceva, cadă vina! Amin.

Obrazul lui Margot, al lui Margot care nu ştia decât de bucuria clipei, de şuete pe tema artei, de cafenele, de „scuză-mă” şi de vacanţe petrecute pe la hoteluri bune, şi de cei doi prepelicari ai ei; absurd, într-adevăr. Tony avea patruzeci de ani, omorâse oameni cu mâna lui şi-i văzuse pe alţii plângând, urlând, terciuiţi şi, totuşi, cu experienţa şi admiraţia nu putuse cumpăra de la părinţii fetei obrazul acela de douăzeci şi unu de ani pe care-l iubea încă, iar acum era prea târziu. O, Doamne, cât de dureros putea fi aici, cu ochii minţii să vezi carnea trupului ei neatins şi sprâncenele şi fructul buzelor, şi-n gură simţea amintirea gustului de sare, al lacrimilor fetei. Avea ea în mişcări acea minunată neştiinţă a nevinovaţilor, aşa încât, oricum **s-**ar fi îmbrăcat, tot ghiceai desăvârşita realitate care umbla dedesubt, mlădioasa unduire a fiecărui mult dorit ungher. Se topise de iubire pentru el, profesorul ei, iar el, obişnuit cu femeile, cunoscând ce-ar putea să urmeze, renunţase, deoarece fata era îndrăgostită pentru întâia oară. Fusese frumos şi jenant la început, evoluase cu iuţeala focului până la punctul de unde nimic nu mai are însemnătate, şi atingerea veşmintelor şi orice fleac doare, aşa încât se prostise şi el ca ea, şi apoi, lumea fiind ceea ce este, adică bani, au fost văzuţi **într-**un oarecare coridor, şi a urmat nestăpânirea şi, începând de atunci, părinţii ei au început să-şi exercite autoritatea. Oameni de ispravă. Avocaţi sau aşa ceva. Numele ei era Margot Worthington, şi în orice altă împrejurare, el, la un pahar de vin, ar fi luat lucrurile în glumă, o glumă sentimentală sau răutăcioasă, dar de data asta nu mai putea gândi prin bani şi la rece; şi acum îi era dat să îndure peste poate; şi ştia că nu e vorba numai de obsesiile acestea din închisoare; suferise groaznic şi mai înainte.

Ce putea tace? Bani. Să presupunem că ai avea bani. Margot era nebunesc de tandră şi ar fi vrut sau ar fi putut fugi cu el. Doi oameni puteau **s-**o facă dacă aveau bani. Îşi aduse aminte de prima dată: o faţă care se întorcea, şi cum îşi umezea buzele cu limba, şi părul ei castaniu pieptănat

după absurda modă din anul acela şi, răspunzând căutăturii ochilor lui cutremuraţi, privirile ei pline de fiori. O femeie n-are nevoie să se târască prin glod, să vadă falsa galaxie de lumini albe în vreme ce *Fallschirmjäger*-ii înaintau, cinci sute la număr, braţ la braţ, cântând, şi *Stukas-un\e* vuiau, şi din uriaşele împroşcări de noroi înţelegeai că o să scapi cu viaţă, deoarece acum se întâmpla să-şi bombardeze şi ei o dală propriii lor oameni. O femeie n-are nevoie să se coacă prin tufele şi ferigile pădurilor din Costerbecck, când cel cuprins de panică se repezea de-a dreptul **într-**un copac, iar tu, cel cu baioneta în mână, nu-i puteai auzi cuvintele: gura celuilalt era prea uscată pentru a mai rosti barem *Kamerad*, deşi cu ochii se predase, dar se cerca să şi spună c-a făc**ut-**o, aşa. Încât îi înfigea baioneta în beregată şi te repezeai la locul unde Tigrul aruncător de flăcări ardea oamenii din regimentul Geordie, în timp ce iarba scorojită, gata să ia foc, sâsâia odată cu ferigile, şi nenorociţii zbierau. O femeie frumoasă înfloreşte de la sine şi se pârguie, se desăvârşeşte fără alte marafeturi şi Margot, care nu văzuse nimic (în afară de nişte excursii colective: totul plătit dinainte, care nu făcuse nimic (în afară de câteva delicioase nuduri pe hârtie), era mai coaptă decât se credea. Trenul pleca în fiecare vineri de la Wicester şi cei doi funcţionari coborau cu grelele lor lăzi la Strawberry Whitacre unde nu se afla decât o centrală electrică şi un om în uniformă care-i aştepta. Vineri după vineri, marţea niciodată. Duceau probabil bani. Tony era energic, ştia să se eschiveze, să fie subtil, subţire la minte şi, lucru rar printre intelectuali, avea curaj fizic. Îşi cunoştea posibilităţile înăuntrul dozei lui de curaj, îşi da seama că nu era un curaj clocotitor şi vânos de om-maimuţă, ca al unui Jock MacLeod. Mills ar fi putut avea un atare curaj. Asta era atât de vădit, încât restul parcă să urmeze în mod logic. Fiindcă ce importanţă avea? Atitudinea oamenilor era de o înspăimântătoare uşurătate; Anglia nu mai era ţara pe care o slujise el atât de aprig; era ţara omului pe care-l doare burta, care se văicăreşte, care semnează petiţii; e semn de decădere pentru o ţară

când mai mult de jumătate din tineret o alcătuiesc fetele. Uită-te-n oglindă şi vezi omul **pe care-**l urăşti cel mai straşnic pe lume. Trebuie totuşi să-l hrăneşti, să-l cocoloşeşti, să-l învoieşti să facă ba una, ba alta. Priveşte-n oglindă şi vezi chipul celui pe care-l iubeşte Margot, şi totuşi ea nu ştie nimic şi nu se sinchiseşte de lungul şir de evenimente care au modelat acest chip, au brăzdat pe el linii, i-au chircit pielea, au înăsprit gura, au îmboldit ochii să zâmbească, au presărat cu puţină cenuşă părul. Anthony Tobias, patruzeci de ani; un metru şaptezeci şi opt înălţime; şaptezeci şi şapte de kilograme; părul castaniu; ochii albaştri; profesiunea: fost profesor de desen; coeficientul de inteligenţă: suficient; religia: şovăitoare; convingeri politice: fără însemnătate; proprietar al unor haine bune şi al unor tablouri acceptabile şi al unei serii de lucrări de literatură modernă şi al câtorva amintiri **–** dacă te uiţi în oglindă nu poţi şti ce se petrece în inimă, ce făcuseră mâinile încleştate pe grenade, baionete, pistoale automate, sau de ce mintea îi era plină de amărăciune. Amărăciune de dincolo de închisoare şi de Margot. „Fii cinstit cu tine însuţi. Tu crezi că ai stofă, dar în ceea cd” te priveşte, nimeni altul n-o crede încă; lepădăturile entuziaste *dau lecţii*; dacă ai vrea cu adevărat să pictezi, ai picta, ai face foame de dragul picturii, nu te-ai fi vârât în învăţământ. Dacă doi oameni merg în tren cu două lăzi grele, înseamnă că trebuie să fie vorba de o grămadă de bani. Gândeşte-te la un teanc de cinci sute de bancnote de-o liră. Da, dar nu uita că greutatea vine de la monedele de argint şi de bronz din plicul de salarii al fiecărui ins. Să nu faci una ca asta! Fata n-o să te lase. N-are curajul **s-**o facă. Are un altfel de curaj, din ăla de calitate bună. Măi, omule, nici măcar în *ea* nu crezi? Mills nu şi-ar da în petic şi n-ar şovăi, el nu **s-**ar preda şi n-ar trăncăni; duşmăneşte vorbele, asta e clar; a cotonogit un grangur pentru nişte vorbe şi nici când a fost să scape n-a vrut să-şi ceară scuze. Şi doar are nevoie de bani ca şi tine. Şi-apoi nu-i iei din buzunarul cuiva. Să nu poată părinţii ei deosebi o infracţiune de o simplă ieşire din fire?” La naiba, taică-su e

avocat. Banii vorbesc. Da, dar la poliţie nu prea deschid gura, asta-i totul. Să nu te muşte şarpele de inimă. Ar fi atât de uşor să-l convingi: are curaj şi câteva pahare şi amintirea camaraderiei şi o să fie al tău pe viaţă şi pe moarte. Hai, nu te mai gândi la asta. Mai sunt şi alte fete cu ochi înflăcăraţi şi gingaşe mlădieri, gata să se predea fără condiţii. Dar eu pe asta o iubesc, o *iubesc*, nu vreau numai să… mă rog, ştii ce. Nu-l ispiti. **S-**ar putea să aibă omul nevastă şi copii. A trecut şi el ca şi tine prin iad. Atunci de ce să nu tragi folos de pe urma neînfricării? Poate că banii nu vor fi acolo, chiar mură-n gură şi chiar aşa de lesne de luat; dar ştia că or să existe acolo când va ieşi el, că vor mai exista şi când se va ivi Mills; de cum ai gustat-o, bunătatea a şi pierit, însă răul stă mereu pe loc, surâzător, şiret, chipeş, convingător, ca o ademenire… în orice caz, argumentul final nu era atât că adulmecase banii, ci că n-avea o armă. Toată problema nu-i decât să poţi găsi o armă. Banii se ofilesc în faţa şrapnelelor, se prefac în gunoi la vederea mortierelor, se predau la repezeală când dau de mitraliere. Dar el nu avea nici măcar un revolver.

Un val de sânge îi năvăli în obraji şi simţi că nu se va putea smulge fatalităţii, aducându-şi aminte că avea, da – că avea într-adevăr un revolver. Era pus undeva prin vreun sertar în casa maică-sii, prin vreunul din sertarele mult prea joase pentru ca ea să-şi încovoaie spatele înţepenit şi să cerceteze ce e acolo. Un Beretta. Ochii minţii lui îşi reamintiră; de necrezut că uitaseră. O zi caldă, clădiri albe, Tobias beat. Altcineva? Nebunul ăla de Benton. Dăduseră peste un yankeu care-şi dorea o amintire. Ai vrea un revolver? îl întrebă Benton, făcându-i semn cu ochiul lui Tobias. Mai începe vorbă, yankeul fu de acord, adică unul adevărat? N-ai pentru ce mulţumi. Pentru un prieten facem orice. Era în orăşelul acela italian o răscruce de drumuri şi acolo sta un poliţist italian. Tobias opri jeepul. Încotro e drumul spre Foggia? Mâna arătă, faţa se întoarse, Benton îi înşfăcă revolverul şi Tobias, amuzat peste poate, o porni mai departe. Dar poliţistul era legat

de revolverul lui cu un centiron şi în consecinţă – şontăcăind şi lac de apă – se pomeni târât după ei. Poliţiştii italieni nu însemnau nimic pentru Benton, şi mai nimic pentru Tobias. Tony îşi amintea de unii italieni care se bătuseră ca lumea în pădurea stejarilor-de-plută, deşi mai târziu el făj cuse parte dintr-o patrulă de şase camarazi care capturaseră şaptezeci de italieni. Făcuseră atâta gălăgie predându-se, încât nemţii au început să tragă cu mortierele şi au omorât vreo douăzeci şi n ei. Avuseseră de luptat cu italienii şi-i bătuseră, aşa că să mangleşti revorverul unui italian e absolut egal cu zeţo. De ce nu-şi desfăcea dobitocul centironul? Făcea ditai paşii ca o balerină şi se vedea că nu-i bun de nimic în nicio împrejurare. Benton reteză centironul şi poliţistul o porni cu mare viteză de-a curmezişul şoselei, rostogolindu-se, şi se auzi un huruit de frâne şi un camion cât toate zilele… Yankeul se îngălbenise şi simţea că-i vine rău, n-ar fi vrut să-şi aducă de loc aminte de această parte a întâmplărilor. Dar Tony şi Benton, deprinşi cu moartea, dădură nepăsători din umeri, şi Tony rămase cu revolverul. Ca şi ciorapii ajuraţi şi ca şi pantalonii negri, arma există undeva acolo, fără nicio noimă, dar plină de posibilităţi primejdioase în clipa în care o „anume" ispită s-ar ivi.

„S-a întors Jackson…"

Aşteptând în celula 123 din blocul „A", Mills auzi vestea care se răspândea în şoaptă, prelingându-se – ca un miros urât, şi se strâmbă, cu gura pungită de scârbă. Apoi auzi o altă variantă a adevărului sau zvonului acesta, care însemna reversul primei: *„S-a întors şi tipul care i-a venit de hac"*. Întrucât era vorba de el, ştia că aici nu mint. Petrecuse o lună în blocul disciplinar, fără să zărească nicio faţă mai prietenoasă, la un regim alimentar de slăbire şi, pe deasupra, mai fuseseră şi cele zece zile de izolare suplimentară înainte de vizita de fiece lună a Comisiei de Control care-i aplicase pedeapsa. Au fost cele mai lungi patruzeci de zile din viaţa lui şi acum aşteaptă cu nespusă plăcere să-l vadă pe Tony, era gata să se arate cuviincios până şi faţă de caralii, numai dacă nu-i stricau socotelile.

De bună seamă că Jackson îşi petrecuse ultimele patruzeci de zile în refacere, unele din acestea în dureri, ca şi el.

— Serviciile afară!

Da, era vocea lui Jackson care mârâia de-a lungul palierului; era tare ciudat **s-**o auzi şi Mills aştepta cu oarecare neastâmpăr să vadă cum o să-i meargă cu el.

Jackson deschise celula, dar nici nu privi la Mills, nici nu spuse vreo vorbă. Mills îşi zâmbi sieşi, destul de mulţumit.

„Se ţine deoparte. Îmi convine!” Lua drăcia aia din colţ şi se aşează la coadă, unde toţi cei înşiraţi acolo ştiau cât put şi cât le pute.

— Şi-aşa, iată-mă înapoi! Nu vă mai holbaţi. O să se cam schimbe lucrurile pe-aici!

Astea le îndruga Jackson, dar nu era bun decât de vorbej nu privea la Mills; era doar stânjenit, fiindcă ştia toată lumea că i se venise de hac; iar omul care o făcuse era de faţă…

Câţiva deţinuţi dădură din cap la Mills. Jigodia aia cu părul unsuros, cu gura ştirbă, cu faţa puhavă era şi el acoao şi se rânjea.

— Ai petrecut bine, prietene?

— Superb.

— L-ai aranjat de minune. Treisprezece copci i-au pus şi-a rămas fudul de urechea stângă. Pe tine te-au caftit *i*

— O dată.

— Aşa-i obiceiul, când ataci un caraliu.

— Lasă gura! răcni Jackson.

Jackson nu trecu să-i întindă lui Mills nici porţia care se da de dimineaţă, nici briciul. Părea că are de gând să nu-i iasă în cale. Plantonul palierului, tot deţinut şi el, i se adresă voios:

— Bine că te revedem, băiete.

— Spune-mi, Tony Tobias **s-**a liberat?

— Nu. Ăsta unul ştie să se învârtească.

— Cum adică?

— E planton de palier la blocul C. Are pe cineva care

trimite bani rudelor unui caraliu pe care l-a cumpărat. Trăieşte ca un paşă. Vitamine şi de toate.

La ora opt au ieşit la aer curat. Era spre toamnă: nu mai fusese sub cerul liber din toiul verii şi limpezimea pătrunzătoare a luminii îi obosea ochii, îi stârnea o uşoară durere de cap. Îl văzu pe Tony tot învârtindu-se alături de un deţinut imbecil. Tony îl salută făcându-i semn cu mâna, dar de data aceasta niciunul din ei nu mai îndrăzni să iasă din rând.

Mills, îmbrăcat în salopetă, se duse cuminte, intrând în atelierul de saci poştali, drept în faţa unui caraliu care nu era Jackson. Toate capetele se întoarseră într-acolo, fiecare lăsând lucrul sau pălăvrăgeala, ca să se zgâiască la el. Se iscă un fel de murmur admirativ, înăbuşit pe loc de răcnetul caraliului: „Lasă asta!” Acelaşi caraliu, niţeluş neliniştit, îi spuse lui Mills:

— La cea mai mică abatere, tu ştii ce te aşteaptă!

— Pot lucra împreună cu camaradul meu?

— Dacă se iveşte cea mai mică abatere…

— Nu se va ivi.

— Atunci nu mă opun. Ia, spuse apoi către Tony, arata-i şi lui ce trebuie să facă.

Tony spuse:

— E uşor de tot. Cinci împunsături de fiecare ţol, şi apoi la masa de lucru: Mă, omule, că dărâmat juai arăţi! Te-au înfometat ori ce ţi-au făcut?

— Regim alimentar număru’ unu.

— Te-au bătut?

— Cinci găozark

— Nu te mai lua cu nimeni la harţă. Aici viaţa e uşoară.

— N-am de gând să mă temenesc în faţa nimănui…

— Nu-i nevoie de temenele. O să-ţi mănânce din palma. N-ai decât doar să nu te bagi în bucluc. Ţine-ţi fleanca. Nu face pe grozavii. N-are niciun rost să te arăţi grozav aici. Nu dovedeşti nimic cu asta. Ei ştiu că eşti grozav, pentru că altminteri n-ai fi aici.

— Pentru ce te-au condamnat, Tony?

— Îţi aduci tu aminte de tablourile mele?

— Spuneai că-s făcute de tine…

— În ultimii doi ani am dat lecţii, câte două după amiezi pe săptămână, la o şcoală de artă din Medbury. Apoi m-au aruncat afară, pentru că m-au prins sărutând o studentă. Dar aveau o mulţime de bucăţi de-ale mele pe pereţi şi am cerut să-mi fie date înapoi. N-au vrut să mi le restituie. Atunci am, făcut greşeala de a-l lovi pe director. Civilii sunt foarte gingaşi în privinţa bătăii, Reg.

— Mie-mi spui!

— Am auzit! Ar fi înghiţit înjurăturile mele şi acuarelele pe care le-am rupt şi faptul că am pomenit de studenţii de care se simţea atras el, dar de violenţa fizică **s-**a speriat.

Pierderea demnităţii sau mai ştiu eu ce. Era, de altfel, numai cu vreo douăzeci de kilograme mai greu ca mine.

— Şi cât ţi-au dat?

— Şase luni.

— Aşijderea.

— Ale mele sunt aproape gata.

— Ce-ai de gând să faci după ce ieşi?

— Depinde de tine.

— De *mine*?

— **S-**ar putea, Reg. Nu mă pot înapoia la o şcoală de arte şi nu-mi pot câştiga viaţa pictând, deoarece am nevoie de timp ca să pictez tablourile care, vânzâ**ndu-**se, mi-ar asigura banii trebuitori să-mi dea răgazul de a picta altele. Înţelegi cum stau lucrurile? Banii te biruiesc de fiecare dată. Mama mi-a înţărcat fixul pe care-l căpătăm de la ea. Sunt un netot **–** ar fi trebuit să pun ceva de-o parte, câtă vreme îmi mergea bine.

— Eşti însurat?

— Am vrut.

— Cu studenta aia de la arte?

— Era ceva reciproc. E o fată bună. Dar era o fată *de condiţie*. Sau aşa erau părinţii ei. I-am pus cruce. Dar tu cum stai?

— Însurat. Am şi-un copil.

— Atunci o să fie greu.

— Ce-o să fie greu?

— Ceva ce am văzut eu. Doi oameni ar putea-o scoate la capăt. Bineînţeles, dacă ai vrea şi tu. Mai ales doi paraşutişti.

— Te gândeşti să dai o lovitură?

— E vorba de ceva ce am observat ducându-mă săptămână de săptămână cu trenul la Medbury. Dar las-o moartă. Tu ai nevastă şi copil…

— Vrei adicătelea să spui că-i periculos?

— Şi ilegal. Las-o baltă. O să fie totul altfel când om ieşi de aici.

— Dar, oricum, ne vom întâlni. Tu de când locuieşti la Wicester?

— De trei ani. Am obţinut o jumătate de normă la Colegiul Municipal de Artă. Apoi, ca să-mi umplu celelalte zile, mă duceam la colegiul din Medbury.

— Ce se petrece la Medbury?

— Nu acolo se petrece. Pe drum.

— Aş dori să aud şi eu despre ce e vorba.

— S-ar putea să nu fie nimic.

— Dar dacă e?

— Dacă e, răspunse Tony, atunci dăm de bani.

Bani.

Materialul care vorbeşte.

Substanţa pe care domnul Webster o foloseşte în loc de curaj – şi care-l duce la izbândă. Murdăria care-l convinge pe magistrat, care impune respect, „puţinul” acela după care ofta Celia, pe care de fapt nu-l cerea, dar după care jinduia ca să se poată îmbrăca elegant, să mănânce mai bine, s-o trimită pe Daphne la o şcoală bună unde să înveţe să vorbească ales şi să dobândească acel farmec ce-i va deschide porţile locurilor unde va întâlni oameni cu bani, care se vor însura cu ea şi-i vor asigura ceva mai mult decât pâinea zilei de mâine.

Banii care, până şi aici, impun respect, consideraţie, prin nişte complicate mijloace ocolite, numerar trimis

altundeva… Şi care nu-ţi cer decât să întreprinzi ceva riscat.

Ora douăsprezece.

Înapoi în celule, cu excepţia plantonului de palier care dă o mână de ajutor caraliilor cu marmitele şi cu tăvile.

Mills intră în celulă şi rămase ca trăsnit. Toate erau alandala, date peste cap, aşternutul sfâşiat, rogojina de pe duşumea ferfeniţă, avizele regulamentare rupte în două, câteva din puţinele lui efecte personale de asemenea; pe jos bucăţelele albastre ale singurei scrisori ce i se îngăduise să primească de la Celia, o scrisoare plină de banalităţi şi afecţiune, două lucruri vrednice să fie preţuite, gustate, citite zilnic…

Plantonul de palier intră, văzu harababura, îşi dădu cu presupusul:

— Ia te uită, comedie! Asta-i cineva care nu te înghite. Un turnător.

— Câinele ăla de Jackson.

— Ia-o încet, amice. Chestia asta are o pricină şi nu-i numai ca să te necăjească. O să vezi că eşti scos la raport. ÎSTu-ţi pierde firea, mă, omule. Fii şi tu isteţ ca şarpele.

Mills îşi înghiţi prânzul, cu un amestec de furie şi de frică măcar că-i cădea de-a-ndoselea. „Isteţ ca şarpele”, „E uşor să trăieşti aici. Nu-i nevoie de temenele. O să-ţi mănânce din palmă. Dar asta numai dacă nu dai de bucluc”. Nu le plăcea mutra lui. Le va veni uşor, pe nesimţitele, să-i facă din viaţă un iad, **într-**un loc unde şi aşa J’actorul comun e nefericirea şi unde mai avea de îndurat săptămâni de chin. E dreptul lor, face parte din monotonia îndeletnicirii lor. În de va fi scos din sărite şi împins la furie, cu atât mai bine. Jackson va fi gata, şi, la neagra, lui Mills nu-i va rămâne decât iar să hârâie în cârpa care-i va fi fost îndesată căluş în gură. **S-**ar putea să se termine, chiar cu această condamnare „mică”, prin nebunie sau sinucidere. Era un război al nervilor şi Jackson nu se putea să nu câştige, la el erau tunurile de 88. Mills simţi că o copleşitoare deznădejde îl roade. Şi nu-i dă pace

să cugete în tihnă. Aveau de gând să-i facă viaţa iad şi singurul lucru de care nu ducea lipsă, curajul fizic, putea să nu facă nici doi bani, ba să se dovedească şi neprielnic.

În după amiaza aceea îi vorbi lui Tony despre cele petrecute, şi până şi optimismul lui Tony păru zdruncinat.

— Nu pot merge atât de departe, decât dacă-i laşi, îşi dădu el cu părerea. Dacă nu eşti obraznic şi dacă asculţi de ordine

— Chiar şi de ordinele fără noimă – nu văd cum te-ar putea lucra. Cei mai mulţi dintre ei nu-s răi. O să vorbesc eu cu omul meu, să vedem el ce spune. Ai pornit-o cu stângul, Reg. Trebuie să devii unul dintre ăia neluaţi în seamă, cineva la care nu li-i mintea de dimineaţă până seara.

„Nu văd cum te-ar putea lucra…”

Mă rog, nu e prea greu.

A doua zi dimineaţa zbârnâitoarele sparg somnul…

Ivocea lui Jackson:

— Serviciile afară! Daţi-i drumul, porcilor, aşteptaţi un morcov în fund?

Şi, pe când Mills ieşea din celulă cu troaca de carton presat şi cu drăcia aia din colţ plină pe sfert, Jackson spuse’s

— Tu o să-mi ieşi la raport. Rămâi în celulă după ce-ţi bei ceaiul.

Mills nu răspunse nimic.

Jackson răcni:

— Răspunde când ţi se vorbeşte, sau o păţeşti din nou pentru tăcere nerespectuoasă.

— Nu mi-aţi pus o întrebare.

— Să nu faci pe nebunu’ cu mine, Mills. Vorbesc cum nu se poate mai serios. *Eu* comand, nu tu.

Mills răspunse, trăgând cu ochiul la feţele celorlalţi care se zgâiau la el, în vreme ce duhoarea murdăriei de ieri şi de cu noapte îi trăsnea în moalele capului:

— Nu mă duce în ispită, Jackson.

— Te-i fi gândind cumva să arunci cu murdăria asta în mine? Ei, nu te ţin curelele, aşa-i? Ştii ce păţesc

recalcitranţii, nu?

Chinuitor de aţâţat, Mills mormăi:

— N-o să zac pe veci în închisoare, Jackson!

— Ai de gând să-mi vii de hac afară? râse Jackson/Î'nea n-ai ieşit, Mills.

Pe când isprăvea de înfulecat, auzi paşii grei pe care-i mai auzise el, o dată. Cei doi zdrahoni de la blocul disciplinar intrară zâmbind.

— Salut. Te şi întorci la noi? Trebuie că ne placi.

— Vă plac ca pe otravă.

— Fă-ţi bagajul.

— Da' de ce?

— Nu ştii?

Mills îşi vârî sarsanaua **într-**o faţă de pernă şi o apucă e! c-a lungul palierului de oţel, stâng, drept, stâng, drept, o voce compătimitoare strigâ**ndu-**i de undeva:

— Nu te necăji, mă, omule. Fă o scrisoare la ziar după ce ieşi.

Ţac-pac, ţac-pac, Jos pe scara de fier în spirală, înspre centrul stelei de cărămidă, apoi de-a lungul coridorului până la o celulă. Obişnuitul brânci pentru cazul că **s-**ar fi împotrivit. Acelaşi soi de celulă, aceeaşi cantitate de gunoi, obişnuitul miros de urină. Aşteptare. Păcăleala unei judecăţi urma să aibă loc mai târziu. Fiinţe omeneşti, fiinţe omeneşti, scuip pe toată grămada asta de ticăloşi! Devenea din ce în ce mai greu să-ţi aminteşti de bunăvoinţa cuiva, de ceva gingaş; memoria plrea că saltă peste o perioadă de viaţă şi că se înapoiază de-a dreptul la şrapnele şi la tropăitul de cizme.

După un ceas, l-au dus la comandant. Pe chipul bătrânului beţivan se putea citi neliniştea. În camera de judecată nici urmă de Jackson, dar se găsea acolo, printre greii" de la blocul disciplinar, un caraliu cu numele de Fleming, îndeajuns de meschin şi de nedrept ca să-i fie vrednic locţiitor. Nu era toată tărăşenia prea grozav ticluită, dar în schimb era operativă. Dacă Mills se văita de Jackson şi dacă raportul era pe numele lui Jackson, comandantul, aducâ**ndu-**şi aminte de bătaie, va crede, de

bună seamă, că e un oarecare adevăr în raport (ceea ce nu însemna că ar fi făcut ceva chiar în celălalt caz), însă dacă Mills ar spune acum că Fleming e prieten la cataramă cu Jackson, comandantul o să caşte dispreţuitor: „Ascultă, Mills, tu crezi că întreg personalul meu e corupt?”

Grefierul închisorii ceru:

— Numele şi matricola!

Mills îşi spuse numele şi numărul matricol.

Apoi i se citiră învinuirile: stricăciuni aduse mobilierului din celulă; ruperea unei pagini din**tr-**o carte aparţinând bibliotecii; deţinerea în celulă a unei cărţi, deşi nu avea dreptul la citit.

— Ai ceva de spus? îl întrebă comandantul.

— N**-**am avut nicio carte de la bibliotecă. De**-**abia am venit înapoi de la blocul disciplinar. Ştiţi prea bine că e aşa.

— Vrei să spui că personalul meu a scornit dovezile astea? Ţi **s-**a găsit în celulă o carte care n**-**avea ce căuta acolo; şi câteva pagini din ea erau rupte.

— N**-**am pus eu cartea în celulă…

— Nu asta se discută…

— Ba cred că tocmai asta se discuta…

— Esenţialul e că **s-**a găsit cartea acolo. Cinci şi douăzeci şi opt cu două zile de *M. I.*

Ceea ce însemna pierderea a cinci zile de condiţiona! 1 şi douăzeci şi opt de zile de suspendare a drepturilor supliment

— Zilele scăzute din totalul pedepsei, pe baza tnuriclî efectuate da un deţinut n te i tare1 şi două zile de *muncă izolată* **într-**o celulă din blocul disciplinar.

Mills strâmbă din nas în semn de dispreţ, dar petrecu ceasuri îndelungate în celulă, chinuit de frica unei noi cotonogeli.

După alte trei zile fu din nou scos la raport. De data aceasta Jackson însuşi se afla în camera de judecată.

— Numele şi numărul matricol?

— Mills.

— Matricola.

— Încă n-o ştii?

Caralii încremeniră cu toţii, încântaţi, gata să sară pe el dacă-l apucă pandaliile. Faţa comandantului se făcu stacojie şi vinele i se umflară pe frunte asemenea unor viermi albaştri.

— Răspunde la întrebarea domnului grefier şi încetează cu obrăzniciile.

Mills îşi rosti numărul matricol.

Fără o cât de mică schimbare a expresiei, grefierul citi mai departe învinuirile:

— Fumat în orele interzise.

— Ai ceva de spus?

— Nu fumez, domnule comandant.

— Dă-ne amănuntele, Jackson.

Jackson îl înfăţişă din închipuire pe Mills fumând în timpul lucrului, indică ora, felul nepăsător în care şi-a văzut mai departe de fumat când i **s-**a atras atenţia, obrăznicia pe care el, Jackson, avusese bunăvoinţa să n-o ia în seamă de data aceea.

Mills îl întrerupse nerăbdător:

— De ce nu vă uitaţi la degetele mele?

— Nu sunt dispus să-ţi iau în consideraţie pretextele, Mills. Aici faci ceea ce ţi se spune. Trei şi patrusprezece. Ceea ce însemna pierderea a trei zile din condiţional şi patrusprezece zile de suspendare a drepturilor suplimentare. (Pentru Mills astantu înseamnă nimic). Şi să faci bine să nu mai apari pe-aici, Mills!

5 Dreptul de a primi pachete cu alimente şi ţigări, dreptul la vorbitor eic (n.tr.).

— Spuneţi-le-o *lor*, nu mic.

Iar Jackson, gudurân**du-**se şiret, spuse:

— Asta e un caz greu. Domnule comandant.

— Să nu tolerezi niciun fel de abateri. O să înveţe el să ni se supună.

În atelierul de saci poştali, în chiar după amiaza aceea, Tony îi şopti:

— Peste două zile plec.

— Ferice de tine.

— Ascultă, ani aranjat cu Thomas din blocul meu să facă ce-o putea. O să-i dea câte ceva pentru tine plantonului şi plantonul de palier o să-ţi aducă, în schimbul vreunui mic lacşiş, al vreunei ţigări poate. O să-ţi trimit vitamine în tablete şi pachete de ţigări pe care le poţi folosi ca monedă, ca să cumperi mâncare şi aşa mai departe.

— Eşti dat naibii de cumsecade, Tony.

— Lasă prostiile. Acum ascultă. Ce pod face pentru tine afară? Ai ceva de spus nevestei? Vreun împrumut bănesc?

— Poţi să-i scrii şi să-i spui că o duc bine, dar că am avut nişte necazuri la sosire, asta-i pricina pentru care nu am vorbitor.

— Altceva?

— Spune-i să ţină patul cald.

— Porc bătrân ce eşti! Thomas zice că să te fereşti de prietenul lui Jackson, unul cu numele de Fleming…

— Îl ştiu.

— Şi Fleming e prieten cu unul Harris, care **s-**ar putea să se lase convins să li se alăture.

Gardianul se amestecă:

— Ia mai lăsaţi gura şi vedeţi-vă de lucru.

O dată pe săptămână deţinuţii mergeau la baie. Era un eveniment pe care-l aşteptau cu nerăbdare. Să porţi o cămaşă vreme de-o săptămână şi să şi dormi în ea, de asta îi era silă lui Mills care îndrăgea curăţenia.

Caraliul cu numele de Harris îi ducea pe oamenii de pe palierul lui Mills la baie. Mills băgase de seamă că LIarris se uitase cu mare atenţie la el când ieşise din celulă, o identificare, probabil; ochi care cercetâ**ndu-**l grăiau *„Asta el”* şi aşteptă, cu un oarecare gol în stomac, să se întâmple ceva, să i se caute iarăşi nod în papură.

În vreme ce toţi se dezbrăcaţi, LIarris merse să deschidă robinetele duşurilor **–** lucru ciudat din partea lui şi inutil, de pe urma căruia se pomeni că i **s-**au udat mânecile uniformei.

Gol puşcă, Mills păşi spre duşul cel mai apropiat.

Flarris interveni:

— Ia, tu de colo, treci sub duşul ăsta, iar Mills nevoind să se împotrivească unui ordin, se duse acolo unde i se spusese. Văzu însă că apa, aşa cum o potrivise caraliul, Era clocotindă, numai bună să-i opărească pielea.

— Intră sub duş, Mills. Îţi ordon!

— S-o facem niţel mai rece. E clocotindă.

— Tu lasă robinetele în pace. Şi ăsta-i un ordin.

— Câine ce eşti! icni Mills. Şi la naiba cu supunerea, hotărî el. Las că le arăt eu lor! Du-te tu de vezi ce fierbinte el şi-l împinse pe Harris, izbindu-l cu atâta putere în piept, încât omul se poticni de bordura înaltă de-o şchioapă, care înconjura fiecare duş, şi alunecă sub şuvoiul de apă. Fierbinte ca aburii, apa îi ploua pe faţă, încât se porni pe zbierete, azvârlindu-se, ud leoarcă, pe rogojinile duşumelii, în vreme ce ieşeau aburi din hainele lui îmbibate.

— Cam caldă, nu-i aşa?

Dar Harris gemea: „Oi, Doamne, of, Doamne!” şi apoi îşi duse fluierul la gură.

De bună seamă că se aşteptaseră la tărăboi, de vreme ce Jackson şi cu Fleming se şi repeziră înăuntru, privirile lor holbându-se uluite în faţa neaşteptatei victime.

— Ai întrecut măsura. Mills. Te aşteaptă vergile.

Unu! dintre deţinuţi spuse:

— Aşa-i trebuie. Apa era clocotindă.

— Gura! răcni Jackson. Îmbrăcaţi-vă repede cu toţii, bandiţilor!

Aşteptarea, scurgerea orelor cu o nesfârşită încetineală de la o masă la alta, apariţia celor doi zdrahoni de la neagra’s îşi şi făcuse bagajul…

Uşa celulei se deschise.

Mills. Rămase uluit. Confesorul! Fu nevoit să-şi stăpânească râsul: pe faţa confesorului mai că se putea desluşi îngrijorarea; instrucţiunile primite: să-i bagi minţile-n cap ori, dacă nu poţi, să vâri frica de Dumnezeu într-însul. Era un lungan subţire, cu puteri pe potriva

staturii lui trupeşti, puteri de fapt irosite, vlăguite, ţinând de belferie şi de vorbe goale. Desluşeai pe faţa lui şi trăsături care nu puteau fi tăinuite; umilinţe trecute, compromisuri, acolo unde vorbele se zăticniseră; logică de fier, coridor de vorbe care nu duceau nicăieri, dincolo de o înjurătură dispreţuitoare. Dar cunoscuse şi izbânzi, oameni care îşi pierduseră cumpătul înaintea lui, care îi imploraseră ajutorul, care se predaseră fără condiţii, şi chipul duhovnicului ascultase mărturisirile, mâhnirile oamenilor, cu oarecare silă, luând seama la mirosul trupurilor lor, la mucii de pe haine – şi toate acestea se desluşeau pe chipul său, căruia îi plăcea teoria, care pe toate voia să le rezolve numai cu vorbe. În vreme ce se strecura în celulă, desprinde ai la el şi un strop de bunăvoinţă forţată, ceva mieros, convingerea hotărâtă că, la urma urmei, avea de-a face cu nişte nătărăi, el fiind cel înţelept.

Cu toate acestea Mills spuse cuviincios *t*

— Cu ce vă pot fi de folos, *padre* 1?

Surâs cărturăresc, plăcere a jocului de cuvinte:

— Nu-i mai degrabă vorba de cum îţi pot fi eu de folos?

— Aşa să fie?

— Aud că ai oarecari necazuri.

— Le am sau le pricinuiesc?

Din nou zâmbetul acela grijuliu; osânditul pare c-ar vrea să fie înţelegător. Toţi suntem oameni aici.

— Ca să vorbesc drept, am auzit că le pricinuieşti. Ei, de ca oare. (Vâsăzică nu se-ndoia.)

— Păi, pentru că toţi încearcă să mă întărite să calc regulamentele şi chiar izbutesc.

— Cine?

— Caralii.

— Eşti convins că dumneata nu porţi nicio răspundere?

— Numai întrucât nu fac frumos în faţa lor.

— Nu faci frumos? (O vorbă pe care nu le-o tălmăcise la seminar. Asta nu-i ceva ce fac căţeii?)

— Da, nu fac frumos. Adică n-ascult de tot ce spun ei.

— Dacă stai să te gândeşti, ei au aici răspunderea.

5 Termen oarecum familiar, pe care-l folosesc englezii când se adresează pastorului (n.tr.).

— Şi ce, asta le dă dreptul să mă cotonogească?

— O, nu-mi vine a crede că ar făptui aşa ceva.

— Au şi făptuit-o o dată.

— O, ascultă Mills…

— Vă rog să mă ascultaţi dumneavoastră. V-am spus limpede că au şi făc**ut-**o.

— Da, dar…

— Niciun dar. Eu vă vorbesc adevărat.

— Mills, n-o să ajungem nicăieri, atâta timp cât nu privim adevărul în faţă.

— Să *ajungem*? Cine?

— Nu te supui de loc aşa cum ar trebui pedepsei ce ţi se dă!

— Vreţi să spuneţi că nu fac frumos?

Oftat adânc. „O, dragă Doamne, ce mai om încăpăţânat şi nătâng! Să las deoparte blândeţea. **S-**o iau cu logica”.

— Vreau să spun că trebuie să te împaci cu temeinicia pedepsei ce ţi-a dat-o societatea. De aci trebuie să porneşti.

— Ascultă, *padre*! Un om mă insultă, mă facecte pleavă a societăţii, spune că regimentul meu nu face nici două parale.”…

— Vorbe rostite la mânie… /

— Dar ce, la început era vorba de mânie?! Nu, ci de flecăreală, de vorbe mari, de nişte îngâmfare…

— Atunci de ce să nu-i răspunzi nepăsători cu bătaia nu faci nimic, nu-l schimbi.

Mills urmă, foarte răbdător:

— Ia luaţi aminte. Să presupunem că mi-ar fi jignit nevasta…

— Priveşti lucrurile din**tr-**un punct de vedere greşit, Mills, Nu înseamnă că oricine nu e de aceeaşi părere cu dumneata, trebuie neapărat să fie umilit…

— Adică vreţi să spuneţi că societatea a ajuns la faza în care omul e silit să îndure orice jignire?

— Există şi leacuri. Legea…

Mills o-ntoarse bajtocoritor:

— Legea costă bani. Poate fi cumpărată cu bani.

— O! nu, băiete!

— O! da, şi până şi *ciki*…

— Dreptatea desăvârşită e la Dumnezeu.

— Atunci recunoaşteţi că dreptatea omenească poate greşi?

— Desigur că poate greşi.

— Atunci, de ce să mai cheltuiesc bani grei, când un pumn zdravăn spune tot ce aş dori să spun?

— Pentru că violenţa este prin ea însăşi o faptă rea. Stârneşte ura, contra-violenţa…

— Întocmai. Asta-i ce-mi fac ei mie aci.

— Nu, Trebuie să înţelegi ca asta le-o faci dumneata lor.

— La revedere, *padre*! O lungă privire dispreţuitoare, sub care cărturăreştii ochi îşi lăsară privirile în jos.

— Şi nu uitaţi să-i transmiteţi complimente comandantului.

Încă o înfrângere. Şi nu-i cu putinţă să nu-ţi pierzi nepărtinirea, propriul simţ ai dreptăţii, răspunderea de cuvintele pe care le rosteşti, nu-i cir putinţă să nu te simţi iritat.

— Nu poţi lupta cu toată lumea, Mills.

— Pot lupta cu afurisita asta de închisoare. Am fost eu în locuri şi mai rele.

— Te lupţi cu un duşman care, de fapt, nu există, care nu eşti decâlttu însuţi.

— Treceţi mâine pe aci, *padre*, să vă arăt vânătăile.

Dar gura cărturarului se strânse; gândul se îndreptă spre altceva, trebuiau alcătuite nişte fraze pe placul comandantului. „Absolut inutil. Înţeleg ce aţi spus. Ăsta-i o primejdie pentru societate. de părere aţi avea de un psihiatru?”

Pe faţa comandantului, când se înfruntară unul pe

altul a doua zi dimineaţă, Mills putea citi că aflase cum **s-**au petrecut lucrurile.

— Numele şi numărul matricol?

Mills recită formula.

Grefierul dădu citire învinuirilor:

— Atac asupra unui gardian; nesupunere la ordin, indisciplină, amănuntele fiind că…

— De data aceasta ce ai de spus, Mills?

— Nu prea are rost să mai spun ceva, aşa**-**i?

— Nu prea. Totul este cât se poate de clar.

— Gardianul mi**-**a cerut să mă vâr sub un duş cu apă clocotindă. Voia ca eu să nu dau ascultare unui ordin, ca să mă poată scoate apoi la raport. Totul e din pricină că ei nu mă înghit!

— Ai fost dus să faci baie şi ai refuzat.

— Am refuzat să mă opăresc.

— Ceilalţi nu **s-**au opărit.

— Eu însă m**-**aş fi opărit.

— Duşurile sunt numai calde, nu fierbinţi.

— Atunci de ce**-**o fi acum faţa lui Harris dată cu unsoare contra arsurilor?

La auzul adevărului, faţa caraliului, dedesubtul unsorii, se aprinse ca focul.

Comandantul spuse însă netulburat:

— Dacă ai crezut că apa e prea caldă, de ce nu i**-**ai cerut domnului Harris să regleze robinetul?

Domnul Harris nu voia ca robinetul să fie reglat.

— Ce naiba**-**i cu tine, mă, Mills? Doar n**-**ai decât o condamnare de şase luni.

— Nu-i nimic cu mine, domnule comandant, decât că sunt un om, nu un animal care face frumos.

— O, nu spune prostii! Te pot anunţa că de data aceasta mă gândesc la pedeapsa corporală. O să faci cum ţi se spune, Mills. Aici noi suntem mai tari ca tine.

— Nu, fiecare în parte nu sunteţi. Numai în turmă.

Comandantul roşi, viermii albaştri i se târâră peste frunte.

„Încă niţel, îşi spuse Mills, şi**-**l trăsneşte damblaua”.

— O să-ţi dai tu seama că nu permit acte de violenţă fizică.

Mills aşteptă în seara aceea în izolatorul de la blocul disciplinar să fie luat la bătaie. Auzi, de departe, din celelalte blocuri, ceremonia de la cinci şi jumătate a „închiderii porţilor”, trântirea cu furie a sutelor de uşi de oţel şi aşteptă să dispară slaba lumină a zilei. Exista în celulă o dâră de lumină de gaz; uitase de lumina zilei, de căldura soarelui; parcă \în prea vedea; un an aci. Îşi spusa el, şi am să orbesc. Ce-are să facă comandantul? Are dreptul să-mi prelungească pedeapsa ori să vină cu noi acuzaţii în faţa altui tribunalJ Mills trăgea nădejde că nu, dar de umilit nu avea de gând să se umilească în faţa lui. Ticălosul ăsta o să-l audă poate ţipând, însă cuvintele „îmi pare rău” sau oricare altele asemănătoare, pe care le dorea el, n-o să le audă. Nu-i de loc uşor să aştepţi să fii bătut până ce-ţi pierzi cunoştinţa. Îi era frica, ştiind ca biruinţa fizică nu va fi a lui, dar începu să analizeze situaţia aşa cum ar fi făcut şi dacă gardienii ar fi fost nemţi. Avea un cuţit şi-l vârâse în ciorap la piciorul drept; avea o fure uliţă – putea aduce multă vătămare feţei cuiva, înainte de a se lăsa ca să pună mâna pe el; putea orbi pe unul sau pe altul dintre ei. Dacă se lasă cu omor, atunci poate că adevărul va ieşi la lumină. Dar: va ieşi oare? *Deţinutul îşi pierde minţile şi e omorât în cursul luptei* – izbuti să-şi râdă de această improbabilitate. Spre a-şi octroti podoabele, Mills îşi încinsese în jurul coapselor zdreanţa de ştergar pe care o avea. Apoi se hotărî să stea cât mai lângă uşă, în afara orbitei oricărui ochi de la vizetă, gata să se arunce asupra unuia sau altuia dintre ei.

Dar până una alta caraliul de serviciu înregjs. Tră „absenţa”.

lui.

— Eşti acolo, Mills?

— Ba bine că nu.

— Atunci stai aşa ca să te pot vedea.

— Drept cine mă iei? Drept vreun prăpădit de actor de cinema?

— Fa ce ţi se spune i

— Mă-ta.

Paşii gardianului tropăiră mai departe.

Începuse să moţăie, când intrară; picotea, cu trupul sprijinit moale de uşă. L-au trezit îmbrâncelile lor.

Se şi pomeni în picioare, cu furculiţa în mâna dreaptă. Veniseră în grup, patru la număr, şi Mills făcu spre ei câţiva paşi. Furculiţa nimeri în încheietura mâinii unuia grijuliu să-şi ridice braţul în apărare. Se auzi un lung. Vaiet de durere – şi ăsta venea de la ei. Dar un alt zdrahon îi dădu o lovitură grea şi joasă, prăvăli**ndu-**l la podea. Tustrei avură de furcăi să-l: ţină, dar Mills tot vătămă ochiul unuia, mai înainte ca ei să se poată apuca de treabă şi să-l dumice în picioare până ce l-au lăsat în nesimţire. Intra tot mai mult **într-**o genune de dureri, când cel cu mâna sângerânda se întoarse şir şuieră: „Na-ţi-o!” şi în vreme ce clocotitorul arc de lichid spinteca aerul, Mills se feri în lături. Însă chiar şi aşa, o bună parte îi împroşcă spatele şi-i smulse un adevărat urlet, o apăsătoare durere de cap izbi**ndu-**l pe loc. Zăcea grămadă, îngăduind nopţii ce i se lăsa peste conştiinţă să pună stăpânire pe: el şi gândi**ndu-**se. Cât îl mai putea ajuta mintea. N-a mers tocmai rău. Pe doi i-am nimerit, şi-şi aminti de Jieck şi urmă o clipă de singurătate deznădăjduită, o jinduire după acea prietenie căreia n-avea să-i mai găsească niciodată pereche; Jock înţelesese atât de bine cumpăna vorbelor, imboldurilor şi faptei…

După alte trei. Zile l-au biciuit. Totul **s-**a petrecut foarte oficial, chipurile cu mâhnire, se străduiau să arate că lor le pare rău că-s siliţi **s-**o facă, dar susţineau că e o necesitate disciplinară. Un magistrat-inspector trebuia să-şi Dea încuviinţarea şi a avut loc un mic „proces11 de toată drăgălăşenia, în cursul căruia comandantul a propus martori, numai ca hn Mills nu i-a fost îngăduit să depună şi el mărturie1. A spus doar ce avea de spus, însă bineînţeles că magistratul **s-**a lăsat călăuzit şi impresionat de gardienii atât de rezonabili, de potoliţi, cărora nu le plăcea violenţa şi care întâmpinau greutăţi încercând să-l stăpânească pe

omul ăsta care…

Pe Mills l-a. Examinat medicul oficial al închisorii, care a constatat că poate îndura biciuirea. A fost apoi dus „într-un şopron unde se afla un aparat alcătuit din bare de fier, de care l-au legat, încovoiat şi pus în situaţia umilitoare de a sta cu fundul expus la vedere. Mişunau în jur câteva namile de caralii de la blocul disciplinar, însă magistratul era obligat să asiste şi el şi să supravegheze biciuirea, împreună cu medicul şi comandantul. Mânuiforul biciului era un gardian de la neagră. Mills nu-l mai văzuse până atunci. Întregu-i trup tremura în aşteptare, sudoarea prexingându-i-se de la subsuori. Cumplita durere de cap îl apucase din nou, anticâpând tortura.

Arsura durerii era chinuitoare; cu neputinţă ca trupul să nu se izbească de lanţurile ce-l încingeau ca pe un bou dus să fie însemnat cu fierul roşu. Şi aşa, îngreuiată de poziţia în care îl ţineau, durerile îi prefăceau respiraţia în ceva cumplit, aspiraţie a aerului, suflare convulsivă, zgomot unic. Stăteau cu toţii acolo, în cea mai desăvârşită tăcere, ascultând ace! zgomot, aşteptând să-l audă că-şi cere iertare, că ţipă, că-i roagă să înceteze. Aşa şi voia, dar mai era o parte din El care ştia că dacă trece şi peste asta, va ieşi învingător; va avea parte de victoria morală, după cum avuseseră parte de ea la Arnhem şi la Dunkerque. A tot mers aşa, şase, şapte, opt

1 Procedura engleză permite acuzatului să fie martor în Propriul. Său proces (n.tr.).

şi iată că deodată băşica udului vrea să-l facă de râs. Înăuntrul minţii lui ţipa „Câinii! O să-i omor. Am un revolver. Browningul belgian. Şase gloanţe. Nu-mi pasă. Unul pentru Webster, unul pentru Jackson, unul pentru Harris, unul pentru magistrat – nu ăsta, ăl de la început – unul pentru Fleming şi unul, unul special, drept în măruntaie pentru câinele *ăsta*…”

S-a terminat. Îi scot lanţurile. S-a ridicat, slab şi buimac, răsuflând anevoie, cu pieptul zvâcnind. Un miros ciudat. Pământ. Depozitau cazmale acolo. „Vorbeşte! Aşteaptă o clipă. Mai întâi răsuflă din nou!”

A întors nişte ochi plini de ură către comandant şi a spus:

— *Pun rămăşag că te simţi bărbat acum*, şi a scuipat într-acolo, şi i-a văzut pe unii dintre zdrahonii de la disciplinar că nu se sfiesc să rânjească de spaima magistratului şi de mutra comandantului care îşi întoarse capul, încurcat.

Mills ieşi din închisoare cu o săptămână înainte de Crăciun. S-a produs o mică scenă în cursul căreia a refuzat să dea mâna cu comandantul; i s-au înmânat patru lire, unsprezece şilingi şi cinci pence, şi-a îmbrăcat hainele care acum, la şase luni de când se înfăţişase înaintea tribunalului, atârnau largi pe un trup ce pierduse din greutate; şi iată-l dincolo de portiţa de lemn montată într-un monstruos ansamblu de stâlpi şi de oţel, depărtându-se pe caldarâmul curţii din faţa închisorii. Peste pietrele caldarâmului se întindea o dâră unsuroasă, aşa încât puteai aluneca, iar insul care ieşise odată cu Mills în aceeaşi dimineaţă cenuşie, îşi suflă mucii cu îndemânarea dezinvoltă a unui expert.

— Te pune pe gânduri, nu-i aşa? întrebă el. Crăciunul. Şi Mills tăcând, omul o luă de-a lungul pavajului murdar, păşi peste biletele de autobuz, peste scuipatul altora, peste ruptele foi de ziar care, datorită umezelii zilei, se lipeau de caldarâm şi de rigole – siluetă măruntă cu părul tuns scurt, înfăşurată într-un impermeabil jegos şi care, în câteva secunde, avea să devină parte integrantă a cartierului.

„Crăciunul”, gândi Mills cu inima goală pentru că nu venise nimeni să-l întâmpine, şi oricum goală – şi se simţ! înfricoşat, buimac şi fâstâcit, ca un convalescent, de huietul traficului din jur. Motocicletele înfruntând mâzga jilavă a şoselei pavate urlau ca să câştige un avans de zece metri asupra camioanelor; feţele care priveau dinlăuntrul autobuzelor ticsite ale dimineţii; oamenii îngrămădiţi unul într-altul; un chip tăciuniu uitându-se ţintă la el, o fată care-şi întoarce gura cu dispreţ, primul amănunt feminin după atâtea luni. Luminile erau aprinse, prin prăvălioarele

sărăcăcioase şi poştaşul mergea din uşă în uşă cu notele de plată şi cu primele felicitări de Crăciun. Pe geamurile vitrinelor cooperativei din colţ vedeai vopseaua albă a zăpezii artificiale, pe care o şi împroşcaseră cu noroi autobuzele. La un chioşc de ziare începuse a se forma o coadă. Lumea. Ce se întâmpla cu lumea în dimineaţa aceea? Cupa Asociaţiei de Fotbal şi câinii şi ultimul accident de cale ferată şi, în măsura în care erau îngăduite, amănuntele despre ultimul scandal amoros. Verdele unsuros şi nesfârşit al panglicii unui canal şi, trecând peste el, la o distanţă de vreo opt sute de metri, un mărfar din care ieşea un fum murdar ca un prinos adus zilei şi cartierului. Pe panourile cu afişe – aceleaşi sticle cu sos, whiskyim şi biscuiţi cu ciocolata; o fată care se dezbracă: „Secretul Zenei”; la Kasbah; Ruşinoasele secrete ale celei de-a douăzeci şi una neveste – părea atât de puţin probabil să fie ziua naşterii Fiului lui Dumnezeu, ori să existe un Dumnezeu care să se intereseze de toate acestea, să poată nădăjdui că dragostei sale i se va răspunde cu dragoste, că va fi înţeles; erau toţi atât de prinşi cu alte lucruri, cu acel zi de zi. care se cheamă viaţă, cu ei înşişi.

Îi părea bine că Celia nu venise şi înţelegea că i-ar fi fost cu neputinţă din pricină că Daphne trebuia dusă la şcoală, şi se simţea oricum uşurat, deoarece dorea să se înveţe cu libertatea şi era cu atât mai bine că nu venise şi ea în cartierul ăsta sărăcăcios, potrivit de minune cu toana şi cenuşiul zilei care nu se putea hotărî dacă să se prefacă în ceaţă sau în ploaie. Ce va citi Celia pe faţa lui? îşi întipăriseră oare într-însa Jackson şi cruzimea de fier şi nespusa plictiseală şi umilinţele meschine **într-**atâta pecetea, încât să provoace din nou plânsul Celiei? îi era frică până şi de trupul ei; cât despre al lui, simţea nevoia unei băi fără sfârşit, ca să se descotorosească de mirosurile din închisoare. Crăciunul, şi numai vreo patru lire de cheltuială. Ce are să spună ea? Cum **s-**or fi descurcând? Avea prieteni, care însă nu-l plăceau pe el şi în curând se vor fi plictisit şi de ea, văzâ**nd-**o că-i rămâne credincioasă. Ştia, fără a putea spune cum, că i-a fost cu

totul şi cu totul credincioasă; că o va găsi acasă, în apartament, aşteptând, gata să izbucnească în lacrimi, gata să-l îmbrăţişeze, cu totul lipsită de orice înţelegere a prefacerilor petrecute în el, dar că o va găsi acasă, tot drăgăstoasă, poate că jignită de părinţii ei, umiliţi de băcani şi de căţele de prin cofetării, însă fără a se gândi măcar la altcineva, ori să-l părăsească ori să-l dispreţuiască, fiindcă ea era atât de profund nevinovată şi fiindcă o trăsătură a acelci nevinovăţii (vezi lacrimile de la cinema) e să fii leal. Iar acum se descoperi în stare să zâmbească, deoarece ştia că, la mai puţin de zece minute după sosirea lui, mult înainte de a fi apucat să uite de necazuri lăs**ându-**se în voia rotunjimilor line ale cărnii care avea să fie din nou a lui spre a fi explorată, îl va supăra vorbi**ndu-**i după tipicul bunului simţ. „Ce-ai de gând să faci? Cu alte cuvinte, unde o să lucrezi?” Iar dacă va fi nevoie şi de unele formulare, ea va stărui să fie completate, se va agita şi nu-l va scuti cu nimic să cunoască lunga listă a bolilor şi isprăvilor lui Daphne, mai înainte ca el să se poată aşeza şi admira tapetul. Şi Mills o va dezbrăca din ochi şi nu va da două parale pe nimic de pe lumea asta, până ce n-o va vedea cum se schimbă la faţă pe măsură ce veşmintele îi alunecă pe podea; şi numai atunci când va fi fost, extatică şi fără răsuflare, a lui, şi când Jackson va fi fost alungat din minte vreme de zece sau douăzeci de lungi, încântătoare, curate clipe, atunci şi numai atunci Mills va începe să trăiască din nou…

— Reg!

Tresări auzind vocea, care era a lui Tony. Nu-l zărea nicăieri pe caldarâmurile murdare, dar, de la ferestrele unei mici limuzine cafenii, chipul bucuros al lui Tony îl privea.

Mills fu silit să aştepte să treacă lumea, să şuiere autobuzele şi bicicletele printre pornografia umedă şi biletele rupte, să treacă toţi ăştia care nu fuseseră *acolo* înăuntru, apoi traversă strada ponositei suburbii până la mica maşină pe care o identifică drept un Renault, un automobil francez, miţuţ de tot, însă foarte îmbietor. Cum

de-şi putuse vârî Tony picioarele l. Ul de lungan în râşniţa asta?

— Noroc, Tony.

Rece şi firesc, deoarece mintea i se înapoia la 88-uri şi la mortiere, unde explicaţiile nu-şi aveau rostul; moartea şi suferinţa erau la tot pasul, convingătoare.

— Dar cum intri în asta? Te foloseşti de o cheie de deschis conservele?

— De-un fermoar. Hai, urcă-te! Nevastă-ta ştie că trebuie să ieşi astăzi, dar i-am scris şi i-am spus că poate e mai bine să vin eu…

— N-ai văz**ut**-o?

— Na.

— **S-**a putut descurca?

— A făcut rost de-o jumătate de normă.

— La asta nu mă gândisem.

— Ai primit tot ce ţi-am trimis?

— Da, mulţumesc. Mi-a fost de folos, Tony. Pentru porcii aşiia doar ce e în mână nu-i minciună.

— N-o să mai ai parte de ei.

Mills răspunse posomorât:

— Nu. Nu de ei. Altă dată, omor şi gata.

Tony îi aruncă o privire:

— O să-ţi treacă.

— La un moment dat mă gândisem să termin cu ei cu toţi. Am un Browning.

— Şi eu am un Beretta. Or să ne fie de folos.

— Ce, tot te mai gândeşti la treaba aia?

Tony, pornind maşina, intrând în curentul de oţel ce se îndrepta spre semafoarele circulaţiei şi către o suburbie mai acătării, zâmbi o clipă.

— E prea devreme, ca să vorbim acum de asta.

— Dar despre ce e vorba de fapt?

— De prădarea unei uzine electrice.

— Dumnezeule! Tu vorbeşti serios?

— E vorba de jefuirea trenului care transportă la uzină, în fiecare vineri, la ora unu şi şase minute, sumuliţa de zece mii de lire. Sau cel puţin aşa cred eu.

— *Crezi* numai?

— Da, cred că duce bani.

— Dacă nu eşti sigur că-i vorba de bani, nu poţi şti nici de cât e vorba.

— Nu. Totul e în aer. Dar lucrează acolo câteva sute de angajaţi. Cât cântăresc banii, Reg?

— Asta nu ştiu.

— Pentru că ăşi doi oameni care merg cu trenul cară fiecare câte o ladă mare şi-şi scot sufletul amândoi trăgând de ele.

— Şi tu ţi-ai pus în gând să le încarci în maşinuţa asta?

— Nu chiar aşa.

— Atunci cum?

— Am de gând să opresc trenul cu un camion.

— **Într-**o ciocnire cu un tren, camionul iese prost…

— La un pasaj de nivel.

— Şi de unde iei camionul?

— Îl furăm.

Mills făcu o mutră acră.

— Planul ăsta, Tony dragă, e plin de găuri încă de pe acum. N-o să meargă. Îţi aduci aminte de Arnhem?

— Da, tocmai de asta îmi aduc aminte.

Mills zâmbi, fără a se învoi, fără a împărtăşi entuziasmul lui Tony cu privire la uzină.

— Şi acum ai de gând să jefuieşti un tren?

— Ascultă! stărui Tony. Deosebirea este că de data asta nimeni nu se aşteaptă să le cădem în cap. O să procedăm mai întâi la o temeinică recunoaştere. Iar în operaţia de-acum, cei care o gândesc şi-o planifică vor fi şi cei care o vor duce la îndeplinire. Asta-i una dintre marile deosebiri.

În jur treceau oameni nepăsători; fete cu picioare senzuale, în ciorapi sclipitori, la care să te tot uiţi; câţiva bărbaţi cu serviete coborau din**tr-**un automobil; femei grase, încotoşmănate în blănuri intrau prin saloane de coafură; şiruri scânteietoare de automobile de sport, aparţinând unora care la loteria vieţii trăseseră lozuri mai

bune decât Reginald Mills; nu lipsea nimic, Anglia nu se schimbase în răstimp de şase luni; toate erau la locul lor i norocul şi izbânda, influenţa şi prejudecata, fraudele şi cucernica făţărnicie, impostura şi frumosul şi sinceritatea mergeau toate una lângă alta, încărcând mintea de impresii şi speranţe. Pe undeva se producea puternicul şoc al adevărului, dar cei mai mulţi erau abili şi influenţi şi îndeajuns de norocoşi ca să se ştie strecura: Cinci mii de lire! Asta ar fi ceva. **S-**ar putea duce altundeva, ar putea începe ceva, şi apoi, nici vorbă de impozit pe venit. Trei, patru, cinci sau şase mii de lire de căciulă, dacă el şi Tony izbutesc un lucru în care cândva fuseseră experţi. Domnii (oricare ar fi fost ei) nu se puteau aştepta ca soldatul Mills să renunţe la singura lui îndemânare şi să se înapoieze la el în cartierul cel sărăcăcios şi să se târască la picioarele fiecărui nemernic bun de gură... Ochiul minţii cu care se contopise, îşi amintise şi simţise pecetea dură a adevărului imprimată pe feţele răcnind ale celor acum morţi, ale celor ucişi de el însuşi, ochiul acela suportase o presiune de câteva tone pe fiecare centimetru pătrat scormonit de oţelul rupt în bucăţi; „ei! şi învaţă să te porţi, băiete, nu comanda o Halbă aci, deoarece aici locuieşte domnul George Webster, pne**-**l**-**ar Dumnezeu în argint! La naiba cu toate astea! * Gevji în adâncurile lui furnica de neastâmpăr, înapoia ochilor cafe vedeau oameni înecaţi în grăsime ieşind anevoie de prin maşinile lor, ca să intre pe la bănci, şi înăuntrul aceleiaşi tensiuni care nu era nici ea lipsită de partea sa de plăcere, ochii, cunoscători ai asprimii coexistă pe lume, se uitau la fetele din acest centru comercial mai bunicel, gătite cum **s-**ar cădea să fi fost şi Gelia, satisfăcute de ele însele, şi cărora, hrana bună, banii, atenţia ce le**-**o acordau bărbaţii, le ofereau un surplus de energie, fiindcă iubi**ndu-**se pe ele însele, puţin le păsa de altceva.

Undeva **într-**un bar din centru, la un păhărel, Tony spuse:

— Îmi amintesc ziua când am ieşit. Îmi era teamă de automobile, mi se părea că lumea toată se zglieşte la mine.

Săptămâni de-a rândul mi-a venit greu să intru **într-**un restaurant mai de Doamne-ajută.

— Nici eu nu mă prea simt la largul meu, recunoscu Mills.

Drept care bem aceste whisky un, Reg, şi **într-**o clipă vom fi şi prânzit aşa cum se cuvine. Tony se opri, căzu pe gânduri, apoi urmă: N-ai impresia că Anglia ar fi trebuit să fie invadată? Şi străinii **s-**or fi lăfăind cu aceeaşi aroganţă şi cu acelaşi egoism, dar uite că mie mi-i greu de închipuit. Pe englezi, Dumnezeu i-a apărat întotdeauna. Aici Tony răsuflă c-un strivitor dispreţ. Dumnezeu, norocul, şi nătărăii ca tine şi ca mine, şi fabricile din Michigan şi din Burbank.

— Fii sincer, Tony. N-ai intrat tu la paraşutişti ca să aperi Anglia. Voiai aventură, luptă, camarazi buni.

— Poate, încuviinţă Tony. Dar am terminat cu Anglia! Ezită. Am terminat cu idealurile! Banii sunt materialul care duce la izbândă. Ga om, eşti egal cu oricare altul din ţara aceasta dar, spune-mi cu ce te alegi? Un om cu Bani şi bun de papagal te poate azvârli în puşcărie. Ai o nevastă credincioasă şi o fetiţă drăguţă, dar ce poţi face pentru ele acum, fără bani? Şi n-ai să găseşti de lucru deocamdată decât ce poţi înjgheba tu însuţi sau datorită aşa-zisei mărinimoase bunăvoinţe a unei societăţi, care-ţi va îngădui să câştigi jumătate din ceea ce agoniseşte un comisionar. Gât mă priveşte pe mine „urmă Tony am ceva parale şi maşinuţa mea, dar nu mă pot apuca din nou de profesorat şi nu pot câştiga omeneşte de pe urma vânzării tablourilor. Artişti mult mai buni ca mine sunt aruncaţi la lada de gunoi. Maică-mea **s-**a mai înfuriat ea şi înainte, dar de data asta chiar că a luat-o în serios. Am destule lovele să rezist poate vreo doi ani, dar pe urmă or să-mi trebuiască altele. Multe altele, deoarece ţin să pictez. Mai am nevoie de bani şi ca să-i pun să vorbească în contul meu cu părinţii lui Margot.

Mills i-otrânti cu brutala sinceritate:

— Pe txrfa aia n-o **s-**o cumperi tu cu bani. O să vină ca dacă vrea, altminteri nu.

— Poate. Aşa încât trebuie să ne aflăm de lucru şi să câştigăm bani şi propun **s-**o facem în meseria pe care o ştim noi cel mai bine.

— Anume?

— Anume lupta.

— Vasăzică trebuie să ne batem pe trenul ăla pe care o să**-**l prădam, nu-i aşa?

Încălzit de whisky şi de izul de libertate, Mills plutea departe, se simţea detaşat. Ştia că toate acestea nu**-**s decât prostii cărora le vor pune capăt lacrimile Celiei, ghetele lui Daphne ce trebuie date la reparat, feţele de pernă, nota de plată de săptămâna viitoare la băcănie, chiria şi că va fi nevoit să meargă şi să se ploconească în faţa cuiva care să**-**i îngăduie să presteze o muncă prea grea sau prea înjositoare pentru oamenii normali aparţinând unui sindicat, oricare au de menţinut o poziţie socială, sau. Cine ştie ce nevastă pretenţioasă ce ameninţă cu infidelitate dacă nu intră bani în casă… Şi pentru că o iubeşte pe Celia şi**-**i datorează fidelitate o va face împăcat, recunoscând în sfârşit că mai tot omul trebuie, până la urmă, să facă frumos, pentru cineva sau pentru ceva, lucru ce dă satisfacţie unui Dumnezeu ironic, şi dovedeşte ceva…

Dar la restaurant reluă chiar el subiectul. Şedea în sala caldă, confortabilă, în apropierea unui foc vioi, iar omul ce! e servea prânzul îi zicea „Coane” şi era servil cum desigur că n**-**ar fi putut fi niciun planton de palier; gudurâ**ndu-**se la picioarele banilor. Îşi simţea burta caldă, înfierbântată de fericirea whiskyului şi i se rumenise faţa de uşoara dogoare a mâncării. Jackson părea acum mult mai departe decât fusese cu cinci ore mai înainte; şi, desigur, că ei nu avea parte de un prânz ca ăsta; nici el şi nici comandantul; iar banii erau cel care**-**i îngăduiau lui Tony să**-**i aducă pe Mills aici ca să se bucure amândoi de hrana celor din libertate.

— Spune**-**mi, întrebă el, cum de te**-**ai gândit la una ca asta înainte de toate?

— Predam la Medbury o jumătate de zi şi seara,

explică Tony. Vinerea era una din după-amiezile în care mă duceam la Medbury. Mergând cu acelaşi nenorocit de tren în fiecare vineri, la ora unu şi şase minute, mi-am dat seama că în fiecare săptămână doi oameni se urcau în vagon, coţopăindu-se c-o povară, şi având un aer cam oficial, uneori însoţiţi amândoi de-un fel de şapcaliu cu cozoroc – şofer pe o maşină a Regiei Electricităţii, după cum a fost să aflu mai târziu – care era pus să-i ajute. Fiecare dintr-înşii târa într-un compartiment de clasa întâi câte o ladă mare, şi călătoreau până la Strawberry Whitacre. În fiecare săptămână vedeam alţi doi oameni, înţelegi tu, dar lăzile erau aceleaşi. Însoţitorii lor erau mereu oameni a căror vârstă părea de vreo douăzeci sau treizeci de ani; arătau a funcţionari. Nu era nimic suspect în toate astea, dar am observat că la mica staţie din Strawberry Whitacre erau întâmpinaţi de un tip în uniformă. Uneori, dacă unul din cei doi era mai prizărit, tipul căra el una din lăzi şi, în toate cazurile, toţi se îndreptau năduşind către clădirile din afară ale uzinei electrice.

— Eşti sigur tu că indivizii ăia sunt de la Regia Electrici-V» * v taţii?

— Primul meu gând a fost să urmăresc totul de la un cap la altul. Mi-am luat un bilet de la o agenţie – c-un loc pentru Medbury, fireşte – şi m-am postat în faţa sediului Regiei Electricităţii de pe Plorsc Street din Wicester. După cum ştii, au o mulţime de săli de expoziţie, de depozite, de filiale şi de uzine electrice, dar părea evident că problemele băneşti sunt rezolvate de către centrala din Horse Street. Oricum, cei doi oameni se urcă în tren de la staţia Wicester High, care-i la mai puţin de o mie de metri de Florse Street. Am aşteptat, şi era cât p-aci să-i pierd din vedere pentru că au şters-o la gară cu automobilul. Nu mă întreba care-s toate rotiţele chestiei ăsteia. De ce n-or fi făcând tot drumul cu automobilul? Poate că maşina se întoarce să care altă pereche de oameni, la altă uzină. În orice caz, eu am văzut automobilul ăla ieşind din pasajul aflat între centrala Regiei Electricităţii şi marea lor sală de

expoziţie. Am luat-o foarte repede pe jos până la gară şi am mai avut vreme să-l văd pe şofer că le ajută să urce lăzile într-un compartiment de clasa întâi.

— Cum de nu i-a mirosit nimănui până acum?

— Cred că din pricină că numai celor ce că ătoresc regulat cu trenul ăla ar putea să le atragă atenţia, altora – nu. Treaba nu e câtuşi de puţin suspectă din niciun alt punct de vedre, Reg. Nimeni nu ia seama la un automobil care iese în Horse Street venind din curtea interioară a Regiei. Şi apoi maşina nu se opreşte să descarce în faţa intrării principale de la Wicester High. Ci apucă pe un pasaj între peroanele şase şi şapte. Trenul pleacă de la peronul şase, aşa că nu-s decât cincizeci de metri de la maşină la tren, care nu-i decât o nenorocită de cursă locală – o locomotivă cu cinci vagoane, din care primul sau al doilea e de clasa întâi.

Mills aspiră aroma caldă a coniacului de Armagnac. Vorbi cu părere de rău în glas, dar cu obişnuita-i sinceritate:

— Tony, ştiu să mă bat şi să dau din coate, dar la a întocmi un plan, nu fac nici două parale. Dacă ai pierdut ceva din vedere, s-ar putea ca eu să nu observ.

— Pe de altă parte, afirmă Tony, s-ar putea prea bine să pui degetul pe punctul slab şi să prefaci toată treaba dintr-o izbândă posibilă într-una probabilă.

Există nu punct slab, spuse Mills. Celia o să-mi ceară o explicaţie. O să vrea să cheltuiască banii. Dacă i-ar trece prin minte cea mai mică bănuială despre un furt, apoi s-ar ţine morţiş de capul meu până ce m-aş duce la un comisariat de poliţie şi aş mărturisi totul.

— Şi dacă s-ar întâmpla să omorâm pe cineva?

Nu prea mai ştiu…

— Pronosportul! sugeră Tony. Eşti îngrijorai că nu găseşti de lucru şi tot aşa e şi prietenul Tony, care a trecut şi el prin închisoare, aşa încât o să te apuci de jucat la Pronosport şi tu şi el. Fii însă atent la vecini. Fă-mi te rog plăcerea şi spune-i neveste-tii încă de acum, cu câteva săptămâni înainte, că în fiecare săptămână completezi

câteva coloane pe varianta mea.

— Crezi cu adevărat că treaba se poate face?

— Să fiu sincer, zise Tony, e atât de posibilă şi de fără cusur, încât uneori mă şi apucă nu ştiu ce afurisită de teamă. Ascultă.

Reg. Nu vreau să te conving. Mă gândesc la nevasta şi la copilul tău şi la ce iad ar fi să însemne cincisprezece ani de închisoare **–** asta mă nelinişteşte şi pe mine. Mai că sper pe jumătate că o să găseşti un punct slab care să ne facă să lăsăm totul baltă.

— Nu suntem *siliţi* **s-**o facem, preciza Mills. Dar o să stau să mă gândesc în zilele de Crăciun. Poţi totuşi să**-**mi arăţi întregul plan. Poate că dau de vreun punct slab. Toată chestia aia cu camionul pare împuţită…

Afară, ziua cenuşie, apăsătoare, se hotărâse în sfârşit şi alesese ploaia. Acoperişurile erau ude şi funcţionarele treceau grăbite pe tocuri înalte, manevrând fără milă cu umbrelele, în vreme ce autobuzele întreprinderii de Transporturi din Wicester şuierau pe lângă ele dispreţuitoare. Mills intră şi se cuibări în micuţul Renault, cu stomacul şi faţa încălzite ca după masă, fericit că cineva se îngrijeşte de el, că e călăuzit fără să fie nevoit să ia el însuşi hotărâri, în această primă zi…

Tony n**-**a mers departe. Mills văzu că se uita de**-**a lungul străzii forfotind de lume şi peste puţin opri în faţa unei florării. Îi vârî în mână un teanc de bani şi**-**i spuse:

— Un împrumut, Mills. Urmează să fie înapoiat, dacă facem treaba, sau cu cinci parale dobândă pe săptămână, dacă te încăpăţânezi să rămâi cinstit. Şi acum intră aci!

— La ce naiba să intru?

— Ca să**-**i cumperi câteva flori, fireşte. Trebuie să**-**i faci iar curte ca de la început!

— Doamne, Dumnezeule!

— Hai, intră şi nu te mai frământa.

— Mă rog, dacă aşa spui tu. Mulţumesc.

Mills rămase tăcut oarecum şi neliniştit în vreme ce Tony străbătea cei cincisprezece kilometri de**-**a lungul cărora se întindeau cartierele suburbane şi centrale din

Wicester, şi fu de-a dreptul îngrijorat când văzu siluetele de stalagmita ale blocurilor cu opt etaje şi cunoscutele şosele gudronate care înconjurau geometric cele şase cvartale. Tony, deşi poftit, n-a rămas, iar Mills, simţindu-se caraghios cu buchetul lui mare de flori în mână, n-a luat ascensorul. A urcat în goană treptele de piatră ale scării şi a băgat cheia în broască, în broasca uşii lui, cheia lui…

— Un glas exclamă, surprins!

— O, te-ai şi înapoiat! şi, amant, Mills îşi spuse: „valeu, ea-i!” adică soacră-sa.

— Eu sunt. Reg.

— O!

— Un şuşotit de voci. Apartamentul era strălucitor şi mic, ciudat prin proporţiile lui, altele decât cele ale închisorii, şi era atât de *curat*…

În salonaş dădu peste ele, două la număr, soacră-sa şi încă o femeie de vârstă mijlocie, instalate amândouă ea la ele acasă, la căldurică, bând ceai. Îşi aţintiră privirile asupră-i, sfredelitoare, ca o osândă: „Vasăzică aşa arată cei ce au fost la închisoare: ia te uită!” Cealaltă femeie era fascinata şi niţeluş nervoasă.

— Unde-i Celia?

— **S-**a dus **s-**o ia pe Daphne de la şcoală…

— Ce faceţi aci?

Dezamăgirea încercată îl făcea să fie tăios. Asta era micuţa porţiune din lume care îi aparţinea, care era a lui, particulara, asta şi numai asta, căminul, Celia, şi dragostea şi glasul şi tăcerea lui Daphne, şi n-avea nevoie să vie orice babetă să-i umple încăperile cu bârfeli, gata să plimbe ştirile de colo-colo.

Amândouă bătrânele roşâră de supărare, obişnuite cum erau cu o dichisită mânuâre a vorbelor, mereu ucigător de pline de ifose în discuţiile cu vânzătoarele de prin magazine, cu taxatoarele de prin autobuze… Soacră-sa zise repede 2

— Am tot ajutat-o pe Celia.

— Acum iată-mă-s înapoi, i-o reteză Mills. N-o să mai avem nevoie de ajutor. Vă puteţi duce pe la casele voastre.

— Ceaiul…

— *Afară*! se răsti el aspru, vânăt la faţă.

— Vai de mine…

Dar ştiau că nu-i de glumit cu el şi se şi porniră să-şi îmbaţe paltoanele, cu ochii scânteietori de pe acum de văpaia bârfelii la care aveau să se dedea, dar cu limbile încleştate, căci se temeau de violenţa lui. Aceea dintre ele care închise uşa o trânti cu putere, iar Mills putu să-şi dea seama că nu vor întârzia o clipă să-şi dea drumul gurii. Win care avea să iasă foc şi pară. Tăcerea ce se lăsă înăuntrul apartamentului era tocmai lucrul pe care-l aşteptase. Trecu din cameră în cameră, mişcat, îndurerat, uimit de marele număr al lucrurilor de care uitase. Teama de a relua legăturile cu oamenii pierise acum şi, după câteva clipe se repezi afară, coborând treptele de piatră. Cele două femei nu se mai vedeau; scrută în lung şoseaua şi le văzu pe amândouă **într-**un pâlc de alte femei **–** asemenea lor, cu aceleaşi vulgare ifose de mahala, o mahala de mâna a doua din**tr-**un oraş de mina zecea **–** îmbrânci**ndu-**se cu coatele către un autobuz. Mills mergea nepăsător prin ploaie, îndreptâ**ndu-**se spre şcoala **–** aflată la vreun kilometru depărtare.

Era acolo.

Erau acolo zeci şi zeci de femei, la fel de oarecari, care-şi pierduseră toată feminitatea din pricina oboselii, a copiilor născuţi şi a tristei convingeri că nu se va schimba niciodată nimic; nu mai încăpea niciun fel de nădejde; şi în mijlocul uniformităţii veşmintelor şterse şi serbede şi al cenuşiului ploii şi al asfaltului ud şi al maşinilor pe care le stropise ploaia şi al unui autobuz şi al felinarelor aprinse încă de la ceasurile 3, 50 după amiază, o văzu pe Celia, altfel decât celelalte, atrăgând privirile, îmbrăcată în nişte culori vii, uşor descumpănită, adevărată cu adevărat, nespus mai atrăgătoare decât în închipuire, memorie sau fotografie. Celia, nevasta lui, privind altundeva, aşteptând copilul, «copilul Itij, şi muşcâ**ndu-**şi, tăcută, o unghie…

Simţi imperioasa nevoie de a plânge. Buzele-i tremurară de o emoţie rareori încercată faţă de ea. Pentru

el Celia fusese întotdeauna excitaţie, hrană, certuri, răbdare, explicaţii, poftă împlinită, camaraderie împărtăşită, uitase că-i pătrunsese cu adevărat în inimă.

— Hello, Celia!

Îşi întoarse capul, uimită de-a binelea, rămânând cu gura deschisă. Faţa ei radia acelaşi minunat amestec de frumuseţe, teamă, mânie şi nepricepere ca şi în ziua cealaltă, ziua dintâi, acolo pe şantier. De fapt, tristeţea nu se arăta de loc pe chipul ei. Dar în afară de strigătul acela *„Reg /”*, se văzu că prea realizează din plin momentul şi că iar a năpădit-o vechea ei grijă de a nu deveni obiectul curiozităţii celor din jur, al femeilor care se ui, iau iscoditoare – şi atunci Mills înţelese că, în ciuda lungii lor despărţiri, de faţă cu ele **că nu-**l va săruta. Era o trăsătură a firii ei, de care-şi aducea aminte şi totuşi îl străfulgeră acum o toană de mânie şi spuse brutal:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ce te sinchiseşti tu de ele!?

— Şi o sărută el.

Celia îşi dovedi cuminţenia şi prin aceea că se străduia să vorbească încetinel, nedorind a fi auzită de alţii.

— O, Reg, arăţi atât de palid! De ce nu mi-ai scris niciodată?

— N-am avut voie.

— Ai băut.

— M-a invitat Tony la masă.

Ea îi spuse, de parcă ar fi purtat o conversaţie obişnuită, şi ca şi cum el ar fi venit în clipa aceea din**tr-**un schimb de noapte sau ar fi fost pe două zile la Londra, pentru afaceri:

— Ce om curios, Tony! Mi-a tot scris, ca şi cum ar fi avut să-mi comunice prin cifru cine ştie ce mari secrete.

— A făcut parte din trupele aeropurtate.

Pentru Celia, asta nu însemna nimic.

— Şi spunea că ţi-a trimis de mâncare. Dar de ce?

— Nu prea ne dădeau aşa mult.

— Se şi vede. Arăţi ca un strigoi.

Ochii ei, dincolo de ceea ce o surprindea în clipa aceea, evocând amintiri, luciră, fură gata să-şi dea drumul, să izbucnească în lacrimi de faţă cu lumea.

— O, Reg, am să am eu grijă de tine.

Mills îi atinse braţul.

— Ştiu că ai s-o faci.

— Unde ai să te duci?

— Să mă duc?

— Da, ca să munceşti.

El se uită la ea şi râse.

— Nu văd ce-i de râs în asta, se apără ea.

— Ştiam că ai să mă întrebi.

— Şi de ce nu?

— Ba chiar înainte de orice.

— Nu înţeleg ce vrei să spui.

Văzduhul fu sfâşiat de strigătele a sute de copii năpustindu-se pe porţile şcolii. Ieşeau ca din puşcă, gâfâind, nu îndeajuns de copţi, la minte ca să ştie că tot ce făceau ei acolo era pierdere de timp şi că n-or să aibă niciodată parte de nimic.

— În Anglia, elevii poartă fulare, cravate, pulovere etc. De culoarea sau culorile feolii lor (n.tr.).

Fluturare de ghiozdane şi de fulare, luciu vioi de albastru şi de galben, culorile şcoliil, Glasuri care se reped să explice: nu pot găsi vorbele îndeajuns de iute. Vacile acelea de mame zâmbiră, metamorfozate în femei, fiinţe omeneşti, fiecare cu plodul ei, încetând pentru o clipă de a fi făpturile oarecari ce umplu autobuzele şi magazinele. Clipa zbură şi iar se pomeniră bune numai a nutri obosita ură stârnită de lucrurile ce le stăteau în cale şi care nu făceau parte din ele însele.

Daphne ieşi cu alţi şase prichindei. Inima lui Mills tresări de bucurie, în vreme ce copila se apropie neştiutoare, înconjurată de râsetul zglobiu al celorlalţi. Apoi îşi zări mama şi-l zări pe bărbatul care o însoţea… Ochii ei de copil care nu putea ascunde nimic se umplură de spaimă, aşa încât şovăi, iar ceilalţi şase puşti, luând aminte, se uitară şi ei cu atenţie şi vocea ascuţită a unuia

spuse:

— O, uite, taică-său a ieşit din puşcărie… – vorbă care păru să ajungă până la urechile fiecărui adult de pe o rază de o sută de metri, astfel încât capetele oamenilor se întoarseră intrigate, femeile ce se urcau pe platformele autobuzelor se holbară înainte de a se grăbi la ocupat locurile bune pe care să-şi poată odihni bucile voince:

Glasul Celiei era tare slab când rosti:

— Uite că a venit tăticu' să te ia de la şcoală.

Dar cu sinceritatea ei de copil, Daphne reuşi să priceapă totuşi că i se sfărâmase ziua, că fusese pentru totdeauna înfrântă de zgomotul din jur al atâtor râsete răutăcioase şi de nepăsarea atâtor feţe de gheaţă, şi înrăutăţi singură şi mai mult lucrurile, îşi prelungi chinul când, izbucnind pe loc în plâns, strigă în gura mare, îmboldită la rândul ei de ură:

— De ce ai venit acasă? Aproape că uitaseră…

Iar Celia, albă la faţă de un simţământ situat între furie şi ruşine, interveni anevoie:

— Hat, vino, trebuie să mergem acasă. Plouă.

De-a lungul trotuarelor ude, Mills păşi printre zecile de impermeabile bleumarin, şi fulare în culori vii, şi omuleţii cruzi care îşi încetineau zbârnâiala bicicletelor ca să se poată zgâi la el, iar Mills nu găsi nimic altceva mai bun de spus decât să întrebe:

— Ce-ţi doreşti de Crăciun, Daphne?

Şi păli sub izbitura răspunsului ei tăios:

— Nimic. Nimic de la *tine*.

„La naiba cu toţi împieliţaţii ăştia", îşi spuse atunci Millî, şi-i veni uşor în clipa aceea să se gândească la ideea emisă de Tony ca la o necesitate, ca la ceva care dintr-o singură lovitură i-ar deschide posibilitatea să plece din cartierul ăsta care ştia că el…

O dată ajunşi la ei în apartament, Celia văzu că lipseau de pe cuier pardesiele celor două.

— unde or fi mama şi cu doamna Martin? se întrebă ca pe sine şi nu pe Mills.

— Au hotărât să plece pe la casele lor.

Faţa lui era însă o mărturie şi Celia nu se putu reţine:

— Reg, nu cumva le-ai spus *tu* să plece?

— Îşi tolăniseră aici fundurile grase şi se aşezaseră pe băut ceai.

De data asta Celia izbucni în plâns. Era de fapt reacţia clipei aceleia de cumplită umilinţă îndurată în faţa şcolii, dar pe el îl cuprinse furia. Ziua se oţetea din ce în ce. Tony părea a fi singurul care-l înţelegea.

— Ţi-am adus câteva flori, spuse el fără mare nădejde.

Cu o mânie care n-avea nimic de-a face cu florile, Celia! le smulse din mâini şi le aruncă.

— Smintit ce eşti! Mama **s-**a purtat minunat. Cine crezi tu că a avut grijă de noi şi de apartamentul ăsta? Nu tu, asta să-ţi fie clar.

Mills putu citi pe faţa ei cât era de îndurerată; se vădea la fel de neajutorată ca şi el, îngăduiau evenimentelor zilei să-i biruie, să le strice o clipă de fericire. Încercă să-şi stăpânească furia care simţea că-i năpădeşte.

— Ei, lasă, n-avem nicio nevoie de ele aici!

— Eşti lipsit de orice strop de recunoştinţă.

— Foarte bine! răcni el. Nu mai stărui. Mai bine aş fi rămas la închisoare.

La care vorbe Celia se aşează pe un plâns care-i scotea din sărite.

— Mă duc să aduc ceaiul, spuse ea **–** şi o astfel de atitudine resemnată, plângăreaţă, îl făcu să se răstească, fără pic de menajament:

— Nu te deranja, dacă-ţi vine greu.

— Bănuiesc că o să ieşi în oraş şi o să te îmbeţi. O să vrei să sărbătoreşti ziua după cum ţi-e obiceiul.

— Da. Probabil că aşa o să fac, răspunse Mills, nedori**ndu-**şi nimic altceva decât să pună capăt acestei atât de inutile nefericiri.

Veni după ea în bucătărie şi încercă să se scuze:

— Îmi pare rău, Celia. Dar am fost atât de dezamăgit, **negăsindu-**te acasă.

— Ce vrei de la *mine*? se smiorcăi ea. Nu faci decât să mă înjuri şi să vorbeşti despre mama atât de urât în faţa copilului nostru. *

— Uf, dar pentru numele lui Dumnezeu…

Se îndepărtă de lângă ea, într-adevăr înfuriat, şi în aceasta apăsătoare atmosferă se apucară tustrei de înfulecat ouă cu slănină, pâine cu miere şi prăjiturile de ciocolată cumpărate de Celia cu ultimii doi şilingi în chiar dimineaţa aceea.

Daphne fu cea care îndulci totuşi lucrurile, punând capăt unei irosiri fără noimă a primelor lor ceasuri de reîntâlnire. Când se duse la culcare, copila vorbi tulburată:

— Îmi pare rău de ce am spus în faţa şcolii, tăticule.

— Ei n-ai avut încotro, explică Mills. Din pricina celorlalte fete. Crezi că o să te necăjească şi mâine cu asta?

— N-o să le mai iau în seamă.

— Aşa te vreau. Spune-le că tăticul tău a fost acolo deoarece s-a bătut cu cineva. Atâta-i, şi nimic mai mult.

— Cum tăticule, oamenii se duc la închisoare dacă se bat?

— În ţara noastră, răspunse Mills posomorât, se duc la închisoare dacă fac orice altceva decât să spună *da*.

Şi după două ceasuri, în pat cu Celia, după ce mai întâi ea i se împotrivise („Nu te apropia de mine. Nu mă vrei!”) femeia îl primi.

— Eşti soi bun, o mângâie el.

— Sunt oare?

— M-ai aşteptat.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Oricare alta s-ar fi tot dus şi m-ar fi părăsit.

— Nu fi prost. Suntem căsătoriţi.

— Asta nu poate însemna nimic azi, dacă nu vrei să dai însemnătate faptului.

— Dar pentru tine înseamnă ceva?

— Era cât pe-aci să înnebunesc la închisoare.

Celia se plânse:

— Pentru că doreai o femeie, nu pentru că mă doreai

pe mine.

— Tu mi-erai în închipuire.

Celia se întoarse către el, iar Mills ştiu atunci că totul se va termina cu bine.

— Dar eu cum crezi tu că m-am simţit?

Mils o sărută, îşi redobândi calmul, în vreme ce cu mâinile îi desfăcea pijamaua.

— Ai dus-o bine, ai avut o sticlă cu apă fierbinte.

— Aşa eşti tu, mereu strici omului cheful, n-am dreptate? Totuşi, de flori n-ai uitat. Ce-ai de gând să începi să faci, Reg?

Mâinile lui îi mângâiau capul, urechiuşele, întâlneau lacrimi pe faţa ei netedă.

— O să mă apuc eu să fac ceva…

— Ce?

El răspunse cu grijă:

— Aş putea conduce un camion ori lucra la căile ferate.

— Domnul Barford a spus că-ţi păstrează slujba…

— Nu mă mai pot întoarce acolo.

— Dar bine, Reg, **s-**a purtat frumos cu tine.

— Cum aş mai putea avansa, acolo unde toată lumea ştie?

— De avansare îmi pasă mie?

— Ba-mi pasă. O clipă de gândire. Şi lui Tony la fel. E şi ei necăjit. Avem de gând să facem o variantă de cinci şilingi 111 fiecare săptămână cu pariurile de la pronosport. Nu se ştie niciodată…

Celia oftă, visătoare:

— N-o să vă iasă, dar, Doamne! dacă **s-**ar întâmpla să iasă!

Mills, vorbind, se aprinse, pe când cu mâinile lui aspre o dezmierdă, iar propriul lui trup, care postise atâta vreme, descoperea acum că încă mai era în stare, că putea răspunde; atingerea trupului ei îl topea de-a binelea.

— Ce ţi-ai dori?

— O Reg, făcu sărută**ndu-**l, dezlănţui**ndu-**se, amestecâ**ndu-**şi mădularele printre ale lui, cu gura pe

jumătate deschisă ca să vorbească şi ca să respire şi ca să-şi ostoiască dorinţa. Îmi pare rău că am fost neroadă. Trebuie să fi trăit ceva groaznic.

Dacă numai… Dar nu-mi pasă, acum că eşti aici. Ştiu cât preţuieşte lucrul acesta.

— Ce ţi-ai dori?

Voia **s-**o audă răspunzând, să ştie dacă merită înfruntate riscul, violenţa, apoi aşteptarea.

— O, nu ştiu. Altă casă. La mare. Atunci o să mai putem avea şi alţi copii. Reg, Reg, ce faci!

Mâinile lui alergâ**ndu-**i pe sâni, pe pântece, pretutindeni, o smulgeau din posomorârea lunilor de până atunci, întorcâ**nd-**o la nestăvilita patimă pentru care avusese nevoie de câţiva ani de căsnicie ca **s-**o poată învăţa… şi cumpărăturile, lucrul, banii, poarta şcolii, biletele de autobuz, toate fură date uitării. Clipe îndelungate nu se rosti nicio vorbă, doar Mills, la sfârşit, înfiorâ**ndu-**se, exclamă abia mai trăgâ**ndu-**şi răsuflarea:

— Ei, aşa da!

Amândoi împăcaţi şi domoliţi, lunecând spre porţile somnului, Mills o mai întrebă o dată:

— Ce ţi-ai dori?

Ghemui**ndu-**se ca să adoarmă, cu un braţ de gâtul lui, ea-i răspunse:

— N-are importanţă. Unora ca noi nu li se întâmpla niciodată să câştige.

— Trebuie să avem şi noi noroc o dată şi o dată.

— La mare, spuse Celia. Şi o maşinuţă. Un frigider şi o maşină de spălat pentru toţi copilaşii pe care o să-i avem… Slavă Domnului că te-ai întors, murmură şi, ca un copil ce de fapt era, începu să sforăie încetişor.

Instinctiv, Mills se trezi la ora şase, dâ**ndu-**şi numaidecât seama de deosebire, salteaua care ceda la cele mai mici apăsări ale trupului, şi apoi uşoara boare desprinsă de pe chipul şi de pe buzele Celiei, care continua **-** cu nevinovăţie şi regularitate – să respire, dar care tresări la cea dintâi încordare a lui.

— Unde te duci?

— Să fac o plimbare.
— Nu-i prea întuneric?
— Vreau să văd cum răsar zorile.
— Nu uita însă că eu trebuie să plec la lucru.
Uitase.
— Unde?
Cojia se deşteptase de-a binelea.
— La domnul Barford. Nu-i venea uşor să se ţină treaza, dar spuse: când o să vadă că nu te înapoiezi la el, ce-o să spună?
— Nu ştiu. Vrei o ceaşcă de ceai?
— Unde te duci? întrebă ea încă o dată.
— Dau numai o raită prin pădure.
— Dar nu plouă afară?
— Puţin îţi pasă de lucruri de-astea, după ce ai înst la închisoare.
— Nu zăbovi!
Paşii lui Mills tăiau iuţi aerul pătrunzător şi întunecos. Ploaia din ajun fusese rece şi aerul era acum răcoros; apa mai picura de pretutindeni şi parcă tot ce nu era. Din beton se prefăcuse în glod; dar nu se sinchisea; avea întâlnire cu el însuşi. Până la marginea pădurii mai rămânea de mers aproape un kilometru şi jumătate. Ici-colo lumina ardea încă prin blocuri şi pe aleile din jur, dar foarte curând, Mills, ieşind din zona aceea de clădiri, se Pomeni în plin întunericul terenurilor virane, pe poteci pe care nu le putea desluşi, însă pe care le recunoştea, simţind sub groasele tălpi ale încălţămintei zgura sau noroiul.
Prin pădure, frunzele moarte se prefăcuseră **într-**un soi de terci, încă de prin octombrie **–** iar rămurele jilave şi subţiri îi zgâriau hainele. Din copaci picura apa aşa cum picurase atunci în pădurea de stejari-de-plută, dar. Acum umbla cu capul descoperit. Încă nu începuseră să cânte păsările dimineţii **–** iar alte soiuri de zgomote **–** traficul şi picioarele, şi uşile închise şi vocile omeneşti şi clopotele şi lătratul clinilor **–** toate se cufundară pe încetul **într-**o tăcere absolută care. Se făcu tot mai deasă, de parcă ar fi

fost înzestrată cu viaţă şi se Cerea să fie dată de o parte, în vreme ce el înainta cu grijă. Izul de pământ şi de frunze moarte şi de copaci prinse a-i pătrunde în nări şi, în cele din urmă, se simţi singur, liber, în stare. Să cugete.

Ei, ce putea face?

Era în vârstă de patruzeci de ani şi fusese la închisoare, şi-n lumea financiară şi pe scara socială nu însemna, cu adevărat, decât o foarte mică valoare. Dar asta nu conta. Nu ţinea să fie cineva. Ce voia să facă? Nu ştia. Mai uşor era să răspunzi la întrebarea: ce *nu* voia să facă? Nu voia să mai meargă iar la închisoare. Mai bine să moară. Nu voia nici să se umilească în faţa altcuiva. Recunoştea că nu are nici. O însuşire deosebită – n-avea de fel aptitudini intelectuale sau vreo îndemânare tehnică, nici măcar persoana lui nu însemna ceva vrednic de luat în seamă, în stare să convingă lumea că – fiind altfel decât ceilalţi, excepţional – are anumite drepturi. Ce drepturi ar fi vrut el să aibă? Niciunul Nu-şi dorea nimic anume pe plan material sau vreo consideraţie din partea celorlalţi. Recunoştea că era un oarecare, că aparţinea maselor lumii largi, ale lumii, desigur, civilizate, ceea ce oricum e ceva. Ăsta era lucrul care-l revolta? Faptul că era un oarecare atunci când simţea că **s**-ar fi cuvenit să fie un cineva? Nu. Nu asta era pricina. Sau era pur şi simplu plictisit? Străbătu cu gândul cele câteva ore care-l despărţeau de noaptea aceasta şi zâmbi, iar apoi mintea îl purtă hăt înapoi la alde Jackson, în atmosfera aceea de violenţă şi furie. Nu, viaţa lui nu era o viaţă plictisitoare. Îi lipsea oare ceva? Da. Mai curând aici era buba. Ei, unde anume? Zău de ştiu. Gândeşte-te la o clipă în care buba lipsea. La Arnhem lipsea. Să nu-mi spui că ţi-e dor de afurisitul ăla de război. Nu. Dar altfel stăteau lucrurile atunci. Atunci exista un scop al lucrurilor, exista umorul; aveau nevoie de tine. Acum nu eşti bun decât să fii călcat în picioare, de-alde George Webster. N-ai ce-i face, băiete, alta decât să-i rupi gura, ceea ce ai şi făcut.

Banii…

Cu bani a câştigat…

De aceea te şi afli aici, nu? O casă la malul mării, o maşinuţă, un frigider. E un copil bun, picioare minunate, ochi blânzi; şi le merită. Dacă nu te-ai înţelege cu ea, te poţi înrola în Legiunea Străină. Îşi aminti de vizita la Cartierul General de lângă Sous. Se de ziua aceea fierbinte, cu cerul de un albastru ţipător, şi-şi aminti de bazinul de înot în care apa din munţii Atlas era rece ca gheaţa. O bandă simpatică de oameni dârji. Şi care nu stăteau degeaba. Treabă găseşti, berechet în Africa de Nord. Asta ar fi teribil pentru Celia, dar dacă lovitura dă greş tot o să fie ca vai de lume pentru ea. De cincisprezece ani făcuţi la Dartmoor vorbea tipul ăl» cu nările împâclite de muci. La naiba! Trebuie să izbânchm şi la nevoie să şi ucidem ca să izbândim. Ai s-o-ncerci, nu-i aşa? Pentru că asta e ceva de care zdrahonii ăia de la neagra n-ar fi în stare. S-ar porni pe *vorbe*, ar spune că asta nu-i drept, ca şi cum ei ar şti să preţuiască adevărul şi dreptatea şi le-ar fi teamă să nu piardă procentele la ele.

În pofida fricii care-l săgeta şi al puternicului zbucium pe care-l simţea până-n adâncul rărunchilor, lovitura i se părea de domeniul imposibilului, al irealizării. Tony o să-i arate planul, iar el o să-i descopere un punct slab, care va arunca planul acela printre lucrurile ursite să fie cu neputinţă. Totuşi, după micul dejun, Daphne fiind la şcoală – era ultima zi înainte de a-şi lua vacanţa – în liniştea dimineţii, Mills căută cutia de deasupra dulapului, peste care Celia nu dăduse niciodată. Înăuntru, Browningul belgian era la fel de curat şi de bun de folosit ca şi în seara aceea din 1945 când făcuse rost de el.

Îl puse la loc în cutie, cu o grabă vinovată, tocmai când cineva ciocăni la uşa care dădea înspre coridorul de piatră.

Era poştaşul, aducând un pacheţel pentru Daphne şi câteva felicitări de Crăciun, dintre care şi una pentru el.

Felicitarea era de ia Tony şi căzu ceva dintr-însa când Mills vru s-o aşeze de bufetul din salonaş. O foiţă de hârtie albă.

O ridică de jos şi inima îi tresări de emoţie, văzând

tipărit cuvântul MEDBURY. Era un anunţ pe foaie volantă al Regionalei Căilor Ferate Britanice. *Amănunte privind noul trafic Diesel între Wicester şi Medbury*, citi Mills. *Începând din ziua de 1 martie anul viitor va fi sporit traficul între Wicester şi Medbury, printr-un expres acţionat cu motor Diesel*... Mills călătorise cu unul din noile automotoare care legau Wicesterul de oraşele învecinate. Ştia că nu vor mai fi compartimente, că va dispare din vagoanele automotoarelor certitudinea acelei necesare izolări prielnice jafului şi violenţei şi căzu de acord cu părerea menţionată de Tony cu cerneală: *Imposibil după 1 martie*. Planificarea şi realizarea loviturii urma să fie făcută în cadrul următoarelor opt săptămâni. Îşi simţi din nou rărunchii zgâlţâiţi de spaimă, aşa cum şi-i simţise o bună bit cată de vreme şi dis-de-dimineaţă şi parcă dori ca noile automotoare să fiâântrat în funcţiune pe linia aceea încă din prima zi a lui decembrie, iar nu tocmai la 1 martie.

y

— Discreţia, spuse Tony, în faţa halbelor goale, a rămăşiţelor prânzului şi în fumul propriului său trabuc, informaţia, surpriza, echipamentul şi antrenamentul, iată care-s cerinţele. O să fie ca un fel de acţiune de război. Am norocul că locuiesc în acest apartament şi în cartierul acesta. Meredith de la parter nu pune niciodată vreo întrebare. **S-**ar putea să ştie că am fost în închisoare **–** nevasta lui poate să fi cercetat *de ce* apartamentul domnului Tobias a rămas gol şase luni de zile **–** dar lucrul important este că aici, la noi, oamenilor *nu le pasă*; fiecare îşi vede de treburile lui. Ei au îndeletniciri cu orarii neobişnuite. În casa de alături locuieşte un om care cântă în orchestra municipală. După colţ locuieşte o binecunoscută actriţă.

În cartierul nostru, vorbi şi Mills cu amărăciune, fiecare ştie totul: ora la care ieşi de la serviciu, dacă ţi-a rămas vreo factură neplătită, dacă ai primit vreo scrisoare recomandată, şi aşa mai departe.

Buun! încuviinţă Tony. Aşa dar vom vorbi şi vom lucra

de aci. Ia vino puţin în camera de-alături. Am o surpriză pentru tine.

Erau toate puse pe masă – un carton presat, miniatură a unui pătrat cu latura de un kilometru şi jumătate, un model de gară, o locomotivă tot în miniatură, şi patru vagoane, o barieră, un camion ca o jucărie ieşind din tunelul de sub rambleu şi trei cutii de conserve în care fusese cacao şi care desigur reprezentau turnurile de răcire ale uzinei electrice.

— Foarte bine, recunoscu Mills. E făcut la scară? Să nu laşi pe nimeni să-l vadă, că s-a zis cu discreţia.

— L-am montat numai ca să-l vezi tu. O dată ce modelele şi cutiile de conserve vor fi fost încuiate într-un sertar, ele nu mai reprezintă nimic. După cele întâmplate nu mai vine nimeni să mă vadă, Reg... Deocamdată, tu priveşti ansamblul ăsta dinspre sud, însă nu face greşeala de a privi la el mereu aşa. O să vin cu tine în trenul ăsta o singură dată. S-ar putea, vezi tu, să-şi aducă aminte de mine vreunul, ca de un călător care circulă adesea pe linia asta. Doar nu vrem să dăm greş. Nu există niciun motiv să nu ne putem păstra secretul sută-n sută. De fapt, trebuie să-l păstrăm. Ăsta-i un trenuleţ care opreşte în fiecare zi, în fiecare vineri, lângă o uzină electrică, şi care circulă mai totdeauna pe jumătate gol, şi e aproape sigur că transportă bani. Dar tu ştii cum e viaţa. Poţi fi sigur că în ziua când ne vom urca în camionul ăla, ca să oprim trenul, o să aibă loc nu ştiu ce carnaval sătesc, ori se va întâmpla să meargă la Medbliry două sute de soldaţi înarmaţi, sau poate vreo şaizeci de poliţişti or să călătorească înspre oraşul unde se desfăşoară un mare proces, ori foto-reporterii revistei *Life* vor da cine ştie ce raită prin orăşelele cu catedrale din ţara, şi trenul o să fie plin de aparate de filmat telescopice.

Mills râse cu poftă.

— Da, Fonv, aşa se întâmplă şi-n război.

— Dar tu şi eu, hotărî Tony, suntem dintre tipii care au mai avut de-a face cu soiul ăsta de necazuri, care pe atunci ne puteau duce la moarte.

— Vreau să-mi vorbeşti despre plan, ceru Mills. Dă-mi amănunt cu amănunt.

— Uite cum îl văd eu, începu Tony. Un tren pleacă de la Wicester spre Medbury în fiecare vineri la ora unu şi şase, de la linia a şasea. Vinerea e zi de plată în întreaga ţară. Doi oameni de la centrala Regiei Electricităţii – alţii în fiecare săptămână; şi ce altceva poate însemna asta decât că lucrează cu schimbul? – merg în fiecare vineri cu trenul ăsta la gara Strawberry Whitacre, alături de care se află o urină electrică unde lucrează cel puţin şase sute de oameni. Când se dau jos din tren cu cele două lăzi grozav de grele, îi întâmpină un om în uniformă, care-i însoţeşte până la o clădire de cărămidă, unde câteva zeci de oameni se află în aşteptarea lor... Reg, e un lucru pe care tu şi cu mine îl putem face. Cânţi s-or fi înapoind oamenii aceştia? Se-ntorc şi cu lăzile? Şi la întoarcere îs tot aşa de grele, adică tot pline ca şi la venire, ori sunt mai uşor de cărat, adică goale? Numai un singur tren opreşte la Strawberry Whitacre în cursul după amiezii şi anume un rapid de la Derby. El soseşte la Strawberry Whitacre la 3, 47 în fiecare după amiază. Înainte de a trece la acţiune, trebuie să mergem la Derby şi să ne înapoiem cu trenul de care-ţi vorbesc, pentru ca să vedem dacă cei doi oameni se întorc sau nu cu lăzile goale. Dacă ei se întorc efectiv, şi dacă lăzile pe care le duc par tot foarte grele, atunci socotesc eu că de fapt oamenii cară niscai registre şi ne lăsăm păgubaşi. Dacă nu se întorc însă de fel cu trenul, atunci cred că drumul izbânzii ne rămâne încă deschis. Ce zici?

— O să am o părere mai precisă după ce o să văd totul.

— Vreo obiecţie, ceva, până acum?

— Nu-mi vine niciuna în gând.

— Ia nu te uita o clipă la model. Lasă-mă să spun totul, înainte de a veni tu cu un vraf de critici. Trenul pleacă la

1 şi 6. Bun. Se opreşte la şase staţii. A şaptea e Strawberry Whitacre, unde ajunge la 1 şi 50. Am mers de multe ori cu trenul ăsta – pe vreme rea şi pe ceaţă – şi ştiu

că niciodată nu întârzie mult. Bun. Ei bine, chiar înainte de gara Strawberry Whitacre e un pasaj de nivel. Şi la câteva sute de metri mai înainte, în preajma unei curbe uşoare, se află tunelul şoselei care trece pe sub rambieul căii forate. Semafoarele sunt la curba şi sunt vizibile de la cel puţin o mie de metri depărtare. Dacă semafoarele sunt în poziţie de oprire pentru tren – şi vor trebui să fie, în caz că bariera pasajului de nivel e ridicata şi permite traficul rutier – trenul se va opri faţă de tunelul şoselei la o distanţă de la care te poţi face auzit sau pe care o poţi străbate al ergând. Bun. Ei bine, dacă un camion s-ar opri pe pasajul de nivel cu puţin înainte de sosirea trenului la 1, 50, manipulatorii vor fi obligaţi să pună semafoarele în poziţie de oprire şi trenul se va opri. Pentru că în caz contrar ar însemna să se ciocnească de bariera pasajului şi de camion. Şi iată-ne acum pe noi în poziţia în care am oprit un tren aproape gol ducând cu el o sumă de cinci până la douăzeci de mii de lire.

— Aşa speri…

— Să presupunem că aşa e. Mă urmăreşti? Sunt sau nu clar?

Mills zâmbi.

— Ar fi trebuit să te faci ofiţer. Ai darul expunerii.

Tony rânji.

— Sper că o să am şi darul realizării. Aş dori să iasă o lucrare de artă de mâna întâi.

— Mi-ai prezentat cadrul general. Acum spune-mi partea cu buba. Ce avem noi de făcut?

— Oprim un camion pe pasajul de nivel la 1, 45, spuse Tony. Ne fâţâim în jurul lui, susţinâi'ci că s-a defectat ceva. După un timp, ieşind din cabina de semnalizare de unde se manipulează bariera, vine spre noi un ins îngrozit. Camionul trebuie îndepărtat de pe linie, deoarece trebuie să sosească din clipă în clipă trenul. Dacă nu-i dăm zor, el va fi silit să pună semaforul în poziţie de oprire, ceea ce nu i-ar conveni, deoarece ar însemna să redacteze un raport şi să se audă tratat d careva din superiori drept îngrămădit la minte. În clipa aceea unul

dintre noi – să zicem că *tu* – începe să se arate foarte îngrijorat de soarta camionului. Trenurile nu ţin niciodată seama de semnalizări. Dacă trenul ăla vine peste noi în ciuda semnalului de oprire, îţi va face camionul praf şi pulbere, camionul *tău* – adică. Feroviarul te asigură că trenul se va opri, dar tu intri în panică şi alergi de-a lungul liniei ferate ca să-l opreşti. Nu uita că atât cabina de semnalizare, cât şi semafoarele, ba chiar şi trenul însuşi sunt – ca şi automobilele în Anglia – de partea stângă. A şoselei, ca să zic aşa. Dacă o iei de-a lungul terasamentului, pe dreapta, se prea poate ca personalul trenului să se uite pe ferestrele din stânga, în aşteptarea schimbării semaforului şi se prea poate să nu te vadă. Însă chiar dacă te văd, asta nu înseamnă că am pierdut partida. Nu le spui nimic sau poate surâzi şi zici: „Un blocaj de circulaţie la pasajul de nivel” – sau orice altceva care să le risipească lor bănuielile. După aceea, tu – dacă ăsta va fi rolul tău – te urci în tren – în vagonul de clasa întâi – îi scoţi pe cei doi oameni din circulaţie, le iei lăzile cele grele, cobori tot pe partea *dreaptă*, traversezi cealaltă linie, le cari sau le arunci sau le rostogoleşti de pe rambleu, le ţii după ele şi până atunci **s-**a făcut ora două, iar eu „fac ce fac” şi repun în funcţiune motorul camionului. Şoseaua de peste pasajul de nivel şi care vine dinspre Wicester merge aşa vreo două sute de metri – sunt câteva prăvălioare şi o cârciumă – şi apoi se bifurcă, drumul din dreapta luâ**nd-**o către alt sat, iar drumul din stânga, descriind o buclă, se întoarce spre Wicester. Şoseaua aceasta trece pe sub calea *în* ferată, după cum am spus, la vreun kilometru şi jumătate mai încolo, şi dă **într-** alt sat. Noi o luăm pe drumul din dreapta şi suntem bun duşi…

— Ia stai o clipă! protestă Mills. Planul ăsta, măi Tony, e mai plin de găuri decât o strecurătoare.

Tony răspunse cu dezamăgire:

— Fără riscuri, nu se poate.

— Nu mă refer eu la riscuri. Dar să ne oprim la ultimul punct, „O *luăm pe drumul din dreapta şi suntem*

bun duşi...” Ce înseamnă asta? Duşi **într-**un camion furat cu bani furaţi? Automobilele poliţiei vor şi porni după banii şterpeliţi, sau după camionul furat. Şi, dacă**-**i vorba aşa, de ce numaidecât un camion? De ce n**-**am folosi pur şi simplu maşina ta, acoperind placa numărului cu noroi?

Tony răspunse:

— Nu ne folosim de automobilul meu pentru că e o maşină străină şi destul de lesne de identificat. Nu**-**l folosim pentru că **s-**ar putea să cântărească atât de puţin, încât vreo câţiva feroviari să**-**i poată pur şi simplu ridica de pe pasajul de nivel, ca să**-**şi lase afurisitul lor de tren să treacă. Dar, mai presus de orice, nu**-**l folosim, deoarece, după cum spui tu, furând un camion, poliţia o să caute un camion. Noi mergem cu camionul până la o carieră de piatră, până la o lutărie sau până la o cărămidărie părăsită unde vom fi parcat mai dinainte automobilul. Mutăm banii în maşina mea şi o luăm spre casă.

m

— Aşa – Mai bine, răsuflă Mills. Începe să semene a plan. Dar sita tot mai are găuri. Tu zici că unul dintre noi o ia pe linia ferată în sus spre tren. Ai privit mai de curând la un vagon de tren? Uşile sunt la un metru şi douăzeci faţă de sol, iar clanţele uşilor la peste doi metri. **S-**ar putea ca ele să nu se deschidă **–** ştii cum sunt căile ferate britanice. Te afli la discreţia oricui găseşte de cuviinţă să**-**ţi dea un pumn în piept. Fraţii cu banii nu trebuie să se uite neapărat pe ferestrele dinspre stângă. Ei nu ştiu altceva despre căile ferate, decât că linia pe care merg e păcătoasă. Şi tipii se uită pe vreo fereastră din dreapta **–** sau de pe coridor, dacă o fi vreun coridor **–** şi văd un om care se apropie. Ei habar n**-**au că vine să**-**i facă zob, dar au şi tot timpul să**-**i urmărească atenţi. Şi atunci unde**-**i elementul surpriză? Tony, toată partea asta e împuţită.

O recunoscu mâhnit şi Tony:

— Da, e cam aşa. Însă ai un revolver.

— Va să zică să trag şi să alarmez toţi călători) din tren? Şi să se uite cu toţii şi să**-**l identifice pe fostul deţinut Mills care o ta la goană cu banii? Asta nu**-**mi place, Tony.

Nu **s-**ar putea să merg mai bine cu trenul, ca simplu pasager, şi apoi să trag semnalul de alarmă şi să**-**ţi arunc ţie lăzile?

— Nu, răspunse Tony. Adineauri ţi**-**am spus de ce niciunul dintre noi nu poate merge în tren. Am fost amândoi în închisoare **–** nu pentru lucruri de**-**al de**-**astea, desigur, dar autorităţile au oricum fotografiile noastre la poliţie şi **s-**ar putea să ne dea de urmă, după culori şi semnalmente.

— Eu unul m**-**aş însura cu fata aia, se pomeni spunând Mills. E bogată?

Tony zise jalnic.

— Nu merge. Al naibii mi**-**a mai căzut, Reg, spusa ta. Ai dreptate în privinţa uşilor şi clanţelor. Pierdem efectul surpriză. Şi totuşi, restul e cum nu se poate mai perfect. Vreau să spun că banii**-**s acolo, lipsiţi practic de orice apărare.

Agitat, Mills întrebă repede:

— Vagonul e cu coridor?

— Da.

— Spui, pe bună dreptate, că are să vină un om din cabina de semnalizare sau din gară, ca să ne spună să dăm camionul deoparte. Argumentul că **s-**ar putea să**-**şi aducă aminte ineva de mutrele noastre şi apoi să le descrie, i se aplică deopotrivă şi respectivului, poate şi el să ne ţină minte. Dar să presupunem că respectivul camion furat e un camion de cărbuni… Tony mărturisi franc:

— Nu pricep…

— Cărbuni, Tony, *cărbuni*. Ai un excelent pretext ca **să-**ţi înnegreşti faţa.

— Doamne, aşa el Te poţi camufla chiar din momentul picării. Şi, ia ascultă, Reg, dacă ai merge tu cu trenul **–** ceea i e ar rezolva problema clanţelor **–** ai putea să ai fi tu faţă mânjită, deoarece trenul trece prin**tr-**un ţinut în care şfnt mine de cărbuni.

— Dacă merg cu trenul, spuse Mills, totul devine mai uşor şi mai *rapid*, Tony. Tu**-**ţi joci scena ta cu camionul la pasajul de nivel. Eu sunt în tren şi ştiu că dacă se opreşte

înainte de intrarea în gară, înseamnă că ai izbutit să şterpeleşti camionul şi să-l duci la Strawberry Whitacre şi să-l opreşti pe pasajul de nivel. Ştiu deci că trenul se va opri acolo câteva minute şi. Că pot intra şi surprinde pe ăşi doi tipi. Pot sări din tren cu lăzile şi să lunec în jos pe rambleu până-n şosea; iar după un minut, două – o să ne ocupăm noi de sincronizare după aia – repari şi tu în camion. Atunci îi dăm bătaie ţi ne facem nevăzuţi înspre cariera de nisip, mai înainte ca trenul să fi ajuns în gară şi ca oamenii celor două echipe ale Regiei să-şi poată da seama, întâlni**ndu-**se, de ce **s-**a petrecut. **S-**ar putea să nu-şi dea seama nici atunci: trenul ar putea merge direct la Medbury, până ce funcţionarii să-şi vină în fire ori să dea cineva peste ei. Chiar dacă cel în uniformă de pe peron ar începe să se frământe că nu i-au sosit ăşi doi funcţionari, oamenii de la calea ferată tot **s-**ar împotrivi:

— Nu putem ţine trenul pe loc; probabil că ăi din W'acester or fi întârziat.

— **S-**ar putea să se bage de seamă că perdelele unui compartiment de clasa-ntâi sunt lăsate în jos.

Dar Mills ridică din umeri:

— Ei, le-au tras niscai îndrăgostiţi!

— Şi trebuie să fie neapărat un camion de cărbuni? întrebă Tony.

— **ge**ai împotrivă?

— Că trebuie să mai planific încă o lovitură. Nu putem pune mâna pe orice fel de camion vechi; suntem siliţi să ochim un anume tip de camion. Şi, ce-i mai rău, că avem de luptat cu un factor de timp-distanţă.

— Nu înţeleg…

— O să trebuiască să fie cam aşa, îl lămuri Tony. Trebuie să găsim o curte a vreunui depozit de cărbuni unde să fie parcat şi lăsat la voia întâmplării un camion, în jurul orei ce ne convine – şi care-i ora care ne convine? Ora convenabilă e distanţa – adică timpul necesar ca să ajungă camionul de acolo până la pasajul de nivel, iar acest „acolo" va fo' mai mult ca sigur, undeva pe la Wicester – există mai multe depozite dintre care-mi pot alege. De la

Wicester la Strawber-ry Whitacre sunt ceva mai mult de douăzeci şi cinci de kilometri. Cel puţin o jumătate de oră înainte de 1, 45. Să zicem între 12, 45 şi 1, 15. Mă rog, nu-i prea rău, pentru că asta înseamnă ora mesei de prânz, exact când camioanele sunt parcate.

— Ştii să porneşti din loc un camion fără chei de contact?

— Cred că da, răspunse Tony. Dar o să tot fac exerciţii pe maşina mea până ce izbutesc să meargă repede toată treaba asta.

— Feţele unde ni le mânjim?

— **Într-**un closet public.

— Asta înseamnă că trebuie să ne ţinem prin preajma unei şosele naţionale **–** run depozit de cărbuni pe o şosea naţională şi nu departe de un closet public.

— Lucrul o să ne cam dea de furcă, recunoscu Tony. Acum, ascultă, o să trebuiască să fim la fel de atenţi şi-n privinţa furtului ăstuia mai mic. Trebuie să umblăm în căutarea depozitului îmbrăcaţi în alte haine, purtând ochelari, serviete... Acelaşi lucru şi în ziua loviturii. M-am gândit la mai multe. Am auzit că toţi criminalii amatori comit greşeala de a săvârşi fapta nedeghizaţi, ca să se deghizeze după aceea. Asta nu-i bine. Trebuie ca orice eventuală descriere furnizată poliţiei să fie, derutantă. În ziua aceea trebuie să ai părul lung, Reg, ca să nu li se ducă musai gândul la clientela puşcăriilor. Cumpără-ţi o beretă care să stea bine pe cap şi să ascundă totuşi aproape în întregime culoarea părului. Ia-ţi un pardesiu de ploaie ieftin, model obişnuit. Şi mănuşi, desigur. Bagă apoi de seamă unde e plasat depozitul de cărbuni **–** să nu fie cumva vreo cafenea de cealaltă parte a şoselei. Bagă de seamă unde prânzesc şoferii camioanelor de cărbuni, şi dacă prânzesc zilnic în acelaşi loc. Treaba începe să pară posibilă, Reg. Mi-am făcut rost de nişte ochelari din sticlă simplă, fără dioptrii.

— Dar nu vreau să port ochelari, obiectă Mills. Dacă se lasă cu bătaie, **s-**ar putea ca să mi-i spargă cineva şi să-mi scoată ochii.

— Fă-ţi un bandaj…

— Asta atrage atenţia… Dar tu, cu maşina ta, cum faci, Tony? Când o ascunzi?

— Chiar în ziua aceea, foarte devreme.

— Îţi iei şi-un revolver?

— Da. De ce n-aş lua? Revolverul, rosti Tony, e argumentul hotărâtor.

— N-o să-l folosesc pe-al meu în tren – dacă eu o să merg cu trenul. Cel mai bine e pe tăcuteiea. Un drug de fier. Atunci nu. Aude nimeni nimic; tot ce s-a întâmplat este că trenul s-a oprit din pricina unui camion; acum trebuie să-i dea bătaie înspre Medbury.

— Ei sunt doi, preciza Tony. S-ar putea să mai sară şi alţii în ajutor.

— Doi *civili*, Tony. Nu afurisiţi de nemţi ori tipi din batalionul Y. Nişte civili dintr-un birou.

Dispreţul lui era cumplit. Văzuse nişte oameni de la Regia Electricităţii, când veniseră să inspecteze şantierele de construcţii. Le curgeau mereu mucii din nasurile roşii, când nu se întâmpla să fie arşiţă. Să străbată de colo-colo un şantier noroios li se părea o adevărată caznă. Să meargă pe jos mai mult de o sută de metri, fără a se urca într-un automobil, asta îi obosea şi le scădea prestigiul.

— Crezi acum că totu-i cu putinţă? întrebă Tony.

— În teorie – da, se învoi Mills. Să vedem cum o să fie în practică.

În Horse Street, negoţul era încă în toi şi prin magazinele de mobilă, bărbaţi mustăcioşi vindeau bufete din placaj unor tineri deznădăjduiţi care cărau după ei, prin oraş, copii mai măricei şi prunci, şi din pricina oboselii se zborşeau unii la alţii. Femeile răsfiratelor suburbii se uitau prin vitrinele măcelăriilor unde se vindea carne de porc: plăcinte cu carne, bucăţi mari de slănină, şuncă fiartă, conserve; fetele – cu feţe sulemenite, istovite, braţe şi picioare cât chibriturile şi sâni supţi de tot – se sprijineau pe unde se întâmpla, li se ofilea viaţa, nu ştiau cum să facă faţă greutăţilor de toate zilele; iar femeile cu feţe puhave, cu burta cât balerca, priveau pizmaşe la

oricare altă fiinţă şi examinau peştele rece aşezat pe blocuri de gheaţă, căutând să afle unde-i păcăleala. Prea scump. Prea ieftin. Tot ce e la doi metri de ele înseamnă că le e peste mină, că nu face parte din ele, şi deci urmează să fie nerecunoscut, osândit: peştele, problema zilei, scump sau ieftin, păcăleala, doi metri dincolo de înţelegere: aparatul de televiziune şi metrii de material şi i-am-spus-eu-ci şi nimic nu-i luat în seamă, iar mai puţin decât toate Dumnezeu, care nici nu există…

— Noroc, izbucni Tony.

Mills nu l-ar fi recunoscut. Bereta şi ochelarii şi servieta şi un fel nou de a se ţine, încovoiat.

— Am dat de un depozit de cărbuni, destăinui el, oarecum în silă. Doi oameni care vin zilnic – mă rog, vin de trei Izile în şir până acum – la unu fără un sfert şi se duc la o crâşmă ceva mai sus pe şosea, unde stau până la şi jumătate…

— Doar camionul ăsta?

— Da, şi doar o baraca mică.

— Uite un automobil.

Automobilul cu cei trei călători – un şofer şi alţi doi bărbaţi – o luă în direcţia aşteptată.

— Unu fără un sfert, observă Tony. Asta trebuie să fie.

Îşi făcură în grabă loc prin mulţimile de cumpărători în mai puţin de cinci minute se aflau pe spaţiul pavat dintre peroanele şase şi şapte ale gării din Wicester, sub uriaşul acoperiş de grinzi şi sticlă murdară, în plin miros de fum. Reclamele de Crăciun se mai vedeau încă. Motanul încălţat apărea pe un panou. Cufere şi pachete plate zăceau răspâr – dite jur-împrejur, dând o impresie de haos. Viatul rece zvâtlea cu funingine în ochii lui Mills. Nu păşiseră încă pe peron, ci rămaseră să mai discute, întrerupându-se din când în când, lângă şirurile de taxiuri şi nu departe de o femeie-poliţist care căsca. Mills sta pe acea parte a pasajului pe care soarele, prelins prin geamurile murdare, o bătea şi se îndura s-o dezmorţească, proiectându-şi peste coletul poştal al marinei de război,

lung de aproape un metru, şi peste dârele de funingine, nesfârşita-i umbră iernatică. Din gurile lungilor runde murdare care alcătuiau gara, fumul se împrăştia odată cu plecarea unui tren şi se răsucea în jurul muchiilor de sticlă ale acoperişului, risipindu-se în după amiază. Mills cască şi-şi duse batista la un ochi care-i curgea, deoarece îi intrase praf. O mulţime de oameni aştepta pe peronul cinci, de cealaltă parte a şinelor. Trenul de Londra, gata să sosească, capete ce se întorc, iată că trenul intră. Foarte încet, dar sigur de sine, strălucitor de puternic, şi Mills poate să vadă şervetele şi tacâmurile şi siluetele care servesc zorindu-se, slugarnice; acum plecăm din Wicester. Întotdeauna, într-un tren care merge la Londra, poţi găsi tot ce vrei.

În suflul intens al vaporilor, pe când expresul pleca, abia ca auzi glasul lui Tony:

— Iată-i!

Automobilul era un Austin negru şi trase într-un loc lângă femeia-poliţist. Mills se linse pe buze şi rânji uşor. De mare folos ar mai fi şi ea! Şoferul, care purta şapcă cu cozoroc, coborî, întocmai cum spusese Tony, şi deschise uşa din spate a maşinii. Ziua se încărca de prevestiri, ba şi de încordare. Nu crezuse chiar tot ce-i îndrugase Tony, dar iată ca vedea acum cu ochii lui. Cei doi funcţionari se coţopăniră cu două lăzi grele, încuiate cu lacăte mici. Se vedea că fiecare ladă are o încuietoare glisantă. „S-ar încuia oare nişte simple registre?” se întrebă Mills. Asta părea puţin probabil. Pentru unul din oameni greutatea ei (a prea mare, aşa că şoferul îi luă el lada. Tustrei înaintară foarte încet de-a lungul celor trei cabine telefonice, trecând pe lângă un cărucior plat şi dincolo de un stâlp, către peronul şase. Tony şi Mills îi urmau, cu mers potrivit şi la distanţa potrivită.

Cu atenţia încordată asupra clipei, pe Mills îl tulburară zgomote neînsemnate: sonerii, voci, lovituri ritmice care veneau de undeva, un cling-cling-cling pe când – solitară – o locomotivă trecea. În liniştea de pe peronul şase, câteva siluete plimbându-se-n sus şi-n jos,

bănci goale, un om care coboară treptele la toaletă „Bărbaţi”, cu degetele încherbate pe buzele a patru ceşti. Aici nu-i niciun bufet. Dar ceştile? A, pentru că e un bufet mare pe peronul şapte. Zăreai ceşti până şi pe băncile goale. Şi pretutindeni, gunoi.

m m

Mica locomotivă-tozf/ei pufăia domol, scoţând aburi. Trăgea patru vagoane cu un lung şir de uşi deschise. O săgeată de metal arăta spre tren. Mills citi cuvintele înnegrite de vreme: „Tren personal pentru Medbury”. De cealaltă parte a trenului, un colţ întunecos, tainic, cu şiruri de coşuri cufundate în colb. Un fluierat şi o nedesluşită agitaţie, resimţită de altundeva, produsă de ceva ce se întâmpla acolo. Simţurile lui, peste măsură de aţâţate, nu puteau înregistra tot ce se petrece, aveau o treabă asupra căreia trebuiau să se concentreze, trebuiau să analizeze şi să-şi aducă aminte de scena aceasta, de ăşti câţiva oameni, de peronul ăsta, de acest tren şi acest timp, de lucrurile care se intercalau între el şi miile de lire.

Nu **s-**au apropiat de tren, ci au rămas lângă standul de cărţi şi, în vreme ce şoferul râdea şi se îndepărta, Tony şi Mills îşi întoarseră capetele către culorile vii ale standului, la pornografia care biciuia simţurile. Auziră cum trec bocănind priit spatele lor bocancii grei ai şoferului şi uşorul şuier al respiraţiei, în timp ce ochii şi-i pironiseră asupra feluritelor poziţii fotografice – a nesfârşitului şuvoi de carne ce se dădea în vileag, ca să excite, să stârnească, să declare *A ta sunt în tainica ruşine* (dar declin orice răspundere; doar pentru bani, înţelegi, banii mai înainte de orice, soţului meu nu-i pasă, prelungitele chicote şi căscaturi la fotograf, dă-i zor, Paul, începe să-mi fie frig). Mills se uita la trupurile de pe hârtie. Şi pe când sângele îi zvâcnea la fiecare schimbare a poziţiilor, mintea şi inima lui încercau un tulbure resentiment. Aveau trupuri mai desăvârşite decât Celia; sâni mai plini, coapse care aveau unghere senzuale în locuri unde ochiul minţii ar fi voit să se găsească trupul lui; dar exista şi o însuşire pe care Celia o avea, iar ele nu. Nu putea preciza care anume. Mila,

poate. Simplitatea. Simplitatea trebuie osândită. Lungile curbe ale voluptuoaselor trupuri de pe hârtie rosteau: „eu nu sunt oricine; tu eşti ca oricare, şi ea, şi ţoale, eu nu…”

— „Wicester Post”, vă rog, ceru Tony.

Mills spuse:

— „Sporting Buff”.

Şi se depărtară cu ziarele pe care nu aveau de gând să le (Iţească, până-n apropierea stâlpului gros de fier, unde ajunseră nunţai bine cât să poată vedea cum şoferul o pornea cu Austinul.

— Unu şi cinci, preciză Tony şi înaintă către uşa deschisă, i unui vagon. Simţiră uşoara cedare a vagonului când păşiră **într-**însul şi o luară pe coridor ca racul, de-a-ndărătelea, ceri etand feţele călătorilor, căutând un compartiment gol; o bătrână cu privirea pătrunzătoare, care ar fi vrut şi ea, însă pentru alte motive, să fie singură; un feroviar, istovit, galben la faţa, cu ochi albaştri, meşterind o lampă cu ulei; două fete, una tare frumuşică şi voinică pentru vârsta ei, fata de vreo şaisprezece ani, cealaltă palidă, ştearsă, plină de neprecupeţită admiraţie faţă de prima. Începură să se audă uşi trântite. Mills văzu cu mirare că fata cea mai voinică purta o pălărie Stetson şi un fular viu colorat; deasupra capului ei? n plasă, se aflau două geamantane cu totul nepotrivite, prea grele, desigur, pentru o fată, dar fiecare geamantan avea câte o etichetă Cunard2 (clasă turist); şi-n mişcările ei se ghicea simplitatea; Mills simţi o oarecare plăcere şi privi cu băgare de seamă la chipul ăla de fetişcană, observând, când fata îşi ridică ochii, iar el nu mai fu în raza ei vizuală, că începuse să roşească. În alt compartiment un om singur, **într-**un pardesiu de ploaie jerpelit, care înfuleca de zor sandvişuri uriaşe, dornic să termine până ce avea să vină cineva peste el, care să-l stânjenească.

— O să meargă, afirmă Tony.

— Am plecat.

Tony se uita prea des la ceas, atrăgea atenţia.

— Un minut întârzâcre, izbucni el, dar Mills ridica din umeri şi comentă:

— Cui îi pasă?
— Ai luat prânzul?
— Nu.
— O să fim la Medbury la două şi cincisprezece, preciza Tony. O să intrăm la restaurantul „Queen’s”.

Kilometri întregi de cărămizi murdare, de vechi case păruginite, dărăpănate, de rufe de culoare cenuşie, întinse pe frânghii, gata să se facă din nou leoarcă. Începuse să plouă. Zăpuşeala în compartiment era aidoma ca **într-**o seră; te aşteptai la miros de vegetaţie putredă, la ţipete de maimuţe. Mills îşi scoase pardesiul, se lăsă pe speteaza banchetei; îi venea greu acum să se concentreze. Fumul locomotivei-Jo/Jer plutea umed şi greoi, ca şi cel al tunurilor, îşi aminti el. Fabricile şi kilometri întregi de vagoane de marfă şi de pasageri, permutaţiile de neînţeles ale locomotivelor care manevrau. „Dacă asta ar fi ziua ce mare, ce-aş face?”
— Mă duc să văd dacă se poate trece în clasa întâi.
— Se poate.
— Mai bine să verific.

Se ridică în picioare, dar fără nicio grabă. Trenul şi încetinea pentru prima oprire, o simplă haltă pentru feroviari. Mills privi pe fereastră. Felinare şi uluci şi magherniţe fără rost de-a lungul liniei ferate. În depărtare, uzina de gaz de lângă staţia următoare. Trenul începu să se pună încet în mişcare. Se vedeau bordeie şi podişti de tablă, să-i ducă pe trecătorii pedeştri de la nicăieri la nimic. Aceleaşi şiruri de vagoane de marfă cu inscripţii de cretă care se ştergeau sub ploaie şi atmosfera acum îmbibată de gaz şi oameni cu lămpi şi steguleţe stând lângă o clădire mică din cărămidă, tot atât de veche ca şi istoria căilor ferate. Mills se depărtă de lângă fereastră şi se uită la fotografiile în sepia dinlăuntrul vagonului: blocul masiv al castelului de la Pembroke, un aspru şir de dealuri lângă Machynlleth, o fată pieptănată după moda veche, tare asexuată în pofida îmbrăcăminţii ei, culcată pe plaja de la Criccieth.

Mills o luă de-a lungul coridorului înspre burduful

care făcea legătura cu vagonul de clasa întâi. Toată lumea îl urmări cu privirile când trecu: doamna bătrână ridicân**du-**şi ochii de pe *Times*, bărbatul car**e-**şi termina sandvişurile, cele două fete, ochii celei frumuşele strălucitori, dar uitân**du-**se în altă parte, crezând că plimbarea lui Mills pentru ea era. Vagoanele de clasa întâi şi de a doua comunicau prin obişnuita legătură. Mills se avântă chiar până la intrarea în coridor. Păreau a fi foarte puţini călători în vagonul de clasa întâi, nădejde de biruinţă pentru aşteptata vineri, dar se înapoie şi**-**i spuse lui Tony:

— Toţi **s-**au uitat după mine când am trecut. Trebuie să mă duc **într-**unul din compartimentele de lângă clasa întâi.

— Dacă se poate, se învoi Tony. Dar asta nu-i prea important, deoarece vei fi mânjit pe faţă.

Dincolo de uzina de gaz trenul înaintă prin**tr-**o regiune de canale, fabrici, pogoane de antrepozite şi suburbii muribunde, care fuseseră construite pe vremea poştalioanelor. O a treia oprire şi un destul de puternic puhoi de lume care se urca, toţi în vagoanele de clasa a doua. Doi feroviari intrară în compartiment – şi, în prezenţa lor, Tony şi Mills îşi domoliră conversaţia. Suflul de aer cald stârnind praful de sub banchete, fotografiile în sepia şi pornirea spre căscat, în vreme ce trenul depăşea suburbiile interioare ale Wicesterului şi călătorea îndărătul aleilor cu locuinţe ieftine şi cu parcele, şi trecea pe lângă un rezervor şi nişte copaci şi câteva piloane, şi locuinţele mai mari, în mijlocul unor grădini proprii, ale celor ce se hrăneau cu închipuirea că trăiesc la ţară.

— Două fără douăzeci, grăi Tony cu tâlc. La staţia următoare, cei doi feroviari coborî că şi, de asemenea, constată Mills uşurat, coborâră aproape toţi cei ce urcaseră odată cu ei.

— Aşa se întâmplă mereu?

— Cred că da.

— Staţia următoare?

— Prima după.

Pământ gras şi umed, foarte verde şi ud, şi vite culcate şi apoi pogoane de buruieni care supravieţuiau pe o linie de încărcare şi descărcare, acum părăsită, ce cunoscuse altă dată zile mai bune. Oprire la o haltă firavă, din lemn, tropăit de bocanci pe stânduri, un râs, un strigăt:

— Nu vrei o ceaşcă de ceai?

Şi glasul unei fete:

— Hai! Vezi-ţi de drum!

De-acum încolo fiecare metru parcurs era teren operativ, făcea parte din Câmpul de luptă pe care şi-l sortiseră, Mills se aşează în dreptul ferestrei dinspre stângă, o şterse, privi drept înainte când trenul începu să gâfâie şi văzu, amăgitor de aproape, turnurile de răcire de la Strawberry Whitacre revărsând vapori către cerul jos, pe care 11 coborau şi mai jos. Restul era alcătuit din câmpuri, vite, ici şi colo câte o fermă, turnul vreunei biserici în zarea mai depărtată, mormanele de cărbune întinse pe sute de metri, clădiri răzleţe, mulţimi de coşuri, tractoare, noroiul noilor şosele în curs de construcţie din cuprinsul perimetrului uzinei electrice, calabalâcul mecanic al unei substaţii exterioare, ateliere, depozite, o sală de turbine, o uriaşă cazangerie, uzina de tratare a cărbunelui, cabanele şantierului de construcţie, camioane, automobile, Câţiva oameni umblând prin ploaie. Se găseau tare aproape acum de una din cele mai mari uzine electrice din lume, care părea să aibă o putere a sa în chiar simpla ei structură fizică. Părea cu neputinţă să poţi da o lovitură *aici*.

— Urmează rambleul, anunţă Tony, care în acea clipă se concentra şi el, răsucindu-se ca să-i arate lui Mills teritoriul pe care aveau să-şi poarte războiul lor particular.

Taluzul era lung de vreo opt sute de metri. Părea că ţâşneşte de nicăieri; ondulaţia terenului care-l făcuse posibil nu *se* vedea din tren, dar deodată se aflară sus pe ea, călătorind la şapte sau opt metri deasupra terenului înconjurător. Trenul începuse a încetini. Mills putu să vadă cele câteva garduri vii, copacii şi căsuţele de pe o şosea care se apropia perpendicular pe linia ferată, în vreme ce o

camionetă poştală se grăbea în zadar către pasajul de nivel, cei dinlăuntru! ei, cu ochii ţintă la orizontul mărginit de ploaie, nedându-şi încă seama că bariera pasajului fusese coborâtă.

— Semafoarele, arătă Tony. Cel din stânga-i al nostru.

Era lăsat în jos.

Mills îşi muşcă buzele de încordat ce era.

— Cabina de semnalizare, spuse Tony.

„Strawberry Whitacre…”

Un glas rosti cuvintele, dar fără a le da cine ştie ce relief; dacă nu le-ai fi ştiut, n-ai fi coborât aici…

O răbufnitură de aburi dintre roţi…

Pe peron, frământându-se, ba şi tare istovit, cu faţa cărnoasă brăzdată de încruntarea unuia care nu-i obişnuit să se concentreze sau să poarte pe umerii lui o răspundere – un om în uniformă. Era înalt, însă burtos, şi Mills, care ştia cântări oamenii după ferocitatea de care erau în stare, îşi dădu seama că omul putea fi trecut cu vederea; n-ar fi fost în stare” să facă nimic din proprie iniţiativă; ci doar avea să se agaţe de telefon, susţinând: „Nu-i vina *mea*.

— Ăsta e mereu?

— Nu-s tocmai sigur.

— Asta trebuie s-o aflăm.

— Uite că i-a văzut.

Trântitura unei uşi la clasa întâi. Faţa cărnoasă, care acum nu se mai încrunta, se încreţi a zâmbet; omul dădea din gură, dar nu-l auzeai ce spune, deşi se afla chiar în dreptul compartimentului în care călătoreau Tony şi Mills.

Să deschid fereastra?

Nu. Ar bate la ociri.

Lăsaseră lăzile jos, ca să-i dea controlorului biletele. Apoi le ridicară, grele cum erau, târându-le, sprijinindu-şi-le de picioare, încercând în zadar să se ţină la pas cu omul care le ieşise în întâmpinare. Trenul tot nu plecase încă. Acum cei trei oameni ieşiseră cu totul din gară şi, mergând tot pe stânga, înaintau de-a lungul căii ferate, călcând pe zgura umedă şi îndreptându-se de bună seamă către o clădire din cărămidă roşie, ridicată de curând. Nu

se vedea nimeni care să-i aştepte, dar e drept că şi ploua.

— Acolo merg?

— O dată i-am văzut că intră acolo. Ploua şi atunci.

Trenul se puse în mişcare. Mills se mutase pe locul lui Tony, ca să vadă înapoia lor perspectiva care se lărgea.

— Ei, ce crezi, Reg?

— Cred că-s bani.

— Ştiam că asta o să fie şi părerea ta.

— Nu-i cumva vreun loc de unde am putea privi mai îndeaproape clădirea ceea? Ai un binoclu?

— O să fac rost de unul.

— Dacă aş putea să-i văd cum fac plăţile, apoi chiar că m-aş declara convins.

— Un telescop ar fi mai puternic decât un binoclu.

— Gât mai avem acum până la Medbury?

— Zece kilometri. O singură oprire.

— Mi-e foame.

— Vezi ceva greutăţi în drum, Reg?

— Deocamdată, nu. Trebuie să mai cuget.

— O să poţi căra lăzile?

— N-am decât să le trag până la marginea rambleului. Apoi le dau drumul să lunece-n jos şi tu soseşti cu camionul sub pod…

— Dacă se iveşte cea mai mică împotrivire, atunci e de rău.

— Dacă ajung la faza în care am pus laba pe bani, nicio împotrivire nu mă mai poate opri.

— N-am luat seama să vedem ce se află la capătul pantei, de cealaltă parte a rambleului.

— E la fel ca şi aici.

— Să trecem totuşi cu automobilul să ne uităm.

— Bine zici. **S-**ar putea să fie nişte sârmă ghimpată, vreun taur furios, sau mai ştiu eu ce năzbâtie.

Cu toate acestea, Mills îşi întinse picioarele pe banca din faţa lui, **într-**o atitudine de nepăsare.

— Am putea da o lovitură fainã, Tony.

— Totul este ca după aceea să fim prevăzători, să nu ne apucăm ele cheltuit banii nebuneşte **-** să nu-i depunem

pe toţi la aceeaşi bancă…

— Celia o să vrea să cheltuiască ceva.

— E tare greu pentru tine.

— Încă nu-i avem, Tony.

— Dacă or fi bani…

— Hm, asta ar fi bună.

— Bună pentru Jackson, nu pentru noi.

— Am dat şi eu de un depozit de cărbune, spuse Mills. Fără closet public. Dar altfel, minunat.

— Cam pe unde?

— De cealaltă parte a oraşului.

— N-aş vrea să trec prin centru cu maşina.

— Nu-i nevoie.

— Ba da, dacă o folosim pe a mea.

— Vrei să încerci chestia cu camionul?

— Aş prefera, mărturisi Tony.

— Când dăm lovitura?

— Mai avem nevoie de câteva vineri. Una ca să vedem depozitul de cărbuni. Una ca să facem drumul pe şosea cu automobilul. Una ca să mai vii tu încă odată cu trenul. Lina ca să mergem la Derby şi să ne întoarcem cu expresul de după amiază…

— E deci o întrecere cu timpul?

— Da.

— Prin urmare, cu cât mai repede, cu atât mai bine.

— Da, repetă Tony.

— Îmi convine. Mi-e groază să aştept.

— Să zicem, atunci, vineri 20 februarie.

— Asta înseamnă peste şase săptămâni.

— Păi că doar n-om porni la treabă în 13.

— De ce nu? Pe mine nu mă incomodează. Zâua de 13 m! va părut mai degrabă o zi norocoasă. Ai ceva contra?

Nu, spuse Tony.

— Atunci să zicem vineri 13 februarie.

f

— Asta ne dă răgaz să facem toate lucrurile de care am pomenit şi ne lasă şi o vineri liberă, în caz că am avea nevoie de o cercetare mai amănunţită pentru vreun anume

detaliu.

— Nu văd nimic care să necesite o cercetare mai amănunţită. Am putea încerca săptămâna viitoare.

— Nu, rosti hotărât Tony. Fiecare aspect trebuie luat cu de-amănuntul în cercetare. Trebuie să cunoaştem amândoi detaliile precise şi orariul atât a) propriei noastre sarcini cât şi pe al sarcinilor celuilalt.

Nu vorbi de teama care îl sâcâia. Dacă presupunem ca în ziua aceea ceva ieşea pe dos şi că era surprins (de şofer sau chiar de vreun client) şi silit să stea acolo ca un nătărău şi să comande cărbuni, ori dacă presupunem că în ziua aceea trenul **s-**ar opri puţin înainte de gară şi că Reg ar ucide pe careva şi ar târî lăzile la un camion care nu ar veni la timp? Pielea i se încreţea de aceeaşi groază pe care o părăsise cu ani în urmă la Costerbeek.

Iar Mills, aşezat acum pe bancheta din faţă, cugeta şi ei cu o egală neîndurare: „Dacă, bunăoară, conţopiştii fac pe nebunii, eu le crăp capul cu Browningul; nu-l pot paraşi pe Tony. Şi controlorul? Nici n-o să mişte. Unde se predau biletele? La gară. Dacă se nimereşte să coboare cineva cu trei sute de metri mai înainte de gară, controlorul, care habar n-are de camioane şi care n-a văzut semaforul, o să creadă că am tras semnalul de alarmă şi că încerc **s-**o întind fără a plăti. Asta ar fi bună de tot!”

Ajunşi la Medbury, trecură prin curtea gării şi o luară pe străzile pavate. Nu numai că nu întârziaseră pentru prânz, dar se a fiară printre ultimii doisprezece care găsiră loc să se aşeze. Era zi de piaţă şi sălile restaurantului „Queenv gemeau ticsite de acea jumătate a Angliei pe care Mills o întâlnea ra

— Reori: oamenii care vorbeau despre veşnicele probleme ale agriculturii.

Peste un ceas, atunci când ieşeau pe uşa principală şi stăteau la îndoială sub porticul restaurantului, Tony exclamă’s „Doamne, uite-o pe Margot!” Uitase de ochelarii pe care-i purta şi rămase locului o clipă, chinuit de nehotărâre, aşteptând ca fata să-şi întoarcă privirile de pe trotuarul celălalt, pe care se plimba, şi să-l vadă.

Tonul glasului său şi lipsa-i de încredere îl izbiră pe Mills. Fetele, trei la număr, circulau agale, pe trotuarul de peste drum, purtând câte o cutie de carton sub braţ şi având celălalt braţ slobod să poată gesticula cu el, Ştiu, fără să întrebe, care e Margot. Fata traversa acum strada spre locul unde se aflau ei, nebăgâ**ndu-**l în seamă pe Tony, distrus, deghizat, pironit lângă uşa turnantă şi lângă un întreg şir de automobile. Avea păr castaniu închis şi o faţă fermecător de vioaie, cu piele netedă. Până şi Mills, în ciuda senzualităţii cu care îi scruta pantalonii cadrilaţi, ajustaţi pe picior şi pardesiul şi fularul de un roz neînchipuit, în ciuda a tot ce-şi închipuia sub acele veşminte, până şi el fu mişcat de ceva ce semăna a duioşie. Te încerca o durere privi**nd-**o. Evident că avea să-şi trăiască viaţa cu sau fără Tony, dar mai era la mijloc şi altceva. Mills simţea apăsarea deznădejdii ca în faţa unui lucru pierdut **–** acea dusă şi irosită jumătate din viaţa lui **–** un bun de care se bucura fata aceasta, tinereţea, pe care el o risipise în încleştarea din Tunisia şi de la Arnhem. Fata era frageda, neatinsă, prunci nu zămislise, rămăsese nu numai nexnfrântă de împrejurările vieţii, ci şi cu totul neştiutoare de cele care ar fi put**ut-**o înfrânge. Ea nu se lovise cu capul de pragul de sus. Aveau să treacă încă mulţi ani până ce să aibă, sau poate că nici nu va avea vreodată, acea mohorâtă expresie a Celiei, care mărturisea înfrângerea. Rămase locului, o clipă, cuprins de o nefericire greu de definit, înfigâ**ndu-**şi în carnea degetului gros unghiile ascuţite ale aceleiaşi mâini şi năpădit de milă faţă de Celia, bucuros că-i era credincioasă, dorind să-i fie şi el ei, de-a pururi, şi dâ**ndu-**şi seama că Nu va fi niciodată în stare să câştige cu bani acest ceva ce nu se putea defini: de-ar avea o jumătate de milion de lire, şi tot nu l-ar putea cumpăra, îndărătnicia aceea neclintită, datorită căreia trecuse cu bine prin Africa şi Olanda, prin Saxonia şi prin închisoare, îl făcu să ia o hotărâre şi mai dârză. Va trebui să câştige! De vreme ce există un tren şi dă o lovitură, trebuie să câştige!

Rosti cu o asprime potrivnică sentimentalităţii de mai

înainte:

— Dacă-i vorbeşti, Tony, s-a zis cu toată treaba. Las-o în pace. Nu-i de tine, până ce nu vii s-o iei într-un Rolls-Royce!

Tony nu se clintise din loc.

e»

— Cred că ai dreptate, se învoi el. Vino.

— Unde mergem?

— Oriunde departe de ea. Avem de pierdut un ceas.

Umblară, în ziua aceea posomorâtă, de-a lungul liniştitelor străzi pavate şi printre tarabele neguţătorilor ambulanţi, trecând pe lângă ghivecele de flori şi vocile şuşotite şi iâltâielile porumbeilor care se depărtau, dincolo de magazine, de casele în stilul regenţei, de gardurile de fier şi de copacii uriaşi, până la râu. Lumea ticsea trotuarele reci şi înguste; circulaţia era redusă, iar automobilele – atâtea cât erau – încetineau până aproape de oprire pe străzile mai strâmte de lângă râu. Nu se aflau într-o urbe plină de neastâmpăr, ci într-un oraş doar cu numele. Pe apele liniştite şi castanii ale râului, trei lebede de o insolentă clesăvârşire pluteau înspre trestii. Mills căscă. Privind pe deasupra arcului de piatră al unui pod, auzi un ceas care bătea ora trei, apoi altul. Şi de dincolo de apele castanii care fuseseră atât de puţin tulburate de lebede, clopotele catedralei îşi începură ruga de vecernie: aerul neîntinat aducea dangătele tunurilor lui Dumnezeu până la el. „Pacea”, îşi spuse Mills, din nou tulburat de acel ceva greu de definit, de acel ceva pierdut, dus odată cu anii copilăriei, cu iniţierea în violenţă şi-n tainele cărnii, care păruseră atunci fericirea, bucuria sfidării, luarea de cunoştinţă a faptului că lumea e întemeiată pe asprimi, dar că le poţi face faţă, că poţi râde şi lupta, că le poţi înfrunta, poţi iubi cu aceeaşi năvalnică intensitate ca de la egal la egal; „pacea”, îi striga acum mintea, pacea, mulţumirea dată de ceva ce nu aparţine cărnii, însă prea târziu, n-are a face, n-are a face, mâine perspectiva o să fie alta.

Celia băgase de seamă.

Mills se aşteptase la întrebările ei dar, şi aşa, când se

iviră, tresări totuşi, ciudat alarmat şi cuprins de ruşine.

Din bucătărie, femeia întrebă;

— Tu eşti, Reg?

— Desigur.

— LTR. De ai fost?

— În oraş.

— Mi-am închipuit.

Mintea lui îndârjită în încăpăţânarea ei, în refuzuri, gata **s-**o repeadă: „nu-te-priveşte-ce-fac”, recunoştea totuşi că Celia avea să se sperie dacă-i va cere să-l lase în pace; iar răspunsurile evazive date de el aveau să fie scormonite, întoarse de ea pe o parte şi pe alta, până ce-l va face să cedeze, iar după ce-i va fi destăinuit pe jumătate **–** ca **s-**o impresioneze **–** adevărul, ea nu-l va crede: „De ce nu mi-ai spus-o până acum?” şi nopţile şi căldura patului vor fi pline de întrebări iscoditoare, până ce el avea să se dea bătut, şi să-i spună, înjurând, crudul adevăr… Nu. Trebuia să înceapă mai bine cu minciuni convingătoare, cu minciuni care o vor face fericită, care îi vor absorbi gândurile, dar va trebui să acopere toate aspectele situaţiei lui, trupul lui încordat de lipsă de somn, cufundat în gânduri, în gânduri, **întrebându-**se chiar acum dacă să meargă mai departe ori ba. „Nu dormi, Reg?” I se şi întâmplase de două ori în ultima săptămână. Nu-i era teamă, dar nu era sigur. Toate luptele la care luase parte dăduseră greş din punct de vedere tehnic, teoretic **–** şi îndreptarea situaţiei se plătise cu vieţi omeneşti. Nu-şi puteau îngădui nici o singură greşeală în această luptă pe cont propriu a lor; o singură greşeală însemna amprente digitale descoperite, feţe recunoscute, o biruinţă avortată lipsită de bani (căci asta-i realitatea biruinţei: câştigi, dar nu te alegi cu nimic, decât cu morţi şi cu lupta următoare). Ce să-i spui? N-o jigni. Bucur-o, este a ta. Pentru ea sunt banii. Fă ca biruinţa să nu fie zadarnică. În străfundul rărunchilor simţea că dacă totul se va isprăvi cu o biruinţă, va fi fără doar şi poate necruţătoare, şi ăsta era singurul aspect care-l îngrijora; o să moară cineva, poate că cineva de ispravă, care merita să trăiască şi care din punctul lui

de vedere era simpatic…

— Am căutat de lucru.

Drept care ea se repezi în salonaş, aruncân**du-**şi, când se apropie de el, şorţul pe un scaun.

— O, Reg, ce bine**-**mi pare!

El zâmbi amarnic.

— Eşti mare amatoare de legi şi ordine, de *munca*, nu-i aşa?

Îmbrăţişată de Reg, Celia lămuri:

— Nu, nu, nu-i aşa. Dar eşti nefericit. Nu te pot condamna. Credeam că munca te**-**ar putea…

Spre groaza lui, izbucni în plâns, hohotind cum făcea uneori

Daphne, lacrimile năpădi**ndu-**i faţa, revărsâ**ndu-**i**-**se peste liniile obrajilor. „Uf, Doamne, îşi spuse Mills, trebuie oare să se lase mereu cu amărăciune? Nu pot oare face nimic drept, desăvârşit, care **s-**o fericească? De atâtea zile stă şi se gândeşte şi n**-**a spus nimic, de teama gurii mele spurcate”.

— O dezmierdă pe cap, cu gesturi confuze, nu prea îndemânatic în ale duioşiei.

— Îmi pare rău. Nu mă prea pricep să te fac fericită…

— Ba da, ba da. Nu mai fi aşa de supărat pe oameni. **S-**a întâmplat să ai ghinion.

— Acum nu mai are importanţă.

— Crezi ce spui?

— Cum adică?

— Crezi că ţi**-**a trecut?

— N**-**o să se mai întâmple.

— Îmi placi în hainele tale cele bune.

Acum zâmbea, gata cu lacrimile care**-**i uşuraseră inima.

— Şi uite că te**-**ai ras!

Faţa ei mare, ochii strălucitori ca sticla de curând spălată, gura care**-**i tremura, ea însăşi era curăţică şi atrăgătoare în fustă şi pulover. Ochii lui se aţintiră asupra acesteilalte fiinţe omeneşti pe care o socotea drept a lui, care nu**-**l cerea decât pe el, nimic altceva, aproape nimic

altceva. O sărută cu pătimaşă înţelegere: femeia se vrea iubită; îşi aminti de emoţiile încercate pe când stătea cu Tony la Medbury, şi o îmbrăţişa atât de aprig încât o ridică în Sus, iar pantofii ci cu tocuri înalte căzură la pământ.

— Îmi place mult mai mult când eşti ras.

— Nu fi amărâtă.

— Nu-i nimic. Mi-a fost doar frică.

— De ce? Nu de mine?

— Nu ştiu. Pur şi simplu frică.

— Tony are un oarecare capital. Se gândeşte să înjghebeze o mică societate şi să se apuce de fabricat ceva.

— Şi participi şi tu?

— Da, ca asociat.

Faţa i se rumeni de emoţie şi plăcere, putu s-o simtă urmărind în minte firele fericirii, atât de numeroase încât încurcătura i se vădi pe faţă, multiple aspecte ale soiului de mulţumire pe care ea şi-l dorea; pace, siguranţă, încredere, bani.

— Ar fi grozav!

Cu gândul depăşise frigiderul, cartierul în care aveau să locuiască, şcoala lui Daphne, ajunsese până şi la amănunte privind firma care avea să le mute mobilele şi se întorsese acum, plină de dragoste, către partea lui de fericire, Mills înţelese îngrozit că avea să-i pună întrebări toată noaptea; ori de câte ori se va întoarce acasă va presupune că un nou aspect al afacerii fusese rezolvat. „Trebuie să câştig neapărat”, gândi el cu mintea tulbure; înfrângerea i-ar întoarce din nou faţa către mohorâtul curaj de a înfrunta banalitatea, ba şi monotonia, anii goi de conţinut, sărăcia care se ţine scai de ea, pentru că este a *lui*.

— Unde o să fie?

Cuvântul „Medbury” îi sta pe limbă, dar şi-i înghiţi, gândindu-se la radio şi la ziare, la ştirea că trenul de 1 şi 6 minute de la Wicester la Medbury a fost prădat astăzi după-amiază şi spuse!

— Ei, deocamdată suntem în căutarea unui loc potrivit.

— Şi ce-aveţi de gând să fabricaţi?

— Ce avem de gând? spuse el, este deocamdată să găsim o afacere care merge prost, ori poate chiar are greutăţi, şi s-o cumpărăm pe nimica toată.

— Şi să fabricaţi altceva?

Ei uneia nu-i păsa nici cât negru sub unghie de capitalul lui Tony, gândurile i se duceau toate numai la cum va fi situaţia lui, a soţului ei.

— S-ar putea să fabricăm jucării, răspunse Reg. Tony e un altist.

— V-aş putea ajuta, sări ea numaidecât. N-aş cere plată. Până ce vă puneţi pe roate.

Mills ştia că e adevărat. Avea să asambleze piesele pe masa din salonaş până la miezul nopţii şi să ceară în schimb numai câteva cuvinţele de laudă: „Faci treabă bună. Ai prins mişcarea pentru că ai mâini mici!” Era de ajuns ca inima femeii să se reverse în lacrimi şi el o îmbrăţişă, Covârşit de admiraţie şi respect pentru devotamentul ei şi gândind’s” o s-o fac, nu-mi pasă dacă-şi lasă careva pielea, merită orice jertfă, trebuie să câştigăm, să înfrângem lumea domnului George Webstes!” Şi, în vreme ce degetele lui se petreceau, lunecând, peste lâna ce-i acoperea umerii şi căutau ţesătura mai aspră a mâinilor, Mills îşi spuse: „De ce oare, în definitiv, n-am face-o? De ce să nu i-o propun lui Tony? Nu ne temem de muncă. În câţiva ani, s-ar putea să obţinem rezultate frumoase”. Dar ştia că răspunsul e acelaşi ca la întrebările: „De ce te-ai căţărat pe dealul acela ca să ataci regimentul de la Spandau[7]? De ce te-ai azvârlit în golul căldicel de peste Wolfheze? Să faci orice altceva acum ar însemna doar să admiţi că ţi-e frică de lucrul pe care aveţi de gând să-l faceţi”.

Expresul de la Derby zbură prin gara Medbury, astfel încât Mills şi Tony, stând de data aceasta în picioare pe coridor, se clătinară sub efectul năprasnic al vitezei. Huietui prelung al sunetului refractat de ziduri şi ferestre

7 Oraş din Prusia, în apropierea Berlinului, unde se aflau un mare arsenal, importante fortificaţii şi uzine de armament (n, tr.).

şi de betonul unui peron, o bălmăjeală de feţe, un şuierat de aer, un clinchet ca tirul de Bren în vreme ce treceau printr-un ghem de macazuri, apoi liniile deviate, suburbiile gării Medbury, şi şirurile de vagoane ele cale ferată, o locomotivă alimentată de la un turn de apă şi mai încolo liniştita blândeţe a vitezei pure, şi orizontul, mai potolit, mai îndepărtat, umed şi verde…

Mills întrebă:

— Cât mai e până la Strawberry Whitacre?

— Vreo zece kilometri.

— Drăcovenia asta n-o să se oprească.

— E prevăzută oprirea.

De ce s-ar opri la Strawberry şi nu la Medbury?

— Dracu' ştie, că eu nu… Aşa stă scris în mersul trenurilor. Poate că e o dispoziţie specială pentru cei doi funcţionari.

— După ce-i vom fi ochit, trebuie să ne uităm în cruciş şi-n curmeziş şi de cealaltă parte a rambleului.

— Am cumpărat un telescop, îl înştiinţă Tony. O să încercăm să vedem banii cu ochii vinerea viitoare.

— Ai dreptate. Încetinează.

— Mă întreb dacă or să se urce.

— Şi ce-ar dovedi asta, într-un sens ori în altul?

— Ai naibii să fiu dacă ştiu.

Au izbucnit amândoi în râs, dar Mills avu senzaţia că i se chircesc muşchii stomacului. Aşa se întâmpla ori de câte ori cuvintele, părţile teoretice ale luptei lor personale, se materializau, deveneau actualitate, adevăr, ceva ce. Urma să fie înfăptuit concret. Există o oarecare pornire, obişnuită la oricine organizează o bătălie, să presupună că, deoarece jumătatea teoretică s-a dovedit a fi corectă în faza de recunoaştere, ea trebuie să rămână şi mai departe corectă, după ce începe focul; pornirea aceasta pleacă de la presupunerea că inamicul n-are să facă nimic sau că are să se ducă încotro este împins, şi socoteşte totodată că el nu-i capabil să-ţi descopere într-o clipită întregul dispozitiv de luptă şi că nu-ţi va dejuca a doua manevră. Mills îşi da seama Je această pornire şi căuta să o

stăpânească. Ştia ca-n ziua cu pricina lucrurile vor merge pe dos. Jumătate din fiinţa lui era tot atât de temătoare ca şi Tony, jumătatea care-şi dorea să meargă acasă, să stea şi să asculte radio, să-i mărturisească Celiei: „Nu putem găsi nimic” şi să caute acea muncă oarecare, plictisitoare, plătită acum – asta n-o putea tăgădui – destul de mulţumitor.

Uşa compartimentului din spatele lui era deschisă şi în tăcerea care se lăsă brusc, auzi o femeie care întreba arţăgos:

— Dar de ce oprim aici?

— Nu ştiu, răspunse un bărbat.

— Avem şi aşa o întârziere de cinci minute.

Mills scosese capul pe fereastră. Ploaia îi curgea şiroaie pe cap şi o dâră de murdărie îi apăru pe pardesiu, în dreptul locului unde stomacul i se încovoia şi se apleca. Cinci vagoane mai încolo, înspre locomotivă, cei doi funcţionari alergau – *alergau*! – cu lăzile lor şi se căţărau în grabă, şi fără niciun efort, înăuntrul unui coridor ticsit.

De îndată, trenul îşi reluă puternica mişcare, mari rafale de energie târând cu viteză accelerată cele zece vagoane.

Mills nu spuse nimic, dar intră în compartiment. Tony îl urmă. Se ridicară spre. Ei ochi dintr-odată supăraţi, chipuri aşteptând-se să audă „Scuzaţi-mă”-urile pe care nu le auziră din pricină ca ei erau cu totul cufundaţi în alte gânduri…

În josul rambleului pe care Mills urma să coboare, se afla ceva ce semăna cu nişte parcele foarte neîngrijite. Câteva cocini făcute din cărămidă: Altceva nimic. Doar şoseaua de pe sub podul deasupra căruia jumătatea din faţă a trenului trecuse acum şi, la o distanţă de cel puţin un kilometru şi jumătate, câteva case, ascunse de o pădure, un Turn înalt şi o masă voluminoasă care putea reprezenta nişte prăvălii şi o cârciumă. Ar trebui să meargă strună, dacă n-or să aibă excepţionalul ghinion de a nimeri peste niscai vehicule venind dintr-o direcţie sau alta. Acum, pe tot întinsul de pământ nu se vedea niciun

vehicul, şi nici pe câmpuri sau în parcele nu era nimeni. Coanele dădeau de gândit că vine pe acolo, cândva în cursul zilei, vreun îngrijitor. „Cineva cu un câine alsacian după el”, se gândi Mills cutremurân**du-**se, dar îşi regăsi repede cumpătul. Browningul era argumentul final. Oricum, faptul că se dăduse jos din**tr-**un tren purtând două lăzi, nu însemna neapărat o infracţiune. **S-**ar putea mărgini să zâmbească şi să spună: „Bună ziua”, văzân**du-**şi de drum. Martorilor nu prea le arde să preia sarcina arestării infractorilor, chiar când îi recunosc…

Tony nu**-**şi putu înfrâna curiozitatea.

— Precum am prevăzut? îl întrebă.

— Da. Uşoare ca fulgii.

— Dovadă că am avut dreptate.

— Aproape.

Chipuri curioase îl priviră. Mills se zgâi ţintă la femeia care întrebase de ce se opreşte trenul. Ea se fâstâci pe dată, din pricina furiei citite pe faţa lui, roşi niţel şi întoarse privirea către fereastră. Nimeni nu rosti o vorbă, în timpul celor douăzeci şi trei de kilometri care urmară, trecând apăsător de încet.

Pe peron, la Wicester, Tony vru să ştie:

— Ne ţinem după ei?

— Da.

Cei doi oameni mergeau la vreo sută de metri înaintea lor în mulţimea care se scurgea prin faţa controlorului de bilete. Cărau acum cu uşurinţă cele două lăzi şi-şi vorbeau însufleţit unul altuia. Nu se grăbeau, cugetă Mills, deoarece se înapoiau la monotonia muncii lor de birou.

Presupunerea aceasta se şi adeveri, când cei doi intrară **într-**un lacto**-**bar.

— Ce facem? întrebă atunci Mills.

— Bem şi noi o cafea.

Se sprijiniră de tejghea, sorbi**ndu-**şi cafeaua şi zărind, prin**tr-**o oglindă aburită, lăzile trimite la nimereală pe jos de către cei doi funcţionari care, nepăsători acum, căscau şi înfulecau prăjituri cu frişca. Localul era **într-**

atâta de ticsit, că ar fi fost foarte puţin probabil ca vreunul din cei doi oameni să-i observe pe Tony şi pe Mills şi, la drept vorbind, ţinuta lor cu totul de neluat în seamă şi vădita lor nepăsare faţă de toţi părea să confirme presupunerea că oamenii se descărcaseră de răspundere. Au zăbovit douăzeci de minute printre chipuri frumuşele, printre copii care sugeau oranjade cu paiul, printre mame obosite, înecate de plictiseală, care se bucurau că pot să stea şi ele niţel, şi printre bătrâni care clipeau din ochi asemenea unor bufniţe murdare şi neroade, târându-şi anevoie lunga aşteptare a morţii, fericiţi că-şi „găsesc şi ei rostul în schimbul a şase pence pe-o jumătate de oră… După aceea funcţionarii se înapoiară la birourile din

I Torse Street ale Regiei Electricităţii.

Camionul de cărbuni pe jumătate plin înainta de-a lungul şoselei, pe luciul ploii, luat de micul val de vehicule ce reprezenta probabil raţia îngăduită de ultimele lumini de semnalizare. Încetini, purtat încă de un puternic avânt, şi coti cu îndârjită stăruinţă drept în curtea depozitului de cărbuni. Şoseaua care ducea afară din Wicester se prezenta în locul acela ca un Y mare, depozitul de cărbuni aflându-se aşezat pe partea din dreapta a piciorului literei. Tony găsise un loc foarte nimerit pentru furtul vehiculului, dacă împrejurările celelalte aveau să i-o îngăduie; căci pe o parte a drumului. Se aflau panouri pentru afişaj şi un cinematograf închis de curând, iar pe partea cealaltă depozitul şi o biserică. Înăuntrul furculiţei Yului se găsea un hotel, ascuns în spatele copacilor, iar traficul gonea pe alături, într-o deplină nepăsare.

— Unu fără cinci, vesti Tony.

Doi oameni săriră din înaltul camionului cu o uşurinţă în i rre erau deprinşi. Rămaseră o clipă în bătaia soarelui, să-şi întindă mădularele amorţite; unul tânăr, bondoc, râse, ştergându-şi cu dosul palmei gui a mânjită de cărbune, trânti uşa de lângă volan cu atâta putere, încât uşa, rotindu-se în jurul ţâţânilor, se închise cu un zgomot care ajunse până de cealaltă parte a şoselei, la Mills şi la Tifliy, careşedeau în Renault. Blondul întinse apoi un

pachet de ţigări tovarăşului sau mai în vârstă, acela brunet, cam adus de spate, şi la iuţeală amândoi îşi făcură pâlnie mâinile murdare deasupra ţigărilor, aprinzându-şile, apoi se îndepărtară, scoţând vălătuci de fum albastru, neluând de fel în seamă micul automobil cafeniu de pe cealaltă parte a drumului, aflat la o mică distanţă mai de vale.

— Secreţie grozav, nu-i aşa? îşi dădu Mills cu părerea.

Tony hotărî:

— Lăsăm să treacă două sau trei minute după. Ce au intrat în crâşmă şi apoi facem un drum cronometrat până la. Strawberry Whitacre.

— O să poţi conduce camionul ăla?

— Da, dacă-l pun în mişcare.

După câteva clipe Tony preciză: „Ora unu”, şi porniră. Mergea încet de tot, poate chiar mai încet decât ar fi mers un camion, însă voia să se încredinţeze că, în pofida micilor întârzieri iscate de circulaţie, nu va sosi peste ora prevăzută, în după amiaza aceea de vineri 13, care avea să fie nenorocoasă pentru careva. Ţinu pe şoseaua care era tot una cu furca stângă a Yului, până ce ajunse la un al doilea drum mai mare, unde coti la stânga. Roţile scârţâiau pe şoselele încă umede, iar ei nu aveau ce-şi spune. Suburbii, case mari, mohorâte, cu trei şi patru etaje, apoi magazine, afişele murdare dimprejurul unui chioşc de ziare, grămada de găleţi, mături şi scări pliante, ponosite, „din dreptul unei fierării, gata să se prăbuşească peste trecătorul orb şi să-l rănească. Copii care se înapoiau la şcoală, răbufnirea unui zgomot intens ieşind pe o fereastră întredeschisă când trecură prin dreptul ei. Femei triste într-o staţie de autobuz, trei din ele purtând coroane de flori. Şiruri de electrocare şi, din când în când, tropăitul trudit al câte unui cal. O fabrică într-o suburbie, ziua înnourată de murdărie; una din fabrici îşi avea propria-i linie de garaj, se vedeau kilometri întregi de şine, locomotive care manevrau, un teren de câteva pogoane plin cu fiare vechi, frânturi de aeroplane, automobile,

deşeuri metalice în curs de presare şi prefacere în cuburi de către un ciocan cât toate zilele. În apropiere, larma unui gater: un copac uriaş manevrat de macarale **într-**o poziţie în care avea să fie umilit şi să urle de dux**-**ere. Ţinutul era ticsit de oameni care se înapoiau la lucru, pe jos, cu bicicleta, luaţi în zeflemea de alţii care, în salopete, în faţa câte unei alte fabrici sau magazii, se tolăneau pe caldarâm ori şedeau pe postamentele zidurilor, clătinând alene din picior şi fluierând la fetele care treceau în direcţii opuse, în vreme ce alţii, găsi**ndu-**le neinteresante, răsfoiau publicaţiile pornografice apărute în acel sfârşit de săptămână.

Pe măsură ce se depărtau, înfăţişarea suburbiilor se îmbunătăţea; după prăvălioarele cu confecţiuni ieftine şi după terenurile de vânzare în aer liber a automobilelor de ocazie, după forfota de femei grase şi de copii murdari, urmară vilele înconjurate de grădini, văzând oroarea de gloata oamenilor, singuratica femeie care iese. Să**-**şi plimbe câinele şi, deodată, după zece kilometri de felurite clădiri, se ivi peisajul rural, teren de exploatare atins şi el de lăcomia hrăpăreaţă a Wicesterului; ici şi colo, câte un bufet pentru camionagiii care treceau în număr mare spre Liverpool şi către regiunile din nord, hanurile în aşa**-**zis stil Tudor, cu micile lor adunături de automobile; lume care prânzea pe socoteala contribuabililor.

— Uite şi cărămidăria, spuse Tony după ce făcuseră doi kilometri străbătând o zonă neclădită.

— Cum o să te întorci la Wicester să iei camionul?

— Cu autobuzul.

— Asta nu**-**mi place, spuse Mills. Nisipăria pare mai bună.

— Oricum, trebuie să iau autobuzul.

— Locul ăsta nu-i bun, fu de părere Mills. Oamenii ăştia dimprejur or să observe orice străin.

— Am să mă duc pe jos până la noua parcelare. O să mai fie încă întuneric. Autobuzele din**tr-**acolo or să fie ticsite. Aici o luăm la stânga. Nisipăria e la un kilometru şi jumătate, de vale. E pe o scurtătură.

Nu se vedea ţipenie de om, nu se auzea nici măcar zumzetul traficului din depărtare sau lătratul vreunui câine. Tony frână, apoi coborâră din automobil şi intrară în cariera care nu era altceva decât o adâncitură săpată **într-**un dâmb. Intrarea era acoperită de tufişuri şi arbuşti care crescuseră în răstimpul de când cariera fusese părăsită. Probabilităţile ca cineva să intre în nisipărie sau măcar să treacă pe acolo, din semiîntunericul zorilor şi până la ora două, în acea vineri de 13, erau infime. Nu va fi nici momentul şi nici anotimpul în care îndrăgostiţii să-şi caute pe-acolo colţuri mai retrase.

Niţel mai departe se pomeniră nimerind **într-**un şir de automobile pe o şosea mai largă. Uzina electrică era foarte aproape acum, după ce intrară în satul Strawberry Whitacre, peste care domnea liniştea pauzei de la prânz; câteva prăvălii, un han, nişte vilişoare, un garaj şi, ceva mai încolo, la vreo două sute de metri în faţa lor, pasajul de nivel, deschis.

Automobilul lui Tony era ultimul din**tr-**un şir de cinci. Trecu foarte încet, pentru ca atât el că t şi Mills să poată observa şi ţine minte amănuntele esenţiale. Erau două linii de cale ferată şi în vreme ce se hurducau pe a doua, Tony **–** puse:

— Pe asta mă opresc şi, împreună cu Mills, privi la stânga, de-a lungul liniei ferate care o ţinea drept înainte.

Chiar în faţa razei sale vizuale sta bariera lungă şi grea a pasajului de nivel, dar printre gratiile ei Tony putea vedea, foarte aproape, micuţa cabină de semnalizare. Dincolo de ea şinele se întindeau la infinit şi nu era cu putinţă să vezi unde se arcuiau deasupra şoselei. Cabina de semnalizare şi întâia din cele câteva prăvălii astupau oarecum vederea; dar în camion, el avea să se afle la o mai mare înălţime de nivelul pământului, îşi spuse Tony. Lucrul n-avea mare importanţă. Privi la dreapta şi prin cealaltă barieră a pasajului de nivel zări mica staţie din Strawberry Whitacre şi câteva siluete pe peronul din stânga, printre care recunoscu pe omul în uniformă care-i întâmpinase pe funcţionarii Regiei Electricităţii de la Wicester, o dovadă în

plus că lucrurile aveau să se petreacă şi azi ca şi în toate celelalte zile de vineri, în care parte din mersul lucrurilor nu scăpase observaţiei lor.

— Ora! şuieră Mills, râzând acum. Ai uitat şi tu o dată să te uiţi la ceas.

Tony ieşi de pe pasajul de nivel, se uita la ceas şi anunţă:

— Două fără un sfert.

— Înseamnă că ai sosit mult înainte de ora fixată.

— O să trebuiască probabil să mai tărăgănesc pe drum în mia aceea.

Şoseaua, deasupra pasajului de nivel, coteala dreapta acolo unde, pe dedesubt, se scurgea întreg traficul, **într-**o direcţie sau alta, dar Tony coti pe un drum ce şerpuia la stânga, întinzâ**ndu-**se pe vreo opt sute de metri, şi care apoi se încovoia în partea dincotro veniseră, iar când se aflară din nou cu faţa către pod şi spre rambleu, la câteva sute de metri, nu mai zăriră nimic împrejur, nici urmă de casă ori măcar de cocioabă, şi Mills înţelese că aveau să câştige. Era o mică operaţie militară de toată frumuseţea.

— Tony, îl complimentă el, tu ar trebui să fii general.

— Crezi că merge?

— Cred că merge ca pe roate.

— Haidem să aruncăm o privire pe partea din dreapta a rambleului tău, înainte de sosirea trenului.

— Uite**-**l că vine, spuse Mills agitat, ba şi niţel îngrozit, ca şi cum trenul, asemenea uzinei electrice, ar fi avut însuşirile lui proprii, printre care curajul şi dorinţa de răzbunare.

Trecu încet pe pod, oarecum ameninţător, de parcă cel mai mic tremur l**-**ar fi putut azvârli de**-**a berbeleacul peste rambleu, ca să zdrobească automobilul şi să**-**l facă ţăndări, şi**-**l auziră opri**ndu-**se în gara Strawberry Whitacre, împrăştiind aburi sub presiune. Locomotiva îşi pierdea uşor răsuflarea, era bătrână, bună de pensionare; de la 1 martie încolo, una mai tânără avea **s-**o înlocuiască, una cu o răsuflare fără cusur…

— Un lucru care**-**mi place în toată tărăşenia asta,

spuse Mills, este că e concentrată. Dacă lucrurile nu merg aşa cum trebuie în sectorul meu, tot aş mai putea să mă caţăr de pe partea cealaltă a rambleului şi să dau de tine.

— Gândeşte-te bine la tot ce ar putea să iasă rău, îl îmbie Tony. La purtarea oamenilor şi la cum le-am putea veni de hac. O să ne mai consfătuim o zi, două, înainte de lovitură.

Porni maşina luând-o de-a lungul unui kilometru şi jumătate de drum drept de ţară şi în câteva clipe ajunse la parcelarea care alcătuia un nou sat. Trecură din nou prin faţa unui şir de prăvălii, noi de data aceasta, şi de căsuţe cu un etaj sau cu două. Şirul de case înceta la o mare răscruce a.

circulaţiei; o coloană mică de automobile se rotea în tuspatru direcţiile unui refugiu.

— Dacă s-ar întâmpla să conduci tu maşina în ziua aceea, îl preveni Tony, nu coti la stânga. Te înfunzi într-o reţea de străzi care deservesc loturile parcelate şi de acolo automobilele n-au pe unde ieşi. Direcţia noastră spre nisipărie e la dreapta, dar mai putem merge o bună bucată înainte şi apoi să cotim la dreapta, pe alt drum, ceva mai încolo. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, n-o lua la stânga, altfel s-a zis cu noi.

— Întorc pe dreapta, repetă Mills. E-n regulă, dacă ţie ţi se întâmplă ceva – dac-o să-ţi suceşti – să zicem – mâna, asta ai vrut să spui, nu? – atunci eu o iau la dreapta, şi apoi încotro?

— O să-ţi arăt.

— Dă-i bătaie! Trebuie să mai găsim şi un locşor unde să punem în funcţiune telescopul.

Automobilul înconjură refugiul şi Tony îl duse foarte repede de-a lungul şoselei din dreapta până la încrucişarea cu un drum de ţară. Y

— Acum, iar la dreapta, lămuri el. Vei zări într-o clipă obiectivul nostru la capătul drumeagului ăstuia.

Mills privi cu atenţie când se apropiară de gura drumului parcurs ceva mai devreme, şi trecură mai departe.

— Acum o să trebuiască **s-**o facem niţel pe cercetaşi! **-** propuse Tony. Nu m**-**am gândit la nicio soluţie pentru telescop. Dar nu e grabă. O să le ia destulă vreme să plătească atâţia oameni. Ştim că plata o fac doi funcţionari şi că nu se vor urca în expresul de Derby până ce ei nu se opreşte la Strawberry Whitacre la 3, 47. Şi acum să încercăm să ne apropiem niţeluş de uzina electrică.

Le**-**a trebuit douăzeci şi cinci de minute să dibuie un loc ferit de privirile oamenilor, un crânguleţ la marginea unui drum. Tony rămase în automobil, în vreme ce Mills, care**-**şi da bine seama că poate atrage atenţia cu telescopul ăla de o mărime considerabilă, escalada un gard mic de lemn şi intra în liniştea desişului. Un camion apăru şi se îndepărtă, dar pe Mills nu**-**l încercă de data asta nicio teamă, înfundat printre frunze, copăcei şi iederă. Nu**-**l putea vedea pe Tony, tolănit în automobil, **într-**o atitudine de totală nepăsare p citind un ziar sau, în orice caz, acoperi**ndu-**şi faţa cu ei.

Tăcerea înăuntrul crângului era desăvârşită **într-** atâta încât greutatea unei păsări care se ridica de pe o ramură se auzea ca o detunătură intenţionată. Ecoul stropilor ce picurau îl înviora pe Mills. Răsuflarea i se prefăcea în abur la atingerea eu răceala fetidă a pământului jilav şi gras şi a copacilor, Alese un copac şi apoi se gândi cum să procedeze cu teles copul care cântărea câţiva pfunzi. Până la urmă îl vârî în deschizătura bluzonului şi strânse foarte tare cordonul pardesiului de ploaiev aşa încât să nu poată aluneca în jos. Apoi începu să se caţere în copac. N**-**avea nicio siguranţă că o să poată vedea clădirea de cărămidă. Cele mai multe dintre turnurile de răcire se puteau zări, însă rambleul căii ferate, deşi la o depărtare de aproape un kilometru şi jumătate şi «n-ai **într-**o latură „venea totuşi în dreptul părţii lor de jos şi cocioabele, clădirile, camioanele şi ambranşamentele căii ferate nu se vedeau de fel. Dacă se urca mai sus **s-**ar fi putut să fie zărit în copac de careva, şi îl cam trecură năduşelile. La opt sute de metri în diagonală înapoia lui se afla parcelarea, dar între aceasta şi el erau

copacii şi pe Mills nu-l îngrijorau câecât posibilităţile din imediata apropiere. Undeva în depărtare un câine începu să latre. Arborele în care se urcase nu era uşor accesibil şi Mills îl scrută cu toată atenţia multă vreme, până să-şi dea ca lumea seama care îi este poziţia faţă de peisajul înconjurător. La câţiva metri, o pasăre ţâşni cu ţipăt înalt şi lui Mills nu-i lipsi mult să cadă. Înjură şi apoi se opri copleşit: perspectiva pe care şi-o asigurase căţărându-se opt metri era măreaţă; nu avea nevoie să urce mai sus.

Aerul era cu desăvârşire limpede ca după ploaie; vizibilitatea obstaculată doar de depărtare, nu de obişnuitele umbre pastel ale ceţei englezeşti, nu de estomparea liniilor precise ori de iscarea de cine ştie unde a fumului: iar asta, în pofida cerului artificial de aburi ieşiţi din turnurile de răcire. Putea să vadă schema întregului câmp de luptă, ba şi o zonă suplimentară de câteva sute de metri dincolo de fiecare margine a câmpului. Iar deasupra şi peste această imensitate a peisajului, întinse pe un cer de-un albastru spălăcit, mânate Je un vânt amăgitor de slab, rătăceau mătăhăâoase turme de nori, mastodonţi de aer umed, cântărind mii de tone de apă, încărcându-se de putere şi tot crescând pe drumul lor aomun către îndestularea altor locuri, a altui, sat, scoţând în vileag parcelări subterane, spălând o mie de străzi murdare sau tzbindu-se cu tot belşugul, apelor lor de cine ştie ce povârniş de deal. Soarele bătea peste uzina electrică din tr-un unghi iernatic, scânteind în geamuri, şi Mills putu să vadă chiar cu ochiul liber că în jurul clădirii aceleia, aşezate la câteva sute de metri de Strawberry Whitacre, înăuntrul perimetrului uzinei electrice, se aflau mici siluete.

m începu să se clatine când fu nevoie să se rezime cu spatele de trunchiul copacului ca să poată scoate telescopul şi nu fu în stare să se aplece îndeajuns ca să-l ridice, cât era de lung, în dreptul unui ochi. Însă, răsucindu-se niţel, sprijinindu-l pe o cracă şi încovoindu-şi trupul, ajunse să poată privi printr-însul. Era de focalizat. Mills îl regla şi, dintr-odată, peronul gării

Strawberry Whitacre îi apăru în câmpul vizual. Mills pivotă telescopul la dreapta, simţind că **propria-**i greutate nu mai este cumpănită, că trece dincolo de punctul de siguranţă al centrului ei de gravitate. Din**tr-**o poziţie deosebit de incomodă şi de periculoasă, apropie până în punctul dorit clădirea pe care voia **s-**o vadă şi fu răsplătit pe dată. Iată că din construcţia aceasta de cărămidă roşie, ce părea a fi birou şi cantină anexă, vedea ieşind şi intrând oameni. Unii din**tr-**înşii purtau cizme de cauciuc şi, după felul cum păşeau, puteai să**-**ţi dai seama că terenul pe**-**acolo era noroios. Conţopiştilor n**-**avea să le placă! Oamenii aveau tendinţa de a sta adunaţi în grupuri şi se vedea că ţin ceva în mâini, iar lucrurile de care era vorba, ce puteau fi oare altceva decât plicuri de salarii? apoi ieşi Jin clădire un om care**-**şi tot înclina capul înspre lucrul acela (nevăzut de Mills, deci cu neputinţă a fi identificat) pe care**-**l ţinea în mână şi parcă **s-**ar fi zis că numără. Se afla mult prea departe ca să fie sigur că oamenii aveau în mâinile lor bani. Tot ce puteai afirma cu certitudine era că patruzeci sau cincizeci din ei se vedeau roind în jurul clădirii, în atitudinea unora care ar fi citat ceva pe nişte bucăţele de hârtie; iar bucăţelele alea de hârtie şi le îndesau, după un minut sau două, în buzunarele de la spate, în vreme ce un lung şir dintre ei făceau cale întoarsă către sala turbinelor şi către clădirile exterioare ale uzinei electrice. Orice ar fi fost ele, lucrurile acelea, ce e distribuiau în clădire, sigur părea că fiecare om din uzina electrică primeşte în fiecare vineri câte unul. Asta, trase Mills concluzia, e totuna cu ceea ce se cheamă dovadă prin prezumţie; sunt gata să**-**mi însuşesc concluzia din prima clipă a lui Tony, şi anume că Într-adevăr *bani* se transportă pe trenul acela**-**Miercuri, 11 februarie, la două fără un sfert…

Mills sorbi whiskyul şi rosti:

— De ce naiba vrei să te însori, măi Tony? Ştii să găteşti lot atât de bine ca orice studentă de la Arte.

Tony tresări la această aluzie directă la Margot, dar zâmbi ruşinat şi răspunse:

— Nu la însuşirile ei culinare mă gândeam…

— Mai sunt cu droaia femeiuşti cu un curişor tot atât de frumuşel ca şi al ei.

— Şi nici pentru curişorul ei nu voiam să mă însor. Groaznic individ mai eşti şi tu, Reg! Ajută-mă acum să strâng toate bazaconiile astea şi o să mai trecem o dată totul în revistă. Ţi se pare de necrezut?

— Oarecum.

— Mie totul îmi pare pe de-a-ntregul de necrezut – aşa cum ar fi să te duci la Banca Naţională înarmat cu un revolver – sau atât de real încât îmi vine să-mi şi fac calabalâcul.

— De, aşa e. Dar am inspectat terenul de zece ori, Tony. *Trebuie* să meargă; nu cred să fi trecut cu vederea peste ceva.

Au strâns masa şi apoi au acoperit-o cu macheta din carton presat.

— Şezi, îl îndemnă Tony. Nu văd de ce n-am sta comozi câtă vreme lucrăm. Hai să ne ocupăm mai întâi de teren, că de echipament vorbim noi după aceea.

— De echipament?

— Da – de revolvere, de hărţi, de praful de cărbune, de îmbrăcăminte, ochelari – e vorba de-o adevărată luptă.

— Da, în regulă. Dă-i drumul!

— Nu. Dă-i *tu* drumul, Reg. Spune-mi ce ai de făcut.

— Paraşutiştii nu procedau niciodată aşa…

— Aveau echipament şi vieţi pe care-şi puteau îngădui să le irosească…

— În regulă, spuse niţel stingherit Mills. Mă urc în trenul de 1 şi 6 de pe peronul şase…

— Nu, nu, mai faci şi alte lucruri înainte de aceasta. Dă raportul ca un poliţist. Fii pedant. Să aud toate punctele!

— Măi să fie, Tony, cu tine nu-mi câştig banii pe de-a i urci al

— Vreau să-mi menţionezi fiecare amănunt. Nu uita că trebuie să câştigăm.

— Foarte bine, mormăi Mills. Mă scol la şapte din pat, îi fac Celiei un ceai…

— Scuteşte-mă de *aste* –,! începe din clipa când ieşi din casă.

— Ora douăsprezece. Timp berechet pentru autobuze nenorocite, aglomeraţie, încurcături cu biletul şi aşa mai departe, îmi iau biletul de la casa de bilete de lângă peronul şase, chiar înainte de plecarea trenului.

— Vezi să nu te caliceşti la minute şi să pierzi cumva trenul.

— Apoi descopăr un compartiment **într-**un vagon de clasa două, imediat în spatele celui de clasa întâi. Poate mă reped la văd dacă pot trece în clasa întâi, când vine timpul să…

— Ai uitat ceva.

— Ce anume?

— Să-ţi înnegreşti faţa.

— Asta se ştie.

— De loc, nu se ştie nimic. Unde ai **s-**o faci?

— În closetul gării. La un alt peron.

— Nu-i o idee rea. Dar, pentru Dumnezeu, fă-o *înainte* de a cumpăra biletul; şi vezi să nu laşi urme de funingine şi de praf de cărbune. Despre asta vorbim numaidecât.

— Dacă mai e cineva în compartimentul meu, îmi ascund faţa sub un ziar.

— Porţi mănuşi.

— Chiar ca să citesc ziarul?

— Chiar ca să te ştergi la fund, în ziua *aceea*!

— Tony, îmi pare bine că n-ai fost general şi nici măcar sublocotenent. Mare tipicar ai mai fi fost!

— În operaţia noastră nu încape toleranţă pentru erori, ăsta-i tot secretul!

Să mai repet şi alte amănunte, încercă Mills. O să port haine uzate, boarfe pe care o să le ardem după aceea aici; costumul meu cel bun e acum *aici*; Celia n-o să ştie, pentru că pleacă mult înaintea mea!

— Da…

— Port o beretă pe care mi-o pun pe cap numai după ce am ieşit din cartierul meu. Nu port tren i unul a rămas

aici împreună cu hainele. Nu port, pentru ca **s-**ar putea să trebuiască să mă bat, să alerg, să sar peste garduri, Dumnezeu mai ştie ce. În ziua cu pricina, pot pune două pulovere sub vechea bluză de campanie în care ascund drugul de fier…

— Nu-s de acord. **S-**ar putea ca drugul să se vadă sau chiar **să-**ţi alunece. N-ai putea cumva să-l porţi lipit de picior, aşa cum ne duceam cuţitele de paraşutişti?

— Bună idee, Tony. În şoseta din dreapta, legată apoi de picior cu o sfoară ascunsă dedesubtul pantalonilor.

— De ce cu o sfoară?

— Nu cu o curea, Tony, pentru că-i vorba de un lucru care se poate pierde iar o curea de piele lucioasă n-ar fi exclus să păstreze amprentele.

— E bine, da. Continuă.

— Trenul porneşte la 1 şi 6 şi se opreşte de şase ori înainte de Strawberry Whitacre. Trebuie să fie acolo la 1, 50, şi când ne vom apropia de staţie, o să văd uzina în stângă. Dacă trenul încetineşte la câteva sute de metri înainte de gară, o să ştiu că ai sosit şi că ai pironit camionul de-a curmezişul liniei, ţinând bariera pasajului deschisă **–** vreau să zic deschisă traficului rutier. Atunci intru eu în acţiune. Mă duc în compartimentul de clasa întâi, unde se află cei doi tipi. Îi lovesc la iuţeală şi zdravăn. Trag perdelele ca să nu poată fi văzuţi de vreun control întâmplător. Scot lăzile pe coridor şi apoi, afară, le trec pe partea din dreapta a trenului. Le fac pe urmă vânt în dreapta rambleului şi le duc pe drumul pe care urmează în clipa aceea să apari tu cu camionul.

Tony îşi rodea o unghie, căzut pe gânduri. Apoi vorbi grav:

— Partea ce-ţi revine ţie în această operaţie este cea mai primejdioasă, Reg. Eu habar n-am cât o să stau pe pasajul acela de nivel, dar nu se poate şti dacă nu cumva voi sta doar câteva clipe. Să începem deci de la început. Mi se pare că dacă eşti urmărit sau atacat, lucrurile pe care le ai de făcut urmează să le faci în ordinea următoare.

Numărul, *unu*'s Dacă eşti *afară* din tren. Nu te mişca de lângă lăzi şi, cu ajutorul revolverului, ţine-i sau ţine-l la respect pe cei sau pe cel ce te urmăreşte. N-are importanţă dacă oamenii din tren te văd. N-o să se pună nimeni cu un automat Browning…

— Iar dacă o fac, e de rău…

— Să nu uităm, urmă Tony, că nu poţi fi recunoscut, cicoarece ţi-ai înnegrit faţa şi că eu voi sosi cu camionul, să te încarc şi pe tine şi lăzile, în câteva clipe. **S-**ar putea chiar să fiu acolo în aşteptare, când vei coborî tu pe taluz. *Numărul doi*: Dacă-ţi stă cineva în cale, mai ales în tren **–** mă gândesc la vreun controlor eroic **–** dă-i la cap sau împuşcă-l, după cum e cazul. *Numărul trei*: dacă ai un nemaipomenit ghinion şi eşti înhăţat de mâinile mai multora, zbate-te şi luptă **într-**una ca şi când ar fi vorba de un scandal sau de o prostie legată de biletele de tren sau aşa ceva, însă caută să *cobori neapărat din tren*. Sosesc şi eu cu arma **într-**o clipită, însă de urcat în tren n-o să mă pot urca să te ajut, căci o dată plecat cu camionul de pe pasajul de nivel, bariera o să se lase oprind circulaţia, iar semaforul o să dea liber trenului, care se va pune în mişcare. Frumos ne-ar mai sta!

— În care caz ar trebui să tragem semnalul de alarmă şi să oprim blestemata de rablă încă o dată.

— Deci, dai întâietate absolută coborârii din tren, cu banii dacă poţi sau fără, dacă nu poţi. Şi să n-o faci pe viteazul. Dacă vezi că nu merge, renunţă naibii. Nu ne arde să ne întoarcem la puşcărie.

Iar fiindcă veni vorba de cronometrare, cred că ai face bine să iei ceasul de buzunar al tatălui meu.

— N-are importanţă, se împotrivi Mills. Nu mă încărca cu atât felul de drăcii, Tony. O să fiu în tren, ăsta-i singurul lucru care contează.

— Cred că e mai bine să-l ai la tine, stărui Tony. Trenul trebuie să sosească la Strawberry Whitacre la 1, 50. Voi opri camionul de-a curmezişul liniei la 1, 45 şi o să pornesc, dacă se poate, când voi şti că trenul **s-**a oprit **–** de fapt cât mai târziu cu putinţă după aceea; desigur după

două sau trei minute **-** altminteri la ora două. Ei, zece minute la o călătorie de patruzeci şi patru de minute cu trenul nu-i mare lucru, mai ales dacă măsori timpul mintal. Aşa că, dacă trenul întârzie cu un sfert de ceas, treaba cade baltă, deşi eu am furat camionul. Nu.

Reg, ia ceasul. E o operaţie care cere o cronometrare extrem de precisă şi de bine pusă la punct. M**-**am gândit la ceva. La nevoie, trage două focuri rapide, ca semnal pentru mine să mă zoresc. A, şi încă un lucru, cumpără**-**ţi un bilet dus**-**întors până la Medbury şi când îl iei, ţine capul în jos, chiar dacă ţi**-**ai dat cu funingine.

— Am uitat ceva?

— Nu. Vrei să luăm cu noi harta mea topografică? îl întrebă Tony. Nu prea cunoaştem regiunea la perfecţie.

— Dar nu**-**mi cere **s-**o car eu!

— 1 Bine, atunci dă**-**o încolo!

— Ba nu, ia**-**o, hotărî Mills, răzgândi**ndu-**se. Noi nu cunoaştem ca lumea decât câteva pogoane din jur de Strawberry Whitacre. Dacă, o dată urcaţi în maşina ta, am fi urmăriţi, atunci nu ne**-**ar rămâne decât să ne repezim să ne ascundem în vreo bortă de felul cărămidăriei tale părăsite.

Singurul lucru care mă îngrijorează este ca nu cumva pierzând unele obiecte, urmăritorii noştri să se ia după ele până ajung, din aproape în aproape până la noi.

— Povestea asta a obiectelor pe care le**-**am putea pierde mă plictiseşte şi pe mine, recunoscu Mills. Mai ales dacă e vorba de revolver.

— Unde te gândeşti să pui revolverul, Reg? îl întrebă Tony. În special, dacă n**-**ai de gând să îmbraci un impermeabil.

— Nu ştiu. Mă tot întrebam şi cu privire la drug, dar am hotărât să**-**l vâr în şosetă. Să**-**ţi spun ceva, Tony. Ia *tu* revolverul. Mie nu**-**mi trebuie. Când e de dat o lovitură ca asta, atragi mai puţin atenţia…

— Dar ţie îţi revine partea cea mai primejdioasă. Tu iei banii, ai de furcă cu doi oameni, în vreme ce eu nu fac decât să şterpelesc un camion…

— Nu-i dracul chiar aşa de negru. Eu am avantajul surprizei şi al îndemânării. Pun rămăşag că amândoi conţopiştii ăia nu-s în stare nici măcar să dea un pumn…

— Oricum, însoţitorii sunt alţii în fiecare săptămână. S-ar putea să nimerim tocmai într-o săptămână când sunt unii mai lari.

— Îmi iau eu riscul, Tony. Pun toane ia îndoială că se găseşte cineva cu adevărat *tare* să lucreze îs birourile Regiei Liectricităţii. La uzina electrică da, în Horse Street însă nu. În sfârşit, principalul e să nu: fiu încărcat. Nu trebuie să pierd nimic – trebuie pur şi simplu să nu am asupra-mi nimic ce îâii-ar putea scăpa din mână. Dar tu porţi un trenci şi călătoreşti într-un camion. Îţi poţi permite să fii niţel mai încotoşmănat, nu-i aşa?

— Fie, iau Beretta cu mine şi pun frumuşel pistolul în funcţiune dacă tu întâmpini cea mai mică împotrivire.

— Nu cred că o să întâmpin, Tony. Mai întâi că totul va merge iute de tot. Două până la cinci minute. Lumea din tren nu se aşteaptă să se pomenească amestecată în lovituri d-al d-astea. Aşa ceva se întâmpla la televiziune. O să le trebuiască o jumătate de ceas ca să reacţioneze într-un anume fel şi până atunci eu voi fi departe. Şi-apoi, cele două jumătăţi ale partidei *lor*, ca să spun aşa, nu-şi cunoscu una alteia situaţia. Controlorul şi pasagerii s-ar putea să priceapă că se dă o lovitură pe tren, dar cei de la Strawberry Whitacre or să se frământe din pricina întârzierii peste orar şi a blestematului ăstuia cu camionul lui şi or să răsufle uşuraţi când vor vedea că pleacă

— Ei bine, chiar şi aşa, declară lony, tot ai *doi* oameni cărora trebuie să le faci faţă.

— O să-i văd eu câte parale fac pe peronul şase din Wicester. Dacă arată amândoi cu adevărat formidabili, s-ar putea să mă las păgubaş, spuse Mills. Şi zâmbi. Ori s-ar putea totuşi să nu mă las!

— Ai cu ce să-i mardeşti.

— Încă nu.

— Ascultă, Reg, drugul ăsta al tău e lucru de mare importanţă. Trebuie să alegi ceva bine potrivit. S-ar putea

să trebuiască să-l arunci apoi, căci o să ai de cărat două lăzi. Aşa încât trebuie să fie vorba de un obiect obişnuit, de pe urmele căruia nici să nu se poată ajunge până la depozitul de unde provine, şi pe care nici să nu laşi amprente.

Câteva clipe de tăcere.

Tony teluă;

— Bine. Acum am să repet ce am eu de făcut. Iau autobuzul şi sosesc în preajma depozitului de cărbuni pe la să zicem, 12, 30. Sunt îmbrăcat-cu nişte gioarse de haine şi cu o beretă care-mi acoperă părul, şi c-un trenci murdar în care am vârât mai multe obiecte; port ochelari şi ţin la îndemână, în trendul ăsta, un automat. A, şi mai iau la mine o porţie de funingine sau de praf de cărbune, ca să-mi înnegresc faţa…

— Asta în ce o cari?

— Îţi arăt eu imediat.

— Şi nu uiţi nici harta topografică…

— Şi am şi un ceas…

Râsete…

— Dacă soseşte camionul la timp, adică între 12, 30 şi 1, 15, aştept până ce ăşi doi l-au parcat şi au intrat în sala de mese a „Taurului roşu”, crâşma lor obişnuită. Îmi înnegresc, la closetul public, faţa cu praf de cărbune, o iau agale de-a lungul trotuarului, iar dacă toate merg bine, intru în depozit, pun mâna pe camion şi-o întind.

— Şi te uiţi la indicatorul de benzină…

— Şi dacă mai e rămasă în camion o tonă de cărbune, ce se întâmplă?

— Ne doare-n cot.

— Da. Aşa e. Apoi o pornesc încet de-a lungul şoselei pe care am mers împreună şi în apropierea ultimului sat mă uit la ceas. Dacă-i devreme, mă opresc sau chiar trag puţin la marginea drumului, dar în orice caz la 1, 45 sosesc pe pasajul de nivel şi mă opresc pe şine. La ora două sau cât mai aproape de două, o iau din loc să-ţi ies în întâmpinare. Ce mi se întâmplă între 1, 45 şi 2 nu poate fi la drept vorbind pre azut. Treaba mea, n-am decât să mă

descurc după împrejurări. Ceea ce se va întâmpla este că se vor opri probabil câteva maşini îndărătul meu. Trebuie să cobor şi să le fac semn să mă depăşească şi să simulez că moşmondesc ceva la motor.

I ste absolut sigur că o să vină careva dintre cei ce lucrează l. L gară şi o să facă tărăboi. Se mai poate ca vreun deştept de motociclist să vrea să-mi ajute.

S-ar putea să treci prin clipe neplăcute acolo, recunoscu şi Mills.

Dacă o să fie absolut nevoie, zise Tony, o să pun în funcţie revolverul, ca să-mi fac loc de trecere. Dacă apare, de pildă, un sticlete în urmărirea camionului. Aşa încât, dacă auzi împuşcături, tu nu-mi veni în ajutor. Dimpotrivă, rămâi acolo unde eşti şi fii gata să speli puţina cu mine în câteva clipe…

— Tony, vorbi Mills rărind cuvintele, văd că aici lucrurile s-ar putea încurca rău de tot. Ascultă! Apari pe curba asta de opt sute de metri – Mills arăta acum pe modelul de carton – ca să ne iei, pe mine şi lăzile. S-ar putea, bineînţeles; a dau şi eu de necaz, cu toate că nu prea cred. Dar să presupunem că te aştept. Nu-i exclus între timp să-mi fi pierdut câţiva dinţi şi bereta – asta n-are a face, nu-i aşa? – ba poate şi jumătate din bani. Dar sunt în orice caz acolo şi te aştept. Mă urc cu lăzile şi o luăm drept înainte pe drumul *ăsta*, ajungem la parcelare, facem la dreapta, trecem mai departe şi dăm de maşina ta din nisipărie, ca să mutăm banii în ea. E musai să ajungem la nisipăria aia şi la maşina ta. S-ar putea, mă rog, să vină înapoia noastră vehicule cu desăvârşire nevinovate – dintr-acelea care n-au trecut pe la pasajul de nivel. Dar ia să ne închipuim noi că s-a răspândit vestea jafului de la gara Strawberry Whitacre şi că în acele clipe vitale în care ai venit să mă iei, un Buick mare sau un Jaguar sau chiar un automobil de-al poliţiei soseşte la pasaj. Şeful gării ori altcineva strigă: „Un camion care a luat-o la stânga. Luaţi-vă după el!” Şi să ne mai închipuim că noi tocmai ne apropiem de nisipărie. Ei, ce ne facem, Tony? Mai rău nici nu-mi închipui c-ar putea fi, şi de fapt nici n-ar putea să fie

mai rău pentru că, până atunci, e posibil să fi murit cineva în tren, şi iată că pe noi ne prind cu câteva mii de lire de-ai Regiei Electricităţii şi cu un camion furat. Ei, ce zici atunci Tony?

— Dacă în automobilul urmăritorului nostru nu se află decât urmăritorul şi şeful gării, mârâi Tony crunt, atunci intrăm cu camionul în maşină le facem felul.

— N-o să fie cazul, îl încredinţa Mills. Surpriza, Tony, să ştii că surpriza paralizează. Gândeşte-te la invazia din Norvegia. Nemţii au debarcat şi **într-**un oraş au defilat pe străzi cu muzica-n frunte. Iar unii dintre norvegieni au rămas pur şi simplu trăsniţi... Ce facem dacă totul merge bine?

— Îţi spun eu ce facem, răspunse Tony serios. Ştergem nisipul de pe cauciucurile maşinii. Terminăm cu biletele de tren. Ne spălăm şi ne radem şi distrugem îmbrăcămintea pe care am purtat-o: curelele, trendurile, mănuşile **–** totul. Dacă am folosit revolverul, îl azvârlim în râu, împreună cu drugul tău de fier. Apoi ardem plicurile în care au fost salariile şi cutiile în care erau banii. În sfârşit, ne descotorosim de lacătele lăzilor.

— Şi apoi?

Tony zâmbi:

— Apoi corvoada numărării banilor.

— Vorbeai şi despre nişte echipament?

Tony enumeră obiectele, dând un bobârnac locomotivei trenului miniatură.

— Avem o barbă de două sau trei zile; asta ajută să ne mascheze trăsăturile feţei şi să le dea o înfăţişare murdară. Azi e miercuri. Nu te mai rade. O să se supere Celia?

— Nu, mai ales dacă nu mă duc să caut de lucru.

— Ne-am lăsat şi părul destul de lung. Mâine nu mergem la bărbier. Purtăm mănuşi. Purtăm haine giorsăite cărora le putem da foc. Tu unul nici nu le îmbrăca până ce n-a plecat Celia de acasă. Tot mai lucrează?

— Are o jumătate de normă.

— N-o să mai aibă ea nevoie să lucreze mult timp.

Deci, purtăm amândoi berete. Avem amândoi feţele murdare. Uite, ţine punga asta de nailon în care să-ţi pui „cosmetica”. Umple-o cu funingine şi cărbune, după ce pleacă Celia, vineri de dimineaţă. Mi-a venit un gând urât. Când e ziua de vacanţă de la jumătatea trimestrului a fiicei tale?

— Tocmai a fost.

— Slavă Domnului, zise Tony aprinzându-se. Copiii sunt de o sinceritate periculoasă. Ei dau totul pe faţă. *Tăticule* de ce ai *hiat cu tine o pungă de funingine vineri*? Parcă aşa o aud vorbind, în vreme ce nevastă-ta citeşte ziarul de duminică în care e descris furtul! Nu-i cu putinţă să se îmbolnăvească tocmai atunci de vărsat de vânt, ce zici?

— Pai a avut toate bolile de copii.

— Bun. Altceva? A, avem amândoi ceasuri pe care, în dimineaţa aceea, le punem cu exactitate la punct după radio. I. U iau harta topografică şi revolverul. Tu iei şi cari drugul în şoseta dreaptă, legat cu o sfoară. Eu port ochelari… Cum ai proceda tu data ai fi poliţist, Reg? Şi cum crezi c-or să procedeze ei?

— Or să-şi dea toată osteneala, admise Reg. Or să interogheze toată lumea. *Toată lup ea*. Întregul personal de la uzina electrică, să vadă dacă n-a fost cineva complice sau dacă n-a vândut cineva pontul. De asemenea, pe constructorii de la şantier. Şi personalul birourilor din Horse Street. Mecanicul de pe locomotivă, controlorul, fiecare călător în parte, mai ales oamenii pe care îi vom ataca, personalul fiecărei gări de pe parcurs – nu ştiu dacă să mă bucur ori să mă întristez că mai. Sunt şase gări în afară de Wicester şi de Strawberry Whitacre. Or să-i interogheze pe cei doi oameni de la depozitul de cărbune. Ba s-ar putea să-i interogheze până şi pe negustorii dimprejur, să vadă dară nu-şi reaminteşte careva de un om sau de mai mulţi oameni care să fi dat târcoale locului acela. Or să-i piseze pe toţi ce ţi-au vorbit pe pasajul de nivel. Or să cerceteze cu lupa fiecare centimetru al camionului ăluia, după ce-l vor găsi. Or să-i refacă

itinerariul descosând-i pe sătenii şi pe motocicliştii care s-au nimerit la iaţ a locului…

— După câte spui, piedicile par să fie grozave.

— Nu par, ci *sunt*, Tony. Tu nu nesocoti poliţia. Dacă va ieşi cu un cadavru sau două, şi dacă vor lipsi câteva mii de lire, apos o să întoarcă toată ţara cu susul în jos.

— Nu vrei s-o lăsăm baltă?

Pocnetul metalic al uşilor trimite, şuieratul aburilor, vocea lui Jackson. „Ai mai omorât pe cineva şi fără puşca mitralieră, măi Mills?” Privirile din sala barului care cercetează îmbrăcămintea, tunsoarea, ghetele, accentul, înfăţişarea pielii (până şi mâncarea pe care ai mâncat-o). Rugăminţile îngrijorate ale Celiei, lacrimile, trumuseţea ei măcinată de lipsa banilor. Apăsătoarea învinuire din partea lui Daphne. Toate câte sunt în lume pot fi îndreptate într-o singură după amiază. Ultimul prilej din viaţa lui de a-şi pune curajul la încercare, de a deveni, datorită curajului, egalul domnului George Webster şi al celor de-o teapă cu domnul Webster…

Ploaie, mâl, noroi, a zecea zi fără muniţii, trupele de schimb nu mai sosesc, plecăm în misiune. Chiar şi acum mortierele scâncesc deasupra stejarilor-de-plută, capsele explodează, şi la un kilometru şi jumătate mai departe aceleaşi picioare sângeroase calcă peste mine, şi mor. Ochii înroşiţi văd cu mulţumire un car blindat azvârlit în fluviu de suflul aceluiaşi pământ răvăşit. Apa Milianei îţi vine până la brâu, e îngheţată şi, cu timpul, artileria ia locul mortierelor. Fiolele de morfină s-au terminat şi sângele sergentului Mac îi picură din gură fără ca el să se vaite. Apa duce o spumă de sânge şi de carne ce lasă pe veşminte o dâră ca de maree. Trupurile zdrobite plutesc în voia curenţilor, ajung în stufărie, aşteaptă vara şi muştele şi putreziciunea. Douăzeci şi cinci de kilometri până la camioane, şi sunt mai multe decât trebuie, deoarece s-a crezut că din batalion vor scăpa de trei ori mai mulţi; şi supravieţuitorii cad de îndată în nesimţire printre puricii trupelor băştinaşe care trecuseră pe acolo, alături de împuţiclunea caprelor lor, şi pe undeva un om are curajul

şi energia şi pofta să cânte.

*…propriilor sale răni, soldatul Mills a ajutat pe supravieţuitorii exploziei să sară din avion, încre***dinţându-***se în cazul celor grav răniţi că nu sunt lăsaţi în urmă şi că paraşutele lor se deschid. Numai după aceea a sărit şi el deasupra unui teritoriu inamic şi, par cur gând în trei zile o sută de kilometri,* ***s-****a înapoiat la unitate, omorând mai mulţi motociclişti şi tăind firele de telefon pe drum…*

Lepădătură.

O să faci închisoare, pentru că n**-**ai avut banii şi glasul potrivit şi purtările smerite ale nevinovăţiei.

— Nu, grăi neclintit Mills, vreau să mergem înainte.

Când se trezi, Mills nu**-**şi aduse câtva timp aminte că în ziua aceea era vineri 13 februarie. Tăcerea sfida orice înţelegere. Apartamentele blocului în care locuia dădeau pe o stradă prin care treceau puţine vehicule, iar cele câte treceau îşi aveau un ritm al lor, stabilit, fără variaţii, cu excepţia duminicilor. Ziua de azi era tăcută ca o duminică. Celia, proptită de el **–** caldă, dulce şi destinsă **–**, sforăia uşurel de tot. Mills aşteptă să se producă vreo mişcare de natură să**-**i îngăduie a**-**şi da seama cât e ceasul, fără a coborî din pat; atunci îşi dădu seama că era ziua hotărâtă loviturii. „D**-**aia m**-**am trezit devreme”, conchise el, dar simţământul că dormise mai mult decât era de ajuns fu prea puternic şi coborî din pat, îndreptâ**ndu-**se către ceasul deşteptător de pe toaletă. Şase şi jumătate.

Vizibilitatea în întunericul încăperii nu era prea bună. La început îşi spuse că asta se datora zorilor de afară. Apoi, însă, neîntinarea de dincolo de ferestre îi lămuri tăcerea şi văzu ce se întâmplase. *Zăpada*! Pământul era acoperit cu un strat gros de zăpadă, împrejurimile şi gardurile vii cu alt strat mai subţire, iar un colţ al propriei sale ferestre era şi el împroşcat cu fulgi de omăt. „O amânăm”, îşi spuse, şi îl plictisi calda senzaţie de uşurare care**-**i înfioră rărunchii. Cercetă zăpada şi conchise că omătul avea o grosime de cincisprezece centimetri. Adică tocmai cât trebuia ca să nu poată lua o hotărâre **–** să nu ştie dacă trebuie să meargă ori ba, să nu poată pune temei

nici pe tren, nici pe camion, nici pe drumurile pe care aveau să-şi caute scăparea. Frica de ziua aceea îi cuprinse din nou pântecele şi înţelese că aveau să dea lotuşi lovitura. O să-i telefoneze lui Tony de îndată ce va fi plecat Celia la serviciu, dar bănuia dinainte răspunsul: de ce ne-ar împiedica zăpada? Dacă toate celelalte condiţii sunt împlinite, de ce oare ne-am sinchisi de asta?

— Ce **s-**a întâmplat?

Celia se ridicase în capul oaselor, tremura, cu faţa puhavă ele somn.

— A nins.

— O să răceşti stând acolo.

Mai avea de aşteptat ore întregi. Mills se băgă din nou în pat şi rămase acolo, la căldură, odihni**ndu-**se, gândi**ndu-**se la avantajele şi dezavantajele zăpezii. În orice caz, trenul se forma la Wicester şi avea să plece la timp. Orariul lui Tony îi îngăduia acestuia câteva minute în plus, aşa încât putea să conducă încet şi totuşi să ajungă pe şinele de cale ferată la 1, 45. Oricum însă, zilei acesteia, care trebuia să fie a lor, i se întâmplase ceva şi Mills se simţi tulburat.

Străbătând micul dormitor spre a se privi în oglindă, Tereza Moore văzu zăpada de afară. O cercetă cu seriozitatea unui copil. Avea, deşi Tereza nu folosi termenii aceştia, o neîntinata câesăvârşire, o prospeţime, o feciorie care semănau cu ale ei. Din dormitorul ei de la *Yew Tree Cottage* aşezat undeva în afara satului Drum Whitacre, se vedea un peisaj câmpenesc **–** verde şi negru cu o zi înainte; acum câmpurile înfăţişau contururi albe şi cei mai neînsemnaţi copaci şi cele mai mărunte tufişuri vădeau o desăvârşire de-ţi lua ochii. Era însă, **într-**o oarecare măsură, o amăgire, căci, dacă în dimineaţa aceea rece, Tereza ar fi scos capul pe fereastră, ar fi putut zări la stânga ei, la o depărtare de un kilometru şi jumătate, scheletul industrial al unei mici mine de cărbuni, pe când la dreapta sa, cale de trei kilometri dincolo de un crâng şi de biserica satului, se afla uzina electrică de la Strawberry Whitacre care acum, ca şi la orice oră clin zi şi din noapte,

fumega de zor, împrăştiind în văzduh aburii unui cer artificial. Degeaba. Peisajul câmpenesc se destrăma; nu peste multă vreme, toţi cei din partea locului aveau să fie nevoiţi a se deprinde cu viaţa din suburbii. Oamenii încă mai umblau agale în cele trei sate: Strawberry Whitacre, Drum Whitacre şi Pale Whitacre; încă se mai ţinea târg de vite în fiecare vineri **într-**unul din aceste sate; iar **într-**un altul exista un cinematograf, fermecător de demodat, unde rulau filme de acum cinci ani; lumea încă mai umplea cele trei biserici, dar totul era zadarnic.

Vila Arborelui de Tisă (n.tr.).

Filoanele înaintau pe ogoare şi hâdele picioare uriaşe de fier depăşiseră de pe acum Pale Whitacre. Totul era doar o problemă de timp. Municipiul Wicester cumpăra pământ în direcţia aceea, cât de repede putea şi cuteza şi, de la aceasta fereastra, în zile senine, Tereza putea să vadă cum se apropiau, profilâ**ndu-**se pe orizont, stalagmitele de cărămidă în opt etaje.

În oglindă se înfăţişa o fată de patrusprezece ani, înaltă pentru vârsta sa, cu începuturi de feminitate, cu o faţă lipsită de trăsături particulare, dar care era totuşi frumoasă, nu numai din pricina tinereţii, a nevinovăţiei, ci şi în sine, prin tot. Tereza, care era şcolăriţă, nu făcea nimic pentru ca să arate **într-**un anume fel, şi nici nu se gândea la rujuri de buze, iar păru**-**i castaniu, socotit de ea oarecare, îi cădea drept, în lături şi pe spate, de pe un cap măricel şi mai mult rotund. Avea ochi albaştri; dacă nu erau înfrânţi de sfiiciunea care o chinuia, puteau privi pe oricine drept în faţă, îi puteau sili să şi**-**i întoarcă pe ai săi, deoarece fata era înzestrată cu deosebit de frumoasa însuşire a nevinovăţiei. Până vi felul în care îşi mişca mâinile, gâtu**-**i lung, mersul, felul în care scotea când şi când câte un chicot, dovedeau toate neprihănire. Desăvârşire, deplinătate trupească, mintală şi spirituala, prospeţime.

Era la început, nu venise în atingere cu lumea. Pentru ea în rurile erau adevărate, frumoase, cinstite, perfecte, după cum le voise Dumnezeu. Şi totuşi acum,

depărtân**du-**se. De oglindă, o neliniște îi tulbură fața, pielea i se rumeni de tainică vinovăție, iar ochii**-**i nu mai voiră să se uite la cealaltă ea, reflectată de sticla lucioasă. **Într-**un sertar al toaletei se afla o pușculiță. Până și zăngănim monedelor o sperie, o făcu să se oprească îngrijorată. Se așeză pe pat, supărată, zorită să termine cu ceva ce nu putea fi făcut în grabă, încercând să scoată banii din pușculiță cu ajutorul pieptenului. De jos, de la parter, unde se auzeau voci care vorbeau și unde se frigea slănină, se înălța o aromă delicioasă; dar aici sus, o spaimă absurdă pusese stăpânire pe Tereza. Nu săvârșea nimic rău. Erau banii ei. În dimineața aceea urma să meargă în oraș, la Wicester, și voia să**-**și cheltuiască o parte din**tr-**înșii. Ceea ce nu voia era să le explice părinților de ce dorește să cheltuiască banii.

Înfrângere. Asta era pricina. Fusese înfrântă și nu dorea să explice, să analizeze, să vorbească. În clasă, bătrână față scorojită a domnișoarei Wilkinson, brăzdată de cute, cu smocuri de păr pe buzele palide și asexuate, se ridică și din gura ei ies lucruri mărețe. Miile de tunici roșii își târăsc picioarele sfâșiate, desculțe, degerate, pe povârnișurile de la Monte clei Cabiero, lăsând în urmă o dâră de morți. Până și animalele crapă de frig, nu le mai bate inima în crivățul acela de gheață, iar oamenii mor ghemuiții unul **într-**altul. Dinspre munte, zăpada îți suflă în față și de jos crește, crește până la genunchi. Trei sute cincizeci de kilometri de chin. Udați leoarcă și înghețați. Nicio lacrimă. Cineva duce grija drapelului, simbol al îndepărtatei, nepăsătoarei, vaicăritoarei Anglii. Nicio lacrimă, înaintează dormind, dar **–** adormiți sau treji, vii sau trăgând să moară **–** dacă francezii se arată și tobele îi cheamă, răspund: „Sus, flăcăi, deschideți drumul

Corunna. O retragere onorabilă, desigur. Tereza își putea aduce aminte **–** își va aduce mereu aminte **–** de după amiaza aceea din clasă, erupțiile de căldură moleșitoare, dunga de soare palid de noiembrie și firicelele de praf, vizibile, înălțân**du-**se, și mintea ei care o îmboldea **–** pe când domnișoara Wilkinson își întorcea capul **–** să**-**și

rotească graţiosu-i gât, ochii, mintea şi să-şi îndrepte, roşindu-se, atenţia către Ralph Mitchell, care – peste măsură de voinic – sta la pupitrul lui, la şase metri mai încolo. Şi-l află uitându-se la ea, şi se înroşi ca şi ea, şi Tereza-şi spuse… Trecuseră săptămâni de zile de atunci şi mici fapte şi vorbe o convinseseră. Pe nedrept. O greşeală. Înfrângere. Dovedită la serbarea de Crăciun. Cruzimea Crăciunului. Lucrurile triste se întâmplă mereu. Îşi amintea de compunerea scrisă în după amiaza aceea de noiembrie: Retragerea spre Corunna. Tereza Moore. În Ajunul Crăciunului, 1808, Sir John Moore, comandantul armatei britanice din peninsula iberică, află că Napoleon traversase munţii Guadarrama. Şi ea, Tereza, cu acelaşi nume de familie, şezând pe scaunul de piele rece din autobuzul care o înapoia de la serbarea de Crăciun a şcolii, aflase cu necruţătoare limpezime că deşi se putea ca Ralph Mitchell să o sărute cu ocazia unor jocuri (aşa cum se şi întâmplase), petrecuse în schimb patruzeci de minute la vestiar cu Elizabeth Wells. Cele două fete din clasa şasea, Nichols şi Wilcox, analizaseră întreaga serbare cu dispreţul profesional al unor intelectuale şi Tereza, deşi îndeajuns de înţeleaptă să-şi dea seama că, dacă nu le plăcuse serata, ăsta era – oricât de binevoitor ai fi fost, n-o puteai contesta – rezultatul propriei lor urâţenii, lipsei lor de feminitate trebui totuşi să admită veracitatea unor martore obiective. Ele nu ştiau că-l iubeşte pe Ralph Mitchell; vădeau înspăimântătoarea stare de spirit a doua persoane care-l dispreţuiau, care nu puneau de altfel preţ pe nimeni în afară de propriile lor persoane stinghere. Obrajii îi mai ardeau şi acum, la câteva săptămâni după Crăciun, de câtă suferinţă şi înjosire îndura aducându-şi aminte. Atât de amar fusese. De-ar fi băut măcar vişinată sau ceva asemănător! „Şi (asta de la Wilcox, care analiza lucrurile cu o groaznică putere de pătrundere) toate jocurile alea cu pupături. Uf, Doamne, trebuie să fac o relatare în revistă. Şi apoi toate pupăturile de la vestiar. Am auzit că bătrână morsă n-a mai avut încotro şi a trebuit să-l dea afară pe lunganul ăla blond de-i zice Mitchell. Se

giurgiulea cu una în vestiar, cu Wells, cred. Teribil de pătimaş. Eu una aş fi aruncat o găleată de apă peste ei. *Asta* 11-O pot pune în revistă". *Râsete*. Înfrângere. Tereza îşi mai amintea ruşinată propria ei dorinţă aprigă de a dansa, domnişoara Collins care învârtea patefonul şi comentariul ei însăşi, luându-se în derâdere „Ce caraghios! ce, şi Ralph pe punctul de a o invita la dans, şovăind, pe când muzica, prea tare, răgea melodia *Red River Valley* şi începea cadrilul general; şi o înşfăcase Michael West, dar ochii ei care băteau în retragere îl zăriseră pe Ralph plecând. *Atunci* trebuie că s-au întâmplat lucrurile, pentru că din clipa aceea nu-l mai văzuse şi se dusese să ia autobuzul de la ora zece, fericită şi liniştită, ca pe urmă să fie cutremurată de vorbele tovarăşelor de drum, Nichols şi Wilcox. Dragostea. Partea cea mai înfiorătoare era că nu înceta. Mintea ei trecea peste mărturia lui Wilcox şi tot mai da târcoale, la o duioară distanţă, nădăjduind. Ralph nu spusese şi nu făcuse de atunci încoace nimic ce-ar fi putut întări acea mărturie, iar Elizabeth Wells nu părea să-i dea o atenţie specială. Aşa că Tereza tot se mai gândea, tot mai nădăjduia. Dragostea. Însă părinţilor nicio vorbă, căci dragostea la patrusprezece ani e absurdă. Trebuie să fii ceva mai în vârstă şi să nu-ţi lipsească toate celelalte: suferinţa şi osteneala şi plata chiriei şi munca sub pământ, la adâncime, în mina de cărbuni şi rufele întinse pe frânghie şi. Grijile. (Ceea ce dovedeşte, nu-i aşa, că dacă iubeşti, poţi îndura orice, poţi trece peste orice?).

Pieptenele îi ajuta să scoată un ban, care nu-i era însă de niciun folos şi iată că în acel moment glasul mamei o chemă. „Vin i-strigă Tereza şi, cu hotărârea deznădejdii, zgâlţâi din nou puşculiţa. O monedă de doi şilingi şi jumătate se rostogoli pe pat. O vârî în poşetă, ascunzându-şi-o după oglinjoară.

În mica sufragerie sare cât de colo în ochi fotografia ei. Tereza se simţea îngrijorată: prea se aşteptau din partea ei la cine ştie cât; dânşii, care nu mai puteau avea copii, o îndrăgeau grozav; dar, de câte ori o sărută, li se

iveşte o licărire în ochi, nădejdea cea mare: *ea* e altfel, ea o să izbândească. Ce anume? Tereza se întreba uneori, deoarece nu era nemulţumită: trăia înconjurată de dragoste, mergea în fiecare zi la şcoală, unde da de lucruri interesante, de agitaţie, de speranţă şi nu-şi putea închipui că altcineva, locuind în aceeaşi casă, ar putea socoti vila Yew Tree drept un eşec. Atunci, ar fi. Putut ea întreba, ce este oare izbânda? Şi s-ar fi putut ca dânşii, în care sălăşluia o rămăşiţă din aceeaşi cinste, ba şi o părticică din nevinovăţia fetei, să-şi întoarne capul, să roşească, să-şi recunoască ignoranţa.

— Trebuie, îi spuse maică-sa, să mănânci bine acum, deoarece s-ar putea să nu mai iei nimic până la ora ceaiului.

Cât de uşor era să-i înşele pe propriii ei părinţi iubitori. „Şi cât de egoistă, recunoscu Tereza, e dragostea asta a mea!” Simţea nevoia aprigă de a se mărturisi, de a plânge (deoarece povara o apăsa încă de la Crăciun), de a cere sfat, milă; dar ştia că ar fi tot la fel de îndureraţi ca şi ea, că n-ar fi putut să-i dea nicio sugestie. Şi aşa, îşi da seama, se îngrijorau prea mult din pricina ei. Chiar şi acum maică-sa îi da îndrumări, o îndemna la prudenţă:

— Când ţi-a fixat ora?

— La unsprezece şi jumătate.

— Întoarce-te cu trenul de 1 şi 6, Tereza, că e zăpadă. Şi-apoi – recunosc! nd adevărata pricină de îngrijorare: Se întunecă imediat după cinci.

— Aş putea să mă întorc cu autobuzul.

Ai pierde biletul de tren.

Banii sunt puţini la Yew Tree Cottage; fiecare penny contează, biletele se iau dus-întors, o staţie mai încoace sau mai încolo contează pentru buzunar; din cauza aceasta se simte Tereza în parte vinovată cu cei doi şilingi şi jumătate în poşetă. Ea ştie, în fundul inimii, că din cei doi şilingi şi jumătate nu-şi va putea cumpăra ceea ce-şi doreşte.

Se agitau în jurul ei cu mănuşi, cu un fular, se îngrijorau că avea de mers mai mult de trei kilometri până

la gara Strawberry Whitacre; şi tot nu încetau de a se nelinişti, în vreme ce ea râdea, e**xplicându-**le ce uşor este să mergi pe bicicletă în ciuda celor cincisprezece centimetri de zăpadă. Ştia că tot au să se frământe, cu gândul la automobile care patinează, la ceaţă, la trenuri întârziate. Îi iubea, dar era o adevărată uşurare să scapi de torturătoarea lor îngrijorare. Privi spre cerul cenuşiu. Ce perfect contrast cu luciul pur al zăpezii! Fără doar şi poate că o să mai ningă, dar ce importanţă are? Ce prostie să te nelinişteşti, când Dumnezeu ne dăruie o zi atât de minunată! Iată că ţinutul pe care**-**l iubea se prezintă **într-**o nouă perspectivă! Peste noapte Dumnezeu a schimbat lumea. Nimic nu se poate întâmpla astăzi. Era o zi bună. Moneda o avea în poşetă. „Toate problemele oamenilor, îşi spunea Tereza, ţin de închipuiri”. E absurd să te îngrijorezi de trenuri, de bilete, de vreme. Lucrul cel mai real, adevărul, stă total în minte, minunea aceasta de neînţeles. Până şi mâhnirea ei ţine de puterea de închipuire a minţii. Dragostea. Speranţa. Credinţa. Patriotismul. Sir John Moore. Acelaşi nume de familie. Ţinta lui era dublă: să treacă peste Esla şi să ajungă în trecătoarea din munţi dincolo de Astorga mai înainte ca armata franceză să**-**l prindă din urmă şi să înceapă un măcel. Un ger cumplit şi zăpadă şi linii proaste de aprovizionare şi un aliat care nu-i bun de nimic şi propria**-**i armată alcătuită din criminali şi pierde**-**vară. Pe o zi ca asta e uşor să**-**ţi închipui situaţia. Dar ăla era un război idealist şi ea, care nu se putea dezbăra de romantism, îşi făurea o imagine, pe jumătate adevărată, de cuvinte înflăcărate, săbii învârtite deasupra capului, steaguri apărate, bivuacuri, imnuri în latineşte, linia de front supra-împovărată a soldaţilor britanici, meterezele cam vechi, micile căsuţe albe cu grădinile lor de aloe şi chiparoşi, boi înjugaţi la care cu roţi grele, în depărtare, bubuitul tunului.

Nepăsător încredinţată de cinstea oamenilor din partea locului, Tereza îşi lăsă bicicleta pe un peron al gării Strawberry Whitacre. Rămase pe peronul jumătate uscat şi privi, ca şi alţi trei călători, la trenul care se apropia. Era

ticsit şi ea, sfioasă, stătu pe coridor tot parcursul celor douăzeci şi cinci de kilometri până la Wicester, uitând-se cum neîntinarea zăpezii scădea şi se altera pe măsură ce trenul se apropia de oraş.

Staţiile de alimentare şi de transformare ale uzinei din Strawberry Whitacre se aflau situate pe un teren de vreo 400 de hectare, achiziţionat în 1924 de secţia de energie electrică a municipiului Wicester. Terenul se afla pe locul fostei proprietăţi strămoşeşti a lordului Whitacre, şi achiziţionarea lui nu fusese o treabă uşoară. Încercată mai întâi în 1919, se lovise de împotrivirea deosebit de înverşunată a lordului Whitacre, care în 1921 ajunsese la asemenea exasperare din pricina „dobitocilor ăstora care vin şi-mi spun că vor să-mi distrugă moşia şi se aşteaptă ca eu să mă şi bucur”, încât ameninţă c-o să-l întâmpine cu focuri de armă pe următorul trimis al municipalităţii. Sorţii căzură asupra domnului Charles Moriarty, pe atunci director general al regiei, care se duse să-l vadă pe lordul Whitacre la 1 februarie 1922. Domnul Moriarty plecă la Strawberry Whitacre cu trenul de 1 şi 6, care mai deserveşte şi acum ţinutul. Lordul Whitacre zăcea în Pat, cu gripă şi zona zoster, dar aducându-i-se la cunoştinţă că a sosit domnul Moriarty (la intrarea de serviciu a castelului), s-a repezit în sala de arme şi apoi, de la o fereastră a etajului al doilea, l-a poftit pe domnul Moriarty să se care de acolo, arătându-i şi locul unde ar fi bine să se ducă. Domnul Moriarty l-a rugat să nu facă pe nebunul şi să nu se pună de-a curmezişul progresului. Drept care lordul Whitacre a tras, iar domnul Moriarty s-a ales cu unele răni. Lordul Whitacre a fost lovit pe urmă de o congestie cerebrală care a luat un caracter foaj-te grav. El a murit în august 1922, într-o clinică particulară. Soţia sa a murit în 1923, iar proprietatea a fost vândută pe 123.056 lire de către singura lor fiică.

Terenul era situat la douăzeci şi cinci de kilometri de centrul W’acesterului, înspre sud-est, şi părea potrivit pentru instalarea unui condensator de răcirea apei şi a unor linii de caic tarată care să facă legătura cu bazinul

carbonifer din regiunea de centru a ţării şi din sudul Ţării Galilor. Fosta cale ferată L.M. S.[8] Trecea la câteva sute de metri de satul Strawberry Whitacre şi de uzinele electrice. Până în 1935 lucrările de construire a staţiei de alimentare de la Strawberry Whitacre.

! prima de pe terenul achiziţionat (cu o putere instalata de

249.000 kilowaţi şi o tensiun? de 11.000 volţi) erau terminate, începân**du-**se ridicarea staţiei de transformare, situată la aproximativ 1 400 de metri sud de staţia de alimentare şi care avea o putere instalată de 321.000 kilowaţi. Scheletul construcţiei era din beton armat, iar pereţii din cărămidă şi se bizuiau, dacă e vorba de arhitectură, pe avantajul grupării naturale a unor mari unităţi cu scop strict funcţional.

Existau o cantină, o sală de concert şi un loc de parcare pentru 200 de vehicule. O cursă specială de autocare asigura în toate zilele, de câte patru ori pe zi, legătura cu Wicester. Numărul total al personalului **–** funcţionari, tehnicieni şi muncitori **–** se ridica la 785. Strawberry Whitacre fusese vizitat de tehnicieni, ba şi de oameni politici de pe continent şi din S.U.A., şi nu încăpea îndoială că, în caz de război, i se prevăzuse aruncarea în aer şi ştergerea de pe suprafaţa pământului…

Perspectiva aceasta nu**-**l îngrijora pe Clifford Potts. El lucra în serviciul Regiei la birourile din Horse Street şi asta de atâta amar de vreme, încât ajunsese să privească uzina de la Strawberry Whitacre nu drept justificarea existenţei birourilor administrative din Horse Street **–** deoarece nu poţi trimite note de plată trimestriale pentru electricitate, dacă nu furnizezi curent electric **–** ci ca pe o adevărată belea. Socotea Horse Street drept locul unde se muncea cu adevărat, unde se rezolvau definitiv cererile venite de la Strawberry Whitacre şi unde se potolea o masa de oameni veşnic nemulţumiţi. Clifford Potts, în vârstă de patruzeci şi doi de ani, era însurat, avea doi copii

8 London-Midland & Scottish : Londra — x-egiunea centrală — Sco- ţia (n. tr.).

şi o vilişoară de tip locuinţe ieftine ipotecată pentru o sumă din care mai urma încă să plătească 1 534 lire – şi o plătea cu aproape un sfert din salariul lui în fiecare lună; avea un aparat de televiziune, era membru al unui club al

Cărţii; citea în fiecare zi de lucru ziarele *Wicester Post* şi *Daily Telegraph*, iar duminica se străduia cu multă seriozitate să parcurgă de la un capăt la altul două pub Dţii ilustrate. Salariul lui brut era de 700 lire pe an, ceea ce, cum i-ar fi put**ut-**o spune oricare spălător de geamuri, şofer de autobuz, băcan sau subofiţer, era ridicol; se lupta din greu să-şi ducă familia la băi măcar o dată la doi ani. Avea puţine speranţe să obţină, cât îi mai rămânea de trăit, altceva decât o neînsemnată înaintare. Era destul de înalt, de bine legat, dar cu o faţă lipsită de bărbăţie, de hotărâre. Ceilalţi funcţionari nu-l antipatizau: îi ziceau: „Cliff" şi-l ştiau drept „băiat de treabă", în timpul războiului îşi slujise patria în rândurile electricienilor şi mecanicilor de la geniu. Îşi iubea soţia şi cei doi copii. Unu! din ei – o fetiţă – era bolnăvicioasă şi Clifford mai că uitase ce înseamnă opt ore de somn neîntrerupt. Era de aceea veşnic obosit, dar încerca să nu se plângă. Uneori se întreba de ce oare îl crease Dumnezeu; de ce trebuie să-ţi baţi capul cu toate astea? Dar mai tot timpul trăia **într-**o stare sufletească de neutralitate; avea un oarecare simţ al umorului şi asta îi salva. Era sătul până peste cap de Regia Electricităţii, aşa cum funcţiona ea în Idorse Street, la Wicester; sătul de minţile acelea înguste şi de toate şmecheriile acelea în chestiile de înaintare, dâ**ndu-**şi prea bine şi amarnic seama că, deoarece nu ştia să ridice glasul sau să strecoare ceea ce trebuia în mâna cui trebuia – pe coridor, desigur, nu în birou – nu avea să ajungă niciodată cu nimic mai mult decât ceea ce era\ u în stajbaş conştiincios care făcea numai o jumătate de duzina de greşeli în cursul unui an plin de zeci de mii de activităţi concretizate în însemnări cu creionul ori cu tocul, şi de ştersături cu guma…

În dimineaţa zilei de vineri 13 februarie, la 8 şi 20 îşi sărutăjievasta şi cei doi copii (fata a plâns pentru că nu

fusese sărutată ea prima; povestea asta i-a zgândărit niţel nervii, până ce să iasă din casă). Îi sărută pe toţi din nou, le făcu semn cu mâna, în vreme ce se îndrepta spre staţia autobuzului şi spre ceea ce ştia că avea să fie pentru el o zi grea. În staţie a fost silit să-şi şteargă de două ori ochelarii din cauza vremii rele, dar nicio clipă nu se gândi că vremea e într-atât de cruntă încât ar putea opri trenul. Îşi formula gândurile spunându-şi că atunci când va trebui să târască lada aceea monstruos de grea de-a lungul celor patru sute cincizeci de metri până la clădirile exterioare de la Strawberry Whitacre o va face prin lapoviţă. Uneori credea că salariaţilor cărora le achita salariul le plăcea să-l vadă bălăcindu-se prin noroi; le era tot atât de puţin simpatic pe cât de puţin îi simpatiza şi el pe Ei. Lipsa lui de simpatie pornea de la teamă, iar teama de la ruşine; îi era ruşine că aparţine stratului de jos al clasei mijlocii: citise prea multe săptămânale intelectuale.

Plata lefurilor la Strawberry Whitacre era treaba cea mai nesuferită. Erau şi altfel de plăţi – de-ţi era mai mare dragul: aceea a câtorva echipe care săpau o tranşee, o sală de expoziţie într-o suburbie, şi cu ai căror oameni totul era gata până la ora 3. Dar în cazul plăţii lefurilor de la Strawberry Whitacre suma respectivă era enormă şi patru oameni aveau nevoie de aproape trei ore ca să vâre banii fiecăruia în micile plicuri zise „pungi” şi folosite în acest scop. Asta nu-ţi mai lasă decât cel mult un ceas pentru toate celelalte faze ale trebii: pe de o parte ai de prins trenul, iar pe de alta ai de adunat, la început, materia primă. De la serviciul „Salarii11, funcţionarul lua plicurile şi câteva foi care trebuiau semnate. Aceste foi erau împărţite în patru coloane, cele două din stânga fiind pentru semnătura salariatului însuşi ori a persoanei împuternicite să semneze în locul lui. Coloana a treia purta numărul de ordine al muncitorului şi a patra – suma pe care el urma s-o primească. Pe „pungi”, aceleaşi date erau menţionate mai amănunţit pentru lămurirea celui interesat. „Pungile” erau înmânate funcţionarului plătitor astfel încât ordinea lor să corespundă cu ordinea în care

numerele şi sumele erau trecute pe foi.

În ultimele ei faze, răspunderea efectuării plăţii cădea asupra unui singur om, care era ajutat însă de un altul. Iar amândoi urmau să fie ajutaţi în operaţia „introducerii11 banilor în plicuri de către alţi doi. Potts voise să ceară ajutorul prietenului său Mays, dar află la ora nouă că Mays urma să facă el însuşi o plată şi, mai mult decât atât, că însuşi Mays făcuse apel la un alt prieten, Chambers. Asistentul lui Potts pentru plata din acea zi era Wagstaff. Constată că Wagstaff îşi şi găsise un partener pentru lunga şi plictisitoarea treabă a număratului banilor. Potts ştia că lui personal i-ar fi greu să convingă pe careva să ajute unei atât de nevrednice persoane cum era el. Panica începu să-i frământe stomacul, după ce încercă 1111 al doilea refuz, şi în aceeaşi clipă îşi dădu seama şi că era vineri şi în 13…

Wagstaff era gras, înfumurat, peste măsură de încrezut. Juca în echipa de fotbal a Regiei şi-şi dobândise astfel o oarecare popularitate. Putea fi sigur ca orice glumă slabă şi porcoasă ar spune îi va fi întâmpinată cu destul de multe râsete, pe când cel mai bun joc de cuvinte, pigmentat intelectual, al lui Potts n-avea drept urmare decât o izbucnire de dispreţ abia mascat: „Asta-i nebun de-a bineka”. Cu toate acestea, Potts nu se putea simţi decât uşurat, când Wagstafi se îndură de el: „Du-te şi ia decontul, că o să găsesc eu pe cineva. Ne vedem la casierie”.

La serviciul „Salariibătălia săptămânală se încheiase. Cei de acolo trecuseră peste ziua lor cea rea şi acum puteau privi cu îndreptăţită nepăsare la panica prin care treceau ceilalţi funcţionari şi casieri.

— Salve, Cliff!

— Bună dimineaţa, la mici şi la mari! răspunse Potts. Mai ales la ăi mici.

Era ăsta un fel al lui de a-şi vădi veselul dispreţ faţă de treptele ierarhice ale birourilor din Morse Street, şi de a-şi recunoaşte în acelaşi timp înfrângerea, dar nimeni nu-l înţelese şi nimeni nu râse. O fată întoarse capul să vadă

cine a intrat; pe faţa ei se putu cili „nu-i *dec îl ăsta*”, mai înainte de a se apleca asupra biroului.

— Cu cine eşti?

— Cu Wagstaff.

— Decontul e la maşinile de calcul.

— Cum? făcu Potts uimit. Nu l-au terminat ieri?

— Ieri au avut nişte urgenţe, îl lămuri funcţionarul de la „Salarii”. Dar acum cred că trebuie să fie gata.

— Sper să fie, pentru numele lui Dumnezeu, rosti Potts, în vreme ce panica dezlănţuită şi scormonitoare îi rodea pântecele ca un şobolan.

Una ca asta nu i se mai întâmplase niciodată: o să piardă trenul; încă nu-l pierduse nimeni; era una din tainicele lui groaze că avea să fie cel dintâi care o să-i piardă.

În biroul maşinilor de calculat, fetele vorbeau, se pudrau, răsfoind „Revista femeii”. Una dintre ele zdrăngănea la maşină, dar Potts îşi dădu numaidecât seama că nu lucra pentru el. Porni la luptă cu obişnuita lui voioşie.

— Bună dimineaţa, doamnelor şi domnişoarelor. Numai două din cele şase îi răspunseră: Noroc, Clifif.

— Unde-i decontul pentru Strawberry Whitacre?

— Încă nu l-am terminat nici pe cel pentru Faraday Street.

Era şi aşa obosit şi năduşit leoarcă; iar amândouă aceste stări îi erau înrăutăţite de ferestrele închise, de căldura apăsătoare pe care o radiau caloriferele. Fetele purtau bluze şi nu le păsa de cele 22° ale termometrului. Potts spuse cu o urmă de nelinişte în glas:

— Hai, daţi-i drumul, suntem şi aşa în întârziere.

În hârtii de cinci lire în hârtii de una liră în hârtii de zece şilingi în monede de argint în monede de trei pence în monede de aramă

Fata care lucra la foile lui se bosumflă. Încă nu mai avusese de făcut state de plată. Şi apoi ei nu plecau înainte de unu. Aveau tot timpul. Îi răspunse:

— Mai întâi trebuie să fac statul pentru Faraday

Street.

Potts era destul de enervat, aşa încât nu se abţinu să nu întrebe:

— De ce?

— Aşa sunteţi voi, mereu grăbiţi, se răţoi fata.

I-ar fi putut da un răspuns destul de aspru, dar nu-l dădu. Se aşeză pe marginea biroului fetei care, deoarece nu putea susţine că are altceva de făcut, oftă, potrivi foile pentru Faraday Street şi se apucă de lucru. Potts şedea ca pe ace, fără să scoată un cuvânt, pătruns de simţul răspunderii până în rărunchi, feri**ndu-**se să rostească o vorbă, pentru a nu-i furniza un pretext de a se opri şi ea şi de a începe să turuie.

În cinci minute terminase cu verificarea decontului pentru Faraday Street şi spuse cu şiretenie ieftină:

— Trebuie să i le duc domnului MacDonald…

Potts ştia că o să sporovăic tot timpul, la ducere şi la întoarcere, răutăcioasa ei minte justificâ**ndu-**se că nu ea **s-**a oprit, ci că *alţii* au oprit**-**o din drum şi că doar nu i se poate cere să fie necuviincioasă, aşa**-**i? Era o tânără mică şi durdulie, de vreo douăzeci de ani, cu pielea palidă şi spălăcită, dar avea rotunjimile ei şi de îndrăzneală nu ducea lipsă şi se găseau în întreprindere băieţi care **s-**o placă.

Potts interveni repede:

— Las că le duc eu…

Fata avea de gând să se împotrivească, dar văzu că operatorul**-**şef o urmăreşte cu privirea, că e de partea lui Potts şi că buzele lui subţiri care**-**şi aveau şi ele propria lor răutate, speciala şi mai experimentată decât a ei, erau gata să**-**i spună ceva, **s-**o mustre şi să**-**i facă nesuferită întreaga zi. De aceea îi zâmbi lui Potts şi spuse:

— Bine. O să mă apuc să fac decontul dumitale cât lipseşti.

După un sfert de oră, Potts se găsea în posesia decontului, a plicurilor, gata să primească banii şi să plece să prindă trenul. De**-**ar fi existat măcar un mijloc oarecare de a grăbi sistemul aşezării diferitelor sume în acele sute

şi sute de plicuri. Privi decontul; era acelaşi ca mai întotdeauna, adică is dl

3990 O O
5823 O O
172 10 O
202 17 6
4 10
3 2 9
Total: 10 195 11 3

La casierie, Potts dădu peste Wagstaff şi alţi doi, Grey şi F isher, care numărau bancnote. Wagstaff ridică ochii spre el şi mormăi:

— Unde ai stat?

— Nu făcuseră nici decontul, nici nimic.

— Zac ca nişte curci plouate.

Tuspatru numărară la repezeala banii, goliră apoi plicurile de cinci lire în monede de argint şi plicurile de zece şilingi în monede de trei penny, iar în cele din urmă plicurile de cinci şilingi în monede de aramă. Le-a trebuit un ceas numai ca să numere banii, ceea ce nu le mai lăsa decât vreo două ore ca să-i distribuie în vreo şapte sute de părţi: o sarcină deosebit de grea pentru tuspatru, cu atât mai mult cu cât o singură greşeală însemna să ia totul de la început. Potts şi

1 Prescurtări pentru: lire, şilingi, pence (denarii). O liră sterlină este (V.îi şi cu douăzeci de şilingi şi un şiling cu douăsprezece pence (n.tr.).

Wagstaff luară câte aproximativ 350 de plicuri fiecare şi; una din lăzi. **Într-**alt birou sortară banii în maldăre mari şi începură să-i „introducă”. Grey număra salariul fiecărui muncitor din cele 350 de maldăre ale lui Potts şi Potts îl verifica, punea în plic şi aşeza plicul, tot în ordinea numerică de pe foi, în ladă. Fiecare ladă era **i-**mpărţită în şase, prin stinghii de lemn şi pe măsură ce minutele şi sferturile de oră treceau, şirul de plicuri umplea o despărţitură şi apoi alta. Fisher şi Wagstaff completau cealaltă ladă.

La ora zece şi jumătate li se aduse câte o ceaşcă de

ceai. Aerul în acel mic birou, ca şi în biroul cel mare, era cald. Tuspatru se aprinseră foarte repede şi-şi scoaseră vestoanele. Wagstaff îşi ridică la un moment dat ochii ca să spună:

— Uite la ăsta! Treizeci şi şapte de lire!

S-a găsit, fireşte, o explicaţie: omul respectiv fusese plătit cu câţiva bani mai puţin pe oră ani de-a rândul. Dar Potts simţea că banii sunt pentru el un vrăjmaş în carne şi oase. La ceasurile unsprezece era murdar, încins, naduşala îi picura de pe la subţiori umezindu-i cămaşa, iar uriaşul morman de bani abia părea să fi fost atins. La ora douăsprezece umpluseră cinci, din cele şase despărţituri. La douăsprezece şi un sfert şoferul îşi vârî capul pe uşă să le spună: „Sunt gata” şi se duse să-şi facă şi el rost de o ceaşcă de ceai. După un sfert de oră umpleau în sfârşit ultimele plicuri. Inima lui Potts zvâcnea de groază: „o să iasă exact?” Dacă da, tot ostenit va fi, dar va dispune totuşi de un sfert de ceas în care timp să mănânce sandvişurile cumpărate şi să dea pe gât o înghiţitură de ceai. În caz contrar, răspunderea îi va reveni în întregime lui: nici măcar Wagstaff nu o împărţea cu el, deşi era mai probabil ca eventuala greşeală să fie în lada lui Wagstaff decât în a lui Potts; şi mai exista şi posibilitatea, cu mai reduse şanse, de a fi decontul greşit sau chiar de a fi greşit banca. Potts numărase un teanc de 100 de două ori; prima oară ieşiseră 99, a doua oară 101; nu mai verificase a treia oară, fiind prea târziu, dar îşi spusese că banca numărase exact ca întotdeauna.

— O diferenţă de zece şilingi, declară Fisher.

Potts îşi spuse: „Nu-i prea rău”.

— În plus?

— În minus.

La loc mişcarea. Şapte sute de plicuri. Unele trebuiau să conţină hârtii de zece şilingi. Era uşor să te uiţi pe plic, să iei aminte la suma notată şi apoi să arunci o privire printre hârtiile împăturite, să vezi dacă nu dai de culoarea cafenie a unei hârtii de zece şilingi. Zece minute se scurseră cu încetinitorul şi apoi Wagstaff exclamă:

— Am găsit!

— Slavă Domnului!

Potts îşi aruncă ochii la ceasul din cameră. Unu fără douăzeci şi cinci. Încă treizeci de minute şi twwuj pleacă. Nu mai e timp de ceai. Sandvişurile le va mânca pe drum. „La naiba", gândi, dar de grăit grăi politicos:

— Mulţumesc, fraţilor, şi o spunea din suflet, deoarece erau atât de multe lucrurile care puteau ieşi pe dos cu plata asta de la Strawberry Whitacre...

În ceea ce îl privea pe el, ziua de lucru se încheiase. Restul era doar o plăcută călătorie cu trenul. Încă o oră sau două de stat în picioare, de împărţit plicurile şi de luat seama că oamenii să se iscălească pe foi exact la locurile indicate. Apoi înapoierea la Horse Street, depunerea lăzilor, relatarea micilor întâmplări ale zilei făcută casierului, şi după aceea înapoi acasă, în sânul familiei, lângă Ruth şi copii şi apoi un ceai făcut cu apă într-adevăr fiartă...

Încuie cele două lăzi şi-şi vârî cheile în buzunarul din stânga. Pipăi înăuntrul buzunarului din dreapta al hainei şi se încredinţă de prezenţa cartonaşului care reprezenta biletul de tren. Verifică şi prezenţa stiloului şi a doua creioane chimice. Se duse să urineze şi să se spele pe mâini de murdăria banilor cu care umblase. Apoi îl găsi pe şofer. Îşi puse pardesiul şi se duse cu şoferul să încarce lăzile. Wagstaff îi aştepta, în formă, mătăhălos, bine dispus, deşi nici lui nu-i venea prea uşor să ridice lăzile.

Potts şi Wagstafi se opriră afară, în aerul rece, clipind din ochi la lumina puternică a zilei. Apoi se urcară în maşina care-i duse la gara centrală din Wicester.

După ce Daphne plecă la şcoala şi Celia la lucru, Mills îşi adună echipamentul: punga de nailon pe care o umplu cu lunmgine şi praf de cărbune, bereta., mănuşile, puloverele pe care avea să le poarte şi vechea bluză de campanie, folosită atunci când grădinărea. Drugul de 1 ier şi l-a vârât în şoseta piciorului din dreapta şi l-a legat strâns de genunchi cu nişte sfoară. Apoi a mers până la cabina telefonică aflată! a o depărtare de 400 de metri, să

vadă dacă sfoara rezistă sau nu. Pe la unsprezece treizeci înfulecă puţină brânză şi pâine şi bău nişte cafea fierbinte şi se simţi ceva mai vioi. Până să spele vasele din care mâncase, se şi făcu douăsprezece fără **–** zece. Aşteptă, stăpâni**ndu-**se, ca să se încredinţeze după radio, la ora amiezii, că totuşi ceasul de buzunar al tatălui lui Tony mergea exact, şi după aceea ieşi din apartament.

Părea foarte probabil că zăpada va continua să cadă. Vântul sufla cu putere, smulgând firicele de zăpadă de pe copaci şi clădiri, iar gerul straşnic ti pătrundea prin toată îmbrăcămintea, i se furişa pe picior în sus, făcâ**ndu-**l să simtă drugul de fier ca pe un sloi de gheaţă lipit de piele.

Mills îşi pipăi buzunarele bluzei de campanie, în vreme ce se îndrepta spre staţia de autobuz din apropierea casei. Ceasul, punga de nailon, ceva bani, bereta. Şoferul şi taxatorul tropăiau să se dezmorţească în jurul orologiului de la capătul liniei. Pe Mills nici măcar nu**-**l luară în seamă; aparţinea unui tip de oameni mult prea obişnuit la ei în cartier.

La intrarea gării din Wicester, mâinile bătrânelor florărese păreau ca moarte: „Narcise, frumoase narcise11; nu se uitară câtuşi de puţin la el, ci urmăreau puhoiul mare al oamenilor, cântări**ndu-**le fiecăruia clasa socială, veşmintele, accentul, banii, banii care**-**ţi îngăduie gesturi de gentileţe. Asemenea soi de bani Mills nu avusese niciodată. Îşi aduse aminte de copilăria lui şi se gândi cu vagă milă la maică**-**sa şi la taică**-**său. Nici măcar June, soră**-**sa, nu izbândise. Banii**-**i curgeau gârlă peste tejghea pentru carnea moartă a vitelor tăiate, dar asta n**-**o mulţumea. Se văita. Viaţa se dovedea prea grea pentru dânsa. De sănătoasă nu era sănătoasă. Cei doi copii pe care**-**i avea o necăjeau. Şi George, măcelarul ăla cărei e soţ! „A, de el să nu mă întrebaţi, spunea ea **într-**una din zile. *El* o duce bine11. June nu mai putea izbândi acum; avusese şi ea partea ei de noroc şi se măritase cu norocul ce**-**l avusese. Păcat. Mills zâmbi sastisit. Cum l**-**ar mai duşmăni soră**-**sa, dacă el ar putea să „câştige” câteva mii de lire! Ea privea cu ochi răi tot ceea ce nu făcea parte

dintr-însa. Ei da, marea fundătură engleză care se numeşte egoism. Neîntrerupta iscodire a oglinzii, care ia dintr-odată sfârşit cu strigătele „îmbătrânesc şi-n viaţa mea nu s-a petrecut nimic!”. Nimic. Cu alte cuvinte, eu nu-s buricul pământului. Eu-s o grăsană de patruzeci şi cinci de ani, al cărui soţ mai bine munceşte, bea, se uită la televizor, doarme, face orice decât să răspundă la întrebarea: „Mă iubeşti?” Nostim, n-am ce zice. Celia (pentru care June nutrea numai dispreţ) n-avea să fie niciodată aşa. Dragostea Celiei era îndreptată în afară; ea plângea pentru alţii. O căldură îi furnică lui Mills trupul la gândul celor ce *i* le-ar fi putut aduce ziua aceea şi, trecând pe lângă lungul şir al vânzătoarelor de flori şi al şoferilor de taxiuri, care se văicăreau de cum e vremea şi de absurda purtare a cailor la curse, îşi spuse: „O *să câştig*…”

Gara Wicester era mare. Avea o pasarelă centrală peste cele unsprezece peroane, destul de largă pentru ca de-a lungul ei să găseşti chioşcuri de ziare şi cabine telefonice. Ziua întreagă, valuri-valuri de oameni se scurgeau pe acolo în amândouă direcţiile, nu numai călători, ci şi persoane care foloseau pasarela ca să taie drumul dintr-o parte într-alta a oraşului. De pe ea coborau trepte către toate peroanele şi Mills, dorind să nu atragă atenţia, de îndată ce ajunse pe pasarelă, o luă la stânga şi coborî pe peronul unu.

A fost o greşeală, o eroare, nu propriu-zis de orientare, ci de atmosferă, care iscă oarecare tensiune. Tocmai sosise un expres şi o mulţime de oameni urcau scările înspre pasarelă, toţi în sens contrar, adică urcând în timp ce Mills cobora, toţi purtând geamantane, aplecându-se, sucindu-şi gâturile, hol» bându-se, vădind zăpăceală; mai erau apoi şi cel puţin vreo trei hamali veniţi să dea o mână de ajutor, şi toţi îl puteau vedea, iar Mills pătrunse în vârtejul acelei compacte mulţimi, simţind cum toată greutatea împotrivirii lor îl apasă, şi el îngânând repede şi la nesfârşit o serie de „Scuzaţi, scuzaţi!” Unu fără zece. Doamne, dacă pierd trenul!” Nu trebuia să facă nimic în stare să atragă atenţia, nu trebuia să alerge de

unul singur, ci numai să meargă în rând cu mulţimea, el care dorea să evite mulţimile.

Trecu, ţi**nându-**şi capul întors, de**-**a lungul şirurilor de bănci, de**-**a lungul automatelor cu lapte, pe lângă femeia de la Armata Salvării care voia să**-**i ceară bani, nu aruncă nici măcar o privire spre colecţia de ilustraţii pornografice de pe pero nul unu (care**-**l fixau rânjind din căldura redusă a vitrinei, şi parcă**-**i spuneau: „nu poţi câştiga”) şi înaintă prin aerul îngheţat, până ce trecu dincolo de fata de la chioşcul cu ciocolată şi fructe, până ce ajunse la closetul pentru bărbaţi care era mare şi spaţios ca o sală de bal. **Într-**o cabină îşi scoase mănuşile, luă punga de nailon a lui Tony şi începu să**-**şi mânjească toată faţa, chiar şi ochii, aducâ**ndu-**şi aminte ce i se spusese: „nicio urmă, nicio amprentă, ca să nu poată reface drumul până la tine…”

Ora, ora, pentru numele lui Dumnezeu, cât e ora…

Unu fără cinci…

Du**-**te **într-**o cabină telefonică să vezi cum arăţi…

Tra**ge-**ţi la loc mănuşile.

Ieşi stingherit din cabina closetului, sigur că avea să fie înşfăcat de cineva. „*De ce ţi-ai înnegrii faţa, mă*?” în oglinda unei cabine telefonice se zări în varianta tuciurie a noii lui fiinţe. Nu arăta prea rău. Desigur însă, dacă dai de cineva care te cunoaşte… Dar asta n**-**are să se întâmple. Şi urcă treptele acum goale, gândi**ndu-**se la narcise, „am să**-**i cumpăr mâine câteva, nu fac niciodată ceva pentru ea…”

La casa de bilete a peronului şase nu erau decât două persoane. E aproape ora unu acum. Mills aşteptă în urma lor şi prima persoană, un bărbat, plecă aproape imediat, dar nu către peronul cel mai apropiat. Apoi Mills îşi dădu seama că femeia din faţă era chinezoaică şi întâmpina greutăţi. Mills asculta, năduşea, îngheţa, se ruga în gând: „Haide, haide, haide… De ce dracu’ nu mi**-**am cumpărat un bilet de ieri?”

Se auzeau sonerii şi tot timpul tropăiau paşi pe pasarelă, oamenii se grăbeau, alergau, se auzi un strigăt: „Unde?” şi 1111 imbold plin de furie: „Dă**-**i drumul,

nătărăule!” O atmosferă de panică…

— Dar de unde-l iau? Omul ăla a spus că…

— Ai de gând să mă crezi pe mine sau pe ăla?

Chinezoaica vru să explice:

— Să vedeţi, era un funcţionar de aici…

— Dar nu angajat de *mine*, preciza omul din spatele geamlâcului. Nu de *mine*. Marcase un punct, vorbise limpede. Cunoştea doar orariile trenurilor. N-avea importanţă ce spunea o spurcată de chinezoaică…

— Atunci, nu mă puteţi ajuta?

— Trebuie să mergi la Informaţii.

— Unde-i asta?

— Îţi arată oricine. Sunt ocupat.

Femeia se îndepărtă, fu luată de şuvoiul mulţimii, îmbulzită, îşi pierdu lucrurile pe care le avea în mână; geanta îi căzu pe jos, conţinutul ei se risipi. Mills nu se putea repezi **s-**o ajute. Era prea grăbit. Îi părea nespus de rău, dar asta era ziua lui cea mare, de fapt clipa cea mare…

— Sunt unii care-şi închipuie că noi suntem dădace, spuse cu semeţie şi sfidător funcţionarul, dorind parcă să se justifice.

Mills mârâi:

— Cred că nici mie nu mi-ar strica niţel ajutor, dacă aş fi în China. Unul dus şi întors la Medbury.

Şi chipul de dincolo de micul ecran de sticlă roşi, îl privi furios, înciudat, îi ceru „patru şilingi şi trei, şi-i zvârli cartonaşul. Era prima greşeală pe care o făcea Mills în acea zi. Casierul o să-şi aducă aminte de dânsul: „un om impulsiv cu faţa înnegrită; nu, nu vă pot spune cum era îmbrăcat, dar l-aş recunoaşte, l-aş recunoaşte dacă l-aş vedea din nou”.

Peronul şase era aproape gol. Nimeni nu cumpăra publicaţiile pornografice. În schimb, pe peronul cinci mulţimea aştepta, un susur de voci, un zgomot de cufere, de picioare care nu stăteau locului o clipă, fel de fel de gâturi care se întorc, fel de fel de feţe, de trupuri astfel aşezate încât, aşteptâ**ndu-**şi trenul de Londra, trebuiau să

privească încoace… Trenul era tras la locul lui, pe peronul şase, avea o locomotiva-*tender* model vechi, care şi pornise să pufăie, un tren cu patru vagoane, împroşcate cu zăpadă, din care primul vagon era de clasa întâi. Mills înaintă de-a lungul peronului, mulţumit că vede multe compartimente goale. Se duse la vagonul de clasa două din capăt şi se urcă.

Pluş prăfuit roşu, care se vedea bine că e de modă veche, fotografii de-ale altor localităţi, mai plăcute, unde unii puteau chiar să plece. Afară, aburii se auzeau pufăind. Ora? Tocmai trecut de unu. Clopoţele. Intră trenul de Londra şi uriaşa-i larmă ameninţătoare se revărsă bubuind peste atâtea şi atâtea soiuri de grabe, fiecare cu a lui.

Până şi pe acest peron domnea acum teroarea, panica, se vedeau oameni care alergau cu geamantane (dar nu pentru tre' nul ăsta). Neîncetatul tumult al gălăgiei îl năucea pe Mills, aşa încât înghiţea tot mai des în sec, mâinile lui neaflându-şi astâmpăr; dorea cu nerăbdare să plece o dată, să se vadă pe drum, să treacă la fote. Zgomotul scăzu deodată, când trenul de Londra o luă din loc. Putea privi acum peste toate cinci peroanele. Ochii lui dădeau pretutindeni de orologii care-l nelinişteau. Peste patruzeci de minute…

Pe postamentul unui tabel indicator care arăta înspre trenul său: *Personalul de Medbury*. *Plecarea*: *1.6*, se afla un şir de ceşti murdare. Un rând de panouri de afişaj de pe pasajul unde aşteptase cu Tony îi reţinu privirea. Sănătate, sexualitate, câini! Asta-i viaţa în ansamblul ei? Afară, pe şoseaua folosită şi de taxiuri şi de pietoni, lucea o zăpadă umedă, murdară, pângărită. Taxiurile se opreau patinând şi deşertau moşnegi ursuzi. „Narcise, narcise!" Senzaţia de panică sporea într-însul; ajungea aproape la claustrofobie. Ştia de ce: pentru că mai înainte cu trei ore Tony nu răspunsese la telefon. S-ar putea ca trenul să se oprească pentru cine ştie ce alt motiv şi el, Mills, să spargă tigva cine ştie cui, fără niciun rost. S-ar putea să năduşească şi să-şi scoată sufletul peste şinele din dreapta şi să facă vânt lăzilor de pe rambleu şi să aştepte un camion care n-o să

vină… în pofida temperaturii scăzute, pe băncile de pe peron şedeau oameni aşteptând, aşteptând, purtând pecetea cumplitei nefericiri universale pe feţele lor, ţinând strâns în mână geamantane de carton, biete lădiţe sărăcăcioase. Copii. Deodată, glasul tărăgănat, neaşteptat, elegant al unui megafon, dând informaţii despre un tren. Trenul: da, e real; arc să se întâmple, cineva are să moară, mii de lire, vremea o dovedea. Curul Elefantului: de cealaltă parte a dealului mortierele aşteaptă, nemţii-s acolo, unghiul la 30°, deoarece bătaia tirului e mare, aşteaptă, stai aşa o clipă, uite-i că vin, nătărăii, vin prin zăpadă şi prin ploaie ca să moară, latitudinea oricare ar fi, ţine seama de variaţiile de elevaţie între ei şi noi, vântul neglijabil, dar zăpada, nu cumva zăpada are vreun efect asupra obuzelor de mortier când ele se înalţă în atmosfera îngheţată? Era o luptă. Oamenii mor în lupte. Târăşti răniţii până la hotelul Taffelberg, ca să poată fi din nou răniţi. Hoiturile vechi de câteva zile, împrăştiate la întâmplare pe pajiştile de la Hartenstein. Era o luptă; oamenii mor în lupte. Dar nu soldatul

Mills. Pentru numele lui Dumnezeu, pleacă o dată! Pufăitul aburilor, asemenea unui gaz murdar, asemenea unei benzine care picură, aşteptând un pretext ca să facă explozie… Careva are să moară. „Doamne, mi-e frică. Vin. Îi simt. Cum arată oare cei ce merg spre moarte?”

Duceau lăzile de-a limgul peronului, zoriţi, în întârziere, desigur, trenul cu gândul (dacă au şi trenurile gânduri) la plecare, erau doi la număr şi cu ei un şofer şi atunci o parte din fiinţa lui Mills se destinse. Unul din**tr-**înşii e deşelat şi are mutră de conţopist, cu ochelari, abia dacă poate vedea din pricina zăpezii ce **s-**a aşternut pe ei, iar celălalt e solid, nu un fătălău oarecare, dar ce contează, categorie grea pe terenul de fotbal, însă o nimica toată în ochii fostului soldat Mills care a omorât el alţii mai grozavi…

Vagonul tocmai vibra încordâ**ndu-**se, fremăta, când iată că se mai sui cineva, o fată, o şcolăriţă pe care o văzuse alergând în urma funcţionarilor de la Regie. Mills

privi la oamenii care târau lăzile către vagonul de clasa întâi şi le auzi fiecăruia buşitura pe lemnul dur, când ladă cu ladă fu ridicată şi trântită pe coridor.

O fluierătură, apoi uşi trântite şi Mills se simţi ceva mai în largul său, despărţit de mulţimile care puteau fi martore, care-i puteau feri pe cei doi funcţionari de umilirile, suferinţele sau orice alt necaz le hărăzea această vineri de 13.

Fata deschise uşa compartimentului, şovăi, gata să treacă mai departe. Era o şcolăriţă, purta un impermeabil bleumarin şi un fular viu colorat. Era tare drăguţă şi zveltă şi cu acea curăţenie a pielii pe care o au doar copiii. Deşi nu frumoasă propriu-zis, era destul de atrăgătoare şi destul de măricică să merite să te uiţi la ea, dar Mills o privi cu groază. Nu voia *în* între nimeni în compartiment. N-ar fi mare lucru, dar copiii ăştia observă totul, sunt foarte buni martori şi pe una ca că n-ar putea-o lovi. Iat-o că şi roşeşte, cu acea nevinovată expresie a feţei care şi-a amintit de „Nu te aşeza **într-**un compartiment unde nu e decât un bărbat singur”. Frigul îi rumenise obrajii şi Mills observă cu uimire că-i picura sânge din gură. Ea roşi din nou sub stăruinţa privirii lui şi aproape ca fu gata să plece când, zdrunci**nându-**se, trenul se urni din loc. În mintea ei, păru că dă din umeri, apoi **–** gata oricând **s-**o tulească **–** închise uşa şi se aşeză la marginea banchetei, în diagonală cu el, fără ca să aibă. Nimicde citit, de făcut sau măcar **–** în afară de Mills **–** nimic de văzut.

Lucrul acela mare şi trandafiriu care era faţa lui şi care! strălucea de curăţenia săpunului fin şi de prospeţimea uşorului du-te-vino al unui aparat de ras electric, se încreţi din nou în mii de cute. Zău că avea o piele argăsită ca de porc bărbierit şi că buzele groase îi atârnau ca nişte bucăţi de carne moartă. Peste putinţă să ai încredere într-o faţă aşa de neutralizată, deşi Tereza auzise că e un dentist bun. Din dară tul ochelarilor» ochii lui căprui, peste măsură de măriţi, aduceau înspăimântător aproape de ea chipul acela neutru, prea ca de slănină, înfăţişând o personalitate inexistentă *, era neplăcut să se

apropie atât de mult de tins: nişte ochi. Tereza înregistra fiecare imperfecţiune, fiecare vas de sânge, fiecare cută de oboseală, totuşi nimic, nimic în măsură a-i inspira încredere. „O, Doamne, recunoscu ea, rugându-se plină de teamă, încrezătoare în El, mi-e frică. Oare şi dentistului, când o privea pe ea, i s-or fi părând faţa, gura ei deschisă, înşiruirea dinţilor şi mucoasa gurii tot aşa de monstruos de aproape? Vedea cât îi era de spaimă? Cutele adânci ale obrajilor lui îi ascunseră surâsul de groază – fetei îi tremurau coapsele de n-ar fi fost în stare să se ţină în capul oaselor dacă ar fi trebuit să stea în picioare – şi domnul Armstrong, apropiindu-se, spuse:

— În cazul acesta, vezi, ar trebui să fixăm o altă oră cu *i* medicul-anestezist…

— Nu că mi-ar fi teamă s-o scot, lămuri Tereza, descleştându-şi o clipă gura larg deschisă, dar nu-mi plac acele.

— Fireşte, recunoscu domnul Armstrong. E uşor de înţeles, încuviinţă el, ca şi cum înăuntrul său ar fi rânjit şi şi-ar fi spus: „fireşte, vii de la ţară, eşti o fată din veacul al nouăsprezecelea; crezi în vorbe şi în adevăr şi în Dumnezeu şi în emoţii; urăşti ştiinţa şi adevărul aritmetic şi necesitatea acelor; ai rămas la farmece şi la vrăjitorii…” Mâna lui dreaptă descria pe undeva un arc precis, astfel încât gâtul şi faţa rigidă a fetei nu se puteau întoarce să-l urmărească şi numai rotindu-şi ochii putea zări ascuţişul mereu mai apropiat al unui obiect de sticlă (sau de ce o fi lost). „Vineri în 13”, îşi spuse ea cu o icnire de curaj. Ce mai lei de a-ţi petrece ziua de vacanţă de la jumătatea trimestrului!

— O nimica toată, rosti domnul Armstrong. O nesimţită împunsătură de ac. Pot refrigerea pielea la suprafaţă, dacă doreşti…

Nu, nu, răspunse ea. Trebuie să prind trenul.

Ceea ce era, dar nu întru totul, adevărat. Cuvintele pe care le folosise lăsau să înţeleagă însă că de acolo trebuia să alerge direct la gară. Asta nu era adevărat. Mai înainte simţise acea încântătoare căldură care. Înainte de

a se fi prefăcut î» fricăsălăşluise în pântecul, ba şi în sânii ei. Un val de sânge îi împurpură obrajii, când se gândi la sâni. Purpura stărui, dogori**nd-**o, în vreme ce mâna aceea porcină dar nemaipomenit de curată, răsădită pe partea de deasupra a degetelor cu firicele de păr brun, îşi încheie arcul de cerc.

Tereza deschise larg gura, în tăcuta parodie a unui ţipăt, mâinile tremurâ**ndu-**i acum de groază, palmele înfierbântâ**ndu-**i **–** se de năduşeală. Şi în vreme ce ochii i se întâlneau cu obiectul acela de sticlă, plin de scârba de cocaină sau de ce o fi fost, şi refuzau să se oprească şi să se concentreze asupra**-**i, în închipuirea ei răsunară goarne, cavaleria tropăi în uniforme strălucitoare şi imaginea fu până **într-**atâta de vie, încât jrata strâmbă clin nas, supărată de mirosul de carne de cal năduşită. Şi urmară lungi şi ucigătoare clipe în care i se păru că domnul Armstrong apăsa cu toată puterea lui.

— *Aşa*! spuse el. Nimica toată nu?

— Mgur, admise Tereza spu**nându-**şi „Doamne, ce clipe de groază, dar mă aşteaptă răsplata şi lăsă valul fierbinte de dragoste sau de ce o îi fost, **s-**o năpădească, aşteptând să**-**i amorţească gingiile. Vineri 13 februarie e înainte de sâmbătă 14 şi sâmbătă e ziua de Sfântul Valentin! Ce minunată perspectivă! O să meargă din prăvălie în prăvălie până ce o să găsească o ilustrată aşa cum voia ea, care **s-**o exprime în întregime; la adăpostul anonimatului, ave**-**a să se predea cu totul; e permis, are adresa…

— Plecată de la şcoală? întrebă domnul Armstrong.

— Zi liberă la jumătate de trimestru.

(considerată ca ziua împerecherii păsărilor, ziua îndrăgostiţilor şi trimiterii scrisorilor de dragoste (n.tr.).

— A, da. Şi ai venit aici. Domnul Armstrong râse cu bunăvoinţa, un râs ciudat, nu pe atât de neutru cum îi erau carnea şi ochii, un caraghios chicot al unuia care nu **s-**ar fi cuvenit să râdă; era prea firav, prea aproape de feminitate. Mergi după amiază la cinematograf?

— Nu cred.

— Urâtă zi.

— O să pot mânca după ce aţi isprăvit?

— Fireşte. De îndată, folosind însă cealaltă parte a gurii. Ai dinţi buni.

— Da?

— O, foarte buni. Acum doctorul ridică în aer ceva: groaza o face pe Tereza să-şi simtă şoldurile năpădite de sudoare; îi ajunge prin câte a trecut astăzi: Doar să văd…

Doctorul introduse obiectul acela în carnea amorţită a gingiilor ei. Fata se cutremură, dar îşi spuse: „ce scârbos, să faci toată ziua o asemenea treabă, nici nu-i de mirare că arată a porcu'; dar se corectă: „nu arată, atâta numai că-mi este mie tare frică".

— Nimic, spuse iar domnul Armstrong; asta era vorba lui de predilecţie. N-ai simţit nimic, nu-i aşa?

— Nimic.

— Mai aşteptăm încă o jumătate de minut.

— Probabil că plătiţi foarte mult pentru electricitate, se pomeni ea vorbind, căutând un subiect de conversaţie. Toate luminile şi maşinile astea.

— Enorm, recunoscu doctorul porni**ndu-**se pe mărturisiri: patruzeci de lire trimestrial.

— Patruzeci de lire!

— N-o să doară, o asigură apoi. Un dinte uşor.

Dar nu-i putea da crezare. O minţise şi înainte. Şi uriaşul cleşte metalic cotrobăi **într-**un colţ ascuns al gurii, strânse, se propti o clipă, aşa încât pe Tereza o străfulgera văpaia clocotitoare a spaimei, apoi găsi ceva de care să se prindă. Acum, cu cealaltă încheietură a mâinii sprijinită de fotoliu, domnul Armstrong îşi caută o poziţie convenabilă, răsuflarea i se îngreunează, el se opinteşte, pufăie, ba şi transpiră. Efectul injecţiei se pierde cu totul în nimicitoarea durere. „Să vezi că-mi sparge maxilarul!" Dar n-are să plângă. I se adună apă în ochi şi se străduieşte să n-arate, **s-**o oprească. N-ar fi frumos să-i lunece pe faţă. Apa ar fi luată drept lacrimi, ceea ce nu-i adevărat, desigur. Acum simte gustul sângelui în gură, deşi se pare că dintele nu poate fi urnit din loc. Domnul Armstrong

răsuflă o clipă, apoi se repede asupră-i cu toată puterea, neluând-o în seamă pe Tereza, atacând lucrul acela neutru, măseaua. În sfârşit, i-o arată, cu colţii sângerând, iar ea se simte cuprinsă de ameţeală odată cu ieşirea din postura de totală rigiditate, pe când gândul, trecând peste durere, îi şopteşte plin de bucurie: restul zilei e al tău…”

Acum nu mai dorea decât să scape de ea:

— Clăteşte-ţi gura, s-a terminat, gata.

Nu mai spuse nimic, aşteptă să-i ţină pardesiul, străduindu-se în felul său porcesc să pară politicos.

— Ai fost foarte curajoasă, îi zise la urmă dar astea erau vorbe goale; sunase infirmiera, să aducă din sala de aşteptare pe următorul pacient.

Cuviincioasă, dar zăpăcită, păşi în coridorul cald şi deschise uşa grea de sticlă. Aerul umed şi îngheţat şi scursuri de zăpadă murdară pătrunseră în vestiar, i se furişară pe mâneci şi în bluză, îi accelerară răsuflarea.

Se avântă temătoare în prăvălie, învingându-şi sfiiciunea, deoarece va avea de mărturisit cuiva şi de spus: „Pe asta o vreau”. Dincolo de revistele cu copertă lucioasă care alimentează egoismul femeiesc, îl stârnesc, şi osândesc tot ceea ce, ca şi Tereza, e normal, obişnuit, capabil de milă, dincolo de uriaşele maldăre de romane cu strălucitoarele, excentricele lor supracoperte, stăteau cărţile poştale cu felicitări de ziua naşterii şi a numelui, iar pe o tavă – ilustratele de Sfântul Valentin care o interesau. Cercetă textele banale şi pozele pretenţioase. Niciuna nu exprima ceea ce ar fi dorit ca să exprime. Douăsprezece şi zece. La nevoie o să renunţe la masa de prânz, la orice, numai să primească *el*, mâine dimineaţă, ilustrata. Într-o a doua prăvălie ilustratele erau toate umoristice, iar de o a treia prăvălie nu ştia. Rătăci fără rost pe străzi, din ce în ce mai cuprinsă de panică, mintea strigându-i *trenul*, l *re nul*, *n-ai încă nici măcar marca poştală cumpărată*, *fugi înapoi la prima prăvălie*! Nu, se hotărî, o să piardă trenul, chiar dacă mămica se supără şi chiar dacă e să umble toată după amiaza…

Trecea prin faţa unui magazin de mode, când văzu o

colecţie de ilustrate aşa cum le dorea. Erau foarte cum trebuie, izbuteau să fie sentimentale fără să fie serbede, calde fără să vizeze abjecţia, şi Tereza îşi dădu pe loc seama că una din**tr-**însele putea exprima întocmai ceea ce voia ea să exprime. Se strecură sfiicioasă prin impunătorul şir al vânzătoarelor împopoţonate şi al celor câteva cliente, şi-şi alese o ilustrată. Fu niţel dezamăgită când văzu că nu se afla pe spatele cărţii poştale niciun vers. Dar pe de altă parte se bucură că spaţiul gol îi îngăduie posibilitatea unui vers, a câtorva cuvinte sau a ceva scris de mâna ei.

Fata intră apoi în căldurica unui lactobar şi se aşeză **într-**un colţ să bea un pahar de Florlicks1 şi să mănânce pâinişoare cu şuncă, privind la lustrul neprihănit al ilustratei. Ce să scrie pe ea? înconjurată de aburii mâncărurilor, de ţăcănitul casei de marcat, de ţipetele fetelor care nu cunoşteau preţul tăcerii, de tinerii ce înfulecau ca porcii şi de bătrânii care ciuguleau firimituri ca păsările, strădui**ndu-**se să**-**şi concentreze emoţiile, cugetă şi încercă să scrie: „Ralph”; numele ar fi trebuit să fie mai cald decât paharul de Horlicks, ar trebui să**-**i redea în trup căldura şi simţământul acela de nerozie, de îndobitocire pe care**-**l încerca ori de câte ori se întâlnea cu el. Degeaba însă. Ba nu lipsi mult chiar să iscălească ilustrata. În cele din urmă, se înapoie în obositoarea căldură umedă a librăriei, îngrijorată acum, măreţ de absurdă, fără pic de demnitate, stăpânită de dorinţa nebună de a face ce i**-**ar place *lui*.

Doamne, erau rafturi întregi de poezie. Deschise un volum al unui autor de care nu auzise niciodată şi tresări cu un simţ de vinovăţie, dând de pângăritoarele cuvinte *Apăsătoarea ruşine a nesătulului pat*... Roşi, aducâ**ndu-**şi aminte (ca şi de Corunna, de 1808, şi de propoziţiile adjectivale) de băieţii care râdeau pe înfundate **într-**un colţ al clasei, iar ea se simţea umilită, spurcată de aluziile lor la un alt lucru femeiesc... Volum după volum, vechi, nou, cunoscut, necunoscut. Erau prea multe, o copleşeau nenumăratele rânduri, din cale afară de subtile, trecând peste esenţial, peste ceea ce voia să spună ea**, într-**un nor

de cuvinte…

— Băutură dulce pe bază de lapte (*n*, *tr*.).

Unu fără cinci.

„Doamne, ce mă fac?”

„Scrie aici. Orice. Adevărul. *Iubitule*, *iubitule*, *mă doare*…”

„Pune-o repede la cutie…”

„Numaidecât, mai înainte de a-ţi pieri curajul…”

„Uite o cutie…”

„Ehei, o să-l usture, o să-l facă să-şi dea seama de răspunderea pe care o poartă…”

Un chicot, ca de femeie redevenită copilă, trenul, patru minute, şase străzi de traversat» scările, mulţimea, trenul de Londra care pleacă, voiam să-mi iau nişte ciocolată, uite că trântesc uşile, *Iubitule*, *iubitule*, *mă doare* – adevărul absolut, începând din seara aceea, încleştarea gurilor, niciun cuvânt în plus… „închid uşile, Doamne, mi-am pierdut răsuflarea, mă doare măseaua, sângerează iar!”

Băutura de la lactobar îi veni înapoi pe gât şi în coridorul trenului se produse o bruscă senzaţie de apăsare, o încetare a tuturor sunetelor străine care o însoţiseră de-a lungul şi de-a latul oraşului: picioare, voci, ambreiaje, suflul aerului; iată o uşă…

În compartiment sta un bărbat cu faţa înnegrită, un miner de bună seamă şi, suflând încă din greu, Tereza păşi cu un picior dincolo de uşa pe care o deschisese şi simţi dintr-odată, pe loc, o tensiune electrică, îngrozitoare, astfel încât îl privi pe bărbat şi văzu că deşi sta **într-**o poziţie nepăsătoare, prea detaşată, era totuşi încordat ca un tigru hăituit, ascunzând o energie uriaşă, primejdioasă. O privi, şi în ochii înconjuraţi de cărbunele meseriei lui se citea un examen fără cruţare, măgulitor pentru că o lua drept femeie, în ciuda impermeabilului ei bleumarin şi a beretei; dar înăuntrul privirii aceleia înfometate, pătimaşe, era altceva, groaza, frica atotsiăpânitoare şi, fără să ştie cum, fata simţi că i-o stârnea chiar ca Instinctul cel mai adânc îi striga să plece de acolo, să nu rămână singură în

atmosfera aceea de încleştare, dar fu chiar în clipa în care trenul se puse în mişcare şi totul, odată cu fiecare amănunt al expresiei bărbatului, se spulberă, aşa că iată se şi întrebă dacă fusese aievea ceea ce văzuse. Omul îşi întoarse capul să se uite la peroanele care, schimbate fiind acum raporturile de perspectivă, începeau să defileze prin faţa ochilor lui, aşa încât părea că nu trenul se mişcă, ci toate celelalte, în **n-**altădirecţie. Tereza se aşează, inima îi mai zvâcnea din cauza concentrării din ultima oră, şi pe domnul Armstrong, şters din minte odată cu uimitorul adevăr al mărturisirii pe care o făcuse, îl dădu uitării. Acum Ralph are să ştie. Pe factorul poştal nu**-**l putea opri nimic. Or **s-**o arunce **într-**un sac, or **s-**o ducă altundeva, or **s-**o sorteze conform destinaţiei, or **s-**o pună în alt sac, or **s-**o transporte **într-**un vagon, **într-**un tren, **într-**o altă taşcă. Nimeni n**-**o să se uite la ea **–** erau toţi prea ocupaţi, şi nu lipise plicul **–** şi mâine dimineaţă va fi azvârlită în cutia poştală şi, undeva în casa aceea, ochii lui vor citi cuvintele scrise de ea.

Mintea îi era atât de concentrată asupra închipuirii scenei, încât doar instinctul îi încreţi pielea de mirare şi nelinişte. La început, lucrând numai prin asociaţie de idei **–** seara aceea, sărutul, călătoria în autobuz, lacrimile în pat, lungile zile neutre şi posomorâte care se scurseseră de atunci încoace **–** Tereza îşi spuse că toate se petreceau doar în mintea ei. Apoi tot sângele îi năvăli în inimă, când îşi dădu seama că bărbatul din colţul în diagonală fluiera, fluiera melodia care îi chinuia şi ei memoria. Era un fluierat slab, amărât, involuntar, dovadă de nervozitate, de încordare, de gând dus departe şi Tereza se întreba de ce omul acesta, care se vedea bine că nu are nicio legătură cu parchetul unei săli de dans, e obsedat de o astfel de melodie.

Tony nu dormi mult. Pe la mijlocul nopţii îşi dădu seama că începe să ningă şi cugetă amarnic: asta**-**i, ăsta e lucrul care o să dea totul peste cap. Se afla în situaţia unui general care, în clipa când se pregăteşte să dea un atac nimicitor, e înştiinţat că jumătate de divizie se află la o

depărtare de o zi. Dacă totul merge strună, n-are nicio importanţă pentru că poziţiile inamicului vor fi luate şi o divizie la 2 1 nu contează. Dar dacă se iveşte cea mai mică defecţiune sau nepotrivire chiar în ziua 2, este firesc desigur ca atacul să se prefacă în dezastru la 2 1, fără a mai cugeta la grozăviile de la 2 2 şi Z 3…

Îi făcu plăcere să-şi scoată trupul cald, înfierbântat, din deprimarea bogată în închipuiri a patului şi să înceapă ziua la ora şase. Constată că nervozitatea îl făcea uituc. Trecu din**tr-**o cameră **într-**alta cu lista de obiecte necesare» pregătind hainele cele bune pe care Mills avea să şi le pună la întoarcere, iar pe masa din salonaş prinse a aşeza lucrurile pe care urma fie să le îmbrace, fie să le care cu sine. ziua avea să fie foarte rece, aşa încât pe sub vestonul şi pantalonii cei murdari şi roşi, Tony îmbrăcă rufe de corp groase şi un pulover. Îşi tot aducea aminte, intrând în panică, de alte şi alte lucruri şi se repezea să le ia şi să le adauge echipamentului pentru ziua aceea **–** ochelarii, harta, bereta, revolverul automat pe care îl verifică iar şi iar. Umplu săculeţul de n-ai Ion cu funingine şi praf de cărbune şi-l legă, aruncâ**ndu-**l apoi deasupra micului maldăr de obiecte. Mănuşile. Se duse în vestiar, le aduse cu o seriozitate desăvârşită, aminti**ndu-**şi apei de altceva, după care porni din nou. Îşi goli buzunarele de fiecare lucruşor de care n-avea nevoie sau care ar fi putut să-l dea de gol şi era tocmai pe punctul să-şi ia portofelul, când se răzgândi, scoase câteva hârtii de o liră şi dosi portofelul **într-**un sertar al dulapului printre butonii de guler.

La ora şapte îşi potrivi ceasul după Londra şi ascultă ştirile, de unde află că vor mai cădea zăpezi mari. Ori azi, ori niciodată, hotărî el. Afară ninsoarea încetase şi se putu orienta după povara ce o purtau crengile copacului din apropierea casei că nu se aşternuseră mai mult de **zece –** doisprezece centimetri de omăt. Lovitura îşi urma ciursul…

Ieşise liniştit din casă, când îl fulgeră un alt gând. Buzunarele îi erau atât de supraîncărcate şi de stânjenitoare, că trendul în care-şi ascunsese revolverul

căpătase o uşoară mişcare proprie. Tony nu voia să mai care cu el şi altceva ori să rişte vreo întâlnire cu domnul ori doamna Meredith. Totuşi se înapoie în casă. **Într-**o cameră de la parter, dormitorul apartamentului, lumina era aprinsă şi dinăuntru se auzi un lung căscat ca protest parcă împotriva obligaţiei de a începe o nouă zi. Tony descuie uşa de intrare în propriu**-**i apartament ţ pătrunse încetişor înăuntru. Începu să caute o mănuşă de toaletă. Era **într-**un asemenea hal de încordare, încât nu**-**şi putea da seama de ce el şi Mills ar avea nevoie de asemenea mănuşi. Lotuşi, înţelegea oarecum că ar putea să aibă urgenta nevoie peste zi să se prefacă din doi oameni cu faţă tuciurie, dintre care unul cu ochelari şi amândoi cu berete pe cap, în doi oameni cu chip curat, nici unui cu ochelari şi amândoi cu capul gol. Asta însenina vă ţii seama de o eventualitate care era de dorit să nu se producă; însenina *să* presupui că **Într-**un fel sau altul, evenimentele zilei **s-**ar putea întoarce împotriva lor…

Pe şosele treaba merse uşor, dar pe drumeagurile care duceau! a nisipărie maşina tui era cel dintâi vehicul al zilei şi avea de luptat biniur cu zăpada. Mai era încă întuneric, atunci când Tony ajunse ia nisipărie. Intră cu spatele, aşa încât maşina să poată fi în orice clipi gata de plecare. Nu-i făcu plăcere să deschidă; nu mai era generalul care dădea un atac, ci soldatul prost care îl aducea la îndeplinire. N**-**avea la ei nimic cu ce să poată acoperi automobilul, doar câteva ramuri în vederea unei uşoare camuflări. Parcase maşina adânc înăuntrul excavaţiei, ascunsă privirilor oricui ar fi trecut, după ce avea să se facă ziuă, prin dreptulintrării. Plecă târând după el o creangă, ca să şteargă urma propriilor paşi ca şi pe aceea a cauciucurilor şi în felul acesta îndepărtă **într-**o oarecare măsură orice urmă ce ducea de la nisipărie la drumul mare. Bătu pe urmă trei kilometri până să ajungă la noua parcelare. Cerul se lumina acum, încet, de ziuă. Când sosi în sat, luminile ardeau, câinii lătrau şi văzu fumul sobelor abia aprinse ridicâ**ndu-**se în văzduh. Nu**-**l zărise ţipenie de om şi se afla acum la o depărtare de patru

kilometri de automobilul lui.

În staţia de la capătul liniei se afla un autobuz luminat, câteva siluete înăuntru şi altele care se apropiau din direcţia opusă. Era îmbrăcat cu haine murdare, avea o barbă de câteva zile, o beretă, ochelari şi se aşeză în fundul autobuzului. N-avea să-şi întoarcă nimeni capul spre el. Numai taxatorul avea să-l vadă, deoarece la capătul celălalt, în centrul oraşului Wicester, n-o să coboare mai înainte ca toţi ceilalţi pasageri să fi coborât.

La orele nouă era în oraş, vând libere înaintea lui trei ceasuri, revolverul izbindu-i-se foc picior, calabalâcul hainelor stingherindu-i mişcările gâtului. Rătăci pe străzile din centru, prin lapoviţa care împroşca pantofii şi ciorapii fetelor, dar se sătura repede; ceea ce era într-însul detaşat, intelectual, cinic, înţelept, urmărea ceea ce ora partea fizică din el, în stare de luptă, cu o vagă teroare, obosită mai înainte ca temerile zilei să fi început, să fi avut vreo justificare.

Ultimii trei kilometri Tony îi făcu pe jos, nu numai ca să umple timpul – aşa cum mergeau lucrurile avea să ajungă pe la douăsprezece şi un sfert, posibilitate căreia i se împotrivi anevoie, coborând din autobuz cu şapte staţii înaintea depozitului de cărbuni – ci şi ca să se încălzească, să piardă impresia de irealitate iscată de gloatele din oraş, de palele calde de miros de bucătărie ce se strecurau pe uşi, de neobrăzata procesiune a cărnii femeieşti. Îi venea greu să se ducă înapoi cu mintea la atmosfera de alarmă de la Costerbeek, la puternica zguduire a 88-urilor şi la salturile rapide pentru a te adăposti îndărătul resturilor de zid, îndărătul copacilor subţiri…

Douăsprezece şi douăzeci. 1

Nimic – alta decât goana vehiculelor prin lapoviţa.

Tony intră în closetul public. Dădu peste un om care, fără să se întoarcă, îşi dădu cu părerea: „Ce zi!”

Înăuntrul cabinei încuiate, Tony desfăcu punga de nailon şi, cu mâinile goale, îşi mânji faţa cu funingine şi praf de cărbune. Oglinzi nu erau, nici aici, nici afară, deasupra chiuvetelor. La aşa ceva nu se gândise. În sfârşit!

O să se controleze el **într-**o vitrină sau în oglinda camionului. Se străduí pe cât putu să evite căderea prafului negru pe scaunul toaletei ori pe duşumea şi luă aminte ca mâinile, desigur fără mănuşi în acele clipe, să nu i se atingă de nimic, să nu lase cumva vreo urmă, clară pentru oricine va fi îndeajuns de isteţ ca să pună în legătură camionul furat cu urmele de funingine din**tr-**un closet public…

Douăsprezece şi jumătate.

Se văd mai multe persoane care se duc spre casă. În vitrina unui băcan Tony zări o vagă reflectare a sa şi-şi încrucişă privirea, peste o stivă de cutii de conserve, cu a unei vânzătoare, aşa încât, încercând o senzaţie de ciudată stânjeneală, simţi că roşeşte sub stratul de funingine. Fata surâse, iar Tony era mult prea îngrijorat şi-şi văzu de drum, lăsând un fel de martor înapoia lui şi conştient că asta reuşise să facă: era mai bine să**-**i fi făcut cu ochiul ori să**-**i ZÂmbească…

*Uite**-**l că vine*!

„Înţelegi dumneata, Tobias, că nu putem tolera una ca asta «ici!” Camionul venea din**tr-**o altă direcţie către Wicester şi Tony crezu o clipă că avea să depăşească depozitul de cărbune. „Ori pleci dumneata, ori fata!” „Plec eu! Şi cu multă plăcere!” «Îmi pusesem nădejdea în dumneata, Tobias!” Camionul intra, despicând ca de obicei şirul de vehicule. Blondul surâde cu faţa la fel de murdară ca şi cea a lui Tony. „Sunt sătul de toate câte**-**s aici şi sătul de dumneata şi de clica asta de farsori care nu ştiu să deosebească un Cezanne de un bideu! lE Ruşinea care**-**l năpădise pe director. A înţeles el cât se poate de bine aluzia la bideu. Dovadă **–** ura neîmpăcată pe care o poartă bărbaţilor normali. **S-**o săruţi pe Margot pe gură este ceva murdar, ceva ce nu se poate suporta. Când cei doi sar din camion şi un răstimp de linişte în circulaţie permite zgomotului uşilor trântite să ajungă prin aerul rece până la el, Tony se întoarce şi se uită înfricoşat către panourile de afişai. Nu trebuie să**-**l vadă şoferii acum, pentru că deşi e altfel îmbrăcat decât **în**ziua în care descoperise depozitul,

bereta îi este aceeaşi şi poartă aceiaşi ochelari şi dacă-l recunosc sub mânjeală au să se mire desigur de transformarea unui conţopist sfios cu servietă **într-**o imitaţie ochelaristă a lor înşişi…

Tony se întoarse şi-i zări pe cei doi oameni păşind de-a lungul trotuarului, cu obişnuita şuviţă de fum albastru pe care fumătorii o lasă să le fugă printre buze. Rămase nemişcat, inima zvâcni**ndu-**i aşa de tare încât părea că-l clatină niţel şi-i bâlbâie picioarele; automobilele treceau în goană, conduse sau ocupate de nătărăi care se zoreau să muncească, să mănânce, să moară, iar zăpada pângărită era azvârlită asupră-i în împroşcături mari; nu se clinti.

Cei doi şoferi intrară tot în aceeaşi crâşmă unde intraseră în zilele de recunoaştere a terenului şi unde luminile erau şi acum aprinse; uşa se închise înapoia lor. Tony o luă de-a lungul trotuarului străduin**du-**se din răsputeri să facă pe nepăsătorul, dar şovăi când fu lângă intrarea în depozit, în faţa căruia nu se afla nimeni. „Nu te întoarce îndărăt, ar dovedi că te simţi vinovat! Ai intrat ca să comanzi o tonă de cărbuni”. Iată-l acum înăuntrul curţii, ţi**nându-**se după fascinantele, adâncile urme lăsate de cauciucuri în zăpadă. Nimeni jur-împrejur. Putea vedea acum de amândouă părţile şoselei, dar aminti**ndu-**şi de ochii vânzătoarei, cântec fără cuvinte dincolo de geamul pervazurilor, îşi luă aerul unui client venit să facă o comandă la un depozit de cărbuni şi care se miră că nu vine nimeni să-l întrebe ce doreşte. Merse până la cabană, încercă uşa şi nu lipsi mult să se prăbuşească de emoţie când uşa se deschise. Nici în cabană nu era însă nimeni. Acum se găsea între cabană şi camion, de pe şosea nu-l putea vedea nimeni, decât dacă **s-**ar fi uitat cu o deosebită atenţie. Răsuflarea-i isca în gerul după amiezii valuri de groază rece, materializată. Cu mâna înmănuşată se prinse de cea mai apropiată uşă a camionului, dinspre şofer. Simţi cedarea mecanică şi apoi redusa greutate a uşii, gata – datorită uşoarei înclinări spre ei a terenului – să se rotească pe balamalele ruginite, dacă i-ar fi dat drumul. Înţelese, îngrozit, că va trebui ori să trântească uşa, ori să

plece cu ea deschisă. Zgomotul trântiturii **s-**ar auzi până în stradă. Careva aflat în faţa crâşmei, în clipa când ar ieşi, **s-**ar putea întoarce şi striga: „Hei, e cineva în camionul vostru!” şi şoferul **s-**ar aşeza în mijlocul şoselei sau ar găsi o altă maşină să**-**i blocheze drumul, iar el, Tony, ar întoarce, **s-**ar ciocni de ceva şi în vremea asta Mills, dragul de Reg, care execută partea cea mai grea a loviturii, **s-**ar urca în tren de pe peronul şase cu drugul lui de fier şi cu faţa mânjită. Năduşeala coborî **într-**o singură linie dreaptă de**-**a lungul prafului de cărbune, dând**u-**l în vileag, vădind că de fapt e alb. Nu trebuie, îşi spuse, să închid uşa trânti**nd-**o. Amănuntul ăsta luase o importanţă uriaşă pentru el; uitase cu totul de zgomotul pe care trebuia neapărat să**-**l facă motorul

Sub capota automobilului, haosul dezordonat al maşinăriei, prost îmbinate, ca o minte bolnavă **într-**un cap frumos; de necrezut ca un lucru atât de solid, de simplu şi de puternic pe dinafară să fi fost întocmit de mântuială. Bateria era de cealaltă parte a capotei. Cei nici doi metri pe care**-**i străbătu ca să treacă prin faţa camionului, ros de îngrijorare cum era, aproape că**-**l istoviră. Legă de polul negativ al bateriei bucata de sârmă pe care o adusese, şi se reîntoarse respirând greu, de partea unde sta şoferul. Mâinile**-**i calde, nesigure, fixară acum celălalt capăt al sârmei de comutatorul bornei de la bobină.

Se angajase aşadar. Dacă ar fi fost prins acum, exista dovada tentativei de furt. Tony se săltă în cabină, trase de butonul de contact şi motorul prinse deodată a dudui aproape neaşteptat de aprig; puternicu**-**i muget îl năuci, micşorând**u-**i capacitatea de a lua iniţiative, de a se descurca; se simţea la fel de neajutorat ca unul care în clipa aceea învaţă să conducă…

Acum că se băgase în ciorbă până peste cap, spaima îi intra în piele. Trebuia să se orienteze învingând o groază mintală potrivnică şi năucitoare. Era tot acea veche senzaţie, de care îşi aducea prea bine aminte; teama de moarte şi de dureri mari. Şi, din această pricină, îi fu cu putinţă să**-**i reziste **într-**o anumită măsură. Închise uşa, o

încercă apăsând cu piciorul. Apoi se înfundă bine pe banchetă, privi drept înainte încă stăpânit de zăpăceală, gâtul răsuci**ndu-**i**-**se în vreme ce camionul încheia cercul pe care**-**l începuse la comanda şoferului, şi mână maşina încet până la ieşire.

Acolo se opri de nevoie, circulaţia intensă neîngădui**ndu-**i să iasă în şosea. Uşa cârciumii se deschise şi cineva se ivi. Nu era niciunul dintre *ei*, dar pe Tony îl trecură năduşelile. „Dă**-**i drumul, *dă-i* drumulâi striga mintea aciresâ**ndu-**se nesfârşitei procesiuni de vehicule care înainta cu patruzeci şi cinci de kilometri pe oră. Dacă omul ăsta se întoarce, înseamnă că… Dar nu se întoarse; o luă, cu capul plecat, pe drumul din dreapta, trecând prin faţa „Taurului roşu” şi coti pe calea pe care Tony nu avea **s-**o folosească. Totuşi, Tony îşi pironi privirea la dreapta, înspre uşa cârciumii; o întrerupere a traficului care venea tot din partea aceea îi îngădui să se angajeze pe şosea şi, îmboldit de teamă, gonea în direcţia cealaltă când, **într-**o clipă de zăpăceală cu neputinţă de priceput, se făcu auzit răgetul puternic al unui claxon şi o maşină mare, alergând cu şaptezeci şi cinci pe oră, trecu **–** în vreme ce de**-**a lungul a vreo sută de metri şoferul nu mai contenea să urle **–** din direcţia în care Tony, obsedat de uşa crâşmei, nici nu se uitase. În iureşul accidentului abia evitat, Tony văzu întoarsă către el o faţă indignată, care înjura de mama focului şi, în durerea de cap care**-**l apuca în aceeaşi clipă, înţelese că scăpase de o gravă ciocnire numai datorită îndemânării celuilalt şofer. Se afla prins acum în valul de vehicule care ieşeau din Wicester; în dreptul crâşmei o luă la stânga şi în câteva clipe depăşi coloana; era în siguranţă acum **–** cel puţin teoretic vorbind **–** în siguranţă datorită unui avans de o jumătate de oră, reprezentând numărul de sandvişuri şi de halbe de bere consumate de şoferi, parcurgerea a două sute de metri, surpriza şi iuţeala reacţiei lor la surpriză şi distanta până la cea mai apropiată cabină telefonică; şi ştiind cât de reali erau toţi aceşti factori, se linişti, se simţi bine, zâmbi sub masca de cărbune şi dădu bătaie spre destinaţie.

Pe coridor, o fereastră era lăsată în jos. Zgomotele pătrundeau în compartiment: zăngănitul altui tren, tot în mişcare; voci: „Ai ziarul?” Şi un râs fără rost; megafonul obositor, prefăcând îngrijorarea în panică; şi, totodată, nesuferita prezenţă a fetei, întruchipare de însuşiri frumoase, de nevinovăţie, dragoste de părinţi, de „cinste-dai-cinste-găseşti”. Tatăl Nostru şi trupu-i strălucitor şi drept, nespurcat. Gara Wicester se retrăgea liniştită înapoi: pachete pe cărucioare; un indian lângă standul de cărţi, abia zărit, agitat, cu mâini tremurătoare care despăturesc şi tot despăturesc un ziar. „Iubitul meu tată, e foarte frig aci în Anglia şi oamenii sunt lipsiţi de căldură, pradă zbuciumurilor continue; nu fac un pas fără a se gândi în fel şi chip la ei înşişi”. Dincolo de peron, prin fumul râgâit la trecerea prin**tr-**un tunel şi apoi în lumina zilei, necruţătoare în compartiment, chipul fetei acesteia, asemănător cu al lui Daphne: „nu-i pot face niciun rău, nu pot, dar nici n-o să fie nevoie, e o copilă; cine are să-l oprească pe soldatul Mills, dacă nu l-au oprit diviziile de blindate SS? Mai puţin decât oricine, o fetiţă”. Dincolo de mosorul şinelor, un lung şir de panouri cu afişe, ascunzând înapoia lor altceva. Uriaşa faţă a unui politician, cravata uşor de recunoscut de către cei care se duceau la întruniri (Mills nu se număra printre ei), mustaţa în furculiţă, oamenii eleganţi care poartă îmbrăcăminte elegantă şi rostesc vorbe deopotrivă. *Vom face tot ce ne stă în putinţă ca să menţinem aceste înalte principii fără de care Anglia, dacă nu din cauza însăşi a existenţei noastre, în orice caz fără ele, toate nu-şi mai au rostul şi trebuie* **s-***o spunem…* Prizonierii de război încăierâ**ndu-**se pentru borâtura câinilor, morţii cu chip de saci, vă rugăm nu călcaţi pe iarbă, principii, principii, vorbe, Doamne, cât mai vorbesc, dar când e lată rău îl cheamă pe Reginald Mills care, din fericire, are şi altceva decât curaj moral…

Kilometru după kilometru de monstruoase ratări: poduri, tuneluri, hangare din tablă ondulată, negre de jeg, jalnicele izbânzi ale industriei, fumul care se ridica din uzine şi un miros de gaz, crescând pe măsură ce se

apropiau de suburbia pe jumătate cotropită de ramificaţiile uzinei de gaz. Oprire, paşi pe peron, feroviari, miros de gaz. Berea e cea mai bună băutură. Un om care-şi suflă mucii. Fata oftă, îşi schimbă poziţia picioarelor aşezate unul peste altul, întinse gâtul, îşi îndreptă atent privirea către un alt neant. Mills nu se mai uitase la ea, de când ieşiseră din gară. Acum se uită pe deasupra capului ei. Vapoare la Conway. Râul Dare lângă Rushton. Ochii lui se lăsară în jos, îi cercetară pălăria, chipul care nu era chiar de femeie, gura pe care încă nimeni n-o strivise cu patimă, curbele născânde sub impermeabilul bleumarin, picioarele aşezate domol pe bancheta atât de confortabilă. „Drăguţă copilă, îşi spuse Mills. O să fie nostimă de tot, când o creşte!” Dar de fapt crescuse, numai obiceiul era acela care luase hotărârea că trebuie să aştepte, să se supună, să înveţe încă şase ani mai înainte de a o putea lua cineva de nevastă. Căsătoria era în chip vădit menirea ei, până şi Mills îşi putea da seama de asta; n-avea nevoie să studieze, să se frământe cu examenele; n-avea decât să aştepte…

Din nou în mişcare, fiecare pufăit iscând o smucitură care pocnea în umăr. Dar greutăţi nu întâmpinau; zăpada, de cincisprezece centimetri, acoperea ce se putea vedea cu ochiul; trenul însă îşi urma calea conform orariului. O licărire de apă, liniile lungi, drepte şi uleioase ale canalelor, şlepurile înverzite de neîntrebuinţare. O fabrică de hârtie. Un depozit de cherestea. Şi, în continuare, kilometri de suburbii murdare, mohorâtele şiruri de case. A doua oprire. Din nou paşii, de data aceasta pe un peron de lemn, un strigăt: „Iar la antrenament?” şi răspunsul nepăsător al cuiva „Numai de-arcâştiga sâmbătă”. Pui de găină vii în lădiţe, cârâind întruna. Mills auzi sentimentalul „Aaa” al fetei. Se încărca nu ştiu ce în vagonul de coletărie, care la trenul acesta avea numai un compartiment. Orice o fi fost, încărcătura era grea. Doi oameni vorbeau şi ocărau în vreme ce încercau să ridice greutatea. Apoi chemară în ajutor pe un al treilea. Tustrei se opintiră şi, deodată, obiectul sau ce-o fi fost acel colet

se prăbuşi pe duşumea. Râsete (era deci vorba numai de bunul altcuiva) şi după aceea, stăruitor: „Trebuie să-l chemi pe Sid”. Lungi minute în care nu se întâmplă nimic, petrecute în căutarea lui Sid. Singura reacţie a fetei fu un căscat, dar în ceasul de la piept Mills simţi ticăitul slab al scurgerii timpului. Lin om trecu înspre mecanic. Nimeni nu se grăbea. Mills putea simţi nepăsarea lor faţă de public. Ăsta era trenul lor, treaba lor, şi o făceau cum socoteau ei de cuviinţă. Aburii pufăiră. Un zgomot înfundat şi puternic şi o smucitură, atunci când ce-o-li-fostul fu aruncat în vagon. „Hai, daţi-i drumul, îngrămădiţilor!” Ispita de a se uita la ceasul tatălui lui Tony îl covârşea. Cu mâinile stingherite de mănuşi, Mills reuşi să-l scoată. Unu şi douăzeci. Asta nu-i spune nimic. Încă cinci staţii. Râsetele tot mai continuă, apoi strigăte: „Tot Sid săracu’!” Sângele mânici năvăli în obrajii lui Mills. Ticăloşii ăştia te lasă întotdeauna mască. În vacanţă, la muncă, în drum spre casă, oriunde, poţi fi sigur că o să se ivească o nenorocită de întârziesre…

Mişcarea îl surprinse atât de brusc, încât nu lipsi mult să cadă de pe bancă.

Pardon, pardon…

O brusca accelerare a vitezei, aşa încât Mills simţi că un zâmbet i. Se furişează pe faţă. Rabla asta n-o s-o mai ducă mult, nu mai ţine până-n martie. Face explozie. Alte suburbii, case mari, copaci, piloane, un teren de golf, orizontul care se depărtează, se lărgeşte, viteza e atât de mare încât simţi că are să treacă fără oprire prin staţia a treia; dacă vom încetini, va fi desigur pentru a patra…

Penultima staţie…

Înainte de aceea la care trenul nu va ajunge conform orariului.

Gura îi era uscată şi simţea în mădulare o mare slăbiciune. Ai fi putut jura, dacă îi examinai starea corporală, că nu va fi în stare să meargă mai departe. Însă ar fi însemnat să nu ţii seama şi de minte. Iar mintea lui, obişnuită cu luptele distrugătoare, mai rele decât tot ce putea isca ziua de azi, cunoştea starea trupului, îşi aducea

aminte de lupte, se învoia cu suferinţa, se hotăra **s-**o înfrângă, ştiind că treaba poate fi făcută. Asta nu înseamnă că mintea lui era entuziasmată. Trupul îi tremura cunoscând primejdiile, respingâ**ndu-**le, dar mintea, pregătită să înfrângă trupul şi, dincolo de trup, realitatea fizică a zilei, se împotrivea, cu toate acestea, şi ea. Mills simţi o înfiorătoare amorţire, o groaznică dorinţă să lase totul baltă, să nu facă nimic, să renunţe, să plece, Tony n**-**o să se supere.

Puf, paf, paf, paf…

Arnhem e tare departe…

Orizontul lărgit, zăpada întinsă, câmpuri, câmpuri, se arată uzina electrică, vălătucii groşi de aburi pe un cer cenuşiu…

Aici, în compartiment, ţâşnitura de căldură de sub bancă şi locul cald care**-**ţi macină moralul şi, colo, trupul feciorelnic al fetei, încovoiat totuşi, însă luând aminte la prezenţa mea, nu chiar de tot destins şi totuşi, şi totuşi, dacă asta ar fi o călătorie obişnuită, ar coborî din tren şi ar uita **într-**o clipă de mine. În ziua Judecăţii**-**de**-**Apoi, după un milion de ani: „O cunoşti pe fata asta?” „Nu”. „Ai mai văz**ut-**o vreodată până acum?” „Nu”. „Nu**-**ţi aduci aminte de ea?” „Nu”. „Recunoşti că **s-**ar fi putut **s-**o vezi?” „Da, dar n**-**o cunosc”. „Susţin că la data de 13 februarie 195X, te**-**ai făcut vinovat de atentat la pudoare”. „Câtuşi de puţin!” „*Cu ghidul*, *domnule Mills… cu gândul*. *Nu ne oprim aci la simpla realitate fizică*. Îţi aminteşti de fată acum?” „Da, însă…” „Te**-**ai gândit la ea?” „1 ară răutate”. „**Ţi-**ai închipuit cum ar arăta fără veşminte?” „Poate că da, însă…”

Soarele sclipi chiar deasupra unei cabine de semnalizare şi o pereche de braţe abia întrezărite, dar care aveau de răspuns pentru treaba asta, îi deschiseră lui Miils drum mai departe… Un copac argintiu ieşea din iarba putrezindă şi mânjită acum de zăpadă, ochii lui priveau şi se îmbibau aprig, supraconcentrând tot ce vedea în stare de tensiune electrică. „Ora. Verifică ora! Două fără zece. Tony e acolo. Dacă trenul opreşte, o să trebuiască să te

grăbeşti, nu glumă. O să se oprească la două fără cinci. Pune patru minute pentru toată treaba asta. Nu-i destul, nu-i de loc destul, n-o să ajung s-o lac, să vezi că trenul o să pornească mai înainte ca eu să fi terminat!” Un pâlc de copaci firavi, siluete proiectate pe jumătatea cenuşie a după-amiezii. Şi acum un şir de vagoane platformă, de lemn sau de oţel, dar toate cenuşii, purtând numere şi stranii dungi albe, diagonal. Vagoanele acestea erau pe partea dinspre Wicester a gării Strawberry Whitacre, dar făceau parte din liniile care deserveau uzina electrică.

Izbindu-se de ceva sticlos, la un kilometru şi jumătate, soarele luci în clădirile uzinei electrice, de-ai fi zis că au tras mortierele.™

Pielea şi nervii încleştaţi – contraparte a instinctului militar, echivalentu-i civil – îi strigau ce să facă. „*Nu aştepta aici*! Câştigi din timpul de care dispui, intrând de pe acum în vagonul de clasa întâi când trenul opreşte sau măcar atunci când încetinează…”

Se ridică, împins de o grabă care trebuie să i se fi părut ridicolă fetei, şi din această pricină se şi surprinse scuzându-se fără rost: „Pardon”, nădăjduind astfel că politeţea şi instinctul normal o vor face să rămână pe loc şi în compartiment, în vreme ce el, la mai puţin de douăzeci de metri, în celălalt vagon, o să facă prăpăd…

Când ajunse în coridor, trenul păru că se înfioară sub efectul unei reduceri de viteză care trebuie să le fi părut nebunească tuturor a, nu însă şi lui, care se aştepta la ea. Teribila zguduire a tampoanelor unul de altul, următăclară dovadă a faptului că Tony îşi îndeplinise îndatorirea lui – de apariţia la vreo opt sute de metri a şoselei care duce la pasajul de nivel. O smucitură încetini trenul. Forţa centrifugală îl aruncă pe Mills de-a lungul coridorului chiar în direcţia în care voia să meargă, aşa încât se pomeni clătindu-se în burduful dintre vagoane şi apoi izbit de toaleta vagonului de clasa întâi.

În vreme ce cu o mână înmănuşată se ţinea de o bară de aramă murdară, degetele scotocitoare ale mâinii celeilalte orbecăiau într-o poziţie ridicolă prin cracul drept

al pantalonilor. Rupeau nodul sforii şi lăsau să lunece drugul. Scoase arma de sub pantalon cu o nestăpânită grabă.

Trenul se zvârcolea în ultimele răbufniri ale mişcării. Când se opri de-a binelea, Mills păşi iute de-a lungul coridorului, trecu prin faţa câtorva compartimente goale, constatând din**tr-**o ochire că, afară, teoria şi planul de luptă ajunseseră la îndeplinire, la desăvârşire, deoarece acolo, aproape sub vagon, se aflau podul şi şoseaua.

Acum nu mai simţea nicio frică, doar o tensiune electrică, o neînduplecare operativă în a săvârşi ce avea de săvârşit. Mintea îi lucra numai şi numai în cuprinsul clipei de faţă. În adâncurile ei pulsau mici îngrijorări **–** lata din compartiment, martora cea mai apropiată: mintea îi şopti din nou îngrozitorul *„ea nu trebuie să păţească nimic** şi totodată se întreba de te instinctul simţea că **s-**ar putea întâmpla să păţească totuşi ceva.

Pufăitul aburilor…

Uşa se deschise lăsân**du-**se cu toată greutatea pe şanţurile de oţel; nările i-a neplăcut impresionate de fumul gros de tutun…

Aceeaşi minte de luptător înregistrează **într-**o clipită toate posibilităţile. Lăzile, prea grele ca să poată fi ridicate, zăceau pe jos, îi stăteau în cale, între el şi ei. Mai întâi cel fără ochelari, apoi celălalt…

Vorbe, pentru a**-**ţi câştiga acele câteva secunde de care au nevoie picioarele ca să ajungă lângă sau dincolo de lăzi. Au reacţionat întocmai aşa cum ştia că o vor face, ridicân**du-**şi doar ochii, fără ca să vadă mâna şi drugul ascuns îndărătul cracului murdar…

— **S-**a întâmplat un accident pe pasajul de nivel. Trebuie să vă daţi jos aici!

— Nimic. Nu i se răspunde:

— De unde ştii că ne dăm jos la Strawberry Whitacre?

Doar ochelaristul se văită:

— Uf, Doamne, uite că o să trebuiască să cărăm afurisitele astea de lăzi o jumătate de kilometru!

Şi, nătâng, îşi întoarse trupul de conţopist cu *spatele* către Mills, ca să deschidă fereastra şi să se uite în lungul drumului de afară, să vadă pasajul de nivel.

Celălalt, cel care nu era un fătălău, fotbalistul, întreba:

— Da ce **s-**a întâmplat? vorbele nu-i zburaseră încă de pe buze, când Mills descrise cu drugul un arc năprasnic prin aer şi**-**l pocni în cap.

Ca un sac azvârlit cât colo, omul căzu pe loc.

Nici chiar în clipa aceea, celălalt nu reacţienă de îndată.

— Dar ce te**-**a apucat? rosti el, şi**-**ţi dădeai seama că aşteaptă un răspuns înainte de a trece la fapte. Poate că şi sta pe gânduri. „Am oare dreptul să dau şi eu? Mi-o permite morala? Ce grad de vinovăţie îmi va reveni? Vă fi oare *New Statesman* de acord?” Nu. Nu era chiar atât de…

Rumenit de emoţie, jalnic de nepriceput la bălaie, se repezi la Mills, cu pumnii înainte, **într-**o atitudine care proclama „nu voi lovi sub centură” **–** şi asta **într-**o clipă în care dârzenia, o lovitură în testicule sau brice alt act de nebunie J ar mai fi putut salva…

Deoarece îşi ţinea capul dat ca prostul pe spate, Mills nu**-**l putu atinge, ca să**-**l lase în nesimţire dintr-odată. Se clătină sub prima lovitură, apărâ**ndu-**şi mai departe capul cu pumnii, aşa încât Mills fu nevoit să**-**şi croiască drum sfărâmâ**ndu-**i pumnii.

Omul scoase un ţipăt jalnic şi înfundat, un şuierat de agonie când Mills îi zdrobi articulaţia stângă, dar încă mai încercă să riposteze, cu mâna dreaptă, teafără până în clipa aceea.

Timpul se irosea cu o viteză nebună. Se putea ca răgazul rămas pentru scoaterea lăzilor din tren să nu se reducă ia mai mult de câteva secunde…

Trupul lui Mills era lac de năduşeală. Cămaşa giorsăită şi murdară era leoarcă. Îi strivi pumnul drept aflat în gardă şi izbi în capul nătâng şi rotund. Îl izbi când şi**-**l lăsa în jos, dar îl nimeri în ochelari, prefăcâ**ndu-i-**i în ţăndări sângeroase. Mills se îngrozi. Depăşise punctul de

unde nu mai încape întoarcere şi conţopistul încă mai era în măsură să se mişte, să scoată multe vorbe, unele strigăte, să opună o oarecare rezistenţă… încă două lovituri zdravene în cap lichidară însă orice rezistenţă; trupul deşălat şi nătâng se prăbuşi pestelăzi…

Câteva prelungi răsuflări gâfâite. „Doamne, am feştelit-o!” Pufăit de aburi. Un murmur de voci, auzit de departe, plângând-se desigur…

Aruncă drugul; n-are a face: amprente nu-s… Perdelele, trage perdelele!

Trupurile celor doi erau înfiorător de grele şi în stare încă să-i zădărnicească planul. Le îndepărtă de lăzi şi se porni să târască lăzile înspre coridor. Încă nimic nou, numai pufăitul aburilor. Lăzile erau necrezut de grele, tot aşa de grele ca şi o ladă cu muniţii. Se simţea cu desăvârşire sleit de puteri – toată vigoarea îi pierise în iureşul acelei jumătăţi de minut. Nu le putu ridica, aşa că le împinse cu piciorul, de-a lungul coridorului, până la uşa din dreapta.

N-a putut-o deschide…

Era una din acele nenorocite de uşi care în teorie pot fi folosite într-amândouă părţile, dar care în practică poate fi deschisă numai din afară şi chiar atunci doar de vreun hamal…

Cu mare zgomot, lăsă geamul în jos şi cu mâna dreaptă apăsă pe bara de alamă. Niciun rezultat. Izbi din răsputeri cu piciorul şi uşa se deschise, dar puţin lipsi să nu se pomenească şi el proiectat afară de mişcarea ei în arc. Suflul de aer îngheţat fu ca o înghiţitură de whisky, ca un întăritor artificial. Dar tot mai simţea încordarea din pulpe, care putea oricând să-i moaie picioarele; şi senzaţia i se continua pe şira spinării, în sus, până la ceafă şi până la ochi, unde se porni o apăsare, o durere ce constituia în sine o piedică, un handicap ce-l orbea pe jumătate; „nu mai sunt ce eram avu timpul să-şi spuie, ba să-l şi blesteme pe Jackson şi regimul alimentar nr. 1…

Putea să azvârle lăzile sau nu? Erau din lemn şi s-ar fi putut sparge în pofida stratului subţire de zăpadă. Le

trase lângă uşă şi apoi coborî, ocolindu-le. O clipă, năduşind de groază, îşi închipui trenul pornind chiar în acel moment, cu cele două lăzi cu tot, şi înhăţă una cu putere spre a se asigura măcar de jumătate din victorie. Se izbi cu nasul de pereţii trenului încât îl podidi sângele, iar altundeva îşi zgâriase încheietura. Durerea îl împunse. „Doamne, îşi zise, analizându-şi singur, cu un rânjet, panica, dar e mai rău ca-n afurisitul ăla de război!” Una clin lăzi se afla acum jos pe pământ, dar se ivi clipa în care iritaţia pricinuită de sângele care-i curgea depăşi puterea lui de îndurare. Îşi vârî zăpadă în nări, încercând pe dibuitele a-şi opri sângele. Trase apoi de a doua ladă, care se prăvăli greoaie, izbindu-se de el, dar de desfăcut nu se desfăcu. Cineva striga ceva. Se întoarse să închidă uşa. Întârziind în acest fel răzbunarea, cercetările, urmărirea, până undeva dincolo de Strawberry Whitacre şi iată că – îngrozită, cu faţa exprimând o uimitoare gamă de sentimente, care toate însemnau perfecta înţelegere a situaţiei – dădu de fata din compartiment. Nu auzi precis ce striga, dar forma şi mişcarea gurii ei vădeau realitatea acţiunii pe care o săvârşea – nici vorbă că fata ştia ce se petrece şi în toiul groazei care o cuprinsese se putea citi şi ceva asemănător cu hotărârea. Avea de gând să încerce ceva, ba chiar şi încerca. „*Nu trebuie să-i faci niciun rău*”. Era înspăimântat la gândul că ar fi silit să nu se stăpânească şi se întoarse, târând lăzile, clătinându-se sub uriaşa lor povară, către rambleul din dreapta. Alunecă în zăpada, năduşi „îşi recăpăta echilibrul, văzu o fâşie de negreaţă pe cerul cenuşiu i protesta din adâncul fiinţei sale: „Doamne, vin Messersebmitts-urile”, ceea ce era b ridicolă parodie a adevărului. Ochii lui rătăceau grăbiţi, căutând cu deznădejde te va fi în vreme ce ţarca singuratică zbură de-a curmezişul cerului.

Bariera pasajului de nivel era ridicată şi fony trecu foarte încet peste prima pereche de linii; când roţile din faţă ale camionului se aflară dincolo de a doua, opri, acţionând frâna de mână. Nici vorbă ca inerţia mişcării să împingă camionul mai departe.

Cabina de semnalizare era foarte aproape de pasajul de nivel şi, prin geamul mânjit de zăpadă al ferestrei din stânga a camionului, Tony a putut să vadă un bărbat gras, în maiou şi pantaloni despicaţi pe pântece în forma unui mic *v*, deoarece nasturii de sus nu se mai puteau încheia. Tony nu făcu nicio mişcare. Omul putea să-l vadă cât se poate de bine, dacă voia sa se uite **într-**acolo. Nu se sinchisea însă, ceea ce însemna că trenul nu era încă aşteptat. De cabina de semnalizare atârna un ştergar murdar, lăsat de ieri sau uitat acolo din**tr-**o altă zi, când nu ninsese. Când va deschide fereastra, dacă o va face cumva ca să strige la Tony, puterea gravitaţiei va zvârli ştergarul jos pe iarbă şi pe zgura înnegrită. Nevasta sau marna cuiva se va plânge. Va fi ultima picătură care va umple paharul unei zile foarte rele. „De unde să ştiu unde-i prosopul? O fi fost furat. Pentru Dumnezeu, dacă ţii atât de mult la el, o să-ţi cumpăr şase bucăţi. Nu *eu* mă văicăresc!” Şi aşa mai departe. „Uită-te la ceas! Două fără douăsprezece. Trenul trebuie să sosească.

În cabină se auzi o sonerie fără importanţă. Un automobil depăşi camionul lui Tony care trecu prin clipe grele văzând că şoferul îşi întoarce întrebător capul şi crezând că va opri şi-i va propune să-l ajute. Omul din cabina de semnalizare se uita acum la Tony. Iată-l că traversează încăperea cabinei, vine la fereastră şi se apleacă peste ceea ce pare a fi cârma unui vapor de moda veche şi care poate manevra bariera pasajului de nivel. Minutele treceau frumuşel, dar omul nu se arăta prea îngrijorat, ceea ce însemna că trenul era în înrirziere; mai rămâneau de înfruntat încă multe minute grele. Un camion trecu peste pasajul de nivel, dar încă o dată egalsmul se dovedi mai puternic şi îi asigură lui Tony victoria, căci camionul se tot duse bâzâind pe lângă el, prin zăpada murdara. Tony nu mai transpira, nu mai era nici cuprins de groază; era nespus de atent, însă nu îngrijorat. Dacă ar fi fost arestat în clipa aceea, putea invoca aberaţia mintală, claustrofobia, o nevoie nestăpânită de a se afla în alt loc, nevoie pe care o împlinise luând camionul. Două lire

amendă. „Ai face bine să consulţi un psihiatru!”

Pentru o clipă, Tony îşi îndreptă acum atenţia spre dreapta şi văzu, niţel alarmat, că omul în uniformă umbla de colo până colo pe peronul gării Strawberry Whitacre, în aşteptarea celor doi inşi cu banii. Pe acelaşi peron se mai aflau bidoane cu lapte şi nişte coşuri, dar niciun alt om. Funcţionarul nu purta mănuşi; lovea uşa. R cu piciorul în câte un bidon şi-şi sufla în mâinile roşii şi cărnoase, ca să se încălzească. Ceva anume îl făcu pe Tony să-şi întoarcă din nou capul în «cealaltă parte, spre stângă, de unde trebuia să vină trenul; văzu că semaforul era pe liber şi prin geamul murdar zări pe omul în maiou şi pantaloni neîncheiaţi că-şi pune o haină şi o şapcă. N-avea de gând să strige. Iată-l, coboară oarecum în grabă treptele de lemn. Trenul, trenul, va să zică vine! „Nu te lăsa Tobias, hahaleră ce eşti! Următoarele cinci minute trebuie să fie măreţe. Coboară! Uită-te sub capotă! Trebuie să existe o fiinţă «Eu-şi-ceilalţi» care să fie sciziparitatea reciprocă a fiinţei. «**pentru** ceilalţi» **–** exact aşa cum perechea «se reflectă-reflectat» este o fiinţă ce trebuie să fie propriu-i neant. Citat, pe stomacul gol, din *Monsieur* Sartre. Există. Cu sau fără gfeaţă. De asta sunt şi eu sigur. Restul e treaba noastră. Probabil că există un Dumnezeu. Cine oare ar fi putut închipui bucăţica asta de pământ? Nu o fiinţă omenească. Un tip tare, Mills ăsta! Aud că ştie să mânuiască un Bren, nu glumă. N-o să mă lase mască. Şi nici eu pe el. Singurul lucru sau singura persoană de care pot fi sigur în veacul al douăzecilea. Nu de Margot. Nu de Sartre. Nu de partidul conservator. Nu de ultima marcă de brânză pasteurizată. De Mills însă, da. Restul nu-i decât o borâtură. Anglia, Doamne, pentru *ea* oare m-am bătut? Ce mai *dobitoci* am fost

Tony coboară din Camion, dă capota în sus şi se face că se uită înăuntru.

Burtă Verde întreabă cu un glas uimitor de subţire şi de femeiesc:

— Ce **s-**a întâmplat?

— Încă nu ştiu.

— Vezi, grăbeşte-te, trebuie să sosească trenul de Medbury şi n-are decât cinci minute întârziere.

„Decât” e relativ.

Inu-i răspunde nimic, Tony.

Burtă-verde stăruie.

— Nu poţi să-l împingi dincolo de şine?

— Glumeşti? Cu o încărcătură de aproape o tonă?

— Ceva trebuie să faci. Trenul de Medbury trebuie să sosească!

— Dacă m-ai lăsa să-mi văd de treabă…

— Oricum, trebuie să-l scoţi de aici.

— N-am ce-i face.

— O să trebuiască să opresc trenul.

— Cred că are ceva la aprindere.

Burtă-verde râde.

— Mai bine ai merge cu trenul.

— Probabil că aşa o să şi fac, până se înserează.

Burtă-verde se îndepărtează, spunând peste umăr:

— Încearcă de-l mişcă!

Aşteaptă. Nicio mişcare. Trenul nici nu se vede încă şi Reg are nevoie de cât mai mult timp – de cel puţin cinci minute – *după* ce **s-**a oprit trenul. „Dacă eliberez locul prea curând, ăşi doi conţopişti or să fie la pământ, dar el n-o să apuce să se dea jos mai înainte ca trenul să se fi pus din nou în mişcare…”

Picioarele lui Burtă-verde urcară ţăcănind treptele de lemn şi torsu-i gros şi greoi pătrunse în cabina de semnalizare. Aproape imediat semaforul se înălţă. „Aşa-i bine, îşi spuse Tony. Asta-mi place nespus de mult. Acum totul e să fac aşa ca situaţia asta să mai dureze. A, iată iar vine Burtă-verde, coborâ**ndu-**şi slănina!

Omul coborî treptele, îl privi pe Tony, dar nu se înapoie de-a dreptul la camion. În schimb, intră în curtea unui depozit de cărbuni care se afla în dreapta pasajului de nivel şi care făcea de fapt parte din ansamblul gării Strawberry Whitacre. Un alt automobil apăru pe pasaj-l de nivel, de data aceasta din direcţia din care venise Tony. Se apropiau, făcând zigzaguri, câteva biciclete, erau patru

fete care se întorceau de la şcoală, minunat de tinere, de vesele, de lipsite de orice deznădejde sau de iubire de bani, cu totul lipsite de ură sau de sentimentul înfrângerii. Burtă-verde intrase înăuntrul unei cocioabe. Lucru lipsit de importanţă pentru Tony; minutele treceau repede, cu o neaşteptată uşurinţă. Dar iată că Burtă-verde iese din cocioabă şi odată cu el un personaj cu aspect fioros, un cărbunar cu faţa aproape tot atât de murdară ca a lui Tony. Pe Tony îl trec năduşelile. Cunoştea oare cărbunarul numele în alb vopsit pe cele două uşi ale camionului? Avea să ştie că n-avea ce căuta în ţinutul acela şi că şoferul n-ar trebui să fie un Anthony Tobias deghizat cum a putut şi el mai bine, cu ochelari şi cu cenuşă luată din sobă? Au oare cărătorii şi şoferii depozitelor de cărbuni un sindicat al lor? Se întâlnesc oare în fiecare sâmbătă seara s-o facă lată de tot şi să cânte:

„O *fi Vodă al Cărbunilor murdar Murdăria tot şi-o neaca în pahar*!”

De bună seamă că jefuirea uzinelor electrice presupune şi clipe greu de trecut. Crezi că senzaţia asta de sfârşeală în maţul gros, că bătăile astea ale inimii aidoma cu ale unei vrăbii prinse în laţ fac cât cinci sau şase mii de lire?

Insul cu aspect fioros arăta aşa doar de departe; avea ceva de antropoid într-însul. Văzut de aproape, era însă un om greoi de vreo patruzeci şi cinci de ani, cu dinţii stricaţi, şi atât. Zâmbea mere* ca să şi-i arate: nişte colţi galbeni şi murdari care dădeau drumul mâncării, după «o mestecaseră, pe jumătate otrăvită.

Zâmbi deci şi se interesă:

— Ce s-a întâmplat?

Tony scurt:

— Nimica bun.

Burtă-verde se rugă:

— Dă-i o mână de ajutor, domnule Hodgson, şi apoi ca să-i dea niţel ghes: Eşti specialist.

Hodgson vorbi:

— Să sperăm că afurisitul de mecanic al trenului

vede că semaforul e-n sus, că altminteri e prăpăd mare, nu-i aşa? îşi lăsă pe spate gâtu-i murdar şi scoase un răget: Acu-i de joacă! şi vreme de-o clipă Tony avu caraghioasa impresie că avea de gând să joace din şale. Unde-i afurisitul ăla de contact?

— E pus, nu?

Hodgson se duse în faţa camionului şi spuse *i*

— Aşa, da, numără până la cinci şi apoi…

Tony care sta în cabina camionului se aplecă fără să facă ceva. Dinţii gălbejiţi se arătară pe deasupra capotei scurte şi spuseră: „*Acum*!”

Un zăngănit de fierărie şi apoi tăcere.

— Ai benzină, nu?

Berechet.

— Încearcă din nou!

Un al doilea zăngănit de fierărie fără nicio urmare. Domnul Hodgson, cu faţa roşie sub erupţia de cărbune, îngână, fără ca să mai râdă de data aceasta:

— Ia să ne uităm niţel sub capotă!

Pe când omul se apleca, Tony îşi răsuci încheietura şi-şi lăsă discret capul în jos, să-şi vadă ceasul de mână. Două fără trei. „Ai putea pleca acum, dar mai stai. Dă-i lui Reg fiecare secundă pe care poţi să i-o dai. Ţine-o aşa până la şi cinci, sau cât mai aproape deşi cinci, cât te ţin balamalele!”

— Mai încearcă o dată, prietene!

Tony, jumate în camion, jumate afară, se uită la cabina de semnalizare. Burtă-verde iar cobora. Ce mai zi pentru el! Şi încă nu ştie totul. O străfulgerare de groază până-n rărunchi. Sau poate ştie? Poate vedea ceva de-acolo de sus? Face careva semne de pe acea uşoară curbă unde Reg îşi execută misiunea care îi revine lui? Mâna dreaptă a lui Tony se furişă înăuntrul buzunarului, ca să simtă prezenţa rece, hotărâtoare a revolverului.

Dar putu să-şi dea seama, pe măsură ce Burtă-verde se apropia, că neliniştea de pe faţa lui se referea numai la el însuşi, la rutina întreruptă a zilei. Oricum, e mai bine să nu zăbovească prea mult. **S**-ar putea să mai fie un alt tren,

mai rapid, înapoia celui de Medbury şi nu vreau să-mi încarc conştiinţa cu o tragedie de atari proporţii…

Burtă-verde spuse cu o notă de exasperare în glas:

— Ei, domnule Hodgson, te credeam expert! apoi i se ptânse lui Tony: Nu-l putem împinge dincolo de linie? Trenul aşteaptă de cinci minute!

„A intrat în panică, mai pot deci smulge poate încă un minut. Plus o jumătate de minut de mers de la cabină până aici. Mai ţine încă trei-patru minute, Tobias băiete, şi vei fi câştigat bastonul de mareşal! et

Dintre colţii gălbejiţi şi cariaţi ieşi o scurtă ţâşnitura dispreţuitoare de flegmă şi domnul Hodgson protestă:

— Dacă blestematul ăsta de camion e rablagit, rablagit rămâne, şi cu văicărelile dumitale nu facem nimic!

— Nu poţi să vii cu camionul dumitale să-l împingi?

— Da’ de ce? Domnul Hodgson era acum furios.

— Trenul…

— Mă… pe tren. Şi-aşa întârzie mereu!

— Atunci trebuie să mă duc la garaj!

Burtă-verde se supărase **într-**atâta, încât era gata să-şi lase baltă cabina de semnalizare şi. Să se ducă la un garaj fără a se gândi măcar să-i ceară lui Tony să facă el asta. Ce situaţie încântătoare! Am putea prelungi farsa până la orele patru, cu puţin noroc!

Hodgson se învoi năzuros:

— Bine, lasă, o să-l împing eu!

Burtă-verde rămase neliniştit lângă camion, în vreme ce Hodgson se îndrepta spre depozitul lui de cărbuni, cu paşi voit înceţi, meniţi să prefacă neliniştea lui Burtă-verde în panică. Tony se uită la ceas. Două şi trei. Hai, să mergem L.

— Să mai încerc o dată, spuse.

Exista acum o probabilitate că va întâmpina o greutate oarecare, că va fi întârziat de obligaţia de a merge cu farsa până la capăt. Se urcă de aceea grăbit în cabina camionului, trânti uşa **-** spre surprinderea lui Burtă-verde şi apăsă pe butonul de contact.

Nimic.

Năduşeala se prelinse în zeci de pârâiâşe pe faţa lui Tony, lumi**nându-**i**-**o, îndepărtând de pe ea cărbunele, demas**cându-**l centimetru cu centimetru.

„Pentru numele lui Dumnezeu, nu-i timp de glumă!…”

„*Porneşte*, *afurisitule*!…”

„Încearcă din nou!”

Nimic.

„Ia**-**o de la început!”

„Ce mă**-**sa a mai făcut şi ticălosul ăla cu măselele lui găunoase, sub capotă?”

A desprins firele pe care…

Camionul lui Hodgson e acum afară şi blochează şoseaua» cu desăvârşire. Roşu la faţă şi cu mâini care tremură, Tony încearcă din nou să pornească motorul; Hodgson coboară din camionul lui şi înaintează ţinând o frânghie. Înapoia lui două maşini claxonează de zor. Nu-i pasă. Se distrează. Un tren e ţinut în aşteptare şi acum şi nişte maşini. „Minunat! De**-**ai putea măcar face la fel şi cu nişte avioane…”

Motorul camionului lui Tony începu să hârâie şi Tony apăsă din răsputeri cu piciorul drept. Motorul angrenă atunci cu bubuit puternic şi vehiculul, cu frânele deblocate, lunecă de pe pasajul de nivel din proprie iniţiativă. Cei doi automobilişti îşi scoseseră între timp capetele pe ferestrele maşinilor şi**-**l înjurau acum pe Elodgson. Burtă-verde urca treptele. Rufa aia murdară tot mai atârna acolo, prinsă de fereastră. N**-**are să mai cadă de acolo până **într-**o bună zi de primăvară. Hodgson se urcă în camionul lui şi**-**l duse în marşarier până în curtea depozitului de cărbuni. Apoi ieşi din nou ca să stea prieteneşte la taifas cu Tony, să**-**l întrebe cum de izbutise să repare ceea ce părea imposibil de reparat, însă Tony, care acum depăşise orariul cu vreo câteva minute şi-şi dădea prea bine seama cită suferinţă puteau ele reprezenta pentru Reg Mills, trecu atât de repede pe lângă el, încât Hodgson fu silit să se dea de**-**o parte, să sară pe propria sa apărătoare de aripă. Imaginea din urmă a dinţilor gălbejiţi fu una de indignare.

Tony zbură prin faţa celor câteva prăvălii cu o viteză care-l făcu pe un biciclist să descalece şi pe câţiva bătrâni care intrau în vespasiana din faţa unei crâşme să se întoarcă şi să dea dojenitor din – cap. Când ajunse la curba drumului şi îi apăru rambleu! în faţă, umplând orizontul, avu dovada concretă a desăvârşirii planului ce şi-l propusese. Trenul sta acolo, cum nici nu se putea mai real şi Tony se repezi pe pantă în jos ca să ajungă sub pod – rambâeul îi umplea tot orizontul – tocmai când, îşi dădu el seama, trenul ieşea clin raza sa vizuală şi începea să se pună în mişcare spre a străbate cele câteva suie de metri care-l mâi despărţeau de gara Strawberry Whitacre.

Din fericire, trupurile, Tereza nu **Le-**a văzut niciodată, şi nici degetele muribunde ale lui Clifford Potts, care tot se mai luptau, ca nişte viermi ce **s-**ar fi împotrivit oţelului masiv, încercând să deschidă uşa şi să-şi târască f» ţa sfărâmată afară pe coridor, unde orice pasager şi-ar fi dat seama, văzâ**ndu-**l, de nenorocire, şi ar fi dat alarma.

N-a înţeles niciodată şi nici nu şi-a reamintit instinctul datorită căruia intuise groaza instantanee, îndârjirea întipărită pe faţa dată cu cărbune a omului aceluia din compartiment. Trenul se oprise. Omul se dusese. Exista o legătură: instinctul i-o striga nebuneşte, dar au trecut lungi minute până ce trupul ei şovăitor să accepte provocarea: „du-te şi vezi!”

Omul o luase la stânga, ceea ce însemna că intrase **într-**unul din cele două compartimente sau la toaletă sau că, trecând prin burduf, se strecurase în vagonul de clasa întâi.

Cele două compartimente erau goale, iar uşa toaletei era deschisă şi se tot bălăbănea uşor, cu toate că trenul se oprise.

Tereza îl văzu târşâind ceva prin vagonul de clasa întâi, la mai puţin de un metru şi jumătate de ea. O îngrozi răsuflarea lui răguşită, strangulată, grea – pe care o putea auzi prin burduful de legătură dintre vagoane. Se sforţa din răsputeri. Cum ea nu mai văzuse pe nimeni altul până atunci, plângând aproape de necaz, deoarece lada pe care

o târa nu se mişca în fapt aşa de repede pe cât ar fi dorit-o mintea lui. Ea îşi dădu seama că se întâmplă ceva rău, o fărădelege, iar când omul ieşi din vagon şi începu să tragă cu mâinile de ladă, Tereza îngălbeni de teamă. Un hoţ! Nu ştia ce se găseşte în lăzi, nici ale cui erau, atâta ştia doar că în compartiment lăzile nu apăruseră. Omul şezuse acolo timp de patruzeci de minute **într-**o stare de încordare nemaipomenită, cu faţa mânjită şi în haine sărăcăcioase **–** un om fără lăzi, un om pe care nu te-ai fi aşteptat să-l vezi că posedă asemenea lăzi; şi iată că acum se repezise în vagonul de clasa întâi. Şi că scotea lăzile altcuiva afară din tren. Păru că aude un glas care era al curajului, al nevinovăţiei supusă legilor, al acelei părţi din ea care recunoştea fără rezervă drapelele, deciziile autorităţilor, lungul şir de cuvinte care în zilele noastre pe alţii îi stingheresc. Patriotism, datorie. Ce putea ea face? Să tragă semnalul de alarmă şi să oprească trenul? Dar trenul e oprit. N-are oare de gând *nimeni* să facă *ceva*? „Nu pot, nu pot, mi-e frică, Doamne, uite că a coborât din tren. Să-l urmăresc! Controlorul o să vină, dacă strig. **S-***ar putea să mă omoare…*”

Ceea ce o sprijini fură cuvintele domnişoarei Wilkinson. Gura bătrână, obosită, făcea să salte firişoarele de păr din jur şi vocea ei stinsă umplea clasa. Tereza era la începutul vieţii şi le lua pe toate drept bune şi adevărate. Wellesley, omuleţul acela spilcuit cu nasul acvilin. „Înainte, băieţi, înainte!” Şi lunga coloană de colb care se apropia de Vimeiro. Oamenii în repaus, dispreţuitori, bând din rachiul Maiestăţii Sale, mâncând carne rece şi biscuiţi, până ce goarnele răsunară şi toate tobele bătură adunarea. Neînvinşii francezi în tunici albe, nepăsători, în întârziere de câteva ore cu atacul pe care trebuiau să-l dezlănţuie în zori, înaintând oricum, biruinţa părân**du-**li-se asigurată, iar armata de faţă doar una din cela multe care urmau să fie date peste cap şi aruncate în marea a cărei sare o şi puteau adulmeca. Şi englezii, bine postaţi pe creasta dealului, în bună parte la adăpost de tirul inamic, printre buruieni şi stânci, iscând ploi de gloanţe; o linie roşie şi

subţire care rezistase peste puteri, o zi care a schimbat lumea…

Curajul, poate, trebuie să fie neştiutor, în felul acesta; carnea de tun de prima calitate este cea aprigă de la optsprezece ani; deoarece cunoaşterea, adică alaiul de vorbe care moleşeşte sufletul, coboară trupul la nivelul acelor vorbe. Să gândeşti nu-i tot una cu a făptui. Fata ştia că datoria e ceva luminos şi curat şi vrednic de jertfă. Ea era la început, iar interesul şi admiraţia ce le purta istoriei nesocoteau mutilările, descărnatele victime spaniole siluite mai înainte de a fi biciuite până la moarte, şi ochii scoşi oricărui purtător de mustăţi luat prizonier. Nările ei puteau adulmeca şi fumul şi carnea de cal, dar nici în cele mai cumplite vise de groază nu-şi închipuise drumurile înţesate de răniţi lăsaţi în părăsire; aerul fierbinte, împuţit de duhoarea molimelor respingătoare, a stârvurilor putrezite; iar dacă ar fi acceptat atrocităţile duşmanului şi ale aliatului, n-ar fi luat drept adevărată nebunia trupelor britar Wfr foboiul era pentru dânsa lupta dreaptă care lua sfârşit odată cu ultimul foc. Ciudad Rodrigo luat cu asalt noaptea; asta o putea înficrbânta ostaşii care se căţărau pe scările proptite de ziduri, strigătele de „Victorie!” şi de „Trăiască Anglia!” Dar inevitabila, logica prăbuşire a disciplinei, prefacerea avântului în răzmeriţă; feţele arse, înnegrite, însângerate, răcnind de beţie nebună, pierdute pe străzile cuprinse de flăcări ale unui oraş necunoscut, cucerit, *al lor*, lăsat la bunul lor plac pentru beţiile, uciderile şi violurile pe care săbiile scoase din teacă şi strigătele ofiţerilor nu le puteau opri – toate acestea depăşeau mintea ei de patrusprezece ani…

Picioarele-i, bâţâind de frică, abia dacă îi mai ajutau să meargă. Doar pentru că bunul simţ îi spunea: „De fapt nu-i nimic extraordinar; desigur că există o explicaţie absolut satisfăcătoare”, doar pentru asta a putut înainta.

Gând îşi ridică ochii înspre ea, fata văzu nespus, covârşitor de limpede că omul se vârâse **într-**o nebunie pe care nicio logică nu o putea lămuri.

Vocea îi tremura prosteşte, când i se adresă:

— Da’ ce vrei să faci?

Deşi pe faţa lui se vedea că o recunoaşte, n-o luă în seamă, nu-i răspunse.

Tereza strigă:

— Opreşte! Nu sunt ale dumitale!

Celălalt şuieră printre dinţi:

— Ba sunt, ba sunt! Sunt ale mele, apoi mârâi, după un răgaz: Nu pune mâna!

Omul căra acum a doua ladă. Era înfiorător de grea; mai înainte răsuflase anevoie, dar acum chiar că abia îşi trăgea sufletul. Simptomele violenţei lui erau groaznice: fata nu mai văzuse ceva asemănător. Dar nu încăpea nici cea mai mică îndoială, că tot ce făcea omul ăsta era o nelegiuire. Se simţea acum şi ea, Tereza, amestecată în toate astea şi putea citi spaima în ochii lui, slabă mărturie a bietului ei curaj. Era datoare să rămână pe loc, să-i fie piedică, să-l hărţuiască, până ce, ca în cărţi, se va întâmpla ceva, până când totul se va termina cu bine şi cei buni vor învinge…

Omul cărase cele două lăzi peste şine şi le trântise în zăpadă. Acum, după ce-şi trăsese sufletul, căra una din ele către marginea rambleului. Tereza îi desluşi atunci planul: voia să ajungă pe şoseaua de dedesubt, şi atunci făcu hotărâtoarea săritura de mai bine de un metru cât o despărţea de pământul acoperit de zăpadă.

Şi striga tot timpul:

— Nu sunt ale dumitale! şi: N-ai voie? cuvinte în fond caraghioase, dar care îl tulburau căci se vedea că şovăie…

Nu venea încă nimeni…

Trupele de întărire veneau mereu cu încetineală…

„Nu te lăsa, nu te lăsa!”

„Da. Desigur!”

Tereza se repezi la o a doua ladă şi o apucă de miner, încercă **s-**o ridice, **s-**o aducă înapoi în tren **–** dar n-avea nicio putere, nu putea nici măcar **s-**o împingă pe zăpadă. Cât de tare şi de brutal trebuia să fie omul acesta!

Care se şi năpusti asupră-i, strădui**ndu-**se **s-**o dea la o parte, rostind vorbe groaznice, cutremurătoare,

învinuindu-se astfel singur, osândindu-se.

— Şterge-o, putoare! Ia mâna de pe porcăria asta!

Dar fata i se proţăpi în cale, ca să nu se poată apropia de ladă.

— Dă-i drumul, toanto ce eşti! Nu vreau să-ţi fac niciun

W

rău!

— Nu e a dumitale!

— Ba e a mea!

— Nu e.

— Pentru numele lui Dumnezeu!

Nu venea nimeni, nu făcea nimeni nimic. Tereza putea să vadă feţe care se holbau, atâta şi nimic mai mult. Era în pericol, clar nu suferea din pricina asta, în ciuda vorbelor pe care i le aruncase omul; lucrurile se mai petreceau încă în cadrul acelei violenţe pe care şi-o închipuie elevii şi elevele claselor inferioare de liceu. Iată însă că omul o apucă de un braţ, să ucindu-i-l cu atâta cruzime încât o podidiră pe loc lacrimile şi lăsă cealaltă mână în jos.

Cu un uriaş efort fizic şi mintal, el ridică apoi lada şi se duse cu ea până pe marginea rambleului.

Tereza se aruncă asupra lui cu ultimele-i rămăşiţe de mânie şi de: uraj, împingându-l până la extremitatea taluzului, Omuf şuieră atunci înfricoşat:

— Şterge-o de aici, putoare!

Şi văzând că Tereza nu se lasă, o îmbrânci el până ce-şi pierdu echilibrul. Fata îşi dădu amarnic seama că trupele de întărire nu sosesc. Trenul începea să se njişte. Era învinsă. Nimic. Domnul Armstrong avea dreptate. Durerea de dinţi nu era nimic faţă de ceea ce, se petrecea acum. Şi urlă de groază simţind că se prăbuşeşte sub efectul puterii de atracţie a pământului. Nouă metri. Nu era mare lucru ca cifră, însă rostogolindu-se fără nădejde înspre parapetul de cărămidă ştiu în cele câteva clipe care-i mai rămâneau că durerea va veni. Fierbinţeala i se revărsă în toată fiinţa în vreme ce încă mai cădea, în

ultima clipă îi zdrobi oasele, iar ultimii doi metri şi jumătate însemnară o prăbuşire verticală drept în şosea. Parapetul îi zdrobise ceva înăuntru la şold, iar la braţul drept şi la piept simţea nişte dureri groaznice. Căzu cu faţa în jos pe şosea, zăpada abia amortizând lovitura şi-şi dădu vag seama de camion – un uriaş huruit şi o durere chinuitoare ca de răstignit, când roţile namilei trecură peste mâna pe care nici instinctul n-a putut-o mişca, apoi – deoarece până şi putinţa de îndurare a unui corp curajos are o limită – se scufundă, din fericire, în neştiinţă, biată siluetă în impermeabil bleumarin, cu bereta ei ştrengărească azvârhtă la zece metri depărtare şi un ciot zdrobit, care păta zăpada, cerând în zadar îndurare.

Zorea cu prima ladă. Picioarele nu voiau să se înşurubeze cu destulă putere în pământ; voia trupului ar fi dorit să meargă mai repede, dar zăpada şi noroiul nu i-o îngăduiau. Era vorba doar de vr-eo cincisprezece metri şi Tony venea în goană către el, fără a rosti o vorbă, să ia cealaltă ladă. Nu era numai zăpada, ci o mare de glod, de murdărie verzuie prin care trebuia să se bălăcească. Alunecă o dată şi când se ridică din nou în picioare recunoscu mirosul noroiului care se lipise de el. „Excremente de porc, îşi spuse; de data aceasta nu-s de taur”. Fu în stare să rânjească, un rânjet foarte acru, să poată privi ca din afară la făptura aceasta care blestemă, aleargă, se zbate de moarte şi care era el însuşi.

— Fata nu trebuie să moară…

E un copil, cum o să fie şi Daphne, cu acea nedesluşită însuşire pe care o au toţi copiii, pe care o au *toate lucrurile* mai înainte ca lumea şi chemările trupului să pună stăpânire pe ele cu exigenţele lor. N-au decât să-şi ia banii; nu-mi pasă; dar numai că fata nu trebuie să moară…

O văzu întinsă acolo pe şoseaua cea albă şi observă şi ce făcuse camionul din mâna ei şi înţelese că avea să moară. Simţi că-i vine să verse, să plângă, să se dea bătut. Afurisita aia de ţarcă. Nu-i drept. „*Ei, şi dacă moare*? O martoră. Las-o să moară. (Dumnezeu nu există, nici

moralitatea, nu există nimic decât un univers în curs de răcire şi grămada asta de scârnăvii. Dar nu vreau să moară. De ce? E o puştancă)".

— Trebuie să-i dăm ajutor, stărui el. Trebuie să facem ceva.

Citi amestecul de panică, de instinct de conservare şi lealitate de pe faţa lui Tony şi înţelese că Tony vrea s-o ia din loc.

— Trenul a plecat, spuse Tony.

— Slavă Domnului, răspunse Mills, apoi preciză: Am lăsat o uşă deschisă. Or s-o vadă.

— Or s-o închidă, asta e. Ce s-a întâmplat?

— Nimic.

Tony şuieră, îngrozit:

— Pune lada sus!

— N-o să mai am eu loc.

— Pentru numele lui Dumnezeu, fă loc!

Era ceva la care nu se gândiseră. Cele două lăzi mari ocupau jumătate din cabina şoferului.

— Nu le putem pune în fund. Ar aluneca. Ar vedea lumea.

— Cu fata ce facem?

— O să telefonăm, răspunse Tony vag. E o cabină telefonică în sat.

— Cred că pe unul l-am omorât, mărturisi Mills.

— Atunci nu putem să mai... trebuie s-o întindem! Dacă ai lăsat o uşă deschisă se poate să se descopere totul în câteva minute.

— N-am avut încotro. Fata se agăţase de lăzi.

— Doamne, Dumnezeule!

— Ajută-mă la asta.

— Mă, dar grele mai sunt. Poţi îngenunchea?

— Fata... protestă Mills. O puştancă.

Tony strigă înspăimântat: Vine cineva!

Mills văzu pe şosea, la o depărtare de opt sute de metri, un om care se apropia calare pe o bicicletă. Nu se grăbea. Oare din pricina zăpezii?

Ăsta ne scapă de grijă, constată Tony. O să se ocupe

el de fată.

Mills se supuse dorinţei de a fi în câştig. Trânti uşa dinspre partea lui şi rămase **într-**o poziţie foarte neconfortabilă, îngenuncheat pe banchetă, înghesuit în lăzi. Tony pomi **într-**un şuierat de roţi lunecânde, nerăbdătoare.

— Pentru Dumnezeu, mormăi Mills, mergi pe partea care Trebuie sau de nu o să-l faci piftie pe găozarul ăsta.

Pe bicicletă înainta un om bătrân. Trecură pe lângă el cu o aşa de mare viteză, încât zăpada moale, terciuită de neîntreruptul trafic, împroşcă din belşug şi călăreţsi bicicletă. Bătrânul căzu şi ridică spre camion un pumn ameninţător.

— Fata, spuse din nou Mills, care avea nevoie să i le mângâiat şi care sta gata să se prăbuşească, şi care, în gura uscată, simţea gustul amar al victoriei.

— N-o să păţească nimic, îl asigură Tony. Ambulanţa salvării o să sosească în două minute.

— Pe unul l-am omorât; Mills îşi repeta mărturisirea. Acum, cu un aer de spovedanie însă, deşi începuse ziua hotărât chiar să omoare la nevoie pe cine i-ar fi stat în cale. Ţarca schimbase cu desăvârşire perspectiva.

— Nătărăul naibii, se încăpăţâna să nu cadă!

— A fost niţică aiureală şi pe la mine, îi povesti Tony. Scoseseră un camion să mă remorcheze.

— Nostim ar mai îi să nu conţină lăzile bani.

— Nostim de tot. Aş muri de râs. Ia, ţine asta, în caz că poliţia e în sat.

Îi trecu lui Mills recea greutate de oţel a revolverului. Mills protestă:

— Nu fi prost. Am terminat.

Goneau de-a lungul drumului; numai îndepărtatul, îmbrumatul orizont al copacilor se mişca încet; toate celelalte îi însoţeau cu viteza panicii.

— Încetinează când intri în sat, îl preveni Mills, sau altminteri dă dracul şi ne arestează pentru exces de viteză.

Pătrunseră în sat şi aproape numaidecât Tony exclamă:

— Doamne!

— Fir-ar să fie! rosti Mills, văzând şi el. Nenorocita de ţarcă! întoarce, Tony, sau dăm de naiba.

De partea unul enorm refugiu pe care trebuiau să-l ocolească spre a putea s-o ia la dreapta şi să dea în nisipărie, sta un şâr nerăbdător de vehicule, cu desăvârşire blocat; automobilâştii, nemaiştiind ce e de făcut, coborâseră din maşini şi *se* plimbau de colo până colo. Când camionul îşi luă rândul la coada coloanei aceleia de vehicule, văzură amândoi care era pricina blocajului. Un camion cu remorcă pentru încărcătură joasă încercase să vireze. Căra un transformator de 100 tone. Camionul era alcătuit din două piese: una care împingea şi una care trăgea; buloanele de cuplare fuseseră slăbite pentru ca să poată coti complicatul dispozitiv, şi în împrejurări obişnuite, lucrurile ar fi mers bine. Dar astăzi pământul era acoperit cu cincisprezece centimetri de zăpadă, care nu fusese curăţată încă; iar transformatorul de 100 tone alunecase de pe remorca pentru încărcătură joasă – fupând frânghiile şi lanţurile – şi acum zăcea pe zăpadă într-o rână. Camionul pentru încărcătură joasă rupt şi el în două, pusese în sfârşit capac haosului. Aveau să treacă ore întregi până ce toate reuşeau să fie puse la punct. De cealaltă parte a refugiului se aflau două automobile de-ale poliţiei, care răspunseseră chemărilor în ajutor. Poliţiştii se foiau şi ei, cu gesturi deznădăjduite. Era o harababură fără pereche. Şi dintr-o secundă într-alta avea să vină un alt vehicul în spatele camionului în care Tony şi Mills duceau banii furaţi, şi avea să-i blocheze până ce poliţia va binevoi să-i pună sub stare de arest. Iar dacă voiau să ajungă degrabă la maşina lui Toţi, asta era singura cale care le permitea s-o facă. În mintea lui, Tony îşi spuse: „vineri 13, n-ar fi trebuit să alegem ziua asta”; în vreme ce Mills blestema cu glas tare:

— Afurisita aia de ţarcă!

Tony vorbi încruntat:

— Încă nu suntem bătuţi. Toată nenorocirea pe care o vezi, fir-ar ea a naibii, ne poate fi chiar de folos, dacă

izbutim să ieşim din încurcătura asta. Porni camionul în viteză, cu spatele. Trecură de colţul unui drum care era niţel mai larg decât o potecă.

Tony strigă:

— Ţin-te bine!

Mills căută să se opună:

— Ai spus că nu putem s-o luăm la stânga, fiindcă drumul dă în parcelare şi vehiculele n-au cum trece pe acolo.

— Da, dar la nivelul refugiului. Drumul ăsta nu ştiu încă unde duce. Ce-oi fi vrând să fac altceva, Reg? Să stau la coadă?

Drumeagul era prea strâmt pentru orice fel de vehicul. Crengile zgâriau camionul, uneori destul de grele ca să-l atingă, producând un pocnet metalic.

— Oricum, răsuflă Tony, nu mai stăm deocamdată în calea nimănui.

— Sunt prea grele de purtat…

— Nu te mai frământa. Ce-i cu tine? Nu vezi că am scos-o la capăt?

— Ţarca e de vină. N-am fi păţit nimic, dacă nu-mi răsărea în faţa ochilor.

— Ce-i cu sminteala asta a ta cu ţărcile?

— La Bulwick. Jim Watson.

— Ce-i cu el?

— A spus el ceva despre ţărci.

— Ce-i cu ele?

— Că dacă vezi una…

— Pentru numele lui Dumnezeu!

— Da, dar a dat ortu’ popii chiar în aceeaşi zi.

— Ascultă-mă! O să mergem la blestemata aceea de grădină zoologică şi o să vedem acolo ţărci cu sutele.

— Bine, însă eu am văzut una înainte de a intra în Arnhem.

— Uite, Reg, îl rugă Tony. Astea-s nişte bărbi. Tu nu-ţi dai seama, dar ai de fapt baftă. O grămadă din tipii din batalionul Y n-au avut vreo cobe să le cobească despre ţărci sau alte alea… O, ştiu ce vrei să spui. Nu sufăr să fiu

fotografiat şi am fost tras în poză în chiar clipa când avionul nostru pleca la Arnhem. Totuşi de căzut au căzut ceilalţi…

— Dar azi…

— Ai baftă mare, ţi-o spun eu. Ai scăpat cu bine şi iată-te aici. De câte ori n-aţi intrat şase sute în luptă şi aţi ieşit numai o sută? Tu ai trecut prin toate. Uită de afurisitele alea de ţărci. Ţi-o spun eu, am câştigat. Şezi aici cu zece mii de lire în braţe şi-mi tot îndrugi mie că n-ai noroc…

— Dar, Tony, uite…

Tony văzu că drumul îl duce drept în curtea unei ferme. Nu părea să existe vreo posibilitate de a merge de acolo mai departe. Tony rosti îndârjit:

— O să le venim noi de hac afurisitelor tale de cobe. Există mereu două ieşiri din curtea unei ferme. Te scot eu de aci. Mai întâi uită-te la harta aia topografică. Slavă Domnului că am luat-o cu noi!

Un câine se repezi la ei, dar fugi din calea grelelor roţi nepăsătoare. Tony înconjură vechile şi uriaşele clădiri ale fermei. Doi bărbaţi fură siliţi să se dea iute la o parte dinaintea lor. Unul le strigă:

— Unde mergeţi?

Trecură însă mai departe, zdrobind tufişurile de pe ceea ce nu era decât aleea unei grădini. Cei doi bărbaţi îi urmăreau acum, împotrivindu-se prin strigăte, ajutaţi de câine. În faţă le răsări o barieră cu cinci bare.

— Nu pot opri ca s-o deschid, mormăi Tony printre dinţi.

Bariera nu era prinsă cu zăvorul şi se roti cu putere. Dincolo de ea era câmp. Iar la vreo şapte sute de metri se afla o altă barieră şi un drum de ţară. Camionul se zdruncina şi se hurduca, în vreme ce Tony îl conducea peste buruienişurile cu gropi. Pe câmp, un cal zvârli din copite şi o luă la goană. Strigătele urmăritorilor rămaseră mult în urmă.

— Pe asta ai face mai bine să mi-o deschizi, îi ceru Tony. De ce parte o iau?

— La stânga, răspunse Mills. Că la dreapta ajungem iar în sat.

Coborî pe brânci din camion şi îi deschise lui Tony bariera. Cei doi bărbaţi, îşi dădu seama, tot îi mai urmăreau. Ar fi fost mai nimerit pentru dânşii să se fi dus la hangare, să scoată şi ei un vehicul.

— Aşa-i mai bine, afirmă Tony, simţind că pneurile camionului se-aştern lin pe drumul de ţară. Să-ţi spun ceva, Reg. Următoarele patru sau cinci minute sunt hotărâtoare dacă ieşim sau nu cu bine din treaba asta.

— Mergi în direcţia exact contrară cu nisipăria, constată Mills posomorât.

— Bagă de seamă cum se adună toate, recunoscu Tony. Ţi-ai pune capul că ministerul de război conduce atacul ăsta.

Mills zâmbi, dar nu răspunse nimic. Camionul gonea pe un drumeag pentru ca s-o ia peste câmpuri.

Tony întrebă:

— Ce crezi că ne trebuie ca să ieşim cu bine din toată tevatura? Gândeşte-te, Reg.

— Ne trebuie automobilul tău.

— La ce depărtare de nisipărie suntem?

— Trebuie să înconjurăm un pătrat ale cărui laturi au vreo

12 kilometri cu totul.

— Peste poate, recunoscu Tony. Până atunci vor fi dat de uşa deschisă a vagonului şi de tipii pe care i-ai cotonogit şi de fată; iar omul de la uzina electrică va fi pe peron, gata să explice de ce s-au petrecut toate acestea. În ciuda blocării circulaţiei, toată regiunea va fi infestată în mai puţin de zece minute de automobilele poliţiei. Ne trebuie un automobil şi nu putem pune mâna pe un automobil, deoarece nu putem risca să ne învârtim doisprezece kilometri în jur de Strawberry Whitacre ca să ajungem la acela al meu. Trei kilometri au reprezentat un risc destul de mare. *A*, *am găsit*!

— Ce anume?

— O să *închirierii* o maşină.

— Dă-le încolo de goange.

— Nu-s goange. Dacă am cum să te las undeva cu banii şi să vâr camionul într-un şanţ, pot atunci să-mi spăl faţa (am o mănuşă de toaletă, udă, la mine) şi să-mi scot ochelarii şi să prind un autobuz spre Wicester sau spre oricare alt oraş şi să mă întorc mai târziu.

— Unde mă poţi lăsa?

— Uită-te pe hartă, Reg. Descoperă o carieră sau o cărămidărie sau o moară – ceva care să însemne un punct de reper.

— Nu prea îmi miroase mie a bine, răspunse Mills.

Dar se zgâi în hartă. Numele şi semnele îl încurcau; nu era obişnuit cu hărţile. Privind însă pe deasupra lăzilor, văzu un desiş de pădure şi, comparând cu harta, constată că suprafaţa împădurită era de un kilometru pătrat.

— Uite, în pădurea aceea, drept în faţa noastră, arătă el. Lasă-mă acolo. Ia harta! înseamnă-ţi locul cu creionul.

— E o şosea principală?

— Nu. Şoseaua principală care duce la Nuneaton e la un kilometru şi jumătate în dreapta.

Tony întoarse la dreapta când fură la răscruce şi o luă de-a lungul pădurii.

— Nu pare prea deasă. N-are prea multe crengi. 1

— Tu vezi-ţi de camion. Eu mă pitulez aici. Nu mă găseşte nicio haită de câini.

— A cui e proprietatea?

— Harta nu indică.

— Vreau să întreb dacă face parte din vreo fermă? E probabil să vină cineva?

— Singura indicaţie e „Pădurea Honey”.

— Reg, eşti sigur?

— Fireşte. Scapă de camion. Întoarce-te cu automobilul.

— Se întunecă înainte de cinci. O să încerc să fiu aici la şase şi o să semnalizez de trei ori cu farurile. Apoi le sting şi aştept. O să-ţi fie frig al naibii Reg.

— Nu te sinchisi tu de asta. Prevezi ceva piedici?

— Da. Maşina mea din nisipărie. Să presupunem că o

găseşte cineva. Azi, mâine…

— Du-te la comisariatul de poliţie din oraş şi spune-le că ţi **s-**a furat automobilul. Aşa, când îl vor găsi, dacă or să facă o legătură între automobil şi furt, or să creadă că cineva l-a şterpelit ca să dea lovitura.

— E un raţionament pe care nu-l pricep.

— Mă rog, lasă-mă aici şi gândeşte-te la amănunte după ce vei fi scăpat de camion.

— În regulă. Uite, ia pardesiul şi fularul meu.

— Şterge-o cât mai departe cu putinţă, ca să te descotoroseşti de camion, Tony.

— Aşa o să fac. Na, tot ce am: un baton de ciocolată.

Mills, luâ**ndu-**l, spuse:

— Parcă îmi aduc aminte că am mâncat ciocolată în pădurea de la Costerbeek.

— Ai scăpat de acolo, să vezi tu că scapi şi de aici.

Camionul se opri. Mills trase afară cele două lăzi. El şi cu

Tony le duseră până sub gardul viu care împrejmuia terenul. Mills se strecură de cealaltă parte şi Tony i le trecu peste gard. Nimic nu i-a împiedicat. Cât vedeai cu ochii, doar zăpadă viscolită şi doar fâlfâit de aripi de ciori negre **–** şi cârâitul or în după amiaza rece. Apoi Tony se caţără în camion şi pleca în grabă.

Pe zăpada drumului aceluia se aşterneau doar urmele a patra vehicule şi Tony o ţinu, cât putu, pe făgaşurile lor combinate şi suprapuse. Conducea camionul pe drumul îngust cu o viteză care însemna un adevărat pericol. Ar fi fost vai şi amar de el, dacă **s-**ar fi văzut nevoit să oprească brusc; trebuia să rişte urmările unei lungi patinări.

La câteva sute de metri de Reg Mills se simţi niţeluş mai bine. Acum nu mai era decât un om cu un camion de furat. Nimeni n-o să dea de Mills; şi în zăpăceala acelei după amiezi, socoti că nici măicar nu-l caută cineva. În orice caz, nu în înţelesul precis al cuvântului. Harababura de la gara Strawberry Whitacre ajungea ca să dea de furcă multor poliţişti ore de-a rândul, cu luarea declaraţiilor. Asta **–** presupunând că vor putea să iasă din minunata

încurcătură de maţe din preajma refugiului. Ce mai după amiază! Totuşi, aveau radioul la dispoziţie şi se prea putea ca stabilind degrabă direcţia în care o apucaseră fugarii, să blocheze şoseaua principală… Cu cât mai repede se descotorosea de camion, cu atât mai bine.

Oricum însă, simpla senzaţie a fugii fizice, ocrotirea pe care i-o da metalul, prompta reacţie a acceleratorului se aliau pentru a-i oferi iluzia siguranţei. O dată pomenit doar pe propriile-i picioare, îi va fi redusă viteza şi va fi dator să dea explicaţii oricărui pieton care s-ar întâmpla să-l oprească; iar revolverul, argumentul final, dacă viteza de mişcare a celui care-l deţinea era redusă, nu devenea altceva decât un mijloc de a atrage atenţia; el putea pune capăt unei discuţii *aici*, dar la o sută de metri mai departe, pe şosea, nevăzut şi adăpostit îndărătul unor ziduri, nu era imposibil ca vreun fermier, în legitimă apărare, să înşface o puşcă şi… „Nu, nu, îşi spuse Tony, rămâi în camion, băiete, până ce nu te mai rabdă nervii sau până ţi s-a i veşte prilejul să-i faci vânt într-un şanţ”.

Nervii începură din nou să-l înţepe cu mii de ace, atunci când ajunse pe şoseaua principală: la dreapta pentru Wicester, la stânga pentru Coventry. Treceau, la distanţă de o sută de metri unul de altul, automobile care, în pofida zăpezii, goneau cu cel puţin nouăzeci pe oră. Tony o luă spre Coventry, aflat la numai treizeci de kilometri, şi apăsă pe accelerator, simţind energia care se îngrămădea în masa de cărbune şi oţel pentru a o arunca din nou înainte cu şaptezeci şi cinci de kilometri pe oră. Reg e probabil în siguranţă acum. Până în două ore are să se întunece. Dacă el, Tony, dă greş, Reg are la dispoziţie toată noaptea ca să se pună la adăpost, pe sine şi lăzile. La nevoie, le putea îngropa şi putea să plece pe jos…

În faţa lui, un autobuz roşu. Depăşindu-l, Tony înţelese cum putea în sfârşit să se libereze. Cu mâna stângă scotoci prin hainele murdare ca să dea de mănuşa de toaletă. Îşi scoase ochelarii şi începu să-şi spele faţa. În oglindă văzu că autobuzul cel roşu făcea o lungă curbă înapoia lui. Era greu să scapi de o astfel de pacoste. În faţă

zări o staţie de autobuz, dar **–** deşi fără martori **–** ea nu putea fi folosită. Conducea acum cu o îndârjire care**-**şi avea rostul ei: să mărească distanţa dintre autobuzul roşu şi el, depărtâ**ndu-**se cu vreo doi kilometri. Automobilele poliţiei încă nu**-**şi făcuseră apariţia. Dar acum, că stabilise doi kilometri între camion şi autobuz, iată că nu putea găsi o staţie de autobuz. După ce închipuise calea de a se pune în siguranţă, camionul devenea pentru Tony din ce în ce o piedică mai teribilă, o mai copleşitoare probă de culpabilitate. Dacă mergea tot aşa, avea să fie **într-**o jumătate de oră la Coventry. Era neapărat nevoie să scape de camion, atâta vreme cât încă se afla în siguranţă, aici, în plin câmp.

Iată, în sfârşit, o staţie de autobuz, după câte se părea, cam fără noimă, deoarece nu se vedea nicio locuinţă până la o depărtare aproape de doi kilometri. În urma lui venea un automobil. Tony încetini, îi făcu semn să treacă înainte. Iar la o sută de metri dincolo de staţie, opri camionul, coborî şi o luă înapoi pe jos către staţia de autobuz. Simplu ca bună ziua. Automobiliştii care treceau îl văzură că se dă jos din comion, dar erau la o depărtare de unde nu mai puteau vedea când Tony ajunse în staţia de autobuz.

La ora trei şi jumătate era la Coventry, zdruncinat, obosit, enervat, însă aproape sigur că biruiseră. În faţa unei ceşti de cafea fierbinte, se calmă, se uită la oameni, ascultă, totul în juru**-**i era ca de obicei: oameni numeroşi, nimeni nu vorbea despre nicio lovitură dată **într-**un sat aflat la o distanţă de treizeci şi şapte de kilometri. În mai puţin de zece minute îşi recăpătă încrederea în el, ba i se păru chiar distractiv să se plimbe pe străzile însufleţite din Coventry şi să treacă *pe* lângă agenţii de poliţie. Totuşi, rămase cu ochelarii pe nas, nedorind să poată fi identificat mai apoi drept Anthony Tobias.

Iar numele pe care**-**l dădu ca să închirieze un automobil fu, \în nume fals. Tony nu avea bani destui ca să**-**l închirieze pe mai mult de două zile. Urma, făgădui el, să**-**l aducă înapoi duminică.

La ora cinci, Tony, curat şi pus la punct, redevenit el însuşi, intră în principalul comisariat de poliţie din Wicester şi anunţă că i se furase maşina. Un agent consemnă amănuntele. Unde? Când? Ce fel de automobil? Numărul? Şi aşa mai departe, vreme de mai bine de zece minute. Din povestea îndrugată de Tony reieşea că se dusese la croitorul lui să întrebe dacă un costum era gata (ceea ce de fapt şi făcuse cu o zi înainte) şi apoi mersese să vadă un film la cinematograful *Gala* (îl văzuse de fapt luni, nu se întâlnise cu nimeni, fusese singur, va putea să-şi amintească detaliile filmului după săptămâni şi luni de zile, dacă va fi nevoie). Automobilul, arătă el, fusese parcat în Summer Street care, deşi în centrul oraşului, era loc reglementar de parcare; îl lăsase acolo, susţinu Tony, la două fără cinci (ceea ce se şi întâmplase luni) şi se dusese la croitor, constatase că nu-i era gata costumul, intrase la cinema pe la două şi un sfert. Văzuse filmul artistic şi o parte dintr-un documentar şi ieşise acum un sfert de oră şi nu-şi mai găsise maşina. Cercetase toate cele douăzeci de automobile parcate de-a lungul scurtei Summer Street şi nu încăpea îndoială că al lui fusese furat. Da, uşile le încuiase. Da, era ciudat; la drept vorbind, mare bucluc… Tony pornea de la justificată presupunere că poliţia nu o să verifice dacă relatarea *lui* e adevărată – el era, zice-s-ar reclamantul. Iar dacă atunci când i se va găsi maşina în nisipărie, după cine ştie câte săptămâni, va fi întrebat croitorul dacă el, domnul Tobias, venise *r* vineri la ora două la probă, croitorul, care nu-şi va fi notat o vizită întâmplătoare, nu avea desigur să contrazică afirmaţia. Un singur mic inconvenient: ce se va întâmpla dacă trec săptămânile, ba şi lunile, şi nu i se găseşte maşina? Nu prea putea merge şi da de ea întâmplător. În ce caz putea începe demersurile pentru încasarea asigurării?

Trecuse de ora şase, când ajunse la Strawberry Whitacre. Cercetase harta mai înainte de a ieşi din Wicester în automobilul luat cu chirie şi sosi pe pasajul de nivel la şi zece. Nimic nu vădea că se petrecuse ceva neaşteptat cu patru ore mai înainte. La refugiu,

transformatorul de 100 tone era manevrat de o macara spre a fi plasat înapoi pe remorca de încărcare joasă. Un agent de poliţie abătea circulaţia din drum. Tony făcu bucuros cale întoarsă.

Călători astfel cinci minute mai mult, însă la şase şi douăzeci trecu pe la răscruce şi socoti că punctul unde opriseră camionul se afla la câteva sute de metri mai încolo.

Opri motorul, semnaliză de trei ori cu farurile şi apoi coborî în aerul rece, ciulindu-şi urechile, nu numai pentru Mills, ci şi pentru a desluşi cumva alte vehicule, alţi paşi – sau nici el nu ştia bine ce.

Minutele începură să treacă şi se simţi nespus de nervos. Exista posibilitatea ca Mills să fi fost prins; de la *el* n-or să scoată nimic, dar s-ar putea ca agenţii să fi rămas acolo în aşteptare… Liniştea şi aerul rece şi păm. În tul neumblat păreau să contrazică o astfel de presupunere, însă trecu mult timp până ce se hotărî să strige: „Reg! Unde naiba eşti? ce

De la o distanţă de numai doi metri glasul lui Mills îl făcu să tresară.

— În sfârşit. Ai fost la cinematograf sau unde?

— Eşti bine?

— Îngheţat tun.

— Am adus un termos cu cafea.

— Ce-i cu fata?

— A scăpat. E la spital şi-i merge bine.

— Şi indivizii?

— Unul mort, unul în spital cu o fractură la craniu.

— Va să zică suntem pe pagina întâi.

— Am adus un ziar. Ghici cât, Reg?

— Vasăzică bani erau?

— Zece mii.

— Asta-i din burta ziariştilor. Probabil şapte. Oricum, nu-i rău. Îmi pare bine că fata a scăpat.

— Să te ajut să cari lăzile.

— Ce părere ai, în general?

— Cred că am face bine să plecăm de aici.

— Merita **s-**o facem?

— Ai face**-**o din nou?

— Nu, răspunse Mills. Nici pentru zece milioane de lire.

Era foarte târziu, când Tony l**-**a dus acasă cu automobilul, dar de îndată ce Mills a păşit prin uşa deschisă, vocea lui Daphne se şi auzi din întunericul camerei sale:

— Cine e? Tu eşti, tăticule? Tăticule, vino să mă vezi. Prin **semi**întuneric a intrat în micul ei dormitor. Domnea acolo, nedefinit, un miros de copil, care ţinea de jucăriile de lemn, de tinereasca ei respiraţie, de cosiţele ei. Mills îşi dădu pe loc seama de mirosul acela şi zise:

— Salut, găinuşă. Încă nu dormi?

— Unde ai fost?

— La Bristol.

— Unde vine asta?

— Vrei să spui că înveţi geografia şi nu ştii unde e Bristolul?

— Nu pot să sufăr şcoala.

Tăcere. Ziua e retrăită în gând, ca şi ploaia, căţele alea din cofetării, crâncenele căutături ale bicicliştilor şi vocea brutală, şi groaza din ochii Celiei. Bun venit acasă. „Da, îşi spuse Mills, merită: un conţopist mort pentru cinci mii de lire. Supravieţuirea celui mai apt de viaţă. Avea nevastă şi copii? N**-**am ce**-**i face, am şi eu; n**-**ar fi trebuit să**-**i dea cu toţii crezare domnului George Webster.

— Nu face nimic, îi răspunse el copilei. **Într-**o bună zi o să te duci la o altă şcoală.

— Cum e când nu mai trebuie să mergi la şcoală?

— Încântător, răspunse Mills, cu o urmă de amărăciune în glas. Vrei să tragi o duşcă de lapte?

— Am tras.

— Nu face nimic. Mai trage**-**i una.

— Şi un biscuit.

— Să vedem ce zice mămica.

Sărută**nd-**o pe Celia pe care o întâlni în salonaş, înţelese că merita să fi făcut ceea ce făcuse. Îşi odihni

capul în dulceaţa feţei şi a gâtului ei, dormind aproape de-a-n picioarelea. Era caldă şi minunată, încrezătoare şi sentimentală; merita să izbândească, dar nu putea izbândi de una singură; careva trebuia **s-**o facă pentru ea. Şase mii de oameni căzuseră ta, Arnhem. La ce bun să te frământi pentru un conţopist cu o mutră de nătărău şi care se zborşeşte că trebuie să care o ladă pe o distanţă de şase sute de metri? Fata o să trăiască; asta era principalul; dacă murea, nu şi**-**ar fi put**ut-**o ierta niciodată;

aşa fiind, avea obişnuita senzaţie de după victorie: istovirea şi amintirea morţilor.

— Doamne, obosit mai sunt astă seară, rosti el adevărul.

— Îţi miros obrajii a săpun. Nu cumva te**-**ai ras azi a doua oară?

Mills zâmbi şi răspunse:

— Ţi**-**ai găsit. M-am spălat la Tony.

— Unde ai fost?

— La Bristol.

— Mergi **într-**o grămadă de locuri.

— Mi se pare că m**-**am dus degeaba.

— N**-**are a face, spuse Celia, petrecâ**ndu-**şi mâna peste părul, gâtul şi urechile lui. Încearcă mereu.

El o mângâie. Cu o gingăşie neobişnuită, aşa că Celia ghici în acest gest o anumită neprecisă pricină şi-şi dădu cu părerea:

— Pari schimbat astă seară.

Mills nu răspunse nimic. Iat**-**o lângă el, e a lui, această fiinţă umană, cu fustă şi pulover pătat cu lapte în două locuri, al cărei păr castaniu, a cărei piele o cunoaşte centimetru cu centimetru; iat**-**o lângă el; străbătuse o jumătate de lume luptând, şi acum trecuse prin**tr-**o zi de furie dezlănţuită de bună voia lui, şi în mare parte pentru ea; iat**-**o lângă el, e a lui; lină şi mătase şi nailon, păr şi ochi şi picioare şi forme, cu organe care funcţionează, cu o inimă duioasă şi un caracter melancolic; o fiinţă pe care el abia începe **s-**o cunoască; îl iubeşte; e vrednică de ziua aceasta care**-**l apasă acum cu toată greutatea ei.

PARTEA A DOUA

STRATAGEMA SÂN GEROASĂ

NEVREDNIC SĂ TRĂIASCĂ ORI SĂ MOARĂ – O INIMĂ DE PIATRĂ! DUPĂ EL. FLĂCĂI... DUCEŢI-L LA LOCUL DE OSÂNDĂ.

SHAKESPEARE (*După faptă şi răsplată*)

ÎN ACESTE VREMURI BUIMACE, CÂND FIECARE OM SE TEME DE SÂN GEROASELE STRATAGEME URZITE DE MÂINI NEASTÂMPĂRATE.

OTWAY

Cauză şi efect... Un rece curent marin din direcţia nord-est, venit dintre Islanda şi Groenlanda, se întâlnise cu un alt curs rece de apă care înainta în direcţia sud-est, de-a lungul coastei Labradorului. Întâlnirea avusese drept consecinţă nu numai schimbarea cursurilor de apă, ci şi o perturbare a vremii, care devenise foarte friguroasă, cu un anumit grad de umiditate şi presiune, urmată de o depresiune atmosferică cu un diametru de o mie şase sute de kilometri şi concentrată în cele din urmă pe spaţiul dintre sudul Norvegiei şi mijlocul Germaniei. Structura şi temperatura solului şi această nestatornicie a vremii făcuseră norii să se plece, să abdice, să se reverse sub formă de zăpadă. Zăpada căzuse din plin, dar în cea mai mare parte fusese o aşternere molcomă. Fiecare fulg de zăpadă consta din micuţe cristale cu un diametru de vreo şaisprezecime de ţol şi cu înfăţişare de stea.

Oraşul englez Wicester avea un diametru de aproximativ optsprezece kilometri. Cu acest diametru el primi 128.000 milioane de tone de zăpadă, miliarde şi miliarde de figuri geometrice cu câte şase raze, de o şaisprezecime de ţol în lăţime, modelul lor nefiind niciodată repetat în toată această familie a infinitului... Zăpada zăcea pe catedrală şi pe fabrici; umplea trotuarele suburbiilor, făcâ**ndu-**le otova cu suprafaţa şoselelor, zăcea ca frişca pe prăjituri de-a lungul crestelor zidurilor; îmbrăca în puritate lăzile de gunoi; adăuga dimensiuni autobuzelor şi automobilelor; îndepărta verdeaţa pajiştilor, ascundea necurăţia şi urâţenia şi imperfecţiunea. Ei însă

(oricine ar fi fost aceşti ei), în apriga căutare şi goană după bani, voiau ca zăpada să fie abătută din calea lor. Nu mai mult decât trei ore după ce începuse să cadă, echipe de sute de oameni lucrau pe principalele drumuri, vânturâ**nd-**o, violâ**ndu-**i neîntinarea, luâ**nd-**o în camioane şi azvârli**nd-**o în canale şi râuri. În dreptul caselor şi prăvăliilor, oameni lipsiţi de simţul minunii o îndepărtau cu lopeţile şi cu măturile, temâ**ndu-**se oarecum de ea, călcâ**nd-**o plictisiţi în picioare, deoarece le era bătrână inima. În drum spre şcoală, şi în recreaţii, sau acasă, cu prilejul zilei libere de la jumătatea trimestrului, milioane de copii se bucurau strigând, se jucau cu zăpada aceasta, o mâncau, o azvârleau jur**-**împrejur. Dincolo de periferia Wicesterului, la Strawberry Whitacre, în districtul cu acelaşi nume, zăpada de**-**o grosime uniformă, formând un strat de cincisprezece centimetri, a fost lăsată pe loc, să îmbibe pământul cu azot. Cădea agale pe copaci şi pe gardurile vii, contura crengile şi rămurelele, astfel încât păsările ţopăiau în adevărate palate de sticlă.

Câteva sute de mii dintre cei un milion şi jumătate de locuitori ai oraşului Wicester şi ai comunelor dimprejur, îşi schimbară programul în ziua aceea, văzând zăpada. Altora li **s-**a schimbat programul fără de voia lor…

Ora douăsprezece. Când Mallard ieşi din tribunal, îl podidi amintirea şi buzele gurii lui bine reliefate se lăsară în jos a mâhnire; vreme de două ore uitase cu totul; acum, după ce ieşise din sala de şedinţe îmbâcsită, după ce trecuse prin**tr-**un coridor plin de alţi oameni care**-**şi aşteptau rândul la felurite secţii, oameni în impermeabile sărăcăcioase, după ce văzuse un rând de femei care stăteau. Jos, şi câteva prostituate, şi nişte femei poliţiste care tăifăsuiau, şi pretutindeni agenţi de poliţie şi avocaţi cu hârtii, şi**-**i auzise pe toţi trăncănind, Mallard, trecând printre ei cu Morris, îşi reaminti. Viaţa acum era pentru el goală.

Ieşiră amândoi pe una din numeroasele uşi, coborâră nepăsători pe treptele alunecoase şi se opriră; încotro **s-**o apuce?

— Va să zică aşa, şefule, zise Morris, a mers bine.

Stătea locului, privind lumea care urca scările, poliţişti din alte brigăzi, cu căştile în serviete, târfe, golănaşi; avea să-şi aducă aminte, Mallard ştia asta. Între el şi Morris existau prea puţine lucruri comune, în afara muncii, dar Mallard ştia că Morris avea în adevăr vocaţie, singura lui greşeală fiind că sarea peste mai multe concluzii pentru ca să ajungă la aceea pe care o socotea cea bună. Mallard nu proceda aşa. Mai purta apoi şi povara suplimentară a echităţii, o credinţă nu în rezultate, ci în dreptatea însăşi. Oricum, Morris văzuse bine astăzi. Patru ani, atâta luase omul. Purta în minte şi povara asta.

Rudele. Femei care plângeau; copii galbeni de ură. Lui Morris, ce-i păsa?! Era tânăr, în plină ascensiune; nu pentru că l-ar fi încercat dispreţul; ci mai degrabă pentru că nu simţea pur şi simplu nimic, pentru că Nu adâncea; omul mai fusese în închisoare; la ce bun să te frământi?

— Am avut noroc în chestia aia cu vopseaua.

Analizând-se vopseaua răzuită, s-a constatat că e identică cu o urmă de albastru de pe mânecă. Morris, deşi începător, cu toate că nou în muncă, îşi şi însuşise darul de a şti la cine trebuie să te duci ca să poţi dovedi ceea ce afirmi. Mulţi dintre colegii mai vechi în grad nu se sinchiseau să treacă pe la laborator pentru cazurile mărunte; ei îşi vedeau de treabă înainte şi dacă luptau, se luptau din gură. Morris ştia să se joace cu vorbele, mândru bineînţeles de sine, dar ştia şi cât preţuieşte o vopsea identică. Vopseaua nu poate fi supusă unui contrainterogatoriu de către avocatul părţii opuse…

Se despărţiră şi Mallard se pierdu în mulţimea din Square Street – un ins care nu se ducea – nicăieri, care n-avea niciO treabă, înălţimea: 1, 75 m, corpolent, faţa severă şi dârză, părul încă blond, ochi anevoie de sfidat, mâini aspre de muncitor care, întocmai ca şi veşmintele banale pe care le purta mereu, sugerau că aparţine clasei celor ce trudesc. Orice trecător de pe strada aceea ticsită, care l-ar fi privit în dimineaţa zilei de vineri, o dimineaţă practic devenită acum după-amiază, l-ar fi luat drept un

învăţător din**tr-**un cartier popular sau drept un fel de inginer (din**tr-**aceia care lucrează în aer liber: pe un şantier, în tranşee, pe schele) sau drept cine ştie ce fost subofiţer, demobilizat de curând şi niţel dezorientat. Şi dacă privitorului aceluia i **s-**ar fi arătat că e poliţist, răspunsul lui imediat ar fi fost un „Desigur!” căci dacă stăteai şi te gândeai, era evident că nu putea fi nimic altceva.

Umblă de**-**a lungul celor opt sute de metri ai străzii pentru că nu avea nimic altceva de făcut. Să n**-**aibă nimic de făcut **–** asta îl rodea; ar fi fost oricând gata să lucreze douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru, până ce cădea jos. Nu ştia cum să folosească orele de răgaz. În orice caz, acum nu. De trei săptămâni încoace **–** nu ştia. Mai înainte poate că ar fi recunoscut, când şi când, că oarecare linişte şi pace nu strică, şi **s-**ar fi dus şi el în grădină ori undeva la ţară sau **s-**ar fi trântit **într-**un fotoliu. Dar asta gra ceva neobişnuit.

În mod curent era un idealist care**-**şi ducea viaţa în cadrul ce îngăduie soiului acestuia de idealism să**-**şi găsească din plin întrebuinţarea. Era un om serios, câtuşi de puţin înclinat a râde, fără metehne şi slăbiciuni; nu-i plăceau glumele deşucheate, sau beţiile, şi nici conversaţiile uşuratice cu femeile; ceilalţi bărbaţi îl simpatizau, dar îi socoteau tovărăşia obositoare; era greu să ştii ce să faci, ce să vorbeşti cu el, în afara problemelor de serviciu. Era un bărbat cu faţă deschisă, aspră; anii de muncă în slujba justiţiei imprimaseră chipului său o expresie împietrită care abia dacă se schimba vreodată; era omul care să se înfurie în numele justiţiei, nu uşor, ci cu prudenţă, când se simte sigur pe situaţie.

În pofida vremii şi a murdăriei de pe trotuarele mânjite de zăpadă, Square Street era ticsită. Femeile se uitau în vitrinele strălucitoare. Bărbaţii priveau acum în februarie aparate fotografice şi se duceau cu gândul la luna iulie: ce să cumpere? Germane, englezeşti, italiene, erau de toate, până şi japoneze, eu două sute de lire bucata. Toţi vorbeau, luau decizii, se bucurau de fiecare

clipă a zilei acesteia. Dar totul n-avea să ţină mult. Vor târgui obiectul ce le place şi, ajunşi acasă, or să se uite la el; dacă e de purtat al vor purta de câteva ori, apoi le va deveni indiferent. Ceea ce le plăcea în primul rând era cumpăratul, mai ciu seamă femeilor. Nu erau în stare să se analizeze pe ei înşişi, să recunoască prezenţa unei boli incurabile ce se cheamă dorinţă. Dar de ce s-or fi tot frământând? se întrebă Mallard, cuprins deodată de mânie şi de indignare, în numele dreptăţii, al idealismului care nu *poftește*. De ce nevoia aceasta îndârjită de a stăpâni *lucruri*? El unul era mai înţelept, fusese întotdeauna aşa, o dovedise cu trei săptămâni în urmă. Taina vieţii este viaţa însăşi. Nu există fericire, numai continuitate. Zâmbi amarnic. „Morris n-ar fi de acord cu tine!” Pe Morris îl satisfăceau cele materiale: berea, ceasurile de mână, hainele; el dorea să aibă automobilul său personal; jinduia după fiecare altă fată, din sută în sută de metri. Morris va trebui să se supravegheze îndeaproape. Mişună lumea de oameni atinşi de boala poftelor. Strada asta e plină de ei. Aparate fotografice, haine, bijuterii, cărţi, călătorii, automobile. Nu poţi sluji cu adevărat un ideal, dacă eşti hărţuit de acea durere ascunsă în fundul rărunchilor care cere bani să se ducă să cumpere obiecte spre a se alina.

Încotro s-o apuce? Aparatele fotografice, barurile strălucitoare, absurdităţile modei, lenjeria cu dantelă, ultimul roman pornografic, puzderia de alimente dulcege, inutile; fiecare ins din Square Street părea că ştie ce are de făcut, ce să-şi dorească: viitorul li se întindea pe întreg parcursul vieţii ca o oesfârşită potrivire de cumpărături. Dar Mallard se gândea la cursa timpului şi vedea că îi este potrivnică. Poliţiştii sunt obligaţi să se retragă la o vârstă ce pare timpurie. Ei se fac cârci-umari, devin detectivi de magazine, pescari, ori se retrag la ei acasă şi-şi scriu amintirile. Mallard nu avea nicio perspectivă de viitor. Nu voia să se retragă. N-avea pentru ce se retrage. „Văzând şi făciând, îşi spuse singur, o să găsesc eu ceva. Până una alta, vorba e ce să fac *acum*?” Era ziua lui liberă. O parte din ea o întrebuinţase la tribunal (alţi poliţişti se plângeau

când se întâmpla să fie aşa), dar iată că nu era încă nici douăsprezece şi un sfert.

La „Royal” mâncă distrat un cotlet şi tot acolo – stătu de vorbă cu un avocat. Berăria „Royal” era folosită de luptătorii mai vârstnici ai cauzei dreptăţii, ca să înfulece şi să se adape. Mallard nu-l admira pe avocat – un acrit care privea justiţia ca şi cum n-ar fi avut altă menire decât să lucreze pentru el – dar un ceas trecu repede, în vreme ce mintea interlocutorului i se dezvăluia şi putea, cu ajutorul ei, să culeagă mici frânturi de informaţii, să noteze unele moduri de gândire. Apoi, puţin dispus încă să părăsească obişnuita atmosferă a câmpului de luptă, se înapoie la comisariatul central de poliţie din Wicester şi se duse să-şi arunce o privire la campionatele de biliard. Se aşeză lângă uşă pe o bancă îmbrăcată în piele pe care mai şedeau o mulţime de comisari şi de agenţi. Erau câţiva şi din propria lui secţie şi îşi dădu seama că-l socoteau nătărău pentru că nu ştie cum să-şi umple timpul liber; se aflau printre ei şi unii care, bănuia, aveau să facă glume despre ce soi de nevastă trebuia să aibă el, de vreme ce-i atiat de puţin doritor să se repeadă să-şi vadă de treabă acasă. Dar iată că toţi cei care se întorceau către el, în atmosfera plină de fumul tăcerii şi concentrării şi de ciocnirea bilelor de abanos de pe masa orbitor luminată, şi-l recunoşteau, ştiind că-n ziua aceea avea dreptul să fie altundeva, toţi îl salutau dând din cap sau zâmbeau în silă, ori îşi plecau ochii în pământ.

Apoi partida luă sfârşit, lumea prinse ca să se mişte, râse, se împrăştie, vorbi, se duse fiecare să-şi vadă de ale lui, iar el trebui de asemenea să plece, să facă faţă zilei. Îi veni o idee. O să se repeadă să o vadă pe Olive. N-are a face dacă n-o găseşte acasă: drumul până-n acea suburbie şi faptul că o să intre în altă casă îi va lua timp. Iar în autobuz o să se poată distra improvizând un joc: se va putea uita pe fereastră să vadă câte activităţi ilegale îi va fi dat să zărească pe tot parcursul drumului. Jocul acesta îl distra. Recordul era de şaptesprezece infracţiuni în patruzeci de minute. Cele mai multe, contravenţii de

circulaţie, desigur. Şi parcă Olive voia ceva? A! da, o hartă.

Biroul lui era alcătuit dintr-o cameră cu mobilier puţin: O masă de lucru, un scaun tare, două fotografii, cătuşele, o colecţie de legi. Întocmai ca şi viaţa lui, odaia aceea stătea sub semnul unei singure idei. Se afla, în sfârşit, gata de plecare când auzi un telefon care suna într-una în odaia de alături. De ce naiba nu răspundea nimeni?

Când Mallard păşi dincolo, inspectorul se întoarse să vadă cine intră, dar faţa i se schimbă sub imperiul emoţiei – nu al emoţiei de a-l vedea pe Malhrd (era obişnuit cu prezenţa lui Mallard în orele libere ale acestuia), ci de aceea produsă de cuvintele, neauzite de Mallard, care i se rosteau pe nerăsuflate în urechea stângă. Făcu şi un gest cu degetele înspre Mallard, a rugăminte: „Nu pleca, aşteaptă, e ceva care o să te intereseze…

Faptele erau uimitoare şi încă necomplete. Mallard nu avusese parte de aşa ceva la Wicester în toţi cei optsprezece ani de când era el acolo. Înregistră faptele, fără a le da încă o interpretare, înţelegând că era vorba de ceva vrednic de întreg talentul, seriozitatea şi dârzenia lui. Acum nu mai era o problemă cum să-şi umple ziua, ori să-i fie teamă de ea. Şi ziua şi noaptea şi ziua următoare – da, îi părea tare bine că ia lucrurile de la început. Într-o chestiune ca asta, hotărâtoare sunt cele dintâi ore. Până a doua zi lucrurile ajung să se transforme într-o apăsătoare şi uriaşă, într-o vastă şi iscusită. Acţiune, oare trebuie descurcată de-a-ndoaselea, prin mijlocirea unor declaraţii, declaraţii, declaraţii, declaraţii, probabil zadarnice. Dar acum totul e încă fierbinte, trupurile încă nu s-au răcit, pe undeva răufăcătorul, cuprins de panică (fiindcă unele treburi vor fi dat greş în ziua pe care cu atâta grijă a pus-o la cale), goneşte poate într-un camion. De burtă seamă, într-unul furat. Dar dacă Mallard nu întârzie să facă în următoarele câteva clipe ceea ce se cuvine, atunci s-ar putea ca inamicul să fie adus chiar mâine în faţa unei instanţe judecătoreşti, cu dovezi materiale incontestabile: „Da, am făcut semn camionului să oprească la o intersecţie

şi indivizii au încercat să fugă”. De o astfel de mărturisire nu mai dar a doua zi, şi nici măcar peste o oră. Dai cel mult de camionul vreunui nevinovat şi în zilele noastre nu mai există niciodată amprente digitale şi eşti silit să urmăreşti presupusul parcurs, întrebând pe unul şi pe altul: „L-aţi văzut? Dar pe indivizi? La ce oră?” Putea **s-**o facă şi pe asta, bineînţeles, dar asta nu-ţi mai dă senzaţia că te afli pe un câmp de luptă…

În camera brigăzii criminale se aflau zece oameni, alţi douăzeci fiind plecaţi pe teren, pe la tribunale, pe câmpurile de luptă, prin pasaje murdare, unii interogând cine ştie ce indian care făcea afaceri grase cu covoare de furat, alţii purtân**ndu-**se cuviincios în salonul unei case mari, alţii, în sfârşit, punând întrebări referitoare la chei ori la ferestre, ori la ore, sau urmărind un ins ale cărui singure două caracteristici cunoscute sunt că purta pantofi cu (talpă de crep şi se da drept controlor al gazometrelor…

Cu o hartă în faţă, Mallard explică oamenilor disponibili strategia luptei şi apoi enumeră punct cu punct etapele contraofensivei. Cea mai mare parte a acţiunii n-o putea aduce la îndeplinire de unul singur; şi el şi ei aveau doar **s-**o dezlănţuie, **s-**o pună în mişcare **–** dispunând să fie ridicate baraje, să fie abătute din drum automobilele poliţiei, înştiinţând poliţiile judeţelor învecinate, garând vagonul de cale ferată pe o linie secundară unde să poată fi cercetat centimetru cu centimetru, chemâ**ndu-**i pe oamenii ce ieşeau din tură înapoi la serviciu, iar celor ce erau de serviciu dâ**ndu-**le alte însărcinări; aducând faptele la cunoştinţa rudelor apropiate, stârnind lacrimi şi deznădejde, trimiţând un agent şi o femeie să stea de veghe lângă două paturi în două spitale…

Acum Mallard ş-ade alături de chirurgul legist pe bancheta din fundul unei maşini, murmură cuvinte, păreri, se uită pe fereastră spre suburbiile sărăcăcioase şi spre zăpada întinată; acum nu mai numără, tiu mai vede nimic, gândurile zburâ**ndu-**i la douăzeci şi cinci de kilometri înainte, la douăzeci şi doi, douăzeci şi unu, optsprezece, şi timpul trece, şi maşina lunecă pe zăpadă şi de-a lungul

întregului drum gândurile nu-i stau degeaba, îşi aduce aminte, trece în revistă strategia, teoria.

Teoria. Aci va fi vorba de trei părţi: observaţia, informarea şi interogatoriile. Plan de îndeplinit de către un anumit număr de agenţi. Dar cât ar fi dorit să poată face totul ei singur! Martorii. Putea avea încredere în agenţi şi-n sergenţi, deoarece erau oameni pregătiţi, însă martorii, vai, martorii erau nişte bieţi oameni, supuşi greşelilor, părtinitori. Ce păcat că nu puteai să ai de-a face numai cu *obiecte*, cu probele indirecte. Dar de unde! Trebuia să le obţii informaţiile şi părerile colorate de fiecare dintre clipele existenţei lor de până în clipa când văzuseră, auziseră, fuseseră tulburaţi şi condiţionaţi de respectiva tulburare. Există deosebiri între fiinţele omeneşti – vârsta, sexul, firea, religia, cultura, politica, starea sănătăţii din momentul întâmplării, dispoziţia din acel moment, mediul înconjurător, efectul tulburării iscate, teama de a vedea sânge, teama de împrejurările respective, şi mai ales prejudecăţile, Doamne, prejudecăţile! O problemă poate fi examinată din**tr-**un punct de vedere optic şi moral greşit. Se complică optic, din pricina aprecierii distanţei; unul apreciază la o sută de metri, altul la treizeci; se întâmplă să fie uneori o distanţă care se poate măsura şi se descoperă că de fapt erau 304 metri! Şi totuşi amândoi martorii doreau să spună adevărul! Există şi tendinţa de a te lăsa fascinat de tot ce e ciudat sau romantic sau captivant sau groaznic, de a nesocoti banalul care reprezintă de obicei adevărul. Încâlcelile apar în fiecare mărturie, cu excepţia, poate, a celor făcute de copii. În tărăşenia asta există Un copil. O fată. Dar experienţa dovedeşte că fetele sunt cam pornite spre exagerare şi romantism, chiar şi în primii ani, lipsiţi de prejudecăţi, ai tinereţii; involuntar, desigur. În afară de asta, mai e şi greşeala din *mine*. Atac problema fiind cu anticipaţie influenţat de cele auzite la telefon. Îmi va fi aproape cu neputinţă să mă descotorosesc de coloritul acestei zile. Fiecare martor are o părere preconceptă, dar aceeaşi este şi situaţia fiecărui poliţist. Te fereşti de părerea aceea,

însă există fără doar şi poate tendinţa de a nu renunţa cu una cu două la prima caracterizare a unui fapt – şi astfel părtinirea se iveşte chiar de la cea dintâi ciocnire cu faptul întâmplat. Că **s-**ar putea să fie adevărat ceea ce crezi, nu are importanţă, deoarece ar fi cu putinţă să fie numai pe jumătate adevărat, ori să fie fals, ori – cine ştie – adevărat însă interpretat greşit, fiindcă **s-**a pornit de la o premisă greşită. În cazul unui poliţist, deducţiile întemeiate pe o premisă falsă îi îndreaptă cercetarea pe căi eronate din chiar prima clipă. Iată de ce se cuvine ca poliţistul să fie migălos; observaţiile lui trebuie, ori de câte ori este posibil, să fie verificate. Glonţul din creierul omului provine desigur din revolverul care zace pe podea lângă el. Dar, aşa să fie oare? Dovedeşte-o, căci de nu, avocatul apărării, în căutarea unei portiţe de scăpare, ar putea spune: „Oare trebuie să cred că dacă glonţul din capul omului era de calibrul 38, şi revolverul de pe podea tot de calibrul 38, aţi conchis fără nicio probă ca din revolverul acela a pornit glonţul?” Şi acelaşi lucru când e vorba de orice altceva: sânge, distanţe, greutăţi, înălţimi, temperaturi

— Toate trebuie migălos măsurate, confirmate, dovedite. Mai există de asemenea tendinţa, la martor şi la poliţist – dacă poliţistul nu ia aminte – de a accepta ca reale cele declarate cu multă convingere şi care au potrivire cu faptele, astfel încât acestora le sunt alăturate alte „adevăruria; de alăturat îi se alătură, ceea ce înseamnă că şi ele trebuie să fie considerate „adevăr”; în felul acesta se poate construi o teorie complicată care, când se dovedeşte a fi greşită, te face să nu o mai poţi lua de la început fără aceleaşi prejudecăţi. Ce este, de altfel, se întrebă Mallard, adevărul? Cum poate exista oare o părere nepărtinitoare? *Adevărate* sunt lucrurile materiale. Agendele, scrisorile, gloanţele, bucăţelele de hârtie arsă, cecurile, grupele de sânge, părul, dinţii, urmele pneurilor, fotografiile (de obicei), urmele de paşi, amprentele digitale, semnele făcute de boiangerii, biletele de călătorie, mărcile poştale, iarba, lemnul, vopseaua, metalul –

lucrurile acestea nu mint, ele nu au păreri. Şi totuşi, la un loc, toate probele tehnice nu confirmă decât că un camion a fost furat, că făptaşul a fost în tren, că l-a lovit pe funcţionar cu un drug, că sângele de pe drug e sângele funcţionarului, că fata a fost îmbrâncită sau că i s-a pus piedică. Undeva în cursul anchetei, în afara cazului că făptaşii au fost recunoscuţi, va fi nevoie de puţin noroc. Anglia e o ţară mică. E aproape imposibil să fii singur de tot, în pofida frumoaselor întinderi de peisaj câmpenesc. Apar mereu femeia de la fereastră, automobilistul neaşteptat, braconierul ieşit după vânat în toiul nopţii, îndrăgostiţii pitiţi pe un câmp în amurg.

După douăzeci şi cinci de minute, Mallard se afla la Strawberry Whitacre, inamicul având un avans de vreo cincizeci de minute.

Practica. Ţine de natura câmpurilor de bătaie să existe locuri unde domneşte confuzia, şi locul de acum nu constituia o excepţie. După ce vor fi trecut mulţi ani, s-ar putea ca el să fie arătat cum se arată un vechi câmp de bătaie şi iată că aşa ceva nu părea cu totul imposibil: un şir de prăvălii, un han, un garaj, o gară, un depozit de cărbuni, o cabină de semnalizare, un pasaj de nivel, un rambleu… Dar câmpul de bătaie acum era ticsit: agenţi de circulaţie, sergenţi, automobile ale poliţiei, ambulanţe. Stăteau care cum se nimerise pentru că nu exista un stat major. Se afla la faţa locului un inspector-şef care părea că dă instrucţiuni. O ambulanţă tocmai pleca, în gară încremenise un vechi vagon singuratic, de clasa întâi, în faţa căruia făcea de pază un agent. Şi mai erau doi inşi care păreau plini de importanţă, dar de care Mallard îşi dădu seama că nu puteau aparţine poliţiei. Mallard se prezentă inspectorului şef, care nu era altul decât ofiţerul de poliţie însărcinat să lichideze nemaipomenitul blocaj de circulaţie ce se produsese la o depărtare de vreun kilometru şi jumătate, dar care ofiţer de poliţie venise aici, unde urgenţa era acum sporită. Orice fleac putea să aibă legătură cu jaful. Ce fel de blocaj de circulaţie? Unde? Un transformator de 100 de tone căzuse de pe un camion de

joasă încărcare, blocând şoseaua înspre şi dinspre Pale Whitacre. Vrea el, după ce va fi sosit un post al brigăzii volante, să-i arate lui Mallard poziţia pe o hartă? Desigur că da. Deocamdată aceşti doi domni sunt de la staţiile electrice de alimentare şi transformare. Inspectorul şef părea niţel istovit; trebuiau, confirmă el, să fie interogaţi de îndată o mulţime de oameni; era tare bucuros că venise Mallard.

Cei doi inşi de la Strawberry Whitacre se arătară oarecum plictisiţi când Mallard îi întrebă dacă într-adevăr avusese loc un furt, dar asta-i procedura obişnuită. N-ai vorba de posibilitatea unui renghi jucat de careva, ci mai degrabă de o greşită interpretare a evenimentelor. Mai înainte de a dovedi *cine* a săvârşit jaful e nevoie să dovedeşti, cum ar veni, ca furtul a fost săvârşit. La prima vedere pare absurd, cum se şi grăbiră să arate delegaţii Regiei Electricităţii. Cât, voia să ştie Mallard, se furase? Ei nu ştiau exact, însă mai bine de şapte sute de oameni aşteptau să li se… în ce erau transportaţi banii? Pare-se că în cutii. *Pare-se*? Vor să fie dumnealor atât de buni să ia măsuri ca să vină cineva din Horse Street să-i dea lui Mallard amănuntele de care avea nevoie?

Barajele vor fi fost între timp asigurate şi fiecare automobil ai poliţiei opreşte acum camioanele, cercetează drumurile vicinale. În centrul mrejei acesteia de activitate, în după amiaza rece, sta Mallard şi vorbea cu martorii. **Într-**o anchetă care **s-**ar putea să ceară sute şi sute de declaraţii, nu putea vorbi fiecăruia în parte. Aci însă, în gara Strawberry Whitacre, nu se afla decât un pâlc de oameni care încă mai tremurau de pe urma emoţiei pricinuite de cele ce văzuseră. Informaţiile lor puteau fi de mare preţ, în ciuda ghidului că personalitatea fiecăruia va constitui prin ea însăşi o piedica. O fiinţă omenească nu poate să nu vadă lumea prin ochii ei şi proniile, în mare mila lor, ne-au dăruit ochelarii trufiei pentru ca nici măcar sluţii să nu ştie adevărul adevărat despre ei înşişi. Dar dincolo de prejudecăţi, care-s normale, **s-**ar fi cuvenit să existe şi o consideraţie pentru alţii. Până şi simpla

curiozitate putea fi izvor de informaţii. Însă, vai, martor după martor se dovedi preocupat numai de dorinţa ori de a se disculpa (lucru ce presupunea că săvârşise vreo greşeală) ori de a se eschiva ca să nu fie chemat să dea declaraţii ori să se prezinte la tribunal. Astfel, cel dintâi martor se înfăţişă în stare de agitaţie, tulburarea sa luând supărătoarea formă a nevoii de a se justifica şi pe el şi activitatea sa, de a stabili ce îndatoriri are sau nu are. Se străduia din răsputeri să fie cât mai clar. În afara frământării de care era stăpânit, faţa lui exprima din plin slăbiciune, dezamăgiri, prejudecăţi, ba şi oarecare nerozie. Mallard însă nu venise acolo ca să-i analizeze caracterul ori să-l judece, decât cel mult în măsura în care avea să desprindă din tot vreo legătură între caracterul individului şi calitatea mărturiei lui. Numele său era William Freeman şi lucra la staţia electrică de alimentare de la Strawberry Whitacre. În fiecare vineri, la 1 şi 6, ieşea în întâmpinarea trenului de la Wicester, când trenul sosea în gara Strawberry Whitacre. Sarcina lui era să-i conducă pe funcţionarii transportatori şi să le asigure paza pe drumul până la clădirea aia de colo. Muncitorii sunt plătiţi în interiorul acelei clădiri. Câţi muncitori? O, cel puţin vreo şapte sute. Zece mii de lire, socoti Mallard. Cineva, probabil, a vorbit, dinadins sau întâmplător. Sau poate că altcineva a băgat de seamă, vreunul din cei ce călătoresc în fiecare vineri cu trenul acesta. „Astăzi, spuse Freeman, trenul a sosit la timp

— Credea că întârziase, dar de fapt a sosit la ora exactă, fiind ţinut pe loc la circa patru sute de metri înainte de gară, căci semaforul era pe poziţie de oprire. În vreme ce aştepta pe peron, Freeman a observat un camion rămas în pană pe pasajul de nivel. El descrise du-te-vino-urile lui Burtă-verde, al cărui nume era Burton, şi brusca pornire din loc, apoi, a camionului. Aproape imediat şi-a făcut apariţia trenul şi el, Freeman, a observat că uşa unui vagon era deschisă. Faptul a atras atenţia unui hamal – negrul acela care se afla acum **într-**una din ambulanţe şi pe care îl luaseră, căci avusese un şoc nervos şi urma să

fie tratat. Negrul ăsta, un flăcău de vreo şaisprezece ani, intrase în vagon să închidă uşa ce era de cealaltă parte a peronului şi zărise aproape da îndată corpurile prăbuşite. Apoi el, Freeman, a pornit-o în căutarea şefului staţiei, domnul Tennyson, şi, de vreme ce nu-şi făcuse apariţia niciun funcţionar, a intrat în vagonul de clasa întâi şi i-a recunoscut pe cei doi oameni care mai efectuaseră plata şi în alte daţi". Declaraţia a luat timp mult, şi la sfârşit Mallard l-a întrebat pe Freeman dacă, din întâmplare sau poate în glumă, ori doar ca să dea vreo explicaţie cuiva mai curios, nu destăinuise – la trezie sau beat – cuiva, vreodată, de ce. Iese el în întâmpinarea trenului, ce anume cărau funcţionarii, de unde veneau – pe scurt, dacă se fălise arătând cuiva cât de uşor ar fi de jefuit trenul? Freeman începu din nou să tremure. Crede oare domnul agent (pe Mallard îl amuză că i se spune „domnule agent") că el a luat parte la *chestia* asta? Deoarece, dacă dumnealui cumva crede… El jură în faţa lui Dumnezeu că habar n-are despre toată treaba asta. Mallard, încli**nându-**se în faţa înflăcărării lui, ba şi îmbărbâ**ndu-**l pe bătrânul neghiob ce-i sta în faţa ochilor, îi ceru să se ducă înaooi cu gândul, vreo câteva săptămâni, dacă nu câteva luni şi, chiar de nu i-ar fi plăcut, să-şi amintească – dacă poate – de oricine i-a pus întrebări în legătură (cât de depărtată) cu orariul trenului şi cu efectuarea plăţii; dar Freeman nu-şi aminti de nimeni.

Al doilea şi al treilea martor trecuseră prin umilitoarea pantornimă a încercării de a ajuta pe şoferul camionului care de fapt nu avea nevoie de niciun ajutor. Erau Charles William Burton şi Frank Hodgson, cel dintâi slujbaşul de la cabina de Semnalizare şi al doilea gestionarul unui depozit de cărbuni. Burton era **gra**s, palid, neliniştit. Ştia că administraţia căilor ferate va întreprinde propria ei anchetă şi cu toate că era nevinovat şi procedase corect, lui îi va fi cu neputinţă să iasă basma curată din toată treaba; în cel mai bun caz, avea să treacă drept un caraghios; înaintarea în serviciu devenea puţin probabilă pentru el ani de-a rândul de acum încolo. Pe

deasupra, părea să fi fost şi jignit de Hodgson. Hodgson, corpolent şi el, tip de om suficient de tenace, era înzestrat cu un simţ exasperant al umorului; Mallard îşi dădu seama că îi era foarte uşor să-l înfurie pe Burton. Trebuia să-i ia pe amândoi cu binişorul, pentru ca să-i convingă că desigur ei nu erau nişte nătărăi, ci martorii esenţiali ai unei înfiorătoare crime. Mallard îi însoţi până la pasajul de nivel, şi apoi se urcă în cabina de semnalizare a lui Burton, şi în tot acest timp caraghioasa poveste începea să se limpezească, se încadra în orar, dezvăluind cum Burton suise şi coborâse treptele, cum îl chemase el pe Hodgson, cum îi vorbise omului cu ochelari şi faţă murdară. Din cabina de semnalizare, Burton arătă curba pe care a putut vedea trenul în toată lungimea lui, dar numai partea dinspre stângă, aşa încât habar n-a avut de bărbatul şi fata care au sărit jos; el unul avusese de rezolvat doar o problemă de timp, îndepărtarea unui camion „în pană" şi, drept consecinţă, lăsarea semaforului în jos şi închiderea barierei pasajului de nivel. Răsuflase uşurat când văzuse camionul că o ia din loc şi crezuse în momentele acelea că a procedat cum se cuvine. Lucrase sub semnul unei oarecare pripe preciză el, deoarece la o jumătate de oră după trenul de 1 şi 6 de la Wicester la Medbury, trebuia să vină de la Northampton un tren rapid, care circula pe aceeaşi linie până la Medbury.

Scena evocată de ei făcea toţi banii: dădeau amândoi impresia de a fi fost grăbiţi, până aproape de zăpăceală, de un om peste măsură de calm. După ce avu o vedere de ansamblu asupra situaţiei (confirmare a ceea ce de fapt ştia dinainte), Mallard începu a cere amănunte. Camionul. Ce fel de camion? Numărul. Nu, asta nu ştiau. Culoare şi starea în care se găsea şi cum arăta? Bleumarin, foarte murdar cu (spuse Hodgson, care desigur că se pricepea) o încărcătură de o tonă. Numele proprietarului? Uite, la asta nu se uitaseră. Dar oraşul de unde venea? Hodgson era de părere că din Wicester. Îşi aducea vag aminte că numărul de telefon vopsit pe uşă începea cu SOU, care-i

prescurtarea pentru South,[9] urmat de o centrală din Wicester. Bun! Ei, să trecem la om. Expresia feţei? Acoperită cu praf de cărbune. Deghizare completă şi eficace, îşi spuse Mallard. Cel din tren, la fel, după câte putuse auzi până acum. O vorbire de om cult, adăugă Hodgson. Ceva cu totul neobişnuit la un cărbunar. Şi purta ochelari, preciză Burton, ca şi cum asta ar fi întărit teoria după care aveau de a face cu un om educat. Mallard se îndoia că făptaşul ar fi eu adevărat un intelectual; oricare neisprăvit foloseşte astăzi cuvinte alese, ba asta şi este una din caracteristicile neisprăviţilor; oricum, detaliul îi va fi de folos mai curând sau mai târziu, deoarece lucra în numele dreptăţii şi adevărului; iar dacă Mallard va descoperi pe cineva care să fi putut săvârşi crima şi dacă se va nimeri ca bănuitul să aibă o vorbire aleasă, asta o să fie o dovadă în plus. Semne particulare? Maxilarele, unele zbârcituri, semne din naştere? Greu de spus, din pricina prafului de cărbune, dar credeau că n-avea. Forma urechilor? Avea o faţă mică ascuţită, lămuri Burton, cu nişte urechi subţiri ca de fată; urechile nu-i erau mânjite. Mers ori gesturi caracteristice? Nu. Nu umblase. De fapt a rămas acolo în camion mai tot timpul. În regulă. Ia să vedem acum ce a spus.

Prima victimă. Mallard o luă de-a lungul peronului până unde fusese garat vagonul. Era însoţit de medicul legist şi de câţiva oameni de la serviciul de amprente. În coridor au găsit drugul şi au dat peste o bucată de sfoară. Drugul era mânjit cu sânge. Existau de asemenea urme sângerânde de paşi, dar unul dintre poliţiştii judeţeni explică, scuzân**du-**se:

— Sunt ale însoţitorilor ambulanţei, şefule. Când am văzut că unul din ei trăieşte, a trebuit să-l scoatem. Pentru asta a fost necesar să-l mişcăm şi pe cel mort.

Din punct de vedere tehnic era supărător, deoarece **într-**o oarecare măsură, din poziţia corpului şi a petelor de sânge se poate deduce cum **s-**a produs moartea. În

9 Sud. (engU

compartiment mirosea a sânge şi a moarte. Erau mici pete de stânge până şi pe fotografii şi pe becurile electrice. Victima zăcea pe o banchetă şi pe jos se vedea sânge şi se vedeau cioburile de sticlă ale unei părţi din ochelari. Hainele omului erau sfâşiate şi părea mult mai primejdios mort, decât fusese vreodată în viaţă. Rezulta clar că încercase să-şi apere capul cu mâna care-i fusese zdrobită şi că o clipă chiar izbutise să se apere. Asta îl speriase pe criminal care, nemaiputându-se stăpâni, lovise cu drugul. Era o privelişte îngrozitoare, îndeajuns ca să tulbure chiar pe un poliţist călit, iar Mallard, deşi dârz, nu era un suflet nesimţitor. Avu o clipă de tresărire, dar îşi văzu mai departe de treabă. Teribila scenă prezenta şanse tehnice, Sângele împroşcase tot locul. Pe drugul acela se va găsi sânge şi păr care se va dovedi că aparţin victimei. Dar, mai mult decât atât, criminalul va purta neapărat şi el pe hainele şi ghetele *Im* urme din sângele acesta. Mallard se bizuia nu atât pe cantitatea de sânge cât pe persistenţa sângelui. Criminalul poate să-şi spele veşmintele, dar aşa se îndepărtează doar petele de pe suprafaţa exterioară a hainelor, mai vizibilă; cele din ţesătură nu vor putea fi îndepărtate.

Al patrulea martor. Mallard a stat de vorbă cu el în postul brigăzii volante care sosise în răstimp. Era un om bătrân de aproape optzeci de ani şi ziua aceea însemnase pentru el – se şi observa – un mare efort. Mallard îi servi o ceaşcă de ceai. Bătrânul se numea Josiah Oldroyd şi se văită cu un glas în care se vădea compătimirea de sine că mai vorbise cu un poliţist, că se simţea frânt de oboseală şi că ar fi vrut să se ducă omul acasă. Mallard îi răspunse că i se va şi da încuviinţarea să plece după doar câteva clipe. „Până una alta, şedeţi, beţi o ceaşcă de ceai. Sunteţi un martor foarte important”. Cinstea care i se dădea şi ceaiul care i se servea nu-l prea impresionară pe bătrân; nici măcar nu-l interesau. Mallard ajunse la neplăcuta concluzie că bătrânul se iubea pe sine mai mult decât iubea lumea sau idealurile dreptăţii; nu-i era milă da fată sau de funcţionar, furtul nu-l interesa şi nu-l pasiona; se

iubea doar pe sine: întreaga lume se învârtea zilnic în jurul lui Josiah Oldroyd.

Era pornit să-şi povestească peripeţiile zilei, să înşire nedreptăţile care-i fuseseră făcute de alţii şi să insiste asupra lipsei de echitate a cărei victimă era din zori în noapte la o anumită cârciumă. Până la urmă, Mallard smulse din gura lui ceva: descrierea a doi bărbaţi care, la o depărtare de vreo opt sute de metri, încărcau două lăzi într-un camion şi plecau cu ele într-o anumită direcţie, înspre Oldroyd însuşi şi mai departe de el, spre Pale Whitacre. Oldroyd era cel care dăduse peste trupul fetei; dar lucrul ăsta, pare-se, nu prezenta nicio însemnătate; principala nedreptate a după-amiezii consta doar în faptul că blestematul ăla de camion dăduse peste bicicleta lui, pricinuind spargerea a câtorva sticle de bere şi sângerându-i glezna. Mallard oftă. Oricum, mărturia lui Oldroyd, aşa în silă cum era dată, dovedea existenţa celor două jumătăţi ale aceleiaşi crime şi mai dovedea că făptaşii plecaseră împreună, tot cu feţele mânjite. Mai dădea tare de bănuit, deşi deocamdată precizări nu existau, că tot camionul acela călcase mâna fetei. Camionul, de bună seamă, staţionase la câţiva metri de fata care zăcea în zăpadă. Nu se putea ca făptaşii, cei doi bărbaţi, să n-o fi văzut. Mallard îşi aduse vag aminte de inspectorul-şef al circulaţiei, care acum plecase. Nu vorbise el oare de un nemaipomenit blocaj de circulaţie, de un transformator de 100 de tone căzut pe şosea; nu spusese el oare „La o mie şi cinci sute de metri în josul şoselei”, referindu-se la una şi aceeaşi şosea pe care apucase camionul? Nu înseamnă asta că nimerise, acel camion, de-a dreptul în blocaj? Sau se strecurase oare cu câteva clipe mai înainte? Depindea de timp. Mallard (trimise un agent în civil să cerceteze situaţia la faţa locului.

Constată apoi că şi Morris sosise pe o motocicletă. Omul părea să fie în ţinută de seară. Bietul Morris! Avea să se însoare şi el într-o bună zi. Lui Mallard îi era plăcut să ştie că Morris aflase cumva de furt şi că venise numaidecât aici; un om care pune datoria mai presus de plăcerea de a

ieşi la un local cu o fată, e ceva excepţional.

Al cincilea martor se justifică mai cu greu. Era domnul W'illiam Percival, conductorul trenului. Când trenul **s-**a oprit înainte de intrarea în gară, întrebă Mallard, ce a găsit domnul Percival de cuviinţă să facă? **S-**a dus spre fereastra din stânga şi **s-**a uitat afară să vadă dacă semaforul era în poziţia ce impunea trenului să oprească. Şi era? Era. Dar de ce? Ei, bine, **s-**a gândit că e aglomeraţie pe pasajul de nivel. Putea privi pasajul de nivel? Nu. Putea vedea cabina de semnalizare, dar nu pasajul de nivel. A auzit ceva? Nu imediat. Dar când? După câteva clipe. Înăuntrul trenului sau afară? Afară. Trecuse la fereastra din dreapta şi privise afară unde, pe rambleul din dreapta, un om şi o fată tânără se certau. Se băteau? Nu chiar. Şi**-**a spus că sunt tată şi fiică şi că se sfădesc mânioşi. I **s-**a părut de asemenea ciudat că se dăduseră jos din tren. I**-**a văzut coborând din (tren? Nu, se aflau de fapt la marginea taluzului când i**-**a zărit el, dar era clar că săriseră jos din tren. De ce i **s-**a părut evident? Mă rog, era o uşă deschisă şi acum, când sta să se gândească, remarcase urme de paşi ducând din jurul uşii prin zăpadă până la locul unde se aflau ei. Da, Mallard îşi dădea seama. Şi apoi? Crezuse că se dăduseră jos din tren ca să coboare pe taluz şi **s-**o pornească, tăind drumul, spre Pale Whitacre. Nu **s-**a gândit că n**-**au bilete, de vreme ce trenul oprise (după toate aparenţele) întâmplător, dar a deschis totuşi fereastra mai tare şi a strigat la ei. Erau însă în toiul unei certe aprige. Bărbatul înjura nevoie mare. Atunci fata l**-**a împins şi el **s-**a împleticit. Drept răzbunare, a împins**-**o şi el cu mai mare putere şi atunci fata şi**-**a pierdut echilibrul. Nu-i va uita expresia aceea câte zile va mai avea el de trăit. El, Percival, răcnise la bărbat şi se pregătea să coboare din tren, când trenul o porni. (Expresia feţei lui trezi însă în Mallard bănuiala că nu-i prea dăduse ghes inima să coboare atunci când ar fi putut **s-**o facă). N**-**a văz**ut-**o pe fată prăbuşi**ndu-**se în şosea, dar şi**-**a dat seama că asta se va întâmpla. Se repezise să**-**l caute pe domnul Tennyson, şeful de gară de la Strawberry Whitacre, dar

aproape numaidecât se găsi implicat în teribila descoperire a corpurilor, în vreme ce domnul Tennyson şi un hamal şi un om de la uzina electrică se urcau în vagon, el, Percival, telefonase la poliţie şi după o ambulantă.

Al şaselea martor. Era doamna Jeremy Courtenay, cu domiciliul în Vila Uplands din Strawberry Whitacre. Avea patruzeci şi doi de ani (deşi asta nu i-a spus-o lui Mallard) şi fra soţia maiorului Courtenay, antreprenor de construcţii la Wicester. Coeficientul de inteligenţă: satisfăcător; înălţimea: 1, 55 m; greutatea: 60 kg; părul: vopsit cu îndemânare; purta în ziua aceea îmbrăcăminte care costase în total una sută patru lire; religie: neant; convingeri politice: cele mai în unison cu momentul; n-avea – manii, nici copii, nici n-o interesa nimic altceva decât buna stare şi înfăţişarea Janinei Courtenay. Nu se afla, de altfel, în tren, decât pentru că n-o încântase perspectiva de a-şi conduce automobilul pe o zi cu: ăpadă. Făcuse cumpărături la Wicester, văzuse cel mai divin căţel din lume, dar nu era interesant, fireşte, o simplă corcitură. Îi este teribil de frig, pare destul de speriată şi e gata, cu toate că-şi dădea bine seama că avuseseră loc un omor şi: în furt, să ascundă unele amănunte, dacă procedând astfel.

! aptul ar put: ca-o scuti de neplăcerile şi deranjul de a se înfăţişa înaintea unei instanţe judecătoreşti.

— Aţi auzit ceva?

— Am auzit un strigăt.

V-aţi uitat pe fereastră ca să vedeţi ce se întâmplase?

— Da, dar n-am putut vedea mare lucru.

— N-aţi deschis fereastra?

— O, nu, era prea frig…

„Doamne, scrâşni Mallard, zi-i martori şi pace! Femeia aceasta e gata să jure că e civilizată, cultă, că are principii. Se gândi la altceva – pentru prima oară după atâtea ore – şi goala, înspăimântătoarea senzaţie a deznădejdii îi săgetă trupul pentru o clipă: nu există nimic, absolut nimic, nimic nu rămâne decât ceea ce făureşte mintea.

— Nu v-aţi putut da seama că se întâmplă ceva grav?

— Am putut să-mi dau seama că se ceartă.

— Aţi văzut lăzile?

— Da, şi mi-am spus că omul a coborât fără să plătească.

— Aţi făcut ceva când aţi văzut că omul loveşte fata?

— De ce aş fi încercat să fac ceva? Am bănuiala că erau vranii de pe parcelarea aia de la Pale Whitacre. Că ăia se tot bat mereu. Viţă de oameni proşti şi murdari.

— Staţi mereu de o parte şi 1111 faceţi nimic, atunci când vedeţi că o şcolăriţă e lovită?

— Nu văd, zău, de ce-ar fi nevoie să fiu jignită.

— Şcolăriţa aceea proastă şi murdară, cum binevoiţi să-i spuneţi, a fost singura persoană din tren care a încercat să împiedice o lovitură în stil mare. **S**-ar putea ca să şi moară, îşi va pierde cu siguranţă o mână. Dumneavoastră la ce şcoală aţi învăţat, doamnă Courtenay?

— Am învăţat la una unde mi **s**-a spus să nu jignesc lumea…

Al şaptelea martor era tot o femeie, dar cu mult mai multă judecată şi mult mai simpatică. Era domnişoara Janet Withers, fată bătrână, în vârstă de şaizeci şi unu de ani, înălţimea: 1, 51; greutatea: 43 kg. Coeficientul de inteligenţă: normal; credincioasă; în politică: o patetică încercare de a se apropia de liberalism; locuia la Wicester, dar se dusese să-şi vadă sora măritată la Medbury. Obrajii domnişoarei Withers erau îmbujoraţi, ochii îi străluceau de emoţie înapoia ochelarilor măritori, iar mâinile-i nu-şi aflau astâmpăr. Era cu totul deosebită de martora precedentă; evenimentele zilei o proiectaseră în afară, aproape că **s**-ar fi putut spune că-i făcuseră tare bine. Dar numai vremelnic. Până la urmă, îi pricinuiseră mult rău, o traumatizaseră. N-a putut, explicase râzând, să iasă şi să-i ceară personal socoteală nemernicului aceluia – Mallard râse şi el, odată cu ea, la gândul că făptura mică şi firavă din faţa lui **s**-ar fi încăierat cu omul ăia din tren – dar înţepenise locului, îngrozită la culme şi privise cu atenţie, iar în vreme ce urmărea scena cu ochii, luase – deoarece

ştia ea bine cât de mult deformează lucrurile surexcitarea – luase note pe nişte bucăţele de hârtie. Îi fusese destul de greu, preciză – şi din nou râsul acela firav, neobişnuit la dânsa, o fiinţă în genere nu prea pornită pe umor – să găsească destule bucăţi de hârtie. Plicuri, până şi jurnalul ei cu însemnări, Apoi o revistă. Era foarte doritoare, din cauze morale şi religioase, să ajute poliţia să găsească bestia aia de om care sucise braţul fetei şi o îmbrâncisc la pământ.

Material informativ din cel mai bun şi mai solid, cel mai util material pe care-l obţinuse Mallard până acum. Pantofi cu tocurile tocite pe marginile exterioare; păr castaniu (văzut în pofida beretei); un bărbat destul de tânăr, nu chiar tânăr de tot, însă desigur nu peste patruzeci; sprinten şi încordat; braţe lungi, în raport cu trupul; să fi tot avut 1, 75 m, nu. Mai mult, deşi lipsa de grăsime îi ajuta săpară niţeluş mai înalt. Şi tot aşa mai departe, îi da zor cu descrierea domnişoara Withers. Povesti apoi ce a făcut omul. A târât o ladă până la rambleul din dreapta. Fata. Strigătele. Fata care ţinea de mâner. Braţul ei răsucit. Altă ladă. Apoi, în vreme ce trenul o pornea, groaznicul brânci şi silueta fetei care dispare, desigur înspre durere, vătămare, poate chiar gravă rănire sau moarte.

Mallard avu o clipă de adâncă deprimare dându-şi seama câtă nedreptate şi slăbiciune ascunde corpul omenesc. Deoarece el ştia că, după câteva ceasuri, tensiunea aceea şi curajul optimist şi râsul martorei vor pieri. Cât despre doamna Courtenay, ea va rămâne în continuare neschimbată. O să stea ţanţoşă la dânsa acasă, tunând şi fulgerând poate, dar gustând niţel situaţia: „I-am spus că eu nu sunt obişnuită cu bădărănia. La *asta* n-a mai avut ce răspunde”. S-ar putea să scrie comisarului-şef şi să vadă dacă nu poate să-i facă vreun rău lui Mallard în cariera şi perspectivele lui şi, dacă ar putea, nu i-ar păsa, ar fi pentru ea o adevărată plăcere. Sau poate că se va adresa presei. Un om care nu-şi îndeplineşte îndatoririle, lipsit de bună cuviinţă, care pare să nu-şi dea seama cu

cine vorbeşte. N-avem oare noi, cele ale sexului frumos, dreptul la puţină curtenie? Şi aşa mai departe. Iar domnişoara Withers, care aşteptase şi mai mult în după amiaza rece, care era plină de atâta lucidă milă faţă de fată, care încercase, cu succes, să-şi facă datoria, domnişoara Withers va fi prada unei teribile comoţii, deocamdată animate. S-ar putea ca asta s-o îmbolnăvească trupeşte, ba s-o şi împingă spre moarte. S-ar putea să capete fobia trenurilor, să refuze a se urca într-unul pentru a se duce acasă; întreg echilibrul vieţii ei va fi schimbat, primejduit…

Rambleul. Mallard merse cu Morris de-a lungul căii ferate, s-o cerceteze înainte de a se fi lăsat întunericul. Specialiştii de la serviciul amprentelor digitale îşi terminau lucrul. Izbutiseră, după câte spuneau ei, să stabilească urmele paşilor omului în zăpadă. Urmele amânduror picioarelor. Şi, de asemenea, ceea ce părea a fi urma pneurilor camionului cu pricina.

Pe o distanţă de Un metru sau doi, pneurile lăsaseră fără îndoială urme de sânge în pământul pe care-l răscoliseră şi care acum îngheţase; urmele îşi schimbau brusc direcţia la vreo şapte-opt sute de metri mai încolo, pe drumul către Pale Whitacre, în punctul în care martorul Oldroyd spusese că n-a lipsit mult să fie călcat de camionul care cotea.

Mallard îşi manifestă bucuria şi împărţi, zâmbind, felicitări. Soiul acesta de probe tehnice şi indirecte e bun. Urmele paşilor omului s-ar putea să nu ducă până la el (deşi nici posibilitatea aceasta nu trebuia exclusă), dar urmele de paşi pot dezvălui, pe cale de deducţie, nu numai starea fiecărei ghete şi reparaţiile făcute, ci şi înălţimea aproximativă a omului, ţinuta în timpul mersului (în cazul de faţă existau complicaţii datorate zăpezii şi poverii purtate), dacă e corpolent sau subţire, şi tot ele pot da unele indicaţii asupra vârstei şi umbletului făptaşului. Numele şi adresa lui n-o pot da, însă în faţa instanţei judecătoreşti Mallard va fi în situaţia de a putea spune: „Omul care a intrat în zăpadă şi a lovit fata, în acea după-

masă de vineri 13 februarie, pe la ora două, trebuie să fie un om (să zicem) de un metru şi şaptezeci şi cinci, subţire, şi care purta (să zicem) ghete numărul 42, cu tocurile roase pe marginile exterioare. Şi am constatat că acuzatul avea o pereche de ghete cu numărul acesta şi în starea amintită, şi că e un bărbat cu greutatea şi înălţimea amintită… „Şi fireşte, mai există şi hotărâtoarea posibilitate să poţi merge mai departe şi să pomeneşti de pete de sânge pe ghete.

Agentul care fusese trimis să aducă informaţii despre blocajul de circulaţie de la Pale Whitacre se întorsese mai de mult şi explicase haosul iscat de prăbuşirea transformatorului de 100 de tone. Transformatorul căzuse la 1, 30. Aceasta era ora dată de poliţie, nu aprecierea unui martor. Automobilele poliţiei sosiseră după trei minute şi găsiseră şoseaua blocată în ambele direcţii. Se restabilise acum circulaţia, pe un singur rând, trecând peste refugiul propriu-zis şi strecurându-se pe lângă (transformator. Învălmăşeala tot mai era mare, dar cel puţin traficul are acum loc în amândouă sensurile. Tehnicienii de la uzina electrică se aflau la faţa locului, însă nu sosise încă nicio macara sau vreun alt dispozitiv să ridice camionul de joasă încărcare, alcătuit din trei părţi, şi transformatorul. Deoarece se întuneca, se luaseră măsuri pentru luminarea şoselei cu ajutorul reflectoarelor.

Mallard nu avusese încă vreme să meargă şi să vadă! Nvălmăşeala sau să stea de vorbă cu poliţiştii care se ocupau de ca şi se căzneau s-o rezolve o dată. Excepţie făcea inspectorul-şef, cel care-i pomenise primul de situaţie. La ora şase, în întuneric şi zloată, unul dintre automobilele poliţiei judeţene anunţă prin radio că fusese găsit un camion gol şi cu farurile stinse, pe şoseaua principală care duce la Coventry, la vreo zece kilometri de Strawberry Whitacre. Semnalmentele camionului corespundeau semnalmentelor celui ce fusese folosit pentru furt. Camionul era proprietatea unei firme cu numele „Alfred Wolfson şi fiul, Societate anonimă”, al cărei sediu se afla într-o suburbie sudică din Wicester. Da,

numărul de telefon de pe una din laturi era SOU 4473. Rămânem aici şi facem de pază.

Uitându-se pe hartă, Mallard constată că locul unde se găsea acum, era ciudat pentru un camion – adică pentru un camion care pornise pe şosea spre Pale Whitacre şi blocajul de circulaţie. De fapt era cu neputinţă ca să se găsească un atare camion în locul acela. Orariul nu putea îi contestat. Blocajul de circulaţie la 1, 30 şi furtul la ora 2. Cum naiba putuse trece un camion prin blocaj şi cum de ajunsese *acolo*? Materialmente, lucrul ăsta era imposibil. Şi totuşi camionul *trebuie* să fi trecut prin haosul de circulaţie care, după afirmaţia poliţiei aflate la faţa locului, a rămas absolut staţionar până ce, la 2.25, a reuşit să se mişte primul automobil. Se petrecuse oare ceea ce ar fi fost peste măsură de caraghios? Aşteptase oare camionul cuminte la coadă şi i se dăduse drumul peste refugiu la hai să zicem, ora 2.50? Doamne, să sperăm că nu. Ar însemna că el, Mallard, trecând cu vederea un detaliu, deoarece nu ştia de existenţa unui asemenea bondar în plasă, îngăduise camionului, care ar fi putut fi prins cu toată încărcătura de bani asupra lui, să scape, deşi se aflase acolo, gata să fie luat ca din oală. Ei, nu! Aveau de a face într-adevăr cu nişte criminali îndârjiţt, dar priveliştea celor două automobile ale poliţiei lângă transformator i-ar fi determinat, orişicât, s-o rupă de fugă înapoi. Ceea ce însă era de asemenea caraghios, deoarece în cazul acesta însemna că li se îngăduise să treacă peste pasajul de nivel, în vreme ce şeful gării şi biet flăcăul ăla negru făceau lugubra descoperire din compartimentul vagonului. Nu. Toate raţionamentele acestea erau împotriva firii omeneşti. După dezlănţuirea de violenţă din tren şi de pe rambleu şi, cât îl privea pe al doilea făptaş, după cele zece minute de tensiune nervoasă de pe pasajul de nivel, imboldul lor va fi fost acela de a fugi, de a fugi, de a scăpa, de a aşterne între ei şi locul crimei o distanţă bună. Şi totuşi, constatările brute ale hărţii arătau că nu exista nicio altă ieşire decât aceea înspre parcelare. Greşea oare harta? La urma urmelor, parcelarea era ceva nou. S-ar fi putut să

existe vreun drumeag, cine ştie, care să ducă afară din parcelare, groaznic de prost, însă totuşi existent. Mallard îl trimise pe Morris ca să cerceteze. O deprimare însoţită de senzaţia fricii puneau, încetul cu încetul, stăpânire pe rărunchii lui. Deoarece blocajele, instalate timp de câteva ore pe şosele, se ridicaseră acum, şi cu toate că i se raportase că unii conducători de camioane fuseseră opriţi şi interogaţi, totul dedata aceasta îi era clar **–** totul nu însemna nimic. Fuseseră notate numerele a sute

— Poate chiar mii **–** de vehicule surprinse pe drumurile ce porneau din locul acela de la Strawberry Whitacre. Agenţii vor trebui să ia interogatorii zile ori săptămâni de**-**a rândul. Dar în amărâtele lui străfunduri, Mallard ştia că planul criminalilor ar fi putut prevedea, de pildă, ideea unei limuzine elegante care să treacă pe acolo să ridice banii sau să**-**i transporte pe criminali sau şi banii şi pe ei. Făptaşii propriu-zişi ar fi putut de altfel, tot aşa de uşor, să prindă un autobuz, neîmpovăraţi de lăzi, fără berete şi fără ochelarii unuia din ei, după ce**-**şi vor fi spălat negreala de pe faţă. Aşa încât era silit să verifice zeci de linii de autobuz, pe baza doar a simplei probabilităţi că lucrurile **s-**ar fi putut petrece astfel.

Un automobil al poliţiei îl ajută să ajungă, împreună cu alţi câţiva poliţişti judeţeni, la punctul de pe şosea unde fusese parcat camionul. Se întrebau cum ar fi bine să procedeze cu el după această primă cercetare. Nu exista iluminare publică pe această porţiune a şoselei deoarece se afla între oraşe. Mallard fu de părere să fie ridicat camionul şi dus la comisariatul central de poliţie din Wicester spre fi cercetat pe îndelete. Dar pe o vreme ca asta abia dacă putea fi remorcat, iar din pricina existenţei vreunor eventuale amprente pe volan, pe frâna de mână, sau în alte părţi, nu putea fi nici condus. Până şi a**-**l monta pe un camion**-**platforină ar fi în semnat să**-**l mânuieşte, Nu aveau nimic altceva de făcut prin urmare decât să lase un sergent să petreacă o noapte jalnică, păzi**ndu-**l, până ce Mallard şi specialiştii serviciului de amprente îl vor putea examina la lumina zilei.

Mallard recunoscu printr-un căscat că e obosit. Simţea că va putea dormi. Îi era plăcut, după trei săptămâni, să simtă că se poate culca şi dormi şi că a doua zi, în loc de neant, va avea parte de greaua povară a tacticei şi strategiei puse în slujba justiţiei, urmând să le şi dea mişcare şi să le şi aducă la îndeplinire el însuşi.

Înapoindu-se la postul brigăzii volante, dădu peste Morris cu faţa luminată de un zâmbet. Îi aduse la cunoştinţă că nu există niciun drum pe care să poată ieşi camionul din parcelare, dar că lucrul ăsta nu mai are acum nicio importanţă.

— Zău aşa? întrebă Mallard cu obosit sarcasm.

— Zău, răspunse Morris, deoarece drumul pe care apucase camionul dincolo de Pale Whitacre se lămurise. Un fermier venise acum câteva ore cu o plângere despre un camion care dăduse buzna prin grădina şi ogorul său, pricinuind stricăciuni unui gard; n-a lipsit mult să-i şi omoare: şi pe câinele lui şi pe fiul lui şi pe el însuşi.

Mallard se duse să vadă care-i situaţia cu vălmăşagul din jurul transformatorului şi să facă în acelaşi timp o vizită fermierului şi fiului său. Fu cât se poate de mirat văzând că transformatorul prăbuşit şi camionul de joasă încărcare plecaseră. Puţinele maşini care mai rămăseseră circulau în mod normal în jurul refugiului în amândouă sensurile.

O luă cu Morris pe drumul lung despre care se ştia că fusese folosit de camion. Era întuneric beznă şi o dată sau de două ori călcă în băltoace de apă. Pe undeva mai încolo ducea o lumină şi lătra un câine. Merse către ceea ce i se păru a fi uşa de intrare şi bătu cu ciocănaşul de alamă într-însa.

Familia stătea la masă în bucătărie – doi bărbaţi, soţia celui mai în vârstă şi două fetiţe drăguţe şi durdulii. Îl întâmpinară râzând cu toţii.

— Se vede că nu sunteţi de la ţară, îi spuseră, că altminteri n-aţi fi bătut la uşa din faţă.

Şi adevărul e că trăgând zăvorul porţii grele în seara aceea făceau un asemenea gest pentru prima oară în

cursul respectivei zile; ba de fapt pentru întâia oară în ultimele trei luni. „De când venise controlorul de la fisc”, preciza cel mai vârstnic şi se porniră cu toţii pe râs, veseliţi nevoie mare. Mallard şi Morris fură poftiţi să mănânce cu ei brânză, carne de vacă, murături şi să bea cacao sau bere. Mallard se bucură că poate sorbi ceva cald; Morris, ştiind că sfârşitul zilei de lucru se apropie, se învoi să bea bere.

Cei doi bărbaţi care fuseseră martori la ceea ce se întâmplase, doar atâta aşteptau, să le poată fi de folos, şi din mărturia lor se desprinse o imagine a celor doi oameni din camion, speriaţi, dar în stare totuşi de a lua iniţiative. Îşi putea uşor închipţii felul deznădăjduit în care goneau către Pale Whitacre, Lăsând în urma lor sânge şi furie, groaza fetei rănite adăugâ**ndu-**se grozăviilor zilei, cu banii aflaţi la adăpost, ei înşişi teferi şi nevătămaţi, dar puşi faţă în faţă cu transformatorul prăbuşit în drum, cu cele două automobile ale poliţiei, şi ivi**ndu-**se probabilitatea de a fi din**tr-**o clipă **într-**alta blocaţi în şirul de automobile. Era ceva pentru Mallard să ştie că, măcar asupra acestui punct planul lor dăduse greş. Îşi aminti de propria**-**i nelinişte când aflase de apariţia camionului **într-**un loc ce părea de**-**a dreptul imposibil. Acum ştia că pe drumul acela camionul se năpustise cu intenţia de a mergealt undeva, nu acolo unde fusese găsit. Ceva dăduse greş. Trebuie să nu piardă din vedere faptul acesta, să se folosească de el când şi dacă se vor ivi alte probe care**-**l confirmau.

Acum însă, trebuia să pună capăt zilei. O făcu fără tragere de inimă, dar chiar în interesul oamenilor pentru binele cărora lucra nu putea să interogheze martori toată noaptea. La postul brigăzii volante intrase de serviciu un nou schimb de agenţi ca să asculte la aparatele de radio. Încercă, prin simpla lui prezenţă, să işte niscai noi evenimente, dar degeaba, liniştea domnea peste tot. Mica stradă principală din Strawberry Whitacre era foarte întunecoasă şi pustie. Luminile vitrinelor erau stinse. Nu-i rămânea nimic altceva de făcut decât să meargă acasă. În seara asta, nu-i era teamă. Era obosit până dincolo de

suferinţă. Avea să doarmă cum nu mai dormise el de când… Şedea tolănit în spaţiosul automobil al poliţiei care-l ducea acasă. Viaţa nu-şi mai are niciun alt ţel în afara zilei care-şi deapănă legiuitul ei şir de ore. Nu-i mai rămâneau în faţă mulţi ani de serviciu. După aceea îl vor privi toţi de sus: un bătrân care dă târcoale comisariatelor de poliţie. Nu. Trebuie să găsească el ceva. Se pune de altfel întrebarea dacă măcar va trăi până la pensionare. Da, desigur, se ţine încă bine, dar şi poartă o prea mare parte a poverii şi munceşte până ce nu mai poate. O va duce de bună seamă până ce, îl va fi doborât cine ştie ce boală provocată de refuzul de a se odihni, de a-şi întrerupe munca, de-a face orice altceva decât poliţism. Însă nu încă; nu încape îndoială că deocamdată e un bărbat zdravăn, de vârstă mijlocie, cu imense rezerve de forţă.

— Noapte bună, şefule.

Şi iată că a trecut de zece şi jumătate şi se află în fundătura liniştită, acoperită cu alb, în faţa locuinţei sale. În casă era nespus de rece şi de tăcut. Nu-i rămânea nimic altceva de făcut decât să se culce. Era sigur că va dormi dus.

Drace! O bătaie în uşa din faţă. Înţelese oarecum că nu e în legătură cu serviciu, cu munca pe care ar fi fost bucuros **s-**o continue.

Fata înaltă care-i semăna niţel stătea nervoasă în prag. Un automobil întorcea la capătul fundăturii, gata de plecare, dând de înţeles: „nu ne oprim mult”.

— Olive, draga mea! Ce-i cu tine la ora asta?

— De-abia acum ai venit acasă! Era un fel de învinuire.

— Da. Lucrez la furtul acela de la Strawberry Whitacre. Zi grea.

Pentru ea asta nu însemna nimic.

— O, tăticule, nu ţi-e milă de tine!

— Ba da, fetiţo. Bob nu intră?

— Nu. Voiam doar să văd cum o duci. Am telefonat acum un ceas. Am trecut pe aici şi după amiază.

— Asta-i nostim. Eu tocmai veneam să te văd, când…

O, aveam o hartă pentru Bob. Mă întreb acum unde am pus-o.

— N-are importanţă. Cât de rece e casa asta! se înfiora ea. O, tăticule, de ce nu vrei să vii să locuieşti cu noi?

soo

— Casa-i rece numai pentru că eu am fost plecat toată ziua. Nu-i uşor să locuieşti cu mine, explică el; de fapt nu stau aşa de mult pe aici, adăugă repede, văzând-o că rămăsese cu gura căscată, şi vrând de fapt să spună: „Trăiesc în mica încăpere cu un prea multe mobile de la comisariat; viaţa mi-o petrec cu adevărat prin sălile tribunalelor ori bătând kilometri întregi de străzi sărăcăcioase, care-s câmpul meu obişnuit de luptă; în ploaie, printre lăzile de gunoi, prin curţile pavate, pe malurile noroioase ale râului şi în spitale, sau circulând ca câte un automobil de-al poliţiei”.

Olive îl hărţui:

— Atunci de ce nu iei măcar pe cineva care să-ţi facă focul

A îi

În casa?

Mallard râse.

— La ce bun? Mă duc să mă culc. Trecuseră în bucătărie. Bei o ceaşcă de ceai, Olive?

Fala începu să plângă, lacrimile lunecându-i pe costumul lui gri. Mallard o cuprinse în braţe şi o certă:

— Olive, pentru numele lui Dumnezeu, linişteşte-te!

— Arăţi atât de obosit.

— Da, sunt obosit. O să dorm. Acum, tu fugi acasă cu Bob, ca eu să mă pot culca. Îi mângâie cu duioşie părul. Eşti o fată bună. Nu-ţi face griji pentru mine…

— Sunt o proastă, iar bună nu-s de nimic.

— Ba câtuşi de puţin.

— Fare urâi lucru.

— Ce anume?

— Furtul din tren.

— Da, da.

Corpul zdrobit al lui Potts, compartimentul pătat de sânge. Lungul şir de vorbe care se va preface în probe. Ce-o fi făcând domnişoara Withers în seara aceasta? O fi dormind? Pentru ei, poliţistul, asta e o problemă tehnică, nu ceva iscat din neant, aşa că n-o. Să-l împiedice să doarmă.

— Dar o s-o descurcăm noi.

— Fii atent, te rog.

Mallard zâmbi.

— Eşti hotărâtă să-ţi faci griji cu tot dinadinsul.

— Am dreptul să-mi fac…

— Mai sunt mulţi alţii ca mine.

— Nu mă. Îndoiesc. Dar mie îmi pare bine că nu m-am măritat cu un poliţist.

Fata plecă liniştită, dându-i crezare. Mallard urcă la etaj, în frig. Acolo domnea liniştea, era totul deprimant. Dar el, chiar şi acum, istovit cum se simţea, avea nevoie să umble, să se uite la lucruri, să citească. Dăduse în ajun peste o întreagă cutie cu scrisori de-ale ei purtând date ce mergeau înapoi până-n 1940. „Stanley, iubitul meu, există un tren de zece patruzeci care soseşte la ora unu”. Probabil că se dusese s-o întâmpine, era vorba de o întâlnire, dar nu-şi aducea de loc aminte de ziua aceea. 1940 nu fusese însă un an oarecare pentru nimeni, în Anglia. Nu se simţea vinovat acum, avea numai senzaţia unui imens eşec. Ea ar fi murit în orice caz din pricina ochelarilor – sau, mai degrabă, din pricina lipsei de ochelari. Totul se petrecuse cu desăvârşire legal. Lucrul acesta îl înţelesese pe încetul, dar se împlineau acum trei săptămâni de când îl tot frământa în gând. S-ar fi cuvenit însă să fi fost măcar acolo, de faţă. Se poate ca ea să fi agonizat ceasuri întregi, strigându-l pe nume. Tot n-ar fi trăit, dar el se cădea să fi fost acolo. Încercaseră să-l găsească. Ca de obicei, îşi făcuse datoria până peste măsură. Trenul din 27 iulie 1940. Era anul în care se căsătoriseră. *Trebuie* să-şi aducă aminte; ce îngrozitor că uitase, tocmai el, un poliţist, care-şi reamintea datele altora, orarii, trenuri, morţi. Feţe înnegrite. Nu mai

rămăsese nimic din toate – iar eşecul e dureros. N-are a face de ce fel este neizbânda – neştirea, lipsa; murise instantaneu, aşa i s-a spus – dar el ar fi trebuit să fie acolo. Cu feţele înnegrite, deoarece nu voiau să fie recunoscuţi? Antecedente penale? Sau simplă precauţie? Sau pentru că erau ori fuseseră cunoscuţi în acel district? Ce dobitoci! Zece mii de lire. Mâna fetei şi viaţa funcţionarului. Or să se plimbe pe Square Street, or să cumpere un automobil, aparatul fotografic japonez, haine. Şi lucrul acela cumpărat o să se acrească de grabă, pentru că e ceva material. Datoria nu rugineşte, nu se roade, nu se rupe, durează de-a pururi, proaspătă, frumoasă, complicată, vrednică de iubire. N-o poţi cumpăra. O să dorm. Toţi greşim uneori. Dar ea, ea ar fi dat greş dacă era vorba de mine?

Ora unsprezece. Clopotele bisericilor tot se mai rugau încă; desigur, desigur, faţă de Dumnezeu omul nu se poate reduce numai la atâta. Sau poate oare? O mică procesiune de bătrâne doamne, peste măsură de parfumate, de bătrâni obsedaţi de gândul morţii, de unii mai tineri care socotesc păcatul în lume ca pe ceva de neîndurat, sau caută pacea sau se mai simt încă atraşi de nevinovăţie, şi un grup de copii care nu-s încă destul de sofisticaţi încât să-i apese marea greutate a dispreţului celor care ştiu mai mult declât Dumnezeu.

Erau pe cale de a-şi bea ceaiul târziu. Mills era foarte atent la pendulă. Aştepta, uşor încordat, **întrebându-**se cum se vor desfăşura lucrurile, dacă ochii ei îl vor osândi, dacă îi vor recunoaşte minciunile şi se vor mira că e nevoie de minciuni şi, mai apoi, cugetând, vor şti de unde vin banii. Probabil că nu. De ce oare ar şti? Purtarea ei de azi era insuportabil de normală, cum nu se poate mai oarecare, chiar şi acum iată, curăţa legumele, nemulţumită că Daphne, care-şi făcea lecţiile, voia să asculte totodată muzica de la radio.

O bătaie în uşă…

O zvâcnitură a inimii şi imboldul de a se repezi afară, de a-l pregăti pe Tony, de a-l însoţi din primele clipe. Dar

se înfrână. Putu să audă paşii lui Daphne, şi apoi pe Celia, aşa cum trebuia să fie, serioasă, repezi**ndu-**se la uşă nu din vreo curiozitate, ci pentru că era blândă din fire şi nu lăsa pe nimeni să aştepte. Glasuri, politicoase, nelipsitul „Scuzaţi-mă, dar…” al Celiei, atrăgând singură atenţia asupra oricărui cusur în îmbrăcăminte sau coafură pe care nimeni nu i l-ar fi luat în seamă.

Au intrat toţi deodată. Doar uşoara licărire, clipirea – ca de oblon la repezeală lăsat şi ridicat – din ochii lui Tony, unde recunoscu şrapnelele şi morţii şi porţile de fier şi sângele din compartiment şi istovirea zilei de alaltăieri. Chiar şi acum undele de oboseală îl mai străbăteau pe Mills. Era m şi aceasta tina din pricinile pentru care nu făcea nimic, se uita pe fereastră la întinderea de zăpadă care lua sfârşit către orizontul estompat de la liziera pădurii.

Se ridică iute.

— Tony! Ia te uită cine a venit! Numai bine să bei o ceaşcă de ceai…

— Mi-am spus că **s-**ar putea să fiţi la biserică, vorbi Tony cu gravitate în glas.

Zâmbiră cu toţii la auzul absurdităţii aceleia. Mills o urmărea pe Celia cu coada ochiului. Ea nu-şi putea niciodată ascunde ce simte sau ce gândeşte, o trădau trăsăturile feţei şi Mills. Se distra acum văzâ**ndu-**i gura deschisă a mirare: va să zică *tisia* e Tony, care fusese în armată şi primise ştiri la închisoare pe căi secrete. Expresia chipului ei spunea chiar şi mai mult. Recunoştea: trebuie să existe pe undeva o lipsă în justiţie. Ştiam eu că există, dar acum e lucru dovedit, căci oare ce-avea să caute omul acesta în închisoare?

— Tony, n-o cunoşti pe Celia…

— Ba da, ne-am cunoscut adineaori, nu-i aşa, doamna Mills *i*

Negăsi**ndu-**şi cuvintele, Celia rî? e în semn de confirmare.

Se putea desprinde şi o urmă de uşoară mirare pe faţa lui Tony. El nu era soiul de bărbat care se zgâieşte la

femei, dar Mills îşi dădu seama că nu prea se simţea în largul său. Desigur, poate că din pricina felului cum urma să se comporte; totuşi Mills desluşi la Tony o stingherealã pricinuită şi de prea puternica impresie pe care i-o făcea Celia, Ceea ce însemna că era, după părerea lui, frumoasă; mă rog, poate nu chiar de tot frumoasă, dar neaşteptat de plăcută la vedere. Şmecherul ăsta crede că numai el ştie să le găsească. Reflectă, Mills, aducându-şi aminte de fata cu numele de Margot.

— Zi-i Celia…

— Ce nume frumos. Şi tu eşti Danhne?

Un „da” nepăsător din partea copilei.

— Şi asta-i un nume frumos. Cred că o să iau o ceaşcă de ceai, dacă nu vă deranjez, se învoi Tony. Dar nu pot sta mult. Trebuie să duc un automobil înapoi la Coventry. Sunt aşteptat – Lui Tony i s-a furat maşina, explică Mills, dându-şi îngrozit seama chiar pe loc de faptul ca făcuse o greşeală, poate nu cu privire la lucrul în sine, cât la orar; se presupunea că ştie?

— Doamne! exclamă Celia. Unde i-a fost furată?

— În oraş, făcu Tony. O, sper că or s-o găsească. E o marcă străină, ştiţi, deci uşor de recunoscut.

— Doriţi zahăr?

— Cu grămada, mulţumesc.

— Aţi împrumutat maşina altcuiva atunci? întrebă Celia, ca să întreţină conversaţia.

— 1 Am luat una cu chirie. Dar motivul pentru care m-am abătut pe aici e, de fapt, că vreau să vă văd pe toţi. Zâmbi Tony, văzându-o pe Celia că se ridică să-i lase singuri. Cred că am câştigat la pronosport, Reg.

— Ei nu, zău? întrebă Reg, nu prea surprins. Categoria a patra?

— Ei bine, nu, tocmai asta e. Cred că avem două coloane la a doua.

Încă nicio surpriză pe faţa Celiei, doar o încruntare.

— Poţi câştiga pe două coloane? întrebă ea, şi Mills putea să vadă că se gândea la câteva hârtii de zece şilingi.

Da, o lămuri Tony. Avem o variantă compusa, dacă

ştiţi ce vreau să spun.

Din nou acelaşi râs nervos.

— Nu, nu ştiu. O să merite osteneala?

— Ba bine că nu! **S-**ar putea să fie vorba de un câştig în mii.

De-abia acum împurpurarea emoţiei, surpriza plăcută, potolită de îndată de trista încruntare a înţeleptei resemnări: „până la urmă o să fie ceva care n-o să meargă; săptămâna asta vor fi o mulţime de câştigători nouă nu ni se întâmplă nimic…”

— Cât a fost săptămâna trecută? întrebă Mills.

— Eu doar completez buletinul şi nu mă mai sinchisesc, îi spuse Tony, Celiei. A trebuit să mă duc să-l întreb pe Meredith, din apartamentul de alături, dacă n-are cumva ziarul de miercuri. 11 avea. În concursul de săptămâna trecută au fost trei câştigători la categoria a doua. Au luat fiecare câte şase mii de lire.

— Crezi că o să fie mulţi câştigători de data aceasta? întrebă Mills.

— Nu prea văd de ce, spuse Tony. În orice caz au câştigat o mulţime de echipe.

— Vreţi să spuneţi, presupuse Celia încet, refuzând încă să-i dea crezare, că **s-**ar putea să luăm şi mai mult decât atât?

— Cred că-i foarte posibil. O înregistraţi ca pe un mic şoc, nu-i aşa? De parcă ai afla că ai ulcer!

— A, probabil că ai uitat să vizezi buletinul, spuse Mills.

Celia vorbi cu o grabă îndârjită:

— Merită să aibă şi el noroc, după atâta ghinion. Era şi timpul… dar se opri, roşi, cu ochii umeziţi. Iartă-mă. Dumneata la fel, desigur, domnule… Dar nu-ţi cunosc numele de familie.

— Spune-i Tony, mormăi Mills. Are un nume de familie tare caraghios.

— Cred că n-am uitat să vizez buletinul. Cred că am îndeplinit şi celelalte formalităţi şi că am făcut totul întocmai cum trebuie. Dar îmi pare bine că iei lucrurile aşa

cuminte, Celia. O să vă dau de veste de îndată ce voi putea, dacă am câştigat sau nu într-adevăr. Mi-am ieşit din fire şi m-am repezit aici imediat.

— Pentru Dumnezeu, te înţeleg, spuse Celia. Şase mii de lire. Adică trei, nu-i aşa? Câte n-am putea face!

— Cred că o să ne schimbe planurile în privinţa afacerii noastre, spuse Mills.

Tony se uită la el fără să înţeleagă.

— O, da. **S-**ar putea. Trebuie să ne mai gândim. Uite ce e, acum trebuie **s-**o şterg. Telefonează-mi, Reg, vrei?

— Te cred, fii sigur că n-o să uit.

Au mers vorbind tot drumul până la uşă. Celia, îşi dădea seama Mills, era doritoare să scape de Tony, să vorbească, să se gândească, să facă planuri; dacă e adevărat, am putea, ar trebui, vom fi în stare… Rămaseră împreună cu Daphne pe veranda de piatră, făcâ**ndu-**i semne cu mâna lui Tony, în vreme ce ei cobora treptele, se urca în automobilul luat cu chirie, o pornea din loc.

— E un om drăguţ, nu-i aşa? spuse Celia. Mills râse:

— Drăguţ e oricine vine cu câteva mii de lire.

Celia se răsti la el:

— Ştii că nu asta am vrut să spun. E cel mai drăguţ prieten pe care îl ai tu. De ce nu l-ai adus mai de mult pe la noi? Şi eu, care arăt ca vai de lume… Uite cum îmi stă părul!

— I-ai plăcut.

— Nu fi prost. Pun rămăşag că m-a găsit neîngrijită. Crezi că o să avem cu adevărat bani?

— Te-ai bucura?

— Pari să iei lucrurile cu atâta calm! Nu-i vrei şi tu?

— Nu vreau nimic.

— Zău? Mai întâi de toate îţi trebuie nişte haine ca ale lui.

— Celia, ascultă. Vrei să rămâi aici? Vrei să pleci?

— O, Reg, nu ştiu.

— Tăticule, o să mergem să locuim undeva unde e frumos?

— Aici nu-i frumos?

— Nu. Mi-e silă.

— Bine. Dacă-i adevărat, atunci plecăm. Numai nu va duceţi deocamdată să daţi de veste pe la toţi vecinii. Încă nu avem banii şi cred că e mai bine să ne ţinem fleanca, atunci când i-om avea. Nu vreau să mai primim încă vreo scrisoare anonimă.

Un om de la secţia locativă a municipiului Wicester îi vizitase doar cu o săptămână înainte. Primiseră la municipiu o scrisoare anonimă de la cineva cu privire la „criminali odioşi care locuiesc printre oamenii de ispravă pe socoteala contribuabilului…” Slujbaşul se arătase binevoitor, spusese că urăşte scrisorile anonime, dar cu ochii privise dincolo de ei, inspectase şi încuviinţase curăţenia casei, liniştita, purtare a lui Daphne, vădita lor cumsecădenie în contrast cu murdarele injurii venite de la inşi care nu avuseseră curajul să se iscălească.

Celia, ca de obicei, a început să plângă. Plângea şi la bucurie şi la necaz; asta făcea parte din firea ei. Mills putea să vadă acum că femeia trăise sub tensiune de luni de zile. Ea şi Daphne fuseseră osândite odată cu el. Pe ea n-o bătuseră, n-o loviseră cu cizmele până la leşin; o întâlniseră doar pe scările de piatră, îi spuseseră: „’neaţa doamnă Mills. Ce mai veşti de la soţ?” sau, dacă fusese provocată dincolo de ce putea îndura blândeţea, la cel mai mic protest al ei, la cea mai mică critică, îşi deschiseseră gurile împuţite **s-**o fulgere cu „Uite unde am ajuns, să fim jigniţi de nişte criminali”. Acum plângea, prea obosită de pe urma uşurării aduse de biruinţă, ca să mai stea să cugete adânc la altceva. N-avea nicio altă dorinţă decât să plece, să se ducă, să scape de căţele care, în lipsă de alte victime atât de lipsite de apărare, îşi întorceau capetele la poarta şcolii ca să se zgâiască la ea şi să şuşotească între ele. Plânse vreme îndelungată şi apoi se întoarse cuminte la cartofi şi la friptura de miel şi la gândurile ei. Multă vreme, nici nu vorbi, nici nu exntă. Adevărul era că nu-i venea să creadă. Pe undeva, ceva nu era în regulă.

Mills o privi cu precauţie şi milă tot restul zilei – urmări dorinţa ci de bani, de siguranţă a zilei de mâine, de

a avea lucruri, lupta pe care o trăda neliniştea de pe chipul ei, luptă între nădejde şi improbabilitate. Mai târziu, în întunericul nopţii, ea începu cu sfiiciune să-şi facă planuri, să făurească în minte o altă viaţă, pentru familia ei, să ia hotărâri.

— Iar Mills, care aşteptase cu înfrigurare clipele acestea, văzu că plăcerea pe care ele i-o dădeau era micşorată de g îndul la groaznicele posibilităţi potrivnice care încă mai existau în drum.

Sâmbătă, perspectiva se înfăţişă diferită, mai clară; oboseala trecuse, s-ar fi zis că lentila fusese ştearsă, şi că acum, deoarece era o lentilă bună şi curată, puteai face orice doreai cu ea. Trezindu-se, Mallard îşi aduse aminte de ziua aceea de iulie în 1940, cu cerul ei neîntinat, şi îi veniră în minte sosirea trenului, căldura, aburii, soldăţimea năduşită, cântecele, bubuitul paturilor de puşcă, veselia, privirile bărbaţilor, silueta ei fină, sfiala, o întârziere de douăzeci de minute, o nimica toată pentru un tren în timp de război. Ba îşi mai aducea aminte, şi mai departe, de un restaurant, de putoarea căldurii, de supa de roşii, de procesiunea femeilor; căci, noi şi nevinovaţi fiind, se aşezaseră la o masă lângă uşă… Şi deoarece dormise bine şi-şi regăsise amintirile, înfrângerea din ziua aceea de ianuarie durea niţeluş mai puţin. Nu uit, explica mintea lui. Îmi amintesc trenul şi cafeaua şi rochia ei verde şi uşa turnantă…

Era uimit de câte izbutise să facă în ziua de ieri. În carnetul lui de – însemnări se aflau notate cinci mii de cuvinte

— Adică vreo cinci ore de lucru numai cu scrisul şi mai şi vorbise cu o mulţime de oameni, circulase, îndeplinise procedura oficială, îndrumase pe alţii, cercetase sângele şi zăpada şi camionul, băuse cacao în casa de la fermă. Perspectiva se retrase; lentila era bună; fotografiile fuseseră luate în adâncime. Mallard şedea în fundul automobilului de poliţie care-l purta dis-de-dimineaţă, prin zăpadă şi întuneric, către a doua zi pe câmpul de luptă, şi se gândea la inamic.

coria. Nimic ou se petrece din întâmplare. Nimic criminal, adică de fapt nimic omenesc. Excepţii. Da, dar trecem peste ele. În cazul acesta totul este interdependent, se leagă, măcar prin prezenţă şi actualitate. Astfel, pantomima jucată de Hodgson, de Burton şi de necunoscutul din camion nu a fost întâmplătoare. Primii doi puteau **s-**o creadă, al treilea însă nu. Al treilea nu lucra la întâmplare sau, în orice caz reducea întâmplarea la cât mai puţin. Mallard zâmbi. Vălmăşagul din jurul transformatorului a fost o curată întâmplare. La drept vorbind, nici asta n**-**a fost întâmplare, ci reprezenta o legătură între gheaţă, zăpadă, buloanele de cuplare, centrul de greutate al transformatorului, oboseala cuiva, iscusinţa şoferului, insuficienta cunoaştere a regiunii, nerăbdarea şi alte cauze mie necunoscute. De ce a furat făptaşul neapărat un camion de *cărbuni*? Dacă am şti adevăratul motiv al acestei alegeri am putea fi duşi la o concluzie certă în altă privinţă. Şi tot aşa **–** de ce să furi un camion de cărbuni de la *douăzeci şi cinci de kilometri* depărtare de Strawberry Whitacre? Răspunsul la această întrebare este că probabil nu voiau să**-**l fure de prin vecinătate ca să nu fie din întâmplare recunoscut. Ar fi fost foarte puţin probabil să mai fie recunoscut camionul de cineva, o dată ce ieşise din suburbia de unde fusese furat. Dar de ce să furi tocmai un camion de *cărbuni*? Pentru că aşa **s-**a nimerit? Pentru că le da pretextul să**-**şi poată mânji feţele? Pentru că, dat fiind locul şi timpul, era tot ceea ce au găsit la îndemână? Pentru că era firesc să dai de camioane de cărbuni la Strawberry Whitacre, **într-**un ţinut cu o uzină electrică şi o mină de cărbuni în apropiere? Nu complica lucrurile. Teoria este mai complicată decât fiinţele omeneşti; de fapt nu e, dar e mai greu să n**-**o pierzi din vedere; şi nu trebuie să forţez purtarea omenească să se potrivească teoriei, deoarece teoria pare a nu se potrivi decât cu anumite soiuri de raţionamente. Spun doar: nu te lăsa împins de fapte. Există nenumărate crime în care soluţia este uşoară şi inevitabilă, deoarece criminalii sunt nătărăi, sau chiar slabi de minte, dar asta nu-i o asemenea

crimă. Asta-i o crimă complicată, ba şi o luptă, şi deoarece prezintă multe aspecte, toate trebuie luate în seamă, ca la jocul acela de perspicacitate unde refaci imaginea din piese mici şi de îndată ce ai potrivit câteva piese la locul lor, restul devine de la sine mai uşor. Ziua crimei este acum cunoscută clipă cu clipă. Ştim despre camion că a fost furat din depozit. Traseul este oarecum evident şi va fi confirmat. Presupunem că făptaşul **s-**a urcat în tren la Wicester şi presupunerea ne va fi desigur confirmată. Mai ştim unde au reapărut cei doi oameni împreună de fiecare dată, încotro a pornit-o până la sfârşit camionul cu ei şi putem aprecia cu o aproximaţie de câteva minute la ce oră **s-**a oprit pe drumul acela spre Coventry. Dar *de ce* să meargă unul cu trenul şi unul în camion (de vreme ce camionul a izbutit să oprească trenul) mai degrabă decât să fi mers amândoi în camion şi să fi evitat riscul recunoaşterii de către călători? Oare pentru că unul, având cazier judiciar de criminal, nu putea lua trenul? Sau pentru că în felul acesta accelerau desfăşurarea acţiunii când trenul avea să se oprească înainte de a intra în gară? Sau pentru că, procedând astfel, exista posibilitatea ca timp de câteva preţioase minute personalul din gară să nu ştie nimic despre crima din tren, să se mulţumească cu ceea ce vedeau cu ochii **–** anume că se află un camion pe pasajul de nivel care-i făcuse pe *ei* să oprească trenul manevrând semaforul?

După ce **s-**a săvârşit un furt de oarecare importanţă **–** şi sunt convins, în pofida morţii lui Potts şi a rănirii altora că este vorba mai presus de orice de un furt **–** metoda corectă de cercetare (deşi ea poate părea altora inutilă, absurdă) este să începi prin a lua un interogatoriu păgubaşului şi apoi altor persoane care vor afirma că obiectele respective au dispărut şi au rămas nedescoperite. Aşa **s-**a făcut mereu şi aşa se mai face şi acum. Ei bine, dacă acesta ar fi un caz de furt al unei preţioase ceramice sau al unei picturi în ulei, şi nu **s-**ar fi produs niciun act de violenţă, ai putea **într-**o oarecare măsură descrie obiectele **într-**o circulară şi lăsa lucrurile

să-şi urmeze cursul de la sine. Atunci, mai curând sau mai târziu, ele ar reapare şi ai putea reface în sens invers şirul de persoane prin mâinile cărora au trecut; cu ajutorul întrebării „Cine ţi-a vândut asta?” ajungi până la urmă la hoţ. Dar aici se iveşte greutatea suplimentară că obiectele furate sunt bancnote şi am şi fost înştiinţaţi de casierul principal din Horse Street (cu o confirmare parţială a unei bănci) că bancnotele erau vechi, că nu li se ştiu numerele şi deci ele nu pot fi aduse la cunoştinţa publicului.

Iată de ce trebuie să încercăm să refacem crima de-a-ndoaselea din momentul executării până în clipa în care a fost concepută. Foarte greu. Oricum, jaful a fost mai întâi conceput. *Cineva* – poate chiar mai mulţi inşi – trebuie să fi vizitat locurile respective şi să fi urmărit obiceiurile locurilor. Cineva mersese să stabilească topografia, să observe bariera pasajului de nivel, linia pe care soseşte trenul, să veri

fiice circulaţia cu regularitate a trenului, redusul număr mediu de persoane care călătoresc în fiecare vineri cu acel tren. Cineva călătorise poate de câteva ori cu trenul ca să constate că funcţionarii coboară într-adevăr cu cele două lădiţe de bani. Ei bine, oamenii sunt fiinţe cu obiceiuri statornice. Ei nu se urcă în trenuri – decât dacă se întâmplă să fie doamna Courtenay – de plăcere. Altminteri, iau trenul cu un anume scop şi de cele mai multe ori în acest du-te-vino al lor există o regularitate. Aşa încât cineva care a circulat de câteva ori cu trenul sau care lua trenul în mod obişnuit şi acum a încetat de a-l mai lua – afară de cazul că e foarte deştept şi curajos şi-l va lua mai departe ar putea să/bată la ochi. Nu, din păcate – şi asta fiindcă un tren duce lume multă tot atât de bătător la ochi ca **într-**un autobuz de ţarădar dacă o persoană a observat vreun astfel de călător neobişnuit şi-l poate descrie sau identifica, dar nu – căci prea ar fi uşor – drept domnul X, ci ca omul care lucrează în cutare şi cutare loc – atunci el poate fi prins. Două sau trei asemenea noroace şi te pomeneşti cu o identificare sigură şi poţi să-l consideri suspect şi priveşti întreaga situaţie în funcţie de el, ba-i

poţi cere şi explicaţii. Dar suntem încă departe de una ca asta.

Apoi, Strawberry Whitacre e un sat. Un străin ar atrage atenţia. Tot astfel înapoierea cuiva care a fost vreme îndelungată plecat şi care de curând a apărut din nou. Aşa încât, dacă aflăm că de mai mulţi **–** poate numai de doi **–** inşi **s-**au apropiat niscai străini (nu neapărat aceiaşi străini) cu aceleaşi întrebări, sau **–** ceea ce pare şi mai probabil în cazul de faţă **–** dacă auzim că au văzut în anume împrejurări străini care prezintă o oarecare asemănare cu acei pe care eu îi consider ca având o legătură cu furtul, ei bine, atunci avem o indicaţie despre felul în care a fost plănuit furtul. Aşa fiind, trebuie să pun întrebări. În cuprinsul regiunii despre întâmplări şi împrejurări care se desfăşoară pe o perioadă de câteva luni. Chiar şi atunci, în afară de cazul că străinul e cunoscut după nume sau după obiceiuri (de pildă: ăsta**-**i şoferul camionului cutăruia sau ăsta**-**i omul care vine o dată pe lună de aduce cutare marfă), chiar şi atunci n**-**aş fi decât la începutul cercetării mele şi dovada, pe care justiţia o cere pe bună dreptate, ar mai fi încă departe. Cât de bine este când au şi criminaliiun simţ ai dreptăţii şi adevărului: roşesc, se fâstâcesc, se pierd cu firea, mărturisesc, şti foarte adesea chiar mai înainte ca eu să am dovada… Desigur, este oarecum mai greu să dai de firul afacerii dacă nu**-**s implicaţi decât doi inşi, deoarece e puţin probabil ca explorările pe care le**-**au făcut în ţinut să fi fost observate, în afara cazului în care **s-**au dovedit de**-**a dreptul nerozi şi or fi cutreierat cârciumile sau or fi venit împreună şi **s-**or fi plimbat peste tot arborâ**ndu-**şi aere de călători. Mai avem în plus dezavantajul că şiruri întregi de automobile trec prin localitate, venind de la Wicester, Coventry, Nuneaton. Ar fi prea de oaie să nădăjduieşti că **s-**a găsit un băieţel care **într-**o anumită vineri **s-**a apucat să noteze numerele vehiculelor, cu toate că ne putem interesa şi în privinţa aceasta. Altceva. Un furt de mare calibru nu poate fi săvârşit **într-**o localitate, dacă măcar unul dintre făptaşi nu cunoaşte din proprie experienţă şi

cât se poate de precis persoanele şi locurile acelea, în cazul de faţă cei doi oameni care au dat lovitura au *putut* fi ajutaţi de vreun locuitor sau de vreun fost locuitor care **s-**a ţinut deoparte, ca să nu poată fi recunoscut. 1 trebuie să întreb despre funcţionari din localitate care au fost concediaţi. Un asemenea individ nu va aştepta zece ani (când de fapt se poate să fi fost uitat). Crede că trecerea unui an este o perioadă de timp uriaşă şi iscusita lui înfrânare de-a dreptul considerabilă. Unui asemenea individ, după ce. A dat peste cei doi criminali dispuşi să joace ei rolurile active, i se va cere probabil să se ducă să facă o scurtă vizită (**într-**o vineri?) ca să-şi dea seama dacă toate mai sunt aşa cum erau ele cu un an înainte. Un atare individ este aşadar cel puţin suspect. Dat fiind marele număr al celor ce pleacă şi vin, fostul nostru locuitor (sau fostul funcţionar, care locuieşte altundeva) şi care poate că lucra pentru Regia Electricităţii, se va fi simţit în siguranţă. Poate că el nici n-a fost concediat **–** căci concedierile de tehnicieni sunt aici rare **–** poate că, cine ştie, a fost numai înaintat la vreo altă uzină electrică. Va fi important să adâncim cercetările pe o cât mai lungă perioadă de timp. Aş spune că cercetările trebuie să se refere la cel puţin doi ani în urmă. Şi nu trebuie să mă limitez numai la convorbiri cu personalul de conducere care n-are decât cel mult o vedere de ansamblu. Trebuie să descos întregul personal. Unde mai pui că omul lacom de bani sau purtând pică Regiei poate să fi lucrat la secţia din Horse Street. Există sute de indivizi. Zeci de înaintări. Angajaţi temporari care trec din**tr-**o regiune **într-**alta. Şi antreprenori externi care au lucrat pe şantierul din Strawberry Whitacre. Muncă, muncă, o grămadă de muncă plictisitoare, de rutină…

Pregătirea furtului trebuie să fi implicat fără doar şi poate unele riscuri. Topografia locului trebuie să fi fost inspectată la lumina zilei, probabil în jurul orei respective din zi. Pun rămăşag că i-au trecut fiorii, când au dat ieri **–** deasupra solului **–** de un strat de cincisprezece centimetri de zăpadă. Trenul acela mi se pare deosebit de important.

Au călătorit cu el. Adică unul din ei. O atât de perfectă sincronizare nu ar fi fost cu putinţă altminteri. Păcat că au fost furaţi bani, adică o valoare de atât de largă circulaţie. Şi pe de altă parte te poţi mişca **într-**un tren, poţi trece pe coridoare fără să stârneşti mirarea nimănui. O casă însă prezintă greutăţi ceva mai specifice. Un om care stă pe trotuarul din faţă şi se uita încoace şi încolo nu poate fi întrebat ce caută pe trotuar. Dar dacă totuşi are loc un furt, cei ce l**-**au văzut pe trotuar, îl vor descrie cu o exactitate fotografică. Dar hoţul *trebuie* să studieze casa şi victima **–** obiceiurile victimei, vecinii, ferestrele lăsate deschise, cam unde dorm locatarii, dacă victima respectivă are telefon, dacă a instalat semnale de alarmă împotriva hoţilor, dacă dispune de arme şi dacă are sau nu câine, ba şi dacă e o fiinţă nervoasă din fire. În cazul trenului şi al uzinei electrice orariul şi serviciile pot fi verificate de marele public. Problema deci se reduce la cum **s-**a ajuns ca să se înfiripe în mintea lor ideea loviturii? Şi cine le**-**a dat *ajutor*? Este foarte posibil ca unealta făptaşilor să fie vreun fost salariat. Există şi trista posibilitate ca pur şi simplu vreun rfătărău să nu**-**şi fi ţinut gura, poate chiar bietul Potts sau nefericitul de Wagstaff. Careva, dispunând iniţial de informaţii puţine, poate să fi pornit apoi în căutarea mai multora. Sau se poate să fi fost prieten cu careva dintre fetele de la Regia Electricităţii din Horse Street sau cu vreun funcţionar de la staţiile de alimentaţie şi transformare. **S-**ar putea chiar să fie cineva din serviciul căilor ferate care să fi trăncănit prea mult. Se putea să fi vorbit în silă sau cu dispreţ despre naveta cu banii. Atâta grămadă de lume căreia trebuie să**-**i cer să**-**şi aducă aminte! Atât de mulţi posibili vinovaţi prin neglijenţă, şi ceea ce le cer este ca insul cu pricina să admită că **s-**a purtat prosteşte. Nimănui nu-i place aşa ceva. Şi se prea poate să nu fie un fost salariat. Cine**-**mi va veni atunci în ajutor? **într-**un oraş există oameni care se mişcă pe o anume orbită şi care l**-**ar lua în seamă pe străinul ce **s-**ar fâţâi pe la ei prin cartier. Prostituate, paznicul parcului, portarul, comisionarul, şoferul de taxi, conducătorul de

autobuz. Dar aici pe cine avem? Bătrânii de prin cârciumi, bărbaţi de pe ogoare, câţiva conducători de autobuz, angajaţii singurului garaj, factorul poştal, câteva bătrâne doamne, câţiva copii. O lungă listă, aşadar, de oameni care **s-**ar putea să fi remarcat o uşoară neregulă **într-**un tren, în apropierea unei uzine electrice; o altă listă de foşti funcţionari; un lung interogatoriu al celor din această localitate; şi al celor de la sau de lângă depozitul acela de cărbuni din Wicester; o goană după doi oameni care ar fi avut răgazul, în după amiezile mai multor vineri, să circule cu trenul sau să se plimbe neluaţi în seamă cu automobilul; un număr de probe tehnice, pe baza cărora se poate ulterior lucra; două victime care se aflaseră la câţiva metri de acelaşi om, fata a şi contraatacat; şi un singur ghinion în toată canavaua zilei *lor*, un lucru care li **s-**a aşezat în cale de**-**a curmezişul, schimbând totul, şi lucrul ăla a fost vremea din a cărei pricină a căzut transformatorul şi le**-**a blocat linia de retragere stabilită iniţial. Încotro? La cine? în ce?

Practica. Mallard şedea pe un scaun **într-**un vast birou de**-**al Regiei Electricităţii din Horse Street, Wicester. Mai purta încă impermeabilul, iar caloriferul sufla aerul în valuri fierbinţi, extenuante. Se aflau poate două sute cincizeci de persoane în birou **–** singurul destul de mare ca să**-**i cuprindă pe toţi. În jurul scaunului, şi niţel stingheriţi de faptul acesta, şedeau şefii de serviciu ai Regiei. Mallard îşi dădu seama că toată lumea e deosebit de atentă. Dactilografele şi funcţionarii aşteptau să aibă parte de ceva nou, fascinant. Nu aveau viziunea nici a lui Potts, nici a fetei. Dar curiozitatea şi interesul îi va face să vorbească **–** munca profesională va rămâne în urmă cu o zi sau două! **–** şi din vorbele lor **s-**ar putea să răsară amănuntul semnificativ care să ducă la adevăr, la dreptate. Nu-i plăcea să ţină cuvântări unui mare număr de oameni. Cam o dată pe an i se cerea, de obicei de Crăciun, să ţină o cuvântare şi nu era mai puţin nervos decât oricare altul. Dar acum se afla la datorie, în numele justiţiei, şi şi-o făcea fără şovăială; singura lui teamă se referea la cerinţele

muncii lui însăşi, la nevoia de a le arăta celor prezenţi că sunt în stare de ceva util dacă admit numai atât, că au trăncănit prosteşte…

În acea clipă un telefon sună. Nimeni nu se duse să răspundă. Erau cu toţii cufundaţi în tăcere, cu atenţia încordată. Un şuşotit şi apoi un băieţel se duse să întrebe cine e. Mallard zâmbi. După câteva clipe, vederea îi fu tulburată de câteva lumini electrice **–** uriaşe globuri aşezate nu mult deasupra nivelului ochilor săi.

După ce descrise cei doi timpi ai acţiunii furtului, el urmă astfel:

— La o asemenea lovitură, o mică operaţie de război împotriva societăţii, nu se poate porni fără informaţii prealabile, fără ivirea unui prilej oportun şi fără o recunoaştere a terenului. Cineva a avut răgazul să**-**şi petreacă vinerile călătorind cu trenul respectiv, observând şi studiind cele ce se întâmplă la capătul de la Strawberry Whitacre al firului. Zâmbi fără alt înconjur chipurilor care îl ascultau cu luare aminte. Ei bine, persoanele cele mai indicate pentru a da această lovitură sunt, desigur, angajaţii acestei Regii. Dar mi **s-**a spus

— Un semn cu capul către cei din conducere **–** că dumneavoastră toţi aţi fost *ieri* aici. Aluzia stârni hohote de râs. Totuşi, este posibil **–** ba sunt silit să spun că este probabil **–** pa cei doi oameni să fi dat de rostul celor două lădiţe şi de conţinutul lor prin intermediul unui salariat al Regiei Electricităţii. Se poate ca lucrul ăsta să se fi petrecut din întâmplare, plecâ**ndu-**se de la cine ştie ce plângere sau lăudăroşenie a cuiva, prinsă din zbor. Se poate să se fi surprins cine ştie ce frântură din vreo conversaţie dusă de doi dintre dumneavoastră **–** mai ales de doi dintre cei ce efectuaţi plăţile şi care aţi putea discuta despre chestia asta **într-**un autobuz, **într-**o cafenea, **într-**o cârciumă. Dacă vă puteţi aminti de ceva în sensul ăsta sau dacă aveţi vreo idee personală cu privire la felul în care informaţia astfel furnizată **s-**ar fi putut răspândi, eu vă cer să ne**-**o spuneţi. Nu vă temeţi că aţi săvârşit *o* prostie. Nu vă temeţi că aţi părea ridicoli, dacă

mărturisirea ce mi-aţi face-o ar putea să fie socotită neînsemnată. Sigur că oricine a dat lovitura a fost prevăzător de la început şi în stadiul în care ne aflăm ar fi şi mai precaut dacă **s-**ar putea face acum, prin dumneavoastră, cale inversă, până la el, cum de altfele şi foarte posibil.

Urmară câteva întrebări, dar nimeni nu-şi aduse aminte pe loc să fi fost cândva descusut de vreo persoană, la modul suspect. Mallard a fost condus să stea de vorbă cu casierul principal, cu cei de la serviciul de salarii şi cu unii dintre funcţionarii care efectuau plata şi care i-au descris, în mare, unele clin aspectele mecanismului. **S-**au interesat apoi de angajaţii şi foştii angajaţi în care **s-**ar putea să mocnească felurite nemulţumiri. Însă în ultimii doi ani nu avusese loc nicio concediere. Şase salariaţi demisionaseră ca să lucreze altundeva, patru din**tr-**aceştia în locuri cu totul în afara Regiei Electricităţii. Amănuntele privitoare la cei patru îi fură încredinţate lui Mallard, spre a fi urmărite mai departe. Persoanele respective erau nişte oameni cinstiţi, iar Mallard ştia că posibilităţile îi erau reduse. În cele din urmă, întrebă *de ce* plata se efectua în felul acesta. De vreme ce un automobil îi putea căra pe cei doi funcţionari cu lăzi cu tot până la gară, de ce nu putea oare bate tot drumul până la Strawberry Whitacre?

Întrebarea se dovedi stingheritoare şi plină de haz. Se părea că însuşi şeful regional dăduse cândva ordin, în cursul unei crize în Orientul Apropiat, să se facă cele mai stricte economii la benzină. Plăţile care se pot face prin tracţiunea cu aburi să fie efectiv făcute pe această cale. Şefului regional nu-i făcu plăcere să i se aducă acum aminte de aşa ceva. Mallard reuşi anevoie să-şi menţină o mină serioasă, când omul se apucă a-i citi scrisoarea ce-l determinase a da respectivul ordin. „Domnule director, citi el, salariatul dumneavoastră a venit la mine în ziua de luni în legătură cu problema defectării instalaţiei de încălzire electrică prin imersiune…

El a sosit **într-**o maşină de 14 CP condusă de un şofer…”

— Nu avea decât 11 CP, protestă şeful regional, iar cealaltă persoană era un simplu călător care se ducea la una din expoziţiile noastre, totuşi reclamaţia nu era complet neîntemeiată, aşa încât am…

Au mai – trecut cinci minute până ce Mallard a izbutit să plece.

La Strawberry Whitacre a stat de vorbă cu inspectorii uzinei, cu inginerii, cu antreprenori, cu membri de-ai personalului **S**-a adresat unui număr de cinci sute de oameni, afară, în frig, folosind acelaşi limbaj ca în Horse Street. Nimeni nu şi-a adus pe loc aminte să i se fi pus întrebări de niscai străini cu purtări suspecte. Uzina era atât de mare încât doi antrepretori puteau lucra la o mie şi cinci sute de metri unul de altul, fără să se cunoască. Mallard nu putu face altceva decât să le îngăduie a se mai gândi. Serviciul administrativ îi înmână lista celor care plecaseră de la ei, care fuseseră în concediu de boală şi a celor care se credea că ar fi putut să aibă nemulţumiri; lista firmelor de construcţii sau a antreprenorilor de lucrări electrice ai căror oameni lucraseră pe şantier în ultimii doi ani cuprindea şaptezeci şi trei de nume. Mallard şi Morris îşi notară totul cu grijă. Ţinând seama şi de informaţiile primite din partea birourilor din Horse Street, se ajungea la un total de aproape patru sute de persoane care trebuiau interogate de poliţia mai multor provincii. Geea ce reprezenta o apăsătoare muncă de rutină, sute de ore de lucru, felurite drumuri cu bicicleta ori cu autobuzul ori cu automobilul, şi de vizite la întâmplare, şi de întâlniri. Niciuna din ele n-avea să fie făcută de Mallard. I-ar fi plăcut să poată rezolva totul singur – ca să fie sigur, şi implicaţiile fiecărui cuvânt să poată fi prinse din zbor şi cea mai uşoară clipire de vinovăţie din ochi să poată fi citită de el – însă îşi dădu seama că ar fi fost învins numai şi numai de factorul timp şi trebuia să fie recunoscător că justiţia avea la dispoziţie toţi aceşti zeloşi slujbaşi, astfel încât sute şi sute din aspectele unei anchete puteau fi lesne cercetate în câteva zile; o uriaşă povară de rutină, pe care criminalii o pot socoti ca o apărare suplimentară, va fi

executată în trei sau patru zile, verificată, documentată, dovedită.

Maşina îl purta de colo-colo. Trecuse de amurg şi vremea era a lapoviţă. Chiar şi pe drumeagul ăla zăpada se topea, îşi dădea sfârşitul, după o scurtă şi plăpândă existenţă, o după amiază mohorâtă, umedă, întunecoasă. Pe drumeag, ramurile şi crengile zgâriau oţelul lustruit al maşinii, se întindeau şi pocneau ca nişte şireturi elastice…

— Te-ai rătăcit, nu-i aşa? observă Mallard. Era doar o constatare, nu o dojană.

— Dacă m-aţi întreba unde sunt, şefule, recunoscu şoferul, nu v-aş putea spune. Mă îndoiesc bunăoară că drumeagul ăsta are un nume. Dar nu m-am abătut din direcţia în care mergem.

Cineva trăia în locurile acelea. Dincolo de un ecran de copaci, arbuşti, tufişuri şi de un gard viu, lăsat în părăsire, lucea o lumină slabă. Vreo lampă cu petrol, îşi spuse Mallard.

— Stai o clipă, ordonă el.

Vehiculul se opri, lunecând puţin peste nisip şi pietriş. Tăcerea părea a fi acolo o stare fizică, o permanenţă. Apa se scutura de pe ramuri şi s-ar fi zis că paşii şovăitori ai lui Mallard tulbură şi supără liniştea din jur. O pasăre scoase un ţipăt şi fugi înfricoşată. La o depărtare de trei kilometri se afla un sat, existau aparate de televiziune, o cale ferată cu un pasaj de nivel, o uzină electrică în stare să furnizeze lumină unui număr de patru sute de mii de case pe o suprafaţă de şapte sute de kilometri pătraţi, dar aici după amiaza târzie se şi cufundase într-un întuneric de nepătruns, alinat numai de o singură lampă cu petrol din tr-o singură încăpere. Mallard îşi dădu seama că la lumina zilei casa – dacă îi puteai spune aşa – trebuie să fi rămas invizibilă pentru orice trecător, într-atâta era de gros, de neîngrijit frunzişul înconjurător.

— Mă întreb dacă a fost careva din ai noştri pe aci, spuse el cu glas tare.

Nu exista niciun motiv anume să crezi că nu trecuse

pe acolo poliţaiul districtului. Mallard era foarte ocupat; şovăiala ta îl surprinse şi pe el; pentru numele lui Dumnezeu, îi spunea raţiunea, urcă-te înapoi în automobil; ai destule lucruri mai importante de făcut. Tăcerea şoferului constituia şi ea un îndemn asemănător.

Dar faptul că locuinţa era atât de izolată şi de bine ascunsă îl fascina. Nu era exclusă de loc posibilitatea ca făptaşii să fi trecut pe lângă ea fără s-o fi luat în seamă sau măcar s-o fi socotit părăsită, dacă o văzuseră. Nici urmă de poartă. Nici urmă de potecă. Îndreptându-se către slaba lumină, Mallard văzu că se găseşte în faţa unei magherniţe, a unei co cioabe de lemn mai gata să se prăbuşească. Grădină tiu exista, ci un imens ecran de tufişuri, şi deodată dădu peste un soi de anunţ, care fusese pus în cursul verii dintr-o altă decadă şi care vestea: „Plante în ghiveci. Arbuşti. Roşii de vânzare.

Un glas tremurând, strigătul cuiva foarte bătrân şi temător, se auzi rostind de undeva:

— Cine e? Tu eşti, Willy?

— Nu.

— Intră. Uşa-i deschisă. Nu mă pot scula, urmă glasul. Mallard nimeri într-un perete, găsi o uşă şubredă, o împinse, uşa se căscă, păşi peste fărâmături de pietricele, de cărbuni, nu mai ştia nici el ce; lumina se vedea lucind pe sub o uşă interioară. Mirosea a umezeală, a paragină, a mâncare râncedă, a ferestre închise şi a ceva ce el nu putea să precizeze – oare a ceară?

Glasul cel bătrânesc implora:

— Ce faceţi acolo? şi era un glas de atâta neputincioasă şi desăvârşită groază!

Acum însă nu mai putea da înapoi; după ce o speriase, era silit s-o liniştească, s-o îmbărbăteze şi apoi să-şi vadă de drum, deoarece vocea auzită era prea bătrână ca să poată avea vreo legătură cu justiţia şi. Cu orice fel de camioane şi cu oameni care se apucă să ucidă. Să pomeneşti de asemenea lucruri ar însemna să dezlănţui înăuntrul pereţilor de lemn, teroarea.

Mallard deschise şi a doua uşă şi o văzu. Tăcerea era

atât de intensă încât îi auzi r-ăsuflarea, tremurată, repezită, plină de spaimă.

Îşi dădu seama de îndată că e oarbă. Se simţi cuprins de milă pentru întâia oară de când primise înştiinţarea aceea cu trei săptămâni în urmă. Îşi amintea de ochii plini de îngrijorare ai comisarului. „E-n regulă1, rostise el şi, în faţa inexorabilului, emoţia îi pierise. Ar fi trebuit ca el să fie acolo. Mai exista pe lume şi o altă datorie, în afara aceleia faţă de justiţie; nu ştiuse; cum de-ar fi put**ut-**o şti? Maşina înaintase pe verde, iar ea a rămas locului, ca o neroadă, deşi auzea maşina, până ce a fost omorâtă. Nu încape îndoială că-şi căutase, cu vederea ei mărginită, ochelarii şi neizbutind să şi-i găsească, ieşise în oraş fără ei. Dacă ar fi fost el acasă ar fi găsit ochelarii.

Cu toate că era nespus de bătrână şi că nu vedea nimic, femeia se ridică **sprijinindu-**se pe încheieturile-i firave, ca şi cum ar fi încercat să vadă. Zăcea pe o canapea de piele care crăpase ici şi colo **–** se vedeau arcurile, iar câlţii canapelei se întindeau pe jos, ieşeau la fiecare nouă mişcare a corpului ei aproape fără, greutate. Era acoperită cu felurite plăpumi şi cearşafuri care nu mai fuseseră spălate de oarecare vreme. Camera toată avea înfăţişarea unui sălaş al bolii, cu mirosul acru al morţii care făgăduia să nu mai zăbovească mult. Bătrână zăcea înţepenită şi o aştepta.

Mallard întrebă cu glas domol:

— Pot intra?

— Sunt bătrână, răspunse ea. Atâta şi nimic mai mult.

Toate bunurile ei, văzu el bine, erau strânse în acea unica încăpere. Ştia desigur din experienţă unde se aflau toate şi putea cere oricui venea **s-**o vadă lucrul de care avea nevoie: „Dă-mi te rog cleştele de spart nuci; e în sertarul de sus al scrinului; „vezi că e o scrisoare **într-**un plic albastru în coşuleţul cela; citeşte-mi-o…” Rămăseseră în cameră şi vreo câteva tablouri vechi, peisaje în sepia, în rame, aninate pe pereţi. Camera era, îşi dădu acum Mallard seama, o bucătărie. Cu o vatră uriaşă, din fier

masiv, deşi în ea nu ardea decât un pui de foc. În odaie nu părea să fie frig, dar o întrebă:

— Să mai pun nişte cărbuni pe foc?

— Da, îl rugă bătrână. Nu mai ajung să mă încălzesc… Pune şi o cratiţă cu lapte pe foc. O să mâncăm niţică Ovaltine. 1

Era acolo un şir de vase din cositor şi aluminiu, toate, după câte văzu Mallard, murdare pe dinăuntru şi pe dinafară. Îl înşfăca pe cel mai mic şi încercă să-l spele la un robinet. Dar apa rece abia dacă atingea murdăria. Se sperie. S-ar putea ca bătrână să se îmbolnăvească şi atunci ar purta el răspunderea; ori avea şi aşa destule pe conştiinţă. „N-a fost vina mea”, protestase automobilistul şi, păstrând o tăcere severă, Mallard recunoscuse că într-adevăr nu fusese…

— Unde-i laptele? întrebă, dar îl văzu de îndată „e bătrână îi răspunse cu precizie:

— Produs alimentar pe bază de cereale, (n.tr.)

— Lângă fereastră. Ceştile erau şi ele acoperite de praf, dar Mallard îşi zise resemnat: „Oricum, e degeaba”, şi, împărţind riscul, măsură două ceşti, aşezând apoi cratiţa pe focul care abia putea pâlpâi.

Pip, *pip*, se auzi de undeva. Mallard se întoarse. O pasăre. Papagalul mic şi verde arăta cam ros de molii, dar asta n-avea nicio importanţă; bătrână nu-l putea vedea. Papagalul ţopăia de colo colo şi pe deasupra zgomotului iscat de răsuflarea ba-l cinci, Mallard îi auzi picioruşele, precum şi clinchetul cercului care se balansa. *Dipdip* – *dipdip* se auzea mereu, ca un fel de biată mângâiere acustică.

Mallard o întrebă:

— Să-i dau păsării ceva de mâncare?

— Nu mă simt prea bine astăzi.

Ştia că bătrână nici nu se sinchisea să ştie ce vânt îl adusese, ea depăşise stadiul acesta, ajunsese la fund; îi era destul că venise cineva. Mallard se întrebă ce va crede şoferul de afară şi cât va mai dura până să i se liniştească răsuflarea; dar n-are a face; e o penitenţă uşoară pentru

ziua cealaltă.

— Nu-i da prea mult, îl sfătui glasul bătrânesc, care mormăi apoi din nou ceva, bocindu-se, pe bună dreptate, pe sineşi. Sunt bătrână, doar atât. Nu vreau să mă întorc. Nu sunt silită să mă întorc, aşa-i?

— Cred că nu.

— Dacă m-ar lăsa în pace… Trebuie să-mi iau pilula. E ora de culcare?

— Nu, răspunse Mallard. Nu-i decât ora şase.

— Am avut o recidivă, înţelegi. Nu vor să mă lase în pace. Nu vreau să mă întorc. Ascultă. Eşti însurat?

Mallard şovăi. Nu voia să vorbească despre povestea asta, nici măcar cu ea.

— Da, îi răspunse.

— Erau acolo nişte femei care… O, a fost groaznic. Soţul meu a murit. Era acolo una care tot râdea. Dă-mi mâna, fiule.

Mallard se simţea stingherit, cu toate că n-avea de ce. Nu-l vedea nimeni, nici măcar ea.

— Laptele, strigă el. Stai o clipă.

Oarba nu se putea ridica. Mirosul rânced de piele bătrână se răspândea în valuri dezgustătoare, în vreme ce Mallard îi turna pe gât băutura. Ochii ei castanii se pironiseră undeva a recunoştinţă tâmpă.

— Nu mi-au mai rămas decât două pilule, spuse. Nu pot să ies. Trebuie să le iau. Ascultă. Du-te de-l caută pe domnul Adams la Drum Whitacre şi spune-i că-mi mai trebuie cincizeci de pilule. Pentru mine. Unde mi-e punga? Doamna Blackburn. Ştie el.

— O să găsesc **pi**ăvălia închisă, preciză Mallard. Buzele palide tremurară, ochii castanii se holbară, un firicel de Ovaltine se prelinse şi-i alunecă printre perii albi ai bărbiei.

— Soţul meu a murit, îngână ea cu vocea zguduită. Plângea. Nu vreau să mă întorc.

Mallard, simţindu-se teribil de stânjenit, se aplecă peste cearşafurile vechi şi peste răsuflarea ei şi mai veche şi o apucă de mâna întinsă. Fu însă brusc îngrozit de pulsul

care făcea salturi, de degetele care tresăreau ca nişte broaşte neastâmpărate.

— Cine eşti?

— Sunt un poliţist.

— Nu există dreptate fără Dumnezeu. Vocea femeii nu era agitată. Pulsul însă îi zburda, când ca un motor prea mare pentru cadrul în care fusese montat, când slab ca unul din cele mai liniştite ceasuri de mână. „Fiică, credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace şi fii sănătoasă de boala ta” L Maică-mea spunea aşa. E adevărat. Nu ştiu ce m-aş face, dacă nu mi-aş aduce aminte de cuvintele acestea.

Pe zidul crăpat în dreptul capului ei, Mallard, lăsând vorbele să se scurgă din rană, văzu felurite tăieturi de ziare, o fotografie format carte poştală a regelui George al V-lea în uniformă, undeva prin ţinutul Flandrei; noroi şi faţa gravă şi bărboasă, tristă şi înţeleaptă, privind la ceva, amarnic de conştientă de milioanele de morţi. Privirea lui Mallard să aţinti asupra tăieturilor din ziar. Pe raft o lămâie, o litră de făină cu praf de copt, două ouă, vreo cincizeci de grame de unt. „Mai întâi să încălzesc tigaia…” Iată şi o carte poştală de la Edinburgh, ştearsă şi îngălbenită, cu siluete umane şi automobile demodate. Fusese şi ea fericită atunci – când? în

— Evanghelia după Marcu, 5, 34 (n.tr.).

1928? în 1932? – şi vedea. „Soţul meu a murit”. E cale lungă pân-la Tipperary, cale lungă, zău.[10]

— Crezi în E) umnezeu? întrebă femeia.

— Da, răspunse el şi lăsă vocea să meargă mai departe, să se reverse, să sângereze, netulburată; n-o asculta; nici n-ar fi fost frumos; ar fi fost întocmai ca şi cum ar fi tras cu urechea la mărturisirile unui suflet. Un puhoi năvalnic de vorbe; soţul pe moarte, sora care vine, singura mea soră, moartă acum, de cancer, câinele, aveam un câine, case, aveam o casă, poşta, el lucra la poştă, nunta, o sută de persoane, în alb, n-am mai fost bolnavă niciodată, numai bătrâneţea, s-au purtat groaznic cu mine,

10 Aluzie la un vestit cîntec foarte popular în rîndurile soldaţilor englezi din primul război mondial, (n. tr.)

atât doar că sunt bătrână, ei cred că deoarece nu văd nici nu ştiu, n-am avut niciodată nimic. Şi în vreme ce urechile o auzeau, mintea lui striga: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, de ce m-ai părăsit?” Cele mai înfiorătoare cuvinte rostite vreodată. Dovedeau că Hristos e om, că el a mers până la capăt, cu suferinţele şi umilinţele pe care cuvintele scrise doar le sugerează; arătau că Dumnezeu a trecut prin toate suferinţele şi el, stând şi privind îngrozit; numai un părinte poate înţelege această groază, închipuie-ţi-o pe Olive, închipuieşte-te pe tine spunând: „Da, puteţi să-i faceţi una ca asta”, de dragul unui principiu, fie el chiar ai dreptăţii. Dar ele, cuvintele, pot tot atât de bine fi dovada unei voci strict omeneşti care invocă în zadar un zeu inexistent. Îl cuprinse frica, lucrul fiind posibil, dar, crezând în dreptate, socoti că nu se poate îndoi cu adevărat. Dacă îţi vine greu să crezi în rai, dovada existenţei iadului e mai mult decât convingătoare.

Cele două mâini năduşiră una **într-**alta şi trecură patruzeci de minute şi pulsul care bătea lipit de al lui Mallard deveni în fine liniştit, normal, iar răsuflarea acum era aşa cum trebuie şi vorbele şi supărarea se uşuraseră şi deodată o voce cu totul înţeleaptă, care nu era decât aceea a unei bătrâne sătule până peste cap de secolul al XX-lea, îi atrase atenţia.

Du-te la doamna Hargreaves. Du-te la doamna Hargreaves, stăruia vocea, grăbi**ndu-**se nebuneşte, spre a nu fi surprinsă de clipa reîntoarcerii delirului. O găseşti dumneata… Vine pe aici să stea de vorbă cu mine. E o femeie extraordinară. Se întruchipează în ea tot ţinutul. Ea se uită afară pe fereastră pentru mine. Şi-mi descrie păsările. Dacă **s-**a întâmplat ceva, ştie ea. O să dai dumneata de ea.

Degetele bătrâne, subţiri, şi-au desfăcut cătuşele şi capul istovit al bătrânei se clatină pe lujerul gâtului, se lasă deasupra pernei murdare. Ochii orbi privesc la el cu o expresie binevoitoare, aşa încât iâţi vine greu să crezi că făptura asta nu vede.

— Îţi plac ouăle?

Mallard rămase ca trăsnit.

— Da, îmi plac ouăle.

— Ieşi prin spate. O să vezi acolo. Ia câteva.

— Mulţumesc foarte mult.

— Du-te mâine după pilule.

— Da, mă duc.

Cineva se strecura înăuntru, pe acolo pe unde intrase eh la început crezu că trebuie să fie şoferul, dar picioarele pe care le auzea erau târşâite, mersul – mers de beţiv.

Bătrână auzi paşii aceia şi vocea i se făcu ascuţită, degetele şi pulsul ei tresăriră. Mai mult decât orice în lume, avea nevoie să nu fie singură, însă oamenii o înspăimântau totuşi.

— Tu eşti Willy? Intră. Intră, Willy, nu-ţi fie teamă. Cu vocea joasă şi zorită ea îi şopti lui Mallard: N-o să spun nimic, dar Mallard ştia că Willy văzuse – automobilul poliţiei afară.

Avea cam vreo patruzeci de ani, după cum bănui Mallard; capul i se legăna; cu atât mai bine că bătrână nu-l putea vedea.

— Face minunate scaune din nuiele împletite, spuse ea, şi strigă: Nu-i aşa, Willy? Aşa-i că faci scaune minunate?

— Două lire bucata, o scurtă Willy.

Şi ochii lui cenuşii se uitară ţintă la Mallard, se luptară, dar unul era pierdut, nu mai putea fi folosit. Vocea îi era cuminte, s-ar fi zis că i se spusese cu o clipă înainte cât de bine cântase un concert de pian, şi acum nu voia să pară lipsit de modestie. Dacă doriţi să cumpăraţi, adaose; şi din nou un iz de implorare în vocea care se străduia, care ţinea cu tot dinadinsul să fie la fel ca a tuturor a; însă nici acum Mallard nu putea înţelege de ce totuşi avea ceva deosebit.

Mallard spuse:

— Să văd.

Bătrână interveni cu ceva ce semăna, ciudat, a un fel de mândrie:

— Arată-i faţa, Willy… E foarte bun, îi mai spuse, ea

lui Mallard cu vocea din nou joasă şi zorită. Tare drăguţ cu mine. Şi cu doamna Hargreaves. Mallard se întrebă speriat cum o să mai arate şi doamna Hargreaves aia. Idiotul îi arătă lui Mallard faţa.

— Obrazul stâng, strigă bătrână agitată şi, atunci când Willy îşi arătă profilul stâng, deplina grozăvie a cărnii vii se înfăţişă şi ea spre a fi privită.

— Acum nu-mi mai trebuie nimic, spuse bătrână.

— Într-adevăr?

— Willy o să-mi citească.

— Trebuie să plec.

— Pilulele, stărui ea, uitând de ouă. Cincizeci. Trebuie să pot dormi.

„Oare, se întrebă Mallard cu milă, *vede* când visează?”

Willy stărui:

— Treizeci de şilingi, dacă veniţi să le luaţi.

— E-n regulă, spuse Mallard şi se opri în prag şovăind; dăduse de suflul aerului rece, de întuneric, de pustiul care se întindea pe câţiva kilometri jur-împrejur.

— Eşti sigură că nu-ţi mai trebuie nimic?

— Da, da. Citeşte din Cartea Facerii, Willy.

— Atunci, noapte bună.

Niciun răspuns. Nu ştia dacă trebuie să râdă ori să plângă. Se întoarse la maşina cufundată în întunericul unde lucea o ţigară aprinsă şi se gândi înfricoşat: „asta nu-i decât una dintre căsuţe. Dacă stai şi te gândeşti la toate suferinţele de pe lume…” Nu avea altceva de făcut decât să meargă mai departe, să-şi facă datoria cu oricât de puţini sorţi de izbândă, oricât ar fi fost de cumplită suferinţa care nu va putea fi niciodată alinată pe de-a-ntregul; o nouă variantă apare la altcineva, de îndată ce complicaţiile celei vechi **s**-au limpezit.

Mallard o găsi pe doamna Hargreaves undeva pe un teren de camping, la ora zece, în dimineaţa zilei următoare, a şaptea zi după furt. Vremea se schimbase peste noapte cu desăvârşire. Depresiunea aceea atmosferică de pe o întindere de o mie cinci sute de

kilometri pătraţi dispăruse, părăsise câmpul de luptă. Dimineaţa era acum senină şi umedă şi caldă şi puritatea zăpezii se topea văzând cu ochii, **prefăcând u-**se în apă, minune din cea mai obişnuită, pe care pământul şi rigolele o sugeau. Nori mari păşeau pe un cer albastru curat şi cu toate că frunzişul încă nu înmugurise pe ramuri de copaci, o atmosferă şi o strălucire de primăvară domnea în văzduh.

Pe terenul de camping, înconjurat de sârmă, se aflau două caravane. Automobilul poliţiei merse pe urmele lăsate în trecerea sa de maşina bibliotecii ambulante care, după cum aflase cu uşurinţă Mallard în ajun, era condusă de doamna Hargreaves. Un câine alsacian, legat cu lanţ, lătră mânios la automobilul poliţiei. Două tinere şi un băieţaş stăteau pe cărările acoperite de zgură din faţa locuinţelor lor şi o altă femeie mai în vârstă, care ţinea în mână nişte cărţi, li se alătură

— Fără să-şi ascundă curiozitatea **–** să privească automobilul poliţiei. Mallard se simţi niţel stingherit la coborârea din automobil, pomeni**ndu-**se în centrul unei atât de mari şi ele concentrate atenţii.

El se adresă celei mai în vârstă dintre cele trei femei:

— Caut pe o doamnă Hargreaves.

Cele mai tinere se arătară pline de curiozitate, la fel şi copilul; dar femeia pe care o bănuia Mallard că ar putea fi în „să-şi doamna Hargreaves se dovedi mai mult decât plină de curiozitate. Era o femeie excepţională, de asta Mallard nu se mai îndoi nicio clipă, după ce-i aruncă o singură privire; pe uriaşa ei faţă bronzată, de măr roşu şi sănătos, cu părul ca paiul, bătrânel şi purtat în deplină răvăşeală sub o pălărie caraghios de bărbătească, îi străluceau ochii albaştri şi Mallard înţelese că femeia refăcuse în sens invers drumul care-l adusese pe el aci, desluşise pe cine întrebase despre ea şi prevăzuse ce declaraţii o aşteptau în faţa organelor poliţiei şi în sălile de tribunal; se vedea bine că-şi frământă mintea cu toată seriozitatea. Atenţia pe care i-o da nu era doar una acustică; avea darul de a întipări lucrurilor puternica ei

personalitate. Celelalte femei erau mai sfioase, se mişcau şi vorbeau în funcţie de alte lucruri – câinele, copilul, un ceainic, structura solului, timpul – dar doamna Hargreaves, care ar fi putut fi timidă din pricina înfăţişării sale ciudate, nu se arăta de fel timidă. Purta prost veşminte grele, însă bune şi, luând cuvântul, vădi un viguros glas de orator; iar dacă nu-i scăpă nici privirea pironită şi batjocoritoare a şoferului automobilului de poliţie, apoi nu dovedi asta prin nimic.

— Pe care anume doamnă Hargreaves o căutaţi dumneavoastră? Soacra mea mai trăieşte şi mai e cineva cu acelaşi nume la Drum Whitacre.

— Dumneavoastră cunoaşteţi o bătrână doamnă oarbă pe care o cheamă Blackburn?

— Desigur.

— Are nevoie de nişte pilule. Vreţi să fiţi bună să i le daţi din partea mea?

— Cai plăcere. Trec astăzi pe acolo.

— Sunteţi foarte amabilă, doamnă.

Una dintre tinere întrebă atunci:

— N-aţi vrea oare să luăm cu toţii un ceai?

— Trăi-te-ar Dumnezeu, Mary, spuse doamna Hargreaves. Desigur că vrem.

Se aşezară să bea ceai, **într-**o atmosferă destinsă. Câinele încetase cu lătratul. Una dintre fete fuma, alegâ**ndu-**şi o carte.

Doamna Hargreaves dădu atacul:

— Dar n-aţi venit dumneavoastră numai ca să-mi daţi aceste pilule, nu-i aşa?

— Nu. Vă bucuraţi de mare faimă.

Din nou râsul puternic.

— Ai auzit, Mary? Că mă bucur de mare faimă.

— Te cred, încuviinţă tânăra. Nu văd nimic aici care să mă intereseze. Pot intra să caut în caravană?

— Serveşte-te. Dragoste, crime, sexualitate, aventuri istorice de toate, la dispoziţie. Şi de ce fel. De mare faimă mă bucur? Bună sau rea?

— Cunoaşteţi bine regiunea, doamnă?

— Da, dar nu bârfelile care circulă în regiune.

— Mergeţi în vizită pe la bătrână, ca să vă uitaţi pe fereastră şi să-i povestiţi şi ei ce vedeţi?

— Da, desigur. Biata de ea. Mare prostie s-o ţintuieşti în spital. Prea multă lume se ia numai după regulament.

— Aţi aflat de furtul ăla din tren?

— Şi eu, ca toată lumea.

— Vedeţi, doamnă Hargreaves, un lucru ca ăsta trebuia organizat din vreme. Făptaşii trebuie că au vizitat ţinutul ceva mai înainte, luându-şi cele mai mari precauţiuni.

— Da. Înţeleg ce vreţi să spuneţi. V-aţi gândit la felul cum or fi procedat?

— Desigur că au călătorit cu trenul.

— Ar fi putut cerceta împrejurimile şi-n automobil?

— Mai c-aş spune că aşa au şi făcut-o. Prinătrawberry Whitacre trece un mare număr de automobile. Nimeni nu le ia în seamă. Am vorbit cu o mulţime de oameni îi de vor fi vizitat criminalii aceştia ţinutul pe jos, o vor fi făcut-o noaptea. Nimeni n-a declarat până acum că a văzut străini dând târcoale prin împrejurimi.

— Credeţi că e cu putinţă să fi folosit un telescop?

Mallard o privi de data aceasta cu atenţie.

— Aţi văzut pe cineva care folosea un telescop?

— Credeţi că asta poate avea legătură cu furtul?

— Foarte probabil. Ar fi o excelentă metodă din partea lor de a fi cercetat locul fără a-l vizita de fapt personal. Priveau cu adevărat în direcţia *aceea*?

— Staţi o clipă, ceru ea îngăduinţă. Lăsaţi-mă să-mi refac în minte imaginea. Am mutat găleata de cărbuni, am pregătit ceaiul, l-am băut amândouă, bătrână era niţel indispusă în ziua aceea. Am citit din Biblie şi apoi, pe la mijlocul după amiezii, mi-am aruncat ochii pe fereastră. La o depărtare de vreun kilometru şi jumătate un bărbat se căţăra într-un pom. Mi-am spus că e un topograf. Se uita prin ceea ce am presupus a fi un telescop şi apoi s-a dat jos.

— Dar la ce **s-**a uitat?

— Daţi**-**mi voie o clipă doar. Da, stătea niţel plecat spre stângă şi se uita la dreapta sau înspre dreapta. Doamne, Dumnezeule! Să ştiţi că **într-**acolo se uita. Avea desigur o vedere generală asupra întregului ansamblu: şi uzina electrică şi gara şi pasajul de nivel.

— Doamnă Flargreaves, sunteţi vrednică de marea faimă de care vă bucuraţi!

— Vă declaraţi mulţumit?

— Mai încape îndoială!

— Mai e şi altceva. Doamne, de mi**-**aş putea *aduce aminte*. Asta **s-**a întâmplat, vezi bine, acum nu ştiu câte săptămâni. Nu de foarte mult, dar e destul timp. Sunt aproape sigură că după câteva minute a venit un automobil şi mi**-**a trecut prin gând, cu toiul ilogic, presupun, altminteri mi**-**aş reaminti mai amănunţit, că omul **–** nu, mai bine zis oamenii, căci erau doi **–** da, m-am gândit că automobilul venea dincotro fusese omul cu telescopul. Ia te uită, omul lui Dumnezeu, se poate spune că mi**-**ai făcut psihanaliza! mai mult nu**-**mi pot aminti. Ba da, pot! Era un automobil cafeniu. Mic. Ciudat. Ce vreau să spun? Da. Neobişnuit. Ei, ce zici, *doi* oameni! Hm, **s-**ar putea…

— Da, **s-**ar putea să fie chiar clienţii noştri, încuviinţă Mallard. Puteţi să**-**i şi descrieţi?

— Se vede că nu vă e milă de mine! Destul de tineri, dar nu nişte puştani. Mă tot gândeam la topografi şi ei aveau cam vârstă potrivită. Atenţia i se îndepărtă din**tr-**odată, se pierdu, iar femeia rosti: Asta e de şase pence, Mary. Cum îi. Zice? *Sângele soţului*. Pentru Dumnezeu, fetiţo, se poartă oare Peter atât de rău cu tine?

Din nou râsul ăla covârşitor şi iarăşi cutele din jurul ochilor în capul acela de intelectuală; şi după ce râsul se stinse, Mallard văzu că atenţia ei se îndreptase altundeva, la cărţi şi la restul pe care trebuia să**-**l dea şi la cât era ora şi la o a doua ceaşcă de cai. Nu socoti că e cazul să**-**i ia chiar pe loc o declaraţie propriu**-**zisă, dar nu se îndoia câtuşi de puţin de adevărul şi utilitatea mărturiei. Era uşor de închipuit, şi foarte verosimil; un 0111 se caţără **într-**un

copac înalt, strecurându-se din cracă în cracă şi având cea mai mare grijă de telescop, în vreme ce în sau lângă un mic automobil cafeniu, de model neobişnuit, un altul stă sau şade la pândă; amândoi sunt numai ochi şi urechi, să vadă dacă nu-i cineva împrejur, însă murdara magherniţă de lemn, pitită sub perdeaua ei de tufişuri, nimeni n-o zăreşte şi nimeni nu ştie că ochii albaştri ai justiţiei se uită în clipa aceea pe fereastră pentru a spune cum e vremea unei bătrâne oarbe care fusese într-un azil de nebuni. Are şi justiţia ghearele, noroacele, mijloacele ei.

Al nouăzeci şi şaptelea martor…

Spitalul era într-o suburbie din Wicester. Vuietul circulaţiei a rămas dincolo de zidurile înalte. Nu există intrări speciale pentru poliţişti, la spitale. Mallard păşi de-a lungul potecilor umede pe zăpada care trăgea să moară, trecând prin dreptul frunzişurilor moarte şi al goalelor partere de flori şi al băncilor şipcuite unde vara bătrânii pot şedea şi plânge, şi în labirintul tuturor acelor construcţii găsi o intrare în faţa căreia o sută şaptezeci de persoane obosite stăteau la coadă, în bietele lor mâini ţineau flori strălucitoare, plase cu borcane de marmeladă şi miere, pachete de ciocolată, portocale, cărţi, ziare – toate nimicurile pe care oamenii le duc la spitale spre a îmblânzi moartea sau pe Dumnezeu sau ursita sau pe medic sau pe oricine o fi cel ce – după atâta amar de zile şi de nopţi

— Readuce uneori, ba chiar de cele mai multe ori, culoarea pe obraji pământii, pune mădularele în funcţiune, dă ochilor vederea, zăgăzuieşte puroiul, restabileşte normalul. Erau cu toţii istoviţi, speriaţi, tulburaţi; arătau şi ei, aproape fără excepţie, a fi bolnavi; foarte mulţi erau bătrâni, iar majoritatea o alcătuiau femeile. La un loc, dădeau o neplăcută impresie de fiinţe fără sex: o josnică, ostenită, rugătoare masă de carne ce aştepta, frângându-şi mâinik şi clătinându-se pe picioare, să i se dea voie să intre. Mallard văzu atunci că se afla la intrarea secţiei de chirurgie. Ochii tuturor erau îndrepi taţi către portarul în halat alb. Fiecare mişcare a acestuia îşi avea semnificaţia

şi însemnătatea sa. Cei care mai fuseseră de multe, multe ori acolo, aşteptau acel anume gest al mâinilor şi acel anume zâmbet pompos care însemnau laolaltă că le dă voie să intre, să-şi poarte împuţitele şi molipsitoarele răsuflări şi veşminte de-a lungul coridoarelor igienice şi, spre exasperarea personalului, să se aşeze pe scaune, să-şi plimbe mâinile murdare pretutindeni, să lase, astfel, o mare cantitate de *muncă* în urma lor…

Ochii din capătul cozii se întoarseră să-l examineze pe Mallard, se pironiră asupră-i văzând că şovăie, se pregătiră să protesteze dacă le-ar fi luat-o numai cu un metru înainte şi, când îl văzură pornind mai departe (deoarece îi era tot una pe care uşă intră), murmurară în aşa fel încât el să audă: „Drept cine se ia?” Constatând însă că Mallard intră fără nicio greutate, se mângâiară cu gândul că probabil greşiseră. „O fi vreun medic, arată a medic”.

Mallard înaintă pe coridoare mohorâte, deprimarea iscându-i un fel de nelinişte. Ora de vizite. Ce mai belea! însemna că putea să aştepte un ceas şi de-abia apoi **s-**o vadă pe fată, sau că putea să plece şi să se întoarcă mai târziu. În amândouă ca şurile, îşi va pierde timpul, pe al său şi pe al şoferului, ca şi folosinţa de către altcineva a maşinii parcate două sute de metri mai încolo. Se hotărî să se ducă să afle în ce stare se găseşte fata.

Sora din salonul de femei al serviciului de Traumatologie se ciocni de el la intrarea **într-**o rezervă şi cătrănită că dă peste bărbatul ăla mătăhălos, în impermeabil ponosit, rătăcind prin**tr-**un salon de femei, îi porunci cu glas ascuţit, repezit şi înţepat să poftească afară. După alte zece minute, sora tot mai rămase oarecum bănuitoare. „Fata, îi spuse ea mai degrabă în silă, o duce acum ceva mai bine. O, da, se va însănătoşi. Rănile nu erau chiar atât de grave. Nici nu existase vreo îndoială în această privinţă”. Mallard rămase surprins şi apoi iritat. Desigur că rănile pot fi considerate din felurite puncte de vedere şi că infirmierele, cu timpul, ajung să vadă lucrurile altfel decât toţi oamenii, dar asta prea se exprima rece şi

tehnic. Prea o lila pe fată drept o simplă bucată de carne; desigur, carnea fiind tânără, avea mai mulţi sorţi de tămăduire.

— Cam prea mult tărăboi, spuse sora, şi atunci Mallard înţelese că surorii nu-i plăcuse publicitatea ce i se făcuse fetei.

Faptul că publicitatea se datora celor săvârşite şi nu doar povestite de fată, nu părea **s-**o impresioneze prea mult. „Venise presa **s-**o vadă pe această fată?” întrebă poliţistul. „Nu”. „Ei bine, nu poţi, zău, arunca vina asupra *ei*”, porni să**-**i demonstreze Mallard, şi femeia care era atât de obişnuită să i se dea ascultare, tresări, în faţa sincerităţii omului acestuia voinic pe care**-**l avea în faţă.

— Şi cum, o întrebă în continuare Mallard, cum se prezintă situaţia reală în momentul de faţă?

La aceasta sora îi putea răspunde mai uşor, întrebarea era tehnică şi lipsită de orice urmă de căldură umană, ba mai mult decât atât, era vorba în răspunsul ei de o biruinţă care revenea în parte spitalului, iar spitalul pe suprafaţa celor câteva sute de metri pătraţi înconjurători, era *al ei*.

— Are, îi explică ea lui Mallard, câteva coaste fracturate. Şi au fost puse în ghips; îi îngreunau respiraţia şi**-**i pricinuiau dureri. Deoarece exista posibilitatea unor leziuni interne la plămâni, i se interzisese să stea de vorbă. De altfel, mai spuse sora, fata nici nu doreşte să vorbească.

— Ce înseamnă asta?

— Ei bine, fireşte, îl lămuri ea, de parcă ar fi vorbit cu un dobitoc (şi aceasta, de altfel, era în fond concepţia şi prejudecata ei: oricine nu lucrează *aici* şi nu înţelege ce**-**i spun eu, e un dobitoc), **s-**a produs un teribil şoc care, **într-**o oarecare măsură, mai dăinuieşte şi acum sub forma unei depresiuni nervoase. Fata are jolituri pe faţă, şi**-**a pierdut doi dinţi, are buzele rupte şi inflamate. Mâna? A, da, mâna. Chirurgul Moriarty a făcut minuni, străduin**du-**se să**-**i salveze mâna. Mâna nu e pierdută. Nu-i asta o minune?

— Cu adevărat, răspunse Mallard.

— I-a rămas teafăr degetul cel mare, precizează sora, jubilând de biruinţă tehnică.

Mallard simţi că se clatină. „Vrea să spună că…?” „O, da, asta vrea. Degetele i **s-**au dus. Dar nu şi degetul gros. O minune!” Mallard rămase cu ochii ţintă la ea. Relativ. Totul e relativ. Poaie că e o minune. Dar pentru fată tot tragedie şi nenorocire înseamnă. Şi o spuse răspicat. Spusele însă nu-i fură surorii pe plac.

— Ăştia-s pacienţii, rânji ea. Dacă ar fi după *ei*, nici c-ar mai fi minuni. Nu-s buni decât de văicăreală. Nu despre ei vorbesc; vorbeam de minunea cărnii care supravieţuieşte.

— A, da, e adevărat, încuviinţă Mallard, dar numai din politeţe. Bănuiesc că a pierdut din greutate şi aşa mai departe?

— Fireşte că a pierdut din greutate. Din nou, subînţelesul 5 „dobitoc să fii şi tot trebuie **s-**o ştii! Greutatea n-are importanţă”.

„N-o fi având importanţă pentru tine, gândi Mallard, dar are pentru o fată tânără care tocmai începe să-şi preţuiască frumuseţea, şi frumuseţea depinde de proporţii/ însă de vorbit, vorbi altfel:

— O să dureze mult până ce se va reface?

— Câtuşi de puţin, îl asigură sora. Cel mult un an.

— Un an pentru trup, sugeră Mallard. Tot restul vieţii pentru minte.

Sora îl străfulgera cu privirea şi protestă, tehnică până la capăt:

— Lăsaţi! dumneavoastră subevaluaţi posibilităţile corpului…

Dar Mallard ştia cât de mult va fi schimbată întreaga viaţă a fetei. Nu neapărat înrăutăţită, deoarece suferinţa preţuieşte şi ea întrucâtva; îţi împrospătează perspectiva, te învaţă cu mila. Dar îşi putea uşor închipui lunile de slăbiciune şi de convalescenţă care o aşteptau. Prima ei zi după ieşirea din spital, când zgomotul circulaţiei o va îngrozi. Lunile de zile în care doar va ciuguli din mâncare.

Dovezile acelea de energie pe care prietenele ci îi vor cere să le dea şi pe care ea, obosind uşor, le va refuza, mai întâi din moliciune, apoi din teamă, în cele din urmă din nepăsare, din pricina perspectivei schimbate. Şi în tot cursul vieţii ei, problema mâinii. Şi, fireşte, era vorba de mâna dreaptă, altminteri nici că **s-**ar fi putut.

Îşi dădu seama de relativa linişte din salon.

— Nu-i oră de vizită?

Sora oftă a dispreţ. Înştiinţări pe toţi pereţii şi dobitocii ăştia…

— Nu la traumatologie, preciză ea. Nu, până diseară.

— Atunci, pot **s-**o văd pe fată?

— Dacă**-**i neapărat nevoie. Doriţi un paravan?

— Da, răspunse de dragul fetei, nu de al lui.

Merse în urma paşilor grăbiţi ai unei infirmiere care desfăşură un paravan în jurul unui pat de la capătul salonului. Celelalte unsprezece bolnave îşi ridicară privirile de pe reviste şi de pe lucrurile de mână, ca să se uite la el. Domnea o linişte deplină. De undeva se auzea o muzică. În salon era parcat un cărucior din aluminiu, încărcat cu obiecte de neînţeles, deprimante. Mallard îşi ţinea pălăria în mână. Radiatoarele împroşcau o căldură fierbinte care**-**l obosea. Infirmiera era tânără şi, deşi mică, suplă şi activă. Zâmbi pacientei şi**-**i spuse:

— Aveţi o vizită, domnişoară Moore.

Dar fata din pat nu zâmbi. Îşi lăsă ochii în jos, se uită la pătura roşie, la tava aceea pe roţi, dar nu mai înainte ca Mallard să fi ghicit groaza de doctori, de injecţii şi analize. Infirmiera îi adresă lui Mallard unul din acele zâmbete pe care infirmierele le adresează vizitatorilor când sora nu se uită şi Mallard spuse: „Mulţumesc”.

Mallard o privi pe Tereza Moore şi**-**i plăcu ceea ce văzu, Tereza nu se uită la el. Mâna din care rămăsese numai degetul gros era în cuşcă, sub cearşaf. Fata era foarte palidă, cu ochii umflaţi de oboseală, de nesomn. Degetele mâinii supravieţuitoare smulgeau scame din pătura cea roşie, iar faţa atrăgătoare, tristă, zgâriată, de codană care mai aproape că da să fie femeie, privea ţintă,

nefericită, în gol. I se păru evident lui Mallard că tânără nu suferea atâta de pe urma celor prin care trecuse, cât mai ales de teama unor noi dureri. Era asemenea unui soldat căruia nu-i este frică de moarte, dar se teme de eventuale răni.

— Pot şedea?

Fata nu voi măcar să se uite la el sau să-i răspundă.

Mallard o linişti:

— Nu sunt medic, dar spaima nu dispăru de pe faţa ei.

Fusese proiectată atât de departe dincolo de normal, datorită violenţei dintr-o singură după amiază, încât nu mai avea încredere în nimeni. Puteau ele, infirmierele, să se perinde cu zâmbete senine şi putea sora să vină cu minunile ei, pentru ea toate se încheiau cu acelaşi rezultat - chinuri.

— Doreşti să plec? Atunci…

De data aceasta fu destul de mirată încât să clatine din cap.

— Aşadar pot să mă aşez. Mi-e cald şi sunt obosit.

„Altă capcană prezentată în vorbe! părea a spune expresia chipului ei care rămânea în continuare îmbufnat: „vrei şi tu ceva!" Totuşi încuviinţă din cap.

— Ştii cine sunt?

O altă mişcare a capului.

— Vrei să răspunzi la câteva întrebări?

Îşi luă ochii de la el. „Pentru numele lui Dumnezeu, spunea expresia feţei sale, pleacă! Mi-e silă de lume începând din după amiaza zilei de vineri, 13 februarie".

Mallard zise, ridicându-se în picioare: „La urma urmei nici nu-i atât de important. Nu-i drept să te…"

Tereza Moore stărui repede, dându-şi seama că omul vorbea serios şi că pleacă:

— Staţi o clipă!

Vocea i se stinse însă de îndată ce vorbi. Cele trei cuvinte le rostise cu o voce normală, care apoi se ascuţi ca şi cum nervul care o controla ar fi fost zdrobit. Sudoarea îi acoperi faţa şi ochii i se umplură de nefericire. Mallard

înţelese că era groaznic de stânjenită de vocea care trecea singură de la normal la caraghios.

Grăi:

— Nu te îngrijora, din cauza vocii. O să se îndrepte ea cu timpul.

— Cât timp?

— Te doare când vorbeşti?

Un zâmbet prudent:

— Ba ibine că nu!

Mallard înşiră:

— Asta-i partea mârşavă a vieţii. Te repezi să faci un lucru bun şi vitejesc şi trebuie să-i porţi povara tot restul vieţii. Am cunoscut un om care a fost decorat cu „Victoria Cross”[11]. Nervii i se zdrobiseră în cursul nemaipomenitului său act de vitejie şi, după aceea, n-a mai fost acelaşi om. La început nimeni n-a zis nimic, dar oamenii şi lumea judecă altfel de la o clipă la alta. **S-**a pornit să facă prostii şi decoraţia n-a mai contat. Lumea spunea că un om decorat cu Victoria Cross se cuvine să ştie să se poarte şi să nu stea în faţa unei şcoli de băieţi să... mă rog, l-au condamnat ila închisoare.

Bolnava îşi pironise privirea asupra lui, cu o. Atenţie pătrunzătoare, care îl zăpăci o clipă.

— Să nu mă întrebi dacă ar fi fost mai bine să nu fi făcut actul de vitejie care i-a adus decoraţia. Nu încape îndoială că am câştigat războiul.

— Ce i **s-**a întâmplat omului?

Vocea ei, încleştată şi anevoioasă din pricina durerii, nu şovăise totuşi.

— A ieşit din închisoare şi a lucrat **într-**un magazin. Apoi **s-**a apucat să fure.

— A intrat din nou în închisoare?

— Nu. Adevărul e că se află **într-**un ospiciu.

Fata nu ştia cum să înţeleagă această ciudată comparaţie. Mallard zâmbi.

— Ei bine, e mai adevărat decât în minunile de care

11 Cea mai înaltă decoraţie britanică, dată numai pentru fapte de vitejie pe cîmpul de luptă (n. tr.).

tot. Pomeneşte sora.

Tereza se porni să râdă, dar o sugrumă durerea.

— Ştii, continuă Mallard, că eşti singura persoană din trenul acela care a făcut ceva? Carnea palidă de pe faţa fetei roşi. Îşi întoarse ruşinată privirea. Ba mai mult decât atât, urmă el, erau acolo mai multe persoane care au văzut cum eşti lovită şi care ar fi putut coborî cu uşurinţă să te ajute, dar n-au făcut-o. Au avut cu toţii scuze minunate.

Fata îl privi mirată. Se vedea că nu poartă nimănui nicio pică. Ceea ce făcuse în după-amiaza aceea, făcuse numai de bună voia ei.

— Îţi spun toate acestea, zise Mallard, numai ca să ştii în ce soi de lume trăieşti. E o lume cu totul fascinantă. Un pumn de oameni într-un tren, toţi cu vederi şi concepţii felurite asupra vieţii. Dar nu lua lucrurile prea tragic. Ceea ce ai făcut e extraordinar, însă nu trebuie să te laşi zdrobităşi nici măcar să te schimbi şi mai ales să nu te crezi îndreptăţită să ai pretenţii. Cel mai bun lucru este să te însănătoşeşti şi să te duci acasă şi să faci ceea ce făceai şi mai înainte. Să nu te alegi cu vreun complex, ca omul ăla cu decoraţia.

— N-o să mai fie chiar la fel, arătă ea, înduioşându-se niţel de ea însăşi.

— De ce-ai făcut-o? întrebă el. 1

— Fura lăzile acelea…

— Ai făcut un lucru extraordinar, rosti Mallard. Îţi suntem foarte recunoscători. Faptul că nu ai izbândit nu ne micşorează de loc recunoştinţa.

Fata îi răspunse mânioasă:

— A doua oară n-o mai fac, credeţi-mă!

Mallard râse.

— Ştiam că asta o să te înfurie. Dar, ştii, e adevărat. Toată fapta dumitale rămâne fără rezultat dacă nu putem pune mâna pe individ. Ţi s-a publicat fotografia în ziare, nu-i aşa?

— Ei, şi ce?

— Te-ai uitat la ea?

— Infirmiera mi-a arătat-o.

— Au fost ziarişti aici?

— Ei comedie! sper că nu!

— Fotografia din ziare i-a ajutat pe mama şi pe tatăl dumitale.

— Mă simt jenată în faţa lor. Reporterii n-or să vină aici, aşa-i?

— Probabil că nu, de vreme ce s-au dus la părinţii dumitale.

— Doresc un singur lucru, să nu văd pe nimeni. Vreau să fiu lăsată în pace.

— Eu n-o să stau mult.

— O, nu mă gândeam la dumneavoastră. Nu sunteţi dintre aceia care se enervează; sunteţi interesant.

Mallard vorbi, cuvintele ieşindu-i năvală din gură:

— Soţia mea a fost omorâtă de un automobil acum patru săptămâni. Sufăr şi eu…

— Doamne, ce groaznic!

— Din vina ei, adăugă el cu amărăciune. Totul s-a petrecut strict legal. Şoferul avea tot dreptul s-o omoare. A ieşit din casă fără ochelari…

— Dar desigur că omul din automobil a văzut-o?

— Da. Am arătat şi eu asta, dar mi s-a răspuns cât se poate de tehnic şi de legal; dată fiind reducerea vitezei în raport cu distanţa şi cu greutatea proporţională a unui anume model de automobil, încercarea imposibilului şi oprirea ar fi însemnat să se pericliteze viaţa altcuiva într-un loc care era foarte aglomerat. Nu. Nu putea să scape; şi-a căutat-o singură.

— Păreţi să vă simţiţi vinovat într-un anume fel. De ce mi-aţi povestit-o?

— Pentru că ai să înţelegi. Pentru că eşti rănită. Eşti o fiinţă omenească.

Ochii fetei se muiară, buzele ei contuzionate tremurară. Mallard se învinovăţi pe sine.

— Draga mea, îmi pare rău. Vezi, vina a fost *a mea*. Ar fi trebuit să fiu acasă, să găsesc ochelarii. Dar nu trebuia să te amărăsc cu povestea mea. Sunt de fapt aici în calitate de poliţist. Sper să obţin de la dumneata o

descriere a întâmplării sau ceva asemănător. Vreau să-ţi cer să te uiţi la fotografii, să te înfăţişezi în faţa tribunalului, să vorbeşti şi să tot vorbeşti până ce ţi se va face silă şi nu va mai exista probabilitatea să te avânţi în pericol de dragul societăţii.

— Staţi o clipă, spuse Tereza.

Respira, şi Mallard îi putea auzi durerea, putea mirosi produsele chimice din răsuflarea fetei. „Doamne, ce fată minunată!

— Suferinţa! zâmbi ea. Mă apasă ceva, urmă apoi, dar se întrerupse, asta era prea mult. Sunt ca nişte albine care m-ar înţepa pe dinăuntru. Ca nişte viespi, vreau să spun. Albinele îmi plac. Dar asta n-o pot îndura. Întocmai ca jaldaţâi, mărturisi apoi **într-**o şoaptă zorită, cu coada ochiului la inamic, de data (aceasta o infirmieră, ai cărei paşi mărunţi se vedeau pe sub paravan, dar care nu se îndreptau spre ea, ci se duceau altundeva. Singurul lucru este că n-a mai rămas absolut nimic. Nimic.

Mallard simţi că-l cuprinde frigul groazei. *Nimic*…

— Desigur că…

— Nu eram chiar aşa, spuse ea. Vreau să spun că aveam speranţe. Un băiat. Îi trimisesem o ilustrată de Sfântul Valentin, chiar în ziua aceea. Sufăr pentru că n-o să mai poată fi nimic. O să fiu mai degrabă nefrumoasă câtva timp.

— N-ai decât paisprezece ani, o consolă Mallard. Până ce o să ai douăzeci…

Fata îşi strânse buzele strivite atât de tare, încât se ivi sângele, care se strânse repede **într-**o singură picătură.

— Credeţi că o să mai conteze atunci? Copiii vor lucrurile *de îndată*.

— **S-**ar fi întâmplat în orice caz, presupuse Mallard. Aşa, cel puţin, nu vei fi lovită de *el*; să fii lovit de împrejurări e niţel mai uşor, îţi dă o scuză pentru faptul că n-ai izbândit.

— Toate-s bune şi frumoase, încuviinţă ea, şi adevărate, dar tot dureroase rămân.

— Când o să ieşi de aci, proroci Mallard, o să vezi că

băiatul o să ţi se pară mult mai micuţ.

Fata izbucni în râs, îi străluciră dinţii (doi lipsă), clar durerea puse repede capăt veseliei.

— De fapt e mai degrabă voinicos, spuse ea. Ştiţi, cu părinţii mei n-aş putea vorbi astfel.

— O să-ţi mai spun încă ceva, zise Mallard. Două lucruri. Un bărbat nu se însoară cu o fată de dragul Celor zece degete ale ei.

Tereza se porni pe râs.

— Asta am aflat-o şi eu!

Mallard zâmbi stingherit.

— Nu ştiu ce-i de râs! Celălalt lucru este că nu te măriţi niciodată cu primul bărbat pe care-l iubeşti; de fapt aş putea spune că nu te măriţi niciodată cu cel pe care-l doreşti, dar ţi-aş părea cinic.

— Atunci cu cine te măriţi?

— Cu acel care vrea să se însoare cu tine.

— Şi asta pare cinic.

— Nu e. O să vezi.

— Sper.

— Nu te obosesc?

— N-are a face, spuse fata. Cunosc bine oboseala acum.

— Se serveşte ceaiul.

— Bun. Mi-e foame.

Infirmiera întrebă:

— Doriţi şi dumneavoastră o ceaşcă de ceai?

— Foarte drăguţ din partea dumneavoastră, răspunse Mallard.

Aşteptară, impu**nându-**şi să nu vorbească, până ce infirmiera se îndepărtă. Mallard sorbi ceaiul, era fierbinte şi-i învioră trupul moleşit.

— Nu ţi-am adus nimic, se scuză, dar îţi aduc data viitoare.

— Nu-i aşa că-i groaznic cum intră firimiturile în pat?

— Am o fată. Are optsprezece ani, **s-**a măritat acum de curând. O să-i spun să-ţi aducă ea de unele. Doreşti ceva anume?

— O carte de istorie.

Mallard zâmbi.

— Desigur că toate astea – gestul mâinii lui evoca groaza, durerea, curajul, istovirea – au şi ele o parte bună, că ai scăpat de şcoală.

— Nu mă gândesc la un manual de istorie pentru şcoală. Vreau o carte de istorie adevărată.

— Dintr-o anume epocă?

— Revoluţia franceză, războaiele napoleoniene… dar nu trebuie, se căi ea că-i ceruse ceva.

— O, las că găsim noi una. Îţi place istoria?

— Da. Dar îmi dau seama că multe lucruri sunt lăsate de o parte. Suferinţele şi altele de-al de-astea.

— Da. Suferinţa face parte din viaţa de toate zilele. Şi viaţa de toate zilele nu interesează pe nimeni. Lumea vrea regi şi regine, vedete de cinematograf, asasinate, şansonetişti. Istoria nu înregistrează rănile soldaţilor, locuinţele ieftine – pensiile, canalizarea, magazinele-tip, bicicletele, problemele economice. Prea banal.

— O să-l prindeţi pe individ?

— Pe individ? A, pe *el*. Nu ştiu. Poate.

— Cum o să procedaţi?

— Declaraţii, orarii, alte chestii ca grupuri de sânge, numere de ghete, interogatorii şi contra-interogatorii. Mai avem încă mult de mers.

— Puteţi *dovedi* cu adevărat că el a făcut totul?

— Partea cea mai nostimă este că avem de pe acum o grămadă de probe. Nu ne lipseşte decât omul care să li se potrivească.

— S-ar putea să arestaţi un nevinovat.

— Mă îndoiesc.

— Oricine ar fi, o să se teamă şi o să-l socotiţi vinovat.

— Există ceva anume, ceva ce nu poate fi definit, Tereza, la omul cu *adevărat* vinovat când dai de el.

— N-am mai văzut pe nimeni aţi, t de speriat.

— Şi ţie ţi-a fost frică, şi totuşi…

— Da. La asta nu m-am gândit de loc. Nădăjduiesc să

nu trebuiască să mai fiu vreodată curajoasă!

— Nu crezi că în lucruri de-al de astea te pomeneşti azvârlit? Nimeni nu se bagă **într-**însele cu sânge rece.

— Individul însă da.

— Aşa-i. De aceea i-a şi fost atât de groaznic de frică. Şi-a înfrânt teama, ceea ce, având în vedere câte a făcut, înseamnă că e un tip destul de tare. Afară de cazul, fireşte, că a crezut că totul va fi mult mai uşor decât a fost şi că **s-**a nimerit, luat de evenimente şi nevoit să-şi croiască drum spre scăpare, lovind fără milă, ca să poată supravieţui. Nici nu ştii ce fac oamenii ca să poată supravieţui. Şi pentru dragoste. Ce mai bălmăjeală înfiorătoare fac din dragoste.

— Mă întreb de ce or fi servind mereu marmeladă de prune?

— Marmelada de prune poate fi foarte bună. Cred că pricina trebuie căutată în faptul că poţi scoate o mulţime de marmeladă din**tr-**o prună.

— Am început să scriu.

— Cu mâna stângă?

— Da. Pentru dumneavoastră. Desigur n-am ştiut că o să fiţi dumneavoastră…

— Pot să văd?

— Vreţi, să-mi daţi caietul ăla de colo?

Mallard puse mâna pe caiet. Fata îl deschise şi pe pagina întâi se vedeau câteva cuvinte scrise anevoie. Tereza Moore, de câteva ori. Yew Tree Cottage. A fost odată ca niciodată. Ralph Mitchell. Şi în josul paginii se aflau scrise **într-**un curios stil bătrânesc: în tren. Red River Valley. Dans. Fluierat. Ochii lui Mallard nu ştiură ce înseamnă toate acestea şi n-o ştia nici mintea lui, dar inima şi nervii îi tresăriră, înţeleseră că era ceva autentic. Ceva precis, personal, dincolo de obişnuitele clişee; ceva care ţinea de omul însuşi.

— Explică-mi, Tereza.

— Caietul m-a ajutat să fac exerciţii de scris, povesti ea cu mult calm, fără a se compătimi, cu o nuanţă de umor atât de sinceră, încât Mallard zâmbi odată cu ea. Fusesem la dentist. Era ziua liberă de la jumătatea trimestrului. Îi

trimisesem băiatului ilustrata de Sfântul Valentin… O îmbujorare aprinsă îi acoperi toată faţa. Mallard completă.

— Lui Ralph?

Şi ea urmă:

— Da, iară a-l întreba de unde ştia numele. Eram într-o stare de agitaţie, dar de îndată ce am intrat în compartiment l-am văzut pe omul acela şi am văzut că era îngrozit. Şedea, mai mult tolănit, dar îi era frică. Apoi trenul s-a pus în mişcare şi totul i-a pierit din ochi. Şi eu şedeam pe locul meu şi mă gândeam.

— V-aţi urcat amândoi la Wicester?

Ea făcu semn că da, respiră câteva clipe, înghiţi ultima bucăţică de pâine cu marmeladă.

— Şi atunci am început să mă tem şi eu de ceva şi după câtva timp am înţeles că de fapt de asta mă temeam.

— Nu prea înţeleg…

— Red River Valley. Era melodia care se cânta când Ralph s-a dus la vestiar şi…

— E numele unei melodii de dans?

— Da. De acum câţiva ani. Profesoara noastră are câteva plăci de gramofon şi am dansat după ele la serbarea de Crăciun…

— Da. Până aici am înţeles.

— O fluiera, înţelegi, melodia asta. În tren.

— În stare de tensiune?

— Cum aţi spus?

— Fluiera melodia în timp ce îi era frică?

— Da, şi m-am întrebat de ce.

— Dar de ce să n-o fi cântat?

— Pentru că nu-i o melodie prea cunoscută. Şi nu era el soiul de om care să danseze. Ştiu eu bine că nu.

— Da, făcu Mallard. Da. Ai un mare dar de observaţie.

I erezo.

— Persoana care m-a interogat înaintea dumneavoastră a crezut că sunt nebună.

— Ce l-o fi apucat?

— O fi apucat-o. Era o femeie de la poliţie, care mă

aştepta.

— Nu cred de loc că eşti nebună. E şi ăsta un soi de dovadă, Tereza. Nu-mi predă omul, dar e o dovadă care stă şi-l aşteaptă la momentul oportun.

— Îmi pare bine că e ceva important.

— Acum, hai să reluăm totul, Terezo, clipă de clipă şi apoi poţi da totul uitării.

— N-o să aveţi nevoie de mine la tribunal?

— Nu-ţi pot făgădui nimic, fată dragă.

— Perspectiva asta mă îngrozeşte.

— Dacă o să pot, nu te voi chema.

— O, nu la dumneavoastră mă gândeam.

După alte douăzeci de minute, Mallard plecă. Tereza îi întinse mâna stângă şi el i-o strânse de fel stingherit. Şi în vreme ce ea zăcea în pat, foarte obosită de pe urma conversaţiei, gândindu-se la el şi la ceea ce-i spusese, şi încercând un simţământ de afecţiune pentru el, Mallard ieşi din salonul înăbuşitor în aerul rece unde ţi-era mai mare dragul să respiri, gândindu-se cu admiraţie la fată. Era plăcut lucru să ştii că avea puterea şi umorul şi poate şi înţelepciunea să facă mai mult decât doar să supravieţuiască. Se simţea în tot acest timp atât de înfierbântat de emoţie, încât i se păru că nu păşeşte destul de repede până la automobil. Red River Valley. Individul stăpânit de spaimă fluiera melodia – e un lucru uşor de închipuit şi e şi un amănunt care-şi are importanţa sa. Un bărbat de vreo patruzeci de ani, care nu dansează. De ce fluiera tocmai melodia aceasta? Era un lucru adânc ascuns într-însul, pe care starea de tensiune îl scosese inconştient la suprafaţă. Va fi avut şi el o altă experienţă mai veche a groazei.

şi atunci groaza aceea devenise o parte integrantă din viaţa lui.

Două zile mai târziu, Morris – căruia Mallard îi trecuse în grijă problema – îl opri într-un coridor.

— Cu privire la melodia aceea, şefule, spuse el, şi Mallard preocupat de multe altele, ştiu numaidecât de care bucată muzicală era vorba: *Red River Valley*. Era un cântec

preferat al soldaţilor în timpul războiului.

Morris se opri, spre a-şi gusta micul efect – interogase trei şefi de orchestră, petrecuse ceasuri întregi prin magazine de muzică.

— Îl cântau şi-l fluierau în special soldaţii din diviziile aeropurtate.

La sfârşitul celei de-a zecea zile, Mallard şedea pe marginea patului din camera lui neîncălzită şi se întreba, căscând, dacă justiţia va avea câştig de – cauză. Avea acum – şi pe hârtie şi în minte – o imensă colecţie de amănunte, constituind o grămadă de prezumţii pentru crime grave, dar nu se apropiase de un individ anume şi toată treabă «i se părea în faza aceasta cu totul rece, teoretică, mărginită la vorbe goale. Avea neplăcuta impresie că dacă ar fi procedat altminteri în primele cincizeci de minute, când făptaşii trebuie să se mai fi aflat încă în camionul acela, i-ar fi putut prinde. Acum dispunea de o mare cantitate de probe în legătură cu doi bărbaţi necunoscuţi, dar n-avea ce face cu probele până ce nu-i va fi găsit pe acei bărbaţi. Se vedea nevoit să recunoască în astfel de momente de oboseală că nu există niciun motiv să-i poată găsi. Desigur, mai avea de interogat zeci de persoane, mai ales salariaţi şi foşti salariaţi ai Regiei Electricităţii, dar toţi cei interogaţi până acum – şi unul dintre ei fusese în îndepărtatul Johannesburg – aveau dovezi peremptorii cu privire la locul unde se găsiseră şi la cele ce făcuseră în după amiaza aceea de februarie.

Pe scurt, tot ceea ce ştia datorită martorilor oculari se reducea la cunoaşterea drumului parcurs şi a orariului camionului: de la depozitul de cărbuni din Wicester, trecând pe la pasajul de nivel, pe lângă refugiu şi fermă, până la punctul acela de pe şoseaua spre Coventry. Curioasă exprimare; deoarece camionul era cu faţa către Coventry, zicem: „şoseaua spre Coventry”; nu prea e drept, dar e explicabil. Multă lume văzuse camionul la răscruce, trecând prin sat, mergând pe şosea către Pale Whitacre, şi unul din cei şase ofiţeri de poliţie ocupaţi cu blocajul din jurul transformatorului de 100 tone care se prăbuşise în

şosea îşi aducea aminte – ceea ce părea corect în raport cu orariul – de un camion care o luase la stânga. După aceea există mărturia fermierului şi a fiului său. Dar mai mult decât atât, taxatorul de pe un autobuz care se îndrepta spre Coventry îşi adusese aminte de un pasager care se urcase în autobuz pe la orele trei, din**tr-**o staţie de la mai puţin de o sută de metri de camionul părăsit. Staţia de autobuz se afla **într-**un punct numit Honey Farm, deşi ferma însăşi se afla trei kilometri mai încolo. Descrierea dată de taxator era vagă, dar se potrivea cu trăsăturile omului de pe camion.

În privinţa celuilalt om, Mallard ştia prin Tereza şi prin**tr-**un funcţionar de la – casa de bilete că se urcase în tren la Wicester. Avea mărturia mai multor persoane că cornul acesta coborâse din tren cu – două lăzi şi fusese urcat în camion. Nu ştia nimic despre cum fugise al doilea individ. Taxatorul de pe autobuz fusese categoric: numai un singur om.

Mortul, Potts, ajutase şi el în felul său. Sângele lui se dovedise a fi acelaşi cu cel de pe drugul găsit, laolaltă cu o inex

— V plicabilă bucată de sfoară, în coridorul vagonului de clasa întâi. Mallard se dusese să-l vadă pe al doilea funcţionar, Wagstaff, la el acasă. Wagstaff era gata să jure că fusese izbit de un om foarte puternic. Dar contrazise faptul că omul acela avea faţa mânjită cu negru. Dimpotrivă, susţinea că avea faţa roşie şi congestionată. Deoarece Wagstaff fusese lovit pe la spate în cap, Mallard se întrebă dacă-l văzuse măcar pe făptaş. Perspectiva şi memoria lui Wagstaff păreau a fi cele ale unui om care şezuse jos. Oricare om ar fi stat în picioare putea, din acel unghi, să pară înalt. Depoziţiile martorilor nepărtinitori – care nu fuseseră contuzionaţi – indicau un bărbat subţire şi vânjos, cu un cap destul de mic şi cu o faţă fără îndoială înnegrită. Mallard ceru părerea medicului de la spitalul în care Wagstaff fusese jpternat şi află de la acesta că pacientul prezenta halucinaţii şi pierderi de memorie şi fu silit să admită că martorul acesta nu va fi nici

e dată în stare să-i dea informaţii cât de cât precise, nici măcar cât răposatul Potts.

Mallard şi Morris petrecuseră de asemenea multe ore stând de vorbă cu mecanicul, cu fochistul, cu călătorii şi controlorii trenului, cu băiatul negru din gara Strawberry Whitacre, cu funcţionari de bancă, în fine cu alţi poliţişti, cu factori poştali din felurite localităţi, cu şoferi de autobuz, cârciumari, proprietari de garaje şi cafenele. Petrecuseră ore întregi la depozitul de cărbuni al firmei „Alfred Wolfson şi Fiul”, societate anonimă, dar cei doi oameni care conduceau camionul ce se fura, se nu-şi aduceau aminte să fi fost urmăriţi sau supravegheaţi. Ofiţeri ai poliţiei vizitaseră fiecare casă, prăvălie, fermă, conac, fabrică şi clădire publică existentă la Strawberry Whitacre, Drum Whitacre şi Pale Whitacre. Apelaseră la automobilişti şi călători obişnuiţi ai trenului; ba Mallard ţinuse şi conferinţe pe la sediile a trei şcoli din ţinut.

Avea totul la dispoziţie, totul cât se poate de bun, o mare acumulare de probe. Fiecare clipă a loviturii îi era cunoscută. Mallard se afla, aprig şi necăjit, în situaţia de a înfrunta doi oameni despre care ştia o grămadă de lucruri. Le cunoştea măsura încălţămintei, mersul şi gesturile caracteristice, greutăţile (cu o aproximaţie de un kilogram sau două) şi mai ştia cât de înalt e fiecare. Ştia că unul dintre ei vorbeşte o limbă aleasă şi că celălalt înjură, când e în stare de tensiune; că omul de pe tren fluieră o melodie numită *Red River Valley*, care fusese melodia preferată a paraşutiştilor în vremea războiului. Unul din ei avea un telescop şi altul un automobil mic şi cafeniu, de model neobişnuit.

Era ceva, dar nu era destul. **S-**au ivit dezamăgiri unde ar fi putut să se înregistreze izbânzi. Avea totuşi să fie o lungă luptă la rece; fără de căldură, fără de mânioasă răzbunare; lupta avea să fie imparţială, logică, dreaptă, necruţătoare. Ea avea să cuprindă declaraţii, declaraţii, şi iar declaraţii. Informaţiile culese din lumea criminalilor îi arătau că nimeni în momentul acela nu cheltuieşte bani fără socoteală. Ceea ce însemna că avea probabil de a face

cu doi infractori primari. Aceştia erau întotdeauna greu de prins şi cu atât mai mult în cazul de faţă, în care nu era vorba de nişte copilandri, ci de nişte oameni în jurul a patruzeci de ani, probabil experimentaţi în violenţa războiului. Dar n-avea de gând să se dea bătut sau să se lase pe tânjeală. Lucra în numele justiţiei; nu putea fi abătut din cale; era un idealist, un patriot, în a cărui minte sălăşluia ceva mai mult decât o văpaie de vorbe. Altceva nu avea de făcut, altceva nu-şi dorea. Trebuia să vizitez. E un mormânt o dată pe săptămână; mai era şi tatăl unei fete iubitoare, a cărei fericire se cădea să o pregătească

— De parcă fericirea ar fi un simplu robinet pe care-l poţi învârţi; mai trebuia să şi doarmă un număr minim de ore, să şi mănânce, să mai facă unele treburi, să-şi spele trupul, să se radă şi să se îmbrace; trebuia să câştige; de pierdut nu mai avea ce pierde.

Tony dispunea de o întreagă banchetă în trenul cu patru vagoane tras de o locomotivă Diesel. Motorul huruia sub el. Trenul era nou şi verde, cu sticlă strălucitoare, cu locuri separate, ca **într-**un avion. Gara Wicester, în schimb, nu-şi schimbase înfăţişarea; tot mai era acoperită de jeg şi privind primele cinci persoane, Tony văzu două locomotive de tip vechi care scoteau fum. Un tren venind din Londra se golise şi, în vreme ce ieşea spre a fi garat în remizele de la Wolverhampton, Tony văzu personalul vagonului restaurant care se aşezase, cu mânecile suflecate, şi înfuleca rămăşiţele costisitoarelor prânzuri, dâ**ndu-**i bătaie de zor. Pe un alt peron, un şir de oameni cu feţele şi trupurile îndreptate către sud, care stătuseră fiecare lângă geamantanele lui şi-şi proptiseră umbrelele de ele, se dădeau acum înapoi ca un val agitat, în vreme ce un expres intra încet în gară, scoţând un şuierat de abur asurzitor.

Persoanele din trenul de 1 şi 6 pentru Medbury păreau diferite de cele care călătoriseră pe vremea când locomotiva era de tip vechi şi vagoanele îmbâcsite de fumul unei jumătăţi de veac. Fete nostime din birourile de la Wicester, copii bine îmbrăcaţi, un mic grup de băieţi

care se uitau la mecanic în vreme ce acesta urca în cabina sa pângări**ndu-**i strălucirea modernă cu un ceainic de modă veche şi cu nişte sandvişuri.

Automotorul plecă la ora fixă, urcă în mare viteză o pantă abruptă, ieşi din vălmăşagul de lumini şi semnale şi din încâlceala de şine. Tony se gândea la Margot; era nervos şi din cauza celor ce se puteau întâmpla în tren. După amiaza era foarte senină după ploaie şi prin ferestrele joase şi curate Tony putea să vadă zeci de turnuri şi kilometri întregi de construcţii de cărămidă; parcuri betonate, cu pâlcuri de copii pe balansoare; poduri rulante şi uzine de gaz şi fumul portocaliu care se ridica pentru câteva clipe sub forma unei aţe subţiri, brăzdând petele mai mari de negru. Trenul tot se mai oprea prin vechile gări, unde pătratele săli de aşteptare, cu scaune tari, nu suferiseră nicio schimbare. Trecură pestfi un rambleu curb, mai înalt decât şirurile de maghernițe mititele din jur; perdele galbene, împletite, erau singurul paravan între privirile călătorilor din tren şi murdăria şi ruşinea sărăciei de afară.

Soarele bătea fierbinte prin geamuri şi mâinile lui Tony năduşeau. Căscă. Suburbiile arătau mai acceptabil, luau un aspect modern; în sfârşit trenul scăpă de Wicester şi**-**n largul câtorva câmpuri pustii care aşteptau venirea primăverii, Tony zări primii mieluşei micuţi şi zburdalnici, cocoţaţi în spinările Imoase ale mamelor. Nervozitatea îl făcu să**-**şi ducă mâna la ochi, când trenul se apropie de Strawberry Whitacre, dar la urma urmelor nu era o zi de vineri şi apoi trecuse o lună de atunci şi totul părea să fi redevenit dureros de normal. Acum, începură a**-**i fugi gândurile la Margot cu dragoste şi teamă.

Zdruncinăturile trenului şi căldura din vagon îl tot legănaseră aţipi**ndu-**l şi de aceea se simţi bucuros să iasă din mica gară Medbury şi să umble prin aerul rece şi curat, în vreme ce grija îi ascuţea mintea. Era un oraş**-**metropolă numai din punct de vedere ecleziastic **–** şi un oraş uşor de îndrăgit. Pe îngustele străzi pavate, Tony păşi cu paşi desigur mai înceţi decât cei ai grăbitei forfote din

Wicester, care era un oraş industrializat. Casele şi prăvăliile erau din cărămizi arse şi din piatră albă, nemurdărite de timp. Deasupra tuturor se înălţa catedrala cenuşie şi desăvârşită, înfrumuseţată de scurgerea vremii. Bătrânele doamne ale oraşului străbăteau, plimbându-se agale, câteva sute de metri de-a lungul aleilor îngrijite; în centru, pe Strada Mare, sta plantat un poliţist care râdea şi cunoştea pe toată lumea; oamenii se opreau să-şi vorbească pe trotuarele înguste şi celorlalţi pietoni puţin le păsa de asta, nu dovedeau graba înfrigurată a celor din Wicester, ca să-i îmbrâncească şi să-şi facă loc. De prin patiserii şi băcănii de modă veche se răspândeau plăcute şi cinstite miresme. Trecu prin piaţa în care lumea se uita fără grabă la plante, la legume, la haine, la covoare, la oalele de lut, la păsările din colivii, la câţiva căţeluşi şi, după un colţ, dădu, aşteptându-se doar pe jumătate la una ca asta, de Margot, foarte tânără şi frumoasă, în decorul solemn de piatră veche al oraşului. Bătăile puternice ale inimii îi spuseră că nu se aşteptase să vină, după cum îi ceruse în scrisoarea pe care i-o adresase la Şcoala de artă.

Fata îşi aţintise întreaga atenţie asupra vitrinelor unui anticariat; trăsătură caracteristică: nu se uita îngrijorată în jur, să observe dacă vine Tony; nu se îndoia de sosirea lui.

Se apropie de ea, venind din spate, şi-i vorbi peste umăr:

— Ce-ţi doreşti de-aici, Margot?

Chipul fetei era cu totul neschimbat. Ba, nu. Era mai frumoasă. Doamne, ce minune! Purtase în sinea lui amintirea feţei şi părului şi ochilor ei tot timpul cât stătuse în închisoare şi de-a lungul vârtejului din 13 februarie. Dar memoria lui era nătângă, uitase multe, şi realitatea pe care o contemplă acum îi ardea cu fierul ei roşu, mai că nici n-o putea privi de minunată ce era.

— Doamne, Margot, ce frumoasă eşti!

— Tony, ce vorbe-s astea? Ne aflăm în apropierea unei catedrale!

Se uita la el, constată Tony, fără prea multă sfiiciune,

să vadă cât suferise, şi pielea ei fără riduri şi ochii ei neobosiţi spuneau: „Acesta-i omul de care am fost atât de îndrăgostită”, şi cuvântul cheie, o simţea, era, *am fost*; Tony pierduse; vraja de altă dată pierise. Mai dăinuia o oarecare duioşie în ochii ei, dar suferise şi ea – doar vorbe venite din partea părinţilor ei şi unele neplăceri la şcoală – însă fuseseră de ajuns ca să schimbe totul, să aducă în viaţa ei îngrijorare. Nu mai era fata care roşea de dragoste ori de câte ori intra el **într-**o cameră, care asculta cu gura deschisă orice prostie despre artă îi trăsnea lui prin cap; de fapt îi venea greu şi lui Tony să-şi aducă aminte că numai cu câteva luni înainte făptura aceasta frumoasă se purtase nebuneşte, se făcuse

— Ar fi zis unii – de râs, îi smulsese sărutări sălbatice în locuri publice, se făcuse luntre şi punte ca să-i atingă hainele, părul… Acum era o fată de douăzeci şi doi de ani care ştia ce gâsculiţă fusese; se găsiseră binevoitori să-i arate de nenumărate ori cum **s-**ar fi putut să se azvârle orbeşte în prăpastie; şi, desigur, faptul că el fusese închis dădea un oarecare temei demonstraţiilor acelor binevoitori. Aşa încât acum timpul şi suferinţa o liniştiseră, o maturizaseră, şi-i era aproape cu neputinţă să mai facă prostii; şi perspectiva schimbată de-a lungul lunilor câte trecuseră o făcuseră să înţeleagă că Tony im era omul potrivit pentru ea; putea să-şi dea seama acum de ce îl iubise, dar ştia că dragostea pierise; când primise scrisoarea lui luase hotărârea să vină şi să-l vadă, căci voia sii ştie dacă se tămăduise de dragostea ce i-o purta şi acum, întorcâ**ndu-**se cu faţa către el, constată din primele trei secunde că se lecuise.

— Flai să ne plimbăm pe malul râului, îi propuse ea.

Căutătura ochilor şi vorbele-i calme şi atitudinea ei – nici nu-i întinsese mâna – îl şi răniseră, dar era un lucru frumos, un privilegiu, să poată sta de vorbă cu dânsa. Se uita tot timpul ţintă la iea, la gura ei roşie şi cărnoasă, la uşoara scuturare a strălucitorului păr castaniu, la nepăsătoarea perfecţiune a veşmintelor, la bănuitul trup lin care se mlădia sub ele. Ştia că a venit acum rândul lui

ca să se facă de râs.

— De câte ori n-am desenat-o! găsi un pretext Margot, fluturând o mână înmănuşată înspre catedrală. Din toate unghiurile. Minunată! Dar n-o putem niciodată prinde cu pensula sau cu creionul. S-a vremuit, vezi, din 1413 şi până azi, prefăcându-se în ceva fără nume care nu-i decât tot ea însăşi… Repeta ceea ce îi spusese el o dată, însă părea a nu-şi da câtuşi de puţin seama. Tony, spune-mi cum o duci. Ai fost Ioane nesocotit, şi te-ai purtat foarte cavalereşte, şi trebuie să fi fost groaznic să faci închisoare din pricina aceasta.

— Sunt tot acelaşi, rosti el.

— Eu, nu, îl avertiză ca repede.

— Margot…

— Ce-i cu ştirea asta misterioasă pe care vrei să mi-o dai?

— A, da. Am câştigat cinci mii de lire la pronosport.

— Ia te uită! Ce bine! Şi la atât se reduse reacţia ei. Prea puţin îi păsa, îşi dădu el seama acum. Avea un tată care era avocat şi care realiza un venit de unsprezece mii pe an…

— Şi ce-o să faci cu ei?

— Depinde de tine.

— O, nu, Tony, nu acum. S-a terminat, asta s-o ştii! A fost ceva prea plin de înflăcărare şi s-a mistuit câtă vreme tu ai lipsit.

Umblau de-a lungul malului apei, soarele din spatele lor aruncându-le în faţă umbrele lungi ale începutului de primăvară. Jur-împrejur, nimeni. Era. O *zi* de-o frumuseţe fără cusur, cu adevărat calmă, cu superbe fâşii de nori şi un cer pierdut albastru.

— Mi s-a cerut să plec, spuse el. Ori tu, ori eu.

— Am aflat, întări ea. Te-ai purtat minunat. În sfârşit, nu ştiu… De n-ai fi fost aşa de violent.

— A meritat-o.

— O, ştiu, dar vezi, c’ătă vreme ai fost departe, în toate aceste luni, au avut tot timpul să mă copleşească, să mă hărţuiască cu vorbele lor. Erau cât se poate de

convingători, dar nu le-am dat eltuşi de puţină atenţie. Însă eu am pierdut din vedere timpul. Timpul a pârjolit totul.

— La mine, timpul, dimpotrivă, a intensificat totul.

— O, Tony, o să te doară ce-ţi spun. Pe tine, pe care dintre toţi oamenii din lume aş fi vrut să-l fac cel mai puţin să sufere… Nu ştiam că te pot face să suferi. Până acum erai tu cel care mă făcea să sufăr. Nu dinadins. Dar era de ajuns să ieşi din**tr-**o sală pentru a te duce să predai **într-**alta, ca eu să sufăr. Ce prostie, nu-i aşa? Eram geloasă pe fetele din sala cealaltă, cu toate că ştiam că mă iubeşti. Probabil că nu poţi rămâne la un asemenea grad de intensitate o viaţă întreagă, îmi pare tare rău, încheie ea. N-aveam atunci decât douăzeci şi unu de ani.

— E vârstă la care poţi judeca…

— Dar ai…

— N-o spune, o dojeni el glumind cu bthwdieţe.

— Nu poţi înţelege, îşi susţinu ea cauza, şi nu mă poţi ierta că-s la fel cu toate celelalte şi atât de asemănătoare cu ceea ce vor ei să fiu?

— Poate că te-ai împrietenit cu altcineva?

— Nu. Asta-i doar pentru că, explică ea cu amărăciune, pentru că mi-am venit în fire.

— Am patruzeci de ani, Margot, şi poate că-i o prostie, dar de durut tot o să mă doară.

— Eşti drăguţ, Tony. Doamne, cât eşti de drăguţ! Mi-eşti tare drag, dar ceea ce a fost, orice o fi fost **–** şi n-o **s-**o uit niciodată! **–** pur şi simplu nu mai este. Iar asta nici măcar din cauza părinţilor mei. De aceea şi cred că e mai îngrozitor.

Deoarece fusese obişnuit cu politeţea, ha şi cu suferinţa şi era, în pofida războiului şi a violenţei şi a urii ce-o purta mediului în care se născuse, o făptură blândă, deoarece fără voia lui era tare englez şi tare burghez, Tony spuse:

— Câtuşi de puţin. Nu te mai frământa, Margot. Să-ţi spun ceva. Vrei să-mi faci o plăcere?

— Desigur, Tony.

— Vino la o petrecere pe care o **s-**o dau. Trebuie să cheltuim din banii ăştia. N**-**o să fie nicio capcană, ţi-o făgăduiesc o asigură el şi încercă a râde cu subînţeles. Nu**-**ţi voi cere să te răzgândeşti.

Surâse şi ea, pentru că putea spune ceva care nu-i va pricinui nicio suferinţă.

— **S-**a făcut. Bine. Cred că n**-**o să încerci să mă îmbeţi sau să faci mai ştiu eu ce, nu-i aşa?

— De ce să**-**ţi fie frică să te îmbeţi?

— Nu ştiu, răspunse Margot roşi**ndu-**se. Dar tjrimite invitaţia pe numele altcuiva…

— Vreunul anume? întrebă el amărât.

— O, Tony, te rog, nu te chinui cu gândul ăsta. Te**-**am iubit cu adevărat, **s-**o ştii bine. Ca o neroadă. Aşa cum iubeşti prima oară. Nu cred să mi se mai întâmple vreodată, la fel, cu un altul. Data următoare o să fiu mult prea conştientă.

Se aflau la un kilometru şi jumătate departe de toate zgomotele, nu mai aveau pe cine vedea, doar găinuşele, pe Dumnezeu, păsările care treceau în zbor pe deasupra lor. În jos, pe râu, la vreun kilometru de ei, clopotele catedralei zăngăneau cu nespusă compătimire. Margot nu mai era fata care să**-**şi dorească a fi giugiulită prin fel de fel de Jocuri publice, dar se afla acolo o pantă uşoară şi un zid de piatră înalt de trei metri, în spatele căruia se ascundea un drumeag. Margot nu se împotrivi îmbrăţişărilor lui, nu voia să**-**l lase să sufere peste puteri. Tony se înroşi ca racul, când îi atinse îmbrăcămintea, râvni**nd-**o cum nu mai râvnise niciodată ceva până atunci. Fata se străduise să se poarte degajat, să pară o studentă oarecare, să se îmbrace cu lucruri de calitate proastă, degeaba: era prea curată, prea frumoasă, era în tot înţelesul cuvântului femeie. O sărută pe gât, îi sărută urechile şi părul, îi scoase mănuşile ca să**-**i simtă mâinile, rugâ**ndu-**se tot timpul fără rost:

— Margot, pentru numele lui Dumnezeu, nimic n**-**are farmec fără tine. Margot, Doamne, cât eşti de minunată!

Îi îngădui **s-**o sărute cu nesaţ pe gură, **s-**o strângă în braţe, pali citi**ndu-**i în ochi cealaltă dorinţă, încerca ispita

de a spune „da” din milă. El îi putu simţi carnea tare a coapselor lipite de ale lui şi dulceaţa sânilor dedesubtul unui pulover care avea vino-ncoace şi care, pe cât îl mai ajuta mintea, înţelegea că fusese cumpărat în străinătate; şi iată că mai îndura acum şi durerea ce i-o pricinuia pofta fizică. Ardea de dor, dar până la urmă ea se văzu silită să-l întristeze.

— Tony, e degeaba. Ce-a fost **s-**a dus, **s-**a mistuit. Hai vino, mă întorc şi eu cu tine.

Se arătă dârză, se şi sculase de jos şi o pornise din loc, încât el se văzu nevoit să se răsucească şi să se ia după ea, ca **s-**o ajungă din urmă; în clipa aceea luciul orbitor al. Soarelui se lăsase pe apă şi turla catedralei se profila pe cer. Clopotul tot îşi mai înălţa solemn ruga, dar el, aproape lăcrimând lăuntric, îi tăgăduia chemarea, sau încerca să i-o tăgăduie. „În casa Tatălui meu sunt multe încăperi. Nu. Pe *ea* o vreau. Altceva nu pot iubi. Acolo, cu ocazia petrecerii, măcar o dată. O **s-**o conving de dragul trecutului, căci nimeni n-o să poată fi pentru tine ceea ce am fost eu, lasă-mă, doar o dată, o să fiu tandru, zău aşa, plin de gingăşie”. Au umplut catedrala cu beton şi din sfintele ei ferestre 88-urile proiectează un arc de foc de 90°. De aceea catedrala arăta aşa de neagră. Cine trăgea clopotele atunci? Tirul mortierelor era prea scurt, obuzele cădeau în apă. Ca de obicei, comandantul trupelor de transport le aruncase pe malul pe care n-ar fi trebuit al fluviului. Obuze mari explodau în apă, **într-**o clipă nemţii aveau să fie la faţa locului. Benton spunea: „O să trebuiască **s-**o luăm în josul apei, ca să găsim o barcă”, şi iată în zăpadă, mâna fetei. Acum apare un bătrân îmbrăcat **într-**un costum negru; stă în barcă şi vâsleşte, croi**ndu-**şi drumul pe luciul apei. Nebun, nu altceva! O să-l facă praf mortierele. O, ce mai harababură! Vai, Doamne, dangătul clopotelor, cât de dureroasă e dragostea! „Nu încerca nimic, Tony, la petrecere! Tot n-o să vină. Îndruga minciuni din politeţe. Dacă o iubeşti, o iubeşti. Nu înţelegi? Vreau să zic, pe cine iubeşti, pe tine ori pe *ea*? Scuză-mă, e prea complicat pentru mintea mea.

Se întoarse către el; îngrijorată, îi spuse:

— Tony, nu se poate să fie atât de grav, nu-i aşa? Putea acum să vadă că fata se speriase de-a binelea. Din cauza închisorii eşti aşa?

— Nu ştiu.

— Am întârziat; sau cel puţin eu am întârziat; nu vrei să trecem pe la fântâna dorinţelor?

— Ba da, răspunse el, şi voi să continue a-şi pleda cauza.

— Nu, îl opri Margot. Nu mai adăuga nimic. O să ajungi tot atât de nebun pe cât am fost cu, şi de fără nădejde. Eu nu-s vrednică de atâta suferinţă. Nu sunt ceva veşnic, Tony; o să îmbătrânesc şi o să mă îngraş.

— După patruzeci de ani…

— Dacă nu te astâmperi, atunci nici nu vin la petrecere.

— N-o să vii tu în orice caz.

— Nu te apuca să jeleşti. O să vin. Cine mai vine?

— Niciun cunoscut de-al tău.

Traversară drumeagul, merseră până-n dreptul unei bisericuţe, trecură prin**tr-**un cimitir mititel. Acolo liniştea era deplină. Poftele nebuniei se potoliseră acum. Ba putea să se şi uite la ea şi, dâ**ndu-**şi seama cât de mărginit e timpul şi cât va avea de lucru memoria lui, o fotografie, centimetru cu centimetru, din ochi.

Apa din mica fântână era cu desăvârşire limpede şi puţin adâncă, aşa încât la vreo jumătate de metru dedesubtul oglinzii ei puteau zări luciul bănuţilor.

Margot spuse:

— Nu-i voie să rosteşti ce doreşti. Eu arunc prima.

Şi azvârli uşurel o părăluţă în apă, iar când îi auzi clinchetul, se trase înapoi, surâse şi spuse tainic:

— Pun rămăşag că nu poţi ghici ce mi-am dorit, aşa încât el înţelese că în scăpărarea unei clipite de curăţenie şi de compătimire, fata îi dorise binele.

Stătea cu o monedă de doi şilingi în mână, pe gânduri. Margot rosti nervoasă:

— O dorinţă mare.

Tony ştia că nu poate exista biruinţă pentru oameni de teapa lui, ci numai iluzia menită celor ce nu-s în măsură să privească adevărul în faţă. Pentru el nu putea exista altceva decât lunga bătălie ce durează dintotdeauna şi singurul lucru important este felul cum te porţi ni cursul bătăliei. Poate că există o veşnicie în care dorinţele şi chinurile acestui ciudat amestec de suflet şi carne nu mai au nicio importanţă. Mai că-i venea să tragă nădejde că aşa va fi. Dar până una alta o iubea. Era o dragoste frumoasă. „N-o pângări, îşi spuse el. Învaţă-te să pierzi cu demnitate. Urează-i binele, chiar dacă o fi să fie a altuia. Despre orice durere se poate spune că iese la spălat. Pe toate celelalte le-ai făcut harcea-parcea. De data aceasta înfruntă pierderea cu eleganţă. Fie, fie”! îşi formulă această dorinţă şi se rugă: „Doamne, Dumnezeule, nu sunt vrednic să cer nimic pentru mine; dar, rogu-te, ocroteşte-o cel puţin pe ea; îi doresc cea mai frumoasă dragoste din lume”.

Fusese o după amiază apăsătoare, extenuantă, dureroasă

— Nimic, cum ar fi spus Domnul Armstrong. Tereza ştia din câte îi împărtăşise poliţistul că durerea făcea parte din luptă. Totuşi, după amiaza aceea fusese groaznică şi merseseră puţin prea departe, dincolo de cât putea ea să îndure, aşa încât îi implorase:

— N-aveţi de gând să mai terminaţi o dată!

Erau atât de concentraţi asupra cărnii, încât faptul că vorbea, că avea o existenţă a ei deosebită de carnea din care era făcută, îi uimise peste măsură. Se simţi numaidecât ruşinată şi înţelese că următoarea luptă va fi niţeluş mai grea. Îi puseseră o ceaşcă de ceai dinainte şi se miraseră când o aruncase cât colo. Oricum, de plâns n-a plâns. Dar clipa probabil cea mai dureroasă din câte-şi amintea ea, fusese aceea în care vomitase: viespile o înţepaseră ca turbate.

Acestea se petrecuseră în urmă cu un ceas şi mai că-şi revenise acum cu totul. N-avea de gând să se lase copleşită de gânduri negre, dar musafirii erau uneori o

povară. Cugetă la ceea ce ai simţi dacă ai fi altcineva, cu dureri şi mai mari, dar asta nu-i fu de niciun ajutor, propria-i durere nu se ostoi. Perspectiva sosirii părinţilor la căpătâiul patului ei, cu pioasele lor stăruinţe şi deznădăjduitele încercări de încurajare i se părea ceva destul de obositor în seara aceasta. Era sătulă până peste cap de rolul pe care trebuia să-l joace, acela de fată curajoasă, cu moral excelent, şi simţea nevoia să fie şi ea copil şi să plângă îndelung, până avea să vină cineva să-i alunge toate necazurile. Îşi spunea în sinea ei pe un ton oarecum glumeţ: „sunt atât de obosită, încât nu mi-ar face plăcere nici măcar de-ar veni Ralph să stea de vorbă cu mine”.

Şi, întorcându-şi capul, îl văzu chiar pe el. Era un lucru atât de surprinzător încât uită de tot şi de toate, şi era ceva atât de puţin probabil, încât se întrebă pe *cine* oare a venit să vadă Ralph? apoi o năpădi un acces de furie împotriva vieţii, a lui Dumnezeu, a împrejurărilor sau a ceea ce o mai fi, şi-şi dădu seama, cuprinsă de mânie, că nu poţi avea lucrurile pe care le doreşti ori că, dacă şi când ajungi să le ai, ele nu mai sunt ele sau tu nu mai eşti cel de odinioară.

Inima fetei, mult îmbătrânită şi înţeleptă, începu totuşi să zvâcnească. „Nu te măriţi niciodată cu cel pe care-l doreşti, îi spusese domnul Mallard. Atunci cu cine te măriţi? Cu acel care vrea să se însoare cu tine. K Ai însă o duioşie anume faţă de cel pe care ai fi vrut să-l iei de bărbat. Îl văzu pe Ralph păşind de-a lungul salonului, cu femei bătrâne şi soţi osteniţi, în vreme ce un copil plângea; Ralph, acelaşi, ba nu, era ceva mai micuţ, într-adevăr aşa era, dar totuşi mult prea înalt printre atâţia oameni vârstnici şi gârboviţi, şi-şi mişca stângaci mâinile şi picioarele, sfios, însă încântător, o, da, tot încântător cum îl ştia. Ei uneia nu-i era frică şi nu-i venea să plângă şi nici să verse din nou. I se păru, ca unei femei ce se simţea, că arată ca vai de lume, însă răgaz ca să îndrepte situaţia nu mai avea. Ralph sosise cu tone întregi de lucruri: portocale, struguri, flori, reviste şi – ia te uită – un volum

cât toate zilele, pe care-l şi recunoscu, era *Istoria socială a Angliei* de Trevelyan. Cartea era învelită **într-**o supracopertă, ceea ce însemna că el o cumpărase. Ştia aşadar totul, totul despre simţământul acela tainic şi despre istorie şi de la cine primise ilustrata. Cât de scump e **–** ţine de cealaltă parte a zilei cu pricina, a zilei de bătălie, când perspectiva lumii se schimbase, iar aşa cum fusese, n-avea să mai fie pentru ea niciodată. Nu, n-o să plângă. Voia din toată inima să poată face cale întoarsă, dar înspre neîntinarea aceea a inimii nu încăpea cale întoarsă. Vreme îndelungată de-acum încolo, poate pentru totdeauna, numai cu faţa va mai putea să fie frumoasă. N-avea de gând să plângă şi nici măcar nervoasă nu părea. El se afla încă de partea cealaltă a zilei. Era mai mic, niţel stingherit, copil în pofida înfăţişării sale. Se simţi caraghios de importantă şi de înţeleaptă, în prezenţa naivităţii lui de şcolar. Ba se simţi chiar **într-**o situaţie avantajată.

— Noroc, Ralph.

O privea cu teamă, îşi dădu ea seama, şi mai că-i putea ghici gândul:

— Ei bine, nu-i chiar atât de schimbată.

— Arăţi bine, Tereza.

— Arăt ca vai de lume. Nici măcar nu m-am pieptănat. Nu ştiam că vii.

Îi explică totul cu mare seriozitate: de ce nu venise până atunci şi de ce se afla acum acolo.

— Ţi-am adus ceva.

— O să plesnesc de atâtea vitamine.

— Nu deschide cartea, îi ceru cu sufletul la gură.

— Ai cumpărat-o pentru mine?

— Da, dar…

— Ai cheltuit nebuneşte, Ralph.

— Îţi place istoria.

Iată că poate şi râde, când vorbeşte cu el.

— Mi-ar fi şi greu să o înghit toată, dacă nu mi-ar plăcea.

— O, Doamne, am mai adus şi o scrisoare din partea şcolii.

— N-au avut bani să-i pună mărci? Ce spun în ea?

Dar de îndată ce despături un colţ al hârtiei, zări cuvintele *mândri de neînfricatul tău curaj* – şi o lungă listă de iscălituri de copii. „Hm! îşi spuse fata, ca un soldat; mi-a fost o frică de moarte; **s-**a întâmplat doar să fiu acolo…”

— N-am de gând să citesc poliloghia asta.

— Mai e şi un articol despre tine în revista şcolii.

— Cine l-a scris?

— Cred că Wilcox. De ce râzi?

— Aşa. Asta-i viaţa, reflecta ea. Tocmai *Wilcox*!

— Când or să ţi dea drumul?

— Săptămâna viitoare, sper.

— Bravo, minunat! Credeam că… El roşi.

— Aşa am crezut şi eu, recunoscu Tereza aspru.

— Te întorci la şcoală?

— Fireşte, dar ceva mai încolo.

Ochii lui Ralph o ocoleau, mâinile lui frământau foile revistelor.

— Plecăm* Ai auzit?

Pricepea acum că asta era pricina pentru care venise. Şi se simţi din nou potopită de valul deprimării. Nimic, nimic, nimic, cât vedea în jur cu ochii. Vorbele amabile ale unui detectiv de seamă nu pot schimba situaţia. Dăduse o mulţime de bani pe cartea aceasta groasă, pentru că voia să plece cu conştiinţa împăcată sau cam aşa ceva.

— Unde plecaţi?

— La Salisbury. E undeva prin Africa. Tata a fost numit acolo **într-**o funcţie.

Însemna cel puţin că se îndepărtează de Elizabeth Wells, O să sufere şi ea.

— O să mănânci o mulţime de îngheţată, nu?

— Într-adevăr, râse şi el odată cu ea. Şi băuturile acelea de care citeşti în romane, pe care eroii le beau la apusul soarelui, nu-i aşa?

— Prostii colonialiste, spuse ca, şi se porni pe râs până ce o înţepară iarăşi viespile.

Într-un brusc avânt de mărturisire, Ralph vorbi: Am primit o foarte ciudată ilustrată de Sf. Valentin. A fost înfiorător, tocmai în ziua aceea, pentru că aflasem ce ţi **s-**a întâmplat. Şi ilustrata vorbea de dragoste şi de durere…

— Dragoste, şi durere…

— Aşa încât, atunci când am aflat ce ai păţit, mi**-**am închipuit cu groază că vine de *la tine de aci*.

— Te**-**ai gândit la durerea fizică?

— Da1

— Ce ciudat. Şi de la cine era? îl privi drept în ochi şi zâmbi, văzâ**ndu-**l stingherit.

— Nu ştiu, răspunse băiatul.

— A fost dureros, nu glumă, la început, recunoscu ea.

— Te cred. Mi**-**am închipuit că ai fost…

— O, nu, Ralph, n**-**o lua de la început.

El păru niţel mirat.

— Dar e adevărat, ştii.

O sonerie.

— Doamne! strigă Tereza, sincer uimită. Ce repede a trecut jumătatea asta de oră!

Era curioasă să vadă cum are să se poarte. Avea să iasi din viaţa ei după cincisprezece sau douăzeci de secunde. Se şi vedea că**-**i stânjenit, că – Şi adună curajul sau cuvintele sau nu se ştie ce; iar ea era în stare să**-**i urmărească purtarea cu o tristă, cu o amarnică detaşare, ştiind dinainte că el nu va fi la înălţime, că**-**i va părea şi mai micuţ.

— Ei, Terezo, rămâi cu bine. Dă**-**i zor şi ieşi mai repede de aici. Sper să**-**ţi placă volumul.

Bătrânii plecau. Câteva plânsete. Sora şi o infirmieră supravegheau, cu un fel de uşurare mascată, plecarea vizitatorilor.

Ochii lui vădeau o frământare: **s-**o sărute, să**-**i strângă mâna cea sănătoasă, să plece fără niciun gest, să recunoască faptul că se petrecea în el ceva?

— Sper să**-**ţi placă îngheţatele din Africa, reluă ea. Adio, Ralph. Ai fost drăguţ că ai venit să mă vezi.

— O să**-**ţi trimit fotografii, făgădui el. Îi veni o ide. Şi

mărci pentru prietenii tăi. Ei, acum trebuie să plec. Şi se retrase de-a-ndărătelea, cu stângăcie, reuşi să se izbească de ceva, ss întoarse, o porni apoi drept înainte, se mai întoarse o dată să-i facă semn cu mâna, dar feţele holbate ale muribunzilor din imediata lui apropiere îl intimidară prea tare ca să se mai poată întoarce şi a treia oară.

„Şi aşa, conchise Tereza, mohorâtă. Cel puţin am scăpat de chin la şcoală. Pot lucra şi iar lucra, pot recupera timpul pierdut. Luă cartea cu mâna cea validă. Era grea şi bună de ţinut în mână. Scrisese într-însa câteva cuvinte: *Terezei, cu afecţiune. Ralph*. Înţelese că ori de câte ori o va citi – citind-o chiar numai o singură dată, tot însemna s-o ridice de mai multe ori – îşi va aduce aminte de şiruri întregi de lucruri, de mici dureri mintale, de acel tainic nu ştiu ce rămas în cealaltă parte a vinerii de atunci, din tren, Corunna, autobuzul spre casă, vorbe, vorbe, toate încheindu-se cu acea zdrobitoare după amiază de adevăr.

După cine ştie câtă vreme, poate că va preda copiilor istoria unui anumit război, iar dacă memoria îi va fi blinda, şi iertarea tot aşa cum e astăzi, o va repeta an de an, într-o înşiruire de fraze neîntinate de vreun adevăr amar. Şi copiii nu vor fi amuzaţi de o mustaţă, ci fascinaţi de nişte degete artificiale… Şi deoarece nevinovăţia, chiar fizic vorbind, relativa nevinovăţie, are în sine darul de a se ocroti, independent de cât preţuieşte sau nu, fetei n-avea să-i fie dat a cunoaşte niciodată sărăcia minţii altora sau pricina pentru care bărbaţii nu vor voi s-o ia în căsătorie.

Agentul luă cecul, îl cercetă cu grijă, rapid, şi spuse:

— Mulţumesc, domnule Mills. E în regulă. Da, într-adevăr, e o casă delicioasă. La drept vorbind, mi-aş dori să fie a mea.

Celia aştepta plecarea agentului, abia îşi putea stăpâni graba de a trece de colo-colo, prin toate încăperile, făurindu-şi planuri: aici dulapul; cada de baie, scoasă; aceea va fi camera lui Daphne; o să ne trebuiască un boiler nou… Era nespus de fericită în ziua aceea. Reg făcuse totul din proprie iniţiativă, fără să-i sufle o vorbuliţă, încât atunci când Celia aflase, se simţise îngrijorată, ştiind că

gusturile lor nu se potrivesc întotdeauna. Ba chiar rostise cu sfiiciune: – Coasta de răsărit nu-i oare tare plată? La care el îi răspunsese, zâmbind cu încredere:

— Ai fost vreodată pe acolo? iar ea se văzuse silită să admită că nu.

Era vorba de o vilişoară minunată, la malul mării, **într-**un orăşel de care nici măcar nu auzise până-n ajun; un orăşel aproape necunoscut; de aceea şi era casa atât deieftină **–** doar o mie cinci sute. Era de fapt o căsuţă tare mică, nicio greutate să observi câte lucruri aveau nevoie de reparaţii, dar o să fie pentru ei o adevărată plăcere să şi le facă, una câte una. Iar lui Reg tot îi mai rămăseseră câteva mii, aşa încât nu era nevoit să-şi caute de lucru vreo câţiva ani. Poate că-şi vor mări casă, că vor închiria vara camere. Desigur nu vor avea decât să însămânţeze pământul, pentru ca plantele să zvâcnească la viaţă; oricine îşi putea da seama de lucrul acesta după calitatea solului.

Simţea mirosul mării pătrunzând în camerele goale şi neaerisite şi putea privi marea prin patru ferestre. În ziua aceea de martie, culoarea ei aducea a oţel învârtejit, iar mohorâta plajă era goală. Printre copaci, în josul drumului, se deluşea o turlă pătrată şi Celia îşi spuse: „Doamne, n-am rostit niciodată niciun cuvinţel; o să mă duc să mă rog; într-adevăr o să mă duc; n-o să-mi fie lene!”

Agentul încercă să fie serviabil:

— O ţigară de foi, domnule Mills?

Era din Norwich; cine ştie ce aviator american îi dăduse poate ţigara.

Reg răspunse:

Nu, mulţumesc, domnule Nixon, nu fumez.

— Ei, bine, atunci plec. Drumu-i lung. Mai am un client la ora două.

Celia întrebă:

— Putem începe să zugrăvim şi să ne instalăm?

Reg lămuri, cu un comic gest al mâinilor:

— Vrea o maşină de spălat, un frigider **–** de toate.

— Sunteţi o femeie fericită.

Celia zâmbi, înfrânându-şi ispita de a-i înşira pomelnicul ghinioanelor prin care trecuseră în tot restul vieţii.

— Oricum, sunt multe de făcut.

— Vara ar trebui să se arate bună, spusese domnul Nixon, de parcă de el ar fi depins. Puteţi face tot ce doriţi, doamnă Mills. Casa întreagă e acum casa dumneavoastră.

Îi urmăriră amândoi plecarea cu privirea. Apoi, pentru că ea era atât de plină de bucurie, se apropie de Reg, îi mângâie braţul, îl făcu să înţeleagă din privirile ochilor ce dorea. Ca-ntotdeauna, şi ochii lui se aprinseră de îndată a învoire, şi o cuprinse în braţe. Celia roşi, văzându-l aşa de aprig, simţind ce sfruntate mâini are, şi-şi dădu seama că, de s-ar fi întâmplat să fie acolo un pat, el ar fi trecut peste faptul că lipseau perdelele şi peste riscul ivirii vreunui vizitator întâmplător şi ar fi avut-o. Îngână:

— Mare tâlhar mai eşti.

— Aerul mării! îi explică Reg.

— Vai, Reg, oftă ca, răspunzând imboldurilor pe care i le stârnise, mă zăpăceşti. Mai vreau un copil, i se mărturisi apoi dintr-odată şi se miră văzând spaima din ochii lui, aşa încât pornirea pătimaşă i se potoli şi întrebă: De ce, tu nu mai vrei?

Muncise mult şi gândul că banii le-ar putea uşura întreaga viaţă fusese ani de-a rândul un vis frumos pentru ca Acum banii aveau să pună capăt trudei şi o să aibă şi ea răgaz, va putea să nu facă nimic, ceea ce-şi dorise încă de când lucra la domnul Barford şi răspundea la telefon, făcând plăţile muncitorilor ai căror neruşinaţi ochi o băgau în sperieţi. Iar acum îşi dorea un alt copil – şi banii ce-i aveau puteau cumpăra maşinile de spălat şi de uscat care or s-o ajute să treacă peste orice noi oboseli. Încântătoare, ilogică, exasperantă logică femciască! Reg nu se arăta încântat, ca însă stărui:

— Asta-mi doresc mai mult decât orice în lume.

Reg spuse:

— Credeam că o să vrei să duci şi tu o viaţă mai

uşoară de acum înainte.

— O **s-**o duc. Dar hai să mai avem unul, cât sunt încă destul de tânără.

El deveni foarte tandru, o nouă şi nespus de fermecătoare însuşire pe care o vădise în ultimul timp şi care dădea preţ tuturor anilor lor de căsătorie. Mâinile sale bărbăteşti, aspre şi grele, îi cuprinseră capul, dar pe faţa lui se desluşea o tristeţe:

— Eşti un drac şi jumătate.

— Sunt la fel ca toate.

— În prima zi, propuse el. În prima zi în care ne vom instala aici, o să ne iubim până n**-**o să mai ştim de noi.

— Nu vreau să aştept aşa de mult.

— Cum te**-**ai schimbat de când te**-**am luat de nevastă!

— Hai, îl grăbi ea. Nu mă mai pisa şi vino să facem o listă.

Trecură din cameră în cameră, pă râ**ndu-**li**-**se că totul e perfect pretutindeni. După două ore, se hotărâră să facă o plimbare de**-**a lungul ţărmului.

Era o zi mohorâtă, foarte calmă, undeva departe ploua. Liniştea ce**-**i întâmpină de**-**a lungul celor doi kilometri de nisip o potoli pe Celia. După chinul îndurat în ziua când fusese osândit Reg, şi după sfaturile date de limbile înţepătoare ale femeilor, şi după durerea de a o privi pe Daphne cum suferă

— Fără a mai pomeni de propriile**-**i necazuri fizice şi psihice **-** plimbarea aceasta, alături de Reg, în absolută singurătate, însemna că viaţa pentru ea începe din nou. Era tocmai ce**-**i trebuia şi nu-i venea să plece şi să se întoarcă la automobil şi la şosele şi la circulaţia ameţitoare şi la telefoane şi la mulţimile din Square Street şi la ce putea aduce factorul. Dar începuse să plouă şi nu mai avu încotro.

Trebuiau să nu întârzie din pricina lui Daphne.

— Mi**-**e foame, spuse ea.

— Vrei să bei ceva?

— Hai să găsim un local plăcut.

Odată cu banii, descoperiseră şi o plăcere nouă:

mâncatul în oraş, mâncarea bună, serviciul impecabil; toate acestea.

după cum spusese Reg, te făceau să nu mai simţi gustul puşcăriei în gură.

La vreo treizeci de kilometri, dădură peste un orăşel tipic englezesc, ridicat din piatră gălbuie şi din lespezi, cu o piaţă de lânărie din alte vremi, c-o biserică veche de când lumea şi cu un han spoit în alb, un han cu grinzi de stejar, din care ieşea mirosul ademenitor al cărnii fripte.

Sala hanului era foarte liniştită, plină de alămuri, de felinare de sticlă, avea o vulpe şi o gâscă împăiate (localul se *chema Vulpea şi gâsca*); mesele şi scaunele erau din stejar masiv şi cana din care bea Reg era din cositor. După ce bău două ginuri, Celia se simţi sentimentală şi fericită.

Pe pereţii sălii se aflau tipărituri sportive şi, ceva mai sus, olărie veche din Worcester şi Staffordshire, farfurii de altă dată, lucind adânc, frumos şi tainic. Nu vedeai lume multă pe la mese, iar chelnerii erau bătrâni şi demni; ţi-era mai mare dragul să mănânci şi să bei. Celia sorbi o sticlă de bere şi se simţi, aşezată lângă uriaşa văpaie a focului din vatră, uşor ameţită. Ştia că de îndată ce Reg şi ea vor sosi acasă, va intra sub plapomă cu el; la naiba cu demnitatea!

Ea tot mai rămăsese o pasionată cititoare de ziare. Parcurgea în fiecare seară *Wicester Mail*, articol după articol, suferind când se înecau copiii, protestând în sine când bătrânii erau daţi afară din case. Pe un scaun de lângă foc se afla un ziar. Deoarece era uşor ameţită, luă ziarul fără obişnuita ei timiditate faţă de bunurile altora. Ziarul acela din alt oraş şi din altă regiune, o fascină; faptul că era vechi de două săptămâni şi că se ocupa mai ales de vânzarea taurilor de rasă n-o stingheri câtuşi de puţin.

Aproape pe loc se şi apucă de comentat, chicotind:

— Ştii, furtul ăla de pe trenul de Medbury? L-au săvârşit nişte paraşutişti. Ochii ei trecuseră nepăsători peste însemnătatea prefixului „ex”: paraşutiştii şi ex-paraşutiştii era tot una pentru ea.

În ochii lui se ivi doar o scurtă lucire şi apoi Celia răsturnă din întâmplare berea şi se lăsă fără niciun pic de demnitate sub masă, deoarece de nu **s-**ar fi vârât acolo, ar fi însemnat să**-**i dea lui posibilitatea de a o vedea cum arată la faţă. Acum avea şi de ce să fie stacojie.

Chelnerul spuse că lucrul n**-**are nicio importanţă, nici cea mai mică importanţă, că va avea el grijă de toate şi întrebă dacă poate servi supa.

— Nu, spuse Celia. Mai vreau o bere înainte.

Trebuia să se îmbete ori să verse. Şedea îngrozită pe scaunul acela de lemn, cu faţa ascunsă în dosul ziarului pe care **–** ca să nu-i scape **–** îl ţinea de margini cu mâini tremurânde, chiar şi aşa trebuind să**-**şi sprijine coatele de masa din lemn bun şi masiv, deoarece până şi braţele îi erau vlăguite de frică. *Ei au făc***ut-***o*, îşi spuse ea. Zece mii de lire. Ei au dat lovitura. Nici pomeneală de pronosport. Şi-şi aduse aminte de o mulţime de amănunte pe care numai vinovăţia le explica: se bărbierise târziu în ziua aceea, dar el o tăgăduise; fusese cu trenul în toate direcţiile, afară de Medbury; Tony îşi pierduse automobilul; şi era, adică fusese şi el paraşutist. Frica îi pătrunse în stomac şi i**-**l răscoli astfel încât numai gândul mâncării o scârbea. Căsuţa de pe malul mării. „O, Doamne, ce pot face? Ce să fac? îl iubesc cu adevărat, îl iubesc. Cum să fac să nu**-**mi poată citi gândurile în ochi? O străfulgerare de panică: *de unde* ştiu ei că făptaşul e paraşutist? O să**-**l aresteze?” Citi cuvintele cu înfrigurare şi se miră, văzând că titlul era bazat pe ceva cât se poate de vag. Un copil din tren auzise cum un bărbat cânta o melodie denumită *Red River Valley*. Îşi spuse, cuprinsă de o mânie ocrotitoare: „Ce, asta**-**i *totul*? O să**-**mi aresteze soţul pentru *atâta*?” Şi apoi admise că trebuie să fie adevărat. Acum ştia ce are de făcut. Nimic. Nu mai voia să audă nimic de toată chestia asta. Şi-o închipuise. Neştiinţa e tot una cu siguranţa. Îi trecuse doar un gând prin minte; un gând pe care însă nu trebuia să i**-**l împărtăşească. N**-**or **s-**o încolţească şi n**-**or **s-**o nimicească chiar atât de uşor. Când vor fi amândoi tare bătrâni, *dacă* vor apuca să aibă parte de norocul acesta **–** o

să-l întrebe **într-**o bună zi. Ai jefuit un tren în după amiaza zilei de vineri 13 februarie, în anul când **s-**a născut Susan (sau Bill)? Şi când el o să râdă şi o să spună „Nu”, o să se pornească şi ea pe râs şi o să mărturisească: „Ştii, ţi-am purtat „vina” treizeci de ani?” Şi o să râdă şi el şi o să spună: „Aşa ai fost tu mereu, ciudată... /4 în răstimp, o să lupte ca să supravieţuiască. Durerea spaimei din pântece parcă-i spunea că adevărul nu-i decât frica de lume. Ea una era în vrăjmăşie cu lumea. Lumea îl trimisese pe Mills la închisoare, în loc să-i dea o amendă de două lire. Ura lumea: femeile de pe treptele de piatră, soţia negust olui de peşte, necruţătoarea adunare a celor nefrumoase care duşmănesc tot ce nu-i josnic şi incult ca ele şi ale căror limbi sunt aspre de pot tăia geamurile; până şi propria ei mamă avusese vorbe necruţătoare, şi nesuferita aceea de doamnă Martin, cu durerile ei de burtă, care o tot sfătuia să-şi urască bărbatul. „Reg e un bărbat, nu o balegă”. Mă rog, da, e beată şi curajul i-l dă alcoolul. O să lupte pentru că dragostea ci e ceva curat. Să în în taină duşmanul întregii lumi e o suferinţă cumplită, a cărei îndurare va reprezenta partea ci de luptă. Dar o va îndura. Îi era silă de înfrângeri. Avea pentru ce lupta. De altfel, nimic nu mai poate fi îndreptat acum. Dacă el e în stare să câştige folosind mânia şi curajul, poate şi ea învinge tăcând cu iscusinţă, făcâ**ndu-**se că nu ştie nimic.

Până una alta o înfruntau aici primele bătălii tactice: chelnerul se înfăţişase şi trebuia să pună capăt lungii ei tăceri.

— Îmi place berea asta, spifse ea, şi chelnerul zâmbi îngăduitor.

Celia căscă, după ce chelnerul se îndepărtă.

— Reg, ascultă la asta. Un taur de vânzare. De rasă. Două mii de lire. Pardon, de guinee. Să cumpărăm un taur; sau te-ai săturat de ei în armată?

— Eşti pilită rău, fetiţo, spuse el. Şi-mi placi aşa. Celiei îi jucau ochii. Aşteaptă până ajungem acasă. Îţi arăt eu.

Şi ştia că aşa va fi. Nu-i era frică de el. De dragul ei

făcuse ce făcuse. Trebuia să-i arate că e vrednică de ceea ce a făcut pentru ea.

— O, îmi place grozav casa aceea, îi mărturisi. Eşti bun cu mine. Şi în sinea ei se ruga: „Să mai am un copil. Te rog. Pentru orice eventualitate. Să fie un băiat, o parte din el”. Ştia acum că nu va intra niciodată în biserica pătrată de la malul mării. Nu voia să şi-l facă şi pe Dumnezeu duşman, dar să mergi la biserică înseamnă să te împrieteneşti cu oameni plini de curiozitate, oameni cu principii. Începu să făurească planuri, să găsească scuze: „Suntem catolici11 sau: „Soţul meu a suferit o psihoză traumatică în timpul războiului şi nu e simte bine în locuri închise11. Plănuia minciunile după cum plănuise aranjarea mobilelor: pe o bază **semi**permanenta. Şi minciunile vor avea nevoie să fie şterse de praf, să fie din când în când scuturate, iar o dată la cinci ani va trebui să cumpere altele noi.

După amiaza zilei de sâmbătă 11 aprilie fu uscată şi senină, aproape fără nori; vizibilitatea era perfectă. Pământul începea să mişune, să se moaie, să se facă jilav, cald, bogat, roditor; toate cele creşteau năvalnic, în fiecare zi cu câţiva milimetri. Insula Angliei se afla pe acea parte a suprafeţei globului care zi de zi se pleca mai mult înspre soare. Lucrurile acestea, în afară de propria lor măreţie, cuprindeau potenţialităţi care se răsfrânseră asupra lui Stanley Mallard.

Doi băieţaşi, Keith şi Brian Bulmer, în vârstă de nouă şi, respectiv, şapte ani, locuiau de şase săptămâni la Pale Whitacre. Deocamdată nu le prea plăcea. Toţi prietenii lor rămăseseră la o distanţă de douăzeci şi trei de kilometri, **într-**o suburbie dinlăuntrul Wicesterului, în întregime osândită şi care era pe cale de a fi demolată. Pogoanele de dărâmături fuseseră reale şi minunate câmpuri de luptă pe care te puteai juca în voie. Aici, la Pale Whitacre, nu găseşti nimic. Copacii ofereau unele posibilităţi şi mai era şi un râu, dar de-a războiul nu te puteai juca în lege.

În după amiaza aceea tatăl lor mersese la un meci de fotbal, iar mama, după ce le atrăsese atenţia să nu se

apropie de râu, nesimţi**ndu-**se mai puţin singură decât ei, se urcase în autobuzul de Wicester. Cei doi băieţi hoinăriră prin satul Pale Whitacre, găsiră nişte beţe, urmară o cărare şi se îndepărtară, pas cu pas, în deplină nevinovăţie şi fără nicio intenţie, de saţ. În liniştea soarelui cald şi a gardurilor vii, îmbătaţi de miresmele vieţii care înmugurea şi de cele ale lucrurilor ce se stingeau, începură să se minuneze de cât de mare era pământul. Vasăzică plirtea aceea de lume nu era chiar atât de lipsită de posibilităţi de joc. Micile glasuri ştrengăreşti rostiră de o sută de ori în după**-**amiaza aceea „O! ia te uită!”

Şi la ora patru dădura de automobil. Copiii nu avuseseră încă niciodată până atunci un automobil la dispoziţie, ca să**-**l cerceteze în voie, aşa că**-**şi petrecură mult timp pipăi**ndu-**l şi privi**ndu-**l. N**-**au putut intra în el, dar au izbutit **să-**i inspecteze motorul care era, în chip cu totul ilogic, în pofida aşteptărilor şi a celor ce ştiau ei, la spate, şi e de presupus că dacă ar fi avut chibrituri i**-**ar fi dat foc şi **s**-ar fi răni.

Pe la orele patru şi patruzeci avură senzaţia că trecuse enorm de mult timp, şi la această senzaţie contribuiră în plunorii negri care vesteau că noaptea se apropie. Începu să plouă. Îmbrăcaţi foarte uşor, le păsa prea puţin că se udă până la piele, însă în mohoreala ploii îşi pierdură cu totul simţul de orientare şi putinţa de a se întoarce. N**-**ar fi fost anevoie de dibuit drumul printre sutele de străzi ale oraşului, dar hoinăreala peste zece ogoare şi câteva pajişti şi scăderea vizibilităţii îi derutară.

Nu intrară totuşi în panică. Dacă puteau nimeri **într-**o şosea, atunci puteau da de oameni, atunci puteau cere un ban şi cu un ban se puteau urca **într-**un autobuz. Îşi şi dăduseră seama că la doamnele bătrâne, la conductorii de autobuz şi chiar la alte persoane exista pornirea de a**-**i duce acasă şi de a lua ei asupră**-**le orice grijă.

Găsiră un drumeag, o şosea, un camion. Şoferul camionului îi luă în serios. Nu le dădu bănuţi, ci**-**i sui în camion şi**-**i lăsă la Strawberry Whitacre, în faţa casei unui jandarm rural. Jandarmul nu izbuti să afle cum îi chemă şi

nici unde anume locuiesc. Le vorbi îndelung, îi servi cu ceai şi din nesfârşita lor sporovăială cu privire la după amiaza pe care o petrecuseră află despre automobilul descoperit de ei. Dacă simţul de orientare al copiilor era în genere exact, însemna că un automobil fusese parcat undeva în mijlocul câmpurilor. Desigur că putea fi vorba de niscaiva îndrăgostiţi care se duseseră în pădure, sau poate de un picnic, sau de orice altceva. Dar rămânea şi se impunea faptul ciudat al unui automobil acoperit cu mărăcini şi crengi. Adevărul e că jandarmii rurali nu-s nerozi, iar cel de care vorbim avea o puternică doză din acel simţ al răspunderii caracteristic poliţistului. Era uşor să-ţi dai seama de unde veneau cei doi copii: de la parcelarea din Pale Whitacre, aşa că în mai puţin de un ceas fură acasă. Jandarmul nu era de serviciu – adică nu era oficial de serviciu; de fapt însă era mereu de serviciu. Se simţea niţel obosit şi îl supărase în ultimul timp o lipsă de poftă de mâncare, precum şi faptul că avea limba încărcată. Cu toate acestea, cât încă nu se întunecase, în ciuda ploii şi a dorinţei de a sta liniştit, se hotărî să se ducă totuşi pe bicicletă până la locul acela unde băieţii şi şoferul camionului spuseseră că ei se jucaseră.

Ceea ce găsi îl mulţumi foarte. Se înapoie acasă şi telefonă poliţiei judeţene, care – după cuvenitul interval de timp – sosi într-un automobil. Încă nu se întunecase de-a binelea. Însă de plouat ploua în continuare cu găleata.

La ora şapte şi treizeci, Mallard coborî plictisit dintr-un tren care venea de la Derby, după o lungă şi inutilă vizită la o uzină electrică din apropierea acelui oraş. Era deprimat şi. Abătut de călătoria făcută. Îşi da prea bine şi cu amărăciune seama că nu izbutise nimic. După o săptămână sau două, avea să se dea bătut. N-o să i se pomenească desigur de înfrângere şi nimeni n-are să-l învinovăţească. O să fie doar un caz lăsat în evidenţă pentru cercetările, ulterioare, dacă şi când va fi necesar, iar dacă după zece ani cineva îl va întreba despre furtul de la Strawberry Whitacre, va putea răspunde sarcastic:

— Mai e încă în cercetare.

Răspunse la talefon oarecum exasperat, sentiment risipit de îndată de vorbele cărora firul telefonic le dădea – cu cât erau mai rare – o gravitate specială. Înţelese că în sfârşit se întâmplase ceva ce ar putea explica înfrângerea din după amiaza de 13 februarie, singurul ghinion al criminalilor. Nu se îndoia că era vorba de un automobil furat şi parcat **într-**un scop care avea legătură cu jaful. Le ceru ofiţerilor poliţiei judeţene să nu mişte nimic din loc.

După patruzeci de minute se afla în nisipărie, fără să-i pese de ploaia torenţială de afară şi înţelegând, totodată istovit şi întărâtat, că justiţia câştigase partida. Nu ştia unde-l vor duce procesele-verbale şi vorbele iscate de această descoperire, dar aţinti lumina unei lanterne de buzunar asupra vehiculului şi văzu că era un Renault, un automobil străin şi un model rar, după cum declarase doamna Hargreaves, o maşină neobişnuită nu numai fiindcă era franţuzească, dar şi pentru că avea motorul la spate. Şi aceeaşi lanternă de buzunar îi dezvălui că automobilul era cafeniu. Proprietarul maşinii acesteia fusese de bună seamă cel ce se urcase cu telescopul **într-**un copac. Afară de cazul că automobilul îi fusese furat cu câteva săptămâni înainte de lovitură, proprietarul acestui vehicul era, în temeiul după amiezii a cărei martoră fusese doamna Hargreaves, implicat în crimă. Mallard n-avea nicio dovadă în acest sens, dar nu avea nici îndoieli. Singurul ghinion în după amiaza criminalilor, îşi aduse Mallard aminte, era că transformatorul de 100 tone prăbuşit în şosea îi abătuse pe drumeagul acela al. Fermei, le schimbase deci itinerariul, şi dat fiind soiul de iscusinţă de care dăduseră dovadă, puteai cu greu pune la îndoială faptul că traseul prevăzut de ei de la început avusese un ţel; iar Mallard simţea că *ăsta* fusese ţelul, ascuns şi camuflat **într-**o nisipărie.

Afară turna cu găleata, el era ud leoarcă, dar totul n-avea nicio importanţă. Justiţia biruise, avea să biruie. Nu socotea că victoria i se datorează în mare parte lui, nici celor doi copii, nici chiar doamnelor Blackburn şi Hargreaves; justiţia câştigase pe cont propriu. Îi revenea

acum lui datoria, cu ajutorul acestora şi al altor persoane, să obţină – prin vorbe, în vorbe – dovada celor pe care justiţia însăşi le indicase. Cel ce se va nimeri să fie proprietarul acestui automobil, ori se va dovedi nevinovat în câteva clipe, ori se va înfăţişa din belşug pregătit cu fel de fel de minciuni. Minciunile pot fi însă năruite, tăria lor e aşa de firavă… Cât ai stat acolo? Pe unde te-ai întors? L-ai luat şi pe celălalt în maşină? Unde? Atunci cum s-a dus? Ai băut ceva? în care cârciumă? Atunci pe care şosea? Atunci în care ţinut? Pune-le celor doi oameni întrebări ca astea, ţinându-i separat, şi răspunsurile lor vor diferi măcar cu o fărâmă. Repetă interogatoriul şi până şi propriile lor explicaţii vor diferi cu încă o fărâmă. Ei nu-şi vor da seama că au deviat: vor crede că, făcând faţă şi păstrându-şi sângele rece, au câştigat; însă nepotrivirile se vor contura, vor duce în faţa instanţei judecătoreşti la condamnare şi criminalii se vor holba uimiţi, albi ca varul, întrebându-se de unde le-a venit lovitura, ba şi plângându-se de nedreptate.

La Wicester, Mallard află că automobilul figura drept furat de pe data de 13 februarie după amiază. Zâmbi puţin şi nu mai întârzie – de data asta bănuitor – să vadă cine este domnul Anthony Tobias, iar bănuielile i le provoca acel telescop dintr-un automobil de tip neobişnuit, sesizat cu câteva săptămâni înainte de jaf. Nici aici nu era cu totul sigur – doamna

Hargreaves nu-şi putea aduce aminte de ce stabilise o legătură între bărbatul din copacul de la un kilometru şi jumătate depărtare şi micul automobil de culoare cafenie care avea în el doi pasageri. Dar ea stabilise totuşi o legătură şi ăsta era esenţialul.

Lumina strălucea de la o fereastră de sus, şi se reflecta în trotuarele ude; Mallard auzi nişte muzică şi prin perdelele trase ale acelei odăi deosebi siluetele unor capete de femei şi auzi râsete; şi se simţi jerpelit şi bătrân şi meschin; bun lucru este să fii slujitorul justiţiei, dar justiţia e nemiloasă, lipsită de umor.

Morris, mai cinic, nu se putu stăpâni:

— **S-**a pus pe trai! zise el pe un ton ce sugera că nici nu e atât de rău să interoghezi pe cineva care dă o petrecere, care e poate şi niţel făcut.

Pe uşă erau lipite două nume **–** Meredith şi Tobias **–** şi Mallard apăsă pe soneria de sus şi auzi o voce la etaj care striga: „Vine Margot11 **–** şi**-**apoi ropotul unor paşi grăbiţi coborând scările acoperite de un covor.

Asupra necunoscutului care deschise, lumina bătea din spate; iar Mallard îi ghici nu numai dezamăgirea, ci şi tulburarea. Omul rămase nemişcat şi după o clipă, spuse:

— A, bună seara. Aşteptam pe altcineva.

— Cine e? întrebă o altă voce de sus, fără a aştepta să i se răspundă; un gramofon scârţâi şi o muzică sentimentală umplu casa.

Mallard se întrebă cam ce păreri o fi având domnul Meredith despre petrecerea dată de domnul Tobias; sau poate că lucrurile se petreceau exact invers?

— Dumneavoastră sunteţi domnul Tobias?

O voce de fată ţâşni acum:

— Hai, Tony, vino, cine este?

— Suntem de la poliţie.

— Nu zău?

— Cu privire la automobil…

— A, Doamne, automobilul! L**-**aţi găsit?

— Da. Dar mai sunt unele amănunte…

— Intraţi, intraţi! îmi pare rău că aţi nimerit în toiul unei petreceri.

— Ne pare rău că vă deranjăm.

Urcând la etaj, Mallard constată că Tobias era un om de vreo patruzeci de ani, cu o fizionomie plăcută. Purta haine bune şi vocea lui, observă Mallard, nu era lipsită de acea însuşire pe care omul din camion nu fusese în stare **s-**o ascundă faţă de cei doi bărbaţi ieşiţi în calea lui pe pasajul de nivel. Faptul nu constituia o dovadă în faţa unei instanţe judecătoreşti, dar era totuşi un fapt.

Fata din căpătui scării părea frumuşică şi probabil inteligentă; văzâ**nd-**o aci, nu**-**ţi venea a crede că sălbăticia din tren fusese ceva real.

Ea spuse:

— O, credeam că e Margot...

Tobias explică:

— Cineva de la *poliţie*, scumpo!

— Şi nu pot veni mâine? Eşti cavalerul meu.

— Nu cred că o să dureze mult.

— Desigur, nu mult, întări Mallard.

— Au dat de urma automobilului meu, adăugă Tobias.

— Nu ştiam că l-ai pierdut.

— Unde naiba putem merge? se întrebă Tobias, cu glas tare.

— A, haidem în atelier. Doriţi să beţi ceva?

— Mai bine nu, mulţumesc, spuse Mallard, noi nu stăm decât o clipă.

De-a lungul palierului acoperit cu un covor, merseră până în dreptul unei uşi.

Gramofonul pornise din nou, iscând tristeţe, dragoste şi despărţire. Se auzi un clinchet de sticle şi rugămintea unei femei:

— Acum lasă, e destul.

Tobias, deodată, şovăi:

— A, aşteptaţi o clipă, vă rog. Am nişte filme acolo. Trebuie să le scot.

Intră în întunericul camerei. Mallard îşi roti ochii jur-împrejur: tablouri, tapiţerii, un scrin de stejar, un revolver vechi; oare ce căuta Tobias? O altă fată îşi scoase capul şi, pe jumătate, trupul din camera luminată. Era foarte drăguţă şi Mallard îl simţi pe tânărul Morris de lângă el că nu-şi află astâmpăr. Fata zâmbi, roşi poate, spuse: „Scuzaţi!” Fumul de ţigară pătrundea din camera aceea şi o auzi pe cea dintâi fată spunând:

— Au găsit automobilul lui Tony.

Apoi o voce bărbătească:

— Unde? Au spus unde?

Mallard se întrebă dacă era sau nu important ceea ce auzea.

Lumina i se aprinse drept în faţă, pe neaşteptate, aşa că tresări. Domnul Tobias spuse: „Poftiţi aici” şi, însoţit de

Morris, Mallard pătrunse **într-**o cameră surprinzător de mare, plină de cutii, de scaune, de suluri de hârtie de tapet, rame aurite şi mulaje de ghips şi, undeva pe perete, desene şi uleiuri care**-**l făcură pe Mallard să clipească de emoţie: erau o duzină sau mai multe şi poate reprezentau paraşutişti, avioane, paraşute. Dacă ăsta era omul din camion, el nu putea fi cel din tren care fluierase *Red River Valley*. Ceea ce însemna că avea de**-**a face cu doi foşti paraşutişti. Îi era încă greu să reziste farmecului şi personalităţii lui Tobias şi Mallard continuă să se simtă rău în pielea lui de copoi abil.

Tobias se crezu dator să explice:

— Am avut de furcă cu cei de la asigurare. Acum vor fi încântaţi. Ia spuneţi**-**mi, unde aţi dat de râşniţa mea?

— **Într-**o nisipărie, la şase kilometri depărtare de satul Strawberry Whitacre.

— Dumnezeule mare! Dar ce căuta acolo?

— Domnule Tobias, spuse Mallard, este foarte posibil ca automobilul dumneavoastră să fi fost folosit în furtul acela de pe tren…

Tobias râse.

— De ce să foloseşti un automobil, ca să jefuieşti un tren?

— Dumneavoastră cunoaşteţi furtul de care vorbesc?

— Nu. Tobias se încruntă, apoi zâmbi. Dar am băut patru ginuri. Nu prea stau bine cu inteligenţa în seara asta.

— În februarie, începu Mallard, **s-**a comis un furt **într-**un tren la Strawberry Whitacre.

— A, desigur, da, îmi aduc aminte. Curată măcelărie. Doamne, Dumnezeule, da! Nu**-**mi amintesc să fi fost vorba însă de un automobil. Mai degrabă de un camion.

— Da, încuviinţă Mallard. A fost folosit un camion. Dar camionul, după ce şi**-**a jucat rolul său, a fost îndreptat **într-**o anumită direcţie. Ceva anume a pricinuit o schimbare a direcţiei, dar nu rămâne mai puţin adevărat că direcţia prevăzută se găsea undeva în jurul unui refugiu de pe Pale Whitacre şi că mergâ**ndu-**se mai departe în

direcţia aceea, **s-**ar fi ajuns, cu unele ocoluri, la nisipăria unde a fost găsit astăzi automobilul dumneavoastră…

— Poate doriţi o ţigară, întrebă Tobias. Scuzaţi**-**mă că nu v**-**am oferit scaune, dar scaunele mele**-**s în reparaţie.

— Eu nu fumez, îl scuti Mallard. Morris nu spuse nimic. Tobias nu-i aruncase nici măcar o privire. Dacă avea să se dea lupta pentru condamnare, ştia cine va fi inamicul.

— Aşa încât, domnule Tobias, vedeţi că automobilul dumneavoastră ar putea fi un element important în ancheta noastră…

— Nu, zău…

Un telefon începu să sune. Ochii lui Tobias luciră atunci a de toate: groază, agonie, a emoţie anume. „Dragoste”, îşi spuse Mallard. „Asta e”, Tobias vădi şi stinghereală: îşi tot mişca picioarele, îşi duse ţigara la gură şi cu un gest rapid şi experimentat apropie o brichetă de aur de ţigară. Mâna însă îi tremura foarte uşor. Telefonul încetă de a mai suna, o vocc de bărbat spuse: „O clipă. Îl chem”.

— Ei bine, vorbi Mallard. Dacă criminalii v**-**au furat automobilul ca să**-**l folosească în planurile loviturii lor, atunci *locul* unde l**-**aţi lăsat, ora şi aşa mai departe ne**-**ar putea indica…

Uşa se deschise fără să se fi bătut **în**tr-însa şi un bărbat de vreo patruzeci de ani, brutal la înfăţişare şi care, desigur, nu făcea parte din aceeaşi clasă sociala cu cei poftiţi la petrecere spuse:

— Eşti chemat la telefon, Tony.

— Spune că o să chem mai târziu.

— E Margot…

— N**-**am ce face.

Mallard interveni:

— Nu suntem grăbiţi, domnule Tobias. Mergeţi de răspundeţi la telefon.

Expresia feţei lui Tobias era aceea a unui om care face un anume lucru pentru că a nu**-**l face ar însemna să recunoască altceva. Ieşi deci pe palier, în silă. „De ce nu

vrea să fim lăsaţi în camera asta?” se întrebă Mallard.

În tăcere, îşi îndreptă degetele către desenele ce înfăţişau paraşutişti şi Morris dădu din cap, în semn aprobativ. În grabă nebună, Mallard încercă să cerceteze camera. Tobias şovăise a-i lăsa să intre, pretinsese că trebuie să îndepărteze nişte filme. Ce scosese el cu adevărat afară din cameră? Vocea lui Tobias, de afară, argumenta: – O, ce păcat! Ce mai păcat! Nu, zău, Margot, poate cineva să mai aibă pojar la vârsta ta? E ridicol… Când te mai văd?

Ceva anume era acoperit cu o pânză. Mallard ridică un colţ al pânzei şi dedesubt văzu o locomotivă în miniatură. Inima îi zvâcni de emoţie, în vreme ce la câţiva metri de el glasul deznădăjduit al lui Tobias striga: „Dar *trebuie* să te văd din nou”. De ce? De ce această urgenţă, se întreba Mallard. Ştie oare că e pierdut? Totul e încă ireal aici: îmbrăcămintea fină şi fetele drăguţe şi politicoase care nu beau prea mult şi simţul valorilor şi atmosfera de bogăţie nu de curând agonisită, ci însoţind viaţa de la naştere. Şi dincolo! E cu neputinţă să ţi-l închipui pe Tony în camion, călcând cu roţile peste mâna unei şcoliţe şi văzând-şi mai departe de drum. Acum auzi-l: „Bine, iubito. Anunţă-mă. Ce? O, da, ne distrăm, dar nu-i acelaşi lucru. O, apropo, mi-am găsit maşina… A trebuit să iau una cu chirie… Nu, nu s-a întâmplat nimic decât că… Nu, n-am ce-i face. Îmi aduc aminte. La revedere, Margot”.

Şi apoi iată-l că se întoarce în cameră, cu faţa-i încă tânără, palidă şi văzând ceea ce nu poate fi decât durere; ceea ce îi spusese fata îl duruse mai mult decât conştiinţa că este pierdut…

— Vă rog să mă scuzaţi, domnule inspector-şef, îl rugă, iar Mallard avu o tresărire de milă pentru omul acesta care se dovedea neatent din pricina unei suferinţe personale; căci îi spusese inspector-şef, în vreme ce Mallard, la uşă, se dăduse doar drept ofiţer de poliţie. Nici aceasta nu era o dovadă concludentă în faţa unei instanţe judecătoreşti, dar din faptul că Tobias cunoştea numele şi

gradul lui Mallard, rezulta că îi era bine cunoscută faţa omului al cărui portret apăruse în ziarele din februarie…

— Va să zică are pojar? se interesă Mallard cu simpatie. E măcar o scuză care pare valabilă.

Tobias îl privi ţintă.

— Ne uitam la tablouri, continuă Mallard. Sunt făcute de dumneavoastră?

— O, astea…

— Aţi făcut parte din**tr-**o divizie aeropurtată?

— Nu fac decât prostii, răspunse Tobias cu amărăciune.

— Nu văd nicio prostie **într-**asta…

Tobias dădu din umeri.

— La vremea sa părea un lucru drept, recunoscu el.

— Ei bine, să vorbim acum despre automobil, propuse Mallard. Apoi puteţi să vă întoarceţi la prietenii dumneavoastră. Toate fetele par foarte drăguţe, nu-i aşa?

Morris de acolo:

— Mai încape îndoială!

— Sunt de la balet, lămuri Tobias nepăsător.

Mallard întrebă:

— Automobilul e un Renault, numărul ZYAG 341, Exact?

— Ăsta e.

— Aţi anunţat că v**-**a fost furat în după amiaza zilei de 13 februarie pe la orele cinci?

— Nu**-**mi pot reaminti data, dar aproximativ în zilele acelea.

— Noi putem confirma data.

Tobias nu răspunse nimic.

— V**-**aţi parcat maşina în Summer Street pe la orele două?

— Aşa am spus?

— Chiar aşa. Aţi precizat chiar ora: 1.55.

Niciun comentariu din partea lui Tobias.

— Apoi v**-**aţi dus la croitor. Vă puteţi aminti de ce?

— Să ridic un costum de haine.

— Cine e croitorul dumneavoastră, domnule Tobias?

— Domnul Bevington din Square Street.
— Aţi ridicat costumul?
— Cred că n-a fost gata.
— Dar mai apoi l-aţi ridicat?
— Îl port acum.
— Apoi v-aţi dus la cinematograf. De ce?
— Cred că era o zi păcătoasă.
— Din punct de vedere al vremii, vreţi să spuneţi?
— Probabil. Nu-mi amintesc.
— V-aţi dus singur?
Tobias zâmbi şi nu, se grăbi să răspundă:
— De ce doriţi să ştiţi asta?
— Dacă v-a însoţit cineva, acela sau aceea are de asemenea o capacitate de observare şi de aducere aminte.
— Nu m-a însoţit nimeni.
— Lucrul **s-**a petrecut **într-**o vineri. Dumneavoastră nu lucraţi vinerea?
— Automobilul meu a fost furat **într-**o vineri, repetă Tobias uşor enervat. Cred că acesta e singurul punct important al discuţiei.
— Vă dăm automobilul înapoi, preciză Mallard amabil. Acum avem însă nevoie de ajutorul dumneavoastră ca să aflăm *de ce* şi de cine a fos-l furat.
— Nu înţeleg ce legătură are, constată Tobias cu răbdare. Dar dacă vreţi să vă redau atmosfera…
— Da, asta şi vreau…
— Sunt artist. Lucrez la orele care-mi convin mie. Şi lumina era proastă în ziua aceea sau nu m-am simţit bine, sau poate că doream să văd filmul…
— Daţi lecţii?
— Nu acum.
— Dar aţi dat?
— Da
— Şi acum puteţi câştiga de ajuns din lucrările pe care le faceţi?
— Nimeni nu câştigă *de ajuns*…
— Desigur. Totuşi vă descurcaţi. Organizaţi petreceri. Aveţi un automobil Renault.

— **S-**ar zice că mă socotiţi un corupt.

— Câtuşi de puţin. Tablourile acestea sunt excelente, după câte îmi dau seama.

— Vă place ce vedeţi? rosti Tobias cu un uşor dispreţ.

— Îmi plac acestea, arătă Mallard, deoarece exprimă adevărul.

Se uitară unul la altul şi fiecare ştiu că de fapt celălalt ştie de care adevăr e vorba. Licăririea din ochii lui Tobias nădăjduia că orice ar gândi Mallard, de dovedit tot nu poate dovedi nimic. Expresia lui Mallard spunea că era la curent cu lupta lăuntrică pe care o dădea Tobias şi că-i aprecia curajul personal, dar că va merge mai departe până la capăt, până când va birui.

— Când pot să-mi iau automobilul înapoi? întrebă Tobias.

— Cred că-l puteţi lua mâine.

— Îmi pare bine că l-aţi găsit. În ce stare e?

— Nu prea rea, spuse Mallard. Aţi putea cere să vi se plătească asigurarea pentru câteva zgârieturi şi niţică rugină. Şi-aşa, deci, ziceaţi că aţi parcat automobilul în Summer Street şi v-aţi dus la croitor şi la cinema. La ce oră aţi ieşit de la cinema?

— Nu-mi pot reaminti. Nu stă scris în declaraţia sau reciamaţia mea?

— La ora cinci…

— Atunci la cinci…

— Şi apoi?

— M-am dus la comisariat. Presupun, adăugă Tobias zâmbind, că mă credeţi că am fost la comisariat?

— Cred şi că v-aţi dus la croitor şi la cinematograf, spuse Mallard. Există vreo. Cauză pentru care nu v-aş crede?

O faţă drăguţă se arătă la uşă, scâncind:

— Hai, vino, Tony. Stai de mult.

Mallard se îndreptă către uşă, dar numai se făcea că pleacă.

— Cum aţi ajuns acasă? întrebă el în continuare.

— De la comisariat? Probabil că m-am suit **într-**un

autobuz.

— În care v-aţi suit – în cel din Square Street?

— Nu l-am luat din Square Street, preciză Tobias. Am ieşit de la comisariat şi m-am suit **într-**un 93 la Staţioni Square.

— Atunci când aţi parcat automobilul... în Summer Street spuneaţi parcă?

— Da, în Summer Street.

— Aţi observat cumva pe cineva care dădea târcoale, care vă urmărea?

— Erau câţiva oameni împrejur, recunoscu Tobias. Şi alte maşini. Nu-mi aduc aminte de cineva anume. Îmi amintesc doar că era zăpadă pe jos.

— Aţi închis ferestrele automobilului la 1.55?

— Cum să nu, pe vremea aceea...

— Şi l-aţi încuiat?

— Fireşte.

— L-am găsit încuiat, spuse Mallard.

— A forţat careva vreo uşă?

— Nu se vede nici cea mai mică zgârietură, domnule Tobias.

— N-am pierdut nicio cheie...

— Nu. Foarte ciudat.

— Poate că totuşi am lăsat vreun geam deschis. Nu-mi pot aminti acum. N-am fost întrebat despre asemenea lucruri, când am făcut reclamaţia?

— Nu, admise Mallard. N-aţi fost întrebat.

— Poate, îşi dădu Tobias cu părerea, că toate cheile Renault se potrivesc la toate automobilele Renault.

— O să mă informez în legătură cu aceasta, promise Mallard.

— Pot face ceva?

— Nimic, spuse Mallard. Absolut nimic.

Privirea lui îi sugera lui Tobias că ar fi o pierdere de timp să încerce fie şi cel mai mic lucru: să fugă, să-şi lase o mustaţă, să-şi schimbe numele, nimic nu-l putea scăpa. Nu era vorba decât de o potrivire a vorbelor; de îndată ce vor fi potrivite cum se cuvine, avea să fie pierdut. Expresia lui

Tobias sugera: „urăsc vorbele, sunt un luptător”.

Ascultând de un impuls, Mallard îi întinse mâna şi Tobias, destul de surprins, i-o strânse. Mâna lui Tobias era puternică şi uscată şi el schiţă un mic surâs special pentru Mallard, spunând:

— Îmi pare rău că nu v-am putut fi de mai mult ajutor.

— Cel mai mic amănunt ajută, domnule Tobias. Chiar şi procesul de eliminare a detaliilor netrebuitoare. Acum vă puteţi întoarce la invitatele dumneavoastră să sărbătoriţi regăsirea automobilului. Găsim noi singuri uşa de ieşire, mai adăugă, dar Tobias coborî scările şi-i însoţi până în întunericul luciu al străzii.

Un negru se plimba de-a lungul trotuarului, în veşminte uşoare şi colorate, fără a se sinchisi de ploaie, beat de bucuria că trăieşte, că e o fiinţă vie, că există. Îşi roti ochii cercetători, dar păru mulţumit, în vreme ce cu voce groasă cânta blând: „Trebuie să fii a mea”. Gramofonul de dincolo de insuficientul strat izolator al sticlei începu să-şi ragă minunata colecţie de alămuri sunătoare, iar fetele din balet, dintr-o pricină oarecare, izbucniră în râsete şi strigăte.

Morris, tânăr, nemilos, nerăbdător să biruie pentru slava lui Morris, spuse:

— Nu încape îndoială că ăsta este. Are tupeu, nu-i aşa?

Mallard încuviinţă:

— Da, ăsta e. O să-l găsim în curând şi pe celălalt.

Se afla pe câmpul de luptă în numele justiţiei, şi era sigur că va birui. Dar, la drept vorbind, nu încerca o prea mare bucurie. Morris nu fusese niciodată învins, nu ştia ce este neantul. S-ar putea să o mai ducă aşa vreme îndelungată, plin de semeaţă încredere în sine, convins că e îndreptăţit să câştige până ce, într-o bună zi, moartea sau suferinţa sau doliul i-l vor învăţa că nimeni n-are dreptul să biruie. Toate acţiunile oricărui ins îşi au motivele lor şi niciun altul nu are de fapt dreptul să-şi aroge rolul de judecător. Justiţia e una şi indivizibilă, prea

desăvârşită pentru muritori; ea aparţine lui Dumnezeu. Oare pentru care pricină, se întrebă el uimit, oare pentru ce săvârşeşte un om ca ăsta o asemenea faptă?

I „Am făcut toate prostiile”, spusese, osândi**ndu-**şi propriile calităţi din timpul războiului, şi totuşi n**-**a scos desenele şi tablourile acelea de pe pereţi. Mallard îşi aduse aminte de sângele lui Potts împuşcat în compartiment şi de respiraţia şuierătoare a fetei şi de groaza durerii din ochii ei. Dacă nu poate exista dreptate totală, apoi nu poate exista nici libertate totală pentru oamenii slabi, supuşi greşelilor şi ispitiţi de viclenie. În propriul lor interes trebuiau să fie aduşi sub ascultarea şi constrângerea regulilor generale, elaborate de**-**a lungul anilor, De minţile nepărtinitoare. Oamenii sunt făcuţi doar pentru o libertate parţială. Mallard se întoarse de**-**a lungul străzilor ude, către ceea ce socotea că este datoria lui.

I

V Gurile şi minţile erau întrunite, întrunite de câtva timp, gata să dezlănţuie artileria vorbelor. Exista acum o ţintă şi nu se mai punea decât problema de a o găsi pe cealaltă 5 o dată ce se fixau bătaia, capsele, tipul de obuze, unghiul de ascensiune, tirul putea să înceapă…

Mallard sta în vestibulul şcolii şi prin**tr-**un perete de sticlă văzu pe cei trei sute de copii care mâncau, aburii ridicândiwse din carnea tocată, în vreme ce feţele lor se întorceau să vadă cine e el; şi mai zări luciul unor ochelari, când o femeie din personalul de serviciu mişcă din cap a mustrare, şi**-**n lentilele ochelarilor ei se reflectă unul din numeroasele becuri care, din cauza zilei întunecoase, fuseseră aprinse.

Tânără din spatele maşinii de scris se aplecă să spună ceva şi un bărbat îşi aşeză, cu părere de rău, cuţitul şi furculiţa pe masă. Pe deasupra mirosului de aburi, carne şi ceapă, stăruia un iz de vopsea proaspătă. Era o şcoală foarte modernă **–** numai sticlă şi grinzi şi plăci de culori vii.

Bărbatul intră abătând o dublă uşă de sticlă **–** o dovadă de optimism aproape de necrezut **într-**un loc cu sute de copii **–** şi-şi întinse mâna, zâmbi şi, dâ**ndu-**şi seama

că are rămăşiţe de carne pe buza de sus, se şterse cu o batistă.

Mallard zâmbi şi el şi se scuză.

— Îmi pare rău că vă deranjez în orele când sunteţi la şcoală.

— Deipbicei viu la ora laptelui, răspunse omul.

— Dumneavoastră sunteţi domnul Meredith?

— Am această îndoielnică onoare.

— Eu sunt ofiţer de poliţie. Vreau să discut cu dumneavoastră confidenţial despre un domn Tobias.

— Tony Tobias? Un oftat. Mai bine să trecem la mine în birou.

— Dar prânzul…

— O să mi-l ţină la cald.

Abătură o altă uşă de sticlă şi merseră de-a lungul linoleumului galben şi lucios până **într-**o cameră caraghios de mică: abia dacă încăpeau două birouri, o maşină de scris, nişte hărţi, nişte chei şi-n rest, cărţi, cărţi, cărţi…

— Luaţi loc, îl pofti domnul Meredith.

Mallard se aşeză pe-un colţ de birou: orice altceva părea mic pentru cât era el de mare.

— Uite ce e, spuse Meredith. Tony mi-e foarte simpatic.

— Aţi fost la petrecerea de alaltăieri seară?

— Da. Cu soţia mea, Jean. A, dumneata ai fost cel care…

— Da. Ceea ce fac în clipa asta este o parte din procesul de eliminare, domnule Meredith. Sincer vorbind, nu-i prea uşor să-l elimini din toată încâkeala pe domnul Tobias.

— Înţeleg. Ei bine?

— Cum îşi câştigă viaţa?

— Pictează.

— Mai dă lecţii?

— Nu. Cred că nu.

— Unde preda înainte?

— La Wicester şi Medbury.

— Medbury?

— Da. E rău?

— Da, e. De ce nu mai dă lecţii?

— Nu ştiu. E oare *obligat* să dea?

— Să vă pun întrebarea altfel. A moştenit de curând de undeva o mare sumă de bani?

— Nici în privinţa aceasta nu l-am întrebat.

— Cheltuieşte mult?

— Nu, de loc.

— Când a încetat să mai predea?

Meredith spuse:

— Cum, nu ştiţi? Credeam că…

— Există vreun motiv să ştiu?

— Desigur că există. Tony a fost închis anul trecut.

— Asta n-o ştiam.

— Ascultaţi. Ne e simpatic. Noi nu pomenim niciodată de asta. Pur şi simplu, *nu ştim*, înţelegi? Dar a stat scris în ziare. Nimic prea grav, de fapt. **S-**a bătut sau aşa ceva cu directorul Şcolii de Belle Arte de la Medbury. **S-**a ales cu şase luni de puşcărie. Mie mi **s-**a părut excesiv de mult.

— Înţeleg, spuse Mallard, în gând răsu**nându-**i iarăşi vorbele: „Fac toate prostiile”. După câte văd, mai mult un ghinion, decât altceva.

— Un ghinion, desigur. Şi-a pierdut funcţia şi cred că a pierdut şi fixul pe care-l căpăta din partea maică-sii.

— Aşa încât nu numai că i **s-**a creat un resentiment, ci **s-**a aflat şi în situaţia de a duce lipsă de bani?

Meredith răspunse:

— Cred că n-ar trebui să-mi atribuiţi vorbe pe care nu le-am rostit.

— Aşa-i, recunoscu Mallard. La ce închisoare ziceţi că a fost, domnule Meredith?

— Nu ştiu. Bănuiesc însă că la cea de aici, din ora?

— Îi cunoaşteţi pe vreunul din prietenii lui?

— Nu. Câţiva au fost la el alaltăieri seară. Păreau a fi oameni de treabă: fetele de la balet şi câteva perechi căsătorite, şi eu cu soţia.

— A frecventat pe cineva anume, îndeosebi în ultimul

timp? Să zicem în ultimele şase luni?

— Nici asta nu ştiu, eu sunt plecat toată ziua, şi pur şi simplu nu întreb. Este unul care a venit de câteva ori pe la el şi pe care l-am văzut în timpul vacanţei şcolare după Crăciun.

— Era şi el printre oaspeţii de sâmbătă seara?

— Da, cu nevastă-sa.

— Cum îl cheamă?

— Reg ceva. Mills.

— Ce fel de om e Mills?

— Un tip tare. Cred că a fost cu Tony în timpul războiului.

Mallard se ridică.

— Ei bine, asta-i totul. Vă aşteaptă musacaua de carne.

Meredith înţelese că nu i se vor face confidenţe. Se înapoiară împreună de-a lungul coridorului cu linoleum. Meredith încercă să-şi facă nădejdi:

— Sper că întrebările dumneavoastră au înlăturat bănuielile ce pluteau asupra lui Tony.

Mallard se strâmbă însă şi zise:

— Tare mă tem că nu, domnule Meredith.

— Pot să-i pomenesc de vizita pe care mi-aţi făc**ut**-o?

Mallard îşi îndreptă privirea înspre ceasul şcolii, aşezat deasupra blazonului de la intrare şi a marii uşi de sticlă.

— Nu cred că o să-l găsiţi acasă, când vă întoarceţi de la şcoală, se mărgini poliţistul să spună.

Telefonul, unealtă murdară din bachelită şi sârme, capabil doar de adevăruri exterioare, înzestrat numai cu acustica lui nepărtinitoare, confirmă ceea ce îi spusese Meredith. Mallard ascultă scârbit, în vreme ce directorul şcolii de Belle Arte de la Medbury se justifica răcnind de-a lungul a patruzeci şi cinci de kilometri de fir; şi izbuti să priceapă că fata despre care se vorbea de-a lungul nepărtinitorului cablu trebuie să fie totuna cu aceea căreia i se zicea Margot; şi-şi aminti de suferinţa din ochii lui Tobias, la simpla pomenire a numelui ei şi nu-i plăcu

directorul, în a cărui fiecare frază mişuna odiosul cuvânt „eu!; dar justiţiei nu-i pasă de dragostea în sine, ci numai de semnificaţia ei şi semnificativ era că Tobias călătorise de zeci de ori cu trenul de 1 şi 6 minu’e spre Medbury.

Începuse să plouă. Automobilul poliţiei alunecă pe caldarâmul unsuros al străzilor unei triste suburbii dominate de masa impunătoare a închisorii. Cu borcane şi pungi, privi**nd-**o temători, bătrânii treceau pe trotuare. Rigolele erau pline de gunoaie şi de bilete de autobuz. Golanii săreau din autobuzele în mers şi călcau plini de ură pe caldarâm. Toate zidurile acoperite cu afişe cereau bani prin mijlocirea unor feţe frumoase, în vreme ce, amarnic de reale, îmbătrânitele femei de treizeci, patruzeci şi cincizeci de ani îşi târau picioarele murdare, încălţate în pantofi scâleiaţi, din prăvălie în prăvălie, cu ochi nătângi aţintiţi asupra portocalelor. Stârvul unui câine mort de moarte violentă, cu câteva zile în urmă, mai zăcea încă **într-**un şanţ, pe când pisici semeţe păşeau ţanţoş pe ziduri crenelate deasupra unui canal. Mallard suspină. „Asta**-**i civilizaţia”. Acestea**-**s făpturile lui Dumnezeu. Simţea neantul ca pe un ulcer în stomac. O viaţă întreagă închinată unui ideal şi totuşi nicio schimbare; ochii antropoizilor se zgâiau la el, în vreme ce automobilul poliţiei intra pe poarta închisorii.

Uşi, gratii, sârme ghimpate, înştiinţări, uniforme sumbre, grădiniţele îngrijite şi inutile şi zidurile înalte ale constrângerti civile. Trecu destul de repede prin barierele procedurii şi ale administraţiei până la biroul comandantului.

Comandantul nu**-**şi putea aduce aminte de Tobias decât din registre şi fişe, în schimb numele de Mills, pomenit mai mult la întâmplare, dezlănţui o avalanşă de vorbe rostogoli**ndu-**se din adâncurile acelei feţe brusc înroşite şi vrăjmaşe, şi**-**n toate acele vorbe n**-**auzeai decât „eu” şi decât justificări. Mills susţinuse că e nedreptăţit; Mills bătuse pe un gardian cu numele de Jackson; până la urmă, spuse chipul învineţit al comandantului, cu ochi duşmani privind în gol, până la urmă Mills a trebuit să fie

biciuit. Vorbise de răzbunare? Dăduse dovadă de o violenţă rar întâlnită. Un om menit omorului.

— Feriţi-vă de el, îşi dădu comandantul cu părerea, e o bruta; un fost paraşutist, decorat, ce-i drept, admise el după o clipă de gândire. Adresa? Iat-o. Nu-l trimiteţi din nou *aici*, se rugă deodată, ca şi când Mallard ar fi putut influenţa tribunalele. Locul unui om ca ăsta e la Dartmoor.

— Mallard se hotărî să-i facă o vizită şi lui Mills, dar când ajunse la blocul dintr-o suburbie de la marginea Wicesteru4 ui, află că Mills plecase de acolo de trei săptămâni. De bună seamă că se întorsese la Wicester mimai pentru petrecerea organizată de Tobias. Unde plecase?

Femeile şi prăvăliaşii ştiau totul despre domnul şi doamna Mills. Gurile lor sporovăiau fără încetare; doreau cu nesaţ o răstignire, erau gata să-şi amintească mii de mici cusururi, mergând de la vorbe la haine şi la purtarea şi lacrimile copilului. Da, a pus de curând mâna pe bani de undeva, şi nu din muncă, ştiu ei bine. N-a făcut decât să hoinărească şi să trândăvească de când a ieşit din închisoare. „Îmi zice el”. „Îi *zic* eu ei”. „Ai şi o maşină de spălat acum, doamnă Mills, ia te uită!” „I-am rupt gura, n-a avut ce spune 1” „O, a, s-ar fi dus ei în orice caz; ştiau că n, a sunt iubiţi; noi pe aici suntem numai oameni *cumsecade*!” „O, n-au spus unde se duc, dar soru-mea a văzut camionul şi era al firmei Brookes şi acolo o să vă spună ei fări doar şi poate”.

Şi, fireşte, când Mallard se duse, i-au spus…

Era acum neplăcut de evident că Tobias şi Mills dăduseră lovitura. Mallard simţi că avea chiar probe în acţiunea împotriva lui Tohias, deşi aceea împotriva lui Mills nu era încă bine dovedită. Dar dacă făcuse dintr-odată rost de bani „va fi silit el să explice cum.

Cât despre Tobias, mai era încă o ultimă mică problemă. Dacă, aşa cum părea acum probabil, Tobias luase parte la jaf, însemna că nu se dusese nici la croitor, nici la cinematograf. În consecinţă, n-a putut să-şi Parcheze automobilul în centrul oraşului. Mallard cercată

încă o dată raportul cu privire la dispariţia automobilului. Ora cinci. A avut din belşug timp să se întoarcă la Wicester, ca să fie la ora aceea la comisariat. De la 13 februarie trecuse prea mult timp pentru ca vreun poliţist să-şi mai poată amina ceva, dar Mallard trimise totuşi după agentul care patrulase în ziua aceea pe Summer Street. Agentul nu-şi aducea aminte de nimic. Îşi ceru de nenumărate ori scuze, şi-şi cercetă carneţelul în care îşi însemna incidentele petrecute, tot încercând să-şi aducă aminte de după amiaza aceea.

Şi acolo, în mâzgălitujra aceea făcută cu creionul şi care abia de mai putea fi citită, lupta dintre justiţie şi învinuitul Anthony Tobias luă sfârşit. Se constată surprinzătorul fapt că în dimineaţa zilei de 13 februarie, o conductă de apă de 36 ţoli crăpase în Summer Street şi că de la orele 11 a.m. Până la 6, 15 p. M. Muncitorii de la uzina de apă a municipiului o reparaseră, *nepermiţând-use nici unui automobil* să *parcheze de fel în Summer Street*. Şi pentru ca proba să fie şi mai categorică, iată că un al doilea agent îşi petrecuse mai toate orele de serviciu la faţa locului, numai cu scopul de a nu lăsa vehiculele să staţioneze.

Toate acestea au fost trecute cu cemcală în registrele pe care justiţia le ţine; acum, că barajul vorbelor fusese aşezat.pe poziţii ferme, Mallard plecă însoţit de Morris, la orele patru şi jumătate după amiază, ca să înceapă tragerea.

Tobias veni să deschidă uşa şi clipirea din ochii lui fu scurtă:

— Aţi uitat ceva? întrebă el zâmbind.

— Cum a mers cu petrecerea?

— A mers foarte bine.

— Dar acum totul e gata.

— Nu mă doare capul.

— V – aţi ridicat automobilul, domnule Tobias?

— Nu. Am telefonat la poliţia din Wicester şi mi s-a spus că e încă la Strawberry Whitacre. Se poate să mă duc să-l ridic astăzi.

— Numele meu e Mallard; sunt inspector-şef la Secţia de Cercetări Criminale. Acesta e sergentul Morris.

— Îmi pare bine, declară Tobias.

Morris spuse:

— Frumoasă zi, domnule Tobias.

Iar Tobias:

— Doriţi să intraţi sau ce anume?

Mallard vorbi pe un ton oficial:

— Vreau să vă pun câteva întrebări în legătură cu furtul săvârşit **într-**un tren în ziua de 13 februarie…

Tobias se încruntă.

— Aţi mai pomenit de trenul acela. Mă rog, dacă vă pot fi de folos. Poftiţi înăuntru.

Păşiră pe covoare în u? ma lui Tobias, care-i pofti în camera unde avusese loc petrecerea. Era o încăpere plăcută care, chiar niţel dezordonată, tot impunătoare părea. Tobias arătă cu mâna înspre bufet şi spuse râzând:

— Patru sticle de vin alb, trei de roşu, o sticlă de gin, una de ienuper, şaisprezece sticle de bere blondă, patru cu bere brună, opt de suc de ananas şi două de ghimber. Toate goale. Ce păcat! Dar luaţi loc, vă rog.

— Mulţumesc.

— Pot, desigur, să vă fac un ceai.

— Lăsaţi. Doresc să vă întreb, domnule Tobias, despre contul dumneavoastră din bancă.

— Parcă vorbeaţi de un tren şi de automobilul meu…

— Ne întoarcem noi şi la tren. **S-**ar putea să mai dureze niţel.

— Contul meu din bancă poate fi caracterizat uşor. Dezastruos.

— Nu chiar atât de dezastruos, Tobias. Tobias tresări auzind că nu i se mai spunea domnule. Am vorbit cu directorul băncii dumitale…

— Începeţi să nu-mi mai fiţi simpatici, declară Tobias, pe un ton glumeţ. Mi-aţi făcut o impresie destul de plăcută. Nu cred că aveţi dreptul să puneţi întrebări directorului meu de bancă. Nu văd, de altfel, cum aţi ajuns la el.

— Aţi cumpărat Renaultul de la garajul Mould. Am stat de vorbă cu cei de la garaj. Mi-a luat timp să dau de urma cecului, dar până la urmă…

— De ce nu m-aţi întrebat pe *mine*?

Mallard trecu peste această întrebare, dar preciză:

— **Într-**o anchetă criminală am dreptul să stau de vorbă confidenţial cu oricine…

— Da, dar nu sunt un criminal.

— Asta rămâne de stabilit.

— Ce naiba vrei să spuneţi? îmi dispare automobilul, apoi e găsit; şi acum…

— Nu te enerva, spuse Mallard. Dacă eşti nevinovat nu ai de ce să te îngrijorezi.

— Dimpotrivă, cu ameninţările şi subînţelesurile acestea se pare că am de ce mă îngrijora.

— Dacă doreşti să-ţi chemi avocatul…

SSS

m

— La naiba cu el, spuse Tobias. De ce i-aş plăti *lui* **să-**mi dovedească nevinovăţia? Trebuie **s-**o pot face singur. Dar despre ce e vorba?

— E vorba de furtul din trenul de: 1 şi 6 minute de la Wicesiter la Medbury, din după amiaza zilei de 13 februarie trecut, săvârşit de doi bărbaţi, dintre care unul se afla în tren, iar celălalt **într-**un camion de furat…

— Nu **într-**un automobil furat?

t **–** Automobilul are şi el însemnătatea lui; dar **s-**a folosit de un camion.

— Bucuros de cele ce aud.

— Unul din bărbaţi a furat un camion de cărbuni, spuse Mallard, şi **s-**a dus cu el la pasajul de nivel de la Strawberry Whitacre. Celălalt, cel din tren, a omorât un funcţionar al Regiei Electricităţii şi a rănit pe un altul şi o fată care era martoră, şi a fugit ctf Camionul în care se afla primul bărbat.

— Atunci de ce mi-au furat mie automobilul?

— Cred că au lăsat automobilul în nisipărie unde a fost găsit, spuse Mallard, cu gândul de a trece din

camionul furat în automobil…

— *Credeţi*! protestă Tobias. Nu *ştiţi f* N-o puteţi dovedi?

— Nu-i nevoie **s-**o dovedesc, spuse Mallard sever. Intenţiile nu ne interesează. Ne ocupăm de fapte şi de cei ce le săvârşesc.

— Şi, ce, pentru numele lui Dumnezeu, are asta de-a face cu directorul meu de bancă?

— Asta-i tocmai ce trebuie să te întreb eu, spuse Mallard.

— Ce legătură are una cu alta?

— Răspunde numai la ce te întreb, i-o tăie Mallard, şi. Vom vedea noi dacă e vreo legătură.

— Am uitat întrebarea.

— Încă n-am pus-o.

— Mă rog, fieţi-vă milă şi daţi-i drumul. Nu uitaţi că sunt mahmur.

— Vreau să-ţi vorbesc despre veniturile dumitale. Directorul de bancă spune că soldul contului dumitale în depozit a fost timp de doi ani 1731 lire. Aveai şi un cont curent cu un sokl creditor de 695 de lire. Din acesta ai scos la *29* iulie anul trecut suma de 471 lire. Ai Vreun venit personal?

— Am avut.

— A secat?

— Da.

— Când?

— Anul trecut în ianuarie.

— Din ce ai trăit de atunci?

— Am trăit pe socoteala Maiestăţii Sale Regina din ianuarie până în iulie; de atunci încoace am trăit din cele, 471 lire.

— Venitul personal n-a reapărut?

— Vai, nu.

— De unde venea?

— De la mama mea.

— Ai lucrat ceva de atunci încoace?

— Nu, în sensul la care vă gândiţi.

— Dar în ce sens?
— Tablouri.
— Ai vândut ceva?
— N-am încercat.
— Va să zică, începând din iulie anul trecut, ai trăit din cele 471 lire?
— Da.
— Ce chirie plăteşti aici?
— Şase lire pe săptămână.
— Ai cumpărat un Renault de ocazie de la garajul Mould în august. A costat 403 lire, Ţi-au mai rămas 68 lire.
Tobias roşi de mânie că fusese prins atât de uşor.
Mallard reluă:
— Şaizeci şi opt de lire de cheltuit din august până în aprilie. Numai chiria reprezintă aproape două sute. De unde ai luat restul?
— Mai aveam ceva rezerve în casă.
— Mai ai ceva acum aici?
— Da. Nu mult.
— Unde ţii banii?
Tobias protestă:
— Uite – ce e, faptul că am bani în casa nu dovedeşte că am jefuit afurisitul acela de tren.
— Dacă percheziţionez casa cât găsesc? Trei mii? Patru mii?
— Dar n-aveţi un mandat de percheziţie a casei.
— Am dreptul să percheziţionez fără mandat, dacă bănuiesc activităţi criminale.
— Bine, daţi-i drumul şi percheziţionaţi.
— Cât o să găsesc?
— Nu ştiu.
— Nici măcar nu ştii câţi bani ai?
— Sunt artist, nu detectiv.
— Îţi laşi banii pe unde se nimereşte prin casă?
— Nu-mi petrec toată ziua numărându-i.
— Răspundeţi la întrebarea aceasta, domnule Tobias. Cu ce bani aţi trăit începând din luna august anul trecut?
— Din banii de la bancă – cei şaizeci şi opt de lire – şi

din acei pe care îi mai aveam în casă. Mi se face credit, **s-**o Ştiţi.

— Dar pe cei din casă de unde îi ai?

— Din mici economii.

— Şi la cât se ridică ele?

— Habar n**-**am.

— Dar aproximativ?

— La câteva sute.

— Nu-i poţi justifica pe toţi, aşa**-**i?

— Nu văd de ce ar trebui **s-**o fac.

— Părerea mea e că i**-**ai furat.

— Atunci eşti un nătărău fără pereche.

— Ai un telescop?

— Nu.

— Când o să percheziţionez casa o să dau şi de ei, nu?

— Nu, spuse Tobias atât de sigur de sine, încât Mallard înţelese că**-**l aruncase.

— De ce ai părăsit învăţământul?

— Ştiţi prea bine de ce.

— Pentru că ai fost condamnat la închisoare şi n**-**a tr —” putut obţine un angajament? J

— Da.

— Înainte de asta ai predat la Wkester?

— Da.

— Şi la Medhury?

— Da.

— Când ai predat la Medbury?

— Între 1955 şi data când am intrat în închisoare.

— Vreau să spun cât de des?

— O dată pe săptămână.

— În care zi?

— Ştiţi în care zi. Aţi şi aflat, nu-i aşa? Ticălosul ăia v**-**a influenţat…

— Eu te întreb pe dumneata, nu dumneata pe mine.

— Mă duceam vinerea **-** după amiază şi seara.

— Mergeai la Medbury cu trenul?

— Uneori cu autobuzul.

— Dar de obicei cu trenul?
— O dată m-am dus cu elicopterul.
— Dar te duceai cu trenul?
— Pentru Dumnezeu, da.
— Care tren?
— Ştiu şi eu? Totul s-a sfârşit de un an de zile.
— Mă rog, plecai de dimineaţă?
— În general, nu.
— Dimineaţa aveai lecţii la Wicester?
— N-aţi verificat şi asta? Da, da, da.
— Şi te duceai la Medbury după masa de prânz?
— Probabil. Trenurile acestea locale nu au vagon-restau
rant.
— N-ai decât un singur tren.
— Atunci mintea mea mărginită îmi spune că trebuie să-l fi luat pe acela.
— L-ai luat pe cel de 1 şi 6 minute în fiecare vineri sau în multe vineri câţiva ani de-a rândul?
— De vreme ce o spuneţi.
— Nu. De vreme ce o spui dumneata.
— Mi-aţi pus cuvintele în gură. Şi mai departe?
— Ai un prieten cu numele de Mills?
— Vreţi să spuneţi Reg Mills?
— Asta e.
— Ce-i cu el?
— Aţi fost împreună la închisoare?
— Mai adevărat, vorbi Tobias cu înflăcărare, ar fi să se spună că am făcut războiul împreună.
— În trupele aeropurtate?
— În regimentul…
— Ca paraşutist?
— Da.
— Cunoşti o melodie numită *Red River Valley*
 – Personajul de 1 şi.
— Nu. N-o cunosc.
— O cântau paraşutişti!
— Eu nu.

— Poate că Mills?
— Nu prea e tipul care să cânte.
— Nu cântă?
— Nu.
— Nu i se întâmplă să fie fericit?
— Nu **într-**atâta încât să se apuce să cânte.
— Ce face când e fericit?
— Se îmbată.
— Şi cântă?
— Nu. Pentru Dumnezeu, ce**-**s întrebările acestea?
— Încerc să aflu dacă prietenul dumitale cântă.
— Poate când face baie.
— Va să zică tot cântă?
— Nu. Nu cântă.
— Devine vorbăreţ când se îmbată?
— Habar n**-**am.
— Nu vrei să**-**l ajuţi?
— Are nevoie de ajutor?
— Da. De vreme ce cântă…
— Nu cântă…
— Fluieră?
— După femei, poate.
— Va să zică fluieră?
— Dumnezeu ştie. Vorbesc şi eu **într-**o doară ca dumneavoastră.
— Fluieră după femei?
— Nu, e însurat.
— Fluieră numai când îi vine?

— Când îi vine ce?
— Să fluiere…
— Dacă**-**i vine pofta să fluiere, desigur că fluieră, răspunse Tobias. Aşa face *oricine*.
— L**-**ai auzit?
— L**-**am auzit ce?
— Cântând sau fluierând?
— Nu. Şi nici nu l**-**am văzut cu capu**-**n jos şi cu picioarele**-**n sus.

— V-aţi văzut deseori de când a ieşit din închisoare?
— Suntem prieteni vechi.
— Nu-l mai vezi acum?
— Dimpotrivă, era şi el la petrecerea mea.
— Dar nu mai locuieşte la Wicester?
— Nu. Ce dovedeşte asta?
— A cumpărat o casă la malul mării?
— Da, Vrea să audă cum fluieră vântul.
— I-ai împrumutat bani?
O ezitare:
— Nu.
— Eşti absolut sigur?
— Poate că i-am împrumutat câte ceva.
— Cam cât?
— Nu-mi amintesc.
— I-ai împrumutat din banii pe care-i laşi la nimereală prin casă?
— Habar n-am.
— Să recapitulăm întâmplările din 13 februarie, ziua furtului din tren, spuse Mallard. Îmi poţi spune ce-ai făcut în ziua aceea?
— Dar *ştiţi* ce am făcut, deoarece am fost la comisariatul din Wicester şi am arătat că mi-a dispărut automobilul. Dacă m-aţi fi întrebat despre 12 sau 14 februarie n-aş fi avut niciun punct de reper. E uşor de înţeles.
— Da, spuse Mallard. Din fericire, 13 februarie e o zi de care-ţi aduci foarte bine aminte.
— M-am dus eu maşina în oraş.
— Ai parcat-o la 1.55 şi te-ai dus la dl. Bevington, croitorul dumitale. Domnul Bevington te ştie după nume, Tobias, dar n-are nicio însemnare din care să rezulte că ai trecut pe la el în ziua aceea. E de acord că **s**-ar fi putut să treci şi să ţi se fi spus că hainele nu-s gata. E de asemenea de acord că au fost gata şi că le-ai ridicat pe data de 7 martie. A, fiindcă veni vorba, ţi-ai parcat automobilul în faţa atelierului lui Bevington?
— Nu. L-am parcat în Summer Street.

— De ce acolo?

— Pentru că e o stradă în care parcarea e permisă toată ziua.

L-ai parcat la 1.55 în Summer Street sau te-ai dus la croitor la 1.55?

— Nu pot spune precis. Dar m-am dus pe jos la cinematograful Gala şi am ajuns tocmai înainte de începutul filmului artistic. Poate că puteţi stabili ora acolo…

— Da, încuviinţă Mallard. Se poate. Trebuie să fi însemnat ci orele de începere a programelor. Crezi că ai ajuns ia cinematograf pe la două şi un sfert?

— Poate niţel mai devreme. Dar, după cum am spus, puteţi…

— Îţi poţi aduce aminte numele filmului artistic?

— Ei, îmi cereţi cam mult. Era despre o revoluţie mexicană. Foarte bun. Da, îmi amintesc. *Pedeapsa lui Dumnezeu*. Acesta-i titlul. Doriţi să vi-l rezum?

— **S-**ar putea. Dar să precizăm mai întâi partea cu automobilul. Îţi poţi aduce aminte de care parte a străzii I-ai parcat?

— Lângă cabinele telefonice, cred.

— Cum ar veni, adică, în dreptul tutungeriei lui White?

— Da, cam aşa ceva.

— Şi acum să vorbim despre când ai *ieşit* de la cinematograf. Ai mers pe jos de la cinema până la Summer Street?

— Da.

— Mai erau şi alte automobile în Summer Street?

— Da. Vreo douăzeci.

— Cunoşti oraşul Wicester destul de bine, domnule Tobias?

— Numai centrul şi una sau două suburbii.

— Dar centrul îl cunoşti?

— Da.

— E bine, ia să vedem. Eşti sigur că în Summer

Street şi nu altundeva ai parcat automobilul? Nu cumva **s-**a întâmplat să fie Flyde Street, unde e de asemenea permisă parcarea?

— Nu. În Summer Street.

— Doar ca să mă conving că nu te înşeli: unde *e* Summer Street?

— Merge din Square Street până la piaţa Disraeli.

— Da, spuse Mallard cu asprime. Aşa e. Şi în ziua de 13 februarie, Tobias, nu **s-**a permis acolo niciun fel de parcare între 11 a.m. Şi 6.15 p.m. Şi chiar dacă **s-**ar fi permis ar fi. Fost imposibil deoarece o conductă de apă de 36 ţoli crăpase şi în cursul orelor de care am vorbit era în Summer Street o tranşee adânca de mai bine de un metru şi circulaţia cu desăvârşire oprită.

Tobias păli şi mâinile porniră să i se răsucească şi să tremure până ce, dâ**ndu-**şi seama ce se întâmplă, şi le vârî în buzunare. Apoi spuse cu voce nesigură:

— Nu cunosc Wicesterul prea bine. Sunt din Londra…

— Dar cunoşti centrul, i**-**o întoarse Mallard. Şi Summer Street merge într-adevăr de la Square Street până la piaţa Disraeli.

O lungă, lungă tăcere, în cursul căreia Mallard îl văzu pe Tobias că se luptă cu frica, o învinge, ia o hotărâre. Totodată, păru că**-**şi dă din nou scama de sunetele din jur, şi că fereastra e deschisă, şi că perdelele fii fi ic, că cineva, probabil Meredith, umblă la parter; şi că în aerul de afară, undeva în depărtare, se aud sunetele libertăţii parţiale şi ale lumii: noile frunze ale copacilor foşnind în adierea vântului, autobuze şi automobile, glasuri de copii, o motocicletă, un câine care latră; toate zgomotele pe care de fapt noi nu le luăm în seamă, până ce se lasă noaptea şi se face tăcere…

Tobias zâmbi nesigur şi spuse:

— Dacă scriu ceva vreţi să contrasemnaţi amândoi ca martori?

— Vrei să dai o declaraţie?

— Nu. Vă cer doar să**-**mi faceţi un mic serviciu.

— E-n regulă, domnule Tobias.

Mallard observă în clipa aceea că Tobias începuse o scrisoare înainte de sosirea sa şi a lui Morris. O desprinse din blocul de corespondenţă şi apoi se porni să o termine la repezeală.

— Pot semna? întrebă apoi.

— În regulă, spuse Mallard.

— Acum semnaţi dumneavoastră, amândoi.

— Mai întâi să mă uit, ceru Mallard.

Mâna tremurândă scrisese: „Subsemnatul Anthony Robert Tobias, las toată legiuita mea avere mobilă şi imobilă în părţi egale dragei mele prietene Margot Worthington domiciliata la The Long LIouse, Medbury, şi Celiei Mills, soţia bunului meu prieten Reginald Mills, veteran al batalionului Y din divizia I aeropurtată. Tablourile mele le las lui Margot”.

Mallard semnă iară a rosti nicio vorbă. Morris semnă şi el, dar în silă, plesnind de succes şi curiozitate.

— Mai e încă ceva, spuse Tobias. Ceva tare amuzant. Pot vorbi neoficial?

— Nu, dacă e vorba de crimă, se grăbi să răspundă Mallard.

— Ei bine, nu, n-are de fapt nicio legătură, spuse Tobias. Şi nici nu e vreo mărturisire. O să vedeţi de ce e amuzant, când vă voi fi spus că…

— Dacă-i aşa…

— Mama mea a murit acum trei săptămâni, zise Tobias. N-o să-i ducă nimeni dorul pe lumea asta! Şi mi-a lăsat 47.809 Lire prin testament. Amuzant, nu?

— Foarte, întări Mallard. O glumă bună.

— Ei bine, dacă vreţi să aşteptaţi o clipă, se rugă Tobias. Să-mi iau haina. Să iau şi o pijama?

Ieşi pe uşă şi o trânti mai înainte ca Mallard şi Morris să fi putut face un pas.

— Nătărăul, spuse Morris. N-are pe unde ieşi.

Se repeziră la uşă, o zgâlţâiră, dar prea târziu, era încuiată.

— Drace! rosti Mallard.

De cealaltă parte a lemnului masiv Tobias, în cea din urmă singurătate de care îi mai era dat să aibă vreodată parte, spuse repede dinăuntrul dormitorului:

— Îmi pare rău de fată!

O detunătură asurzitoare, **într-**atâta încât Mallard aproape că**-**şi pierdu echilibrul, apoi un oftat şi zgomotul corpului care se prăbuşeşte în moarte şi firicelele fumului de cordită 1 trecând pe sub uşă şi Meredith care se repede sus pe scări, strigând: „Dumnezeule, ce **s-**a întâmplat? c’ şi Mallard, zguduit şi deprimat, răspunzân**du-**i: „O nenorocire”, în vreme ce călcând pe covorul gros, se îndrepta către telefon.

În sertarele unui scrin din atelier găsiră peste patru mii de lire. Şi ca dovadă a puţinei lor valori, scrisoarea pe care Tobias o scrisese lui Margot vorbea de *insuportabila povară a vieţii trăite fără tine*…

Morris, câtuşi de puţin impresionat de vălmăşagul de sânge şi carne, rosti agresiv:

1 Substanţă explozivă, obţinută clin nitroglicerină şi nitroceluloză (n.tr.).

— Unul la mână. Acum celălalt. Luam şi o a. Tmă?

Mallard îi răspunse exasperat:

— La ce bun?

— Celălalt e violent.

— Nu port revolver, se îmbufna Mallard.

— Cred că eu o să iau unul, asigură Morris. Dacă Tobias a avut un revolver, se poate să aibă şi Mills ăsta. Şi **s-**ar putea să nu-i facă plăcere să**-**l folosească împotriva lui însuşi.

— N**-**a folosit niciun revolver**-**in tren, preciză Mallard.

— În tren nu voia să facă zgomot.

— Atunci ia**-**ţi unul, dacă te simţi mai în siguranţă, vorbi Mallard cu asprime, iar Morris roşi la auzul acestei dinţii mustrări.

Mills îi auzi venind. Era ora trei dimineaţa, dar fusese avertizat de scrisoarea prudentă a lui Tony, şi se trezi din**tr-**un somn adânc, auzi**ndu-**le, ca infanteriei duşmane, cizmele pe pietriş şi foşnetul hainelor; se simţi dintr-odată

perfect lucid:» plănuind contraofensiva **-** era prea târziu pentru o ambuscada. Putea mirosi aerul sărat prin ferestrele deschise şi parul Celiei lângă al său pe pernă şi viaţa răspândea o mireasmă plăcută în clipa aceea şi, încă mai înainte de cele două uşoare ciocănituri în uşa din faţă, deprimarea îl năpădi până în adâncul rărunchilor şi-şi spuse căi**ndu-**se singur vreme de o clipă» o lungă şi înspăimântătoare clipă: „n**-**am avut niciodată noroc”. Dar nu era adevărat. Avusese parte de mult noroc. Righy şi Harry Mann şi Jock nu avuseseră. Lui norocul i**-**a surâs, dar n**-**a ştiut cum să**-**l întrebuinţeze. Nu-i însă vorba de noroc, se corectă singur, dârzenia şi duritatea covârşind alarma; dacă ai sânge în vine şi nu braga, poţi înfrânge ghinionul şi atunci arăţi a om norocos. Mai pot încă birui. Ticăloşii ăştia n**-**au 88**-**uri, au numai *vorbe*…

Ceha se trezi odată cu cele două ciocănituri şi toată moliciunea o părăsi; sta ţeapănă şi speriată lângă el.

— Poliţia, murmură ea» pe un ton atât de îngrozit, încât simţi şi el că panica îi înfige un pumnal în inimă.

Lacrimile îi ţâşniră numaidecât, calde, pe pieptul lui. Prima luptă» şi **s-**a dat bătută, a recunoscut că ştie.

— Ce vrei să spui? o întrebă el brutal. Ce să caute poliţia aici?

Dar ea, prea grăbită şi, iubi**ndu-**l cu deznădejde, vorbi mas departe, stăruitor:

— Nu pot să facă nimic. Ştiu doar atât că e un om care a făcut parte din trupele de paraşutişti…

— Cum naiba?

— Pentru că fata l**-**a auzit fluierând *Red River Valley*.

Nu-i venea să creadă că e numai atât.

— Probabil că e altcineva.

— Dar dacă**-**s ei… încă două ciocănituri.

Tremurând, dâ**ndu-**şi seama de ce putea urma, îi atinse părul şi braţele, îi sărută faţa umedă.

— Dumnezeule, să ştii, Celia, că sunt pierdut.

— Nu, nu. Nu pot face nimic altceva decât să *vorbească*. Mi liniştit. Nu te lăsa provocat. Nu-i cu putinţă să *ştie* ceva.

— De cât timp ştii de mine?

— De săptămâni de zile…

— N-am vrut să…

— Desigur că nu. Mi-e silă de ei. Domnul Webster ăla. N-a fost drept. O, Reg, Reg, fii atent!

— Aş face mai bine să mă uit pe fereastră, să văd cine e.

— Mai sărută-mă o dată.

Îi şopti rugător, la ureche:

— Ascultă. Fă ceva pentru mine. Sus pe dulap e o cutie. De-ar fi să fie. Tablete cu alimente concentrate. Un revolver.

— Reg, pentru numele lui Dumnezeu! Gândeşte-te la Daphne…

— Nu-l voi folosi.

— O să te spânzure.

— Pune-l în buzunarul din dreapta al vestonului meu maro de sport. Dacă lucrurile par să meargă bine, o să-mi pun vestonul cel gri. Tabletele în stângă. Şi mai e un teanc - de bancnote. În buzunarul dinăuntru.

Inima Celiei bătea atât de tare din pricina groazei, încât simţi că-i vine rău; picioarele îi tremurau, fleşcăi**ndu-**i-se.

Mills se îndreptă spre fereastră şi se uită afară. Erau doi şi un al treilea la volanul unui automobil de poliţie aflat la cincizeci de metri mai încolo. Dinspre mare se ridica o ceaţă rece. Apa îi picura de pe streaşina ele deasupra - capului, căzâ**ndu-**i pe gât.

— Ce doriţi?

Se uitară în sus. Cel mai în vârstă spuse:

— Sunteţi domnul Mills?

— Pentru Dumnezeu! La trei dimineaţa?

— E foarte urgent.

— Ce **s-**a întâmplat?

— Suntem ofiţeri de poliţie. Vreţi să deschideţi uşa?

— E vorba de mama?

— Nu.

— Staţi o clipă. Cobor. Şi-i spuse Celiei, în aşa fel ca

cei de jos să audă: Poliţia. Cred că mama e bolnavă sau aşa ceva.

— Mă îmbrac…

— Nu. Rămâi în pat, scumpo.

Mills îşi luă halatul şi porni liniştit pe scări în jos. Le deschise uşa şi spuse:

— Da’ frig mai e. Să pun ceainicul la fiert, ceea ce şi făcu.

Rămăseseră în vestibul, înalţi şi solemni. Totul părea ireal:

are să le vorbească şi or să plece convinşi, şi el se va duce sus la Celia, care ştia totul clar nu-i păsa. Aceasta-i era dorinţa - şi atmosfera de irealitate o făcea să pară probabilă.

Îi conduse în salonaş, unde mai dăinuia puţin din căldura focului ce se stinsese. Nu-i pofti să şadă. Ţinându-i în picioare, plecarea părea mai probabilă şi mai apropiată.

— Sunt inspectorul-şef Mallard şi acesta-i sergentul Morris.

— Iar eu sunt Mills; le răspunse el cu un rânjet. Ce s-a întâmplat?

— Am o serie de întrebări de pus, vorbi cel cu numele de 1 Mallard. Şi toate au, direct sau indirect, legătură cu furtul comis pe trenul de 1 şi 6 minute de la Wicester la Medbury, în după amiaza zilei de 13 februarie şi cu omorârea lui Clifford Potts, în trenul acela.

— Drace! spuse Mills. Nu-i de mirare ca veniţi la trei dimineaţa. Cu ce vă pot fi de folos?

— Locuiaţi mai înainte la Wicester?

— Da. Slavă Domnului că am scăpat.

— Nu v-a plăcut?

f\e!

xvv

— Îmi place mai mult aici.

— Ce făceai când locuiai acolo, Mills?

— Am locuit acolo de când eram copil. Ce vreţi să spuneţi?

— Ce meserie aveai?
— Lucram în construcţii.
— Erai în serviciul cuiva?
— Da. Al unui tip cu numele de Barford.
— 1 Cât te plătea?
— Ciudate întrebări, domnule Mallard, în legătură cu un furt săvârşit **într-**un tren. Ce**-**a făcut domnul Barford?
— Nu-i vorba de domnul Barford.
— De unul din oamenii lui?
— Da. De unul din oamenii lui.
— Îmi plătea vreo douăsprezece lire pe săptămână.
— Aceasta era singura dumitale ocupaţie?
— Mai făceam mici treburi pe la bucătărie pentru soţia mea.
— N**-**aveai venituri personale?
— Asta**-**i bună!
— Vreau să spun: părinţii dumitale nu**-**ţi asigurau un venit?
— Absolut nimic. Lite că fierbe apa.
— Sergentul Morrris o să închidă gazul… Pe scurt, ceea ce câştigai la domnul Barford reprezenta întregul dumitale venit?
Din nefericire, da. Nu faceţi ceaiul, domnule sergent? Mi**-**e frig.
— **Într-**o clipă.
— În iunie anul trecut, spuse Mallard, ai fost închis?
— Pentru Dumnezeu, se văită Mills. Iar o luăm cu povestea asta de la început.
— Vreau doar să ştiu dacă e adevărat.
— Şase luni, spuse Mills. Am lovit pe un tip care mi**-**a insultat camarazii.
— Camarazii?
— Regimentul meu.
— Unul vestit?
— Divizia I aeropurtată. J
— A, înţeleg. Ai fost paraşutist?
— Daţi**-**i zor, vă rog. Mi**-**e frig.
— Fă ceaiul, spuse inspectorul**-**şef. E frig. Ai ceva

împotrivă dacă-l face sergentul?

— Nu-mi pasă cine-l face, numai să-l facă cineva. Nu uitaţi de o ceaşcă pentru soţia mea. S-a trezit şi ea.

— Îmi pare rău de asta, domnule Mills, spuse Mallard. Şi-aşa, unde eram. A, da. Ai fost înente. Când ai ieşit?

— De Crăciun.

— Lucrezi acum?

— Nu.

— Aşadar n-ai mai lucrat din iunie anul trecut?

— Am cusut saci poştali!

— Da, dar nu muncă adevărată.

Ar trebui să încercaţi să vedeţi cum e.

— Şi-acum ţi-ai luat o locuinţă pe malul mării?

— Da. E foarte plăcut aici.

— Nu mă îndoiesc. Ai cumpărat vila asta?

— E o căsuţă.

— Are tot farmecul unei vile. Cât a costat?

— Numai cincisprezece sute.

— De unde ai luat aceste cincisprezece sute, Mills? Le-ai împrumutat de la Tobias?

Mills roşi, dar se stăpâni.

— Şi dacă le-am împrumutat, vă priveşte?

— Mă priveşte cât se poate de mult. Tobias e unul din cei doi oameni care au jefuit trenul în februarie.

— Prostii.

— Avem ceea ce poate fi considerat drept dovezi indirecte.

— Tony n-are nevoie să jefuiască trenuri. Mama lui are o avere de o jumătate de milion.

— Tobias ţi-a împrumutat banii ca să cumperi casa asta?

Mills nu ştia care răspuns îl poate ajuta pe Tony. Flotărî că tăgăduirea e cel mai bun. Să recunoşti un împrumut ar însemna să recunoşti că există o anumită suma de bani, care, de bună seamă, se va cere justificată.

— Nu.

— Eşti sigur?

— **S-**ar putea să uit?

— Nu ţi-a dat niciodată bani?

— Când am ieşit din închisoare mi-a dat un ajutor de douăzeci de lire.

— Asta-i tot ce ai avut din iunie până acum?

— Ce vă face să credeţi că această fermecătoare vilă nu este ipotecată?

— Este?

— **S-**ar putea.

— Atunci eşti gata să-mi arăţi registrul societăţii de construcţii?

— Dar v-aţi şi informat în această privinţă, nu-i aşa? Face parte din metoda dumneavoastră.

Mallard trecu peste aceste cuvinte.

— Ăştia-s toţi banii pe care i-ai avut din iunie trecut până acum?

— Soţia mea a muncit, cât am fost închis.

— Cât câştiga?

— Şapte lire pe săptămână.

— Are vreun alt venit?

— Nu.

— De unde ai luat banii ca să cumperi casă, Mills?

— Vă priveşte?

— Cred că i-ai luat împreună cu Tobias din trenul de 1 şi 6 către Medbury în ziua de 13 februarie, când dumneata sau Tobias l-aţi ucis pe Clifford Potts care era salariat al Regiei Electricităţii şi care, împreună cu George Wagstaff, alt salariat, căra zece mii de lire, cu acel tren, până la Strawberry Whitacre. Încetează deci să mai dai răspunsuri ocolite şi spune-mi clar de unde au venit cele cincisprezece sute de lire.

— Credeţi că n-am economisit niciun ban de când eram copil? Am peste patruzeci de ani.

— Vecinii dumitale de la Wicester spun că ai făcut tot felul de cheltuieli: un automobil, o maşină de spălat, un frigider; te-au văzut până şi cu un costisitor aparat de fotografiat.

— **Dacă-**mi place să fiu extravagant…

— Unde ţii toţi aceşti bani, Mills? La bancă?

— Nu. Acasă.

— Ca şi Tobias, Ce coincidenţă i

În clipa aceea intra Celia. Îşi spusese că dacă mai rămâne Sus, face o greşeală: vor crede că-i cu totul nefiresc ca o femeie normală să stea acolo sus fără a fi curioasă să ştie ce se petrece jos…

Mallard o salută:

— Bună seara, doamnă Mills.

— Ce se întâmplă aici?

— Suntem ofiţeri de poliţie. A, iată-l pe sergentul Morris cu ceaiul.

— Trebuia să-l fi făcut eu.

— Nu face nimic. Sergentul se pricepe la aşa ceva… Eram pe cale de a-l convinge pe soţul dumneavoastră să-şi aducă aminte de unde au venit banii pentru casa asta…

Privirile lor se încrucişară, aprinse de groază, şi Celia, încercând să-l ajute, îngăimă:

— I-a câştigat la pronosport.

„Dumnezeule”, gândi Mills, şi deznădejdea i se citi pe faţă, astfel încât Celia înţelese că făcuse o greşeală şi îngălbeni. Nu pricepea de ce n-ar fi trebuit să spună că a câştigat…

— Când ai câştigat? îl întrebă Mallard pe Reg, şi Celia înţelese ce mare greşeală a făcut.

Reg răspunse:

— Acum câteva luni.

— Sau câteva săptămâni?

— Nu-i totuna?

— Să precizăm, nu? Atunci vom şti că n-ai luat banii de altundeva. Despic ce sumă a fost vorba?

— Vreo trei mii.

— Plătiţi cu un cec?

— Da.

— Ai încasat deci banii de la o bancă?

— Da, aşa cred.

— De la care bancă?

— Nu, o întoarse Mills. Îmi reamintesc. Un prieten

de-al meu a fost cel care a încasat cecul.

— Care prieten? Tobias?

— Nu-l voi târî pe prietenul meu în afacerea asta.

— Tare mă tem că vei fi silit **s-**o faci mai curând sau mai târziu, în faţa unei instanţe judecătoreşti, la nevoie.

— Nu mă cunoaşteţi. Mai bine intru în închisoare.

— Ei bine, dă-mi numele agenţiei care poate confirma că ai câştigat banii.

Încolţit, Mills spuse:

— Lepădăturile alea de vecini au spus că am câştigat la pronosport. De fapt, am câştigaţ banii pe un cal, numai ca Celiei, aci ele faţă, nu-i place că eu merg la curse. Aşa încât i-am spus că am câştigat la pronosport şi am ajuns să cred că aşa a şi fost.

— Sunt sigur că doamna Mills nu se supără când *câştigă* calul, îl înfruntă Mallard.

Celia replică imediat:

— Ba mă supăr, dacă dă de necaz din pricina aceasta.

— Pe care cal anume?

— Nu-mi pot aminti acum.

— Atunci la care hipodrom *t*

— White Common.

— Cât ai pariat pe cal?

— Vreo sută de lire.

— La cât ai pariat? Treizeci contra unu?

— Cam aşa.

— La care agent ai pariat?

— Păcatele mele, oftă Mills. N-am luat seama. Eram înfierbântat. Primisem o informaţie confidenţială.

— Oricum, agentul îşi va aduce aminte, nu-i aşa? Trei mii de lire! Un câştig foarte mare. Cam pe unde îşi instalase tejgheaua?

— Cred că pe lângă intrarea principală.

— Când ai pariat?

— Sfârşitul lui februarie sau începutul lui martie.

Morris interveni:

— Nu se ţin curse la White Common mai înainte de aprilie.

Celia spuse:

— Nu sunt nici curse de ogari?

Mallard:

— Dar aţi câştigat banii pe un *cal*...

— **S-**ar putea să fi fost un ciâine, zise Mills. Băusem.

— Cam slab, încheie Mallard. O să te rog să te îmbraci, domnule Mills, şi să te înapoiezi la Wicester cu noi pentru a lămuri acolo totul. Apropo, parcă spuneai că ai făcut parte din**tr-**o divizie aeropurtată?

— Da, confirmă Mills. Se zbătea să ia o hotărâre: „dau lovitura cea mare sau ba? Găsesc oare revolverul în vestonul meu ca să pot încerca **s-**o dau?”

— Ai cântato melodie denumită *Red River Valley*?

— Ce întrebare stupidă!

— Cunoşti melodia?

— Nu.

— Ai fost în trenul de 1 şi 6 minute de la Wicester la Medbury în ziua de! 3 februarie?

— Nu.

— Nu te opui aşadar să iei parte la o reconstituire a crimei?

— Nu...

— Pot să mă uit la ghetele dumitale, înainte de a te încălţa, Mills?

— Le aduc jos.

— Măsura *9*?

— Întocmai.

— Şi marginile exterioare ale tocurilor sunt tocite?

— Puteţi să vă uitaţi şi la asta, încuviinţă Mills, şi gând?: „gata băiete, te au la mână...”

— Am dat de o urmă clară pe zăpadă a omului care l**-**a omorât pe Potts... Vrei să ne spui ce**-**ai făcut în ziua de 13 februarie?

— Cum naiba mi-aş putea aduce aminte?

— Prietenul dumitale Tobias şi**-**a adus aminte.

— Tony e băiat deştept.

— *Era*, Mills. Trebuie să**-**ţi spun cu părere de rău că prietenul dumitale **s-**a împuşcat azi după**-**amiază...

Celia începu să plângă; lucrurile luau o întorsătură cumplit de reală; Tony era un om pe care-l simpatiza…

Mills răcni la ei:

— Ticăloşiile, vii aici cu tot felul de palavre despre un furt şi erai la curent cu moartea camaradului meu!

— Îmi pare rău, spuse Mallard. N-am avut altă cale de a te înştiinţa. Dacă ţi-aş fi spus mai înainte, te-aş fi putut tulbura „nu ţi-ai mai fi putut aduce aminte de anumite lucruri cum ar fi banii şi caii şi câinii…

De sus se auzi un strigăt:

— Mămico, mămico! Cine e. Acolo?

— Uite, mi-ai trezit fetiţa. De ce naiba n-ai venit ia o oră normală din zi?

— Nu există ore normale din zi în caz de asasinat.

Celia spuse:

— Mă duc sus să văd, Reg…

Morris rânji şi-i aruncă lui Mills:

— Vin şi eu sus să te ajut să te îmbraci, Mills.

În impermeabilul lui de ploaie se vedea o mică umflătură pe care Mills o socoti că e un revolver automat. Desigur! Ştiau că şi Tony are unul, deoarece îl folosise… Doamne, bietul Tony! Trebuie să-l fi luat tare din scurt, ca să obţină o probă. Porcul ăsta de mucos, Morris, se simte în al şaptelea cer. Cel mai vârstnic, Mallard, poate fi mişcat chiar şi de cuvinte; e un om; dar sergentului ăstuia, Morris, grozav îi place treaba pe care o face; să tot aibă treizeci de ani, dar fudul nevoie mare; n-a văzut şrapnelele în zbor. Înăuntrul trupului său fremătând, spiritul combativ al lui Mills îşi spuse: „prea bine, Morris, eşti tânăr şi tare şi eşti iute şi poate chiar ştii că am un revolver sus şi crezi că o să te alegi cu o medalie mâine dimineaţă pentru că ai dat dovadă de curaj în faţa lui Mills cel bătrân şi cel rău. Ce părere ai, Jock? Să-l curăţăm pe găozarul ăsta?”

Urcă scările în spatele Celiei şi înaintea lui Morris. Emoţia îi încorda picioarele, iar inima îi zvâcnea în pieptul în care deprimarea crea vid. Era greu să-şi închipuie că ar putea ajunge în Africa, să se înroleze în Legiunea Străină sau să se urce pe vreo navă ponosită, în drum spre

Venezuela; dar ştia că are totuşi o cât de mică posibilitate, cu condiţia să ştie să folosească următoarele câteva minute, să supravieţuiască şi să se călăuzească în tot ceea ce va face numai după picioarele cele mari ale lui Morris, după volumul acestuia, după mina pe care o ţinea în impermeabil şi după rânjetul acela care-l ispitea pe Mills: „hai, atacă-mă, o să mă aleg cu o înaintare…4*

Celia o linişti pe Daphne:

— Nu-i nimic, au venit nişte domni să-l vadă pe tăticu'.

— Dar tăticu' striga…

— A fost o greşeală. **S-**a terminat acum… şi apoi intră în dormitor…

Morris stătea lângă uşă, ca şi cum prin asta ar fi putut stingheri un fost paraşutist. Dacă-i aşa, o zbughesc pe fereastră, hotărî Mills, şi nu putea înţelege de ce fraza aceasta i se părea cunoscută; apoi îşi aduse aminte de *Arbeitskommando* şi de faţa latră a lui Jock şi atmosfera deveni deodată pe de-a întregul bărbătească; Celia era prezentă, dar o depărta, urmând să şi-o amintească şi **s-**o iubească altcândva. Roşea tare pentru că Mills tocmai îşi trăgea pantalonii şi Morris găsea de cuviinţă să rânjească. Jos, la parter, cel căruia îi zicea Mallard, vorbea cu cineva: era şoferul automobilului, de bună seamă. „Bun, bun, bun, îşi spuse Mills, posibilităţile cresc". Simţea mirosul mării şi-l cuprinse o durere atroce la gândul că o părăseşte.

Celia îi vorbi:

— Ar trebui să-ţi pui şi un pulover.

Iar el încuviinţă:

— Da, iubito.

Ochii lui Morris o urmăreau pe Celia, în vreme ce deschidea un sertar şi scotea un pulover.

— Nu-ţi trage ghetele, spuse Morris.

— De ce, nu?

Domnul Mallard vrea să le examineze.

Mills nu se înduplecă:

— Poate să le examineze la Wicester.

Morris stărui:

— J îi cuminte şi fă cum îţi spun cu.

— Nu suntem la şcoală, domnule sergent…

Celia zise:

— Când te mai văd din nou?

— De ce nu vii şi tu cu noi? spuse Mills. E loc în automobil. Dă-mi vestonul, scumpo!

— Care anume?

Cuvintele ei, înţelese Mills, urmăreau să-l ducă pe Morris, să-i adoarmă bănuielile. Doamne, ce copil bun şi viteaz mai era!

— Oricare doreşti, spuse el, dar cu ochii îşi exprima dorinţa.

Îi lăsa ei să ia hotărârea. Dacă-i dăciea vestonul gri, trebuia să plece ca un mieluşel, sau să încerce ceva peste măsură de greu cu Morris asta şi să fie poate curăţat…

I l-a dat pe cel maro. J se păru teribil de evident că buzunarul din dreapta e încărcat, dar Morris nu observă. Mills îmbrăcă întâi mâneca dreaptă, şi apoi pe cea stângă…

Celia era aşa de temătoare de zgomote, încât simţi că nu mai poate sta **într-**un loc unde **s-**ar putea să se tragă şi porni să plece, spunând cu vocea tremurândă:

— Trebuie să mă duc să văd de Daphne…

În clipa în care trecea prin dreptul lui Morris, Mills înşfacă arma:

— Treci acolo, Morris!

Faţa latră şi eroică a sergentului păru indignată la vederea pistolului negru din mâna lui Mills. Dar nu mişcă. Încheietura i se îndoi rapid şi azvârli înainte scaunul uşor de care se rezema.

Celia mai era în cameră şi începu să urle…

Mills trase de-a dreptul prin scaun… nu ca să-l atingă pe Morris, ci ca să-l zăpăcească, să mai câştige câteva secunde. Nu se dădu în lături, lăsând scaunul să-l izbească; durerea era o nimica toată; şi apoi, în vreme ce Morris tot se mai străduia să-şi scoată revolverul „Smith and Wesson”, calibru 38, Mills trase şi-l împuşcă drept în burtă…

Dintr-o izbitură, aruncă apoi revolverul dintre degetele sergentului; şi încuie uşa dormitorului chiar în clipa în care paşii celuilalt se năpusteau pe scări în sus. Daphne se pornise şi ea să urle. Celia plângea şi totodată striga. Mills răcni: „Nu vă îngrijoraţi-şi voia să-i explice despre Africa şi despre bănişorii special îngropaţi în grădină în vederea unei astfel de situaţii, dar n-avea niciun rost. Celia nu auzea nimic, iar imboldul instinctului de consevare era mai puternic. Mills stinse lumina electrică – Celia nici nu-şi dădu seama de asta – şi se opri numai o clipă înainte de a sări pe fereastră. Căzu uşurel pe răzoarele grădinii, gâfâind – şi începu să o ia la fugă, în vreme ce sus uşa era gata-gata a fi spartă de nişte umeri tari. „Doamne, îşi spuse, de-aş putea numai să le imobilizez maşina”. Începu să alerge în zigzag, pentru ca să vadă în toate direcţiile, dându-şi seama că şoferul trebuie să fie pe undeva pe aproape. Lovituri violente sfărâmară fereastra şi aparatul de radio, în vreme ce mâna-i tremurândă trăgea un glonţ în motor…

Mallard intră de-a valma în cameră, însoţit de şofer. Femeia răcnea ca o nebună.

— Du-te şi vezi de copil, strigă ei, pălmuiiid-a zdravăn, pesre obraji; Celia clipi, o podidiră lacrimile şi ieşi în stare de transă…

Morris şuiera de durere, sângele îi ţâşnea în jur, dar rânjea.

— S-a dus să-şi ia automobilul, spuse el răguşit. Scoateţi-l binişor, se rugă apoi, cu gândul Iaglontele ce i se oprise în pântece. O să fie o dovadă.

Mâinile lui Mallard găsiră revolverul. Nu mai folosise vreunul nici măcar să facă exerciţii, de zece ani încoace, dar acum, în numele justiţiei, alergă pe scări în jos, fără a se gândi la sine, apoi goni în noapte, prin aerul *rece*, cu miros de mare şi-şi văzu omul în preajma automobilului poliţiei.

Focul de armă îl opri însă locului, îl îndemnă la prudenţă; auzi după aceea motorul altui automobil şi înţelese că focul de armă avusese drept scop să scoată din

uz automobilul poliţiei. Mallard porni din nou să alerge, clar automobilul o luase la sănătoasa; el se opri, abia mai putea răsufla şi braţele îi tremurau, totuşi ţinţi şi trase. „Nu l-am nimerit”, îşi spuse, trase apoi din nou, automobilul se îndepărtă, ieşi din raza de acţiune a armei şi Mallard se înapoie în casă, în vreme ce Mills, sângele ţâşnindu-i din pieptul rănit, gonea nebuneşte către întâlni rea pe care singur şi-o dăduse!

Se târî în pădure, pe pământ. Tul umed, în miros de pini şi de ciuperci putrede, de mărăciniş, de crengi şi de ferigi începătoare, încolăcite. Zorile nu erau departe şi era neapărat nevoie să găsească un adăpost mai înainte ea nemţii să înceapă. Să caute printre miile şi miile de copaci. Copacii erau prieteni de nădejde şi nemţii n-au să dea niciodată de el, dacă se poate îndepărta îndeajuns de la automobil şi dacă ei nu bagă de seamă sângele. Or să aducă şi câini şi lucrul cel mai important e să i se piardă urma sângelui.

Râuleţiil făcea un zgomot slab, fermecător, care-l atrase. Apa era îngheţată, dar foarte înviorătoare şi desigur că va şterge orice miros de sânge sau de ghete sau de ce or fi adulmecând câinii. În întuneric, încercă să dea cu mâna de Tony, deoarece îi era. Nespus de dureros să umble sau măcar să ştie ce face; dar apoi îşi aminti că Tony murise. S-a sinucis, spuseseră ei. l’ăcaloşii. Trebuie să-l fi chinuit într-un chip josnic, mai înainte de a fi murit. El unul o să lichideze trei din el. Browningul era o povară; o răspundere. Va trebui să se oprească la curând şi să-l cureţe. Se udase oare? Nu. Era doar rece la pipăit. Bine că nu-i era foame, căci nu păreau să fie cartofi prin împrejurimi.

Râul ieşea dintre copaci pe o porţiune de teren, şi pe malul acoperit de iarbă *se* vedeau piiitena-şi. Dar nu putea rămâne într-un asemenea ioc deschis. Pădurea era foarte mare şi ştia că tactica cea mai bună e să stea lângă liziera, acolo undes când vor înconjura pădurea, nemţii vor fi mai răsfiraţi. În adâncuri, se vor aduna în cercuri din ce în ce mai strânse; pe de altă parte ştiau că un fugar tinde să

naeargă către mijlocul pădurii, socotind că ceilalţi vor obosi.

Fagii înalţi nu asigurau un adăpost suficient şi o luă, **clătinându-**se, mai departe, istovit, chinuit de dureri, pipăi**ndu-**şi drumul prin luminişuri pline de clopoţei. Râuleţul începu să se îngusteze şi-şi dădu seama că mersese împotriva firavului curent. Acum intra **într-**un întuneric de nepătruns. Urmă câtva timp cursul râului, târâ**ndu-**se prin apa şi noroi, dar apoi, încolţit de durere, ieşi din albia râului şi se ridică. Sângerarea se oprise. Fiole de morfină nu avea, nădăjduia însă că durerea nu**-**l va face să işte cine ştie ce zgomote.

În umbra copacilor mai mărunţi, anemonele pădurii se deschiseseră asemenea unor stele albe. Îi venea greu să le calce în picioare. Pe măsură ce mergea, ridica diferite lucruri de pe jos: frunze şi ramuri, şi lujeri şi fire de iarbă. Zorile se iviră şi, odată cu zorii, strigătele liniştitoare ale corului păsărilor; ecoul se repercuta de**-**a lungul copacilor umezi. Tot ce era omenesc şi legat de rău părea nespus de depărtat. Însă chiar şi aşa, nu se îndoia de puterea nemţilor. Sunt conştiincioşi şi maeştrii ai răului, faţă de ei oricine nu-i altceva decât un biet diletant. Şi totuşi sunt făpturi metodice. După ce vor fi stabilit un sistem de cercetare a pădurii şi nu vor fi găsit pe nimeni în pădure, vor trage concluzia că nu se afla nimeni **î**ntr-însa.

Află în cele din urmă un loc bun şi începu a scormoni cu mâinile. O dată leşină şi până la urmă văzu că scormonise doar o gaură destul de puţin adâncă. Totuşi, culcat în ea.

acoperit cu felurite mărunţişuri şi înconjurat de liniştea deasă a naturii, de toate câte zămisleau pentru că venise iarăşi primăvara, ştiu că poate prosti pe oricine, orice, doar câinii nu.

Câtva timp aţipi. Apoi îi auzi tropăind pe undeva, şi în depărtare câinii lătrau fără rost. Degetele i se încolăciră pe oţel, aşteptând să omoare câţiva din**tr-**înşii, dacă i**-**ar descoperi ascunzişul.

Trecură însă mai departe; un om căsca, alţii fluierau,

se auzeau glasuri care încercau să-l amăgească vorbind englezeşte. Pe urmă se lăsă o tăcere uriaşă, care dură, fie că era lumină fie că era întuneric, şi în cele din urmă începu din nou să plouă. Ploaia răpăia cu zgomot înalt pe baldachinul pomilor. Mult mai târziu, străbătând frunzişul, începu să picure şi pe el, să-l facă leoarcă, dar era o ploaie călduţă de aprilie.

Cum sta culcat la pământ, simţea că ceva îi pătrunde în carne. Scoase cu greu acel ceva din buzunarele hainei. Erau bancnote. Bani. Păreau englezeşti, dar erau prea mulţi, or fi fost olandezi sau francezi. Îi azvârli cât colo, mâncă niţel, dormi, se pregăti să-i aştepte să vină, prea obosit ca să se mai poată mişca, uitând pentru care pricină ar fi trebuit să se mişte.

În mai puţin de un ceas, automobilul fu găsit şi la o oră şi jumătate după aceea un Mallard istovit se afla, la revărsatul zorilor, pe un drum de ţară, plătind treizeci şi trei de şilingi şoferului unui taxi**şi în trebând u-**se dacă poliţia municipiului Wicester va binevoi să-i accepte suma aceasta trecută în nota de cheltuieli de serviciu.

Maşina părăsită ieşise de pe traseul drumului şi se afla la liziera pădurii. Nu se ciocnise şi nici nu rămăsese fără benzină. Frâna fusese pusă corect în funcţiune şi automobilul era pur şi simplu părăsit. În revărsarea palid-cenuşie a zorilor, Mallard zări sângele de pe scaunul şoferului şi înţelese că unul din cele două gloanţe ale lui îl nimerise pe Mills. Sângele se întinsese pe speteaza scaunului de piele, şi se prelinsese şi pe pernă în cantităţi mari, astfel încât Mallard îşi dădu seama că omul avea nevoie de îngrijire medicală ca să mai poată scăpa cu viaţă. Partea curioasă era că maşina fusese condusă înapoi către Wicester şi că se afla în acelaşi ţinut ca şi Strawberry Whitacre, la vreo patruzeci şi cinci de kilometri de pasajul de nivel. La faţa locului se găseau acum două automobile de-ale poliţiei, cu patru ofiţeri pe care Mallard nu-i cunoştea, deşi unul era un inspector. Un număr de agenţi se şi porniseră pe urma petelor de sânge în pădure, dar dacă Mills câştigase un avans, totul era degeaba. Doar

metoda şi superioritatea numerică puteau să-l înfrângă.

Întrebă:

— Aveţi vreo idee cam cât de mare e pădurea asta?

— Patruzeci şi cinci de kilometri pătraţi, îi răspunse inspectorul.

— Valeu! izbucni Mallard. Ei bine, avem două căi pentru a-i veni de hac: îl înfometăm sau mergem să-l prindem. O să le încercăm pe amândouă. Poţi să-mi spui, în linii mari, ce fel de şosele înconjoară pădurea?

Celălalt poliţist reflectă:

— Două şosele naţionale, dintre care una mai mică, şi pe partea dinspre nord numai câmpuri.

— Lartaiba, spuse Mallard. Ei bine, patrule motorizate pe şosea, ziua şi noaptea, iar poliţia şi trupele intră pe la nord. În plus, înştiinţaţi aeroporturile şi vapoarele şi nu uitaţi de obişnuita descriere în ziare. E un tip periculos. Cred că e nevoie să avertizăm populaţia din partea locului. Poate că şi la radio. I-au mai rămas doar câteva gloanţe.

Toată ziua Mallard nu s-a dezlipit de câmpul de luptă. Fu organizat şi un al doilea post volant de poliţie. Mallard umblă pe jos, circulă ou automobilul, se târî alături de alţii prin pădure, dar sub marele baldachin al copacilor domnea o tăcere imensă, spaţioasă, aşa încât aproape că puteai auzi cum creşte vegetaţia. Mai înainte de a se fi lăsat noaptea, se aflau sosiţi la faţa locului nu mai puţin de cinci sute de soldaţi, două sute de poliţişti şi câteva sute de detectivi amatori. Ţi-era mai mare mila să vezi cât de răsfirat erau răspândiţi. Mallard asistă la pornirea acţiunii din câmp deschis către nord, constatând că din 50 în 50 de metri se află câte un om. Cât despre înconjurarea pădurii, nici gând; ar fi fost nevoie de o divizie de soldaţi; Mallard nu era un personaj destul de important ca să poată obţine atât de mulţi oameni, şi nici Mills nu era aşa de important.

Câţiva jandarmi şi membri de-ai unei asociaţii vânătoreşti încercară să se folosească de câini. Dulăii făcură mare larmă, urlând şi adulmecând sângele şi

porniră, trăgând de zgărzi din răsputeri, dar în curând constituită şi singurul moment vesei al zilei, căci o pornire în patru direcţii deosebite.

Mai trecu o noapte. Era cât se poate de neplăcut. Întunericul oferea atât de multe posibilităţi fugarului. În ciuda reflectoarelor şi câinilor şi automobilelor şi motocicletelor care patrulau şi a soldaţilor, lui Mills, ostaş cu experienţă, nu-i va fi greu să rămână ascuns. Doar dovada gravei sale răni îl îndemna pe Mallard să continue urmărirea cu oarecare nădejde.

În cursul zilei următoare începu să plouă. O ploaie din**tr-**acelea **–** nu era greu de ghicit **–** pusă pe durată lungă şi care dădea zilei o înfăţişare întunecată şi mohorâtă. Mallard auzi soldaţii cântând un cântec obscen despre noroi. În curând, noroiul domni din belşug. Şanţurile se umplură de apă, aşa că dacă voiai să te avânţi câtuşi de puţin în pădure, însemna să**-**ţi vâri picioarele până la gleznă în apa aceea neagră; iar ferigile şi mărăcinii pădurii îţi făceau îmbrăcămintea ciuciulete. Se întrebă cum o fi ducâ**nd-**o Mills, stăpânit de teamă şi dureri. Da, bineînţeles, bineînţeles, nu se poate să nu se predea cât de curând. Îl strigau printre copacii uzi şi printre miile de crengi picurătoare, dar depărtarea îi lua în râs cu ecoul ei. Ploua, ploua fără încetare şi, din pricina îngrijorării care**-**i stăpânea, **s-**ar fi zis că ploaia prevesteşte o înfrângere. Mallard n**-**ar fi trebuit să facă o asemenea greşeală grosolană. De data aceasta Morris a avut dreptate. Cândva în cursul acelei nopţi, stând **într-**un automobil, i **s-**a întâmplat să**-**l biruie somnul şi nimeni nu **s-**a îndurat să**-**l trezească.

Tot mai turna cu găleata când, după două ore, Mallard se smulse ruşinat din somn. Drept pedeapsă, se angaja în pădure, dar abia pătrunsese printre copaci că şi auzi voci care strigau foarte agitate; o lampă luci ca pe**-**o scenă de teatru printre copacii din jur; se auzi un fluierat, apoi din nou vocile care acum. Strigau toate deodată: „L**-**am găsit!”

Tânărul soldat era peste măsură de agitat. Ie spunea

camarazilor lui care se adunaseră roată în jur:

— Am *călcâi* peste el. Habar n-am avut. Era cu desăvârşire camuflat»

Mallard întrebă, gâfâind şi cu faţa plină de sânge căci nimerise **într-**un trunchi subţire de arbore:

— E mort?

— Acum, da, domnule inspector.

— A spus ceva?

— Câteva vorbe domnule inspector. Ticălosul era şi poet Ceva despre una care ţinea flori de portocal în mâna ei.

Mallard se sprijini, istovit, de un copac şi gândi eu o pâlpâire de emoţie: „Totuşi e mai bine să-ţi rostească buzele pe pragul morţii cuvinte din**tr-**acestea, decât blesteme şi vorbe de ură”. Se simţea foarte obosit, incapabil de vreo iniţiativă, nu-i venea de fel să trimită după o ambulanţă, nici să înştiinţeze pe cineva. Mills arăta tare jigărit şi mic şi ponosit şi mort şi ca vai de lume. Părea de necrezut să fi trăit atât de mult, în starea aceea jalnică şi cu o rană atât de gravă. Te făcea să-ţi dai amarnic seama de tot ce e mai bun şi mai rău în firea omenească.

Tăcerea era acum o alta. Ceva luase sfârşit. Tot se mai auzeau strigăte şi tropăituri, dar ceva care durase vreme îndelungată se terminase. Ploaia. Lumina începea să se împrăştie sub forma unor zori palide şi umede în care se stingeau câteva stele. Aerul era rece şi pădurea părea dintr-odată înfrumuseţată de ciripitul păsărilor. Mallard o luă înapoi păşind pe pământul moale şi reavăn şi simţi nevoia să plângă sau să se roage; i se părea că ascultă o muzică sublimă. Bombardierele zburau şi rachetele se înălţau şi vehiculele goneau pe lungile şosele asfaltate şi bărbaţii vorbeau de una şi se gândeau la alta şi femeile aveau şi ele păcatele lor. Dar printre copacii uzi şi strălucitori începea a şasea zi a Facerii. Acum, un cer albastru se întindea deasupra lumii şi când ieşi la şosea, Mallard văzu o ţarcă zburând peste crestele copacilor spre a-şi întâlni bărbătuşul. Privi la cefe două păsări cum se fac nevăzute şi înţelese acum ce avea să facă în privinţa

neantului.

Celia deschise plicul lung şi văzu înăuntru cecul şi citi scrisoarea care îl însoţea şi, fireşte, pentru că Daphne era plecată la şcoală, se porni pe plâns. Plângea fără nicio pricină – poate că plângea pentru ca totul era atât de absurd.

Plânse domol vreme îndelungată, până ce simţi o zvâcnire înăuntrul ei şi atunci se apucă a boci pentru că de fapt ei n-o biruiseră. Acesta era singurul său secret şi-l ţinea ascuns până şi faţă de Daphne, aşa încât, dacă ar fi să dea greş, să nu aibă de suferit decât ea însăşi.

Era o zi de început de vară – notarii, după obiceiul tagmei lor, nu se grăbiseră şi de n-ar fi dat de un director de bancă binevoitor ar fi şi zburat din casă. Aflase, fireşte, că banii urmau să-i sosească şi asta îi îngăduise să poată uşor făgădui plata tuturor despăgubirilor datorate. Directorul de bancă se ocupa şi de această latură a treburilor.

Avea de lucru gospodăria, spălatul vaselor, paturile, ştersul prafului cu aspiratorul, operaţie pe care o făzea zi de zi, deşi praf în casa aceea aproape că nu era de loc din cauza aerului marin – dar Celia se simţi deodată cuprinsă de neastâmpăr. Îşi trase sandalele şi ieşi afară.

Masele punctate de nori ajto-cumulus se răsfiraseră pe o întindere de patruzeci şi cinci de kilometri, sub forma unui uriaş strat alb deasupra pământului şi mării. Nu puteai rămâne neimpresionat, împietrit; aşa încât simţi şi ea din nou nevoia de a plânge, dar şi-o stăpâni, deoarece s-ar fi putut să dea cu ochii de lume. Celia trecu de-a curmezişul peste două câmpuri şi printre drobiţe şi dune de nisip care se şi încălziseră, şi după ce lăsă în urmă şi un mic dâmb, ajunse la mare. Soarele, la opt şi jumătate dimineaţa, se înălţase binişor, dar exista totuşi o reverberaţie arzătoare. Apa, ca şi văzduhul, era liniştită; fiecare val se apropia de ţărm de unul singur, la o distanţă de şase metri de următorul, şi se prăvălea agale, însemnând un mic atac pe nisipul mai tare al plajei şi lăsând în urmă o dâră de spumă sidefie. La orizont se afla

un mic vas singuratic, însă pe măruntele cute de nisip nimeni şi nimic decât ea, iar în oraş, doar o coloană dreaptă de fum, ieşind din coşul unicului mare hotel. Celia mergea, mergea, nesimţind încă oboseala, cugetând, luând hotărâri, adu**cându-**şi aminte.

Aici are să rămână. Dintre vecini, unii îşi manifestaseră curiozitatea, alţii simpatia, clar nici unii ostilitatea. Prin**tr-**o minune, copiii de la şcoala lui Daphne nu ştiau nimic despre tatăl ei şi despre ceea ce făcuse el. Daphne râdea, îşi adusese o prietenă acasă, faţa i se bronza; mai mare dragul **s-**o priveşti. Iar la câteva casc mai încolo, locuia o femeie cu care Celia stabilise legături din ce în ce mai prieteneşti şi acea femeie avea alte prietene şi nu exista niciun motiv ca o astfel de camaraderie să nu se întindă şi mai departe. Celia avea treizeci şi unu de ani, iar Tony îi lăsase vreo douăzeci de mii de lire. Calculase că va putea trăi uşor numai din dobânzi. Că va putea pune şi ceva bani deoparte. Nu dorea să se mai întoarcă vreodată la Wicester. Nu numai din cauza sentimentelor dureroase îndurate acolo, ci pentru că îi era nesuferit însuşi oraşul, cu agitaţia şi zgomotele lui. Maică**-**sa auzise despre bani şi începuse să combine lucrurile: Celia avea să locuia sa din nou cu ea şi cu tăticu'. Maică**-**sa credea că toţi oamenii aceştia, inclusiv Reg, muriseră numai pentru ca fiica ei să poată dispune de averea de care dispunea acum. Pentru a**-**i schimba planurile, fusese nevoie de folosit câteva cuvinte curajoase, usturătoare, şi Celia ştia că părinţii ei nu vor mai veni **s-**o vadă până ce nu-i va invita **s-**o facă. Iar de invitat îi va invita după ce va trece o lungă perioadă de timp şi după ce va fi sigură că aveau să**-**i vorbească măsurâ**ndu-**şi vorbele şi fără a**-**l osândi pe Reg. Celia era însărcinată cu cel de**-**al doilea copil al lui Reg; asta era, pentru ca, un simbol şi nu avea de gând să**-**i vatenie memoria. Ce minune că lucrul se întâmplase: Reg era mort, dar o fiinţă asemenea lui se va naşte.

Obosi curând. Îşi revenea încet, dar tot nu-i încetaseră visele urâte, iar singurătatea i se părea de

neîndurat. Astăzi însă era o zi minunată – nu numai ziua pe care o crease Dumnezeu, marea liniştită şi cerul neîntinat şi gustul de sare în acrul luminos, ci şi ziua micii făpturi care zvâcneşte în pântecele ei şi care va trăi – şi pe urmă banii, banii care vor sosi efectiv. Acum putea fi sigură. Acum îşi putea făuri şi aduce la îndeplinire planurile: ce să mănânce, când să se odihnească, unde să meargă, ce moment să găsească spre a-i mărturisi lui Daphne, în ce loc să nască pruncul când va veni sorocul, cine să aibă grijă de Daphne în perioada aceea. Avea despre lume perspectiva solidă şi îngustă pe care o au femeile: şi avea darul acela de supravieţuire specific femeii. Se întoarse către casă şi călcă fără teamă peste urmele singuratice de paşi, făurindu-şi planurr închipuind un viitor care părea probabil.

1 O guinee o liră şi un şiling.